

**KRAJSKÁ
ROČENKA
ŠKOLSTVÍ
2004**

ÚIV

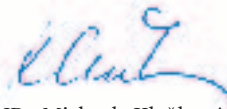
2005

Naše poděkování patří hlavním členům projektového týmu Mgr. Pavle Cibulkové, Ing. Lence Havlákové, RNDr. Haně Hlavínové, Bc. Vladimíru Hulíkovi, Ing. Ludmile Chudobové, Mgr. Vladimíru Jelínkovi, Ing. Jirímu Novotnému, Mgr. Pavlíně Šťastnové a Ing. Jindřišce Vančurové, kteří vynaložil veškeré úsilí, aby mohla být vydána tato ročenka, jedinečná svého druhu v České republice. Touto cestou děkujeme také pracovníkům krajských úřadů a obcí s rozšířenou působností, kteří se nemalou měrou podílejí na sběru statistických dat a bez jejichž pomoci by tato ročenka nemohla vzniknout.

Zvláštní poděkování patří sekretariátu INES OECD, který povolil ÚIV použít indikátory zveřejněné v publikaci Education at a Glance.

Mgr. Lubomír Martinec
národní koordinátor INES OECD

RNDr. Michaela Kleňhová
ředitelka divize statistických informací a analýz ÚIV
členka technické skupiny INES OECD

ÚVOD.....	9
A KONTEXT VZDĚLÁVÁNÍ.....	11
A 1 Relativní velikost populace školního věku.....	12
Podíly jednotlivých věkových skupin obyvatelstva odpovídajících stupňům vzdělávání na celkové populaci.....	12
A 2 Vzdělanost dospělé populace.....	15
Struktura populace podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání.....	15
B FINANČNÍ ZDROJE VLOŽENÉ DO VZDĚLÁVÁNÍ.....	21
B 1 Jednotkové výdaje na žáka.....	22
B 2 Podíl neinvestičních transferů z kapitoly 333-MŠMT na neinvestičních výdajích kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady v RgŠ.....	27
C PŘÍSTUP KE VZDĚLÁVÁNÍ, ÚČAST NA NĚM A PRŮCHOD VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVOU.....	29
C 1 Účast na vzdělávání.....	30
C 2 Přístup ke střednímu, vyššímu odbornému a vysokoškolskému vzdělávání.....	35
C 2.1 Podíly nově přijatých na jednotlivé typy a druhy škol na odpovídající věkové populaci.....	35
C 2.1.1 Podíl nově přijatých na střední a vyšší odborné školy na odpovídající věkové populaci.....	35
C 2.1.2 Podíl nově přijatých na střední a vyšší odborné školy na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně.....	38
C 2.2 Podíl škol jednotlivých typů a druhů na 100 dětí odpovídající věkové populace.....	42
C 3 Ukončení vzdělávání na jednotlivých vzdělávacích úrovních.....	43
C 3.1 Podíly absolventů základních, středních a vyšších odborných škol na odpovídající věkové populaci.....	44
C 4 Děti a žáci vyžadující zvláštní péči.....	47
C 4.1 Podíly dětí/žáků se zdravotním postižením integrovaných do běžných tříd, speciálních a specializovaných tříd a speciálních škol.....	47
C 4.2 Žáci ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním.....	52
C 5 Účast dospělých na odborné přípravě a na dalším vzdělávání.....	52
C 5.1 Podíl žáků v ostatních formách studia.....	53
C 5.2 Počet frekventantů kurzů pro doplnění základního vzdělání a vzdělání poskytovaného zvláštní a pomocnou školou.....	55
D ŠKOLNÍ PROSTŘEDÍ A ORGANIZACE ŠKOL.....	57
D 1 Platy učitelů mateřských, základních, středních, speciálních a vyšších odborných škol.....	58
D 1.1 Platy učitelů na jednotlivých typech a druzích škol.....	58
D 1.2 Platy pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol.....	65
D 1.3 Porovnání platů učitelů na jednotlivých typech a druzích škol s průměrnou mzdou v regionu.....	68
D 1.4 Porovnání průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol s průměrnou měsíční mzdou v regionu.....	71
D 2 POČET ŽÁKŮ NA ÚVAZEK PEDAGOGICKÉHO PRACOVNÍKA.....	74
D 2.1 Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka.....	74
E INDIVIDUÁLNÍ A SPOLEČENSKÉ A PRACOVNÍ PŘÍNOSY ZE VZDĚLÁNÍ.....	77
E 1 Ekonomická aktivita a nezaměstnanost podle úrovně dosaženého vzdělání.....	78
E 1.1 Podíl ekonomicky aktivních podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání v populaci 25–64letých.....	78
E 1.2 Míry nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání v populaci 25–64 let.....	81
E 2 Vzdělání a zaměstnanost mladých lidí.....	84
E 2.1 Absolventi jednotlivých stupňů vzdělávání na trhu práce.....	84
E 2.1.1 Nezaměstnanost absolventů podle dosaženého stupně vzdělání a skupin oborů KKO.....	85
E 3 Specifická situace mladých lidí: přechod ze vzdělávání do zaměstnání.....	89
E 3.1 Struktura mladých lidí podle toho, zda jsou ve vzdělávání, pracují, jsou nezaměstnaní nebo mimo pracovní trh i vzdělávání.....	90
E 4 Výdělky a dosažené vzdělání.....	93
E 4.1 Průměrné mzdy podle nejvyššího dosaženého vzdělání.....	94
E 4.2 Vztah průměrných mezd podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání ke mzdám těch, kteří mají středoškolské vzdělání ukončené maturitní zkouškou (=100%), podle pohlaví (muži, ženy) a podle věkových kategorií (25–64 let, 30–44 let).....	97
F VZDĚLÁVÁNÍ CIZINCŮ.....	101
F 1 Podíl cizinců na jednotlivých typech a druzích škol.....	102
F 2 Cizinci v mateřských školách.....	104
F 3 Cizinci v základních školách.....	105
F 4 Cizinci ve středních školách.....	106
F 5 Cizinci ve vyšších odborných školách.....	107
G VÝUKA JAZYKŮ.....	109
G 1 Podíly žáků v denním studiu učících se cizí jazyk.....	110
G 2 Podíly žáků učících se cizí jazyk na základních školách.....	112
G 3 Podíly žáků učících se cizí jazyk na středních školách.....	113
G 4 Podíly žáků učících se cizí jazyk na gymnáziích.....	115
G 5 Podíly žáků učících se cizí jazyk na středních odborných školách.....	116
G 6 Podíly žáků učících se cizí jazyk na středních odborných učilištích.....	118
G 7 Podíly žáků učících se cizí jazyk na vyšších odborných školách.....	119
G 8 Podíly žáků středních škol a vyšších odborných škol učících se 1, 2 a 3 cizí jazyky.....	121

Tabulka A1T1: Demografická projekce ČR do roku 2010	12
Tabulka A1T2: Podíl věkových skupin na celkové populaci kraje	13
Tabulka A2T1: Struktura populace ve věku 25–64 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání, 2004 (v %)	17
Tabulka A2T2: Struktura populace ve věku 25–34 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání, 2004 (v %)	18
Tabulka B1T1: Jednotkové výdaje na žáka v Kč v roce 2004 (výdaje z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO; KÚ; 333-MŠMT)	23
Tabulka B2T1: Podíl neinvestičních transferů kapitoly 333-MŠMT na neinvestičních výdajích kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady v RgŠ	28
Tabulka C1T1: Míra účasti dětí v MŠ a žáků ZŠ, SŠ a VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2004 (v %)	31
Tabulka C1T2: Míra účasti dětí s odloženou povinnou školní docházkou na celkovém počtu šestiletých dětí, 2004 (v %)	33
Tabulka C1T3: Míra účasti dětí v málotřídních školách na celkovém počtu žáků 1. stupně ZŠ, 2004 (v %)	34
Tabulka C1T4: Podíl žáků nižšího stupně víceletých gymnázií a konzervatoří na celkovém počtu žáků v ročníkách ZŠ a SŠ odpovídajících 2. stupni ZŠ, 2004 (v %)	34
Tabulka C2T1: Podíl nově přijatých na SŠ a VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2004 (v %)	36
Tabulka C2T2: Podíl nově přijatých na SŠ a VOŠ na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně, 2004 (v %)	39
Tabulka C2T3: Počet jednotlivých druhů a typů škol na 100 dětí odpovídající věkové populace, 2004	43
Tabulka C3T1: Podíl absolventů ZŠ, SŠ a VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2004 (v %)	45
Tabulka C4T1: Struktura postižených dětí a žáků na jednotlivých vzdělávacích stupních podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují, 2004 (absolutní hodnoty)	49
Tabulka C4T2: Struktura postižených dětí a žáků na jednotlivých vzdělávacích stupních podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují (procentuální zastoupení), 2004 (v %)	50
Tabulka C4T8: Podíl žáků ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním na populaci šestiletých	52
Tabulka C5T1: Podíl žáků v ostatních formách studia (večerní, kombinované, dálkové, distanční) na celkovém počtu žáků na jednotlivých vzdělávacích úrovních, 2004 (v %)	53
Tabulka C5T2: Počet žáků v ostatních formách studia (večerní, kombinované, dálkové, distanční) na celkovém počtu žáků na jednotlivých vzdělávacích úrovních, 2004, absolutní hodnoty	54
Tabulka C5T3: Počet frekventantů kurzů pro doplnění základního vzdělání a vzdělání poskytovaného zvláštní a pomocnou školou, 2004, absolutní počty	55
Tabulka D1.1T1: Průměrné měsíční platy učitelů na jednotlivých typech a druzích škol a na speciálních školách celkem za rok 2004 v Kč	59
Tabulka D1.1T2: Průměrné měsíční platy učitelů (placeni ze státního rozpočtu) na jednotlivých typech a druzích škol a na speciálních školách celkem za rok 2004 (v Kč)	61
Tabulka D1.1T3: Meziroční relativní srovnání (růst / pokles) průměrných měsíčních platů učitelů na jednotlivých typech a druzích škol a na speciálních školách celkem za rok 2004 proti roku 2003 (v %)	62
Tabulka D1.2T1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků (placeni ze státního rozpočtu) na jednotlivých typech a druzích škola na speciálních školách celkem za rok 2004 (v Kč)	65
Tabulka D1.2T2: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol a na speciálních školách celkem za rok 2004 (v Kč)	66
Tabulka D1.3T1: Podíl průměrného měsíčního platu učitele na jednotlivých typech a druzích škol a na speciálních školách celkem k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu za rok 2004 (v %)	69
Tabulka D1.4T1: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol a na speciálních školách celkem k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu za rok 2004 (v %)	72
Tabulka D2T2: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka, 2004	75
Tabulka E1T4: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání, 2004 (v %)	82
Tabulka E4.1T1: Průměrné hrubé měsíční mzdy podle nejvyššího dosaženého vzdělání (základní, střední bez maturity, střední s maturitou, vyšší, vysokoškolské) za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v Kč)	95
Tabulka E4.1T1a: Průměrné hrubé měsíční mzdy podle nejvyššího dosaženého vzdělání (základní, střední bez maturity, střední s maturitou, vyšší, vysokoškolské) v nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004	96
Tabulka E4.2T1: Relativní příjmy ze zaměstnání – celkem (muži a ženy) – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100) za 1.–4. čtvrtletí 2003 v %	99
Tabulka F1T1: Podíly cizinců v jednotlivých typech a druzích škol (na celkovém počtu dětí a žáků v těchto školách), 2004 (v %)	103
Tabulka F2T1: Počty cizinců v mateřských školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2004 (v %)	104
Tabulka F3T1: Počty cizinců v základních školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2004 (v %)	105
Tabulka F4T1: Počty cizinců ve středních školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2004 (v %)	106
Tabulka F5T1: Počty cizinců ve vyšších odborných školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2004 (v %)	107
Tabulka G1T1: Podíly žáků v denním studiu učících se cizí jazyk (na celkovém počtu žáků denního studia), 2004 (v %),	111
Tabulka G2T1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na základních školách, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)	112
Tabulka G3T1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na středních školách, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)	114
Tabulka G4T1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na gymnáziích, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)	115
Tabulka G5T1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na středních odborných školách, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)	117
Tabulka G6T1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na středních odborných učilištích, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)	118
Tabulka G7T1: Počty žáků učících se cizí jazyk na vyšších odborných školách, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)	120
Tabulka G8T1: Podíly žáků učících se 1, 2 a 3 živé cizí jazyky, 2004 (v %)	122

Graf A1G1: Demografická projekce ČR do roku 2010	13
Graf A1G2: Podíl věkové skupiny 3–5letých na celkové populaci kraje, 2004 (v %)	14
Graf A1G3: Podíl věkové skupiny 6–14letých na celkové populaci kraje, 2004 (v %)	14
Graf A1G4: Podíl věkové skupiny 15–18letých na celkové populaci kraje, 2004 (v %)	14
Graf A1G5: Podíl věkové skupiny 19–21letých na celkové populaci kraje, 2004 (v %)	14
Graf A2G1: Podíl obyvatel ve věku 25–64 let, kteří mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2004 (v %)	16
Graf A2G2: Podíl obyvatel ve věku 25–34 let, kteří mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2004 (v %)	17
Graf A2G3: Podíl mužů ve věku 25–64 let, kteří mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2004 (v %)	18
Graf A2G4: Podíl mužů ve věku 25–34 let, kteří mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2004 (v %)	20
Graf A2G5: Podíl žen ve věku 25–64 let, které mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2004 (v %)	19
Graf A2G6: Podíl žen ve věku 25–34 let, které mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2004 (v %)	20
Graf B1G1: Jednotkové výdaje v Kč na žáka v roce 2004 (výdaje z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO; KÚ; 333-MŠMT)	24
Graf B1G2: Jednotkové výdaje v Kč na dítě umístěné v mateřské škole v letech 2003 a 2004	25
Graf B1G3: Jednotkové výdaje v Kč na žáka základní školy v letech 2003 a 2004	25
Graf B1G4: Jednotkové výdaje v Kč na žáka střední školy (včetně VOŠ) v letech 2003 a 2004	26
Graf B1G5: Jednotkové výdaje v Kč na žáka gymnázia v letech 2003 a 2004	26
Graf B1G6: Jednotkové výdaje v Kč na žáka speciální školy v letech 2003 a 2004	27
Graf B2G1: Podíl neinvestičních transferů kapitoly 333-MŠMT na neinvestičních výdajích kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady v RgŠ	28
Graf C1G1: Podíl dětí v MŠ na odpovídající věkové populaci 3–5letých, 2004 (v %)	32
Graf C1G2: Podíl dětí v ZŠ na odpovídající věkové populaci 6–14letých, 2004 (v %)	32
Graf C1G3: Podíl žáků SŠ na odpovídající věkové populaci 15–18letých, 2004 (v %)	32
Graf C1G4: Podíl žáků VOŠ na odpovídající věkové populaci 19–21letých, 2004 (v %)	32
Graf C1G5: Podíl dětí s odloženou povinnou školní docházkou na celkovém počtu šestiletých dětí, 2004 (v %)	33
Graf C1G6: Podíl dětí v málotřídních školách na celkovém počtu žáků 1. stupně ZŠ, 2004 (v %)	34
Graf C1G7: Podíl žáků nižšího stupně víceletých gymnázií a konzervatoří na celkovém počtu žáků v ročnících ZŠ a SŠ odpovídajících 2. stupni ZŠ, 2004 (v %)	34
Graf C2G1: Podíl nově přijatých na SŠ populaci 15letých, 2004 (v %)	37
Graf C2G2: Podíl nově přijatých na VOŠ populaci 15letých, 2004 (v %)	38
Graf C2G3: Podíl nově přijatých na populaci 15letých pro hlavní proudy středoškolského studia, 2004 (v %)	38
Graf C2G4: Podíl nově přijatých na SŠ na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně, 2004 (v %),	40
Graf C2G5: Podíl nově přijatých na VOŠ na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně, 2004 (v %)	41
Graf C2G6: Podíl nově přijatých na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně pro hlavní proudy středoškolského studia, 2004 (v %)	41
Graf C3G1: Podíl absolventů ZŠ na odpovídající věkové populaci 15letých, 2004 (v %)	46
Graf C3G2: Podíl absolventů SŠ na odpovídající věkové populaci 19letých, 2004 (v %)	46
Graf C3G3: Podíl absolventů VOŠ na odpovídající věkové populaci 22letých, 2004 (v %)	47
Graf C4G1: Struktura postižených dětí v MŠ podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují, 2004 (v %)	48
Graf C4G2: Struktura postižených žáků ZŠ podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují, 2004	51
Graf C4G3: Struktura postižených žáků SŠ podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují, 2004	51
Graf D1.1G1: Průměrné měsíční platy učitelů v Kč mateřských a základních škol za rok 2004	59
Graf D1.1G2: Průměrné měsíční platy učitelů jednotlivých druhů SŠ za rok 2004 (v Kč)	60
Graf D1.1G3: Průměrné měsíční platy učitelů speciálních škol celkem za rok 2004 (v Kč)	60
Graf D1.1G4: Průměrné měsíční platy učitelů vyšších odborných škol za rok 2004 (v Kč)	60
Graf D1.1G5.1: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů mateřských škol za rok 2004 proti roku 2003 (v Kč)	61
Graf D1.1G5.2: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů základních škol za rok 2004 proti roku 2003 (v Kč)	62
Graf D1.1G6.1: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů středních škol celkem za rok 2004 proti roku 2003 (v Kč)	63
Graf D1.1G6.2: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů vyšších odborných škol celkem za rok 2004 proti roku 2003 (v Kč)	63
Graf D1.1G7.1: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů na gymnáziích za rok 2004 proti roku 2003 (v Kč)	63
Graf D1.1G7.2: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů SOŠ za rok 2004 proti roku 2003 (v Kč)	64
Graf D1.1G8.1: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů SOU celkem za rok 2004 proti roku 2003 (v Kč)	64
Graf D1.1G8.2: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů speciálních škol celkem za rok 2004 proti roku 2003 (v Kč)	64
Graf D1.2G1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků mateřských a základních škol za rok 2004 (v Kč)	66
Graf D1.2G2: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků na jednotlivých druzích SŠ za rok 2004 (v Kč)	67
Graf D1.2G3: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků speciálních škol celkem za rok 2004 (v Kč)	67
Graf D1.2G4: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků vyšších odborných škol za rok 2004 (v Kč)	68
Graf D1.3G1: Podíl průměrného měsíčního platu učitele mateřských a základních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu za rok 2004 (v %)	70
Graf D1.3G2: Podíl průměrného měsíčního platu učitele na jednotlivých druzích SŠ k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu za rok 2004 (v %)	70

Graf D1.3G3: Podíl průměrného měsíčního platu učitele speciálních škol celkem k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu za rok 2004 (v %)	71
Graf D1.3G4: Podíl průměrného měsíčního platu učitele vyšších odborných škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu za rok 2004 (v %)	71
Graf D1.4G1: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků mateřských a základních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu za rok 2004 (v %)	73
Graf D1.4G2: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků na jednotlivých druzích SŠ k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu za rok 2004 (v %)	73
Graf D1.4G3: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků speciálních škol celkem k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu za rok 2004 (v %)	74
Graf D1.4G4: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků vyšších odborných škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu za rok 2004 (v %)	74
Graf D2G1: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka v MŠ, 2004	75
Graf D2G2: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka v ZŠ, 2004	75
Graf D2G3: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka na SŠ, 2004	76
Graf D2G4: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka na VOŠ, 2004	76
Graf E1G1: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64 let, 2004 (v %)	79
Graf E1G2: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: muži, 2004 (v %)	80
Graf E1G3: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: ženy, 2004 (v %)	80
Graf E1G4: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých, 2004 (v %)	83
Graf E1G5: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: muži, 2004 (v %)	83
Graf E1G6: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: ženy, 2004 (v %)	84
Graf E2G1: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – ZŠ (v %), 2003 a 2004	87
Graf E2G2: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – vyučení bez maturity (v %), 2003 a 2004	87
Graf E2G3: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – vyučení s maturitou (v %), 2003 a 2004	87
Graf E2G4: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – SOŠ (v %), 2003 a 2004	88
Graf E2G5: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – gymnázia (v %), 2003 a 2004	88
Graf E2G6: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – VOŠ (v %), 2003 a 2004	88
Graf E3G3: Podíl těch, kteří nestudují a jsou nezaměstnaní v populaci ve věku 15–19 a 20–24 let, 2004 (v %)	91
Graf E3G1: Pracovní a vzdělávací status mladých lidí ve vzdělávání ve věku 15–29 let, 2004 (v %)	92
Graf E3G2: Pracovní a vzdělávací status mladých lidí mimo vzdělávání ve věku 15–29 let, 2004 (v %)	92
Graf E4.2G1.1: Relativní příjmy ze zaměstnání – celkem (muži a ženy) – pro věkové skupiny 25–64 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100) za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)	99
Graf F1G1: Podíly cizinců v mateřských, základních, středních a vyšších odborných školách (na celkovém počtu dětí, žáků na těchto školách), 2004 (v %)	103
Graf G1G1: Podíly žáků v denním studiu učících se cizí jazyk (na celkovém počtu žáků denního studia), 2004 (v %)	111
Graf G2G1: Podíly žáků základních škol učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)	113
Graf G3G1: Podíly žáků středních škol učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)	114
Graf G4G1: Podíly žáků gymnázií učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)	116
Graf G5G1: Podíly žáků středních odborných škol učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)	117
Graf G6G1: Podíly žáků středních odborných učilišť učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)	119
Graf G7G1: Podíly žáků vyšších odborných škol učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)	120
Graf G8G1: Podíly žáků učících se 1, 2 a 3 živé cizí jazyky – gymnázia, 2004 (v %)	123
Graf G8G2: Podíly žáků učících se 1, 2 a 3 živé cizí jazyky – SOŠ, 2004 (v %)	123
Graf G8G3: Podíly žáků učících se 1, 2 a 3 živé cizí jazyky – SOU, 2004 (v %)	124
Graf G8G4: Podíly žáků učících se 1, 2 a 3 živé cizí jazyky – VOŠ, 2004 (v %)	124

SEZNAM PŘÍLOH

A2T3: Struktura populace ve věku 25–64let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání: muži, 2004 (v %)	126
A2T4: Struktura populace ve věku 25–34 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání: muži, 2004 (v %)	126
A2T5: Struktura populace ve věku 25–64let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání: ženy, 2004 (v %)	127
A2T6: Struktura populace ve věku 25–34let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání: ženy, 2004 (v %)	127
C4T3: Postižení žáci individuálně integrováni do běžných tříd ZŠ podle druhu postižení, 2004 (v %)	128
C4T4: Postižení žáci ve speciálních třídách ZŠ podle druhu postižení, 2004 (v %)	128
C4T5: Postižení žáci ve speciálních ZŠ podle druhu postižení, 2004 (v %)	129
C4T6: Postižení žáci ve zvláštních školách podle druhu postižení, 2004 (v %)	129
C4T7: Postižení žáci v pomocných školách podle druhu postižení, 2004 (v %)	130
E1T1: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých, 2004 (v %)	131
E1T2: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: muži, 2004 (v %)	131
E1T3: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: ženy, 2004 (v %)	132
E1T5: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání: muži, 2004 (v %)	132
E1T6: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání: ženy, 2004 (v %)	133
E2T1: Celková nezaměstnanost absolventů základních škol, 2004 (v %)	133
E2T2: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – vyučení bez maturity, 2004 (v %)	134
E2T3: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – vyučení s maturitou, 2004 (v %)	134
E2T4: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – SOŠ a gymnázia, 2004 (v %)	135
E2T5: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – VOŠ, 2004 (v %)	135
E2T6: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – VŠ, 2004 (v %)	136
E2G7: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – VŠ, 2004 a 2003 (v %)	136
E3T1: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–29 let, 2004 (v %)	137
E3G1a: Pracovní a vzdělávací status mladých lidí ve vzdělávání ve věku 15–29 let, 2004 (v tis.)	137
E3G2a: Pracovní a vzdělávací status mladých lidí mimo vzdělávání ve věku 15–29 let, 2004 (v tis.)	138
E3G4: Podíl těch, kteří nestudují a jsou nezaměstnaní v populaci ve věku 15–19 a 20–24 let: muži, 2004 (v %)	138
E3G5: Podíl těch, kteří nestudují a jsou nezaměstnaní v populaci ve věku 15–19 a 20–24 let: ženy, 2004 (v %)	138
E3T2: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–19 let, 2004 (v %)	139
E3T3: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 20–24 let, 2004 (v %)	139
E3T4: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 25–29 let, 2004 (v %)	140
E3T5: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–29 let: muži, 2004 (v %)	140
E3T6: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–19 let: muži, 2004 (v %)	141
E3T7: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 20–24 let: muži, 2004 (v %)	141
E3T8: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 25–29 let: muži, 2004 (v %)	142
E3T9: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–29 let: ženy, 2004 (v %)	142
E3T10: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–19 let: ženy, 2004 (v %)	143
E3T11: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 20–24 let: ženy, 2004 (v %)	143
E3T12: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 25–29 let: ženy, 2004 (v %)	144
E4.2G1.2: Relativní příjmy ze zaměstnání – celkem (muži a ženy) – pro věkové skupiny 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)	144
E4.2T1a: Relativní příjmy ze zaměstnání – celkem (muži a ženy) – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100) v nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)	145
E4.2T2: Relativní příjmy ze zaměstnání – muži – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)	145
E4.2G2.1: Relativní příjmy ze zaměstnání – muži – pro věkové skupiny 25–64 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)	146
E4.2G2.2: Relativní příjmy ze zaměstnání – muži – pro věkové skupiny 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)	146
E4.2G3.1: Relativní příjmy ze zaměstnání – ženy – pro věkové skupiny 25–64 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)	146
E4.2T3: Relativní příjmy ze zaměstnání – ženy – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)	147
E4.2G3.2: Relativní příjmy ze zaměstnání – ženy – pro věkové skupiny 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)	147
E4.2G4.1: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie podle dosaženého vzdělání 30–44 let podle ISCED 5+6 – vyšší + vysokoškolské vzdělání v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)	148
E4.2G4.2: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie 25–64 let podle dosaženého vzdělání ISCED 3C – středoškolské nematuritní v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)	148

E4.2G4.3: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie 30–44 let podle dosaženého vzdělání ISCED 3C – středoškolské nematuritní v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)	148
E4.2G4.4: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie podle dosaženého vzdělání 25–64 let podle ISCED 5+6 – vyšší + vysokoškolské vzdělání v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %).....	149
E4.2T3: Relativní příjmy ze zaměstnání – ženy – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A, 4=100) za 2. a 4. čtvrtletí 2003 (v %).....	149

Ročenka, která se Vám právě dostává do rukou, je součástí projektu „K2004 – Datová obslužnost krajů“. Tento projekt byl schválen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a jedním z jeho úkolů je poskytnout statistické informace o školství v regionálním, respektive krajském členění. Ročenka je již čtvrtou v řadě. Ročenka za rok 2001 přímo reagovala na potřebu vytvoření nového systému statistických ukazatelů, z něhož by mohli čerpat pracovníci krajských úřadů, odborníci zabývající se vzdělávací politikou a v neposlední řadě i ostatní odborná a laická veřejnost, která má o údaje týkající se školství zájem. Následující krajské ročenky na sebe tematicky navazovaly.

Při přípravě letošní publikace jsme stejně jako minulých letech vycházeli ze znalosti požadavků klientů, kteří se na nás obraceli se žádostmi o poskytnutí dat. Byli jsme především inspirováni publikací Education at a Glance vydávanou každoročně OECD, ve které jsou uváděny ukazatele o vzdělávání porovnávající jednotlivé členské země. Od OECD jsme obdrželi svolení k použití ukazatelů na naší národní situaci, kdy místo jednotlivých zemí porovnáváme jednotlivé kraje a územní jednotky úrovně NUTS2 – oblasti. Po vydání Krajské ročenky 2001 jsme po konzultaci s uživateli a po zvážení jejich připomínek částečně pozměnili její podobu. Základem zůstávají tabulky poměrových ukazatelů v krajském členění, grafy byly přepracovány do srozumitelnější a přehlednější podoby.

Ročenka obsahuje výkonové údaje za školní rok 2004/05, údaje o financování a údaje o pracovnících a mzdách jsou uvedeny za kalendářní rok 2004. Zařadili jsme i některá meziroční porovnání ukazatelů (obvykle za rok 2003/04 a 2004/05, resp. 2003 a 2004 u finančních ukazatelů).

Ročenka obsahuje **sedm kapitol, které se zabývají následujícími oblastmi:**

- **Kontext vzdělávání** je obsahem **kapitoly A**. Do ní jsme zařadili dva základní ukazatele – *Relativní velikost populace školního věku* a *Vzdělanost dospělé populace*.
- **Finanční zdroje vložené do vzdělávání** jsou jedním ze základních ukazatelů, které charakterizují finanční náročnost školství, celkovou finanční situaci státu a především to, jaká priorita se v rámci státního rozpočtu a politiky státu vzdělávání přikládá. Toto platí v celorepublikovém měřítku, meziregionální rozdíly ve financování školství pak nejsou způsobeny „zájmem“ či „nezájmem“ o vzdělávání v jednotlivých regionech, ale především jsou přímo závislé na normativní metodě financování podle oborové a institucionální skladby škol v regionu. V této **kapitole B** byl publikován pouze jeden ukazatel – *Výdaje na žáka*, který charakterizuje finanční náročnost vzdělávání jednoho žáka. Letos byl zařazen nový ukazatel *Podíl neinvestičních transferů z kapitoly 333-MŠMT na celkových neinvestičních výdajích na vzdělávání z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady v oblasti regionálního školství*.
- **Přístup ke vzdělávání, účast na něm a průchod vzdělávací soustavou** charakterizuje vztah nabídky a poptávky ve vzdělávání a uspokojování poptávky, tyto ukazatele jsou **obsahem kapitoly C**. Ukazatel *Účast na vzdělávání* popisuje především míry účasti odpovídající věkové populace na vzdělávání a svým způsobem také charakterizuje, jaký vliv budou mít změny v účasti na vzdělávání na vzdělanostní strukturu obyvatelstva. Ukazatel *Přístup ke střednímu, vyššímu odbornému a vysokoškolskému vzdělávání* charakterizuje možnosti, které mají uchazeči o studium na jednotlivých vzdělávacích stupních. Jak byli žáci škol při svém studiu úspěšni

a zda se jim podařilo ukončit vzdělávání na dané vzdělávací úrovni předepsaným způsobem, charakterizuje ukazatel *Ukončení vzdělávání na jednotlivých vzdělávacích úrovních*. Součástí vzdělávacího systému je i vzdělávání dětí a žáků postižených a handicapovaných, tedy dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Touto problematikou se zabýváme v ukazateli *Děti a žáci vyžadující zvláštní péči*. Posledním ukazatelem kapitoly C je *Účast na dalším vzdělávání a na odborné přípravě mezi dospělými*. Ukazatel byl do ročenky zařazen poprvé v předchozím roce vzhledem k tomu, že tato problematika se spolu s diskusemi o systému dalšího (celoživotního) vzdělávání populace dostává v posledních letech do popředí zájmu odborníků ve školství.

- **Školní prostředí a organizace škol** patří mezi faktory, které mohou ve velké míře ovlivnit kvalitu výuky. Jedná se o kvalitu učitelského sboru a průměrný počet žáků na jednoho učitele. To, jak jsou učitelé kvalitní, souvisí především s jejich finančním ohodnocením, tedy zda je možné je dostatečně zaplatit, aby nevyhledávali další zaměstnání, případně neodcházel ze školství. Těmito ukazateli se zabýváme v **kapitole D**. Prvním z ukazatelů jsou *Platy učitelů mateřských, základních, středních a vyšších odborných škol*; ukazatel charakterizuje platovou úroveň učitelů v jednotlivých regionech jak v absolutní výši, tak ve vztahu k průměrnému platu zaměstnanců v regionu. Dalším ukazatelem, který charakterizuje nejen kvalitu, ale také náročnost výuky, je *Počet žáků na úvazek učitele*.
- **Individuální, společenské a pracovní přínosy ze vzdělávání** jsou hlavním **tématem kapitoly E**. Kapitola obsahuje ukazatele týkající se vztahu dosaženého vzdělání a uplatnění na trhu práce, výše platu a přechodu ze školy do zaměstnání. První ukazatel, *Ekonomická aktivita a nezaměstnanost podle úrovně dosaženého vzdělání*, charakterizuje jednotlivé regiony z pohledu podílu ekonomicky aktivních a z pohledu problematiky nezaměstnanosti. *Vzdělání a zaměstnanost mladých lidí* popisuje uplatnění absolventů jednotlivých vzdělávacích stupňů na trhu práce. Situaci mladých lidí po ukončení formálního vzdělávání charakterizuje ukazatel *Specifická situace mladých lidí: přechod ze vzdělávání do zaměstnání*. Poslední ukazatel, *Výdělky a dosažené vzdělání*, se věnuje vztahu mezi nejvyšším dosaženým vzděláním a finančním ohodnocením v zaměstnání. Nově je zařazeno i porovnání průměrných platů v nepodnikové sféře.
- **Vzdělávání cizinců** popisuje **kapitola F**. Zařadili jsme ji do publikace v minulých letech především z důvodu rostoucího tlaku na zveřejnění těchto dat. Vzhledem k tomu, že kapitola byla původně velice rozsáhlá, ukazatele publikované v roce 2001 jsme zredukovali. V roce 2002 byl zařazen nový ukazatel – *Cizinci v základních školách*. V roce 2003 byl naopak vypuštěn ukazatel týkající se cizinců na vysokých školách, neboť nemá regionální charakter a podrobné údaje byly publikovány v minulých letech. V kapitole F poskytujeme základní informace o podílech cizinců v *mateřských, základních, středních, speciálních a vyšších odborných školách* v jednotlivých krajích.
- **Výuka jazyků – kapitola G** je do publikace zařazena od roku 2002. Popisuje meziregionální rozdíly ve výuce cizích jazyků v jednotlivých krajích. Ukazatele charakterizují podíly žáků učících se cizí jazyk a podíly žáků učících se nejrozšířenější cizí jazyky na základních, středních a vyšších odborných školách v jednotlivých krajích.

SEZNAM ZKRATEK

a.s.	akciová společnost	SR	Slovenská republika
ČR	Česká republika	SŠ	střední škola
ČSÚ	Český statistický úřad	U	učiliště
DD	dětský domov	ÚIV	Ústav pro informace ve vzdělávání
DSO	dobrovolné svazky obcí	ÚSC	Územně správní celek
DÚ	diagnostický ústav	VOŠ	vyšší odborná škola
G	gymnázium	VŠ	vysoká škola
Hod.	hodina	VÚ	výchovný ústav
ILO	Mezinárodní organizace práce	ZŠ	základní škola
ISCED	International Standard Classification of Education (Mezinárodní klasifikace vzdělávání)	ZTP	zdravotně tělesně postižení
ISP	informační systém o platech	ZTP/P	zdravotně tělesně postižení s průvodcem
ISPV	informační systém o průměrných výdělích	ZvŠ	zvláštní škola
K	konzervatoř	ZVUP	zvlášť upravené učební plány
KKOV	klasifikace kmenových oborů vzdělání		
KÚ	Krajský úřad		
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí		
MŠ	mateřská škola		
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy		
MZe	Ministerstvo zemědělství		
NUTS	Klasifikace územních statistických jednotek CZ-NUTS (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques)		
odst.	odstavec		
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Cooperation and Development)		
SOŠ	střední odborná škola		
SOU	střední odborné učiliště		

Poznámka k tabulkám:

U tabulek jsou v případě krajských údajů uvedena pořadí (od nejvyšší hodnoty po nejnižší). Různé pořadí u stejných hodnot ukazatele je způsobeno hodnotami na dalších desetinných místech.

Ležatá čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že jev se nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespo-
lehlivý.

Ležatý křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Výraz „z toho“ značí neúplný výčet z celku.

Výraz „v tom“ značí úplný výčet z celku.

Na publikaci se podíleli:

Mgr. Pavla Cibulková
Ing. Lenka Havláková
RNDr. Hana Hlavínová
Bc. Vladimír Hulík
Ing. Ludmila Chudobová
Mgr. Vladimír Jelínek
RNDr. Michaela Kleňhová
Ing. Jiří Novotný
Mgr. Pavlína Šťastnová
Ing. Jindřiška Vančurová
a kolektiv

KAPITOLA

KONTEXT VZDĚLÁVÁNÍ

A 1 Relativní velikost populace školního věku

Pro vzdělávací politiku jsou nezbytné informace týkající se velikosti populace odpovídající jednotlivým vzdělávacím úrovním. Počet dětí a velikost populace potenciálních studentů jsou jedny z hlavních faktorů pro formování vzdělávací poptávky, pro modelování finanční náročnosti vzdělávání a budoucích potřeb lidských zdrojů.

V roce 2004 se zastavil pokles populace ve věkové skupině 3–5 let (266,8 tis. v roce 2003, 268,5 tis. v roce 2004, odhad 291,6 tis. v roce 2010), která je typická pro děti navštěvující mateřské školy. Populace v ostatních věkových skupinách má stále klesající tendenci, a to až do roku 2010.

Podle demografické projekce ČSÚ z roku 2003 bude v roce 2010 v porovnání s rokem 2004 věková skupina 3–5 let silnější o 7,9%, věková skupina 6–14 let (populace typická pro vzdělávání na ZŠ) slabší o 15,6%, věková skupina 15–18 let (populace typická pro středoškolské vzdělávání) slabší o 14,7% a věková skupina 19–21 let (populace ve věku typickém pro vzdělávání na VOŠ) slabší o 4,1% (viz tab. A1T1 a graf A1G1).

Podíly jednotlivých věkových skupin obyvatelstva odpovídajících stupňům vzdělávání na celkové populaci

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje podíly jednotlivých věkových skupin obyvatelstva, odpovídajících stupňům vzdělávání, na celkovém počtu obyvatel v %.

Metodika výpočtu

$$\frac{K_i}{O} \times 100$$

K – počet obyvatel příslušné věkové skupiny odpovídající jednotlivým vzdělávacím úrovním v kraji

O – celkový počet obyvatel v kraji

i – příslušná věková skupina odpovídající jednotlivým vzdělávacím úrovním v kraji

Zdroj dat

- ČSÚ 2004, stav obyvatel ČR k 1. 7. 2003, odhad pro rok 2004
- ČSÚ 2003, demografická projekce do roku 2050

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

V porovnání se stavem populace k 1. 7. 2003 došlo k minimálnímu nárůstu podílu kohorty 3–5 let a k výraznějšímu poklesu podílu kohorty 6–14 let na celkové populaci. Podíly kohort 15–18 a 19–21 let na celkové populaci ČR poklesly minimálně. V průměru v České republice tvoří kohorta odpovídající předškolnímu vzdělávání (3–5letí) 2,6% populace. Kohorta odpovídající typické věkové populaci základní školy

(6–14letí) tvoří necelou desetinu obyvatel republiky (9,7%). Podíl dětí ve věku 15–18 let, tedy těch, kteří spadají do typické věkové populace žáků středních škol, je 5,1% a populace 19–21letých (odpovídající typickému věku pro vzdělávání na vyšších odborných školách) tvoří 4,0%.

Regionální rozdíly

V krajích ekonomicky relativně silných je populace ve věku 3–21 let zastoupena méně než v krajích ekonomicky slabších. Rozhodujícími faktory jsou pravděpodobně migrace obyvatelstva produktivního věku za prací do ekonomicky silných krajů, odkládání odchodu žen na mateřskou dovolenou do vyššího věku z důvodu budování kariéry a v neposlední řadě rozhodnutí rodičů mít pouze jedno dítě buď pro vyšší věk (odkládat mateřství na věk mezi 30–35 lety je současným trendem), nebo pro špatnou ekonomickou situaci rodiny.

Prakticky pro všechny věkové skupiny (3–5, 6–14, 15–18, 19–21) je regionální situace obdobná. Výrazně nízké zastoupení všech věkových skupin odpovídajících vzdělávacím stupňům mají kraje Praha, Středočeský (mimo 3–5leté) a Plzeňský, naopak vysoké zastoupení všech věkových skupin lze sledovat v krajích Vysočina, Pardubický, Karlovarský, Ústecký, Jihočeský a Moravskoslezský. Klasickým příkladem „průměrné“ oblasti je Jihozápad – nízké hodnoty kraje Plzeňského jsou vyvažovány vyššími hodnotami kraje Jihočeského.

Podíl populace 3–5letých, tedy potenciálních návštěvníků mateřských škol, na celkové populaci kraje se v jednotlivých krajích pohybuje v rozmezí od 2,2% v Praze až po 2,8% v krajích Ústeckém a Libereckém. Spolu s Prahou se pod úroveň celorepublikového průměru pohybuje výrazněji pouze Jihomoravský kraj (2,5%).

Podíl populace odpovídající vzdělávání na základních školách (6–14letí) se pohybuje v rozmezí od 7,8% v Praze po 10,5% na Vysočině. Situace je zde obdobná jako u populace odpovídající předškolní výchově. Pod celorepublikovou úroveň jsou hodnoty výrazně v Praze a Plzeňském kraji (9,4%). Výrazně vyšší hodnoty než je celorepublikový průměr jsou v krajích Vysočina, Moravskoslezském (10,3%), Pardubickém (10,2%), Ústeckém a Libereckém (shodně 10,1%).

V případě **populace 15–18letých, tedy typické populace odpovídající vzdělávací úrovni žáků středních škol**, se hodnoty ukazatele pohybují od 4,4% v Praze do 5,5% v Moravskoslezském kraji. Pod průměrem za celou republiku jsou výrazněji kromě Prahy i kraje Plzeňský a Středočeský (5,0%). Nadprůměrné hodnoty najdeme kromě kraje Moravskoslezského i v kraji Karlovarském (5,5%) a na Vysočině (5,4%).

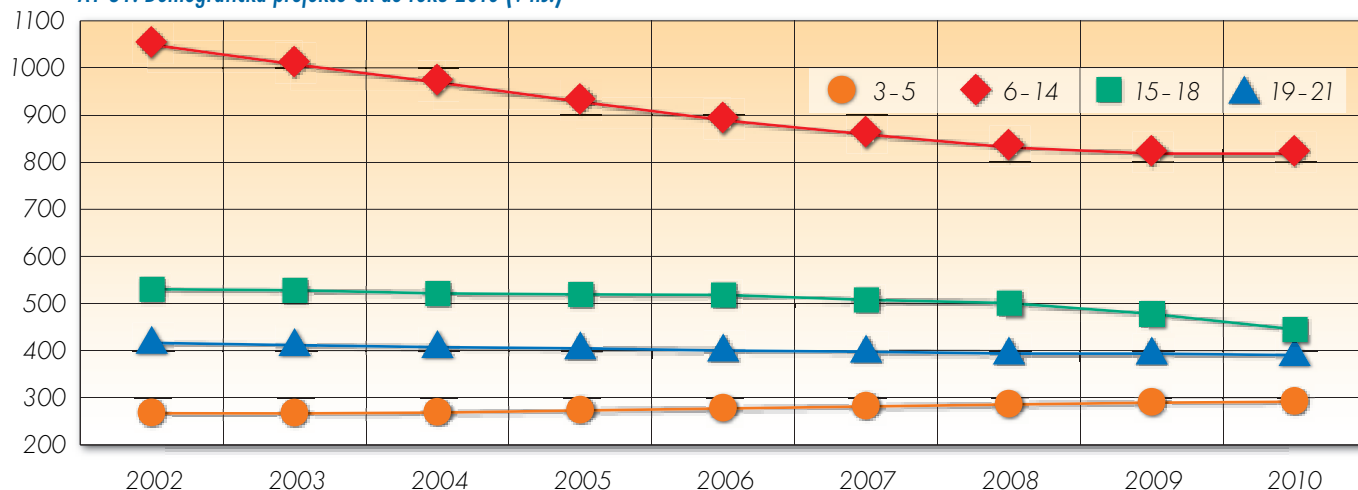
U podílu populace 19–21letých, tedy populace odpovídající žákům vyšších odborných škol, se hodnoty ukazatele pohybují od 3,6% v Praze do 4,3% na Vysočině. Pod průměrnou celorepublikovou hodnotu se kromě Prahy, stejně jako v případě populace odpovídající středoškolskému studiu, dostávají i Středočeský, Královehradecký a Plzeňský kraj (3,9%). Hodnoty výrazněji vyšší než průměr ČR potom vykazují mimo Vysočiny i kraje Zlínský a Moravskoslezský (4,2%).

Tabulka A1 T1: Demografická projekce ČR do roku 2010 (v tis.)

Věk	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
3-5	267,2	266,8	268,5	273,0	277,2	281,5	285,7	289,6	291,6
6-14	1049,3	1007,5	969,5	928,2	889,1	859,0	831,3	818,3	818,2
15-18	530,4	528,2	521,5	519,5	518,3	507,9	501,0	478,0	445,1
19-21	416,5	411,7	407,4	404,9	400,2	397,8	393,8	393,7	390,5

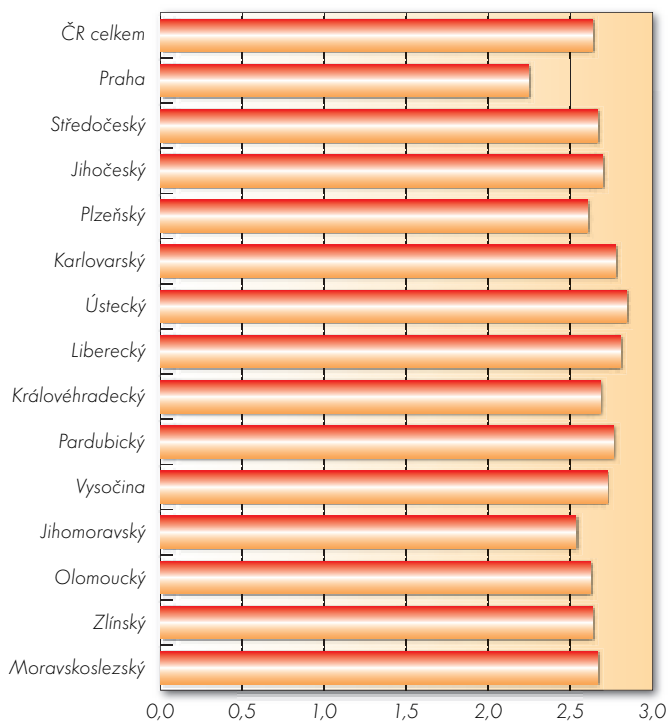
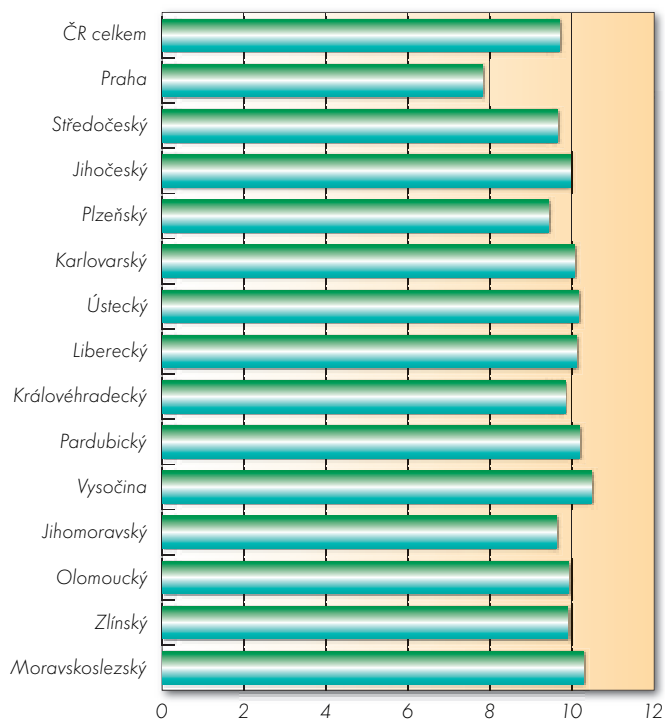
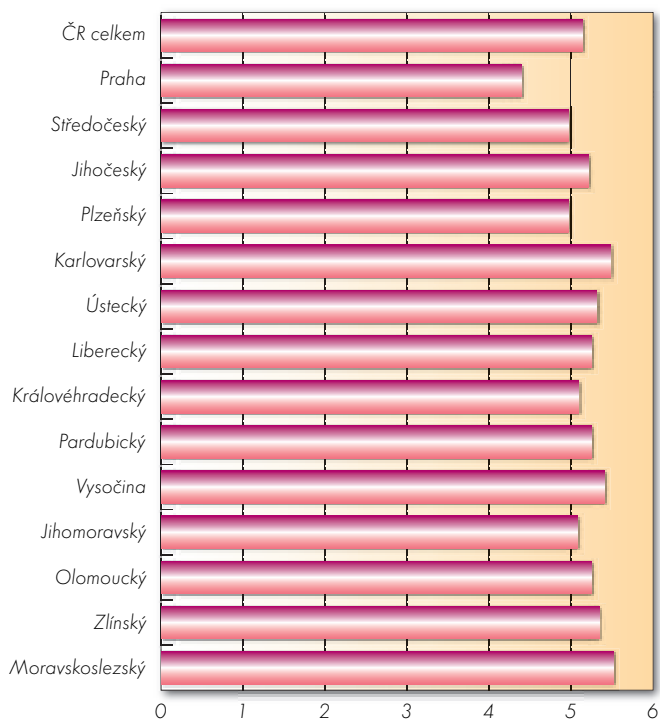
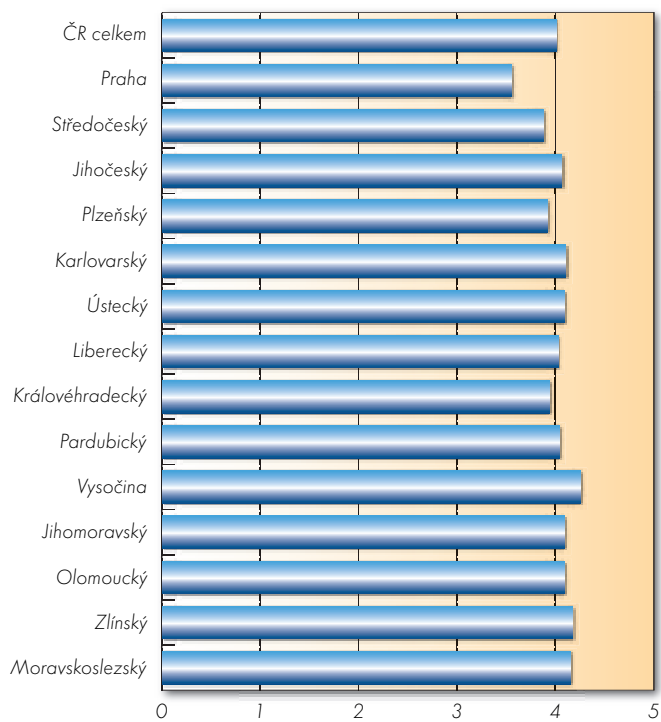

A1 G1: Demografická projekce ČR do roku 2010 (v tis.)

Tabulka A1 T2: Podíl věkových skupin na celkové populaci kraje, 2004 (v %)

Území		3-5	6-14	15-18	19-21
ČR celkem		2,63	9,69	5,13	4,00
CZ01	Praha	2,24	7,81	4,39	3,55
CZ011	Hlavní město Praha	2,24 (14.)	7,81 (14.)	4,39 (14.)	3,55 (14.)
CZ02	Střední Čechy	2,66	9,64	4,97	3,87
CZ021	Středočeský kraj	2,66 (8.)	9,64 (11.)	4,97 (12.)	3,87 (13.)
CZ03	Jihozápad	2,64	9,70	5,10	3,99
CZ031	Jihočeský kraj	2,69 (6.)	9,94 (7.)	5,21 (9.)	4,06 (8.)
CZ032	Plzeňský kraj	2,60 (12.)	9,42 (13.)	4,96 (13.)	3,91 (12.)
CZ04	Severozápad	2,82	10,11	5,36	4,10
CZ041	Karlovarský kraj	2,77 (3.)	10,04 (6.)	5,48 (2.)	4,10 (4.)
CZ042	Ústecký kraj	2,84 (1.)	10,14 (4.)	5,31 (5.)	4,09 (5.)
CZ05	Severovýchod	2,74	10,02	5,19	3,99
CZ051	Liberecký kraj	2,80 (2.)	10,09 (5.)	5,25 (6.)	4,02 (10.)
CZ052	Královéhradecký kraj	2,68 (7.)	9,82 (10.)	5,09 (10.)	3,93 (11.)
CZ053	Pardubický kraj	2,76 (4.)	10,17 (3.)	5,24 (8.)	4,03 (9.)
CZ06	Jihovýchod	2,59	9,88	5,18	4,14
CZ061	Vysočina	2,72 (5.)	10,47 (1.)	5,40 (3.)	4,25 (1.)
CZ062	Jihomoravský kraj	2,53 (13.)	9,61 (12.)	5,08 (11.)	4,09 (6.)
CZ07	Střední Morava	2,63	9,89	5,29	4,13
CZ071	Olomoucký kraj	2,62 (11.)	9,90 (8.)	5,25 (7.)	4,09 (7.)
CZ072	Zlínský kraj	2,63 (10.)	9,89 (9.)	5,34 (4.)	4,17 (2.)
CZ08	Moravskoslezsko	2,66	10,27	5,51	4,15
CZ081	Moravskoslezský kraj	2,66 (9.)	10,27 (2.)	5,51 (1.)	4,15 (3.)

**A1 G2: Podíl věkové skupiny 3–5letých
na celkové populaci kraje, 2004 (v %)****A1 G3: Podíl věkové skupiny 6–14letých
na celkové populaci kraje, 2004 (v %)****A1 G4: Podíl věkové skupiny 15–18letých
na celkové populaci kraje, 2004 (v %)****A1 G5: Podíl věkové skupiny 19–21letých
na celkové populaci kraje, 2004 (v %)**

A 2 Vzdelanost dospělé populace

To, jaká je struktura obyvatelstva podle vzdělání, tedy podíl osob na jednotlivých vzdělanostních úrovních, vypovídá nejen o struktuře společnosti jako celku, ale napomáhá i určení charakteru jednotlivých skupin obyvatelstva. Výše dosaženého vzdělání patří mezi faktory, které se výrazně podílejí na formování profilu úspěšnosti jak jednotlivce tak společnosti. Dosažená úroveň vzdělanosti významně ovlivňuje kvalitu lidských zdrojů, která v poslední době hraje stále větší roli při vytváření úspěchu nejen na trhu práce, ale také ovlivňuje velikost zisku (nejen finančního) na všech úrovních – od jednotlivce přes firmy, instituce, kraje až po stát a nadnárodní seskupení. Vzdělanostní úroveň, resp. vzdělanostní struktura populace je proto jedním ze základních ukazatelů možného potenciálu společnosti. **Struktura dospělé populace podle úrovně dosaženého vzdělání poukazuje na kvalitu lidských zdrojů v daném regionu**, a to jak v socioekonomickém, tak v širším společenském smyslu. Z tohoto důvodu je pro rozvoj regionu nutné znát vzdělanost dospělé populace žijící v dané oblasti a při plánování rozvíjení regionu tak usuzovat na kvalitu dostupné pracovní síly, na její kvalifikaci a na možnosti, které lze v dané lokalitě využít. Znalost dostupných lidských zdrojů by tak měla předcházet jakémukoliv kroku, který směřuje k rozvoji regionu a jeho zaměření.

Je nesporné, že výše vzdělanostní úrovně obyvatel ovlivňuje prosperitu kraje, a platí zde pravidlo, že čím vyšší je vzdělanost dané populace, tím pozitivnější směr vývoje je v regionu možný. Postupné zvyšování vzdělanosti úrovně by mělo být jednou z hlavních priorit dlouhodobého směřování regionu. Tento fakt si představitelé krajů uvědomují a jsme tak svědky vzniku a rozvoje vyšších odborných škol či v posledních letech regionálních vysokých škol a také změn ve struktuře středního školství.

Struktura populace podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje strukturu populace ve věku 25–64 let a 25–34 let podle stupně nejvyššího dosaženého vzdělání, a to zvláště za muže a ženy. Ukazatel tak vypovídá o vzdělanostní úrovni celé dospělé populace, přesněji těch obyvatel, kteří jsou v ekonomicky aktivním věku.¹

Metodika výpočtu

Struktura populace vychází z procentuálních podílů v jednotlivých kategoriích vzdělání:

$$\frac{A_i}{P} \times 100$$

A – celkový počet obyvatel v dané věkové skupině, kteří dosáhli příslušného stupně vzdělání

P – celkový počet obyvatel v dané věkové skupině

i – příslušný stupeň vzdělání

Zdroj dat

➤ ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil, přepočtené průměry za rok 2004

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Pro věkovou skupinu 25–64 let platí, že většina populace České republiky dosáhla středního vzdělání, a to tak, že 43,3 % má střední odborné vzdělání (bez maturity) a 33,4 % má střední vzdělání (s maturitou).

Terciární vzdělání, tzn. vysokou nebo vyšší odbornou školu, ukončilo 12,3 % obyvatel. Pouze základní vzdělání má 10,8 % odpovídající populace a 0,1 % obyvatel nemá dokončené ani základní vzdělání. Tento údaj je ovlivněn především starší ročníky populace, u kterých figuruje základní vzdělání jako nejvyšší dosažené častěji, než je tomu u mladších ročníků. Jak je z údajů patrné, střední vzdělání je nejrozšířenější, neboť alespoň střední školu (včetně učebních oborů) absolvovalo necelých 89 % obyvatel. Na terciární úrovni je však podíl obyvatel již výrazně nižší, kdy vysokou nebo vyšší odbornou školu absolvoval pouze zhruba každý osmý obyvatel ČR.

V porovnání s rokem 2003 nelze ve vzdělanostní struktuře celkové populace vysledovat výraznější změny – tyto charakteristiky se mění jen pomalu. Avšak i přes pomalý vývoj této oblasti můžeme vysledovat směr změn dlouhodobějšího charakteru. Podíl obyvatel s terciárním vzděláním pomalu stoupá – v roce 2001 činil 11,7 %, v roce 2002 11,9 %, v roce 2003 12 % a v roce 2004 již 12,3 %. Ačkoliv jde o velmi blízké hodnoty, je zde patrný určitý stoupající trend. Určitý, i když také jen velmi mírný posun lze nalézt i u kategorie základního vzdělání (příslušný podíl se snížil z 13,6 % v roce 2001 na 11,9 % v roce 2002, dále na 11,3 % v roce 2003 a v roce 2004 poklesl na 10,8 %). Tento fakt signalizuje, že vzdělanostní struktura se postupně vyvíjí směrem k příznivějším hodnotám, což je zapříčiněno zejména tím, že do sledované věkové kategorie vstupují mladší vzdělanější ročníky a starší ročníky s nižším stupněm dosaženého vzdělání ze skupiny odcházejí. Současně si můžeme říci, že změny postihují především krajní kategorie – nejvyšší a nejnižší úroveň vzdělání.

Vzdělanostní struktura mladé populace ve věku 25–34 let je oproti celkové populaci charakteristická výrazně nižším podílem osob se základním vzděláním (6,2 % oproti 10,8 %) a naopak vyšším zastoupením těch, kdo mají střední vzdělání zakončené maturitní zkouškou (38,4 % oproti 33,4 %). Negativní skutečností však je stále relativně nízký podíl lidí s terciárním vzděláním v této věkové skupině: procento mladých lidí ve věku 25–34 let s terciárním vzděláním je jen o málo vyšší než u celkové populace (13,0 % oproti 12,3 %). V této souvislosti je nezbytné si uvědomit, že spolu s „prodloužováním studia“ na vysoké škole (přestupy, studium více škol najednou atd.) je část této populace ještě v procesu vzdělávání a vysokoškolské vzdělání nemá dokončené, a tudíž statisticky snižuje podíl osob s dokončeným vysokoškolským vzděláním. Porovnáme-li tak vzdělanostní strukturu mladé a celkové populace, lze říci, že nejvýraznější změny zasahují zejména kategorii středního vzdělání s maturitou, kde se podíl mladší populace navýšil, avšak pokud jde o terciární vzdělávání, pak na tomto typu vzdělávání stále nemá účast populace nijak výrazný rostoucí charakter.

V porovnání s rokem 2003 se vzdělanostní struktura mladé populace ve věku 25–34 let obdobně jako struktura celé populace nijak výrazně nezměnila. Mírně vzrostl pouze podíl osob s terciárním vzděláním, a to z 12,2 % v roce 2003 na 13 % v roce 2004.

Rozdíly, které byly zjištěny u úrovně vzdělanosti mezi muži a ženami, se výrazně liší v závislosti na věkovém rozpětí dané populace. Výrazných rozdílů bylo dosaženo zejména v celé populaci, a to takřka u všech vzdělanostních úrovní (s výjimkou kategorie bez vzdělání, kde je zanedbatelný počet lidí ve všech zjišťovaných kategoriích). Významný rozdíl byl zjištěn na úrovni základního vzdělání, kde pouze 6,5 % mužů má základní vzdělání, u žen je zmíněný podíl více než dvojnásobný (15,0 %). Jak vidíme, situace žen je na této úrovni vzdělání výrazně horší než mužů. Současně můžeme říci, že tento nepříznivý poměr se týká zejména starší populace, neboť v populaci 25–34 let je rozdíl mezi muži a ženami již pouze 1,2 procentního bodu v neprospěch žen, kdy mužů pouze se základním vzděláním je v této populaci 5,6 % a žen 6,8 %. Obdobně terciární úroveň vzdělání dosáhlo v celé populaci 13,9 % mužů a pouze 10,8 % žen. V mladé populaci je rozdíl

¹ Vzdělanostní strukturu populace ve věkových skupinách 35–44 let a 45–54 let lze nalézt v *Krajské ročenice školství 2001*.

mezi muži a ženami již velmi malý a to pouhých 0,2 procentního bodu ve prospěch žen, kdy vysokou nebo vyšší odbornou školu má 12,9 % mužů, z žen je to již 13,1 %.

Významné rozdíly byly zjištěny na úrovni středního vzdělání. Středního vzdělání (bez maturity i s maturitou) v celé populaci dosáhlo 79,4 % mužů a 74,1 % žen. Jak vidíme, i zde jsou patrné rozdíly mezi muži a ženami, avšak vnitřní rozlišení má opačnou tendenci, než je tomu na úrovni terciálního či základního vzdělání. Ženy častěji než muži dosahují středního vzdělání s maturitou (39,2 % žen ku 27,7 % mužů s maturitním vzděláním, což je rozdíl 11,5 procentního bodu). Těmto výsledkům odpovídá zastoupení mužů a žen ve vzdělání bez maturity, kde je trend opačný – bez maturity jsou častěji muži než ženy (51,7 % mužů a 34,9 % žen). Na střední úrovni vzdělání přetrvávají rozdíly mezi pohlavími i v mladé generaci, a to zejména vnitřní diference: střední „nematuritní“ vzdělání má 35,4 % žen a 48,7 % mužů v populaci 25–34 let. Naopak pouze 32,4 % mužů z této populace dosáhlo úplného středního vzdělání s maturitou oproti 44,6 % žen.

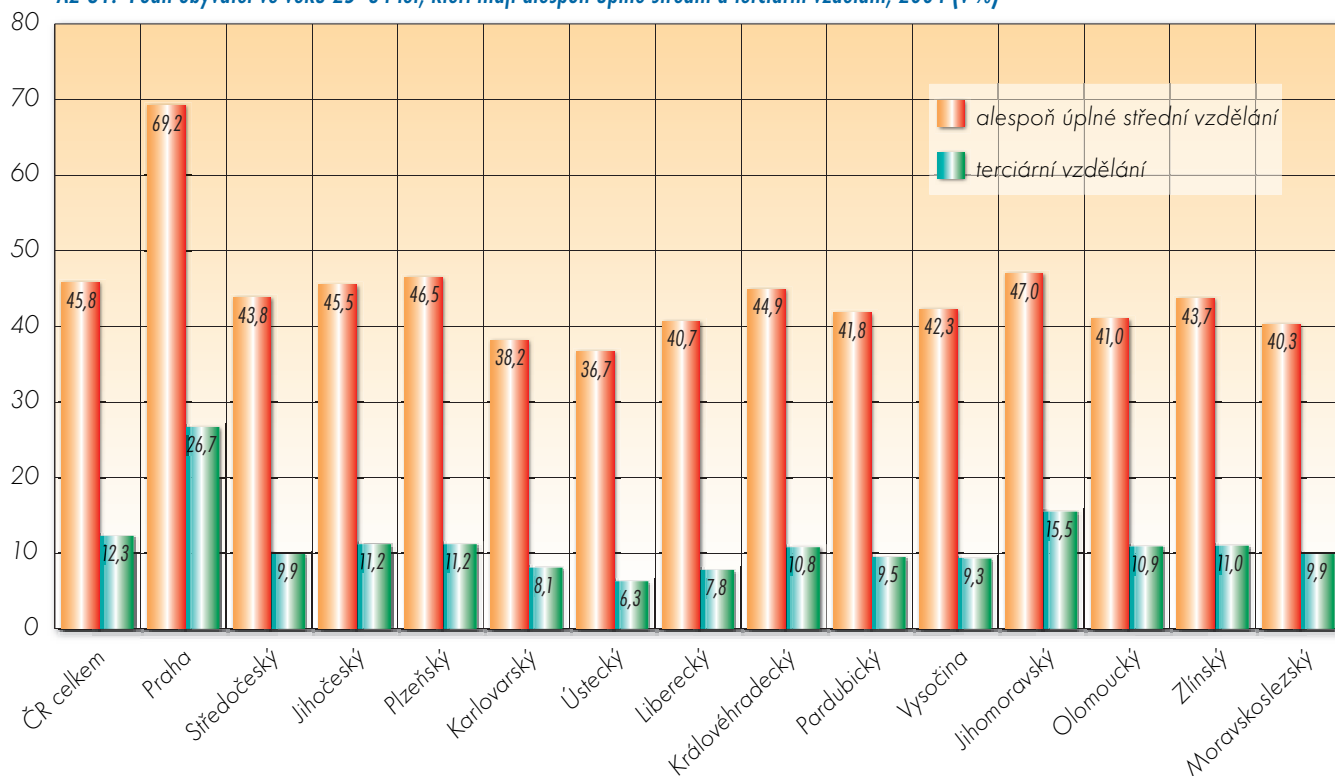
Z uvedených údajů vyplývá, a to zejména ze srovnání mladé a celé populace, že se v naší populaci projevuje **postupné zvyšování vzdělanostní úrovně**. Nejnižší vzdělání je stále více vázáno na starší obyvatele, zejména ženy, přičemž mezi mladou generací je podíl žen se základním vzděláním již výrazně nižší. Naopak negativní zprávou je, že na terciální úrovni došlo k nárůstu pouze u žen, u mužů jsme zaznamenali v populaci 25–34 let dokonce pokles podílu mužů s terciálním vzděláním vzhledem k celé populaci. Taktéž můžeme říci, že mizí rozdíl mezi muži a ženami, kdy u mladých lidí je na nejvyšším stupni vzdělání velmi malý rozdíl mezi pohlavími. Totéž lze říci i o základním vzdělání. Současně přetrvávají rozdíly mezi muži a ženami na středoškolské úrovni vzdělání, kdy ženy častěji než muži dosahují „maturitního“ vzdělání.

Regionální rozdíly

Vzdělanostní struktura obyvatel ve věku 25–64 let má v jednotlivých krajích rozdílný charakter. Zcela specifická se z pohledu úrovně vzdělanosti obyvatel jeví **Praha**. Praha patří první místo mezi kraji v počtu osob se středním vzděláním s maturitou a s terciálním vzděláním, naopak poslední místo zaujímá v počtu osob se základním vzděláním a se středním vzděláním bez maturity. V Praze je tedy výrazně více osob s terciálním vzděláním, kdy podíl těch, kteří mají vysokou či vyšší školu je 26,7 % (celostátní průměr je 12,3 %), a naopak nejméně je v Praze obyvatel pouze se základním vzděláním (5,1 % oproti průměru 10,8 %). V Praze evidujeme i výrazně nižší podíl středoškoláků bez maturity (25,7 % oproti celostátnímu průměru 43,3 %) a naopak relativně nejvíce lidí se středním maturitním vzděláním (42,5 % oproti republikovému průměru 33,4 %). Z hlediska vzdělanostní struktury tak lze Prahu považovat za region, který se od ostatních krajů velmi liší. Více než dvě třetiny obyvatel Prahy tvoří lidé s maturitním a vysokoškolským vzděláním a podíl osob s pouze základním vzděláním je zhruba poloviční vzhledem k celorepublikovému průměru. Specifičnost pražského regionu je ovlivněna zejména ekonomickou situací a stavem na trhu práce, kdy koncentrace pracovních příležitostí pro vysoce kvalifikovanou pracovní sílu se odráží i ve vzdělanostní struktuře, neboť pracovní příležitosti lákají vysoce kvalifikované pracovníky i z jiných krajů. V Praze jsou např. jako v hlavním městě koncentrovány pracovní příležitosti nabízející uplatnění v centrálních úřadech a bankách, velkých mezinárodních firmách apod. V ostatních krajích se investoři častěji zaměřují na výrobu, a tudíž požadují pracovníky nejčastěji se středním odborným vzděláním nebo úplným středním odborným vzděláním.

Vyšší podíl lidí s terciálním vzděláním než je celorepublikový průměr lze nalézt i v **Jihomoravském kraji** (15,5 % oproti průměru 12,3 %). Tuto příznivější situaci ovlivňuje zejména to, že střediskem

A2 G1: Podíl obyvatel ve věku 25–64 let, kteří mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2004 (v %)

Poznámka: Alespoň úplné střední vzdělání = úplné střední odborné, úplné střední všeobecné, terciární.

kraje je Brno, kde je obdobně jako v Praze značná koncentrace vyšších odborných škol nebo vysokých škol.

Pokud bychom za určitou dělicí čáru považovali dosažení maturitního vzdělání, pak lze říci že příznivá situace z hlediska složení populace, která má alespoň maturitní vzdělání, je mimo již zmíněný kraj Praha (69,2 % populace má alespoň maturitní vzdělání) a Jihomoravský kraj (47,0 %), také v kraji Plzeňském (46,5 %), Jihočeském (45,5 %) a v Královéhradeckém (44,9 %), kde hodnoty překračují republikový

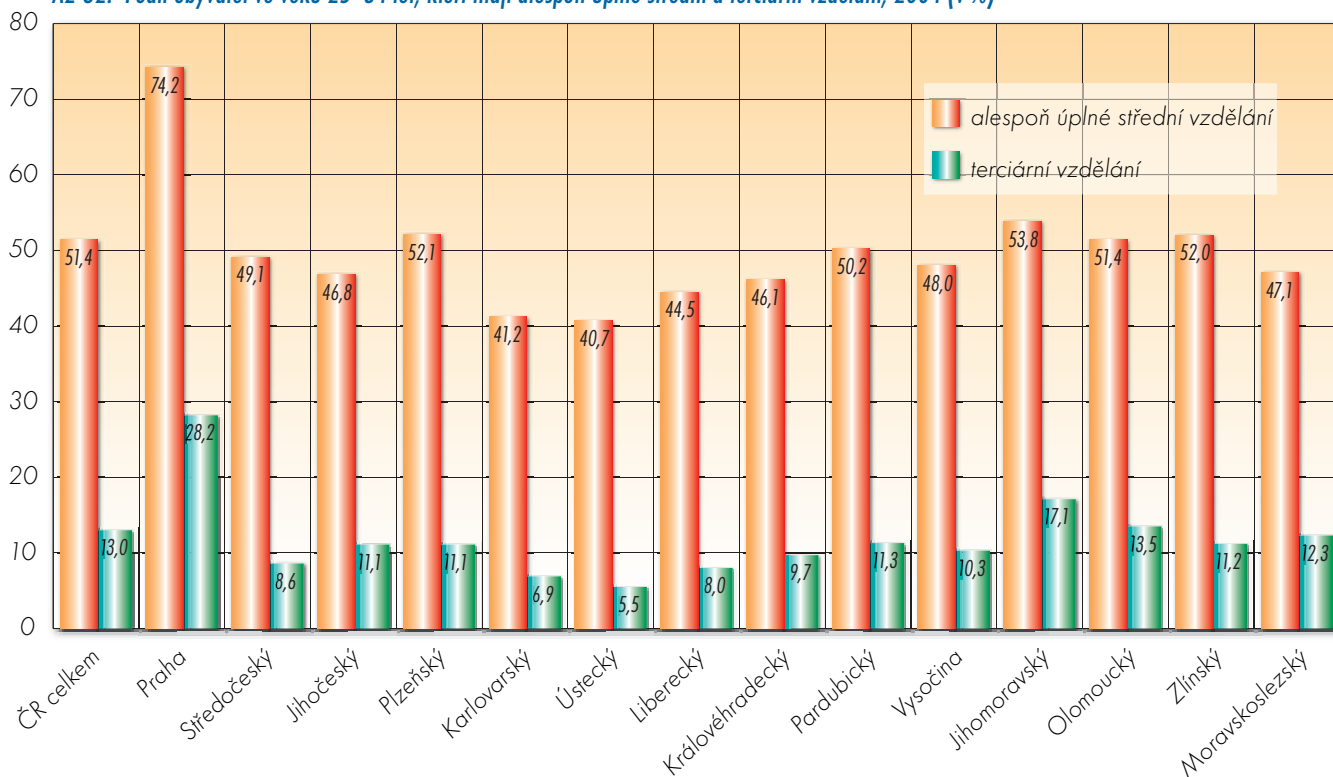
přůměr (45,8 %) nebo se mu blíží. Jak je z údajů zřejmé, nárůst pražského regionu je oproti ostatním regionům značný.

Pokud se nyní zaměříme na ty regiony, kde je vzdělanostní struktura spíše nepříznivá, pak do popředí vystupují především kraje Ústecký, Liberecký a Karlovarský. V těchto krajích je podprůměrný zejména podíl osob s terciárním vzděláním (v Ústeckém kraji pouhých 6,3 %, v Libereckém kraji 7,8 % a v Karlovarském kraji 8,1 %). Naopak je zde vysoký podíl osob se základním vzděláním (v Karlovarském

Tabulka A2 T1: Struktura populace ve věku 25–64 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání, 2004 (v %)

Území		bez vzdělání		základní		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		terciární		Celkem
ČR celkem		0,1		10,8		43,3		33,4		12,3		-
CZ01	Praha	0,0		5,1		25,7		42,5		26,7		100,0
CZ011	Hlavní město Praha	0,0	(12.)	5,1	(14.)	25,7	(14.)	42,5	(1.)	26,7	(1.)	100,0
CZ02	Střední Čechy	0,1		11,9		44,1		33,8		9,9		100,0
CZ021	Středočeský kraj	0,1	(6.)	11,9	(4.)	44,1	(10.)	33,8	(5.)	9,9	(8.)	100,0
CZ03	Jihozápad	0,1		10,3		43,6		34,8		11,2		100,0
CZ031	Jihočeský kraj	0,1	(11.)	10,6	(8.)	43,8	(11.)	34,3	(3.)	11,2	(3.)	100,0
CZ032	Plzeňský kraj	0,1	(9.)	10,0	(10.)	43,4	(12.)	35,3	(2.)	11,2	(4.)	100,0
CZ04	Severozápad	0,2		16,6		46,1		30,3		6,8		100,0
CZ041	Karlovarský kraj	0,1	(8.)	16,8	(1.)	44,9	(9.)	30,1	(13.)	8,1	(12.)	100,0
CZ042	Ústecký kraj	0,2	(1.)	16,5	(2.)	46,6	(6.)	30,4	(11.)	6,3	(14.)	100,0
CZ05	Severovýchod	0,1		10,1		47,1		33,2		9,5		100,0
CZ051	Liberecký kraj	0,2	(5.)	12,3	(3.)	46,8	(5.)	32,9	(7.)	7,8	(13.)	100,0
CZ052	Královéhradecký kraj	0,2	(2.)	8,6	(13.)	46,2	(7.)	34,2	(4.)	10,8	(7.)	99,9
CZ053	Pardubický kraj	-	(13.)	9,8	(11.)	48,4	(1.)	32,3	(9.)	9,5	(10.)	100,0
CZ06	Jihovýchod	0,1		10,2		44,1		31,9		13,6		100,0
CZ061	Vysočina	0,2	(4.)	9,8	(12.)	47,8	(3.)	33,0	(6.)	9,3	(11.)	100,0
CZ062	Jihomoravský kraj	0,1	(7.)	10,4	(9.)	42,5	(13.)	31,5	(10.)	15,5	(2.)	100,0
CZ07	Střední Morava	0,1		11,4		46,2		31,3		11,0		100,0
CZ071	Olomoucký kraj	0,2	(3.)	11,8	(5.)	47,0	(4.)	30,0	(14.)	10,9	(6.)	100,0
CZ072	Zlínský kraj	-	(13.)	10,9	(7.)	45,3	(8.)	32,7	(8.)	11,0	(5.)	100,0
CZ08	Moravskoslezsko	0,1		11,6		48,1		30,3		9,9		99,9
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,1	(10.)	11,6	(6.)	48,1	(2.)	30,3	(12.)	9,9	(9.)	100,0

A2 G2: Podíl obyvatel ve věku 25–34 let, kteří mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2004 (v %)

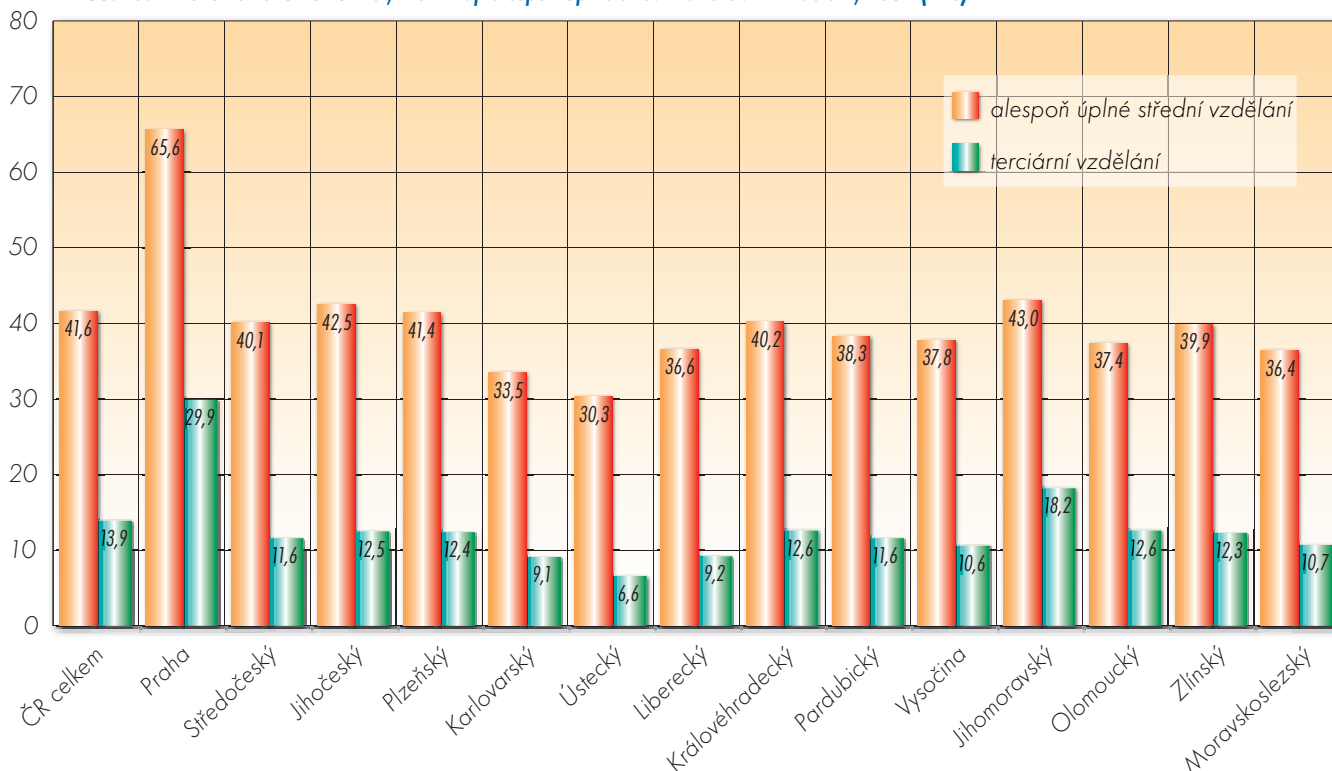

Tabulka A2 T2: Struktura populace ve věku 25–34 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání, 2004 (v %)

Území		bez vzdělání		základní		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		terciární		Celkem
ČR celkem		0,2		6,2		42,2		38,4		13,0		100,0
CZ01	Praha	0,2		3,1		22,4		46,0		28,2		99,9
CZ011	Hlavní město Praha	0,2	(10.)	3,1	(14.)	22,4	(14.)	46,0	(1.)	28,2	(1.)	99,9
CZ02	Středočechy	0,3		6,8		43,8		40,5		8,6		100,0
CZ021	Středočeský kraj	0,3	(5.)	6,8	(4.)	43,8	(10.)	40,5	(4.)	8,6	(11.)	100,0
CZ03	Jihozápad	0,1		6,3		44,3		38,2		11,1		100,0
CZ031	Jihočeský kraj	0,1	(11.)	6,4	(5.)	46,7	(4.)	35,7	(11.)	11,1	(8.)	100,0
CZ032	Plzeňský kraj	0,2	(8.)	6,2	(6.)	41,5	(12.)	41,0	(2.)	11,1	(7.)	100,0
CZ04	Severozápad	0,4		13,8		44,9		35,0		5,8		99,9
CZ041	Karlovarský kraj	0,3	(4.)	13,8	(2.)	44,7	(7.)	34,3	(14.)	6,9	(13.)	100,0
CZ042	Ústecký kraj	0,4	(3.)	13,8	(1.)	45,0	(6.)	35,2	(12.)	5,5	(14.)	99,9
CZ05	Severovýchod	0,3		6,0		46,6		37,3		9,7		99,9
CZ051	Liberecký kraj	0,5	(1.)	8,8	(3.)	46,0	(5.)	36,4	(10.)	8,0	(12.)	99,7
CZ052	Královéhradecký kraj	0,4	(2.)	4,3	(11.)	49,2	(1.)	36,4	(9.)	9,7	(10.)	100,0
CZ053	Pardubický kraj	-	(13.)	5,3	(8.)	44,5	(8.)	38,9	(5.)	11,3	(5.)	100,0
CZ06	Jihovýchod	0,1		4,6		43,3		37,0		15,0		100,0
CZ061	Vysočina	0,2	(9.)	3,8	(13.)	48,0	(2.)	37,7	(7.)	10,3	(9.)	100,0
CZ062	Jihomoravský kraj	0,1	(12.)	5,0	(9.)	41,1	(13.)	36,7	(8.)	17,1	(2.)	100,0
CZ07	Střední Morava	0,1		4,3		43,9		39,2		12,4		100,0
CZ071	Olomoucký kraj	0,3	(6.)	4,1	(12.)	44,2	(9.)	37,9	(6.)	13,5	(3.)	100,0
CZ072	Zlínský kraj	-	(13.)	4,5	(10.)	43,5	(11.)	40,8	(3.)	11,2	(6.)	100,0
CZ08	Moravskoslezsko	0,2		5,7		47,0		34,8		12,3		100,0
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,2	(7.)	5,7	(7.)	47,0	(3.)	34,8	(13.)	12,3	(4.)	100,0

A2 G3: Podíl mužů ve věku 25–64 let, kteří mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2004 (v %)

kraji 16,8%, v Ústeckém kraji 16,5% a v Libereckém 12,3%). Osob se základním vzděláním je tak v těchto regionech zhruba třikrát více, než je tomu v Praze.

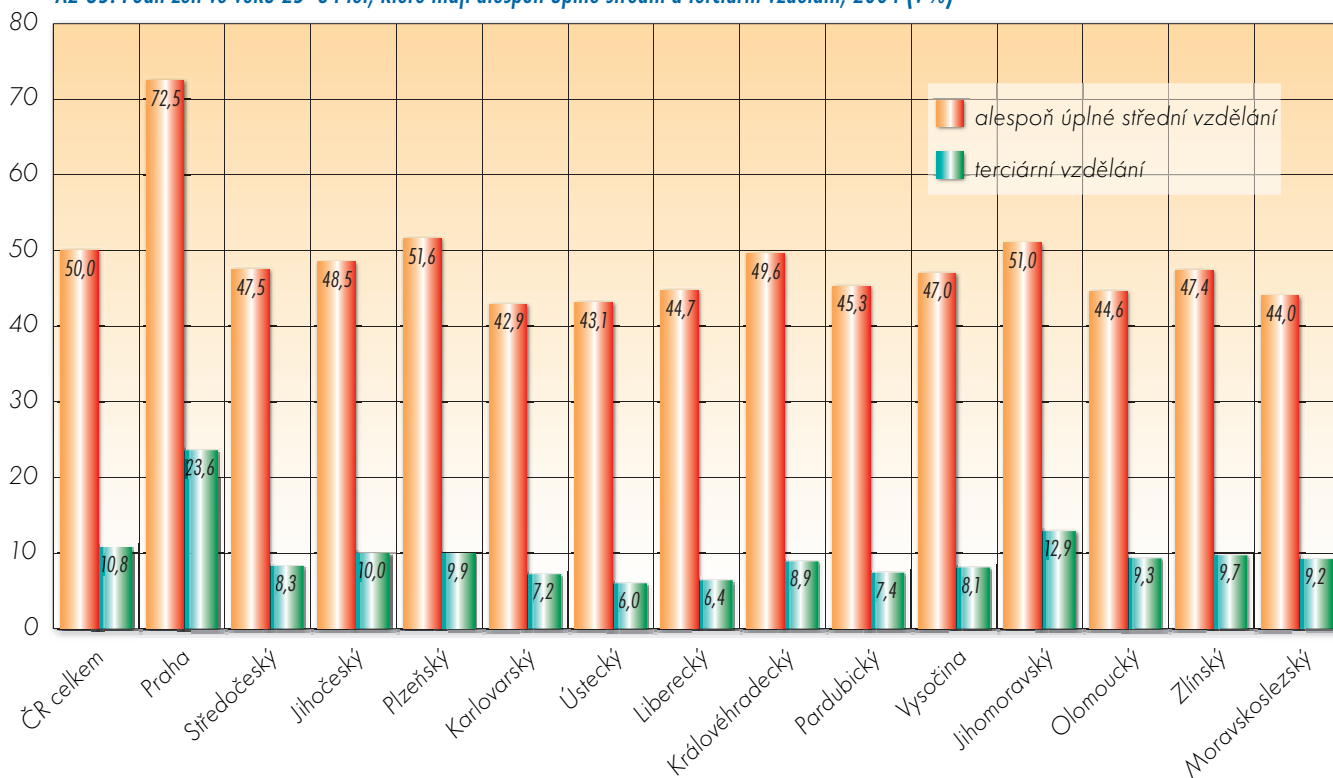
Pokud jde o **terciární vzdělání**, pak za zajímavé můžeme považovat, že již zmíněného **celostátního průměrného podílu osob s tímto vzděláním 12,3% dosahují pouze dva kraje, a to Jihomoravský kraj (15,5%) a Praha (26,7%)**. Ve všech ostatních krajích je podíl osob s terciárním vzděláním nižší než uvedených 12,3%. Je zřejmé,

že průměrnou hodnotu České republiky zde určuje Praha, kde podíl osob vysoce převyšuje ostatní regiony. **Méně než 10% lidí s terciárním vzděláním** nalezneme v již uvedených krajích Ústeckém, Libereckém, Karlovarském a dále v kraji Vysočina, Pardubickém, Moravskoslezském a Středočeském.

Nejvyšší podíl lidí s maturitním vzděláním najdeme – kromě již uvedené Prahy – v kraji Plzeňském (35,3%), Jihočeském (34,3%) a Královéhradeckém (34,2%).

A2 G5: Podíl žen ve věku 25–64 let, které mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2004 (v %)

Rozdíly mezi jednotlivými kraji znázorňuje graf A2G1 (podíly osob s alespoň úplným středním a terciárním vzděláním). Necelých 46 % lidí má v České republice alespoň střední vzdělání s maturitou (v Praze téměř 70 %), ale v Ústeckém kraji pouhých 36,7 %. Méně než 40 % lidí s alespoň maturitním vzděláním najdeme ještě v Karlovarském kraji (38,2 %). Okolo 40 % se podíl lidí s alespoň úplným středním vzděláním pohybuje v kraji Moravskoslezském a v Libereckém. Nejnížší zastoupení osob s terciárním vzděláním mají Ústecký, Liberecký a Karlovarský kraj. Naopak v Praze má vysokou nebo vyšší odbornou školu zhruba každý čtvrtý obyvatel, v Jihomoravském kraji cca každý sedmý.

V mladé populaci ve věku 25–34 let obecně platí, že je zde menší podíl osob s nejnižším, tj. základním vzděláním, a vyšší podíl osob se středním maturitním vzděláním, než je tomu u osob ve věku 25–64 let. Specifickým regionem je i v případě mladé populace Praha, kde nalezneme obdobné tendence jako u populace 25–64leté. Podíl mladých lidí s pouze základním vzděláním je zde pouze 3,0 %, což je ještě méně než u celkové populace ve věku 25–64 let. Naopak cca každý čtvrtý člověk ve věku 25–34 let v Praze má vysokou nebo vyšší odbornou školu. V rámci krajského srovnání je v Praze také relativně nejvyšší zastoupení mladých obyvatel s úplným středním vzděláním s maturitou (44,8 % oproti průměru 37,7 %). Za nepříznivý fakt můžeme považovat, že podíl mladých lidí s terciárním vzděláním v Praze je mírně nižší, než tomu bylo u celkové populace (24,1 % oproti 26,7 % v celé populaci). Tato situace může být způsobena dvěma základními faktory: buď jde o již zmiňovanou stagnaci v růstu podílu obyvatel s terciárním vzděláním, nebo se zde projevuje příliv starších pracovníků s terciárním vzděláním, kteří v Praze získávají zaměstnání.

Krajem s poměrně příznivou vzdělanostní strukturou mladé populace je i Jihomoravský kraj – mezi mladými lidmi zde nalezneme relativně vyšší podíl osob s terciárním vzděláním (17,0 %), a naopak méně těch, kdo mají pouze základní vzdělání (3,4 %). Velmi malé zastoupení osob s nejnižším vzděláním má kraj Vysočina (2,0 %), kde najdeme vůbec nejnižší podíl lidí se základním vzděláním ze všech krajů.

Při sledování nepříznivých hodnot, tzn. nízkých podílů mladých lidí s terciárním vzděláním a vysokého zastoupení nejméně vzdělané mladé populace, do popředí opět vystupuje souvislé území Severozápad kdy především Ústecký kraj má nepříznivou strukturu vzdělanosti mladé populace. Podíl obyvatel s vysokou nebo vyšší odbornou školou je zde pouze cca poloviční (5,9 %) oproti republikovému průměru (12,2 %). Druhý nejnižší podíl mladých lidí s nejvyšším vzděláním však má překvapivě Středočeský kraj (6,7 %). Tato skutečnost zřejmě odráží velkou migraci této skupiny lidí do Prahy motivovanou zejména potřebou nalézt odpovídající pracovní uplatnění. Na druhém konci kontinua úrovně vzdělanosti stojí Ústecký kraj, kde pouze základní vzdělání má 13,9 % populace. Následuje Karlovarský kraj s 12,7 %, což jsou hodnoty dvojnásobné až trojnásobné v porovnání s ostatními kraji (průměr za ČR je 5,9 %).

Relativně nejvíce obyvatel se středním vzděláním bez maturity je v kraji Vysočina (52,5 % oproti republikovému průměru 43,9 %), nejméně v Praze (27,8 %).

Pokud jde o ty, kteří mají úplné střední vzdělání ukončené maturitní zkouškou, nejvíce jich nalezneme v Praze (44,8 %), Středočeském (40,0 %) a Jihočeském (39,8 %) kraji, nejméně v Ústeckém (33,3 %) a Moravskoslezském (33,7 %) a také na Vysočině (34,1 %).

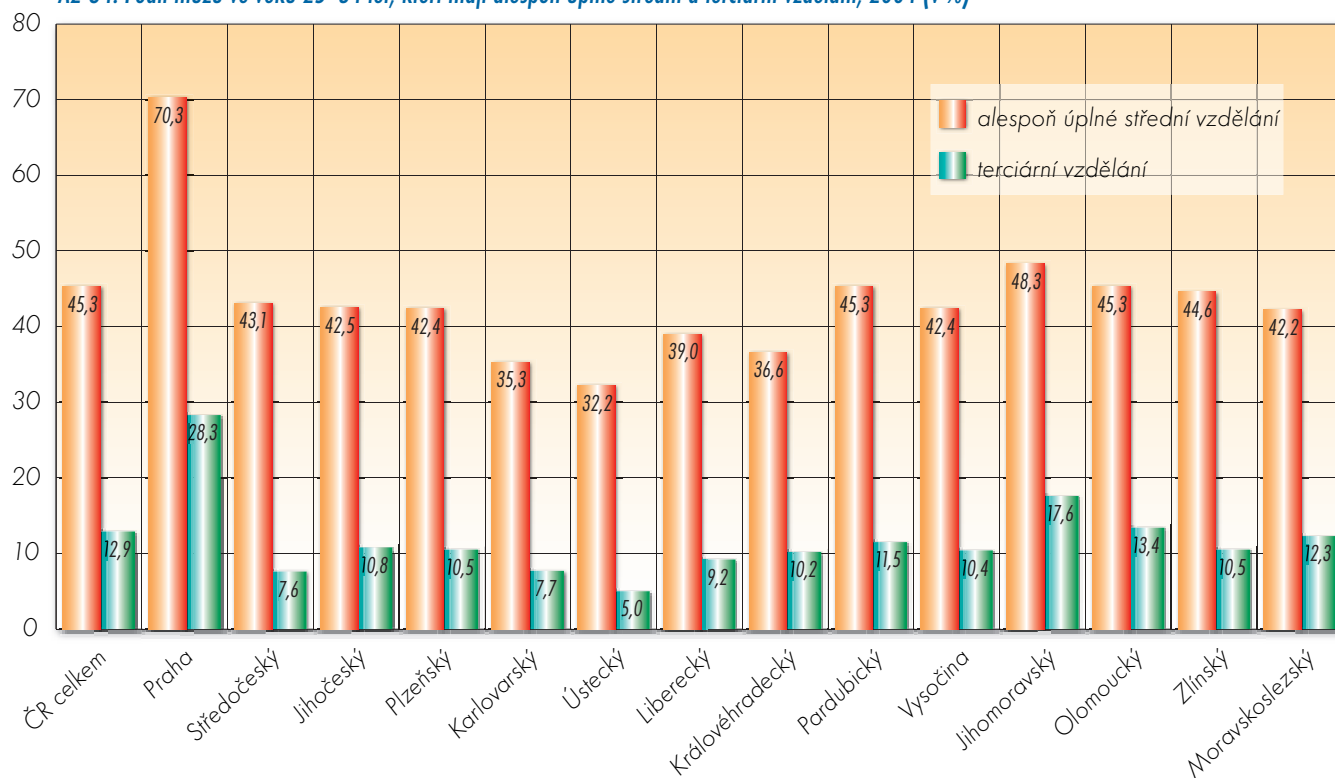
Graf A2G2 ukazuje podíly obyvatel ve věku 25–34 let, kteří mají alespoň úplné střední vzdělání. Oproti celkové populaci jsou hodnoty u mladých lidí mírně posunuty ve smyslu vyššího podílu osob s alespoň maturitním vzděláním. Mezikrajské rozdíly jsou obdobné jako u celkové populace. Zastoupení obyvatel, kteří mají alespoň střední vzdělání s maturitou, ve většině krajů nepřesahuje 50 %, s výjimkou Prahy (68,9 %) a Jihomoravského kraje (54,4 %). Podíl osob s terciárním vzděláním se pohybuje okolo 10 %, kromě Prahy a Jihomoravského kraje, kde je výrazně vyšší, a dále vyjma již zmiňovaných krajů Karlovarského, Středočeského a Ústeckého, kde jsou příslušné hodnoty výrazně pod republikovým průměrem.

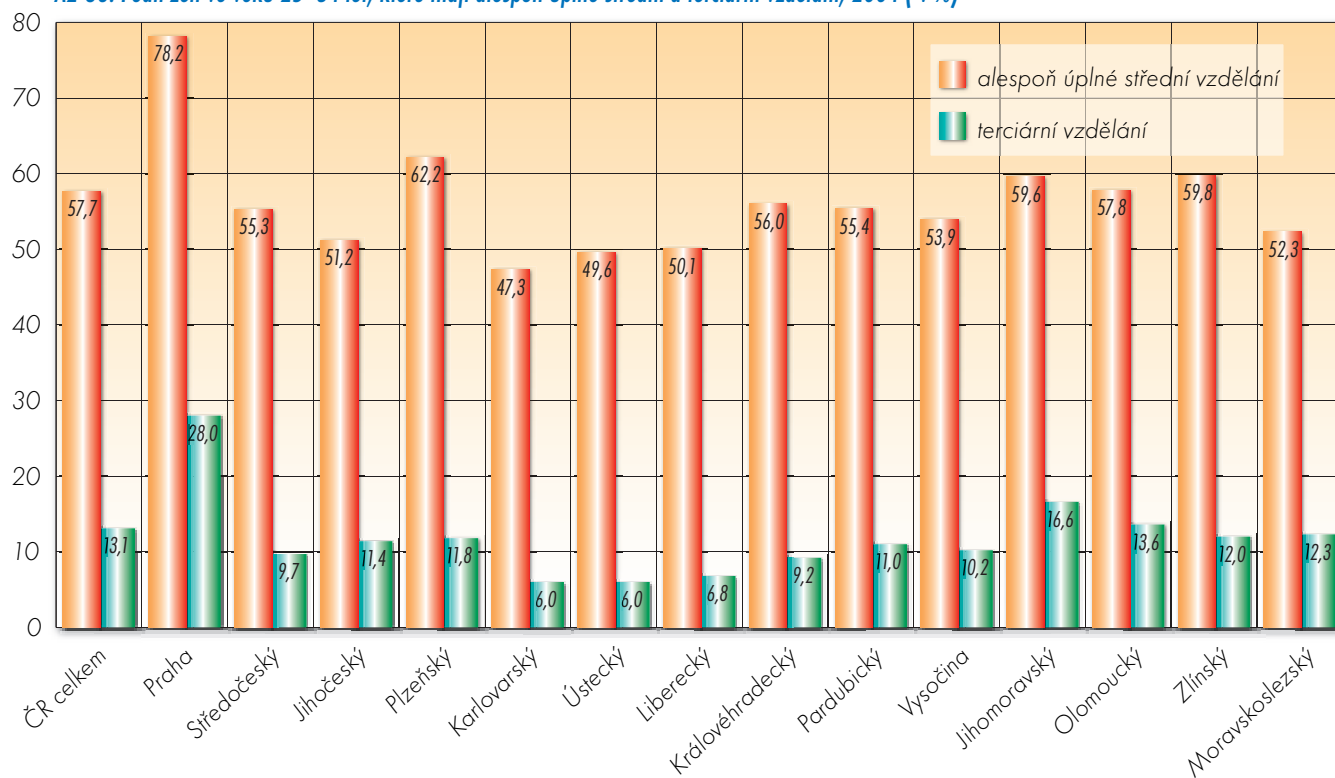
Praha a Jihomoravský kraj jsou oblastmi, kde je v rámci České republiky relativně nejprůzračnější vzdělanostní struktura populace, charakteristická zejména větším zastoupením osob s terciárním vzděláním a nižším podílem těch, kdo mají pouze základní vzdělání. Z hlediska rozvojového potenciálu je naproti tomu nepříznivá situace v Ústeckém a Karlovarském kraji, kde je situace opačná: nalez-

neme zde vysoké podíly lidí s nejnižším vzděláním a nejmenší zastoupení vzdělané, a tím i vysoce kvalifikované pracovní síly, tzn. osob s terciárním vzděláním. Středočeský kraj je specifický zejména svým velmi nízkým podílem mladých lidí s terciárním vzděláním, způsobeným do značné míry migrací vzdělanějších obyvatel do hlavního města.

A2 G4: Podíl mužů ve věku 25–34 let, kteří mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2004 (v %)

A2 G6: Podíl žen ve věku 25–34 let, které mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2004 (v %)

KAPITOLA

FINANČNÍ ZDROJE VLOŽENÉ DO VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělání je investicí, která přispívá k rozvoji osobnosti a následně i k rozvoji celé společnosti. Jako každá investice také vzdělávání s sebou nese potřebu finančních vkladů. Z toho důvodu je nutné zmapovat množství finančních prostředků, které jsou na vzdělávací proces vynakládány. V ideálním případě se jedná o všechny finanční zdroje, tedy jak veřejné (veškeré výdaje veřejných rozpočtů), tak soukromé (výdaje žáků, vlastníků vzdělávacích institucí, sponzorů ...). Proto je nutné mít k dispozici veškeré potřebné informace, které ovšem v současné době nejsou dostupné. Do roku 2000 byly k dispozici pouze údaje o výdajích na školství z rozpočtových kapitol 333-MŠMT, 329-Mze (30. 9. 2001) a 700-Obce. V důsledku transformace veřejné správy došlo i ke změně finančních toků a v letech 2001 a 2002 byly školy financovány také z kapitoly 380-Okresní úřady. Naprosto postrádáme informace o výdajích dalších veřejných a soukromých zdrojů.

Zcela zásadním způsobem změnila systém regionálního školství reforma veřejné správy. V oblasti školství začala zánikem školských úřadů k 31. 12. 2000, pokračovala v roce 2001 decentralizací zřizovatelských funkcí škol, předškolních a školských zařízení, s výjimkou zařízení pro ústavní výchovu a ochrannou výchovu a preventivní výchovnou péči, z ministerstva (z MŠMT, u zemědělského učitelského školství z MZe) na kraje. Jednalo se o nejrozsáhlejší decentralizaci výkonu státní správy, která byla završena zrušením okresních úřadů ke dni 31. 12. 2002 a přesunem jejich kompetencí na kraje a obce.

Dne 1. 1. 2003 došlo ke změně systému financování škol, předškolních a školských zařízení zřizovaných obcemi, kterým byly finanční prostředky na zajištění přímých nákladů na vzdělávání poskytovány z rozpočtu kapitoly 333-MŠMT prostřednictvím krajských úřadů.

V roce 2004 se finanční toky oproti roku 2003 nezměnily. V obou letech byly z rozpočtu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy poskytovány transferem prostředky na přímé náklady² škol a školských zařízení zřizovaných obcemi a krajskými úřady. Provozní výdaje byly zabezpečovány z rozpočtů krajů a obcí. Dotace poskytnuté soukromým školám a školským zařízením byly čtvrtletně účelově převáděny z rozpočtu ministerstva školství přímo na kraj a Magistrát hlavního města Prahy. Odbory školství krajských úřadů a Magistrátu hlavního města Prahy je poskytovaly jednotlivým organizacím. Neinvestiční dotace církevním školám, předškolním a školským zařízením byly účelově poskytovány přímo z rozpočtu ministerstva školství. Školy, předškolní a školská zařízení zřizované MŠMT byly financovány z rozpočtu ministerstva příspěvkem.

V Krajské ročence 2001 a **v Krajské ročence 2002** kapitola o financování školství byly zveřejněny pouze údaje o jednotkových výdajích z rozpočtů obcí a DSO; krajských úřadů a okresních úřadů na žáky mateřských a základních škol a středních, včetně vyšších odborných škol až do úrovně krajů. Do **Krajské ročenky 2003** byly nově zařazeny jednotkové výdaje na žáka speciálních škol a jednotkové výdaje na jednotlivé typy a druhy škol byly počítány z výdajů z rozpočtů obcí a DSO a krajských úřadů.

V Krajské ročence 2004 jsou na rozdíl od předchozích publikací jednotkové výdaje na jednotlivé typy a druhy škol vypočteny nejen z výdajů kapitoly 700-Obce a DSO; KÚ, ale i kapitoly 333-MŠMT. Nově jsou do výdajů zahrnuty dotace církevním školám a výdaje na školy zřizované Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

² *Finanční prostředky na platy a náhrady platů, popřípadě mzdy a náhrady mezd, na odměny za pracovní pohotovost, odměny za práci vykonávanou na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a odstupné, na náklady na zvláštním způsobem stanovené odvozy do sociálních a zdravotních fondů a ostatní náklady vyplývající z pracovních vztahů, na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou dětí zdravotně postižených, na výdaje na učební pomůcky a dále na výdaje na učebnice a školní potřeby, pokud se žákům poskytují bezplatně, a rovněž výdaje na další vzdělávání pedagogických pracovníků a služby, které souvisejí s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání.*

B 1 Jednotkové výdaje na žáka

Tento ukazatel vypovídá o jednom z aspektů efektivity vzdělávacího systému v kraji (dalším aspektem jsou výsledky vzdělávání), **udává jednotkovou finanční náročnost vzdělávacího systému**. Výdaje na jednoho žáka tak vlastně zobrazují cenu vzdělávání, kterou jsou zatěžovány veřejné rozpočty.

Výše finančních prostředků, které se z veřejných rozpočtů vynakládají na jednoho žáka, svým způsobem charakterizuje vzdělávací politiku země, ale i finanční náročnost vzdělávacího procesu. Pro analýzu rozdílů ve výši objemu finančních prostředků na žáka na jednotlivých vzdělávacích úrovních a v regionech je nutné znát nejen mechanismus způsobu financování škol, ale i institucionální a oborovou skladbu škol v jednotlivých regionech, protože na těchto faktorech je hodnota ukazatele závislá. Dalším faktorem, který může výši finančních prostředků na žáka ovlivnit, je i směr, kterým se ubírá vzdělávací politika daného regionu. Některé regiony pocítují potřebu posílit vzdělávání na základních školách na úkor středoškolského, jinde naopak, totéž se týká vztahu střední odborné učiliště versus střední odborná škola. Fakticky vše souvisí i s ekonomickou situací regionu, mírou nezaměstnanosti, požadavky trhu práce.

Případné odchylky od celkového trendu u jednotlivých krajů jsou logické, neboť každý kraj je specifický a vzdělávací systém musí na tuto specifickou reagovat. **Míra odchylky však udává cenu, kterou kraj za svá specifika platí, případně zisk, který mu z jeho specifík plyne**. V případě snah o úpravy vzdělávacích systémů v jednotlivých krajích pak lze na efektivitu jednotlivých vzdělávacích segmentů systému pohlížet jako na jednu z výchozích informací, je však nutné zároveň vzít v úvahu i daná specifika vzdělávací soustavy kraje.

Charakteristika ukazatele

Výdaje na jednoho žáka jsou dány celkovými veřejnými výdaji na vzdělávání a počty žáků. Jsou zde však i další faktory jako vliv velikosti škol, poměr mezi počtem žáků a počtem pedagogů, velikost tříd a provozní náročnost školy. Počty žáků, především v mateřských, základních a částečně i středních školách, jsou dány zejména velikostí populace odpovídajícího věku. Dalším faktorem, především na středoškolské a vyšších úrovních, je oborová a institucionální nabídka v regionu. Nezanedbatelným faktorem ovlivňujícím jednotkové výdaje na žáka je i podíl žáků v denním studiu a v ostatních formách studia.

Ukazatel popisuje finanční náročnost vzdělávání jednoho žáka mateřské, základní a střední (včetně vyšší odborné) a speciální školy v roce 2004. Výše výdajů na jednoho žáka je díky normativní metodě financování velmi závislá na výši republikového normativu na žáka, který je pro jednotlivé druhy a typy škol a skupiny oborů vzdělávání pevně stanoven. U jednotlivých škol však mohou vzhledem k oborové a institucionální skladbě nastat poměrně velké rozdíly ve výši výdajů na žáka, které škola z rozpočtu obdrží. Ukazatel porovnává celkovou výši běžných výdajů vynaložených z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO; KÚ a kapitoly 333-MŠMT na mateřské, základní, střední školy (včetně VOŠ) a speciální školy v roce 2004 s přepočtenými počty žáků.

Z důvodu chybného zaúčtování výdajů na vyšší odborné školy na účetní paragraf středních odborných škol u některých vykazujících jednotek jsme do výdajů na střední odborné školy započítali i výdaje za vyšší odborné školy a přiřadili jsme jim odpovídající počet žáků.

V ukazateli za rok 2004 jsou nově započteny i přepočtených žáčích i žáci církevních škol, předškolních a školských zařízení a žáci škol, předškolních a školských zařízení zřizovaných MŠMT. Do běžných výdajů jsou pak nově zahrnuty běžné výdaje z kapitoly 333-MŠMT vynaložené na školy, předškolní a školská zařízení zřizované ministerstvem a neinvestiční dotace církevním školám, předškolním a školským zařízením poskytované přímo z účtu ministerstva.

Metodika výpočtu

$$\frac{V_i}{Z_i}$$

- V – běžné (neinvestiční) výdaje z rozpočtu kapitoly 700-Obce, DSO; KÚ; 333-MŠMT na jednotlivé druhy a typy škol;
- Z – přepočtený počet žáků za kalendářní rok 2004 = 2/3 přepočtených žáků za školní rok 2003/04 + 1/3 přepočtených žáků za školní rok 2004/05 v jednotlivých družích a typech škol;
přepočtení žáci za školní rok = počet žáků v denním studiu + 1/3 počtu žáků v ostatních formách studia;
- i – jednotlivé typy a druhy škol.

Údaje, které byly nevěrohodné (např. z důvodu chybného zaúčtování na paragrafy rozpočtové skladby), neuvádíme. Jedná se především o vykazování výdajů na jednotlivá zařízení v rámci jednoho ředitelství – typickým příkladem je zaúčtování výdajů na vyšší odborné školy na paragraf středních odborných škol, případně chybné zaúčtování výdajů středních odborných učilišť opět na paragraf středních odborných škol nebo speciálních škol.

Zdroj dat:

- databáze ÚIV (počty žáků);
- PVT, a. s. – výdaje kapitoly 700-Obce, DSO; Krajské úřady;
- MÚZO, s. r. o., Praha – výdaje kapitoly 333-MŠMT.

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Na dítě umístěné v mateřské škole bylo v roce 2004 z rozpočtu obcí, DSO a krajských úřadů v průměru uvolněno 33 014 Kč. Finanční náročnost žáka základní školy se v průměru pohybovala na úrovni 36 762 Kč. Žák střední školy (včetně vyšších odborných škol) stál v roce 2004 veřejné rozpočty celkem 44 150 Kč – z toho jsou podstatně „dražší“

žáci v odborném vzdělávání. Nejdražší byl žák středního odborného učiliště (v průměru 53 375 Kč), následuje žák střední a vyšší odborné školy (40 981 Kč) a nejlevněji vyšla výuka žáka gymnázia (v průměru 37 525 Kč). Žák speciální školy je finančně nejnáročnější a z rozpočtu obcí, DSO; krajských úřadů a MŠMT bylo na něj v průměru uvolněno 82 529 Kč.

Regionální rozdíly

Průměrné výdaje na dítě umístěné v mateřské škole se v roce 2004 v jednotlivých krajích značně lišily a pohybovaly se v rozmezí 25 957 Kč – 42 284 Kč. Více než 30 tisíc korun v průměru bylo investováno do předškolní výchovy dítěte v 10 krajích, nejvíce v Praze (42 284 Kč). Hodnoty ukazatele v ostatních krajích jsou poměrně homogenní, kromě Karlovarského (39 535 Kč), Ústeckého (36 287 Kč), Pardubického kraje (35 482 Kč) a zmíněné Prahy se pohybovaly v rozmezí 31,7–34,7 tisíc Kč. Pod hranici 30 tis. korun bylo do předškolní výchovy investováno v kraji Jihočeském (25 957 Kč), Vysočina (28 329 Kč), Moravskoslezském (29 913 Kč) a Olomouckém (29 659 Kč).

Výdaje na žáka základní školy se v jednotlivých regionech pohybovaly v rozmezí od 34 025 Kč na žáka v Jihomoravském kraji, do 40 485 Kč v Praze. V roce 2004 byly stejně jako v roce 2003 do výdajů základních škol v některých případech započteny i výdaje na školní stravování při základních školách. Nejvyšší výdaje na žáka základní školy byly zaznamenány v regionu Praha (40 485 Kč), v kraji Jihočeském (39 289 Kč) a Vysočina (38 495 Kč). Nejméně stál žák v Jihomoravském kraji (34 025 Kč). V ostatních regionech se pohybovaly výdaje na žáka základní školy v rozmezí od 34,9 tis. Kč v Olomouckém kraji, do 38,0 tis. Kč v kraji Moravskoslezském.

Průměrné výdaje na žáka střední školy (včetně vyšší odborné školy) se pohybovaly v rozmezí od 40 050 Kč v Jihomoravském kraji do 49 828 Kč v Jihočeském kraji (v průměru stál v roce 2004 jeden žák střední školy 44 150 Kč). Vzhledem k tomu, že střední a vyšší odborné

B1 T1: Jednotkové výdaje na žáka v roce 2004 (v Kč)

Území	mateřské školy	základní školy	střední školy celkem	z toho			speciální školy
				z toho gymnázia	střední odborné školy	střední odborná učiliště	
ČR celkem	33 014 Kč	36 762 Kč	44 150 Kč	37 525 Kč	40 981 Kč	53 375 Kč	82 529 Kč
CZ01 Praha	42 284 Kč	40 485 Kč	44 244 Kč	38 782 Kč	41 211 Kč	57 630 Kč	89 567 Kč
CZ011 Hlavní město Praha	42 284 Kč (1.)	40 485 Kč (1.)	44 244 Kč (9.)	38 782 Kč (7.)	41 211 Kč (5.)	57 630 Kč (5.)	89 567 Kč (2.)
CZ02 Střední Čechy	32 749 Kč	35 813 Kč	43 090 Kč	36 159 Kč	41 961 Kč	50 404 Kč	87 291 Kč
CZ021 Středočeský kraj	32 749 Kč (7.)	35 813 Kč (10.)	43 090 Kč (10.)	36 159 Kč (10.)	41 961 Kč (4.)	50 404 Kč (6.)	87 291 Kč (3.)
CZ03 Jihozápad	28 665 Kč	37 561 Kč	45 903 Kč	37 028 Kč	41 717 Kč	.	.
CZ031 Jihočeský kraj	25 957 Kč (14.)	39 289 Kč (2.)	49 828 Kč (1.)	38 202 Kč (8.)	43 166 Kč (2.)	.	.
CZ032 Plzeňský kraj	32 047 Kč (9.)	35 470 Kč (11.)	40 602 Kč (13.)	35 397 Kč (11.)	39 736 Kč (8.)	45 154 Kč (11.)	86 025 Kč (4.)
CZ04 Severozápad	37 165 Kč	36 785 Kč	46 609 Kč	40 391 Kč	.	.	.
CZ041 Karlovarský kraj	39 535 Kč (2.)	37 167 Kč (5.)	47 245 Kč (3.)	40 977 Kč (2.)	.	.	.
CZ042 Ústecký kraj	36 287 Kč (3.)	36 645 Kč (6.)	46 385 Kč (7.)	40 175 Kč (3.)	32 704 Kč (13.)	.	.
CZ05 Severovýchod	33 595 Kč	35 910 Kč	46 730 Kč	38 930 Kč	38 977 Kč	62 279 Kč	81 952 Kč
CZ051 Liberecký kraj	33 004 Kč (6.)	36 599 Kč (7.)	46 683 Kč (5.)	39 777 Kč (5.)	39 471 Kč (9.)	58 134 Kč (4.)	77 109 Kč (10.)
CZ052 Královéhradecký kraj	32 222 Kč (8.)	35 400 Kč (12.)	46 598 Kč (6.)	39 424 Kč (6.)	38 577 Kč (12.)	62 824 Kč (2.)	85 576 Kč (5.)
CZ053 Pardubický kraj	35 482 Kč (4.)	35 872 Kč (9.)	46 907 Kč (4.)	37 852 Kč (9.)	39 035 Kč (10.)	65 725 Kč (1.)	81 696 Kč (8.)
CZ06 Jihovýchod	30 601 Kč	35 529 Kč	42 928 Kč	36 688 Kč	40 997 Kč	50 016 Kč	88 357 Kč
CZ061 Vysočina	28 329 Kč (13.)	38 495 Kč (3.)	49 387 Kč (2.)	41 410 Kč (1.)	45 586 Kč (1.)	59 537 Kč (3.)	81 890 Kč (7.)
CZ062 Jihomoravský kraj	31 725 Kč (10.)	34 025 Kč (14.)	40 050 Kč (14.)	34 908 Kč (14.)	38 750 Kč (11.)	45 721 Kč (9.)	90 268 Kč (1.)
CZ07 Střední Morava	32 049 Kč	35 416 Kč	43 113 Kč	37 164 Kč	41 558 Kč	49 164 Kč	.
CZ071 Olomoucký kraj	29 659 Kč (12.)	34 924 Kč (13.)	41 735 Kč (11.)	35 059 Kč (13.)	40 258 Kč (6.)	48 672 Kč (8.)	84 368 Kč (6.)
CZ072 Zlínský kraj	34 699 Kč (5.)	35 930 Kč (8.)	44 533 Kč (8.)	39 837 Kč (4.)	42 753 Kč (3.)	49 661 Kč (7.)	.
CZ08 Moravskoslezsko	29 913 Kč	37 960 Kč	40 750 Kč	35 082 Kč	39 971 Kč	45 586 Kč	77 762 Kč
CZ081 Moravskoslezský kraj	29 913 Kč (11.)	37 960 Kč (4.)	40 750 Kč (12.)	35 082 Kč (12.)	39 971 Kč (7.)	45 586 Kč (10.)	77 762 Kč (9.)

Komentář: Údaje za střední odborné školy včetně vyšších odborných škol.

školství je velmi rozmanité a republikové normativy běžných výdajů na žáka středních a odborných vyšších škol se liší podle finanční náročnosti oborů, které žáci studují, mohou být rozdíly v rámci regionů poměrně veliké. Do skupiny krajů, jejichž výdaje na žáka střední a vyšší odborné školy přesáhly hranici 45 tisíc Kč, se zařadilo 7 krajů a 9 krajů převyšovalo celorepublikový průměr, patřily k nim kromě již zmíněného Jihočeského kraje i kraje Vysočina (49 387 Kč), Karlovarský (47 245 Kč), Pardubický (46 907 Kč), Liberecký (46 683 Kč), Královéhradecký (46 598 Kč), Ústecký (46 385 Kč), Zlínský (44 533 Kč), a Praha (44 244 Kč).

Výdaje na žáka gymnázia se v roce 2004 pohybovaly v celorepublikovém měřítku od 34 908 Kč v Jihomoravském kraji až do 41 410 Kč v kraji Vysočina. Celorepublikový průměrný výdaj na žáka gymnázií činí 37 525 Kč. Odchytky mezi jednotlivými kraji jsou způsobeny započítáváním výdajů na žáky se zdravotním postižením, speciální třídy, ale také dalšími výdaji obcí a krajských úřadů. Nejvíce „stojí“ žák gymnázia v již zmíněném kraji Vysočina (41 410 Kč), dále Karlovarském (40 977 Kč), Ústeckém (40 175 Kč), ve Zlínském (39 837 Kč), v Libereckém (39 777 Kč), Královéhradeckém (39 424 Kč), v Praze (38 782 Kč), Jihočeském (38 202 Kč) a Pardubickém kraji (37 852 Kč). Výdaje na žáka gymnázia v ostatních krajích jsou nižší, než je celorepublikový průměr.

Výdaje na žáka střední odborné a vyšší odborné školy se v roce 2004 pohybovaly v průměru na hodnotě 40 981 Kč. Toto číslo je však nutné brát spíše jako orientační vzhledem k tomu, že údaje za některé kraje (v tabulce jsou vytečkované) nebyly zcela věrohodné a s největší pravděpodobností došlo k chybnému rozúčtování výdajů jednotlivých škol na paragrafy rozpočtové skladby (jedná se o kraje, kde výdaje na SOU převyšovaly výdaje na SOŠ v průměru o více než 10 tis. Kč na žáka, nebo výdaje na SOU byly naopak nižší než výdaje na SOŠ). Použijeme-li údaje, které můžeme označit za relativně věrohodné, pak se dá říci, že výdaje na žáka střední odborné a vyšší odborné školy se v jednotlivých krajích pohybovaly v průměru od 32 704 Kč v Ústeckém kraji do 45 586 Kč v kraji Vysočina. V ostatních krajích bylo v průměru v roce 2004 vynaloženo na jednoho žáka 38,6 – 43,2 tis. Kč.

Obdobná situace jako u středních odborných škol nastala i u **středních odborných učilišť**, kde, stejně jako v případě středních odbor-

ných škol, do celového přehledu nezahrnujeme kraje s nevěrohodnými údaji. Průměrné výdaje na žáka středních odborných učilišť činily v roce 2004 celkem 53 375 Kč (doporučujeme brát údaj opět pouze jako orientační).

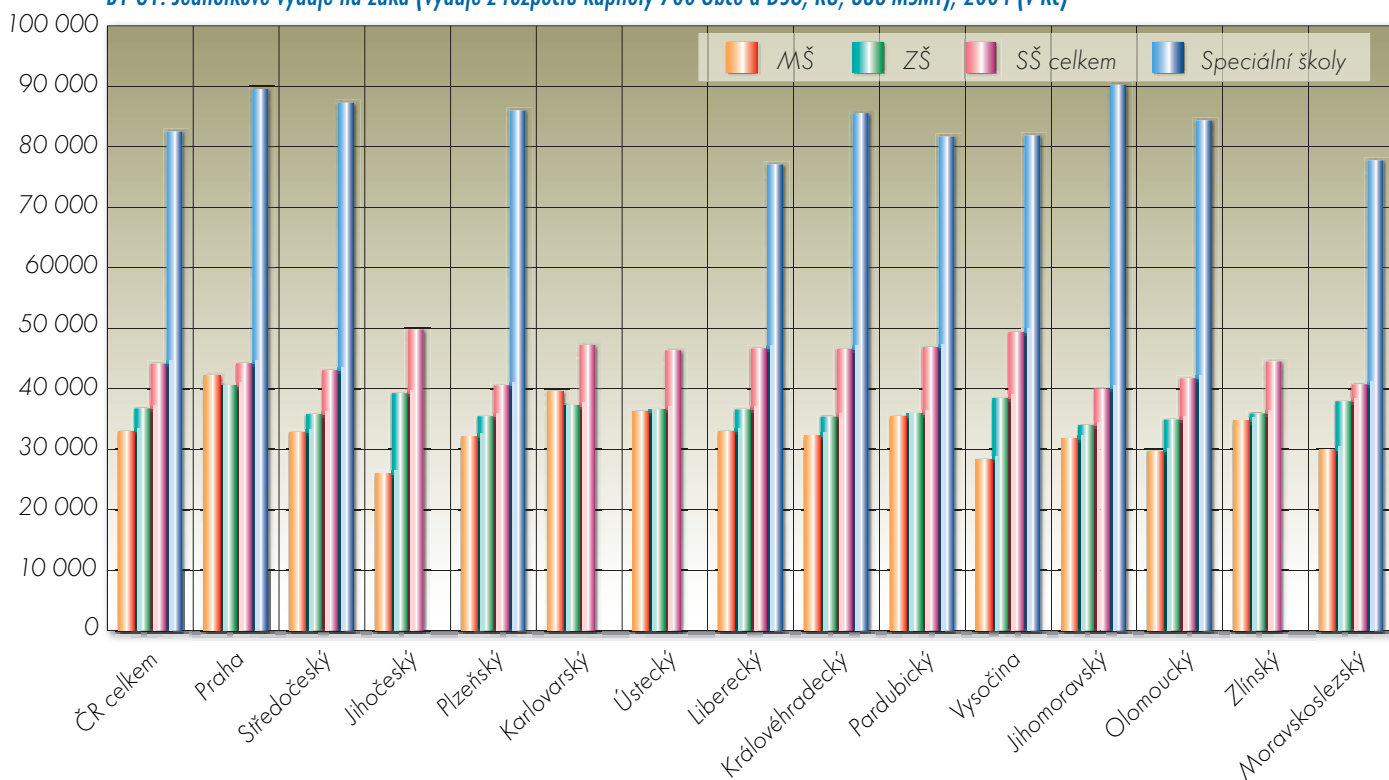
V roce 2003 byly nově zařazeny do Krajské ročenky školství jednotkové **výdaje na žáka speciálních škol**. Zahrnují výdaje na speciální mateřské školy, speciální internátní mateřské školy, speciální základní školy, speciální internátní základní školy, speciální střední školy včetně speciálních středních odborných učilišť, odborných učilišť a praktických škol a internátní speciální střední školy, internátní speciální střední odborná učiliště a internátní speciální odborná učiliště. V roce 2004 činily průměrné výdaje na žáka speciálních škol 82 529 Kč. Toto číslo je však nutné brát spíše jako orientační vzhledem k tomu, že údaje za některé kraje (v tabulce jsou vytečkované) nebyly zcela věrohodné a s největší pravděpodobností došlo k chybnému rozúčtování výdajů na jednotlivé školy (především v případě, kde v rámci jedné školy existuje SOU, případně učiliště spolu s odborným učilištěm) na paragrafy rozpočtové skladby. Ve zbývajících regionech se výdaje na jednoho žáka speciální školy pohybovaly od 77,1 tis. Kč v Libereckém kraji do 90,3 tis. Kč v Jihomoravském kraji.

Meziroční porovnání jednotkových výdajů

V roce 2004 byly nově zahrnuty do jednotkových výdajů na jednotlivé typy a druhy škol i výdaje na církevní školy a školy zřizované Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Pro meziroční srovnání byly tyto údaje dopočteny stejnou metodikou i pro rok 2003.

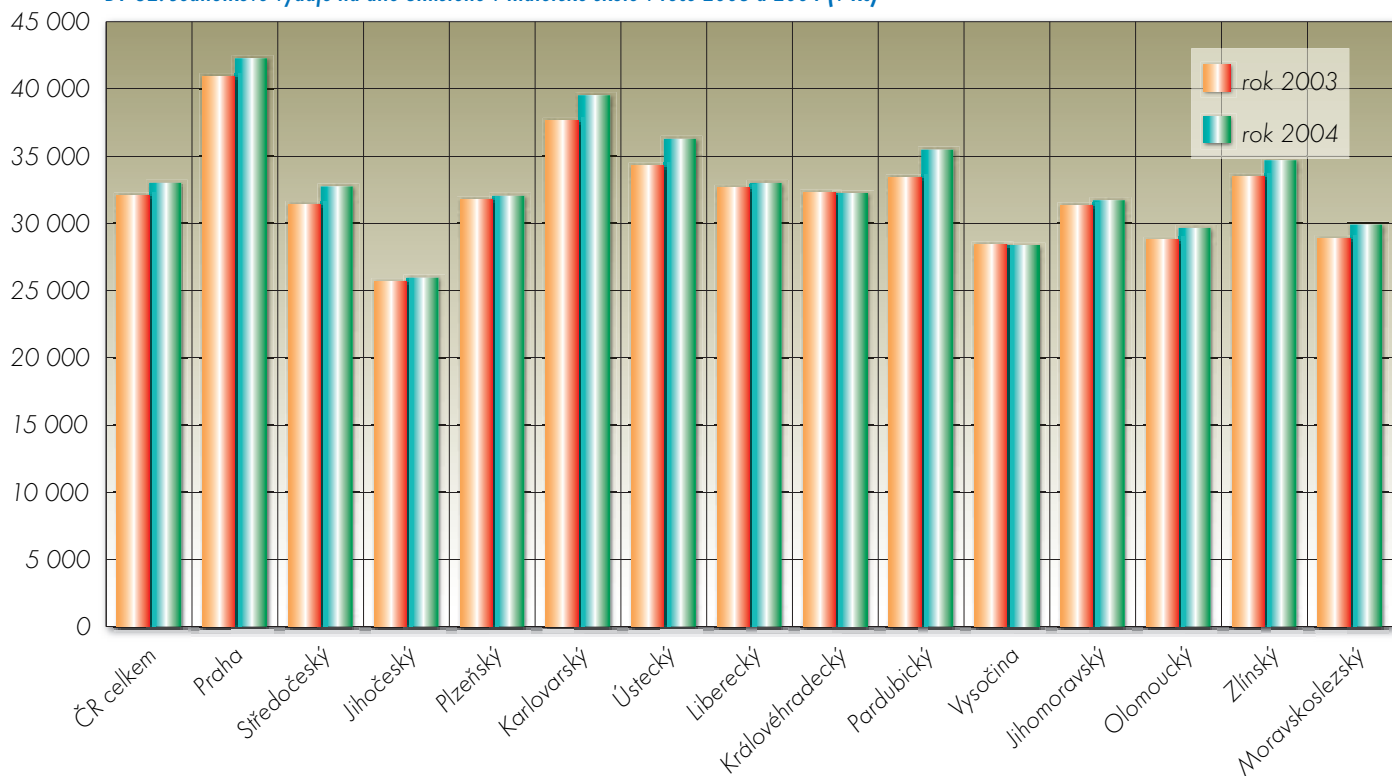
Ve srovnání s rokem 2003 se průměrné výdaje na **dítě umístěné v mateřské škole** v roce 2004 zvýšily pouze o 956 Kč. K největšímu nárůstu výdajů na jedno dítě došlo v Pardubickém (o 2,1 tis. Kč) a Zlínském (o 2,0 tis. Kč) kraji. Nárůst těchto výdajů v ostatních krajích se pohyboval od 0,3 tis. Kč do 1,9 tis. Kč. Nejvyšší výdaje na dítě umístěné v mateřské škole zaznamenala v obou sledovaných letech Praha a meziroční nárůst zde činil 1,3 tis. Kč. Naopak nejnižší výdaje na dítě umístěné v mateřské škole byly v Jihočeském kraji, kde došlo letos k nárůstu o 0,4 tis. Kč.

B1 G1: Jednotkové výdaje na žáka (výdaje z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO; KÚ; 333-MŠMT), 2004 (v Kč)

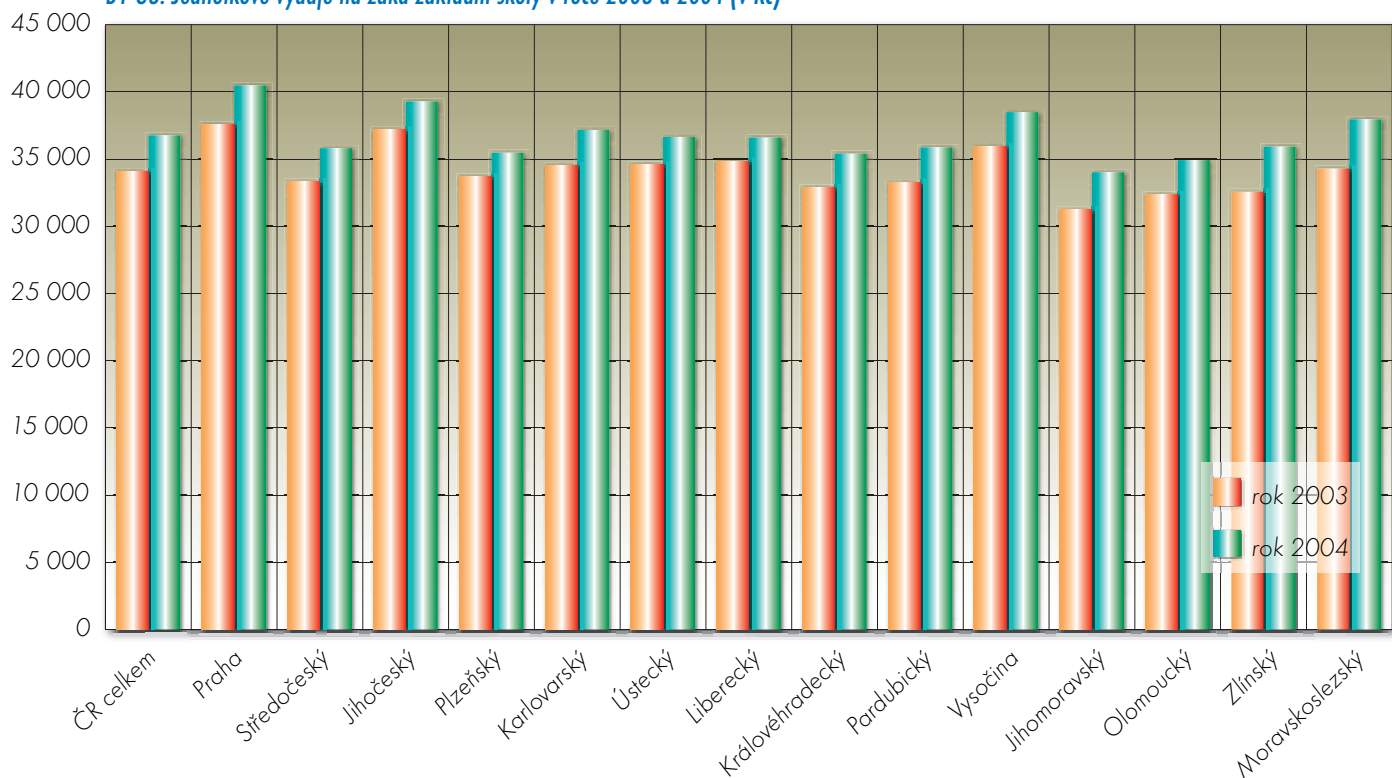

B1 G2: Jednotkové výdaje na dítě umístěné v mateřské škole v roce 2003 a 2004 (v Kč)

B1 G3: Jednotkové výdaje na žáka základní školy v roce 2003 a 2004 (v Kč)

Výdaje na žáka základní školy se v letech 2003 a 2004 v jednotlivých regionech (s výjimkou Prahy, kraje Plzeňského a Jihomoravského v obou letech) výrazně nelišily. Celorepublikový meziroční nárůst výdajů na žáka základní školy činil 2,7 tis. Kč. K největšímu nárůstu došlo v kraji Moravskoslezském (o 3,7 tis. Kč), Zlínském (o 3,4 tis. Kč), v Praze (o 2,9 tis. Kč) a také Jihomoravském (o 2,8 tis. Kč). K nejnižšímu nárůstu výdajů v absolutní výši došlo v Plzeňském (o 1,8 tis. Kč) a Libereckém kraji (o 1,8 tis. Kč). V ostatních krajích se meziroční nárůst výdajů na jednoho žáka základní školy pohyboval v rozmezí od 2,1 do 2,7 tis. Kč.

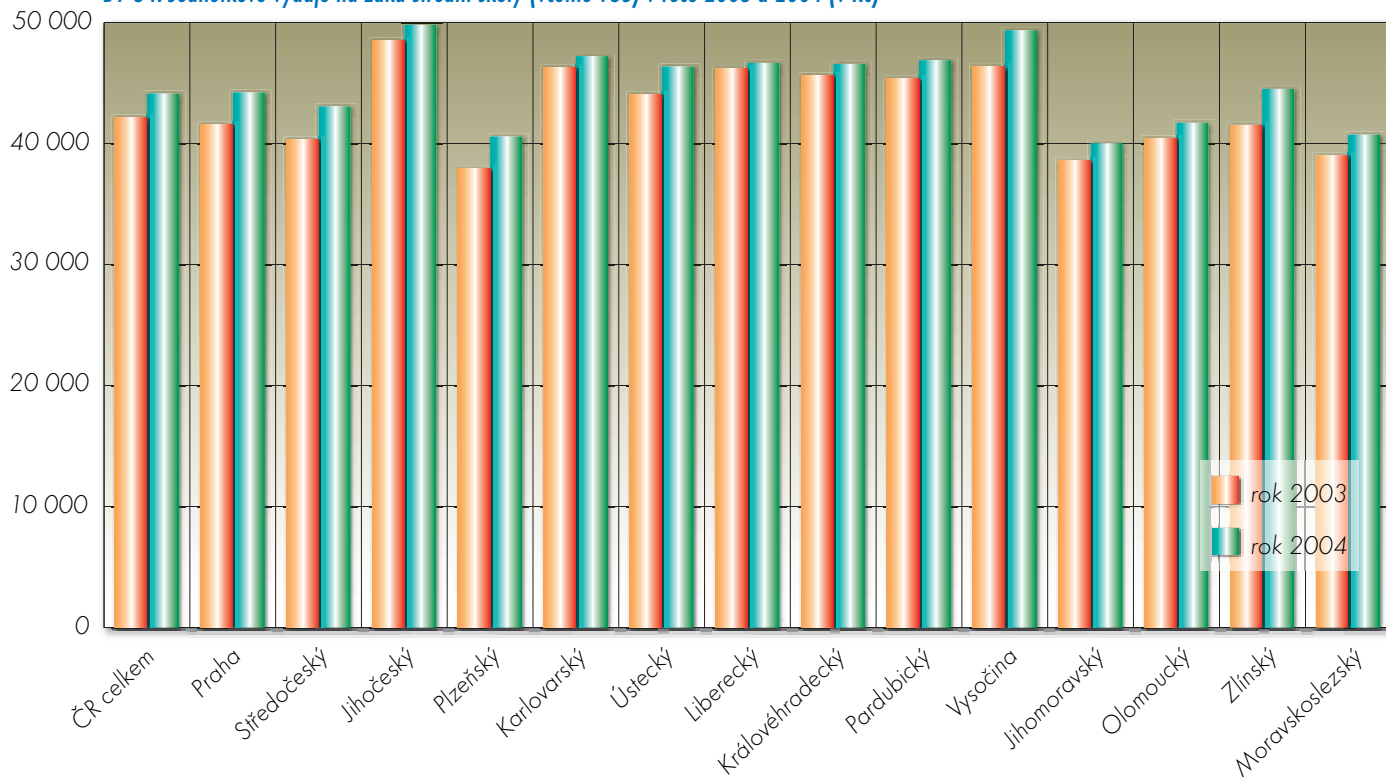
Průměrné výdaje na žáka střední školy včetně vyšší odborné školy se v roce 2004 celorepublikově navýšily v absolutní výši o 2,0 tis. Kč. K nejvyššímu nárůstu došlo v kraji Vysočina (o 3,0 tis. Kč) a ve Zlínském kraji (o 3,0 tis. Kč), k nejnižšímu pak v kraji Karlovarském (o 0,9 tis. Kč), Královéhradeckém (o 1,0 tis. Kč), Jihočeském (o 1,3 tis. Kč), Olomouckém (o 1,3 tis. Kč), Jihomoravském (o 1,5 tis. Kč), Pardubickém (o 1,5 tis. Kč) a Moravskoslezském (o 1,7 tis. Kč). V ostatních regionech bylo navýšení výdajů v roce 2004 rovnoměrné a pohybovalo se v rozmezí od 2,3 tis. Kč v Ústeckém do 2,8 tis. Kč ve Středočeském kraji.

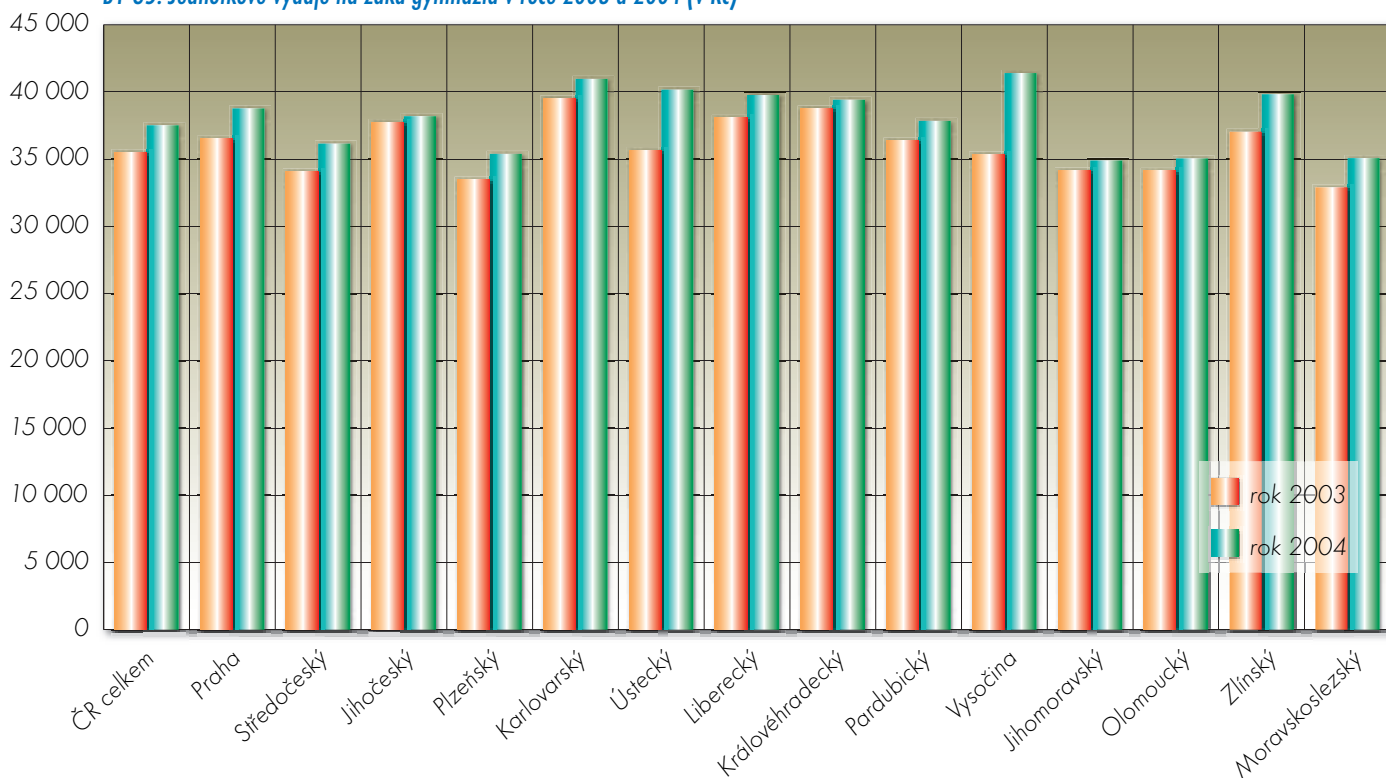
Celorepublikové průměrné výdaje na žáka gymnázia v roce 2004 vzrostly na 37,5 tis., v roce 2003 činily 35,5 tis. Kč, což znamená průměrné meziroční navýšení o 2,0 tis. Kč. K největšímu nárůstu došlo v kraji Vysočina (o 6,1 tis. Kč) a ve Zlínském kraji (o 4,5 tis. Kč), nejnižší navýšení bylo v Jihočeském (o 0,4 tis. Kč), Královéhradeckém (o 0,7 tis. Kč), Jihomoravském (o 0,8 tis. Kč) a Olomouckém kraji (o 0,9 tis. Kč). V ostatních regionech se navýšení výdajů na žáka gymnázia pohybovalo v rozmezí od 1,5 tis. Kč v Karlovarském kraji do 2,8 tis. Kč ve Zlínském kraji.

Ve srovnání s rokem 2003 se průměrné výdaje na žáka speciální školy v roce 2004 zvýšily o 6,0 tis. Kč. K největšímu navýšení došlo v kraji Středočeském (o 8,1 tis. Kč), Pardubickém (o 8,0 tis. Kč), Plzeňském (o 7,5 tis. Kč) a Královéhradeckém (o 10,1 tis. Kč), nejméně se zvýšily v kraji Vysočina (o 3,8 tis. Kč) a Libereckém (o 4,2 tis. Kč). V ostatních regionech se navýšení pohybovalo od 4,8 tis. Kč v Praze do 7,5 tis. Kč v kraji Plzeňském.

B1 G4: Jednotkové výdaje na žáka střední školy (včetně VOŠ) v roce 2003 a 2004 (v Kč)

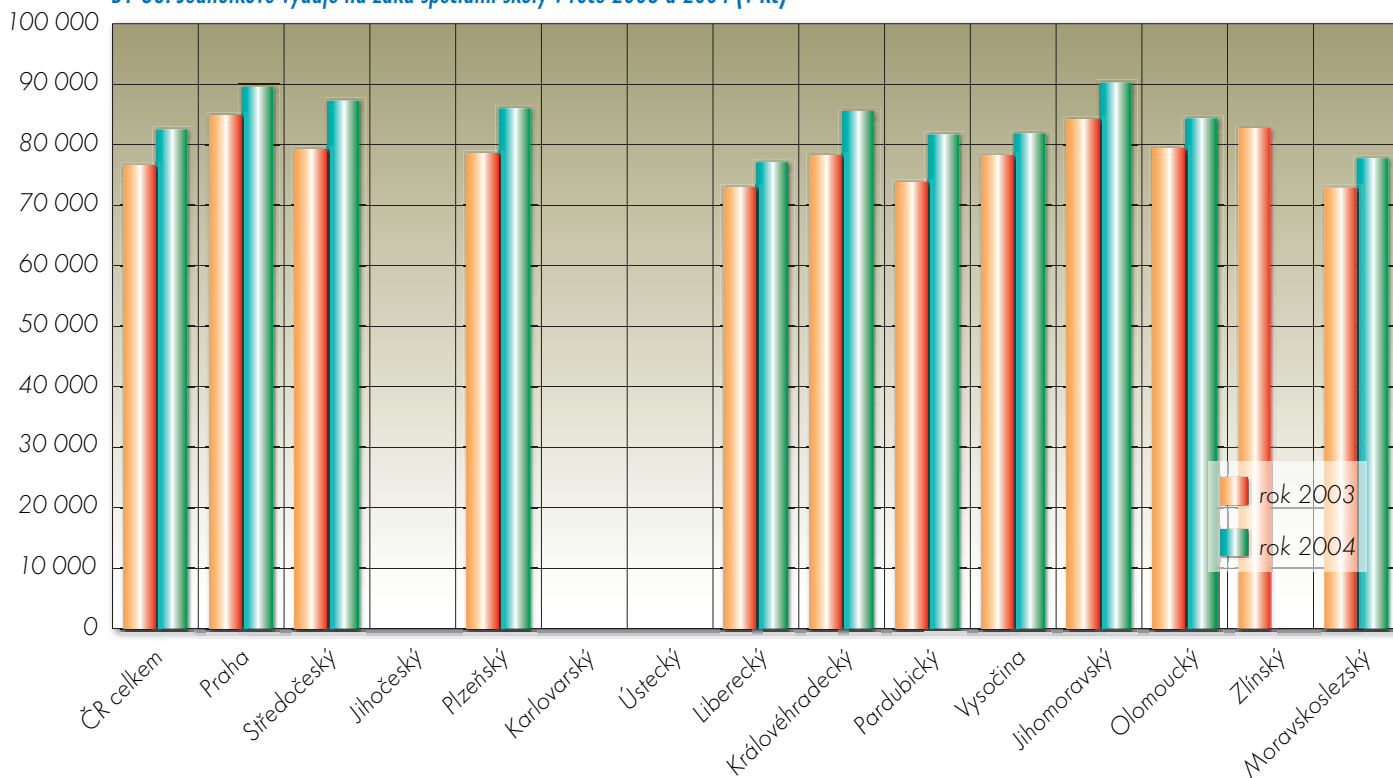

B1 G5: Jednotkové výdaje na žáka gymnázia v roce 2003 a 2004 (v Kč)

B1 G6: Jednotkové výdaje na žáka speciální školy v roce 2003 a 2004 (v Kč)

Poznámka: Údaje za Karlovarský, Ústecký, Jihočeský a Zlínský kraj nejsou věrohodné, a proto není možné je publikovat.

B 2 Podíl neinvestičních transferů z kapitoly 333-MŠMT na neinvestičních výdajích kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady

Neinvestičními transfery se rozumí transfery, které představují poskytnutí peněžních prostředků určených na neinvestiční výdaje. Skutečně poskytnuté neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně v roce 2004 zahrnovaly: přímé výdaje na vzdělávání na krajské a obecní školství, účelové neinvestiční dotace pro soukromé školství, nákup učebních pomůcek, programy sociální prevence a prevence kriminality, projekty romské komunity, program protidrogové politiky, podporu odborného vzdělávání, soutěže, program podpory vzdělávání národnostních menšin, státní informační politiku ve vzdělávání a další programy.

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje podíl neinvestičních transferů z kapitoly 333-MŠMT na celkových neinvestičních výdajích na vzdělávání z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady v %.

Metodika výpočtu

$$\frac{NT}{V} \times 100$$

NT – skutečně poskytnuté neinvestiční transfery z kapitoly 333-MŠMT veřejným rozpočtům územní úrovně

V – běžné (neinvestiční) výdaje z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO; Krajské úřady ve školství

Zdroj dat:

- PVT, a. s. – výdaje kapitoly 700-Obce a DSO; Krajské úřady;
- MÚZO, s. r. o., Praha – výdaje kapitoly 333-MŠMT.

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

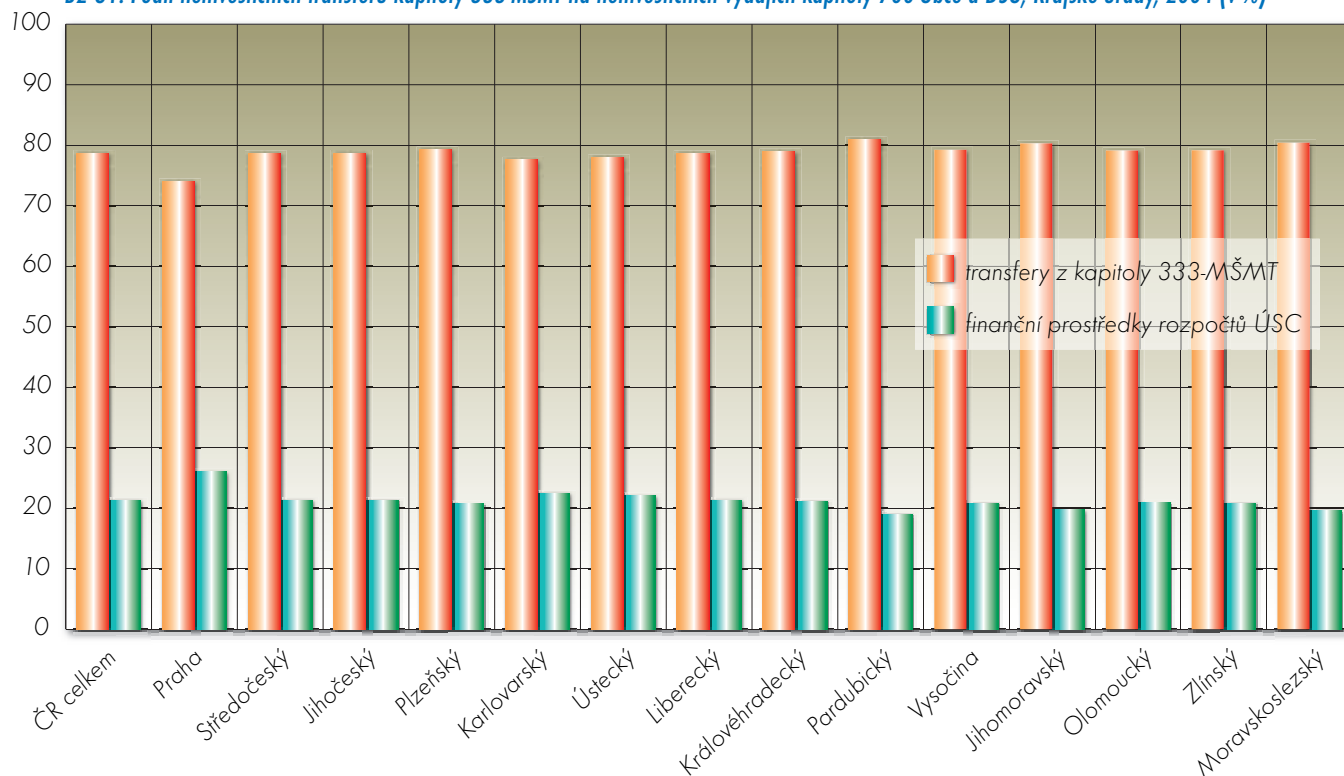
Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům ÚSC z kapitoly 333-MŠMT na rok 2004 představovaly 78,7% neinvestičních výdajů kapitoly 700-Obce a DSO; Krajské úřady v oblasti školství. Celkem činily 65 477,5 tis. Kč, z toho na přímé náklady na vzdělávání (včetně sportovních gymnázií) a na dotace na soukromé školy bylo poskytnuto 65 149,3 tis. Kč (tedy 99,5% skutečně poskytnutých neinvestičních transferů veřejným rozpočtům ÚSC).

Regionální rozdíly

Neinvestiční transfery poskytnuté z kapitoly 333-MŠMT se podílely na pokrytí neinvestičních výdajů rozpočtů ÚSC ve školství v rozmezí od 74,0% v Praze do 81,0% v Pardubickém kraji. Nejvyšší podíl transferů byl v kraji Pardubickém (81,0%), Moravskoslezském (80,4%) a Jihomoravském (80,3%). Naopak nejméně doplácely veřejné rozpočty ÚSC v Praze (26,0%), v kraji Karlovarském (22,4%), Ústeckém (22,1%), Libereckém (21,4%), Středočeském (21,3%), Jihočeském (21,3%) a Královéhradeckém (21,1%).

B2 T1: Výše a podíl neinv. transferů kapitoly 333-MŠMT na neinv. výdajích kapitoly 700-Obce a DSO, KÚ

Území		Neinvestiční výdaje kapitoly 700-Obce a DSO; KÚ v tis. Kč ¹⁾			Neinvestiční transfery z kapitoly 333-MŠMT v tis. Kč	Podíl neinv. transferů na neinvestičních výdajích rozpočtů ÚSC	
		celkem	Obce a DSO	Krajské úřady			
ČR celkem		83 214 001,7	52 786 886,6	30 427 115,1	65 477 520,0	78,7%	
CZ01	Praha	9 426 207,4	9 426 207,4	x	6 974 797,2	74,0%	
CZ011	Hlavní město Praha	9 426 207,4	9 426 207,4	x	6 974 797,2	74,0%	(14.)
CZ02	Střední Čechy	8 422 700,7	5 342 592,9	3 080 107,8	6 625 192,8	78,7%	
CZ021	Středočeský kraj	8 422 700,7	5 342 592,9	3 080 107,8	6 625 192,8	78,7%	(10.)
CZ03	Jihozápad	9 604 128,1	5 415 422,2	4 188 705,9	7 582 888,5	79,0%	
CZ031	Jihočeský kraj	5 385 442,9	2 940 637,2	2 444 805,7	4 238 619,1	78,7%	(9.)
CZ032	Plzeňský kraj	4 218 685,2	2 474 785,0	1 743 900,2	3 344 269,4	79,3%	(4.)
CZ04	Severozápad	9 340 700,1	5 700 618,1	3 640 082,0	7 270 283,6	77,8%	
CZ041	Karlovarský kraj	2 534 413,2	1 591 336,8	943 076,4	1 965 643,8	77,6%	(13.)
CZ042	Ústecký kraj	6 806 286,9	4 109 281,3	2 697 005,6	5 304 639,8	77,9%	(12.)
CZ05	Severovýchod	12 474 128,1	7 496 086,5	4 978 041,7	9 920 711,4	79,5%	
CZ051	Liberecký kraj	3 622 465,3	2 253 612,6	1 368 852,7	2 849 064,9	78,6%	(11.)
CZ052	Královéhradecký kraj	4 657 896,7	2 746 001,6	1 911 895,1	3 676 150,1	78,9%	(8.)
CZ053	Pardubický kraj	4 193 766,2	2 496 472,3	1 697 293,9	3 395 496,4	81,0%	(1.)
CZ06	Jihovýchod	13 448 403,1	7 714 789,0	5 733 614,1	10 752 241,3	80,0%	
CZ061	Vysočina	4 397 052,1	2 635 585,3	1 761 466,9	3 484 163,1	79,2%	(5.)
CZ062	Jihomoravský kraj	9 051 350,9	5 079 203,8	3 972 147,2	7 268 078,2	80,3%	(3.)
CZ07	Střední Morava	10 243 201,7	5 753 030,6	4 490 171,2	8 106 066,8	79,1%	
CZ071	Olomoucký kraj	5 297 235,3	3 014 196,2	2 283 039,1	4 191 045,9	79,1%	(7.)
CZ072	Zlínský kraj	4 945 966,4	2 738 834,4	2 207 132,0	3 915 020,9	79,2%	(6.)
CZ08	Moravskoslezsko	10 254 532,5	5 938 140,1	4 316 392,4	8 245 338,5	80,4%	
CZ081	Moravskoslezský kraj	10 254 532,5	5 938 140,1	4 316 392,4	8 245 338,5	80,4%	(2.)

B2 G1: Podíl neinvestičních transferů kapitoly 333-MŠMT na neinvestičních výdajích kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady, 2004 (v %)

KAPITOLA

***PŘÍSTUP KE VZDĚLÁVÁNÍ,
ÚČAST NA NĚM A PRŮCHOD
VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVOU***

C 1 Účast na vzdělávání

Téma účasti na vzdělávání popisuje, jakou měrou se populace podílí na vzdělávání v jednotlivých vzdělávacích úrovních, a udává, jak se bude v budoucnu měnit kvalita lidských zdrojů v ekonomice.

Na mezinárodní úrovni a v nižší míře i na české úrovni můžeme stále sledovat zcela zřejmý trend posilování účasti na vzdělávání. Již na středoškolské úrovni je třeba účast na vzdělávání posilovat, neboť kvalifikovaní jedinci mají na trhu práce mnohem lepší pozici. Lidé bez dostatečné kvalifikace (tzn. pouze se základním vzděláním) velmi obtížně hledají práci a většinou rozšiřují armádu nezaměstnaných.

Je také nutno pečlivě zvážit míru rozdělení účastníků do jednotlivých oborů středních škol. Středoškolské obory s maturitou jsou a budou zřejmě výrazně preferovány, neboť jejich absolventi mají nejen lepší uplatnění na trhu práce, ale i otevřenou cestu ke vzdělávání terciárnímu.

Míry účasti na vzdělávání jsou též jedním z klíčových parametrů, z nichž je nutno vycházet při dimenzování kapacit jednotlivých úrovní vzdělávacího systému, a do značné míry určují i ekonomickou náročnost fungování vzdělávacího systému. V souvislosti s rostoucím podílem studia na vyšších úrovních vzdělávání se tento vliv stále více zvyšuje.

Podíly jednotlivých kohort odpovídajících stupňům vzdělávání na celkové populaci obyvatel kraje

Charakteristika ukazatele

Indikátor popisuje míru, v níž populace kraje využívá vzdělávací systém, který v kraji existuje. Popisuje účasti na jednotlivých vzdělávacích úrovních v procentech, a tím umožňuje přímé srovnání účastí, avšak nevypovídá o charakteru a kvalitě vzdělávání. V rozlišení podle vzdělávacích úrovní (a podle odpovídajících věkových skupin) ukazatel popisuje míru účasti v poměrně podrobném pohledu, čímž umožňuje identifikovat věkový interval, ve kterém dochází k největšímu poklesu účasti na vzdělávání, a popsat míry účasti v nejvyšších, terciárních formách vzdělávání.

Metodika výpočtu

$$\frac{Z_i}{K_i} \times 100$$

Z – počet žáků vzdělávajících se na odpovídající vzdělávací úrovni v denním studiu

vzdělávací úroveň	počty žáků	populace ve věku
mateřské školy	mateřských škol a speciálních mateřských škol	3–5 let
základní školy	základních škol, zvláštních škol, speciálních základních škol, ročníků gymnázií a konzervatoří, ve kterých žáci plní povinnou školní docházku	6–14 let
střední školy	denního studia SOŠ, SOU a U (studium střední odborné, úplné střední odborné, nástavbové), gymnázií a konzervatoří (bez ročníků, ve kterých žáci plní povinnou školní docházku) včetně speciálních škol, praktických škol a odborných učilišť	15–18 let
vyšší odborné školy	vyšších odborných škol v denním studiu	19–21 let

K – populace příslušné věkové skupiny odpovídající jednotlivým vzdělávacím úrovním

i – jednotlivé vzdělávací úrovně

Zdroj dat

- ČSÚ – demografie k 1. 7. 2004
- databáze ÚIV

S účastí na základním vzdělávání souvisejí i další doplňkové ukazatele, a to:

– Míry odkladů povinné školní docházky

Metodika výpočtu

$$\frac{Zz}{P} \times 100$$

Zz – počet dětí starších šesti let nastupujících do základní školy

P – populace šestiletých

Zdroj dat

- počet dětí starších šesti let nastupujících do základní školy – ÚIV
- demografie – odhad založený na údajích ČSÚ za rok 2003

– Podíl žáků v ročnících odpovídajících 2. stupni základních škol (včetně speciálních škol), kteří plní povinnou školní docházku na víceletých gymnáziích a osmiletých oborech konzervatoří.

Metodika výpočtu

$$\frac{Zg}{P} \times 100$$

Zg – celkový počet žáků víceletých gymnázií v nižším stupni (1.–4. ročník osmiletého, 1.–2. ročník šestiletého gymnázia a 1.–4. ročník osmileté konzervatoře)

P – počet žáků základní školy a žáků víceletých gymnázií a konzervatoří v nižším stupni

Zdroj dat

- databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Míra účasti na předškolním vzdělávání je u nás stále velmi vysoká (104,7%). Míra účasti na předškolním vzdělávání překračuje 100% především proto, že děti s odkladem povinné docházky i po dovršení věku šesti let zůstávají v mateřské škole (míra odkladů povinné školní docházky se v současné době pohybuje na úrovni 24,1%) a mateřské školy navštěvují i děti mladší než 3 roky (ve výjimečných případech, především když v obci neexistují dětské jesle).

Prakticky všeobecná účast na základním vzdělávání (100,7%) ponechává pro další působení vnějších vlivů pouze malý prostor. Na tomto stupni vzdělávání se plní povinná školní docházka a z tohoto důvodu procesem základního vzdělávání prochází prakticky každý. Míra účasti vyšší než 100% odpovídající věkové populaci je způsobena především odklady povinné školní docházky, opakováním ročníků, ale také konstrukcí ukazatele, do kterého byli zahrnuti i žáci speciálních škol, kteří mnohdy zůstávají ve škole díky svému postižení déle než devět let. Spíše než zvyšování míry účasti (které však prakticky už není možné) je důležitým aspektem především vnitřní struktura vzdělávání žáků v rámci povinné školní docházky (účasť ve specifických formách základního vzdělávání – ve speciálních základních, zvláštních a pomocných školách a v neposlední řadě i plnění povinné školní docházky na víceletých gymnáziích).

C1 T1: Míra účasti dětí v MŠ a žáků ZŠ, SŠ a VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2004 (v %)

Území		MŠ		ZŠ		SŠ				VOŠ			
						celkem		maturitní				nematuritní	
ČR celkem		104,7		100,7		99,2		74,2		24,3		6,1	
CZ01	Praha	106,2		106,0		137,6		112,6		22,3		13,6	
CZ011	Hlavní město Praha	106,2	(8.)	106,0	(1.)	137,6	(1.)	112,6	(1.)	22,3	(13.)	13,6	(1.)
CZ02	Střední Čechy	103,3		99,7		78,0		58,7		19,3		4,7	
CZ021	Středočeský kraj	103,3	(10.)	99,7	(12.)	78,0	(14.)	58,7	(14.)	19,3	(14.)	4,7	(7.)
CZ03	Jihozápad	108,1		100,2		99,5		72,5		26,5		6,9	
CZ031	Jihočeský kraj	111,3	(2.)	100,1	(8.)	103,8	(3.)	76,4	(3.)	26,9	(3.)	8,9	(2.)
CZ032	Plzeňský kraj	104,3	(9.)	100,3	(7.)	94,4	(10.)	67,8	(11.)	25,9	(4.)	4,5	(9.)
CZ04	Severozápad	95,4		100,6		93,8		67,0		26,4		3,4	
CZ041	Karlovarský kraj	97,2	(13.)	99,9	(9.)	89,6	(13.)	61,8	(13.)	27,8	(2.)	1,9	(14.)
CZ042	Ústecký kraj	94,7	(14.)	100,8	(4.)	95,5	(7.)	69,0	(10.)	25,9	(5.)	4,0	(13.)
CZ05	Severovýchod	106,2		100,7		95,2		69,1		25,8		5,6	
CZ051	Liberecký kraj	103,2	(11.)	101,2	(3.)	90,6	(12.)	62,0	(12.)	28,6	(1.)	4,3	(10.)
CZ052	Královéhradecký kraj	106,8	(7.)	101,4	(2.)	98,8	(5.)	73,1	(5.)	25,7	(6.)	5,3	(6.)
CZ053	Pardubický kraj	108,0	(4.)	99,5	(13.)	95,2	(8.)	70,9	(8.)	23,4	(12.)	7,0	(4.)
CZ06	Jihovýchod	107,9		100,5		101,7		76,4		24,7		7,3	
CZ061	Vysočina	108,1	(3.)	99,8	(11.)	94,9	(9.)	71,0	(7.)	23,9	(10.)	8,5	(3.)
CZ062	Jihomoravský kraj	107,8	(5.)	100,8	(5.)	105,0	(2.)	79,0	(2.)	25,1	(8.)	6,8	(5.)
CZ07	Střední Morava	109,4		100,1		99,4		74,0		24,9		4,4	
CZ071	Olomoucký kraj	111,4	(1.)	100,3	(6.)	96,9	(6.)	71,8	(6.)	25,1	(7.)	4,1	(11.)
CZ072	Zlínský kraj	107,2	(6.)	99,9	(10.)	102,0	(4.)	76,4	(4.)	24,7	(9.)	4,7	(8.)
CZ08	Moravskoslezsko	100,5		99,1		93,8		69,5		23,6		4,0	
CZ081	Moravskoslezský kraj	100,5	(12.)	99,1	(14.)	93,8	(11.)	69,5	(9.)	23,6	(11.)	4,0	(12.)

Kromě těchto aspektů hraje v základním vzdělávání podstatnou roli i **míra účasti žáků v málotřídních školách**,³ které mají své místo především v malých obcích, kde není mnoho školou povinných dětí a je nutné jim nabídnout vzdělávání v místě bydliště alespoň na úrovni 1. stupně základní školy. O tom, že se jedná o nezanedbatelnou součást základního vzdělávání, svědčí i fakt, že tyto málotřídní školy v současnosti navštěvuje téměř desetina žáků 1. stupně základní školy. Tento ukazatel má výrazně regionální charakter a situace v jednotlivých regionech je velmi odlišná.

Zmínili jsme se také o plnění povinné školní docházky na nižším stupni víceletých středních škol – šesti a osmiletých gymnáziích a oboru tanec na konzervatoři – zde plní povinnou školní docházku 8,9% všech žáků v ročnících odpovídajících 2. stupni základních škol. Také tento ukazatel má výrazně regionální charakter.

Středoškolská úroveň již kompetentním orgánům nabízí širší možnosti pro působení na míry účasti – **míra účasti na středoškolském vzdělávání je velmi vysoká, pohybuje se na úrovni 99,2%** a proti minulým letům se zvyšuje, což je příznivý trend. Tato vysoká míra účasti je způsobena částečně také konstrukcí ukazatele – do celkového počtu žáků jsou zahrnuti i žáci nástavbového studia. Míry účasti na středoškolském vzdělávání mohou ovlivnit následující 3 faktory:

- Prvním a základním požadavkem je, aby byla zajištěna co nejvyšší účast na středním vzdělávání obecně, především dostatečnou nabídkou vhodných vzdělávacích programů i pro ty, kteří při absolvování povinné školní docházky nebyli příliš úspěšní a při vstupu na trh práce by měli velké problémy (obecně je nutno konstruovat nabídku programů středního vzdělávání v úzké návaznosti na požadavky trhu práce v regionu).
- Druhým možností ovlivňování účasti na středním vzdělávání je posilování „maturitní“, resp. „nematuritní“ větve středoškolského stu-

dia. Spojnicí je studium nástavbové⁴ – jeho podporou lze korigovat případné nepříznivé charakteristiky v dělení středoškolských účastí do „maturitní“ a „nematuritní“ větve, avšak úspěšnost studentů v dokončování studia je zde dosti nízká.

- Třetí možností ovlivnění je dělení středoškolského sektoru na všeobecný (gymnázia) a odborný (SOŠ, SOU) proud. Pro vstup do terciárního vzdělávání je vhodnější všeobecně vzdělávací proud, pro vstup na trh práce odborný proud (obě varianty mají svá pro a proti, záleží na tom, zda chce daný žák dále pokračovat ve studiu na VOŠ nebo VŠ).

I když **terciární vzdělávání** nepatří zcela (kromě vyšších odborných škol) do kompetencí krajských autorit a i když charakter problémů týkajících se terciárního vzdělávání je od regionálního školství poměrně odlišný, rádi bychom zde alespoň krátce tuto problematiku zmínili. Vzhledem k tomu, že veřejné vysoké školy jsou dosti autonomními subjekty, jsou cesty ovlivňování míry účasti mladé populace na terciárním vzdělávání krajskými autoritami spíše nepřímé a pouze prostřednictvím spolupráce. Základním cílem je zde opět posilování účasti na této úrovni vzdělávání, důležitým aspektem však je i diverzifikace nabídky terciárních vzdělávacích programů tak, aby lépe vyhovovala potřebám a možnostem cílové populace.

Vyšší odborné školy jsou relativně novým prvkem (v českém vzdělávacím systému existují 9 let) a v rámci terciárního sektoru si již získal svoje nezastupitelné místo. Dnes se VOŠ stávají pro uchazeče již převážně cílovou volbou, než jen náhradní volbou za neúspěšnou snahu o vysokoškolské studium. Zvláště, když do terciárního vzdělávání se dnes přesunulo i studium pro zdravotní sestry a učitelky mateřských škol. **Výhodou vyšších odborných škol je silná vazba na region. Tyto školy nabízejí potenciál lidí vzdělaných na terciární úrovni, který je či alespoň může být úzce spjat s ekonomikou kraje. Pod-**

3 Škola je považována za málotřídní (tj. jednotřídní až čtyřtřídní) jen tehdy, jsou-li alespoň v jedné třídě společně vyučováni žáci z více ročníků. Je-li pro každý ročník 1. stupně vytvořena alespoň jedna třída, jde o školu pňotřídní.

4 Nástavbové programy jsou sice v České republice podle tradice řazeny do středního (tedy vyššího sekundárního) vzdělávání, avšak na mezinárodní úrovni jsou již vnímány jako další úroveň – postsekundární neterciární.

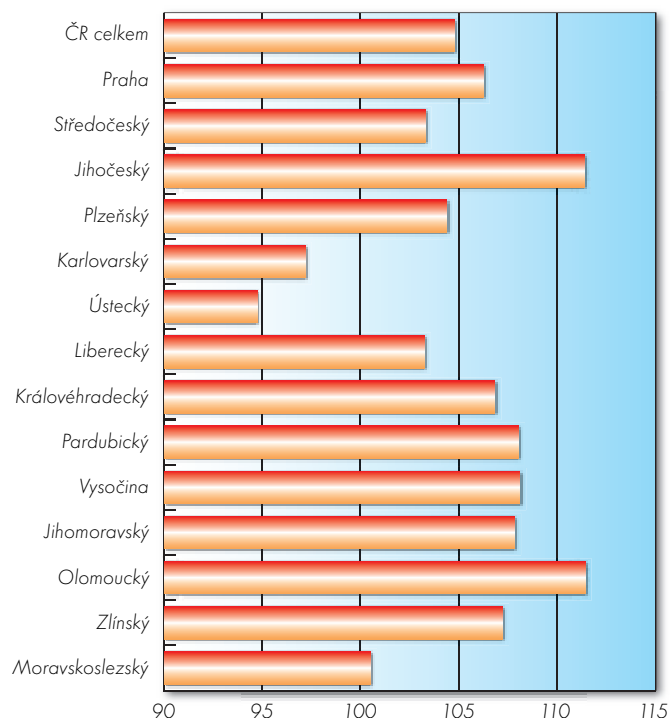
porou těchto škol tedy lze dosahovat rozšiřování terciárních kapacit a zároveň se vyhnout potenciálním problémům s nevhodnou oborovou strukturou absolventů na trhu práce.

Účast odpovídající věkové populace 19–21 letých na vyšším odborném vzdělávání se v celorepublikovém měřítku pohybuje na

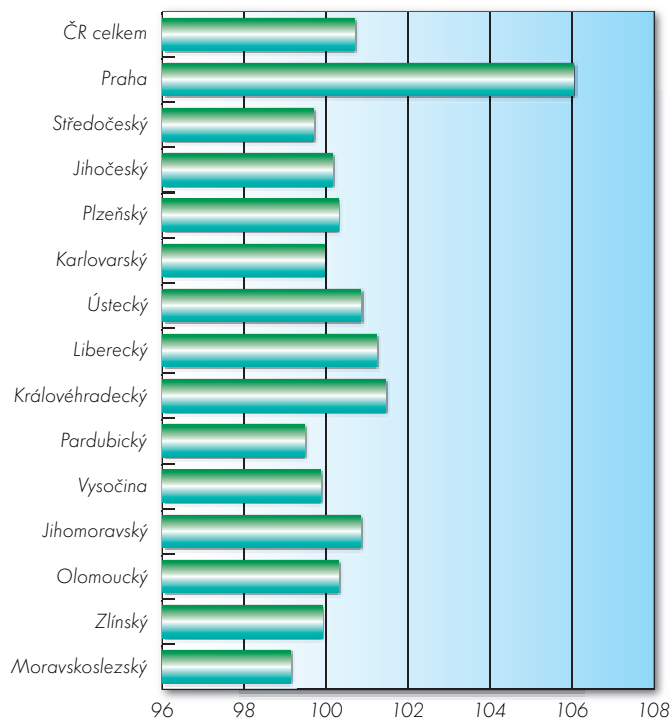
úrovni 6,1 %. Hodnoty ukazatele v jednotlivých regionech však vykazují značné rozdíly (rozptyl 1,9 % – 13,6 %) hlavně z důvodu rozdílné hustoty sítě vyšších odborných škol v regionech.

Problematikou vysokého školství se v krajské ročence podrobněji nezabýváme.

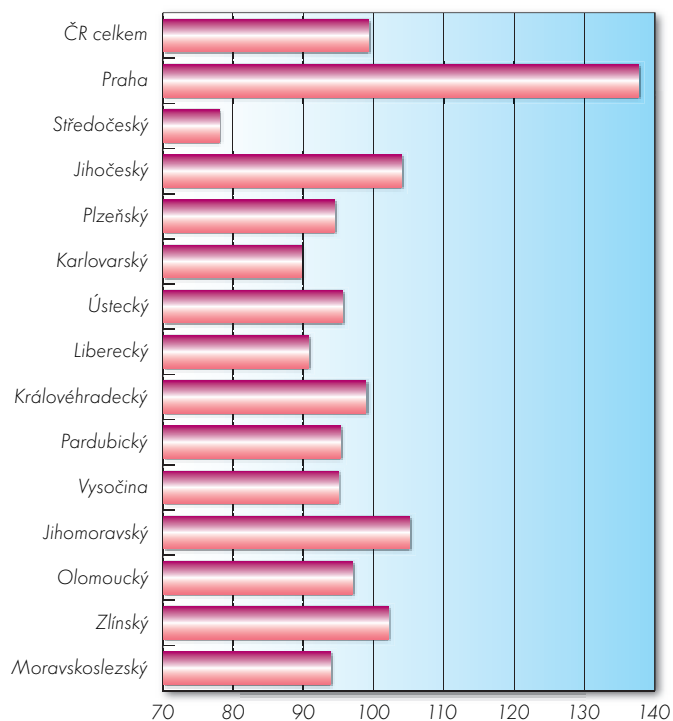
CI G1: Podíl dětí v MŠ na odpovídající věkové populaci, 2004 (v %)

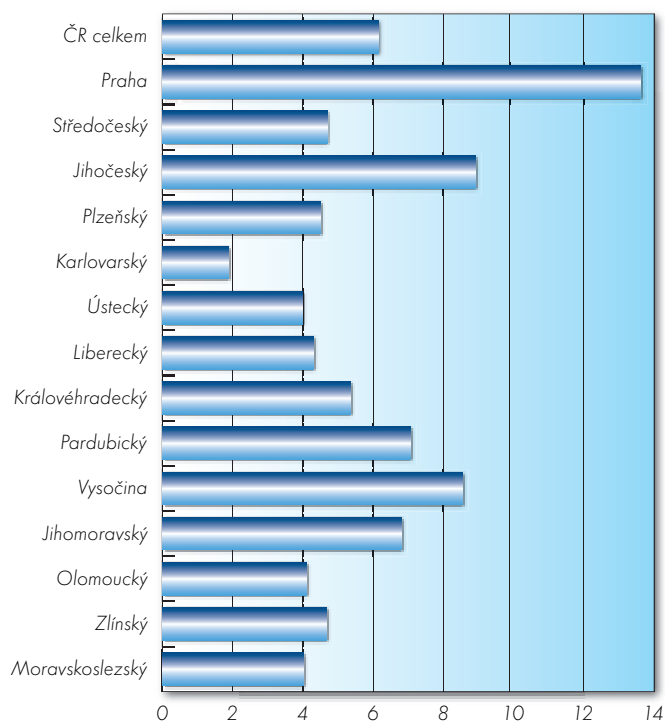
CI G2: Podíl žáků ZŠ na odpovídající věkové populaci, 2004 (v %)

CI G3: Podíl žáků SŠ na odpovídající věkové populaci, 2004 (v %)

CI G4: Podíl žáků VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2004 (v %)

Regionální rozdíly

Míra účasti na předškolním vzdělávání se v jednotlivých regionech České republiky pohybuje od 94,7 % v Ústeckém kraji až po 111,4 % v Olomouckém kraji. Kromě kraje Ústeckého a Karlovarského se míry účasti na předškolním vzdělávání ve všech krajích pohybují nad úrovní 100 %.

Minimální regionální rozdíly najdeme v **míře účasti na základním vzdělávání**. Nejvyšší hodnoty – 106,0 %, dosahuje Hlavní město Praha (které je však spádové hlavně pro Středočeský kraj především v oblasti speciálních škol a ve vzdělávání na víceletých gymnáziích). Mírně pod stoprocentní hranicí se pohybují v roce 2004/05 kraje Moravskoslezský (99,1 %), Pardubický (99,5 %), Středočeský (99,7 %), kraj Vysočina (99,8 %), Zlínský kraj (99,9 %) a Karlovarský kraj (99,9 %).

Míry odkladů povinné školní docházky se v rámci krajů pohybují v rozmezí od 18,9 % v kraji Vysočina do 29,0 % v Praze.

Jak již bylo řečeno, podíl žáků 1. stupně základních škol v málotřídních školách má výrazně regionální charakter. Závisí to především na charakteru regionu – region s vyšším počtem malých obcí s horší dopravní dostupností bude mít pochopitelně vyšší podíl žáků v málotřídních školách, než region s většími obcemi s dobrou dopravní dostupností. Z tohoto důvodu nejnižší hodnotu ukazatele najdeme v Praze (0,23 %), nejvyšší hodnoty vykazuje Vysočina (17,9 %). Výrazně vyšší podíl žáků v málotřídních školách než je celorepublikový průměr se kromě Vysočiny projevuje v krajích Pardubickém (16,6 %) a Královéhradeckém (15,7 %).

Další údaj, který je nutno v souvislosti s touto problematikou zmínit, je **podíl žáků v ročnících odpovídajících 2. stupni základních škol** (včetně speciálních škol), kteří plní povinnou školní docházku na víceletých gymnáziích a osmiletých oborech konzervatoří.

Celorepublikový průměr činí 8,9 % a výrazně vysokých hodnot ukazatele (15,3 %) dosahuje Praha. Hlavní město je však z hlediska této

problematiky naprosto atypickým regionem – tvoří spádovou oblast i pro okolní okresy Středočeského kraje. Pokud porovnáme jednotlivé regiony s vyloučením Prahy, pak se hodnoty ukazatele pohybují v rozmezí od 6,5 % ve Zlínském kraji do 10,6 % v Jihomoravském kraji, tedy s odchylkami cca 2 procentních bodů od celorepublikového průměru.

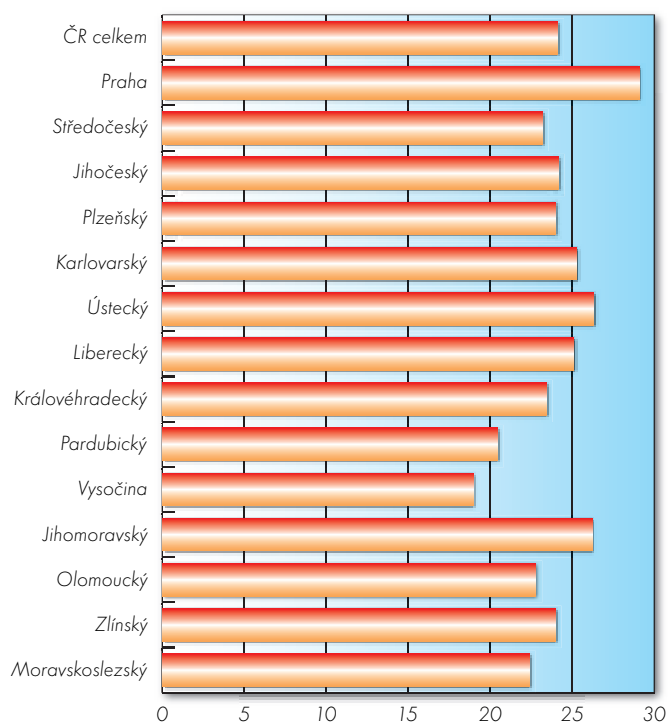
Míra účasti na středoškolském vzdělávání je v naší republice poměrně vysoká. Vezmeme-li navíc v úvahu konstrukci ukazatele a poměrně velké množství žáků v programech tříletých a kratších, pak je 99,2 % účasti na středním vzdělávání hodnota opravdu vysoká. Ve srovnání s rokem 2003 se podíl žáků středních škol na populaci 15–19 letých zvýšil téměř o 4 procentní body. Zvýšený zájem o získání kvalifikace souvisí s vyšším uplatněním na trhu práce. Nejvyšší míra účasti na středoškolském vzdělávání je tradičně v Praze (137,6 %). Praha je však pro středoškolské vzdělávání spádová především pro okrajové okresy Středočeského kraje, který má naopak míru účasti nejmenší z celé České republiky (78 %). Pokud ukazatel vypočteme dohromady pro Prahu a Středočeský kraj, je míra účasti 106,3 %. V této hodnotě je lépe vyjádřeno, že některé střední školy, sídlící v Praze mají působnost i nad rámec Prahy a Středočeského kraje. Nad celorepublikovým průměrem jsou kromě Prahy ještě Jihomoravský (105 %), Jihočeský (103,8 %) a Zlínský kraj (102 %).

Míra účasti na vyšším odborném vzdělávání v jednotlivých krajích je velmi úzce závislá na celkovém počtu žáků vyšších odborných škol bez ohledu na to, ze kterého kraje jsou. Z tohoto důvodu nejvyšší míry účasti vykazují kraje, ve kterých studuje nejvíce žáků. Ukazatel nevyovídá o tom, jaká je účast věkové populace toho kterého kraje na vyšším odborném vzdělávání, ale spíše o síti vyšších odborných škol. Nejvyšší míru účasti vykazuje Praha (13,6 %), Jihočeský (8,9 %), Vysočina (8,5 %), Pardubický (7,0 %) a Jihomoravský kraj (6,8 %).

C1 T2: Míra účasti dětí s odloženou povinnou školní docházkou na celkovém počtu šestiletých dětí, 2004 (v %)

Území			
ČR celkem		24,1	
CZ01	Praha	29,0	
CZ011	Hlavní město Praha	29,0	(1.)
CZ02	Střední Čechy	23,1	
CZ021	Středočeský kraj	23,1	(10.)
CZ03	Jihozápad	24,0	
CZ031	Jihočeský kraj	24,1	(6.)
CZ032	Plzeňský kraj	24,0	(7.)
CZ04	Severozápad	26,0	
CZ041	Karlovarský kraj	25,2	(4.)
CZ042	Ústecký kraj	26,3	(2.)
CZ05	Severovýchod	22,8	
CZ051	Liberecký kraj	25,0	(5.)
CZ052	Královéhradecký kraj	23,4	(9.)
CZ053	Pardubický kraj	20,4	(13.)
CZ06	Jihovýchod	23,7	
CZ061	Vysočina	18,9	(14.)
CZ062	Jihomoravský kraj	26,2	(3.)
CZ07	Střední Morava	23,3	
CZ071	Olomoucký kraj	22,7	(11.)
CZ072	Zlínský kraj	23,9	(8.)
CZ08	Moravskoslezsko	22,3	
CZ081	Moravskoslezský kraj	22,3	(12.)

C1 G5: Podíl dětí s odloženou povinnou školní docházkou na celkovém počtu šestiletých dětí, 2004 (v %)

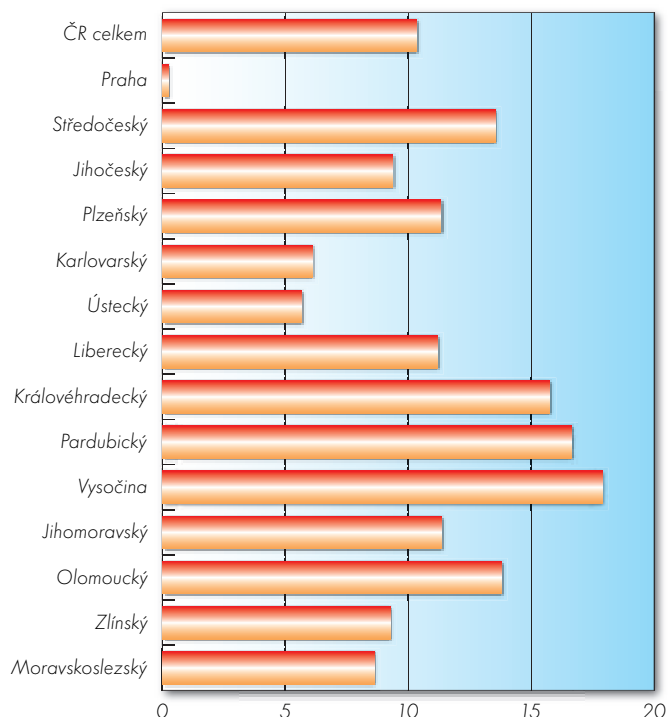

C1 T3: Míra účasti dětí v málotřídních školách na celkovém počtu žáků 1. stupně ZŠ, 2004 (v %)

Území			
ČR celkem		10,3	
CZ01	Praha	0,2	
CZ011	Hlavní město Praha	0,2	(14.)
CZ02	Střední Čechy	13,5	
CZ021	Středočeský kraj	13,5	(5.)
CZ03	Jihozápad	10,2	
CZ031	Jihočeský kraj	9,3	(9.)
CZ032	Plzeňský kraj	11,3	(7.)
CZ04	Severozápad	5,8	
CZ041	Karlovarský kraj	6,1	(12.)
CZ042	Ústecký kraj	5,6	(13.)
CZ05	Severovýchod	14,7	
CZ051	Liberecký kraj	11,1	(8.)
CZ052	Královéhradecký kraj	15,7	(3.)
CZ053	Pardubický kraj	16,6	(2.)
CZ06	Jihovýchod	13,5	
CZ061	Vysočina	17,8	(1.)
CZ062	Jihomoravský kraj	11,3	(6.)
CZ07	Střední Morava	11,6	
CZ071	Olomoucký kraj	13,8	(4.)
CZ072	Zlínský kraj	9,2	(10.)
CZ08	Moravskoslezsko	8,6	
CZ081	Moravskoslezský kraj	8,6	(11.)

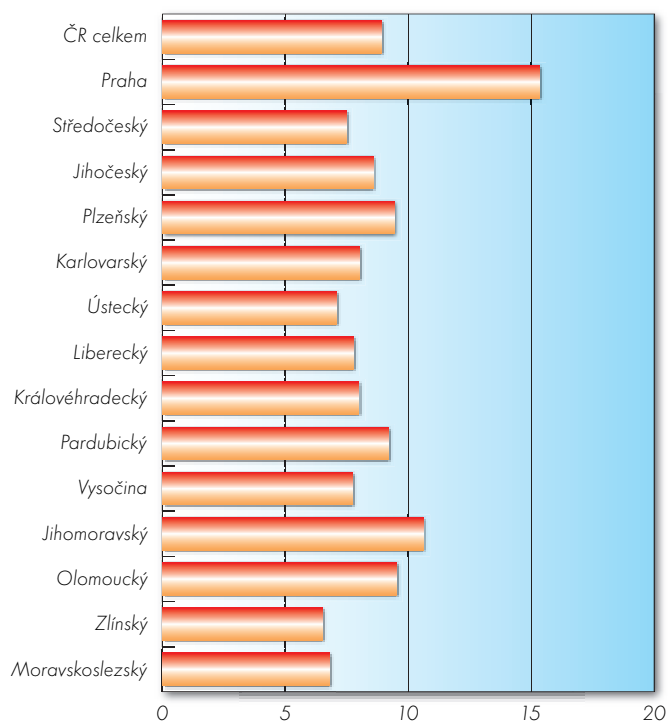
C1 G6: Podíl dětí v málotřídních školách na celkovém počtu žáků 1. stupně ZŠ, 2004 (v %)

C1 T4: Podíl žáků nižšího stupně víceletých gymnázií a konzervatoří na celkovém počtu žáků v ročnících ZŠ a SŠ odpovídajících 2. stupni ZŠ, 2004 (v %)

Území			
ČR celkem		8,9	
CZ01	Praha	15,3	
CZ011	Hlavní město Praha	15,3	(1.)
CZ02	Střední Čechy	7,5	
CZ021	Středočeský kraj	7,5	(11.)
CZ03	Jihozápad	9,0	
CZ031	Jihočeský kraj	8,6	(6.)
CZ032	Plzeňský kraj	9,4	(4.)
CZ04	Severozápad	7,3	
CZ041	Karlovarský kraj	8,0	(7.)
CZ042	Ústecký kraj	7,1	(12.)
CZ05	Severovýchod	8,3	
CZ051	Liberecký kraj	7,8	(9.)
CZ052	Královéhradecký kraj	8,0	(8.)
CZ053	Pardubický kraj	9,2	(5.)
CZ06	Jihovýchod	9,6	
CZ061	Vysočina	7,7	(10.)
CZ062	Jihomoravský kraj	10,6	(2.)
CZ07	Střední Morava	8,0	
CZ071	Olomoucký kraj	9,5	(3.)
CZ072	Zlínský kraj	6,5	(14.)
CZ08	Moravskoslezsko	6,8	
CZ081	Moravskoslezský kraj	6,8	(13.)

C1 G7: Podíl žáků nižšího stupně víceletých gymnázií a konzervatoří na celkovém počtu žáků v ročnících ZŠ a SŠ odpovídajících 2. stupni ZŠ, 2004 (v %)

C 2 Přístup ke střednímu, vyššímu odbornému a vysokoškolskému vzdělávání

Po absolvování základní školy většina odpovídající věkové populace vstupuje do tří typů středoškolského studia (G, SOŠ, SOU), vyjma těch, kteří již po absolvování ZŠ vstupují na trh práce. Můžnost jednotlivých základních středoškolských proudů je dána především osobními prioritami uchazečů, může však být ovlivněna i dimenzováním vstupních kapacit. Proto se může stát, že na regionální, ale i celostátní úrovni bude existovat naddimenzovaná síť, ve které bude převažovat vzdělávání pouze v jednom typu středoškolského studia. Pokud potom bude snaha tuto síť zachovat ve stávajícím rozsahu bez ohledu na vývoj priorit absolventů ZŠ, dojde pravděpodobně k tomu, že vstupní kapacity jednoho proudu budou omežovány ve prospěch proudu druhého. Tato skutečnost nemusí být zjevná na první pohled, protože jednou z priorit uchazečů o studium na střední škole je také její umístění. Toto hledisko často převažuje nad požadavkem konkrétní odbornosti.

V rámci maturitního směru, ze kterého lze následně pokračovat ve vzdělávání na terciární úrovni, se uchazeči rozhodují mezi všeobecné vzdělávacími programy (na gymnáziích a lyceích) a odbornými programy (především na SOŠ, v menší míře na SOU).

Rozdělení populace nově vstupující do odborného vzdělávání podle oborů KKO, na které se hlásí, se řídí na jedné straně institucionálními charakteristikami systému a na druhé straně zájmem žáků. Nabídky vzdělání by měly odrážet potřeby ekonomiky, resp. požadavky trhu práce.

C 2.1 Podíly nově přijatých na jednotlivé typy a druhy škol na odpovídající věkové populaci

C 2.1.1 Podíl nově přijatých na střední a vyšší odborné školy na odpovídající věkové populaci

Charakteristika ukazatele

Ukazatel se zaměřuje na popis procesu vstupu studentů na středoškolskou úroveň vzdělávání. Všímá si zvláště rozlišení „maturitní“ a „nematuritní“ větve a všeobecné vzdělávacího a odborného proudu.

Při konstrukci ukazatele byl zvolen první ze dvou úhlů pohledu – **podíl počtu** nově přijatých na odpovídající **věkové populaci** (15letí pro střední školy, 19letí pro vyšší odborné školy). Druhým pohledem (je obsahem dalšího ukazatele v této kapitole) je **podíl počtu** nově přijatých na celkovém **počtu absolventů** předchozí vzdělávací úrovně (pro střední školy – absolventi základních škol, pro vyšší odborné školy – absolventi oborů středních škol ukončených maturitní zkouškou).

Metodika výpočtu

$$\frac{NP_i}{P_j} \times 100$$

NP – počet nově přijatých do denního studia

P – populace

i – jednotlivé druhy a typy středních škol, vyšší odborné školy, příp. jednotlivé druhy vzdělávání (maturitní, nematuritní)

j – populace 15letých pro střední školy, 19letých pro vyšší odborné školy

Nově přijatí na střední školy – maturitní obory zahrnují nově přijaté na čtyřleté obory gymnázií, šestileté konzervatoře, obory středních odborných škol a středních odborných učilišť ukončené maturitní zkouškou (bez nástavbového studia), ročníky víceletých gymnázií a osmiletých konzervatoří odpovídající 1. ročníku střední školy (5. ročníky

osmiletých dělek studia, 3. ročníky šestiletého studia) včetně odpovídajícího vzdělávání na speciálních školách a konzervatořích. Všichni nově přijímaní jsou uváděni pouze za denní studium.

Nově přijatí na střední školy – nematuritní obory zahrnují nově přijaté na učební obory středních odborných učilišť a učilišť včetně studia ve ZVUP (zvláště upravené učební plány) a obory středních odborných škol ukončené závěrečnou zkouškou, včetně odpovídajícího studia na speciálních školách, studia na praktických školách a odborných učilištích. Všichni nově přijímaní jsou uváděni pouze za denní studium.

Zdroj dat

➤ ČSÚ – demografie k 1. 7. 2004

➤ databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Vzhledem k populaci patnáctiletých **nastupuje na střední školy** stejně jako v roce 2003 **prakticky každý**. Celkový podíl (101,4% – ukazatel převyšuje hranici sta procent, protože do celkového počtu nově přijímaných jsou zahrnuti nejen nově přijatí absolventi základních škol, ale i ti, kteří nastupují na střední školy z jiných škol, ze zaměstnání či odjinud) se mírně snížil a poněkud se změnila struktura nově přijímaných. Podíl nově přijatých na maturitní obory se meziročně zvýšil o 0,6 procentního bodu (na 69%), o 8,2 procentního bodu proti roku 2003 potom poklesl podíl nově přijatých na obory nematuritní (32,4%). Větší část z uvedeného přelivu nově přijatých tvoří posun nově přijatých z učebních oborů SOU na maturitní obory SOU.

Specifickým typem škol jsou víceletá gymnázia a konzervatoře. Na úrovni 1. ročníku střední školy na nich studuje v celorepublikovém měřítku celkem 8,7% patnáctiletých, na osmiletých konzervatořích 0,4% patnáctiletých.

Porovnáme-li nově přijímané podle typu školy, nejvíce nově přijímaných pohltní obory středních odborných škol s maturitou – 41,4% patnáctiletých, následují učební obory středních odborných učilišť – 32% v porovnání s populací patnáctiletých, a pak čtyřletá gymnázia – 11,4% (vezmeme-li však gymnázia jako celek, tedy včetně víceletých studií, potom celkový počet nově vstupujících na „středoškolskou“ úroveň gymnázií činí 20,1% v porovnání s populací patnáctiletých). Nově přijatí na obory středních odborných učilišť ukončené maturitní zkouškou tvoří 7% vzhledem k populaci patnáctiletých a nově přijímaní na střední odborné školy do oborů ukončených závěrečnou zkouškou (včetně praktických škol) tvoří pouze 0,4%. V celorepublikovém měřítku nastupuje do denního studia vyšších odborných škol 7,6% vzhledem k populaci devatenáctiletých, tento ukazatel však vykazuje velké regionální rozdíly. Meziročně se tento ukazatel snížil o 0,6% procentního bodu.

Z uvedených podílů a porovnání s rokem 2003 lze zjistit mírný posun nabídky studijních programů ve prospěch studia s maturitou (poptávku v tomto případě neuvažujeme, neboť předpokládáme, že poptávka po maturitních oborech je obecně dlouhodobě vyšší než jejich nabídka) a mírným poklesem podílu populace patnáctiletých studujících na víceletých gymnáziích.

Regionální rozdíly

Porovnáme-li **počty nově přijímaných na střední školy s populací patnáctiletých v kraji**, jsou na první pohled zřejmé poměrně značné regionální rozdíly. Naprosto atypická je situace v Praze, kde hodnota ukazatele dosahuje 134,2% (oproti hodnotě 79,8% ve Středočeském kraji). Tato vysoká hodnota je dána spádovostí Prahy jako středoškolského centra především pro okresy Praha - východ a Praha - západ. Hodnoty ukazatele v ostatních krajích se všude, s výjimkou již zmíněného Středočeského kraje, pohybují nad hranicí sta procent nebo těsně pod ní.

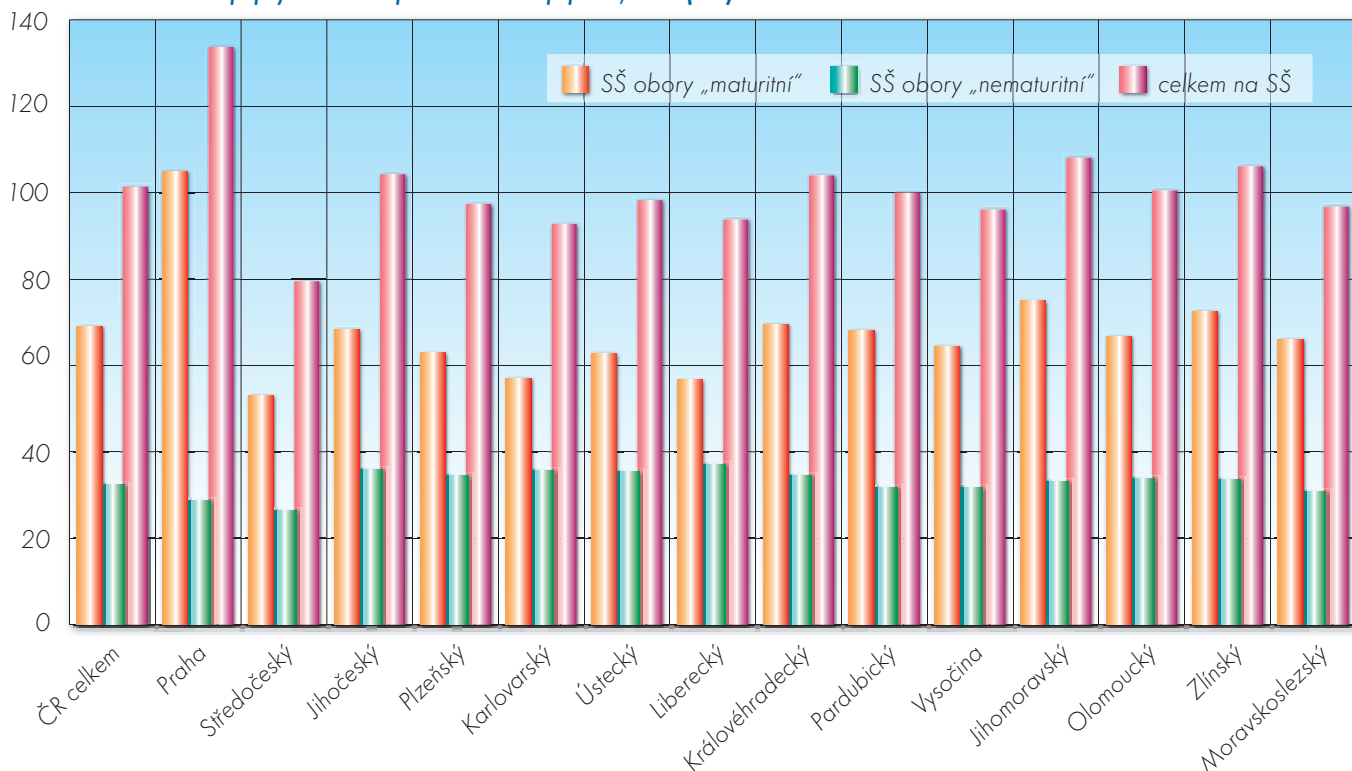

C2 T1: Podíl nově přijatých na SŠ a VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2004 (v %)

Území	SŠ „maturitní“ obory		SŠ „nematuritní“ obory		SŠ celkem		4letá gymnázia		víceletá gymnázia		6leté konzervatoře		SOŠ „maturitní“ obory		SOŠ „nematuritní“ obory		SOU „maturitní“ obory		SOU „nematuritní“ obory		VOŠ	
	69,0	105,0	32,4	28,8	101,4	11,4	8,7	0,4	41,4	0,4	41,4	0,4	41,4	0,4	7,0	32,0	7,6	32,0	7,0	32,0	7,6	32,0
ČR celkem	69,0	105,0	32,4	28,8	101,4	11,4	8,7	0,4	41,4	0,4	41,4	0,4	41,4	0,4	7,0	32,0	7,6	32,0	7,0	32,0	7,6	32,0
Praha	105,0	133,7	28,8	133,7	133,7	17,8	16,5	1,8	60,2	1,8	60,2	1,8	60,2	0,2	8,7	28,5	17,8	28,5	8,7	28,5	17,8	28,5
Hlavní město Praha	105,0 (1.)	133,7 (1.)	28,8 (13.)	133,7 (1.)	133,7 (1.)	17,8 (1.)	16,5 (1.)	1,8 (1.)	60,2 (1.)	1,8 (1.)	60,2 (1.)	1,8 (1.)	60,2 (1.)	0,2 (8.)	8,7 (3.)	28,5 (13.)	17,8 (1.)	28,5 (13.)	8,7 (3.)	28,5 (13.)	17,8 (1.)	28,5 (13.)
Střední Čechy	53,0	79,5	26,5	79,5	79,5	9,7	6,8	-	31,7	-	31,7	-	31,7	0,6	4,8	25,9	5,5	25,9	4,8	25,9	5,5	25,9
Středočeský kraj	53,0 (14.)	79,5 (14.)	26,5 (14.)	79,5 (14.)	79,5 (14.)	9,7 (10.)	6,8 (11.)	-	31,7 (9.)	-	31,7 (14.)	-	31,7 (14.)	0,6 (2.)	4,8 (12.)	25,9 (14.)	5,5 (8.)	25,9 (14.)	4,8 (12.)	25,9 (14.)	5,5 (8.)	25,9 (14.)
Jihozápad	65,9	101,1	35,3	101,1	101,1	9,3	9,3	0,4	40,7	0,4	40,7	0,4	40,7	-	6,1	35,3	8,3	35,3	6,1	35,3	8,3	35,3
Jihočeský kraj	68,3	104,3	35,9	104,3	104,3	11,2	9,3	0,3	41,4	0,3	41,4	0,3	41,4	-	6,1	35,9	10,8	35,9	6,1	35,9	10,8	35,9
Plzeňský kraj	62,9	97,4	34,5	97,4	97,4	7,1	9,2	0,4	40,0	0,4	40,0	0,4	40,0	-	6,2	34,5	5,3	34,5	6,2	34,5	5,3	34,5
Severozápad	61,3	96,7	35,5	96,7	96,7	8,5	6,7	0,3	40,3	0,3	40,3	0,3	40,3	0,5	5,4	35,0	4,5	35,0	5,4	35,0	4,5	35,0
Karlovarský kraj	57,1	92,8	35,7	92,8	92,8	7,7	6,1	-	38,7	-	38,7	-	38,7	0,5	4,6	35,2	2,6	35,2	4,6	35,2	2,6	35,2
Ústecký kraj	62,9	98,3	35,4	98,3	98,3	8,8	7,0	0,4	41,0	0,4	41,0	0,4	41,0	0,5	5,8	34,9	5,2	34,9	5,8	34,9	5,2	34,9
Severovýchod	65,3	99,6	34,4	99,6	99,6	10,1	7,9	0,2	41,1	0,2	41,1	0,2	41,1	0,3	6,0	34,1	6,6	34,1	6,0	34,1	6,6	34,1
Liberecký kraj	56,7	93,8	37,1	93,8	93,8	7,4	7,4	-	37,4	-	37,4	-	37,4	0,4	4,5	36,6	5,1	36,6	4,5	36,6	5,1	36,6
Královéhradecký kraj	69,5	104,0	34,5	104,0	104,0	11,5	7,9	-	44,0	-	44,0	-	44,0	-	6,1	34,5	5,9	34,5	6,1	34,5	5,9	34,5
Středočeský kraj	68,2	100,0	31,8	100,0	100,0	11,0	8,4	0,4	41,3	0,4	41,3	0,4	41,3	0,5	7,1	31,4	8,8	31,4	7,1	31,4	8,8	31,4
Jihovýchod	71,5	104,1	32,7	104,1	104,1	11,8	9,4	0,4	41,0	0,4	41,0	0,4	41,0	0,2	8,8	32,5	9,5	32,5	8,8	32,5	9,5	32,5
Vysočina	64,4	96,1	31,7	96,1	96,1	10,2	7,7	-	40,4	-	40,4	-	40,4	-	6,1	31,7	11,7	31,7	6,1	31,7	11,7	31,7
Jihomoravský kraj	74,9	108,1	33,2	108,1	108,1	12,6	10,3	0,7	41,3	0,7	41,3	0,7	41,3	0,3	10,2	32,9	8,4	32,9	10,2	32,9	8,4	32,9
Střední Morava	69,5	103,2	33,7	103,2	103,2	12,7	8,0	0,4	40,1	0,4	40,1	0,4	40,1	1,2	8,3	32,6	5,5	32,6	8,3	32,6	5,5	32,6
Olomoucký kraj	66,7	100,5	33,8	100,5	100,5	11,9	9,5	-	38,4	-	38,4	-	38,4	-	6,8	33,8	5,2	33,8	6,8	33,8	5,2	33,8
Zlínský kraj	72,4	106,1	33,7	106,1	106,1	13,6	6,3	0,8	42,0	0,8	42,0	0,8	42,0	2,5	9,8	31,2	5,7	31,2	9,8	31,2	5,7	31,2
Moravskoslezsko	66,0	96,8	30,8	96,8	96,8	12,2	6,6	0,5	39,0	0,5	39,0	0,5	39,0	0,2	7,6	30,6	4,5	30,6	7,6	30,6	4,5	30,6
Moravskoslezský kraj	66,0	96,8	30,8	96,8	96,8	12,2	6,6	0,5	39,0	0,5	39,0	0,5	39,0	0,2	7,6	30,6	4,5	30,6	7,6	30,6	4,5	30,6

C2 G1: Podíl nově přijatých na SŠ na příslušné věkové populaci, 2004 (v %)

Zajímavější jsou podíly nově přijímaných na střední školy na celkové velikosti populace patnáctiletých z hlediska dosaženého stupně vzdělání – tedy „maturitní“ x „nematuritní“ obory. Co se týče oborů ukončených maturitní zkouškou (tedy oborů gymnázií, středních odborných škol i středních odborných učilišť), opět v pořadí krajů vede s velkým náskokem Praha, kde hodnota ukazatele dosahuje 105,0 % (znovu zde platí, že Praha je spádovou oblastí pro hraniční okresy – Středočeský kraj dosahuje hodnoty pouze 53,0 %). Ve srovnání s rokem 2003 v Praze vzrostl podíl přijímaných do maturitních oborů o 1 procentní bod. Podíly nově přijatých do maturitních oborů se v ostatních krajích pohybují v rozmezí od 56,7 % v Libereckém kraji do 74,9 % v kraji Jihomoravském. Nad úroveň celorepublikové hodnoty ukazatele jsou kromě Prahy a Jihomoravského kraje pouze Zlínský (72,4 %) a Královéhradecký kraj (69,5 %).

U oborů končících dosažením středního vzdělání (tedy oborů „nematuritních“) se podíly nově přijímaných na celkové velikosti populace 15letých pohybují v rozmezí od 26,5 % ve Středočeském kraji do 37,1 % v Libereckém kraji. Praha v tomto případě vykazuje poměrně nízké hodnoty ukazatele (28,8 % – 13. místo v „žebříčku“ krajů). Je to způsobeno tím, že v Praze je především hustá síť středních odborných škol na úkor středních odborných učilišť. Pod úroveň celorepublikového průměru (32,4 %) se pohybují kromě již zmíněného Středočeského kraje a Prahy kraje Moravskoslezský (30,8 %), Vysočina (31,7 %) a Pardubický (31,8 %).

V jednotlivých krajích se velkou měrou liší **podíly žáků víceletých gymnázií v ročníkách odpovídajících 1. ročníku středních škol ve vztahu k populaci patnáctiletých**. Odchylka od celorepublikového průměru 7,8 % je v kladné škále nejvyšší u Prahy (hodnota 16,5 %), ve které se opět uplatňuje funkce spádového centra, naopak v záporné škále nejnižší u Ústeckého kraje s hodnotou 7 %. Je zajímavé, že i když Praha dosahuje vysoce nadprůměrných hodnot, Středočeský kraj v celkovém pořadí krajů není na jednom z posledních míst. V případě víceletých gymnázií nehraje tedy roli pouze spádovost, ale vzhledem

k tomu, že na víceletých gymnáziích žáci plní povinnou školní docházku a v převážné většině nejsou ubytováni v domovech mládeže či internátech, především dopravní dostupnost škol.

Počet žáků nově přijatých do čtyřletých, gymnázií, vzhledem k populaci patnáctiletých, vykazuje také poměrně vysoké mezikrajové rozdíly. Hodnoty ukazatele se pohybují od 7,1 % v Plzeňském kraji až do 17,8 % v Praze. Tento ukazatel charakterizuje podíly nově přijímaných do všeobecného směru studia a závisí jednak na síti gymnázií v kraji, jednak do jisté míry i na charakteru regionu a možnostech absolventů pokračovat ve studiu na vysoké škole. Rozložení krajů pod a nad celorepublikovým průměrem je vcelku rovnoměrné.

Pro odborné vzdělávání jsou charakteristické základní dva typy škol – obory středních odborných škol ukončené maturitní zkouškou a učební obory na středních odborných učilištích. Další směry jako studijní obory středních odborných učilišť a obory středních odborných škol ukončené závěrečnou zkouškou jsou, pokud jde o počet žáků, méně početně zastoupené a v současné době hrají roli spíše doplňkových programů. Z tohoto důvodu se zde budeme věnovat především „maturitním“ oborům středních odborných škol, učebním oborům středních odborných učilišť a závislostem mezi jejich rozdělením.

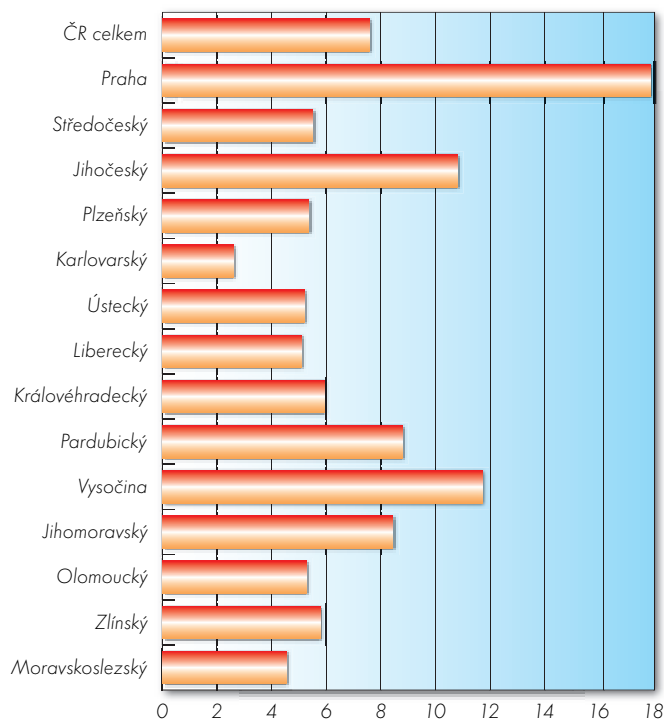
Pokud jde o **studium ukončené maturitní zkouškou na středních odborných školách**, nejvyšší podíl nově přijímaných vzhledem k populaci patnáctiletých vykazuje, stejně jako u gymnaziálního studia, Praha (60,2 %), nejnižší opět Středočeský kraj (31,7 %), který jako svoji spádovou oblast využívá Prahu. U ostatních krajů dosahuje ukazatel hodnot od 37,4 % v Libereckém kraji až do 44 % v Královéhradeckém kraji.

Počty nově přijímaných do učebních oborů středních odborných učilišť, odborných učilišť a učilišť: Pod celorepublikovou hodnotou ukazatele se pohybuje šest krajů – Středočeský (zde je však celkově malá míra nově přijímaných do škol v tomto kraji), Praha, Moravskoslezský, Zlínský, Pardubický kraj a kraj Vysočina (potenciálně uchazeči ve všech šesti krajích si častěji vybírají střední odborné školy.

Jak již bylo v úvodu řečeno, podíly nově přijímaných na vyšší odborné školy vzhledem k populaci 19letých vykazují významné regionální rozdíly. Tyto podíly velmi úzce souvisejí, podobně jako u ukazatele C1, s hustotou sítě vyšších odborných škol a často nelypovídají o studentech pocházejících z regionu, ve kterém je vyšší odborná škola umístěna, vzhledem k jejich spádovosti.

C2 G2: Podíl nově přijatých na VOŠ na příslušné věkové populaci, 2004 (v %)

C 2.1.2 Podíl nově přijatých na střední a vyšší odborné školy na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně

Charakteristika ukazatele

Ukazatel se zaměřuje na popis procesu vstupu studentů na středoškolskou úroveň vzdělávání. Zvláště si všímá rozlišení „maturitní“ a „nematuritní“ větve a všeobecně vzdělávacího a odborného proudu.

Při konstrukci ukazatele byl zvolen druhý ze dvou úhlů pohledu – podíl nově přijatých na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně (pro střední školy – počet absolventů základních škol, zvláštních škol a speciálních škol, pro vyšší odborné školy – počet absolventů oborů středních škol ukončených maturitní zkouškou). Prvním pohledem (viz ukazatel C2.1.1) je podíl nově přijatých žáků na odpovídající věkové populaci (15letí pro střední školy, 19letí pro vyšší odborné školy).

Metodika výpočtu

$$\frac{NP_i}{A_j} \times 100$$

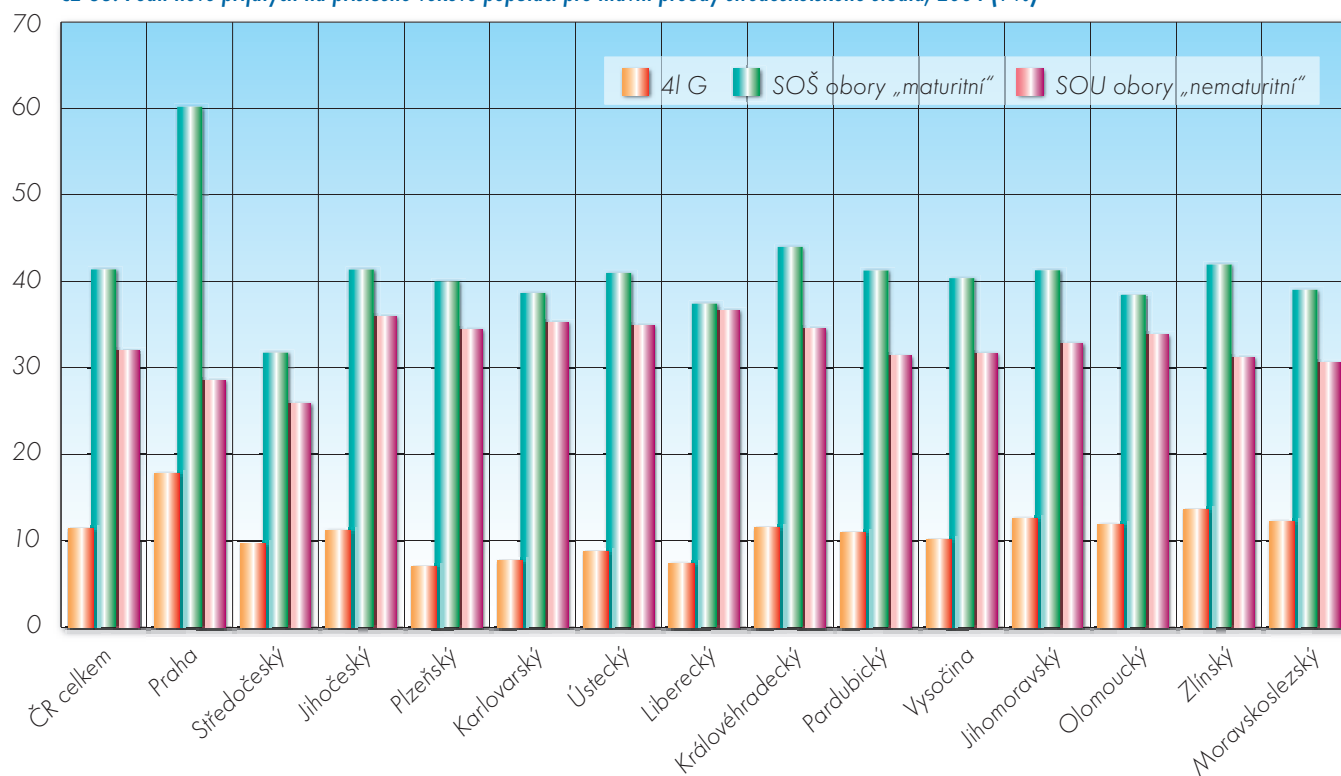
NP – počet nově přijatých do denního studia

A – počet absolventů předchozího vzdělávacího stupně (pro výpočet ukazatele týkajícího se středních škol se počítá s celkovým počtem absolventů základních škol včetně speciálních, bez těch, kteří odešli ze základní školy na víceleté střední školy, včetně ročníků víceletých gymnázií odpovídajících 9. ročníku ZŠ; pro vyšší odborné školy se počítá s celkovým počtem absolventů středních škol v oborech ukončených maturitní zkouškou včetně oborů nástavbového studia)

i – jednotlivé druhy a typy středních škol, vyšší odborné školy, příp. jednotlivé druhy vzdělávání (maturitní, nematuritní)

j – druhy škol (základní školy včetně speciálních, střední školy v oborech ukončených maturitní zkouškou včetně oborů nástavbového studia)

C2 G3: Podíl nově přijatých na příslušné věkové populaci pro hlavní proudy středoškolského studia, 2004 (v %)

C2 T2: Podíl nově přijatých na SŠ a VOŠ na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně, 2004 (v %)

Území	SŠ „maturitní“ obory	SŠ „nematuritní“ obory	SŠ celkem	4letá gymnázia	víceletá gymnázia	6leté konzervatoře	SOŠ „maturitní“ obory		SOŠ „nematuritní“ obory		SOU „maturitní“ obory	SOU „nematuritní“ obory	VOŠ	
							absolutní počet	(%)	absolutní počet	(%)			absolutní počet	(%)
ČR celkem	75,6	35,5	111,1	12,5	9,6	0,5	45,4	0,4	7,7	35,1	22,7	22,7	22,7	
CZ01 Praha	107,3	29,4	136,7	18,1	16,9	1,9	61,5	0,2	8,9	29,2	36,7	36,7	36,7	
CZ011 Hlavní město Praha	107,3 (1.)	29,4 (14.)	136,7 (1.)	18,1 (1.)	16,9 (1.)	1,9 (1.)	61,5 (1.)	0,2 (9.)	8,9 (3.)	29,2 (14.)	36,7 (1.)	36,7 (1.)	36,7 (1.)	
CZ02 Střední Čechy	59,8	29,9	89,7	10,9	7,7	-	35,8	0,7	5,4	29,2	21,0	21,0	21,0	
CZ021 Středočeský kraj	59,8 (14.)	29,9 (13.)	89,7 (14.)	10,9 (9.)	7,7 (11.)	- (9.)	35,8 (14.)	0,7 (2.)	5,4 (13.)	29,2 (13.)	21,0 (6.)	21,0 (6.)	21,0 (6.)	
CZ03 Jihozápad	72,5	38,8	111,3	10,2	10,2	0,4	44,8	-	6,8	38,8	24,6	24,6	24,6	
CZ031 Jihočeský kraj	75,1 (6.)	39,5 (4.)	114,6 (3.)	12,3 (6.)	10,3 (3.)	0,4 (8.)	45,5 (6.)	- (10.)	6,7 (9.)	39,5 (4.)	30,3 (3.)	30,3 (3.)	30,3 (3.)	
CZ032 Plzeňský kraj	69,4 (11.)	38,0 (5.)	107,3 (10.)	7,8 (14.)	10,2 (4.)	0,5 (6.)	44,1 (8.)	- (10.)	6,9 (8.)	38,0 (5.)	17,0 (9.)	17,0 (9.)	17,0 (9.)	
CZ04 Severozápad	74,8	43,3	118,1	10,4	8,2	0,3	49,2	0,6	6,6	42,7	14,9	14,9	14,9	
CZ041 Karlovarský kraj	70,4 (9.)	44,0 (1.)	114,4 (4.)	9,5 (12.)	7,6 (12.)	- (9.)	47,7 (3.)	0,6 (4.)	5,6 (12.)	43,4 (1.)	9,5 (14.)	9,5 (14.)	9,5 (14.)	
CZ042 Ústecký kraj	76,5 (4.)	43,1 (2.)	119,5 (2.)	10,7 (11.)	8,5 (8.)	0,4 (7.)	49,8 (2.)	0,6 (3.)	7,0 (7.)	42,5 (2.)	16,7 (11.)	16,7 (11.)	16,7 (11.)	
CZ05 Severovýchod	72,4	38,1	110,4	11,2	8,8	0,2	45,6	0,3	6,6	37,8	20,1	20,1	20,1	
CZ051 Liberecký kraj	65,0 (13.)	42,5 (3.)	107,6 (9.)	8,4 (13.)	8,5 (7.)	- (9.)	42,9 (10.)	0,5 (6.)	5,2 (14.)	42,0 (3.)	18,2 (7.)	18,2 (7.)	18,2 (7.)	
CZ052 Královéhradecký kraj	74,2 (7.)	36,9 (6.)	111,1 (8.)	12,3 (8.)	8,4 (9.)	- (9.)	47,0 (4.)	- (10.)	6,5 (10.)	36,9 (6.)	17,0 (10.)	17,0 (10.)	17,0 (10.)	
CZ053 Pardubický kraj	76,4 (5.)	35,7 (8.)	112,1 (7.)	12,3 (7.)	9,4 (6.)	0,5 (5.)	46,3 (5.)	0,5 (5.)	8,0 (5.)	35,2 (8.)	24,6 (5.)	24,6 (5.)	24,6 (5.)	
CZ06 Jihovýchod	75,6	34,6	110,2	12,5	10,0	0,5	43,4	0,2	9,3	34,4	28,7	28,7	28,7	
CZ061 Vysočina	68,2 (12.)	33,6 (12.)	101,8 (13.)	10,8 (10.)	8,2 (10.)	- (9.)	42,8 (11.)	- (10.)	6,5 (11.)	33,6 (10.)	35,4 (2.)	35,4 (2.)	35,4 (2.)	
CZ062 Jihomoravský kraj	79,2 (2.)	35,0 (10.)	114,3 (5.)	13,3 (4.)	10,8 (2.)	0,7 (3.)	43,6 (9.)	0,3 (7.)	10,8 (1.)	34,7 (9.)	25,4 (4.)	25,4 (4.)	25,4 (4.)	
CZ07 Střední Morava	73,6	35,8	109,4	13,5	8,5	0,4	42,5	1,3	8,8	34,5	12,8	12,8	12,8	
CZ071 Olomoucký kraj	70,2 (10.)	35,6 (9.)	105,9 (12.)	12,5 (5.)	10,0 (5.)	- (9.)	40,5 (13.)	- (10.)	7,2 (6.)	35,6 (7.)	17,2 (8.)	17,2 (8.)	17,2 (8.)	
CZ072 Zlínský kraj	77,4 (3.)	36,0 (7.)	113,3 (6.)	14,6 (2.)	6,7 (14.)	0,8 (2.)	44,8 (7.)	2,7 (1.)	10,5 (2.)	33,3 (12.)	15,5 (12.)	15,5 (12.)	15,5 (12.)	
CZ08 Moravskoslezsko	72,3	33,8	106,1	13,4	7,3	0,5	42,8	0,2	8,3	33,5	14,8	14,8	14,8	
CZ081 Moravskoslezský kraj	73,0 (8.)	33,8 (11.)	106,1 (11.)	13,4 (3.)	7,3 (13.)	0,5 (4.)	42,8 (12.)	0,2 (8.)	8,3 (4.)	33,5 (4.)	14,8 (11.)	14,8 (11.)	14,8 (11.)	

Nově přijatí na střední školy – maturitní obory – tento ukazatel zahrnuje nově přijaté na čtyřleté obory gymnázií, šestileté konzervatoře, obory středních odborných škol a středních odborných učilišť ukončené maturitní zkouškou (bez nástavbového studia), ročníky víceletých gymnázií a osmiletých konzervatoří odpovídající 1. ročníku střední školy (5. ročníky osmiletých dělek studia, 3. ročníky šestiletého studia) včetně odpovídajícího vzdělávání na speciálních školách a konzervatořích. Všichni nově přijímaní jsou uváděni pouze za denní studium.

Nově přijatí na střední školy – nematuritní obory – tento ukazatel zahrnuje nově přijaté na učební obory středních odborných učilišť a učilišť včetně studia ve ZVUP (zvláště upravené učební plány) a obory středních odborných škol ukončené závěrečnou zkouškou včetně odpovídajícího studia na speciálních školách, studia na praktických školách a odborných učilištích. Všichni nově přijímaní jsou uváděni pouze za denní studium.

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Výsledné hodnoty ukazatele a zvláště pořadí okresů podle jednotlivých druhů studia a typů škol jsou velmi podobné předchozímu ukazateli C2.1.1.

Celkově jsou hodnoty ukazatele vyšší vzhledem k tomu, že celkový počet absolventů předcházející vzdělávací úrovně je obvykle o něco nižší než velikost odpovídající věkové populace patnácti a devatenáctiletých.

Při porovnání celkových počtů žáků nově přijatých na střední školy v roce 2004 s celkovým počtem absolventů předchozí vzdělávací úrovně dostaneme hodnotu zhruba o tři procentní body vyšší než v případě podílu k populaci patnáctiletých, a to hodnotu 111,1 %. Do celkového počtu nově přijímaných jsou totiž zahrnuti nejen nově přijatí absolventi základních škol, ale i ti, kteří nastupují na střední školy z jiných škol, ze zaměstnání či odjinud.

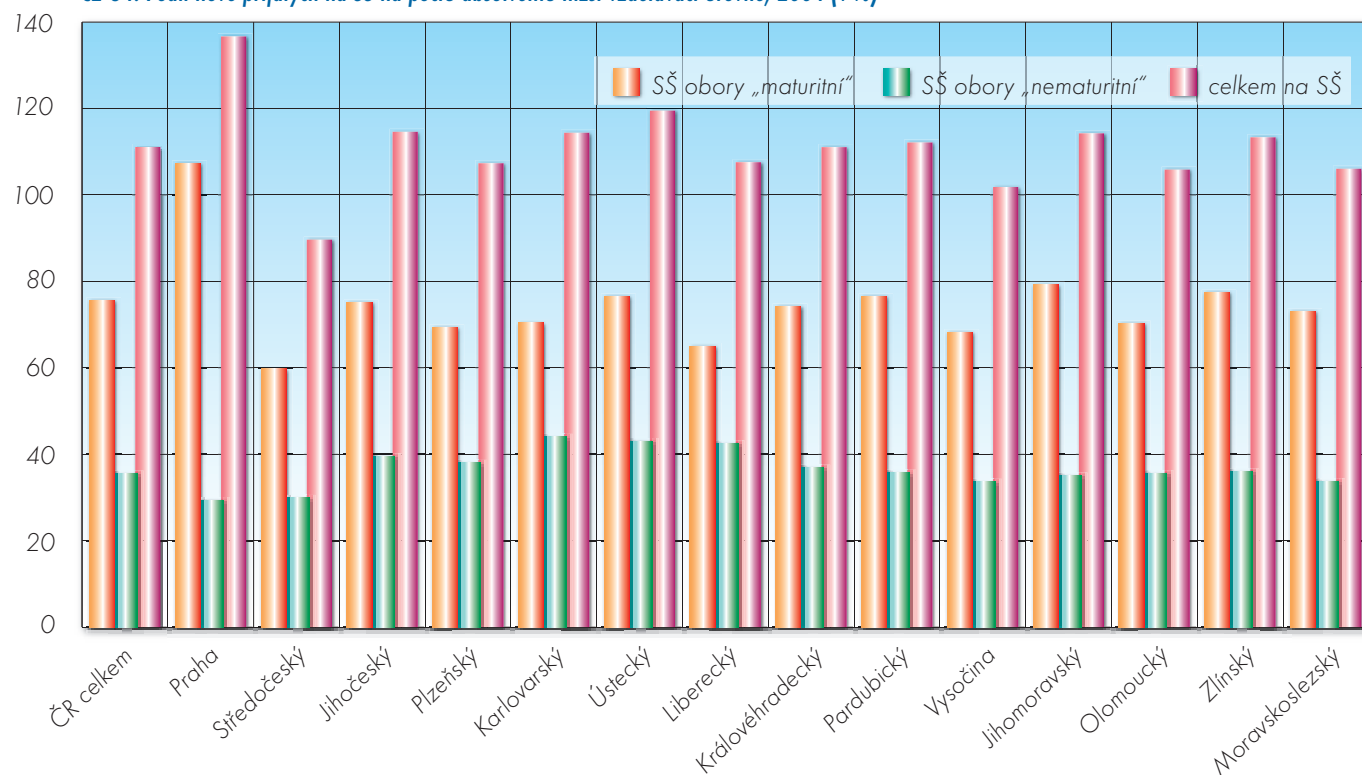
Z hlediska dosažené úrovně vzdělání (laicky řečeno maturitní a nematuritní studijní obory) **dosahuje ukazatel opět poněkud vyšších hodnot než v případě porovnání celkového počtu nově přijímaných na střední školy s populací patnáctiletých** – podíl žáků nově přijatých na obory středních škol ukončené maturitní zkouškou činí 75,6 %, podíl přijatých na ostatní obory 35,5 %.

V ročnících víceletých gymnázií odpovídajících 1. ročníku středoškolského studia studovalo celkem 9,6 % žáků odpovídajících absolventům základních škol. O tento počet se dá zvýšit hodnota 12,5 %, tedy celkový počet nově přijatých na čtyřletá gymnázia vzhledem k celkovému počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně a dostáváme se k hodnotě 22,1 %, což je prakticky celkový podíl nově přijatých do všeobecného směru vzdělávání na středoškolské úrovni.

Porovnáme-li **počty nově přijímaných podle typu školy**, nejvíce nově přijímaných (vzhledem k počtu absolventů základní vzdělávací úrovně) pohltí maturitní obory středních odborných škol 45,4 %, následují učební obory středních odborných učilišť 35,1 % absolventů předchozí vzdělávací úrovně a pak čtyřletá gymnázia 12,5 % (vezme-li však v úvahu gymnázia jako celek, tedy včetně víceletých gymnázií, pak celkový počet nově vstupujících na „středoškolskou“ úroveň gymnázií činí 22,1 % absolventů předchozí vzdělávací úrovně). Nově přijatí na obory středních odborných učilišť ukončených maturitní zkouškou tvoří asi 7,7 % absolventů předchozí vzdělávací úrovně a nově přijímaní na střední odborné školy do oborů ukončených závěrečnou zkouškou (včetně praktických škol) tvoří pouze 0,4 %.

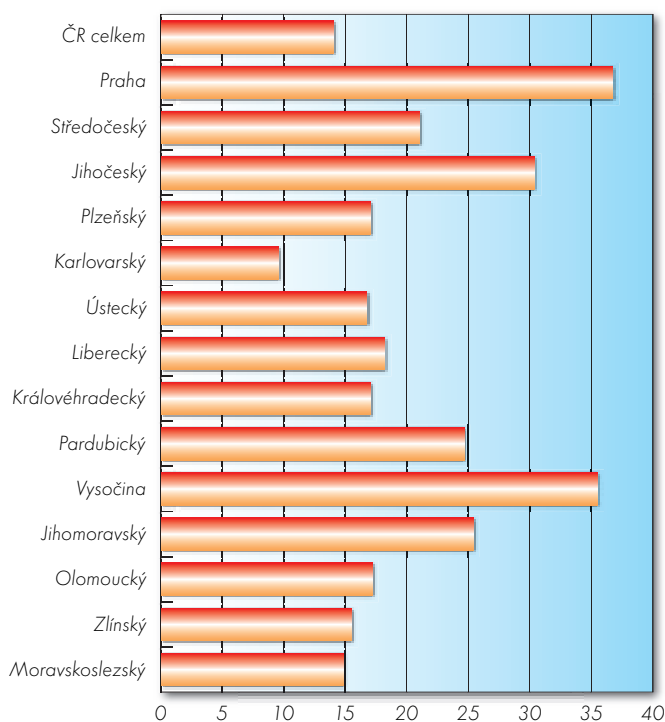
Vzhledem k hodnotě předchozího ukazatele se však prakticky zdvojnásobily **hodnoty nově přijímaných na vyšší odborné školy ve vztahu k celkovému počtu maturantů**. Toto prudké navýšení je způsobeno především velkým rozdílem mezi velikostí populačního ročníku a celkového počtu maturantů v příslušném roce. Do denního studia vyšších odborných škol nastoupilo celkem 22,7 % absolventů předchozí vzdělávací úrovně, tedy maturantů. Regionální rozdíly jsou opět, stejně jako v případě ukazatele C2.1.1, velké a vypovídají opět spíše o rozložení sítě vyšších odborných škol než o podílu nově přijímaných na vyšší odborné školy z toho kterého regionu.

C2 G4: Podíl nově přijatých na SŠ na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně, 2004 (v %)

C2 G5: Podíl nově přijatých na VOŠ na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně, 2004 (v %)

Regionální rozdíly

Porovnáváme-li podíly nově přijímaných na střední školy na počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně, jsou prakticky všechny hodnoty vyšší než hodnoty předchozího ukazatele C2.1.1. I zde jsou na první pohled patrné poměrně značné regionální rozdíly. Naprosto atypická situace je opět v Praze, kde hodnota ukazatele dosahuje 137,1 % (oproti hodnotě 90 % ve Středočeském kraji). Tato vysoká hodnota je, stejně jako v případě ukazatele C2.1, dána spádovostí Prahy jako středoškolského centra především pro okresy Praha-východ a Praha-zá-

pad. Hodnoty ukazatele v ostatních krajích se všude pohybují nad hranicí sta procent.

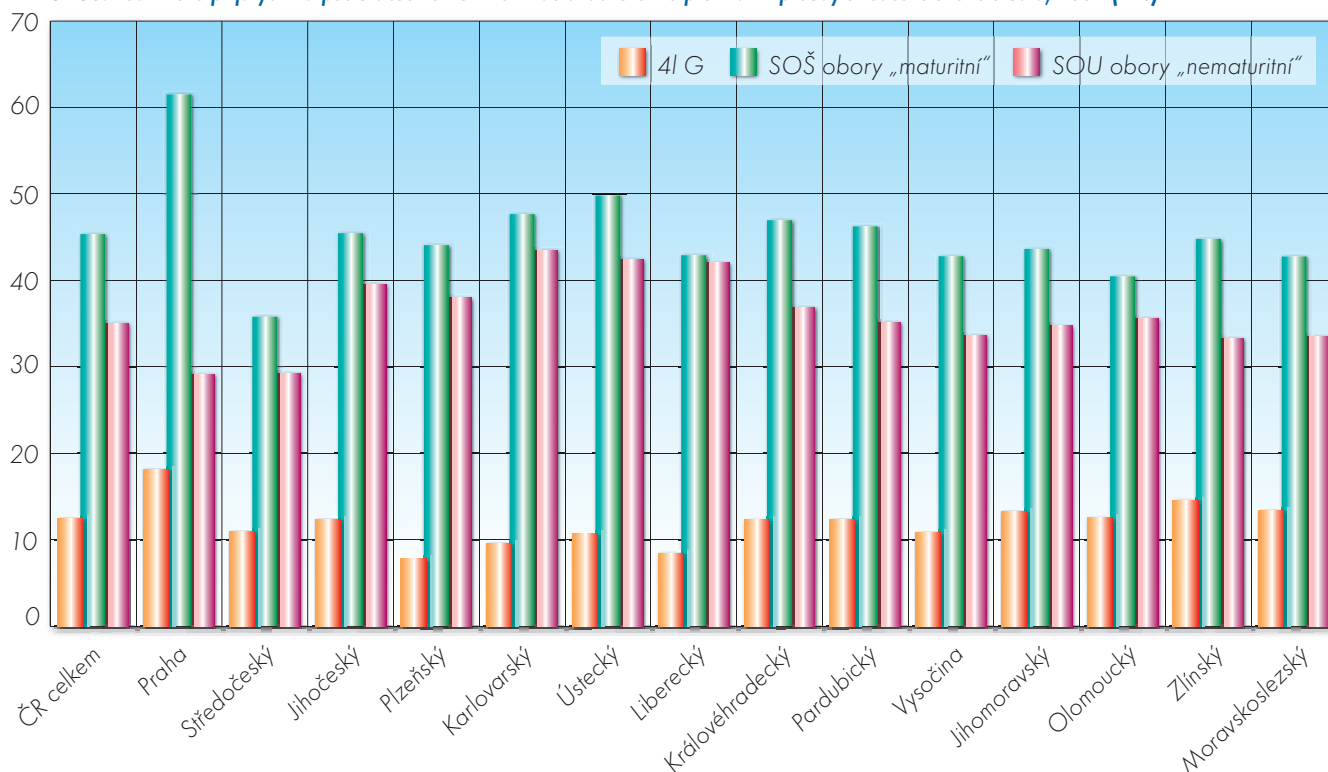
Rozdíly nalezneme i v případě podílů nově přijímaných na střední školy na celkovém počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně z hlediska dosaženého stupně vzdělání – tedy „maturitní“ x „nematuritní“ obory. V případě oborů ukončených maturitní zkouškou (tedy oborů gymnázií, středních odborných škol i středních odborných učilišť) opět v „žebříčku“ krajů vede s velkým náskokem Praha, kde hodnota ukazatele dosahuje 107,3 % (i zde platí, že Praha je spádovou oblastí pro hraniční okresy – Středočeský kraj dosahuje hodnoty pouze 59,8 %). Ostatní kraje dosahují hodnot v rozmezí od 65,0 % v Libereckém kraji do 79,2 % v kraji Jihomoravském. Nad úroveň celorepublikové hodnoty ukazatele je kromě Prahy a Jihomoravského kraje pouze Zlínský (77,4 %) a Pardubický kraj (76,4 %). Vysoký podíl nově přijímaných do oborů ukončených maturitní zkouškou opět není na úkor oborů „nematuritních“ – ve všech těchto krajích se celkový podíl nově přijímaných na střední školy na celkovém počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně pohybuje nad průměrnou celorepublikovou hodnotou nebo těsně pod ní.

U oborů, které končí dosažením středního vzdělání (tedy oborů „nematuritních“) se podíly nově přijímaných na celkovém počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně pohybují v rozmezí od 29,4 % v Praze a 29,9 % ve Středočeském kraji do 44 % v Karlovarském kraji. Poměrně nízké hodnoty ukazatele v Praze, stejně jako v případě ukazatele C2.1 jsou způsobeny tím, že v Praze je především hustá síť středních odborných škol a gymnázií na úkor středních odborných učilišť.

V jednotlivých krajích se velkou měrou liší i podíly žáků víceletých gymnázií v ročnících odpovídajících 1. ročníku střední školy na celkovém počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně. Odchylna od celorepublikového průměru 9,6 % je v kladné škále nejvyšší opět u Prahy (hodnota 16,9 %), ve které se opět uplatňuje funkce spádového centra, naopak v záporné škále u Zlínského kraje s hodnotou 6,7 %.

Počet žáků nově přijatých do „běžných“, tedy čtyřletých gymnázií, vzhledem k populaci absolventů předchozí vzdělávací úrovně, vykazují také poměrně vysoké mezikrajové rozdíly. Hodnoty ukaza-

C2 G6: Podíl nově přijatých na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně pro hlavní proudy středoškolského studia, 2004 (v %)

tele se pohybují od 7,8 % v Plzeňském kraji až do 18,1 % v Praze. Tento ukazatel opět charakterizuje podíly nově přijímaných do všeobecného směru studia a závisí jednak na síti gymnázií v kraji, ale do jisté míry i na charakteru regionu a možnostech dalšího pokračování ve studiu na vysoké škole. Rozložení krajů pod a nad celorepublikovým průměrem je vcelku rovnoměrné.

Pokud jde o **studium ukončené maturitní zkouškou na středních odborných školách**, nejvyšší podíl nově přijímaných vzhledem k populaci absolventů předchází vzdělávací úrovně má, stejně jako u gymnaziálního studia, Praha (61,5 %), nejnižší opět Středočeský kraj (35,8 %), který jako svoji spádovou oblast využívá Prahu. U ostatních krajů dosahuje ukazatel hodnot od 40,5 % v Olomouckém kraji až do 49,8 % v Ústeckém kraji.

Podíl počtu nově přijímaných do učebních oborů středních odborných učilišť, odborných učilišť a učilišť tvoří ve srovnání s celkovým počtem absolventů předchází vzdělávací úrovně v celorepublikovém měřítku 35,1 %. Pod touto hodnotou ukazatele se pohybuje šest krajů – Praha, Středočeský (zde je však celkově nízká míra nově přijímaných do škol v tomto kraji), Zlínský, Moravskoslezský, Vysočina a Jihomoravský.

Jak již bylo řečeno, **podíly nově přijímaných na vyšší odborné školy vzhledem k absolventům nižší vzdělávací úrovně (maturantů)** vykazují významné regionální rozdíly. Tyto podíly velmi úzce souvisejí, podobně jako u ukazatele C1 a C2.1.1, s hustotou sítě vyšších odborných škol. Nejvyšších podílů dosahuje opět Praha (36,7 %), Vysočina (35,4 %), Jihočeský (30,3 %) Jihomoravský (25,4 %) a Pardubický kraj (24,6 %). Ostatní kraje se pohybují pod úrovní celorepublikového průměru.

C.2.2 Podíl škol jednotlivých typů a druhů na 100 dětí odpovídající věkové populaci

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje vzdělávací obslužnost regionu z institucionálního hlediska, popisuje, jaký výběr (z počtu institucí) v regionu mají současní žáci (nebo spíše populace ve věku odpovídající dané vzdělávací úrovni). Větší počet institucí nabízí širší nabídku škol, menší počet naopak nabízí sice méně škol, ale mnohem větších, u kterých je předpoklad širších možností v nabídce povinně volitelných a výběrových předmětů a dalších aktivit.

Metodika výpočtu

$$\frac{P\check{S}_i}{0,01 \times Pp_i}$$

$P\check{S}_i$ – počet škol (bez speciálních škol, škol při výchovných ústavech a škol jiných resortů)

Pp – velikost populace

i – jednotlivé druhy a typy škol

j – věk odpovídající studiu na jednotlivých druhách a typech škol

MŠ – populace 3–5 let

ZŠ – populace 6–14 let

G – populace 15–18 let

SOŠ – populace 15–18 let

SOU – populace 15–18 let

VOŠ – populace 19–21 let

Zdroj dat

- ČSÚ – demografie
- databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

V České republice připadá **na 100 dětí ve věku 3–5 let celkem 1,8 mateřské školy**. Znamená to, že kdyby každé dítě ve věku 3–5 let navštěvovalo mateřskou školu, byla by průměrná velikost mateřské školy asi 56 dětí.

Na 100 dětí ve věku 6–14 let připadá 0,38 základní školy. Neznamená to však, že průměrná velikost jedné základní školy je 261 žáků, ale že v průměru na 261 dětí dané věkové skupiny existuje jedna základní škola. Pochopitelně je průměrná velikost základních škol menší vzhledem k tomu, že část populace 6–14letých navštěvuje víceletá gymnázia a taneční konzervatoře a část je umístěna ve speciálních základních, zvláštních a pomocných školách.

Střední školy mají v České republice poměrně hustou síť a rozmanitá je i nabídka z institucionálního hlediska – tedy ve členění na gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště. **V průměru připadá na 100 obyvatel populace 15–18 let celkem 0,32 střední školy** (ve smyslu jednotlivých zařízení), tedy v průměru jedna škola na 315 obyvatel ve věku 15–18 let.

Všeobecné středoškolské vzdělání nabízí na 100 dětí ve věku 15–18 let v průměru 0,07 gymnázia. Znamená to, že na každých 1 517 dětí ve věku 15–18 let připadá v České republice jedno gymnázium. **Odborné vzdělávání na středních odborných školách** nabízí celkem 0,15 školy na 100 obyvatel ve věku 15–18 let (1 škola připadá v průměru na 651 obyvatel 15–18letých). V případě **středních odborných učilišť** je hodnota ukazatele 0,1 (tedy 1018 obyvatel ve věku 15–18 let na jedno SOU).

Síť vyšších odborných škol není v České republice tak hustá jako síť středních škol a tomu odpovídá i celkový počet vyšších odborných škol na 100 obyvatel ve věku 19–21 let – celkem 0,04 školy (tedy 1 škola na 2 358 obyvatel 19–21letých).

Meziročně se tento ukazatel příliš nemění, u většiny druhů a typů škol zůstává stejný. Postupné slučování mateřských a základních škol se v ukazateli také příliš neprojevovalo vzhledem k tomu, že počet nově narozených dětí v posledních letech příliš neroste.

Regionální rozdíly

Počet mateřských škol na 100 dětí ve věku 3–5 let vykazuje poměrně velké regionální rozdíly, které jsou způsobeny především hustotou sítě mateřských škol v jednotlivých regionech a s tím související průměrnou velikostí mateřských škol. Dá se předpokládat, že v regionech s vyšším podílem větších obcí bude méně mateřských škol, ale budou mít větší průměrnou velikost. Naopak mateřské školy v regionech s vyšším podílem malých obcí budou početně více zastoupené, ale v průměru budou menší. Hodnoty ukazatele se v jednotlivých regionech pohybují od 1,18 školy v Praze až do 2,23 školy na 100 dětí ve věku 3–5 let v Pardubickém kraji. Pod celorepublikovým průměrem se pohybují kromě Prahy pouze čtyři další kraje – Moravskoslezský (1,38), Ústecký (1,39) Karlovarský (1,64), Liberecký (1,74) a Jihočeský (1,76).

Situace v celkovém počtu základních škol na 100 obyvatel ve věku 6–14 let je velmi podobná situaci v mateřských školách. Opět platí, že čím více velkých obcí je v regionu, tím menších hodnot ukazatel dosahuje a naopak. Hodnotu ukazatele značně zvyšují počty málotřídních škol, které jsou většinou v malých obcích s horší dopravní dostupností. Počty škol na 100 dětí ve věku 6–14 let se pohybují od 0,24 školy v Praze až do 0,48 školy v Královéhradeckém kraji. Pod hodnotou celorepublikového průměru jsou opět kromě Prahy kraje Ústecký (0,30), Moravskoslezský (0,33) a Karlovarský (0,33).

Gymnázia jsou v České republice poměrně rovnoměrně rozmístěna a s výjimkou velkých center (krajských měst) platí, že v naprosté většině okresů jsou dvě až čtyři gymnázia (s výjimkou okresu Praha - západ, který nemá žádné gymnázium a jako spádovou oblast

C2 T3: Počet jednotlivých druhů a typů škol na 100 dětí odpovídající věkové populace, 2004 (v %)

Území		MŠ	ZŠ	G	SOŠ	SOU	VOŠ
ČR celkem		1,78	0,38	0,07	0,15	0,10	0,04
CZ01	Praha	1,18	0,24	0,11	0,19	0,09	0,09
CZ011	Hlavní město Praha	1,18 (14.)	0,24 (14.)	0,11 (1.)	0,19 (1.)	0,09 (11.)	0,09 (1.)
CZ02	Střední Čechy	2,04	0,43	0,06	0,13	0,10	0,04
CZ021	Středočeský kraj	2,04 (4.)	0,43 (5.)	0,06 (8.)	0,13 (12.)	0,10 (10.)	0,04 (8.)
CZ03	Jihozápad	1,78	0,39	0,06	0,15	0,11	0,04
CZ031	Jihočeský kraj	1,76 (9.)	0,38 (10.)	0,07 (3.)	0,18 (4.)	0,12 (3.)	0,06 (2.)
CZ032	Plzeňský kraj	1,81 (8.)	0,40 (8.)	0,05 (13.)	0,12 (14.)	0,10 (9.)	0,02 (12.)
CZ04	Severozápad	1,45	0,31	0,05	0,16	0,11	0,03
CZ041	Karlovarský kraj	1,64 (11.)	0,33 (11.)	0,05 (12.)	0,14 (8.)	0,11 (4.)	0,02 (14.)
CZ042	Ústecký kraj	1,39 (12.)	0,30 (13.)	0,06 (11.)	0,17 (5.)	0,10 (7.)	0,03 (10.)
CZ05	Severovýchod	2,01	0,45	0,07	0,17	0,11	0,05
CZ051	Liberecký kraj	1,74 (10.)	0,42 (6.)	0,06 (9.)	0,18 (3.)	0,08 (12.)	0,05 (6.)
CZ052	Královéhradecký kraj	2,03 (6.)	0,48 (1.)	0,06 (5.)	0,18 (2.)	0,13 (1.)	0,05 (4.)
CZ053	Pardubický kraj	2,23 (1.)	0,45 (3.)	0,08 (2.)	0,16 (7.)	0,11 (5.)	0,05 (5.)
CZ06	Jihovýchod	2,07	0,43	0,07	0,14	0,09	0,04
CZ061	Vysočina	2,03 (5.)	0,47 (2.)	0,06 (6.)	0,14 (11.)	0,10 (6.)	0,05 (3.)
CZ062	Jihomoravský kraj	2,16 (2.)	0,41 (7.)	0,07 (4.)	0,14 (9.)	0,08 (13.)	0,03 (9.)
CZ07	Střední Morava	2,04	0,42	0,05	0,15	0,11	0,04
CZ071	Olomoucký kraj	2,12 (3.)	0,44 (4.)	0,06 (7.)	0,14 (10.)	0,12 (2.)	0,03 (11.)
CZ072	Zlínský kraj	1,97 (7.)	0,40 (9.)	0,05 (14.)	0,16 (6.)	0,10 (8.)	0,04 (7.)
CZ08	Moravskoslezsko	1,38	0,33	0,06	0,13	0,08	0,02
CZ081	Moravskoslezský kraj	1,38 (13.)	0,33 (12.)	0,06 (10.)	0,13 (13.)	0,08 (14.)	0,02 (13.)

využívá Prahu). Z toho důvodu se i hodnoty ukazatelů pohybují v poměrně úzké škále od 0,05 do 0,08 gymnázia na 100 obyvatel ve věku 15–18 let. Z této škály vybočuje pouze Praha s vyšším podílem těchto škol (0,11).

Síť středních odborných škol je v České republice poměrně hustá, liší se však ve velikosti i oborové nabídce. Hustotě sítě odpovídají i poměrně vysoké hodnoty ukazatele. Tyto hodnoty se v naprosté většině případů pohybují v rozmezí 0,13 – 0,17 školy na 100 obyvatel ve věku 15–18 let. Nad touto pomyslnou škálou jsou Praha (0,19), Královéhradecký (0,18), Liberecký (0,18) a Jihočeský kraj (0,18). Naopak pod tímto rozmezím se pohybuje Plzeňský kraj (0,12).

Situace v oblasti středních odborných učilišť je obdobná jako u středních odborných škol, i když ukazatel dosahuje o něco nižších hodnot a síť škol není tak hustá. Hodnoty ukazatele se ve většině krajů pohybují v rozmezí 0,09 – 0,12 středního odborného učiliště na 100 obyvatel ve věku 15–18 let. Pod touto škálou jsou tři kraje – Moravskoslezský (0,08), Jihomoravský (0,08) a Liberecký (0,08), rozmezí překračuje jeden kraj – Královéhradecký (0,13).

Vyšší odborné školy nejsou v síti škol početně silně zastoupeny a tomu odpovídají i hodnoty ukazatele. Pohybují se kolem celorepublikové hodnoty a dosahují ve většině krajů úroveň 0,02 – 0,05. Celorepublikovou hodnotu 0,04 výrazně překračuje pouze Praha (0,09).

C 3 Ukončení vzdělávání na jednotlivých vzdělávacích úrovních

Absolvování základní školy je pro drtivou většinu populace pouze prvním, samozřejmým a elementárním krokem na vzdělávací cestě. **Fakt, že absolvování pouze základního vzdělání dnes nedává jedinci reálnou šanci uspět ve světě práce, mění možnost volby studia na střední škole v nutnost.** Do této úrovně vzdělávání tedy vstupuje na prostá většina odpovídající mladé populace.

Absolventi středních škol se od absolventů škol základních výrazně liší – ze základních škol vycházejí jedinci po absolvování prakticky stejného základního učebního plánu (i když jednotlivé vzdělávací programy mají v průběhu studia určité odlišnosti, základní znalosti na výstupu jsou stejné), zatímco na středních školách jsou studijní plány velmi diversifikované. Základním dělením absolventů středních škol je dělení na absolventy „s maturitou“ (tedy s ukončeným úplným středním nebo úplným středním odborným vzděláním) a absolventy „bez maturity“ (s ukončeným středním vzděláním). **Absolventi s maturitou mají mimo možnosti vstupu na trh práce otevřenou cestu do terciárního vzdělávání. Pokud chtějí do terciéru vstoupit absolventi oborů bez maturity, musejí si nejdříve doplnit úplné střední odborné vzdělání absolvováním nástavbových studijních programů středních škol.**

Podrobnějším dělením je **dělení absolventů podle typu střední školy**, který absolvovali – gymnázium (včetně speciálního), střední odbornou školu (včetně konzervatoří, speciálních středních škol a praktických škol) nebo střední odborné učiliště (včetně speciálního odborného učiliště, odborného učiliště, učiliště). Absolventi gymnázií mají vždy studium zakončeno maturitní zkouškou, konzervatoře absolutoriem (ve čtvrtém ročníku šestiletých konzervatoří mají jejich žáci možnost složit maturitní zkoušku), na středních odborných školách a středních odborných učilištích ukončují studium maturitní zkouškou absolventi studijních programů. Bez maturity opouštějí střední školy absolventi oborů ukončených závěrečnou zkouškou na SOŠ a učebních oborů na SOU.

Kromě klasických oborů „s maturitou“ střední odborné školy a střední odborná učiliště realizují i nástavbové studium, které je rovněž ukončeno maturitní zkouškou.

Absolventi vyšších odborných škol (označovaní titulem „diplomovaný specialista“, ve zkratce DiS. za jménem) již přestávají být nedocenenou skupinou absolventů na trhu práce a poptávka po absolventech těchto škol je rok od roku vyšší.

C3.1 Podíly absolventů základních, středních a vyšších odborných škol na odpovídající věkové populaci

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje, jaký je podíl absolventů jednotlivých druhů a typů škol na odpovídající věkové populaci absolventů. Vypovídá o tom, jaký je přibližně podíl lidí v odpovídající věkové populaci, kteří ukončili daný stupeň vzdělání, případně typ a druh školy. Čím vyšší hodnota ukazatele, tím vyšší je podíl lidí s příslušnou kvalifikací.

Metodika výpočtu

$$\frac{A_i}{Pp_i} \times 100$$

A – počet absolventů jednotlivých úrovní vzdělávání

i – úroveň vzdělávání

ZŠ – absolventi základních, speciálních základních, zvláštních a pomocných škol bez odchodů do víceletých gymnázií a konzervatoří,

G – absolventi denního studia čtyřletých i víceletých gymnázií včetně speciálních,

K – absolventi denního studia na konzervatořích včetně speciálních, SOŠ studijní – absolventi denního studia studijních oborů středních odborných škol včetně speciálních škol (bez absolventů nástavbového studia),

SOŠ ukončené závěrečnou zkouškou – absolventi denního studia oborů středních odborných škol ukončeného závěrečnou zkouškou včetně speciálních a praktických škol,

SOU studijní – absolventi denního studia studijních oborů SOU včetně speciálních (bez absolventů nástavbového studia),

SOU učební – absolventi denního studia učebních oborů SOU včetně speciálních, včetně OU a U,

SŠ maturitní – součet absolventů G, K, SOŠ studijní a SOU studijní,

SŠ nematuritní – součet absolventů SOŠ ukončených závěrečnou zkouškou a SOU učebních,

VOŠ – absolventi denního studia VOŠ (bez absolventů OFS).

Pp – odpovídající věková populace (pro základní školy populace patnáctiletých, pro střední školy populace devatenáctiletých a pro VOŠ populace dvaadvacetiiletých)

j – odpovídající věk (patnáctiletí pro j = ZŠ)

(devatenáctiletí pro j = G, konzervatoře, SOŠ studijní, SOŠ ukončené závěrečnou zkouškou, SOU studijní, SOU učební, tj. SŠ maturitní a SŠ nematuritní)

(dvaadvacetiiletí pro j = VOŠ)

Zdroj dat

- ČSÚ – demografie
- databáze ÚIV

Chování ukazatele v celostátním měřítku

V ČR opouští základní školu z 9. ročníku v průměru 91,3 % dětí vzhledem k populaci patnáctiletých. Do celkového počtu těchto absolventů jsou však zahrnuti i absolventi starší, kteří 9. ročník museli opakovat, a ti, kteří měli povolený odklad povinné školní docházky. Až 9 % odpovídajícího populačního ročníku studuje v nižších ročnících víceletých gymnázií a část absoluuje speciální školy.

Jiná situace je u absolventů středních škol. Celkově studium úspěšně ukončí 82,2 % všech devatenáctiletých, ale mezi jednotlivými typy škol jsou rozdíly. **Maturitní obory úspěšně absolvuje asi 1,8krát více**

žáků než obory nematuritní. To je dáno především počtem absolventů gymnázií (absolventů konzervatoří je velmi málo) a počet absolventů studijních oborů SOŠ se prakticky rovná počtu absolventů učebních oborů SOU (statisticky významné hodnoty).

Při uplatnění na trhu práce jsou více ceněni absolventi s maturitou (navíc jim dává maturita možnost vstoupit do terciárního vzdělávání), tudíž lze předpokládat, že zájem o maturitní obory v dalších letech neustále poroste.

Počet absolventů vyšších odborných škol je v ČR 4,5 % vzhledem k populačnímu ročníku jednadvacetiiletých. Vzhledem k tomu, že se prudký nárůst počtu škol, žáků i nově přijímaných do vyšších odborných škol v posledních letech zastavil, nedá se předpokládat (při zachování statu quo), že se počet absolventů vyšších odborných škol v budoucích letech dramaticky zvýší. Přesto meziroční nárůst mezi rokem 2004 a 2003 činí 1,2 procentního bodu. Celkový trend odpovídá zhruba trendu v počtech nově přijímaných na VOŠ v minulých letech.

Regionální rozdíly

Pro absolventy základních škol platí, že v krajském srovnání významně nenajdeme žádné velké výkyvy od celostátního průměru (91,3 %). Nejvyšší procento absolventů základních škol (nejsou sem zahrnuti žáci, kteří již studují na víceletých gymnáziích) vzhledem k populaci patnáctiletých je v Praze (97,8 %), dále v Olomouckém kraji (95 %) a v Jihomoravském kraji (94,6 %). Nejnižší podíly najdeme v kraji Karlovarském (81,1 %) a Ústeckém (82,2 %).

Absolventy maturitních a nematuritních oborů středních škol je vhodné porovnávat vzájemně, aby neunikly specifické krajové odlišnosti. Obecně platí, že absolventů studia ukončeného maturitní zkouškou (celorepubliková hodnota ukazatele 54,2 %) je více než absolventů bez maturity (hodnota ukazatele za celou Českou republiku je 28,0 %), **ale mezi kraji najdeme velmi výrazné rozdíly.**

Zcela specifická je situace v Praze. Najdeme zde výrazně vyšší počet gymnázií, konzervatoří a středních odborných škol se studijními obory, naopak střední odborná učiliště s učebními obory jsou zde velmi výrazně potlačena. Navíc je nutno zmínit, že **Praha funguje jako spádové vzdělávací centrum pro Středočeský kraj** a velká část žáků středních škol do Prahy dojíždí, především z příhraničních okresů. Tyto dvě skutečnosti ovlivňují oba dva regiony natolik, že **Praha je v podílu absolventů maturitních oborů středních škol na odpovídající věkové populaci na prvním místě (78,8 %) a v počtu absolventů nematuritních oborů středních škol na odpovídající věkové populaci na předposledním místě (24,7 %) mezi kraji. Praha také jako jediný region v ČR vykazuje celkový počet absolventů středních škol vyšší, než je celkový počet obyvatel ve věku absolventů středních škol (103,5 %).** Kraj Středočeský je proto v podílu absolventů maturitních oborů středních škol na populaci devatenáctiletých druhý od konce mezi kraji (43,7 %) a protože nemá ani vysoký počet středních odborných učilišť, vykazuje nejnižší hodnotu ukazatele i pro absolventy nematuritních oborů středních škol v celé České republice (23,1 %).

Za zmínku stojí i situace dalších čtyř krajů – Jihočeského, Zlínského, Jihomoravského a Pardubického, ve kterých je podíl absolventů jak maturitních, tak i nematuritních oborů středních škol na odpovídající věkové populaci nadprůměrný.

Pro ostatní kraje většinou platí, že pokud mají nadprůměrný podíl absolventů maturitních oborů, je u nich potom naopak podprůměrný podíl absolventů nematuritních oborů středních škol vůči celorepublikovým hodnotám.

Absolventy středních škol můžeme rozdělit na šest podskupin – absolventy gymnázií, konzervatoří, studijních oborů SOŠ, oborů SOŠ zakončených závěrečnou zkouškou, studijních oborů SOU a učebních oborů SOU.

C3 T1: Podíl absolventů ZŠ, SŠ a VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2004 (v %)

Území	základní školy		SŠ „maturitní“ obory		SŠ „nematuritní“ obory		gymnázia		konzervatoře		SOŠ „maturitní“ obory		SOŠ „nematuritní“ obory		SOU „maturitní“ obory		SOU „nematuritní“ obory		VOŠ	
ČR celkem	91,3		54,2		28,0		18,3		0,3		31,2		0,2		4,4		27,8		4,5	
CZ01 Praha	97,8		78,8		24,7		28,8		1,2		43,8		0,3		5,1		24,4		10,0	
CZ011 Hlavní město Praha	97,8	(1.)	78,8	(1.)	24,7	(13.)	28,8	(1.)	1,2	(1.)	43,8	(1.)	0,3	(4.)	5,1	(4.)	24,4	(13.)	10,0	(1.)
CZ02 Střední Čechy	88,7		43,7		23,1		15,9		-		24,3		0,0		3,5		23,0		3,3	
CZ021 Středočeský kraj	88,7	(11.)	43,7	(13.)	23,1	(14.)	15,9	(10.)	-	(9.)	24,3	(14.)	0,0	(7.)	3,5	(10.)	23,0	(14.)	3,3	(10.)
CZ03 Jihozápad	90,9		53,5		30,4		17,3		0,3		31,9		-		4,0		30,4		4,7	
CZ031 Jihočeský kraj	91,0	(8.)	57,3	(2.)	31,7	(1.)	18,6	(4.)	0,2	(7.)	34,0	(2.)	-	(8.)	4,5	(6.)	31,7	(1.)	5,0	(4.)
CZ032 Plzeňský kraj	90,8	(9.)	48,9	(10.)	28,8	(9.)	15,7	(11.)	0,5	(3.)	29,4	(10.)	-	(8.)	3,4	(11.)	28,8	(8.)	4,3	(6.)
CZ04 Severozápad	81,9		44,7		26,4		13,4		0,1		29,0		0,1		2,2		26,3		2,5	
CZ041 Karlovarský kraj	81,1	(14.)	40,5	(14.)	28,1	(10.)	12,6	(14.)	-	(9.)	26,8	(13.)	0,4	(2.)	1,1	(14.)	27,7	(10.)	2,2	(14.)
CZ042 Ústecký kraj	82,2	(13.)	46,2	(11.)	25,8	(12.)	13,6	(13.)	0,1	(8.)	29,8	(8.)	-	(8.)	2,6	(12.)	25,8	(12.)	2,6	(13.)
CZ05 Severovýchod	90,2		52,6		29,3		17,5		0,1		31,5		0,1		3,5		29,2		3,8	
CZ051 Liberecký kraj	87,2	(12.)	45,4	(12.)	29,5	(5.)	15,0	(12.)	-	(9.)	27,8	(12.)	-	(8.)	2,6	(13.)	29,5	(4.)	3,2	(11.)
CZ052 Královéhradecký kraj	93,6	(5.)	54,6	(6.)	29,5	(6.)	18,6	(5.)	-	(9.)	32,0	(5.)	-	(8.)	4,0	(7.)	29,5	(5.)	3,4	(9.)
CZ053 Pardubický kraj	89,2	(10.)	56,3	(5.)	28,9	(7.)	18,4	(6.)	0,4	(4.)	34,0	(3.)	0,2	(5.)	3,6	(9.)	28,7	(9.)	4,7	(5.)
CZ06 Jihovýchod	94,5		55,1		30,5		18,9		0,2		30,6		0,1		5,4		30,4		5,5	
CZ061 Vysočina	94,4	(4.)	51,8	(9.)	31,5	(2.)	16,8	(9.)	-	(9.)	31,2	(6.)	-	(8.)	3,8	(8.)	31,5	(2.)	6,4	(2.)
CZ062 Jihomoravský kraj	94,6	(3.)	56,6	(4.)	30,0	(4.)	19,9	(2.)	0,3	(6.)	30,3	(7.)	0,2	(6.)	6,2	(2.)	29,8	(3.)	5,1	(3.)
CZ07 Střední Morava	94,3		55,9		29,8		18,3		0,3		30,7		0,8		6,7		29,0		3,7	
CZ071 Olomoucký kraj	95,0	(2.)	54,6	(7.)	28,9	(8.)	19,6	(3.)	-	(9.)	28,9	(11.)	-	(8.)	6,1	(3.)	28,9	(7.)	3,5	(8.)
CZ072 Zlínský kraj	93,6	(6.)	57,3	(3.)	30,8	(3.)	16,9	(8.)	0,5	(2.)	32,5	(4.)	1,6	(1.)	7,3	(1.)	29,1	(6.)	3,8	(7.)
CZ08 Moravskoslezsko	91,2		52,2		27,7		17,6		0,3		29,7		0,3		4,6		27,4		3,1	
CZ081 Moravskoslezský kraj	91,2	(7.)	52,2	(8.)	27,7	(11.)	17,6	(7.)	0,3	(5.)	29,7	(9.)	0,3	(3.)	4,6	(5.)	27,4	(11.)	3,1	(12.)

Nejvýznamnější skupiny tvoří absolventi gymnázií, studijních oborů středních odborných škol a učebních oborů středních odborných učilišť, kteří potom největší měrou udávají výslednou skladbu absolventů středních škol s maturitou a bez maturity. Absolventů konzervatoří a oborů středních odborných škol ukončených závěrečnou zkouškou je velmi málo a není třeba detailně analyzovat jejich strukturu v krajském kontextu – jejich podíl na odpovídající populaci je menší než jedno procento. Absolventů studijních oborů středních odborných učilišť je o něco více a jejich podíl už není tak zanedbatelný (v ČR 4,4 %).

Situace na gymnáziích je s menšími odchylkami prakticky stejná jako u absolventů maturitních oborů středních škol. Výrazným regionem je Praha, kde podíl absolventů gymnázií na odpovídající věkové populaci překročil hranici dvaceti procent (28,8 %). Důvody jsou již popsány výše u situace absolventů maturitních oborů středních škol. Dalšími regiony s výrazným podílem absolventů gymnázií na odpovídající věkové populaci jsou kraj Jihomoravský (19,9 %), Olomoucký (19,6 %) a Jihočeský (18,6 %). Nízkou hodnotu ukazatele vykazují kraje Karlovarský (12,6 %), Ústecký (13,6 %), a Liberecký (15,0 %).

Podíl absolventů studijních oborů středních odborných škol víceméně kopíruje již popsanou situaci absolventů maturitních oborů. Praha (43,8 %) je opět vůči podílu za celou Českou republiku velmi nadprůměrná, dalšími regiony s výrazným podílem jsou kraje Jihočeský (34,0 %) a Pardubický (34 %). Nejnižších hodnot dosahuje ukazatel v kraji Středočeském (24,3 %), s odstupem potom následují kraje Karlovarský (26,8 %), Liberecký (27,8 %) a Olomoucký (28,9 %).

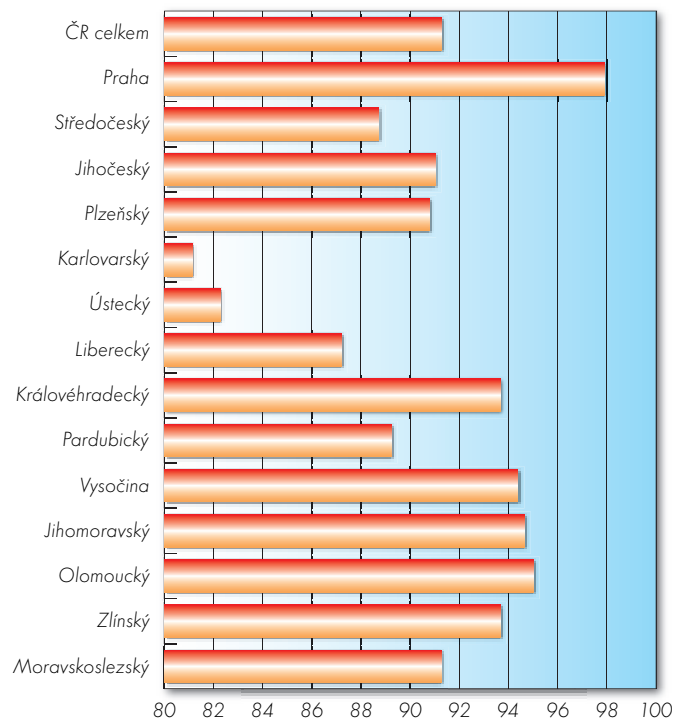
Pro podíl absolventů učebních oborů středních odborných učilišť na odpovídající věkové populaci platí téměř stejné krajské pořadí jako pro podíl absolventů nematuritních oborů SŠ, do kterých se mimo absolventů učebních oborů středních odborných učilišť započítávají ještě absolventi oborů středních odborných škol ukončených závěrečnou zkouškou (jejich podíl na populaci je ale menší než 1 %, jak je vidět v tabulce).

Největší podíl na odpovídající věkové populaci mají absolventi učebních oborů středních odborných učilišť v kraji Jihočeském (31,7 %), následují kraje Vysočina (31,5 %) a Jihomoravský (29,8 %) – všechny tři kraje mají i nadprůměrný podíl absolventů středních škol

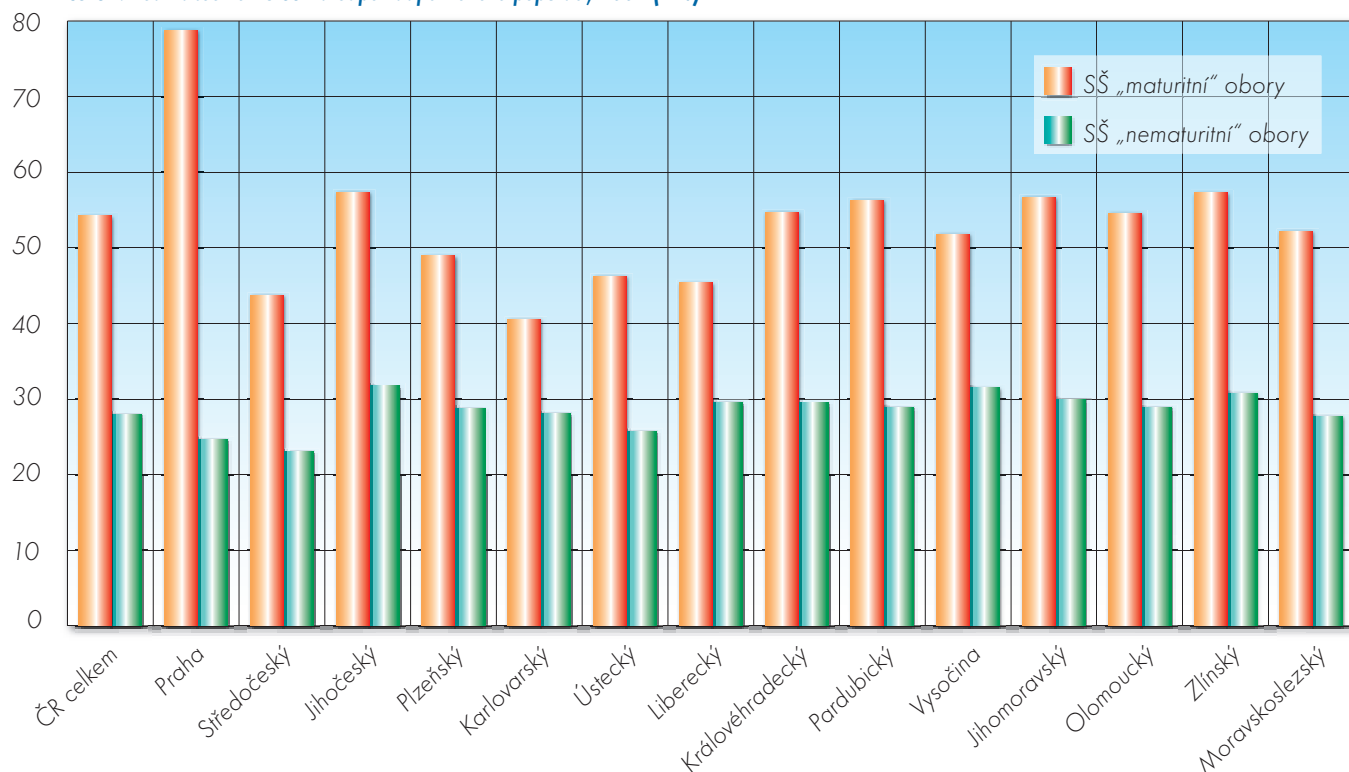
bez maturity. Naopak nejnižší podíly absolventů učebních oborů SOU jsou v krajích Středočeském (23,0 %) a Praze (24,4 %), kde není tak hustá síť těchto škol.

Na závěr popisu tohoto ukazatele týkajícího se středních škol se krátce zmíníme o **podílu absolventů studijních oborů středních odborných učilišť na odpovídající věkové populaci** – podíl za celou Českou republiku 4,4 % již není zanedbatelný. V krajském pořadí vykazují nejvyšší podíly kraje moravské – Zlínský (7,3 %), Jihomoravský (7,5 %) a Olomoucký (6,2 %). Nejnižší podíly pak najdeme v krajích Karlovarském (1,1 %), Libereckém (2,6 %) a Ústeckém (2,6 %).

C3 G1: Podíl absolventů ŽŠ na odpovídající věkové populaci, 2004 (v %)

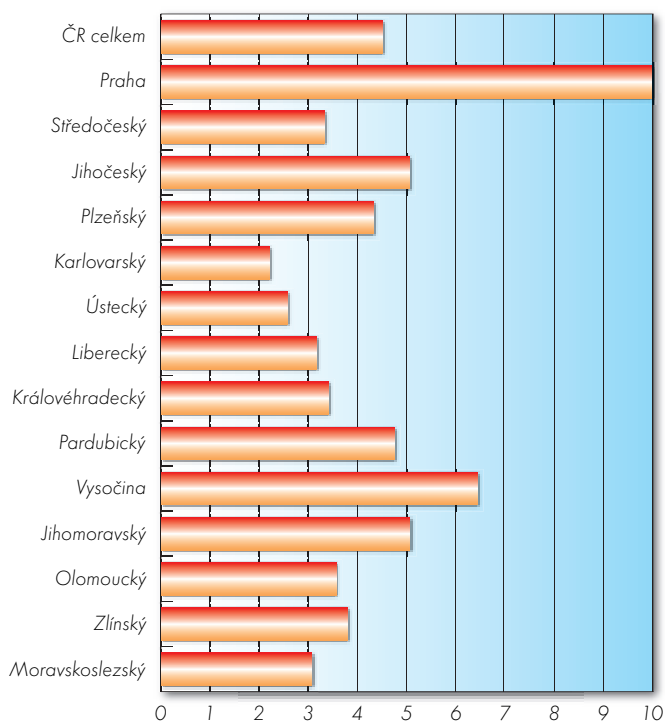

C3 G2: Podíl absolventů SŠ na odpovídající věkové populaci, 2004 (v %)

C3 G3: Podíl absolventů VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2004 (v %)

Poslední sledovaný ukazatel je **podíl absolventů vyšších odborných škol na odpovídající věkové populaci v kraji**. Zde jasně dominuje Praha (10,0 % – je zde vysoký počet škol, Praha hraje ve vyšším odborném školství roli spádového centra), s odstupem potom následují kraje Vysočina (6,4 %), Jihomoravský (5,1 %) a Jihočeský (5,0 %); nejmenší podíl absolventů vyšších odborných škol na odpovídající populaci je v krajích Karlovarském (2,2 %), Ústeckém (2,6 %), Moravskoslezském (3,1 %) a Libereckém (3,2 %). O zvyšujícím se významu vyšších odborných škol svědčí i to, že podíly absolventů těchto škol se proti roku 2003 zvýšily v průměru o jeden procentní bod, v kraji Vysočina a Jihomoravském dokonce o více než dva procentní body.

C 4 Děti a žáci vyžadující zvláštní péči

Ukazatel vypovídá o specifické části vzdělávacího systému – speciálním vzdělávání.

V každé společnosti existuje skupina lidí, jejichž vzdělávání vyžaduje v některém ohledu specifický přístup či podmínky, takže jejich vzdělávání společně s většinovou populací je obtížné. **V českém vzdělávacím systému byl pro zajištění jejich vzdělávání vytvořen sektor speciálních škol, který pokrývá všechny úrovně od předškolní až po střední. Prakticky od roku 1990 se v celém školském systému projevují snahy po integraci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných škol.**

Vzhledem k tomu, že zmíněná specifika se týkají různých oblastí a odpovídající znevýhodnění či postižení mají různou závažnost, jsou i vzdělávací instituce, jejich programy a cíle v této oblasti velmi diverzifikované. Je totiž třeba zajistit vzdělávání pro jedince smyslově, tělesně či mentálně postižené, a to na všech relevantních úrovních. Speciální školství, byť se týká pouze výrazné menšiny populace, se tak stává klíčovým pro zmíněné skupiny obyvatelstva a je výraznou složkou institucionální struktury vzdělávacího systému. Dalším specifickým tohoto sektoru vzdělávání je i potřeba lidských zdrojů s kvalifikací odpovída-

jící úrovně a zaměřením na odpovídající typ znevýhodnění. Navíc zde nejde pouze o učitele se zaměřením na speciální pedagogiku, ale i o vychovatele, asistenty a jiné kategorie pracovníků.

V případě sektoru speciálního vzdělávání je nutno si při pohledu na krajské struktury v první řadě uvědomit, že výrazně specifické vzdělávací potřeby má pouze malá část populace. Z tohoto důvodu pro jedince s některými typy znevýhodnění v celé republice existuje pouze několik škol, které jsou navíc v převážné většině zřizovány přímo ministerstvem, což implikuje jejich velmi nehomogenní rozložení.

Je zřejmé, že velikost a struktura sektoru speciálního vzdělávání je dána potřebami populace. Podíl osob s daným typem znevýhodnění by v populacích jednotlivých krajů měl být zhruba stejný.

Velikost i struktura speciálního vzdělávání se do značné míry odvíjí od přístupu jednotlivých zúčastněných subjektů (ředitelů škol, učitelů, rodičů, pedagogických či výchovných poradců i lékařů). Jde především o otázku integrace znevýhodněných jedinců do běžných škol a podporu řešení znevýhodnění jedince jiným způsobem, než jeho přesunutím do specializované školy (často spíše jde o otázku společenskou a kulturní, než zdravotní či pedagogickou). Krajské autority zde mohou působit podporou integrace či separace znevýhodněných jedinců postojů či konkrétně zaměřenými opatřeními. Velmi důležitou roli přitom může hrát také informovanost rodičů a učitelů o možných přístupech a řešeních, motivace učitelů a ředitelů škol k žádoucím postojům⁵ a podpora vzdělávání a přípravy učitelů v případě, že volbou je integrace znevýhodněných žáků do běžných škol. Jsou-li tedy podíly žáků se specifickými vzdělávacími potřebami integrovaných do běžných škol v daném kraji vyšší, klesá potřeba existence specializovaných vzdělávacích institucí.

Po decentralizaci vzdělávacího systému po roce 2001 jsou školy pro mentálně postižené na úrovni základů vzdělávání a základního vzdělávání (pomocné a zvláštní školy) zřizovány především obcemi a na středoškolské úrovni (odborná učiliště a praktické školy) jsou zřizovány kraji. Školy pro smyslově a tělesně postižené s celorepublikovou působností i nadále zřizuje MŠMT.

C 4.1 Podíly dětí/žáků se zdravotním postižením integrovaných do běžných tříd, speciálních a specializovaných tříd a speciálních škol

Charakteristika ukazatele

Ukazatel uvádí absolutní počty postižených dětí a žáků na jednotlivých stupních vzdělávání a charakterizuje rozvrstvení postižených dětí a žáků v běžných třídách, speciálních a specializovaných třídách a ve speciálních školách. Snaha integrovat postižené děti a žáky do běžných tříd je charakteristická zejména pro období po roce 1989. Tato integrace napomáhá jak dětem postiženým zařadit se do běžného života, tak dětem a žákům bez postižení naučit se žít s postiženými spoluobčany. Z tohoto důvodu je míra integrace velmi důležitá. Speciální a specializované třídy v převážné míře existují na mateřské a základní škole, několik takových tříd je i na gymnáziích.

Metodika

$$\frac{P\check{Z}b_i}{P\check{Z}celk_i}, \quad \frac{P\check{Z}st_i}{P\check{Z}celk_i}, \quad \frac{P\check{Z}ss_i}{P\check{Z}celk_i}$$

$P\check{Z}b$ – počet postižených žáků integrovaných v běžných třídách

$P\check{Z}st$ – počet postižených žáků integrovaných ve speciálních a specializovaných třídách

⁵ Ve smyslu zvoleného přístupu – integrace nebo separace jedinců se znevýhodněním.

PŽsš – počet postižených žáků ve speciálních školách (bez škol při výchovných ústavech)

PŽcelk – celkový počet postižených žáků (bez škol při výchovných ústavech)

i – jednotlivé vzdělávací úrovně

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Pokud sledujeme **podíly postižených dětí v mateřských školách podle toho, kam jsou umístěny**, vidíme, že v ČR je téměř jedna pětina postižených dětí individuálně integrovaná do běžných tříd mateřských škol, více než jedna třetina je ve speciálních nebo specializovaných třídách mateřských škol a zbylá necelá jedna polovina (48,6 %) je umístěna ve speciálních mateřských školách.

Na základních školách je situace jiná – do běžných tříd základních škol je integrováno více než polovina postižených žáků (51,0 %), desetina je ve speciálních a specializovaných třídách základních škol a zbylých necelých 40 % je umístěno ve speciálních školách. Speciální školy na úrovni povinné školní docházky se dělí na speciální základní školy, zvláštní školy a pomocné školy. Nejvyšší podíl postižených žáků na speciálních školách je ve zvláštních školách (jedna čtvrtina všech postižených v základním školství). Vysoký podíl individuálně integrovaných je dán především tím, že na základní škole se plní povinná školní docházka a pokud jsou pro integraci podmínky, je pro rodiče ve většině případů výhodnější umístit dítě do běžné základní školy, než do speciální školy, která je hůře dopravně dostupná. Ve srovnání s rokem 2003 je situace prakticky stabilizovaná, tzn. že hodnoty ukazatele se výrazně neliší.

Na středoškolské úrovni je do běžných tříd individuálně integrováno 19,4 % žáků s postižením, ve speciálních a specializovaných třídách středních škol je to pouze zanedbatelný počet (11 žáků na víceletých gymnáziích v nižším stupni) a ve speciálních školách je zbylých

80,6 % žáků. V roce 2004 se podíl individuálně integrovaných žáků zvýšil o 1,6 procentního bodu ve srovnání s předchozím rokem, naopak podíl žáků ve speciálních školách se snížil o 1,7 procentního bodu. Speciální školy na středoškolské úrovni můžeme rozdělit na speciální střední školy (zde je 7,6 % z celkového počtu postižených na středních školách) a na praktické školy a odborná učiliště (školy pro mentálně postižené), kde se nachází téměř tři čtvrtiny celkového počtu postižených na středoškolské úrovni.

Na vyšších odborných školách je v celé ČR do běžných tříd individuálně integrováno 38 postižených žáků. V roce 2003 to bylo o 4 žáky méně. Speciální a specializované třídy na této vzdělávací úrovni neexistují.

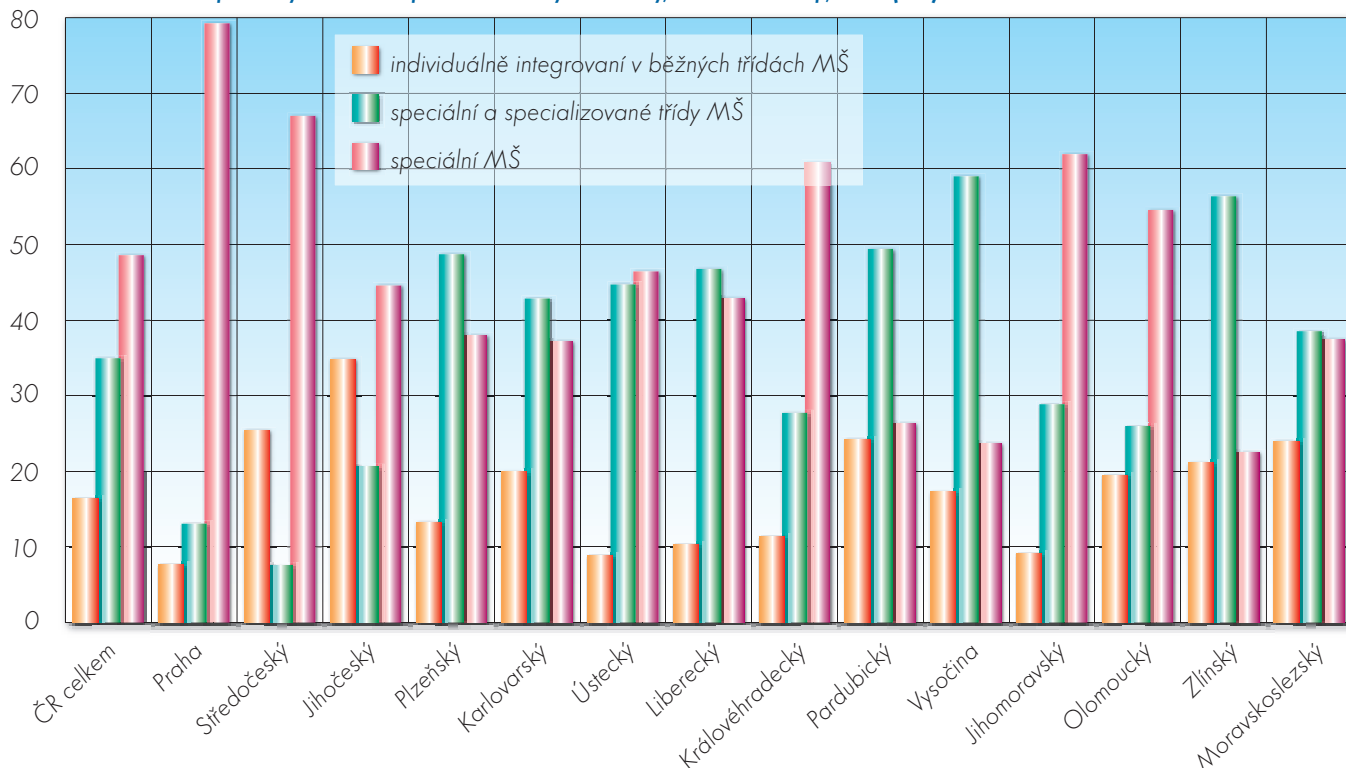
Regionální rozdíly

Mezikrajové rozdíly ve vzdělávání postižených jsou daleko větší než rozdíly ve vzdělávání zdravých dětí a žáků.

Nejvyšší podíl individuálně integrovaných postižených dětí do běžných tříd mateřských škol najdeme v kraji Jihočeském (34,8 %), nejnižší v Praze (7,7 %). **Největší podíl postižených dětí ve speciálních a specializovaných třídách mateřských škol** je v kraji Vysočina (59 %), následují kraje Zlínský (56,4 %) a Pardubický (49,4 %), nejnižší podíl mají kraj Středočeský (7,6 %), Praha (13,1 %) a kraj Jihočeský (20,6 %). **Největší podíl postižených dětí ve speciálních mateřských školách** má Praha (79,3 %), následují kraje Středočeský (67 %), Jihomoravský (61,9 %) a Královéhradecký (60,9 %), nejnižší podíl mají kraje Zlínský (22,5 %), Vysočina (23,7 %), Pardubický (26,3 %) a Karlovarský (37,2 %).

Do běžných tříd základních škol je obecně integrováno procentuálně nejvíce postižených žáků na úrovni základního vzdělávání, a to platí i ve většině krajů. Výjimkou jsou kraje Karlovarský, Ústecký, Liberecký, Jihočeský a Jihomoravský, kde se víc postižených žáků nachází ve speciálních školách (především zvláštních). Největší podíl postižených individuálně integrovaných do běžných tříd základních škol je v krajích Středočeském (66,3 %), Královéhra-

C4 G1: Struktura postižených dětí v MŠ podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují, 2004 (v %)

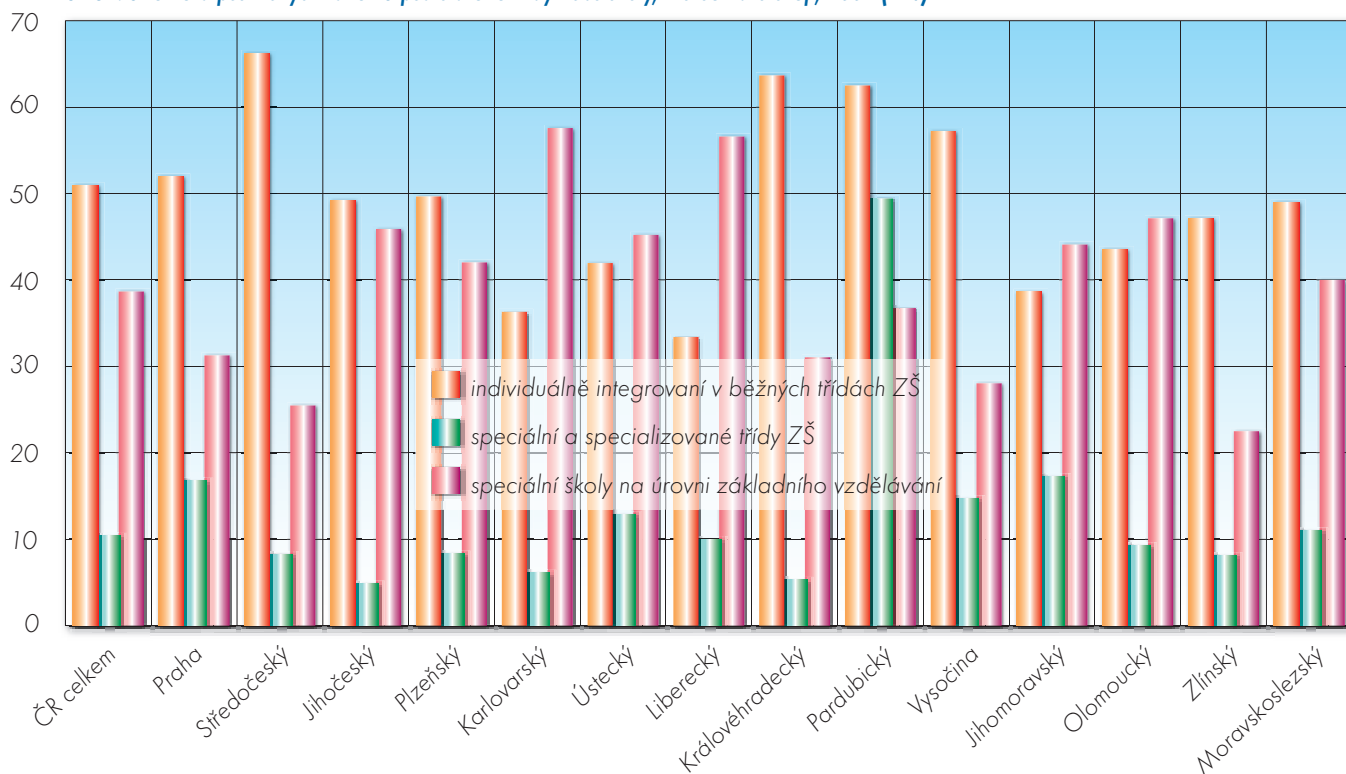
C4 T1: Počty postižených dětí a žáků na jednotlivých vzdělávacích stupních podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují, 2004

Území	MŠ			ZŠ			SŠ			VOŠ individuálně integrování do běžných tříd			
	individuálně integrování v běžných třídách MŠ	speciální a speciální zvané třídy MŠ	speciální MŠ	individuálně integrování v běžných třídách ZŠ	speciální a speciální zvané třídy ZŠ	speciální školy na úrovni základního vzdělávání		individuálně integrování v běžných třídách SŠ	speciální a speciální zvané třídy SŠ		speciální školy na úrovni středního vzdělávání		
						speciální základní školy	zvláštní školy				pomocné školy	speciální střední školy	praktické školy a odborná učiliště
CZ0	1919	4078	5667	51587	10508	8420	25581	5140	4519	11	1758	16970	38
CZ01	105	179	1085	6045	1950	1769	1521	347	831	11	361	1683	8
CZ011	105	179	1085	6045	1950	1769	1521	347	831	11	361	1683	8
CZ02	147	44	388	9412	1176	192	2892	534	460	-	-	1765	3
CZ021	147	44	388	9412	1176	192	2892	534	460	-	-	1765	3
CZ03	211	300	360	4672	629	686	2842	617	287	-	-	1667	-
CZ031	154	91	197	2224	219	233	1501	339	111	-	-	809	-
CZ032	57	209	163	2448	410	453	1341	278	176	-	-	858	-
CZ04	145	579	582	5715	1601	986	4957	756	262	-	-	2560	4
CZ041	53	114	99	1064	179	437	1102	148	39	-	-	517	-
CZ042	92	465	483	4651	1422	549	3855	608	223	-	-	2043	4
CZ05	312	901	1023	9451	843	1328	4395	823	542	-	149	2628	10
CZ051	91	413	379	1335	400	523	1496	243	92	-	18	556	1
CZ052	95	231	507	4862	404	703	1372	296	296	-	131	1319	-
CZ053	126	257	137	3254	39	102	1527	284	154	-	-	753	9
CZ06	206	673	896	5719	2069	998	3126	726	991	-	478	2016	-
CZ061	92	314	126	2574	662	153	897	211	224	-	-	531	-
CZ062	114	359	770	3145	1407	845	2229	515	767	-	478	1485	-
CZ07	290	593	546	4808	945	1432	2813	693	474	-	49	2070	2
CZ071	136	182	382	2802	598	1120	1608	304	252	-	-	1161	2
CZ072	154	411	164	2006	347	312	1205	389	222	-	49	909	-
CZ08	503	809	787	5765	1295	1029	3035	644	672	-	721	2581	11
CZ081	503	809	787	5765	1295	1029	3035	644	672	-	721	2581	11

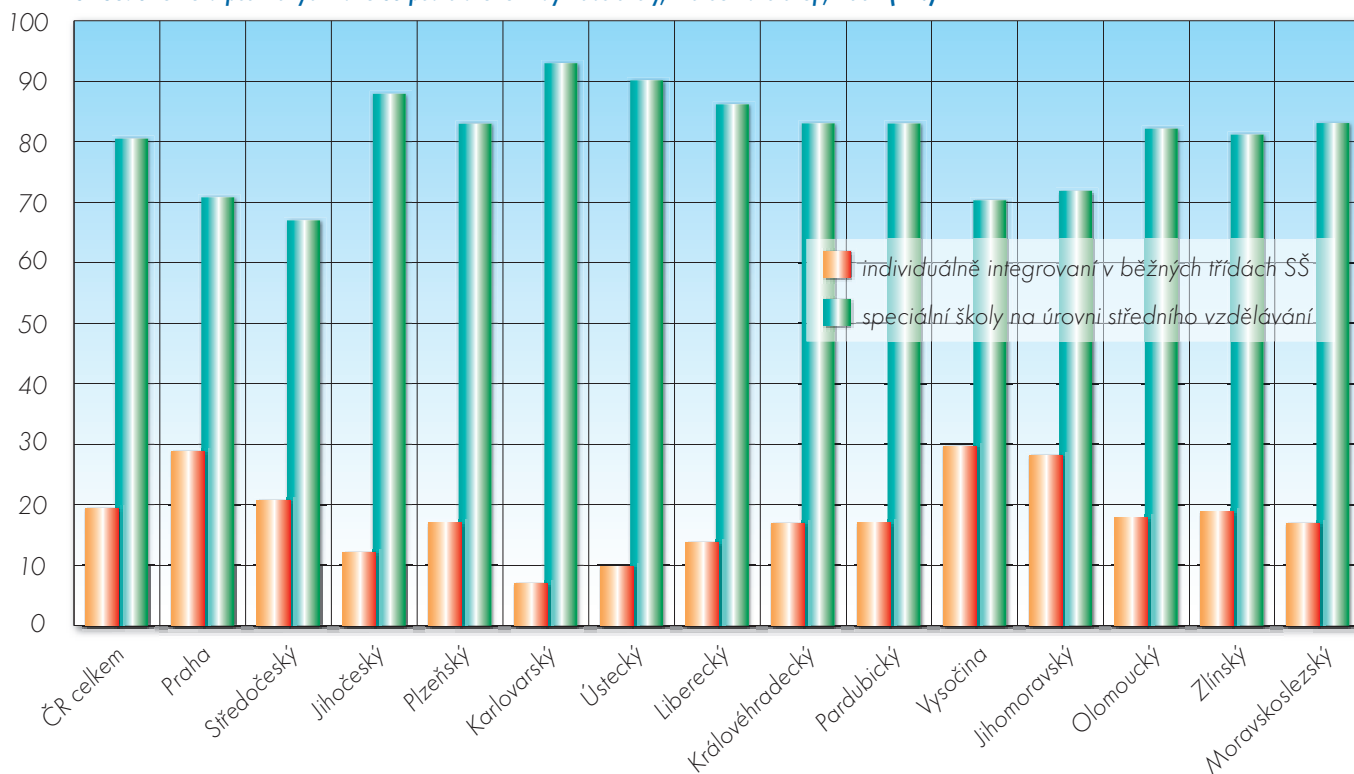

C4 T2: Struktura postižených dětí a žáků na jednotlivých vzdělávacích stupních podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují, 2004 (procentuální zastoupení)

Území	MŠ				ZŠ				SŠ			
	individuálně integrování v běžných třídách MŠ	speciální a speciálně-zované třídy MŠ	speciální MŠ	individuálně integrování v běžných třídách ZŠ	speciální a speciálně-zované třídy ZŠ	speciální školy na úrovni základního vzdělávání			individuálně integrování v běžných třídách SŠ	speciální a speciálně-zované třídy SŠ	speciální školy na úrovni středního vzdělávání	
						speciální základní školy	zvláštní školy	pomocné školy			speciální střední školy	praktické školy a odborná učiliště
CZ00	16,5	35,0	48,6	51,0	10,4	8,3	25,3	5,1	19,4	0,0	7,6	73,0
Praha	7,7	13,1	79,3	52,0	16,8	15,2	13,1	3,0	28,8	0,4	12,5	58,3
Hlavní město Praha	7,7	13,1	79,3	52,0	16,8	15,2	13,1	3,0	28,8	0,4	12,5	58,3
Střední Čechy	25,4	7,6	67,0	66,3	8,3	1,4	20,4	3,8	20,7	-	-	79,3
Středočeský kraj	25,4	7,6	67,0	66,3	8,3	1,4	20,4	3,8	20,7	-	-	79,3
Jihozápad	24,2	34,4	41,3	49,5	6,7	7,3	30,1	6,5	14,7	-	-	85,3
Jihočeský kraj	34,8	20,6	44,6	49,2	4,8	5,2	33,2	7,5	12,1	-	-	87,9
Plzeňský kraj	13,3	48,7	38,0	49,7	8,3	9,2	27,2	5,6	17,0	-	-	83,0
Severozápad	11,1	44,3	44,6	40,8	11,4	7,0	35,4	5,4	9,3	-	-	90,7
Karlovarský kraj	19,9	42,9	37,2	36,3	6,1	14,9	37,6	5,1	7,0	-	-	93,0
Ústecký kraj	8,8	44,7	46,4	42,0	12,8	5,0	34,8	5,5	9,8	-	-	90,2
Severovýchod	14,0	40,3	45,8	56,1	5,0	7,9	26,1	4,9	16,3	-	4,5	79,2
Liberecký kraj	10,3	46,8	42,9	33,4	10,0	13,1	37,4	6,1	13,8	-	2,7	83,5
Královéhradecký kraj	11,4	27,7	60,9	63,7	5,3	9,2	18,0	3,9	17,0	-	7,5	75,5
Pardubický kraj	24,2	49,4	26,3	62,5	0,7	2,0	29,3	5,5	17,0	-	-	83,0
Jihovýchod	11,6	37,9	50,5	45,3	16,4	7,9	24,7	5,7	28,4	-	13,7	57,8
Vysočina	17,3	59,0	23,7	57,2	4,7	3,4	19,9	4,7	29,7	-	-	70,3
Jihomoravský kraj	9,2	28,9	61,9	38,6	17,3	10,4	27,4	6,3	28,1	-	17,5	54,4
Střední Morava	20,3	41,5	38,2	45,0	8,8	13,4	26,3	6,5	18,3	-	1,9	79,8
Olomoucký kraj	19,4	26,0	54,6	43,6	9,3	17,4	25,0	4,7	17,8	-	-	82,2
Zlínský kraj	21,1	56,4	22,5	47,1	8,1	7,3	28,3	9,1	18,8	-	4,2	77,0
Moravskoslezsko	24,0	38,5	37,5	49,0	11,0	8,7	25,8	5,5	16,9	-	18,1	64,9
Moravskoslezský kraj	24,0	38,5	37,5	49,0	11,0	8,7	25,8	5,5	16,9	-	18,1	64,9

C4 G2: Struktura postižených žáků ZŠ podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují, 2004 (v %)

C4 G3: Struktura postižených žáků SŠ podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují, 2004 (v %)

deckém (63,7%) a Pardubickém (62,5%), nejmenší v krajích Libereckém (33,4%), Karlovarském (36,3%) a Jihomoravském (37,4%). Pokud jde o speciální a specializované třídy základních škol, největší podíl žáků má kraj Jihomoravský (17,3%), následují Praha (16,8%), Vysočina (14,7%), Ústecký (12,8%) a Moravskoslezský (11,0%). Nejmenší podíl postižených žáků v těchto třídách má kraj Pardubický (0,7%), dále s velkým odstupem kraje Jihočeský (4,8%) a Královéhradecký (5,3%). **Speciální školy na úrovni základního vzdělávání se dělí na speciální základní školy, zvláštní školy a pomocné školy.**

Mezikrajově nejvyváženější je **situace u pomocných škol**, ve kterých je podíl z celkové postižených na úrovni základního vzdělávání od 3% v Praze až po 9,1% v kraji Zlínském (odchylky od celostátního průměru 5,1% nejsou příliš velké). **Největší podíl postižených dětí ve speciálních školách na základní úrovni vzdělávání je obecně ve zvláštních školách** (jedinou výjimkou je Praha, kde je více dětí ve speciálních základních školách než ve zvláštních školách – speciální základní školy ale mají celorepublikovou nebo alespoň nadregionální působnost). Podíly se pohybují od 13,1% v Praze až po 37,6% v Karlo-

vanském a 37,4 % v Libereckém kraji. Pokud jde o **speciální základní školy**, nejvyšší podíl má kraj Olomoucký (17,4 %), Praha (15,2 %) a Karlovarský (14,9 %), nejnižší kraje Středočeský (1,4 %) a Pardubický (2,0 %).

U **středních škol je situace naprosto odlišná**. Nejvyšší podíl postižených je ve speciálních školách (konkrétně v praktických školách a odborných učilištích) a speciální třídy na středních školách prakticky neexistují. V **případě postižených individuálně integrovaných do běžných tříd středních škol** vykazuje nejvyšší podíl kraj Vysočina (29,7 %) a Praha (28,8 %), nejnižší podíl mají kraje Karlovarský (7,0 %) a Ústecký (9,8 %). Proti roku 2003 se podíl integrovaných do běžných tříd středních škol z celorepublikového hlediska zvýšil o 1,8 procentního bodu. **Speciální třídy na středních školách jsou pouze v Praze** a podíl postižených nedosahuje ani 1 %. **Speciální školy na úrovni středního vzdělávání dělíme na speciální střední školy a praktické školy a odborná učiliště**. Speciální střední školy vůbec neexistují ve více než polovině krajů (Středočeský, Jihočeský, Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Pardubický, Vysočina a Olomoucký), ze zbylých šesti krajů jsou nejvyšší podíly postižených v Moravskoslezském (18,1 %) a Jihomoravském kraji (17,5 %). **V praktických školách a odborných učilištích je největší podíl postižených na středoškolské úrovni**. Pod 70 % hranicí jsou pouze čtyři kraje (Praha – 58,3 %, Jihomoravský kraj – 54,4 % a Moravskoslezský kraj – 64,9 %), kraje s nejvyššími podíly se pohybují nad hranicí 90 % – Karlovarský (93 %) a Ústecký (90,2 %).

C 4.2 Žáci ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje podíly dětí v přípravných třídách pro děti se sociálním znevýhodněním, které jsou určeny pro děti před nástupem do základního vzdělávání a výuka v nich je realizována na mateřských, základních, speciálních základních nebo zvláštních školách.

Metodika

PZsk

P6

PZsk – počet dětí ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním

P6 – populace šestiletých dětí

Zdroj dat

➤ ČSÚ – demografie

➤ databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Podíl šestiletých dětí umístěných ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním činí v celorepublikovém měřítku 2,0 %. Ukazatel však vykazuje velké mezikrajové rozdíly. Tento ukazatel proti roku 2003 zůstal v prakticky na stejné úrovni.

Regionální rozdíly

Hodnoty ukazatele se pohybují v poměrně velkém rozpětí – od 0,2 % v Pardubickém kraji až do 8,5 % v kraji Karlovarském, kde je také největší meziroční nárůst (0,7 procentního bodu). Nejvyšší podíl dětí ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním na populaci šestiletých vykazuje kromě Karlovarského i kraj Ústecký (6,3 %). Nejnižší podíl vykazují již zmíněný kraj Pardubický a Středočeský (0,4 %). Ve srovnání s předchozím rokem je podíl žáků ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním na populaci šestiletých v roce 2004 na přibližně stejné úrovni..

C4 T8: Podíl žáků ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním na populaci šestiletých, 2004 (v %)

Území		Podíl žáků ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním na populaci šestiletých	
	ČR celkem	2,0	
CZ01	Praha	2,4	
CZ011	Hlavní město Praha	2,4	(4.)
CZ02	Střední Čechy	0,4	
CZ021	Středočeský kraj	0,4	(12.)
CZ03	Jihozápad	0,8	
CZ031	Jihočeský kraj	-	(14.)
CZ032	Plzeňský kraj	1,7	(5.)
CZ04	Severozápad	6,9	
CZ041	Karlovarský kraj	8,5	(1.)
CZ042	Ústecký kraj	6,3	(2.)
CZ05	Severovýchod	1,0	
CZ051	Liberecký kraj	1,7	(6.)
CZ052	Královéhradecký kraj	1,2	(9.)
CZ053	Pardubický kraj	0,2	(13.)
CZ06	Jihovýchod	1,1	
CZ061	Vysočina	0,6	(10.)
CZ062	Jihomoravský kraj	1,4	(7.)
CZ07	Střední Morava	1,0	
CZ071	Olomoucký kraj	1,3	(8.)
CZ072	Zlínský kraj	0,5	(11.)
CZ08	Moravskoslezsko	2,8	
CZ081	Moravskoslezský kraj	2,8	(3.)

C 5 Účast dospělých na odborné přípravě a na dalším vzdělávání

Na začátku této kapitoly je nezbytné vyjasnit jednotlivé pojmy, které budeme používat. K takovým pojmům patří zejména další vzdělávání a vzdělávání dospělých.

Dalším vzděláváním rozumíme vzdělávací proces zaměřený na poskytování vzdělávání po absolvování určitého školského vzdělávacího stupně, po absolvování počátečního vzdělávání, event. vzdělávání navazující na pracovní praxi. Další vzdělávání je možné dále členit na další profesní vzdělávání, občanské vzdělávání a zájmové (sociokulturní) vzdělávání. Může být formální i neformální a účastníci vzdělávání mohou vstupovat i do školských forem, v nichž se poskytují převážně počáteční vzdělávání, s cílem doplnit si doposud získané vzdělání.

Druhým důležitým bodem v účasti dospělých na vzdělávání je samotný proces **vzdělávání dospělých**, který označuje učení dospělých, které je systematické, plánované, cílevědomé. Vzdělávání dospělých se dá nejlépe definovat z hlediska účastníka. Z tohoto pohledu jde o proces, ve kterém se dospělý člověk aktivně, systematicky a kontinuálně učí za účelem získání znalostí, schopností a dovedností, popř. s cílem změny názorů a hodnot. Vzdělávání dospělých:

- je nabídka, kterou využívá dospělý podle svých potřeb nebo pod tlakem okolností – není tedy permanentní;
- spíše doprovází než se snaží řídit dospělého člověka;
- nezahrnuje veškeré učení dospělého – dospělý se učí zvládat své problémy většinou vně andragogických situací.

Důležitou součástí dalšího vzdělávání je **další kvalifikační vzdělávání**, které představuje jeden z nejrychleji expandujících sektorů služeb a co do počtu účastníků a výše vynaložených prostředků nej-

rychleji rostoucí vzdělávací sektor. Roste i subjektivní hodnota dalšího vzdělávání. Další odborné vzdělávání jako permanentní nutnost skýtá šance profesního vývoje, ovšem produkuje i strach ze ztráty kompetence. Získané kvalifikace mají v mnoha případech pouze dočasnou platnost a nezaručují doživotní uplatnění a stálé jistoty.

Účast na dalším odborném vzdělávání je závislá na dosaženém vzdělání a kvalifikaci, na pohlaví, věku, charakteru práce, na tom, zda zaměstnanec vykonává manuální či nemanuální činnosti a na jiných faktorech.

Vysoká kvalifikace je obvykle spojená i s vyšší účastí na dalším vzdělávání.

Formy dalšího profesního vzdělávání se dají dělit na:

1. zvyšování kvalifikace za účelem
 - a) přizpůsobení zvýšeným nárokům bez změny statusu,
 - b) postupu v kariéře,
2. přeškolení,
3. reaktivace po období nezaměstnanosti, mateřské dovolené apod.,
4. zapracování/instruktaž,
5. rehabilitace jako umožnění pracovní činnosti pro postižené či dlouhodobě nemocné.

Námi sledovaný ukazatel vypovídá o účasti dospělých na odborné přípravě a na dalším vzdělávání, které probíhá formou večerního, kombinovaného, dálkového nebo distančního studia a jímž si lidé mohou zajistit udržení, růst a rozvoj kvalifikační úrovně.

Určitá část dospělých studuje i v denním studiu, ale tato skupina studujících nepatří svým charakterem do naší kapitoly a nebudeme jí zde zabývat.

V rámci vzdělávací soustavy realizují další vzdělávání dospělých prakticky všechny druhy a typy vzdělávacích institucí s výjimkou předškolních zařízení.

Pro ty, kteří neukončili úspěšně základní vzdělávání, jsou určeny **kurzy pro doplnění základního vzdělání** (realizují je základní školy, speciální školy a střední školy), **kurzy pro doplnění vzdělání poskytovatelského zvláštní školou a kurzy pro doplnění vzdělání poskytovatelského pomocnou školou** (realizované speciálními školami).

Na středních školách si mohou zájemci doplnit formou externího, dálkového, večerního či kombinovaného studia vzdělání v oborech KKO (pokud má tyto formy studia škola povoleny), na vyšších odborných školách je tato možnost v dálkovém studiu.

Na vysokých školách si dospělí zvyšují kvalifikaci při zaměstnání ve studijních programech formou distanční nebo kombinované.

SOŠ a SOU pořádají – především pro nezaměstnané – rekvalifikační studium v oborech KKO vedoucí k získání maturity. Některé je hrazeno úřady práce. Studium probíhá i v denní formě, ale tou se v této kapitole nebudeme zabývat.

Dále nabízejí některé střední a vysoké školy **studium jednotlivých předmětů a rekvalifikační kurzy**. Vysoké školy nabízejí ještě **studium k získání a doplnění pedagogické kvalifikace, univerzity třetího věku a širokou škálu dalších vzdělávacích programů**.

V rámci vzdělávací soustavy existuje i široká škála dalšího studia **cizích jazyků** – např. na státních jazykových školách v běžných kurzech a v kurzech pomaturitního studia, které nabízejí i další jazykové školy.

C 5.1 Podíl žáků v ostatních formách studia

Charakteristika ukazatele

Ukazatel podává základní přehled o podílech studujících dospělých na jednotlivých vzdělávacích úrovních, nebo spíše o podílech osob, které studují v ostatních formách studia (večerní, distanční, kombinované, dálkové) na jednotlivých druhích a typech vzdělávacích

C5 T1: Podíl žáků v ostatních formách studia (večerní, kombinované, dálkové, distanční) na celkovém počtu žáků na jednotlivých vzdělávacích úrovních, 2004 (v %)

Území	4letá gymnázia		6leté konzervatoře		SOŠ studijní obory		SOŠ „nematuritní“ obory		SOU studijní obory		SOU učební obory		nástavby na SOŠ a SOU		VOŠ	
ČR celkem	1,3		3,9		4,5		7,5		0,3		1,3		52,3		15,6	
CZ01 Praha	4,2		-		6,9		-		0,0		5,0		59,7		19,9	
CZ011 Hlavní město Praha	4,2	(1.)	-	(4.)	6,9	(2.)	-	(4.)	0,0	(4.)	5,0	(1.)	59,7	(2.)	19,9	(2.)
CZ02 Střední Čechy	-		x		4,0		-		-		0,4		48,6		23,8	
CZ021 Středočeský kraj	-	(7.)	x	x	4,0	(7.)	-	(4.)	-	(6.)	0,4	(12.)	48,6	(10.)	23,8	(1.)
CZ03 Jihozápad	1,4		-		2,9		68,8		0,0		1,2		51,5		8,4	
CZ031 Jihočeský kraj	-	(7.)	-	(4.)	2,3	(12.)	68,8	(2.)	-	(6.)	1,2	(6.)	52,9	(7.)	8,4	(10.)
CZ032 Plzeňský kraj	4,0	(2.)	-	(4.)	3,6	(9.)	x	x	0,1	(3.)	1,1	(8.)	49,6	(9.)	8,3	(11.)
CZ04 Severozápad	1,5		22,0		7,2		-		-		1,6		56,8		11,7	
CZ041 Karlovarský kraj	-	(7.)	x	x	6,6	(3.)	-	(4.)	-	(6.)	3,5	(2.)	61,8	(1.)	-	(14.)
CZ042 Ústecký kraj	1,9	(4.)	22,0	(2.)	7,4	(1.)	-	(4.)	-	(6.)	0,8	(9.)	55,1	(4.)	13,5	(8.)
CZ05 Severovýchod	0,1		29,1		3,6		-		-		1,3		48,6		8,6	
CZ051 Liberecký kraj	-	(7.)	x	x	2,3	(13.)	-	(4.)	-	(6.)	1,3	(5.)	43,9	(13.)	3,5	(12.)
CZ052 Královéhradecký kraj	0,2	(6.)	x	x	3,2	(11.)	x	x	-	(6.)	1,1	(7.)	54,6	(6.)	2,9	(13.)
CZ053 Pardubický kraj	-	(7.)	29,1	(1.)	5,0	(5.)	-	(4.)	-	(6.)	1,4	(4.)	46,6	(11.)	14,9	(6.)
CZ06 Jihovýchod	0,2		-		3,5		38,5		0,6		0,6		51,9		16,9	
CZ061 Vysočina	-	(7.)	x	x	4,1	(6.)	100,0	(1.)	2,0	(2.)	0,1	(13.)	55,4	(3.)	14,8	(7.)
CZ062 Jihomoravský kraj	0,3	(5.)	-	(4.)	3,3	(10.)	25,6	(3.)	0,0	(5.)	0,8	(10.)	50,4	(8.)	18,1	(3.)
CZ07 Střední Morava	-		-		2,8		-		1,3		0,7		43,6		14,9	
CZ071 Olomoucký kraj	-	(7.)	x	x	4,0	(8.)	x	x	-	(6.)	0,0	(14.)	44,4	(12.)	16,5	(4.)
CZ072 Zlínský kraj	-	(7.)	-	(4.)	1,6	(14.)	-	(4.)	2,2	(1.)	1,5	(3.)	42,8	(14.)	13,3	(9.)
CZ08 Moravskoslezsko	2,5		2,6		5,1		-		-		0,7		54,8		15,9	
CZ081 Moravskoslezský kraj	2,5	(3.)	2,6	(3.)	5,1	(4.)	-	(4.)	-	(6.)	0,7	(11.)	54,8	(5.)	15,9	(5.)

C5T2: Počet žáků v ostatních formách studia (večerní, kombinované, dálkové, distanční) na jednotlivých vzdělávacích úrovních 2004, absolutní hodnoty

Území	4letá gymnázia		6leté konzervatoře		SOŠ studijní obory	SOŠ „nematuritní“ obory		SOU studijní obory		SOU učební obory		nástavby na SOŠ a SOU		VOŠ		
ČR celkem	745		132		9505		62		110		1607		23500		4641	
CZ01 Praha	378		-		2105		-		1		553		4114		1391	
CZ011 Hlavní město Praha	378	(1.)	-	(4.)	2105	(1.)	-	(4.)	1	(3.)	553	(1.)	4114	(1.)	1391	(1.)
CZ02 Střední Čechy	-		-		708		-		-		41		1932		639	
CZ021 Středočeský kraj	-	(7.)	-	(4.)	708	(5.)	-	(4.)	-	(6.)	41	(12.)	1932	(5.)	639	(3.)
CZ03 Jihozápad	74		-		686		22		1		180		2859		295	
CZ031 Jihočeský kraj	-	(7.)	-	(4.)	309	(12.)	22	(1.)	-	(6.)	102	(6.)	1652	(6.)	208	(8.)
CZ032 Plzeňský kraj	74	(3.)	-	(4.)	377	(10.)	-	(4.)	1	(3.)	78	(10.)	1207	(8.)	87	(11.)
CZ04 Severozápad	70		52		1706		-		-		239		3125		208	
CZ041 Karlovarský kraj	-	(7.)	-	(4.)	408	(9.)	-	(4.)	-	(6.)	148	(2.)	875	(12.)	-	(14.)
CZ042 Ústecký kraj	70	(4.)	52	(2.)	1298	(3.)	-	(4.)	-	(6.)	91	(7.)	2250	(4.)	208	(8.)
CZ05 Severovýchod	5		68		1099		-		-		246		2408		313	
CZ051 Liberecký kraj	-	(7.)	-	(4.)	186	(14.)	-	(4.)	-	(6.)	77	(11.)	761	(13.)	27	(13.)
CZ052 Královéhradecký kraj	5	(6.)	-	(4.)	367	(11.)	-	(4.)	-	(6.)	81	(9.)	979	(11.)	34	(12.)
CZ053 Pardubický kraj	-	(7.)	68	(1.)	546	(6.)	-	(4.)	-	(6.)	88	(8.)	668	(14.)	252	(6.)
CZ06 Jihovýchod	24		-		1168		40		41		114		3945		1014	
CZ061 Vysočina	-	(7.)	-	(4.)	443	(8.)	18	(3.)	40	(2.)	5	(13.)	1255	(7.)	326	(5.)
CZ062 Jihomoravský kraj	24	(5.)	-	(4.)	725	(4.)	22	(1.)	1	(3.)	109	(5.)	2690	(3.)	688	(2.)
CZ07 Střední Morava	-		-		702		-		67		118		2310		387	
CZ071 Olomoucký kraj	-	(7.)	-	(4.)	495	(7.)	-	(4.)	-	(6.)	3	(14.)	1169	(9.)	211	(7.)
CZ072 Zlínský kraj	-	(7.)	-	(4.)	207	(13.)	-	(4.)	67	(1.)	115	(4.)	1141	(10.)	176	(10.)
CZ08 Moravskoslezsko	194		12		1331		-		-		116		2807		394	
CZ081 Moravskoslezský kraj	194	(2.)	12	(3.)	1331	(2.)	-	(4.)	-	(6.)	116	(3.)	2807	(2.)	394	(4.)

institucí. Celkový počet těchto žáků a studentů porovnáváme s celkovým počtem žáků/studentů v daném typu a druhu školy. V určité míře tento ukazatel informuje, jak ten který kraj využívá volných kapacit škol pro tyto formy studia.

Metodika výpočtu

$$\frac{ZO_i}{Z_i} \times 100$$

ZO – počet žáků ostatních forem studia v daném typu a druhu školy (čtyřletá gymnázia, konzervatoře, studijní obory ukončené maturitní zkouškou na středních odborných školách, obory ukončené závěrečnou zkouškou na středních odborných školách, nástavbové studium na středních odborných školách a středních odborných učilištích, učební obory na středních odborných učilištích, studijní obory na středních odborných učilištích ukončené maturitní zkouškou, nástavbové studium na středních odborných učilištích, studium na vyšších odborných školách)

Z – celkový počet žáků ve všech formách studia studujících na daném typu a druhu školy,

i – daný typ a druh školy příp. druh studia (čtyřletá gymnázia, konzervatoře, studijní obory ukončené maturitní zkouškou na středních odborných školách, obory ukončené závěrečnou zkouškou na středních odborných školách, nástavbové studium na středních odborných školách a středních odborných učilištích, učební obory na středních odborných učilištích, studijní obory na středních odborných učilištích ukončené maturitní zkouškou, nástavbové studium na středních odborných učilištích, studium na vyšších odborných školách)

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Jednoznačně nejvyšší zastoupení ostatních forem studia najdeme u nástavbového studia na středních odborných školách a středních odborných učilištích (52,3 %), což znamená, že více jak polovina studujících v tomto druhu studia preferuje studium v rámci ostatních forem studia před studiem denním. Podíl žáků je zde již tradičně velmi vysoký a žáci nástavbového studia tvoří naprostou většinu studujících v ostatních formách studia na středních školách, a to jak absolutními počty (23 500 studujících) tak podílovým zastoupením.

Druhou skupinou, kde je podíl studujících v ostatních formách studia také značný, jsou vyšší odborné školy. Podíl žáků v tomto druhu studia z celkového počtu činí 15,6 %. Ačkoliv z pohledu procentuálního vyjádření patří pomyslné druhé místo studujícím na vyšších odborných školách, z hlediska absolutního počtu by druhá pozice náležela studujícím v ostatních formách studia na středních odborných školách ve studijních oborech. Přestože jejich podíl je velmi nízký (4,5 %), vyjádřeno v absolutních počtech jde o 9 505 žáků. Na vyšších odborných školách studuje v ostatních formách studia „pouze“ 4 641 studujících.

V dalších druzích středoškolského studia není podíl studentů v ostatních formách studia příliš vysoký – jak jsme uvedli výše, u studijních oborů na středních odborných školách je to 4,5 %, u studia na konzervatořích 6,9 %, u oborů ukončených závěrečnou zkouškou na středních odborných školách 7,5 % (v absolutních počtech jde však pouze o 62 studujících), u studia na čtyřletých gymnáziích 1,3 %, u studia v učebních oborech středních odborných učilišt 1,3 % a u studia v oborech ukončených maturitní zkouškou na středních odborných učilištích 0,3 %. Jak vidíme, poněkud vyšší zastoupení studujících v ostatních formách studia lze nalézt z hlediska podílového zastoupení pouze u oborů ukončených závěrečnou zkouškou na středních odborných školách, avšak absolutní počet žáků je zde vůbec nejnižší ze všech sledovaných druhů studia. **Více jak tisíc studujících v ostatních for-**

mách studia lze nalézt – mimo již uvedené nastavbové studium na středních odborných školách a středních odborných učilištích, dále studium na středních odborných školách studijní obory a studium na vyšších odborných školách – také u studia v učebních oborech středních odborných učilištích, kde v ostatních formách studia studuje 1 607 studujících.

Celkově je možné shrnout, že ostatní formy studia využívají v oblasti středního školství především studenti s dosaženým středním vzděláním, kteří si chtějí doplnit vyšší stupeň vzdělání, získat úplné střední (především odborné) vzdělání ukončené maturitní zkouškou prostřednictvím studia v nastavbových oborech. Další cílovou skupinou, ke které je nutné směřovat nabídky ostatních forem studia, jsou osoby s ukončeným úplným středním vzděláním (ať už odborným nebo všeobecným), které absolvovaly střední školu před několika lety a chtějí si doplnit vzdělání na vyšší odborné škole.

Regionální rozdíly

Z hlediska regionálních rozdílů má smysl zabývat se ukazatelem týkajícím se nejvíce zastoupených druhů studia – nastavbovým studiem na středních odborných školách a středních odborných učilištích a studiem na vyšších odborných školách. Ostatní druhy studia jsou početně málo zastoupené, proto hodnoty ukazatele v těchto případech doporučujeme považovat spíše za orientační.

V nastavbovém studiu na středních odborných školách a středních odborných učilištích studuje v ostatních formách studia celkem 52,3 % žáků. Hodnoty ukazatele se však v jednotlivých krajích velmi liší – pohybují se v poměrně širokém rozmezí od 42,8 % ve Zlínském kraji až do 61,8 % v Karlovarském kraji. Nad průměrem ČR se kromě již uvedeného Karlovarského kraje vyskytuje dále kraj Praha, kraj Vysočina, Ústecký, Moravskoslezský, Královéhradecký a Jihočeský kraj.

Na vyšších odborných školách je o ostatní formy studia od počátku jejich existence poměrně vysoký zájem. Možnosti studia pomocí této formy využilo celkem 15,6 % studujících, ale hodnoty ukazatele vykazovaly velmi vysoké krajové diference. Hodnoty ukazatele se pohybovaly, stejně jako u nastavbového studia na středních odborných školách a středních odborných učilištích, ve velmi širokém rozmezí, a to od 0 % v Karlovarském kraji, respektive od 2,9 % v Královéhradeckém kraji až po 23,8 % v kraji Středočeském. Nad průměrnou republikovou hodnotu se dostaly kromě Středočeského kraje také kraj Praha, Jihomoravský, Olomoucký a Moravskoslezský kraj. Ostatní kraje mají podíl studujících v ostatních formách studia na vyšších odborných školách nižší, než je celorepublikový průměr.

C 5.2 Počet frekventantů kurzů pro doplnění základního vzdělání a vzdělání poskytovaného zvláštní a pomocnou školou

Charakteristika ukazatele

Jeden z úhlů pohledu na problematiku účasti dospělých na odborné přípravě na odborném vzdělávání v rámci regionálního školství nabízejí údaje o frekventantech kurzů pro doplnění základního vzdělání. Ačkoliv počet účastníků tohoto typu vzdělávání je velmi nízký, má svoje nezastupitelné místo, neboť umožňuje těm, kteří z jakéhokoliv důvodu nemají ukončené základní vzdělání, si jej doplnit. Mít ukončené základní vzdělání je zcela nezbytný předpoklad uplatnění na trhu práce i osobního rozvoje.

Kurzy pro doplnění vzdělání jsou určeny především občanům, kteří v minulosti sice dokončili povinnou školní docházku, ale obvykle v nižším než posledním ročníku, a nyní si potřebují vzdělání doplnit.

Metodika výpočtu

Zk

Zk – celkový počet frekventantů kurzů pro doplnění základního vzdělání a vzdělání poskytovaného zvláštní a pomocnou školou

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

V České republice si v roce 2004/2005 doplňovalo základní vzdělání prostřednictvím kurzů celkem 535 frekventantů. Z tohoto celkového počtu využilo 297 účastníků kurzů, které organizují základní školy, 58 frekventantů se účastnilo tohoto typu vzdělávání prostřednictvím zvláštních škol a 180 účastníků prostřednictvím pomocných škol. Při pohledu na předchozí roky je patrné, že počty frekventantů těchto kurzů stále klesají: jestliže v roce 2004/2005 to je uvedených 535 frekventantů, v roce 2003/2004 to bylo 823 frekventantů (599 si doplňovalo základní vzdělání prostřednictvím základních škol, 61 prostřednictvím zvláštních škol a 163 prostřednictvím pomocných škol). V roce 2000/2003 se těchto kurzů účastnilo 1 042 účastníků (784 si doplňovalo základní vzdělání na základních školách, 84 na zvláštních školách a 174 na pomocných školách).

Regionální rozdíly

Základní vzdělání si doplňovalo nejvíce osob v Jihočeském kraji (81) a v Praze (45). Žádný kurz pro doplnění základního vzdělání organizovaného základní školou nebyl navštěvován v kraji Vysočina.

Možnosti doplnit si základní vzdělání organizované zvláštní školou využilo 24 frekventantů ve Středočeském kraji, 15 v Jihomorav-

C5T3: Počet frekventantů kurzů pro doplnění základního vzdělání a vzdělání poskytovaného zvláštní a pomocnou školou, 2004, (absolutní hodnoty)

Území		základní škola	zvláštní škola	pomocná škola
ČR celkem		297	58	180
CZ01	Praha	45	-	1
CZ011	Hlavní město Praha	45 (2.)	- (5.)	1 (10.)
CZ02	Střední Čechy	17	24	6
CZ021	Středočeský kraj	17 (6.)	24 (1.)	6 (8.)
CZ03	Jihozápad	85	-	6
CZ031	Jihočeský kraj	81 (1.)	- (5.)	- (11.)
CZ032	Plzeňský kraj	4 (12.)	- (5.)	6 (8.)
CZ04	Severozápad	26	5	39
CZ041	Karlovarský kraj	15 (7.)	- (5.)	- (11.)
CZ042	Ústecký kraj	11 (10.)	5 (4.)	39 (1.)
CZ05	Severovýchod	48	14	45
CZ051	Liberecký kraj	32 (3.)	14 (3.)	- (11.)
CZ052	Královéhradecký kraj	2 (13.)	- (5.)	32 (2.)
CZ053	Pardubický kraj	14 (8.)	- (5.)	13 (7.)
CZ06	Jihovýchod	29	15	51
CZ061	Vysočina	- (14.)	- (5.)	27 (3.)
CZ062	Jihomoravský kraj	29 (5.)	15 (2.)	24 (4.)
CZ07	Střední Morava	35	-	14
CZ071	Olomoucký kraj	5 (11.)	- (5.)	- (11.)
CZ072	Zlínský kraj	30 (4.)	- (5.)	14 (6.)
CZ08	Moravskoslezsko	12	-	18
CZ081	Moravskoslezský kraj	12 (9.)	- (5.)	18 (5.)

ském kraji, 14 v Libereckém kraji a 5 v Ústeckém kraji. V ostatních krajích tyto kurzy nenavštěvoval ani jeden účastník.

Kurzy pro doplnění základního vzdělání poskytovaného pomocnou školou navštěvovalo nejvíce frekventantů v kraji Ústeckém (39)

a Královéhradeckém (32). Více jak 20 frekventantů bylo evidováno v kraji Vysočina (27) a v Jihomoravském kraji (24). V ostatních krajích navštěvovalo tyto kurzy méně než 20 frekventantů. Ve třech krajích (v Jihočeském, Karlovarském a Olomouckém) tyto kurzy nebyly vůbec využívány.

KAPITOLA

ŠKOLNÍ PROSTŘEDÍ A ORGANIZACE ŠKOL

D 1 Platy učitelů mateřských, základních, středních, speciálních a vyšších odborných škol

Velmi důležitým, v mnoha krajích problematickým tématem jsou lidské zdroje zajišťující vzdělávání. Mezi nejběžnějšími tématy v této oblasti patří odměňování učitelů.

Výše platu učitelů je v oblasti problematiky učitelé profese jednou ze základních charakteristik pracovních podmínek učitelů. Nízká úroveň platů učitelů bývá chápána jako jeden z hlavních kritických faktorů, které způsobují a prohlubují krizi učitelé profese. Za negativní důsledky nízké mzdové úrovně jsou považovány nízká motivace učitelů, odchod nejschopnějších učitelů, zvláště mužů, do jiného sektoru a nízká atraktivita učitelé profese pro absolventy pedagogických fakult. V posledních několika letech se však v České republice platová situace učitelů zlepšuje, i když platy stále nedosahují předpokládané úrovně 130 % celorepublikové mzdy. Je zřejmé, že dlouhodobý nepříznivý stav v oblasti odměňování učitelů by se nutně negativně promítl i do kvality výuky, a v důsledku toho tedy i do úrovně absolventů škol.

Vzhledem ke způsobu odměňování učitelů (tabulkové platy) je plat učitele nejvýrazněji ovlivněn délkou jeho učitelé praxe, do určité míry zde mohou hrát roli další aspekty spojené převážně s kvalitou jeho práce, rozšířením jeho zodpovědnosti v rámci školy či vykonáváním náročnějších prací. Výše prostředků nad rámec tabulkového platu pak je dána především prostorem, který ředitel v rozpočtu školy pro tyto účely má. V každém případě však veškeré pravomoci spojené s určováním odměňování jednotlivých učitelů jsou na úrovni školy.

Jednou z mála systémových charakteristik, které s vyšší průměrného platu učitele přímo souvisí, je kapacitní náročnost vzdělávacího systému – průměrný počet žáků na jednoho učitele (resp. učitelé úvazek) a s tím související průměrná velikost tříd (vyučovací povinnost je dána nařízením vlády). Je-li totiž stejný počet žáků za stejnou cenu učen méně učitelé, zbývá na odměnu jednoho učitele v průměru více finančních prostředků.

D 1.1 Platy učitelů na jednotlivých typech a druzích škol

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje průměrnou měsíční hrubou výši platového ohodnocení, jehož se učitelům dostává. Podávaný přehled je přitom členěn podle úrovně vzdělávání, tj. na platy učitelů na jednotlivých typech a druzích škol; mateřských, základních, středních – gymnáziích, středních odborných školách, středních odborných učilištích, speciálních školách celkem a vyšších odborných školách.

Metodika výpočtu

$$\frac{MP_i}{U\check{c}_i} : 12 \times 1000$$

MP – roční (kumulativní za 12 měsíců) hrubé platy v tis. Kč, vyplácené z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci (hrubé platy); zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení, zvláštní příplatky, odměny za přesčas, ostatní příplatky, např. další plat) a nenárokové složky platu – osobní příplatky a odměny

Uč – průměrný přepočtený počet učitelů za kalendářní rok

i – jednotlivé typy a druhy škol (mateřské; základní; střední – gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště; speciální školy celkem a vyšší odborné školy)

Za zřizovatele: MŠMT, obec a kraj.

Platový řád: zákon č. 143/92 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech.

Průměrný měsíční nominální plat učitele (v Kč) je vypočten z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci (hrubé platy zahrnují platy celkem, tj. peněžitá plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům v pracovním poměru, kteří jsou v evidenčním počtu, za práci). Mzdové prostředky zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení, zvláštní příplatky, odměny za přesčas, ostatní příplatky, např. další plat) a nenárokové složky platu – osobní příplatky a odměny.

Zdroj dat

➤ výkaz škol (MŠMT) P 1 - 04 Čtvrtletní výkaz o pracovních a mzdových prostředcích v regionálním školství (kumulace za 1. až 4. čtvrtletí 2004)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Průměrné měsíční platy učitelů regionálního školství škol zřizovaných MŠMT, obcemi a kraji, vyplácené ze státního rozpočtu včetně mimo rozpočtových zdrojů, podle úrovně vzdělávání jsou uvedeny v následující tabulce a následujících grafech. Obecně nejnižší platy mají učitelé v mateřských školách (průměr za ČR 16 192 Kč). Na základních školách se průměrné měsíční platy učitelů proti loňskému roku výrazně zvýšily (průměr za ČR 20 274 Kč), a to úpravou platových poměrů zaměstnanců ve veřejných službách a správě od 1. ledna 2004, tj. přechodem z dvanáctitřídní stupnice platových tarifů na šestnáctitřídní. Tímto opatřením se platy učitelů základních škol výrazně přiblížily k platům učitelů středních škol. Na speciálních školách celkem jsou platy o něco vyšší (v průměru za ČR celkem 21 288 Kč).

Učitelé středních škol mají platy ještě o poznání vyšší – 21,7 až 21,8 tis. Kč (z toho učitelé gymnázií pobírají průměrný plat 21 668 Kč, učitelé středních odborných škol 21 814 Kč a učitelé středních odborných učilišť 21 579 Kč). Nejvyšší platy v rámci regionálního školství byly v roce 2004 na vyšších odborných školách (22 735 Kč). Platy tak obecně rostou se zvyšující se úrovní vzdělání, na které učitel vyučuje, i když v důsledku zavedení šestnáctitřídní tarifní tabulky se platy učitelů základních škol stále více přibližují platům učitelů na středních školách.

Do těchto souvislostí se samozřejmě promítají i regionální rozdíly. Jak však uvidíme dále, krajská diferenciac platů učitelů je menší než v případě zaměstnanců, jelikož se odvíjí od jiných hledisek. Zatímco průměrné mzdy zaměstnanců odrážejí do značné míry ekonomické prostředí kraje (jsou započteny i podnikatelské, „tržní“ subjekty), platy učitelů ve veřejných vzdělávacích institucích jsou vázány na položky z rozpočtu MŠMT, případně kraje. MŠMT přiděluje prostředky státního rozpočtu (tj. prostředky na „přímé vzdělávací výdaje“) krajům. V roce 2004 byly přímé náklady na vzdělávání z rozpočtové kapitoly 333-MŠMT poskytovány obecnímu a krajskému školství prostřednictvím krajských úřadů přímým transferem z Kapitoly 333-MŠMT na základě agregovaných a krajských normativů. Krajské úřady rozepisují a přidělují školám a předškolním a školským zařízením zřizovaným krajem a obcemi finanční prostředky na výdaje (přímé výdaje) prostřednictvím jím stanovených normativů na jednotku výkonů uvedených organizací.

Zatímco průměrná výše mezd zaměstnanců úzce souvisí s celkovou ekonomickou i sociální situací v daném kraji, platy učitelů se v jednotlivých krajích diferencují spíše podle jiných hledisek. Hlavním z nich jsou normativy operující s celkovým počtem žáků a s ohledem na jejich specifika podchycená v krajských normativních (velikost mateřské či základní školy, vyučovaný studijní obor, počty dětí a žáků se zdravotním nebo sociálním postižením, ...)

Regionální rozdíly

Zmíněné skutečnosti je nutné vzít v úvahu při interpretaci údajů o výši průměrného platu učitelů v jednotlivých krajích a oblastech. Pokud jde o absolutní výši průměrných platů učitelů, **rozdíly jsou již na první pohled v jednotlivých krajích jen malé – zejména v případě mateřských a základních škol. Výraznější rozdíly v platech nalezneme pouze u vyšších odborných škol** – ve Zlínském kraji činí průměrný plat 25 399 Kč, ve Středočeském kraji 23 985 Kč, což je zřetelně více než celorepublikový průměr 22 735 Kč. V Libereckém kraji je tato hodnota naopak nejnižší: 19 612 Kč. Zde nejspíše působí zmíněný faktor rozpočtových financí vázaných na konkrétní oborovou strukturu VOŠ v daném kraji.

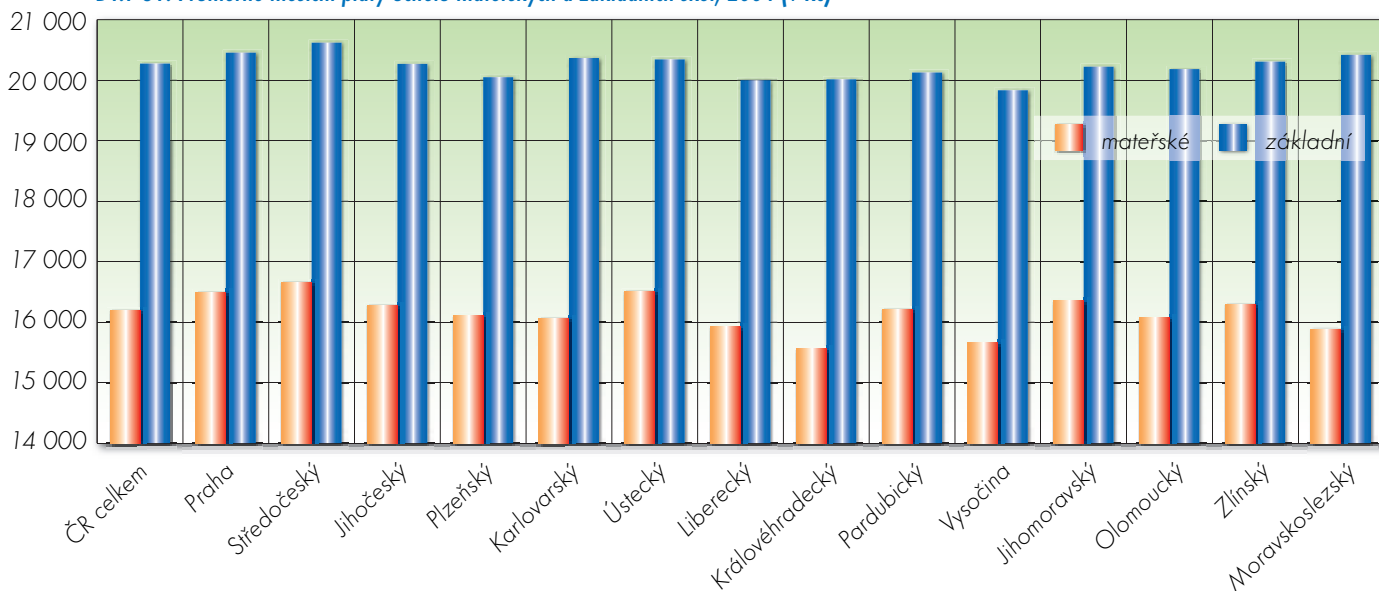
V případě **speciálních škol** poněkud vybočuje Karlovarský kraj a Hlavní město Praha, kde je průměrný plat učitele 22 881 Kč a 22 082 Kč oproti průměru za ČR celkem 21 288 Kč.

Platy učitelů jsou regionálně diferencovány v menší míře než platy zaměstnanců, které odrážejí zejména celkovou ekonomickou vyspělost kraje. Platy učitelů ve veřejné sféře se totiž odvíjejí od rozpočtu resortu školství a socioekonomická, kulturní a jiná krajová specifika na ně působí jen málo. Diference mezi platy učitelů v jednotlivých krajích jsou tak způsobovány zejména pevně danými faktory, jako jsou velikost škol a počet žáků, oborová struktura středních škol a vyšších odborných škol, počty žáků s postižením.

D1.1 T1: Průměrné měsíční platy učitelů na jednotlivých typech a druzích škol a na speciálních školách celkem, 2004 (v Kč)

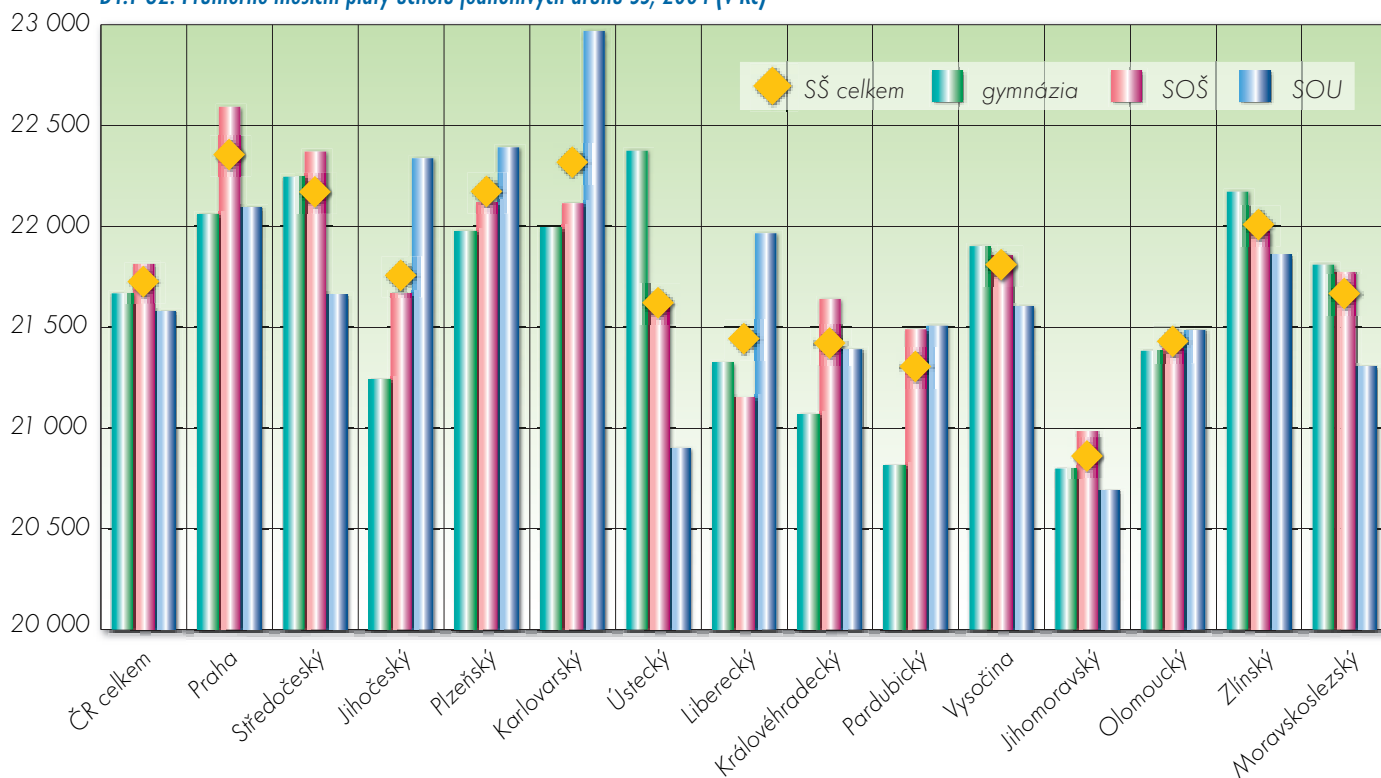
Území	mateřské	základní	SŠ celkem	z toho:			speciální školy celkem	VOŠ
				gymnázia	SOŠ	SOU		
ČR celkem	16 192	20 274	21 712	21 668	21 814	21 579	21 288	22 735
CZ01 Praha	16 498	20 454	22 342	22 060	22 593	22 094	22 082	22 424
CZ011 Hlavní město Praha	16 498 (3.)	20 454 (2.)	22 342 (1.)	22 060 (4.)	22 593 (1.)	22 094 (4.)	22 082 (2.)	22 424 (9.)
CZ02 Střední Čechy	16 663	20 619	22 157	22 246	22 371	21 660	21 508	23 985
CZ021 Středočeský kraj	16 663 (1.)	20 619 (1.)	22 157 (4.)	22 246 (2.)	22 371 (2.)	21 660 (7.)	21 508 (5.)	23 985 (2.)
CZ03 Jihozápad	16 194	20 169	21 919	21 556	21 854	22 362	22 000	23 617
CZ031 Jihočeský kraj	16 271 (6.)	20 269 (7.)	21 743 (7.)	21 242 (11.)	21 669 (8.)	22 338 (3.)	22 035 (3.)	23 978 (3.)
CZ032 Plzeňský kraj	16 105 (8.)	20 049 (11.)	22 159 (3.)	21 976 (6.)	22 116 (3.)	22 392 (2.)	21 963 (4.)	22 757 (5.)
CZ04 Severozápad	16 389	20 349	21 798	22 268	21 743	21 454	21 546	22 505
CZ041 Karlovarský kraj	16 065 (10.)	20 366 (4.)	22 304 (2.)	21 992 (5.)	22 115 (4.)	22 969 (1.)	22 881 (1.)	21 685 (12.)
CZ042 Ústecký kraj	16 507 (2.)	20 343 (5.)	21 607 (9.)	22 375 (1.)	21 602 (10.)	20 900 (13.)	21 143 (7.)	22 702 (6.)
CZ05 Severovýchod	15 887	20 048	21 372	21 037	21 449	21 601	21 004	21 549
CZ051 Liberecký kraj	15 923 (11.)	19 999 (13.)	21 429 (10.)	21 323 (10.)	21 151 (13.)	21 966 (5.)	20 892 (11.)	19 612 (14.)
CZ052 Královéhradecký kraj	15 556 (14.)	20 014 (12.)	21 407 (12.)	21 068 (12.)	21 640 (9.)	21 391 (11.)	21 213 (6.)	22 452 (8.)
CZ053 Pardubický kraj	16 210 (7.)	20 126 (10.)	21 291 (13.)	20 814 (13.)	21 490 (11.)	21 507 (9.)	20 807 (13.)	22 052 (11.)
CZ06 Jihovýchod	16 117	20 089	21 137	21 114	21 259	20 977	20 908	22 174
CZ061 Vysočina	15 657 (13.)	19 833 (14.)	21 796 (6.)	21 902 (7.)	21 855 (6.)	21 604 (8.)	20 962 (10.)	23 667 (4.)
CZ062 Jihomoravský kraj	16 350 (4.)	20 222 (8.)	20 847 (14.)	20 799 (14.)	20 985 (14.)	20 691 (14.)	20 891 (12.)	21 031 (13.)
CZ07 Střední Morava	16 177	20 242	21 695	21 727	21 694	21 663	21 056	24 372
CZ071 Olomoucký kraj	16 070 (9.)	20 183 (9.)	21 416 (11.)	21 383 (9.)	21 392 (12.)	21 486 (10.)	21 129 (8.)	22 497 (7.)
CZ072 Zlínský kraj	16 295 (5.)	20 306 (6.)	21 995 (5.)	22 172 (3.)	21 975 (5.)	21 858 (6.)	20 963 (9.)	25 399 (1.)
CZ08 Moravskoslezsko	15 884	20 418	21 653	21 810	21 774	21 306	20 657	22 249
CZ081 Moravskoslezský kraj	15 884 (12.)	20 418 (3.)	21 653 (8.)	21 810 (8.)	21 774 (7.)	21 306 (12.)	20 657 (14.)	22 249 (10.)

D1.1 G1: Průměrné měsíční platy učitelů mateřských a základních škol, 2004 (v Kč)

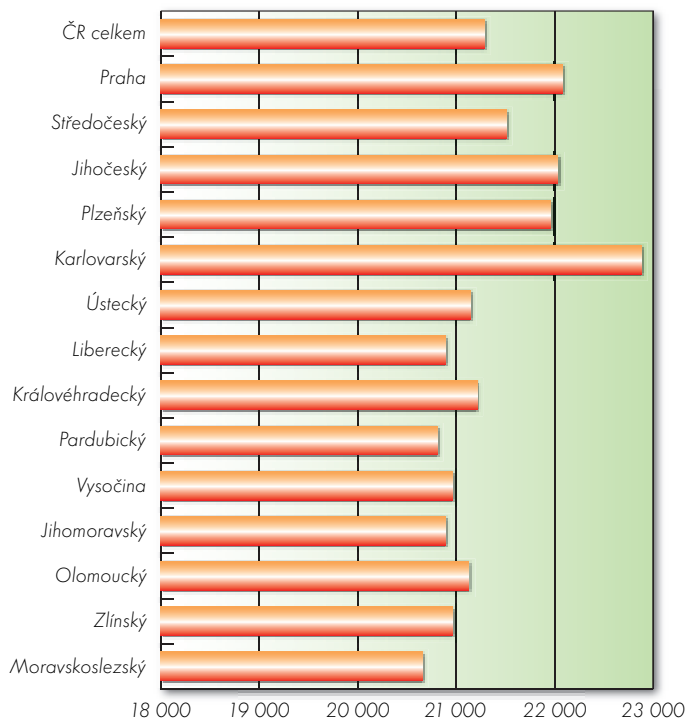

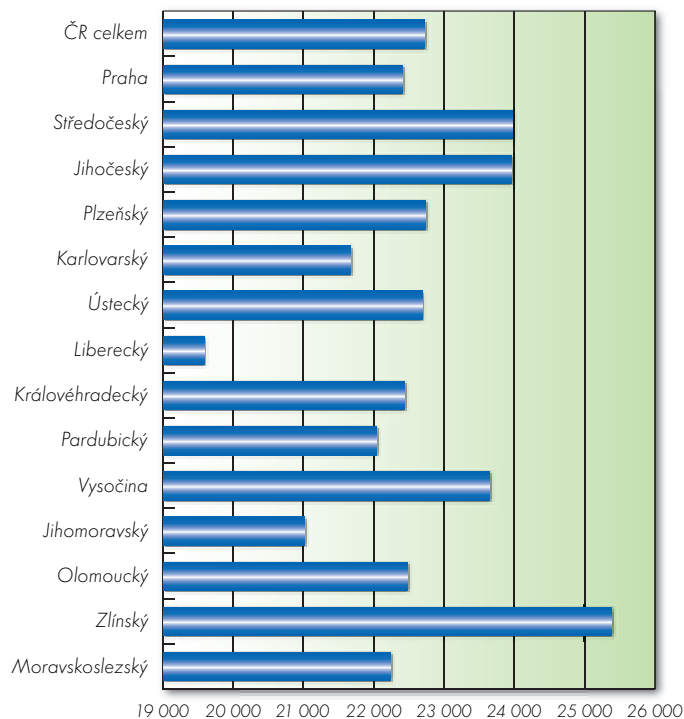
D1.1 G2: Průměrné měsíční platy učitelů jednotlivých druhů SŠ, 2004 (v Kč)

D1.1 G3: Průměrné měsíční platy učitelů speciálních škol, 2004 (v Kč)

D1.1 G4: Průměrné měsíční platy učitelů vyšších odborných škol, 2004 (v Kč)

Průměrné měsíční platy učitelů regionálního školství škol zřizovaných MŠMT, obcemi a kraji, vyplacené jen ze státního rozpočtu, podle úrovně vzdělávání jsou uvedeny v následující tabulce. Obecně nejnižší platy mají učitelé opět v mateřských školách (průměr za ČR 16 147 Kč), což je dáno především zařazením do nižší platové třídy, než je tomu u učitelů působících na vyšších úrovních vzdělávání. Na základních školách se díky úpravě platových poměrů zaměstnanců ve veřejných službách a správě přechodem z dvanáctitřídní stupnice platových tarifů na šestnáctitřídní od 1. ledna 2004 průměrné měsíční platy učitelů proti loňskému

roku výrazně zvýšily (průměr za ČR 20 238 Kč). Na speciálních školách celkem jsou platy o něco vyšší (v průměru za ČR celkem 21 257 Kč).

Učitelé středních škol mají platy o něco vyšší – 21,5 až 21,7 tis. Kč (z toho učitelé gymnázií pobírají průměrný plat 21 620 Kč, učitelé středních odborných škol 21 746 Kč a učitelé středních odborných učilišť 21 520 Kč). Nejvyšší platy byly v roce 2004 na vyšších odborných školách (22 541 Kč). Platy tak obecně rostou se zvyšující se úrovní vzdělání, na které učitel vyučuje, což odpovídá i platovému zařazení učitelů do platových tříd na jednotlivých vzdělávacích stupních.

Meziroční srovnání ukazatele

Ukazatel meziroční index charakterizuje **meziroční růst (pokles) průměrného měsíčního hrubého platu učitelů v %** a vyjadřuje, o kolik procent se zvýšil (poklesl) tento plat v daném období (za rok 2004) oproti stejnému období předchozího roku (k roku 2003).

Meziroční srovnání průměrného měsíčního platu učitelů je přitom členěno **podle úrovně vzdělávání**, tj. na meziroční růsty (indexy) platů učitelů na jednotlivých typech škol: mateřských, základních, středních – gymnáziích, středních odborných školách, středních odborných učilištích, speciálních školách a vyšších odborných školách.

Růst průměrných měsíčních platů učitelů v roce 2004 oproti roku 2003 se pohyboval **v průměru za ČR celkem** podle jednotlivých druhů a typů škol v rozmezí od 2,2% (u SOU) až do 8,6% (u základních škol). U SOŠ

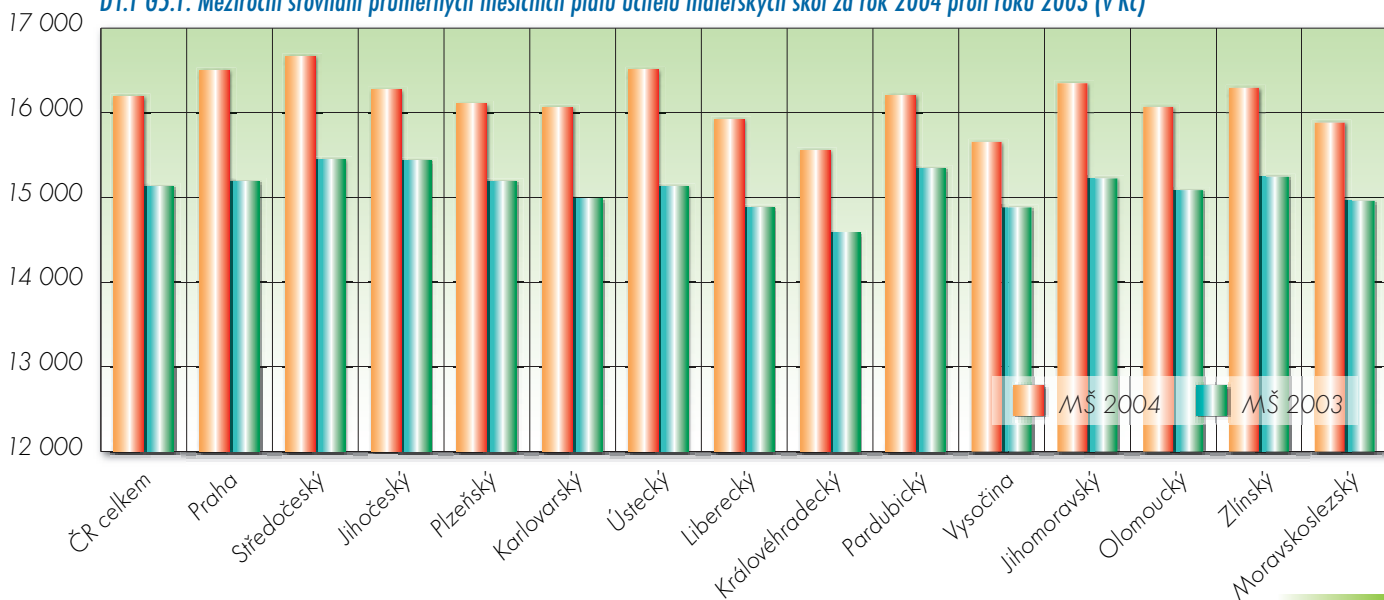
se jednalo o 3,0%, u gymnázií o 3,4%, u VOŠ o 3,7%, u mateřských škol o 6,5% a u speciálních škol o 6,8%. Nejvyšší nárůst průměrných platů mezi roky 2003 a 2004 jsme zaznamenali u učitelů základních škol především z důvodu již zmíněného zavedení šestnáctitřídní tarifní stupnice a jejich zařazení do stejné platové třídy jako je tomu u učitelů středních škol.

Podle jednotlivých druhů vzdělávání a jednotlivých **krajů** se hodnoty relativního ukazatele pohybují v poměrně velkém rozpětí, a to od nejnižšího meziročního nárůstu o 0,2% u gymnázií v Královéhradeckém kraji, až po nejvyšší meziroční nárůst o 10,1% u VOŠ v Plzeňském kraji. Nejvyšší krajové diference výše uvedeného ukazatele vykazují VOŠ (cca 8%) a částečně i gymnázia a speciální školy (cca 5%). U ostatních typů škol jsou krajové diference ukazatele nižší (cca 4% u SOŠ a SOU) až malé u MŠ a ZŠ (cca 3%).

D1.1 T2: Průměrné měsíční platy učitelů (placeni ze státního rozpočtu) na jednotlivých typech a druzích škol a na speciálních školách celkem, 2004 (v Kč)

Území	mateřské	základní	SŠ celkem	z toho:			speciální školy celkem	VOŠ
				gymnázia	SOŠ	SOU		
ČR celkem	16 147	20 238	21 652	21 620	21 746	21 520	21 257	22 541
CZ01 Praha	16 279	20 265	22 019	21 774	22 262	21 703	21 780	21 927
CZ011 Hlavní město Praha	16 279 (5.)	20 265 (6.)	22 019 (4.)	21 774 (8.)	22 262 (2.)	21 703 (6.)	21 780 (4.)	21 927 (11.)
CZ02 Střední Čechy	16 659	20 607	22 122	22 241	22 321	21 613	21 510	23 985
CZ021 Středočeský kraj	16 659 (1.)	20 607 (1.)	22 122 (3.)	22 241 (2.)	22 321 (1.)	21 613 (7.)	21 510 (5.)	23 985 (1.)
CZ03 Jihozápad	16 110	20 122	21 912	21 579	21 843	22 333	21 972	23 612
CZ031 Jihočeský kraj	16 256 (6.)	20 242 (7.)	21 730 (7.)	21 240 (11.)	21 657 (9.)	22 318 (3.)	22 036 (2.)	23 971 (2.)
CZ032 Plzeňský kraj	15 940 (10.)	19 978 (13.)	22 160 (2.)	22 044 (4.)	22 105 (3.)	22 352 (2.)	21 905 (3.)	22 757 (6.)
CZ04 Severozápad	16 365	20 315	21 750	22 260	21 673	21 407	21 594	22 557
CZ041 Karlovarský kraj	16 020 (8.)	20 325 (3.)	22 235 (1.)	21 992 (5.)	22 049 (4.)	22 829 (1.)	22 867 (1.)	21 685 (12.)
CZ042 Ústecký kraj	16 491 (2.)	20 311 (4.)	21 566 (9.)	22 364 (1.)	21 531 (10.)	20 888 (13.)	21 207 (6.)	22 768 (5.)
CZ05 Severovýchod	15 897	20 042	21 355	21 030	21 443	21 555	20 996	21 637
CZ051 Liberecký kraj	15 913 (11.)	19 989 (12.)	21 398 (12.)	21 304 (10.)	21 132 (13.)	21 906 (4.)	20 905 (11.)	19 612 (14.)
CZ052 Královéhradecký kraj	15 587 (14.)	20 014 (11.)	21 407 (11.)	21 059 (12.)	21 667 (8.)	21 359 (11.)	21 185 (7.)	22 452 (8.)
CZ053 Pardubický kraj	16 215 (7.)	20 118 (10.)	21 268 (13.)	20 816 (13.)	21 463 (11.)	21 459 (10.)	20 803 (13.)	22 277 (9.)
CZ06 Jihovýchod	16 088	20 070	21 107	21 106	21 223	20 932	20 902	22 199
CZ061 Vysočina	15 648 (13.)	19 825 (14.)	21 766 (6.)	21 905 (6.)	21 809 (6.)	21 571 (8.)	20 992 (9.)	23 730 (4.)
CZ062 Jihomoravský kraj	16 312 (3.)	20 197 (8.)	20 816 (14.)	20 786 (14.)	20 954 (14.)	20 639 (14.)	20 874 (12.)	21 032 (13.)
CZ07 Střední Morava	16 147	20 234	21 691	21 724	21 699	21 644	21 048	23 274
CZ071 Olomoucký kraj	16 014 (9.)	20 174 (9.)	21 409 (10.)	21 379 (9.)	21 391 (12.)	21 468 (9.)	21 124 (8.)	22 497 (7.)
CZ072 Zlínský kraj	16 292 (4.)	20 300 (5.)	21 995 (5.)	22 169 (3.)	21 987 (5.)	21 840 (5.)	20 952 (10.)	23 949 (3.)
CZ08 Moravskoslezsko	15 850	20 390	21 643	21 786	21 771	21 298	20 650	22 249
CZ081 Moravskoslezský kraj	15 850 (12.)	20 390 (2.)	21 643 (8.)	21 786 (7.)	21 771 (7.)	21 298 (12.)	20 650 (14.)	22 249 (10.)

D1.1 G5.1: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů mateřských škol za rok 2004 proti roku 2003 (v Kč)

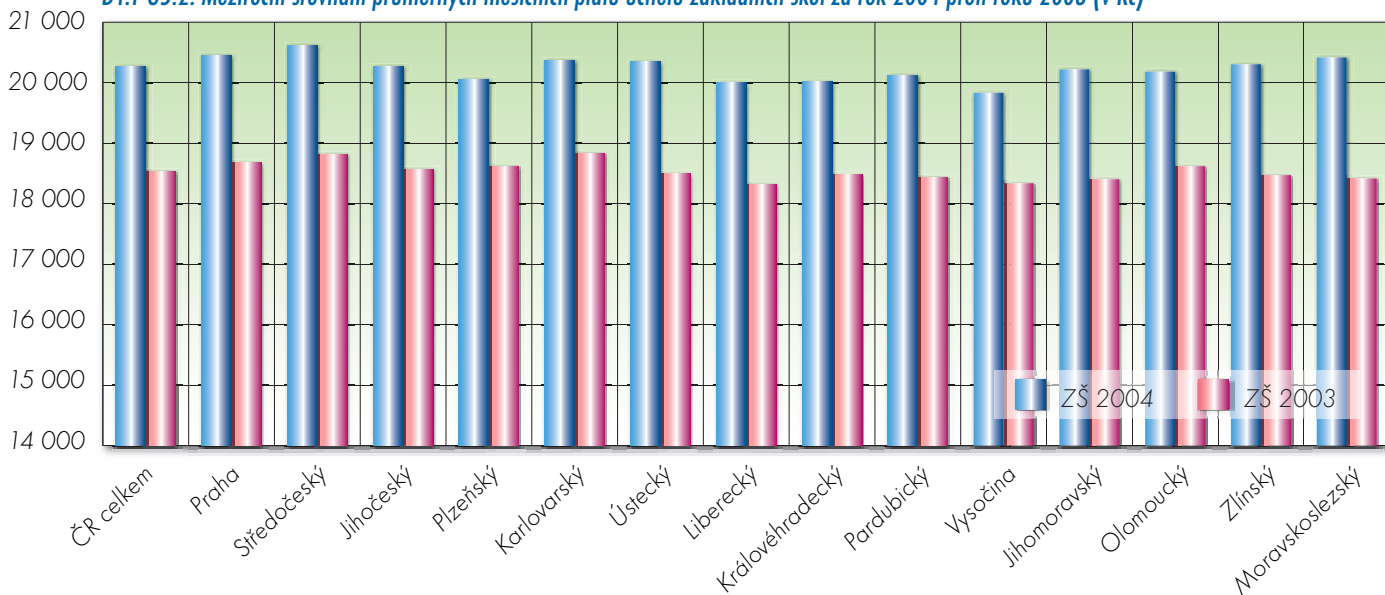

D1.1 T3: Meziroční relativní srovnání (růst/pokles) průměrných měsíčních platů učitelů na jednotlivých typech a druzích škol škol a na speciálních školách celkem za rok 2004 proti roku 2003 (v %)

Území	mateřské	základní	SŠ celkem	z toho:			speciální školy celkem	VOŠ
				gymnázia	SOŠ	SOU		
ČR celkem	6,5	8,6	2,9	3,4	3,0	2,2	6,8	3,7
CZ01 Praha	7,9	8,7	3,9	4,0	4,4	2,0	6,5	5,9
CZ011 Hlavní město Praha	7,9 (2.)	8,7 (6.)	3,9 (3.)	4,0 (7.)	4,4 (3.)	2,0 (9.)	6,5 (8.)	5,9 (4.)
CZ02 Střední Čechy	7,3	8,8	4,7	4,8	5,1	3,6	8,0	8,3
CZ021 Středočeský kraj	7,3 (3.)	8,8 (5.)	4,7 (2.)	4,8 (5.)	5,1 (2.)	3,6 (4.)	8,0 (3.)	8,3 (3.)
CZ03 Jihozápad	5,4	7,8	3,8	3,0	3,9	4,3	6,9	5,8
CZ031 Jihočeský kraj	5,1 (13.)	8,4 (8.)	2,8 (8.)	1,6 (11.)	2,9 (7.)	3,9 (3.)	7,0 (6.)	3,9 (7.)
CZ032 Plzeňský kraj	5,7 (11.)	7,1 (14.)	5,0 (1.)	4,8 (4.)	5,3 (1.)	4,8 (1.)	6,7 (7.)	10,1 (1.)
CZ04 Severozápad	7,9	8,7	2,2	4,6	1,9	0,5	6,3	3,0
CZ041 Karlovarský kraj	6,7 (5.)	7,5 (13.)	3,3 (5.)	5,2 (2.)	3,0 (6.)	1,8 (10.)	9,8 (1.)	5,8 (5.)
CZ042 Ústecký kraj	8,3 (1.)	9,1 (2.)	1,8 (12.)	4,3 (6.)	1,5 (12.)	-0,1	5,2 (14.)	2,5 (10.)
CZ05 Severovýchod	6,0	8,1	2,0	2,0	1,7	2,4	6,3	-0,4
CZ051 Liberecký kraj	6,5 (6.)	8,4 (9.)	3,1 (6.)	5,3 (1.)	1,2 (13.)	4,0 (2.)	6,0 (10.)	-8,2
CZ052 Královéhradecký kraj	6,3 (8.)	7,7 (11.)	0,9 (14.)	0,2 (14.)	1,2 (14.)	1,2 (12.)	5,7 (11.)	2,7 (9.)
CZ053 Pardubický kraj	5,3 (12.)	8,4 (7.)	2,1 (10.)	1,4 (13.)	2,5 (8.)	2,3 (7.)	7,7 (4.)	1,6 (12.)
CZ06 Jihovýchod	6,2	8,5	1,7	2,0	1,9	1,0	5,7	0,7
CZ061 Vysočina	4,9 (14.)	7,5 (12.)	2,6 (9.)	3,3 (8.)	2,4 (9.)	2,2 (8.)	6,3 (9.)	-0,5
CZ062 Jihomoravský kraj	6,9 (4.)	9,0 (4.)	1,3 (13.)	1,5 (12.)	1,7 (11.)	0,4 (13.)	5,5 (12.)	1,7 (11.)
CZ07 Střední Morava	6,3	8,4	2,5	3,0	2,5	2,0	6,7	5,5
CZ071 Olomoucký kraj	6,1 (9.)	7,7 (10.)	3,0 (7.)	3,1 (9.)	3,4 (4.)	2,5 (6.)	7,6 (5.)	8,5 (2.)
CZ072 Zlínský kraj	6,4 (7.)	9,0 (3.)	2,0 (11.)	3,0 (10.)	1,7 (10.)	1,5 (11.)	5,5 (13.)	4,0 (6.)
CZ08 Moravskoslezsko	5,8	9,8	3,6	5,1	3,3	2,6	8,1	3,2
CZ081 Moravskoslezský kraj	5,8 (10.)	9,8 (1.)	3,6 (4.)	5,1 (3.)	3,3 (5.)	2,6 (5.)	8,1 (2.)	3,2 (8.)

D1.1 G5.2: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů základních škol za rok 2004 proti roku 2003 (v Kč)

Podle jednotlivých typů škol a krajů jsou **nejvyšší** hodnoty meziročního růstu průměrného měsíčního hrubého platu učitelů zaznamenány u VOŠ v Plzeňském kraji, speciálních škol v Karlovarském kraji, u ZŠ v Moravskoslezském kraji, u MŠ v Ústeckém kraji, SOŠ v Plzeňském kraji, u gymnázií v Libereckém kraji a nakonec u SOU v Plzeňském kraji.

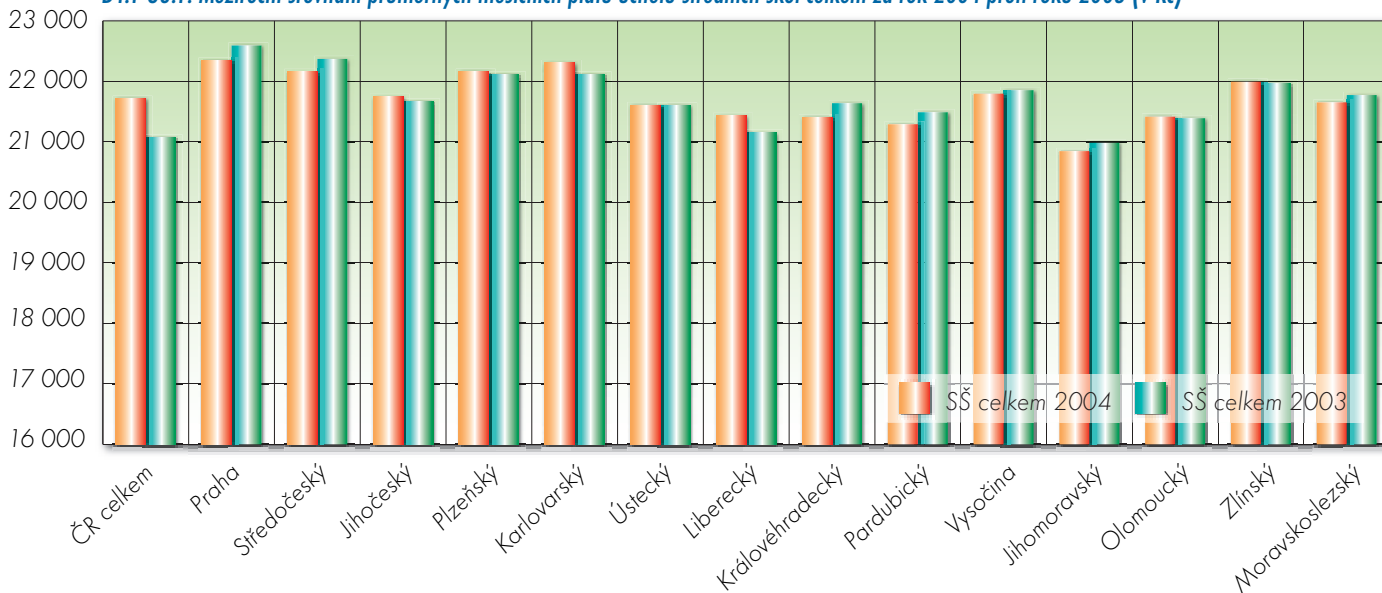
Naopak **nejnižší** hodnoty meziročního relativního růstu průměrného měsíčního hrubého platu učitelů v roce 2004 proti roku 2003 jsou zaznamenány u gymnázií v Královéhradeckém kraji, u SOU v Jihomoravském kraji, u SOŠ v Královéhradeckém kraji, u VOŠ v Pardubickém kraji, u MŠ v kraji Vysočina, u speciálních škol v Ústeckém kraji a u ZŠ v Plzeňském kraji.

Jak již bylo řečeno, platy učitelů ve veřejné sféře se odvíjejí na jednotlivých školách od výše rozpočtu resortu školství, normativů a dalších pevných faktorů (velikost škol, tříd, počtu žáků, oborové struktury středních a vyšších odborných škol).

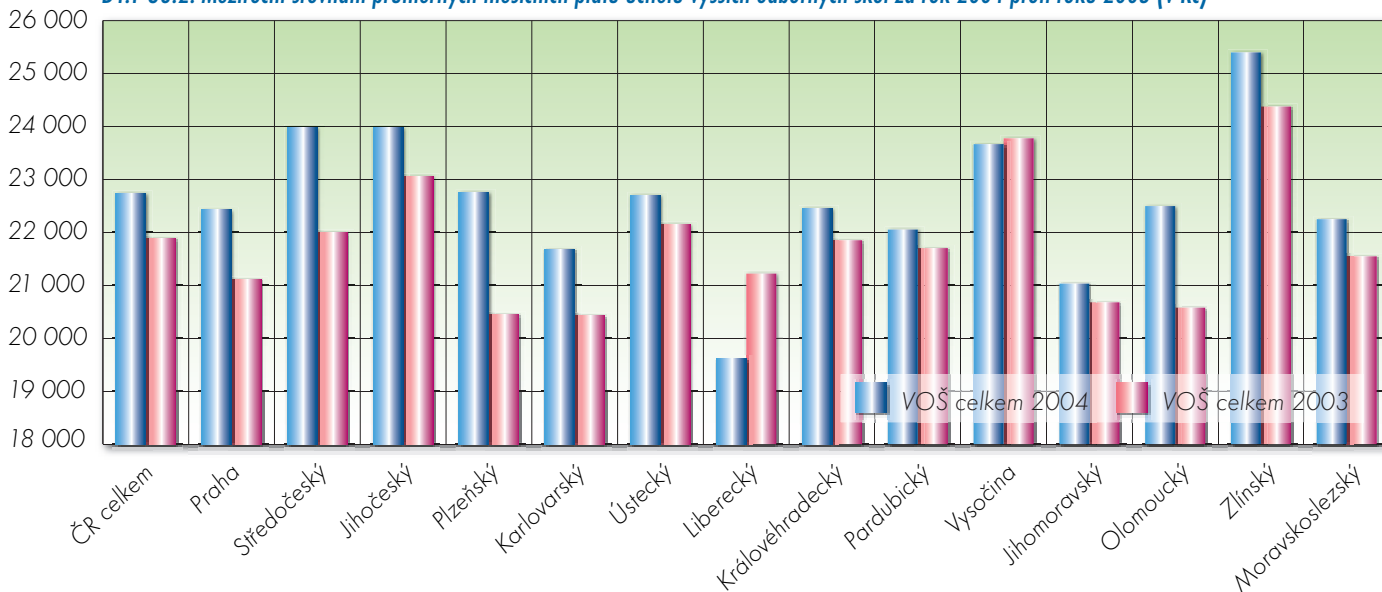
V roce 2004 bylo provedeno od 1. 1. 2004 převedení všech zaměstnanců RgŠ z 12třídního modelu do 16třídního platového modelu v souvislosti s uplatněním NV č. 330/2003 Sb. a V č. 331/2003 Sb. Od 1. 1. 2004 vstoupilo tedy v platnost nařízení vlády č. 330/2003 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě a nová 16 třídní stupnice platových tarifů podle platových tříd a platových stupňů pro zaměstnance.

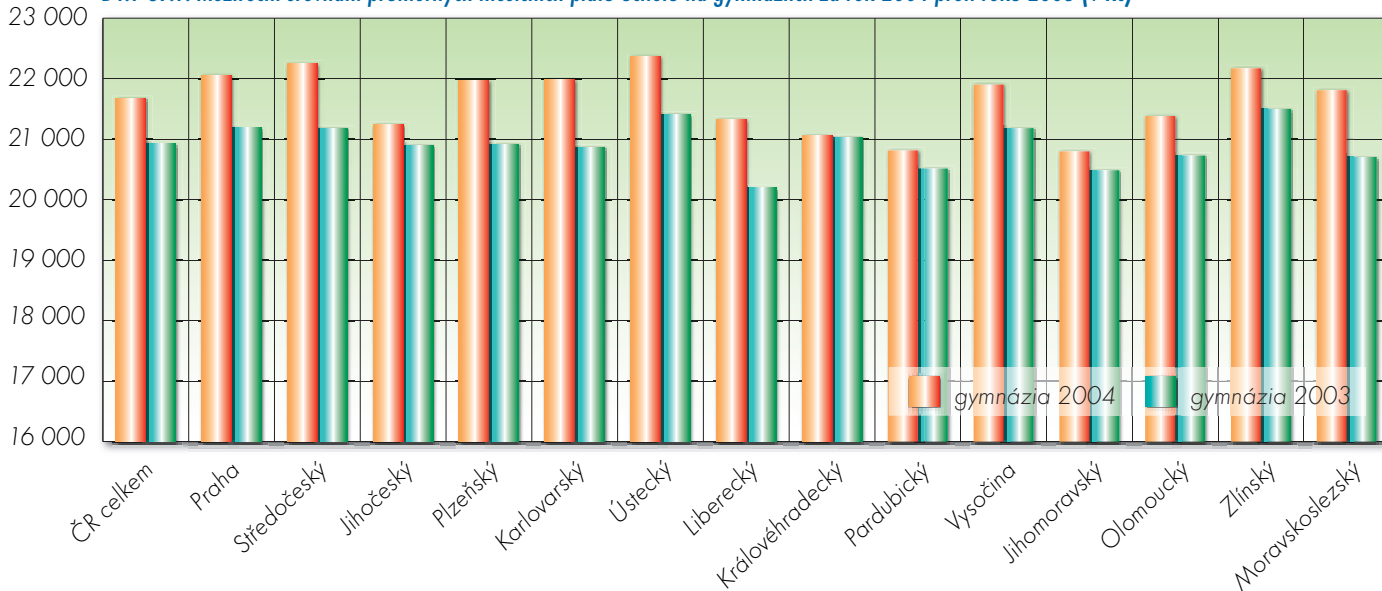
D1.1 G6.1: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů středních škol celkem za rok 2004 proti roku 2003 (v Kč)

D1.1 G6.2: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů vyšších odborných škol za rok 2004 proti roku 2003 (v Kč)

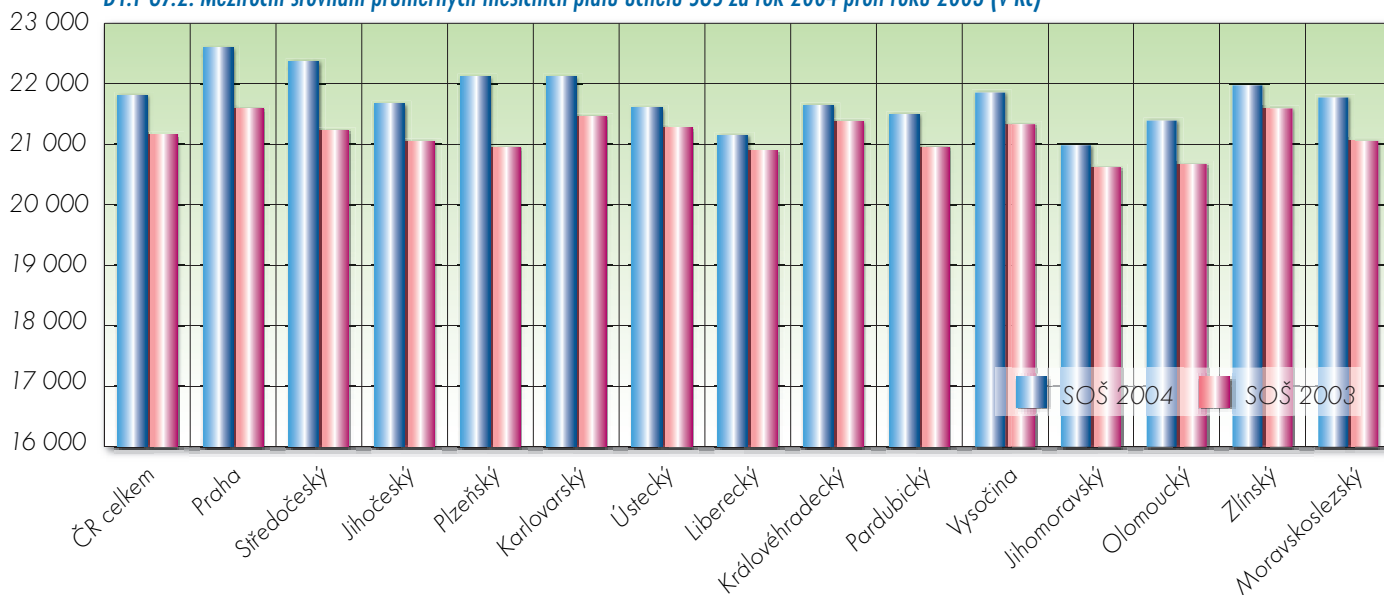

D1.1 G7.1: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů na gymnáziích za rok 2004 proti roku 2003 (v Kč)

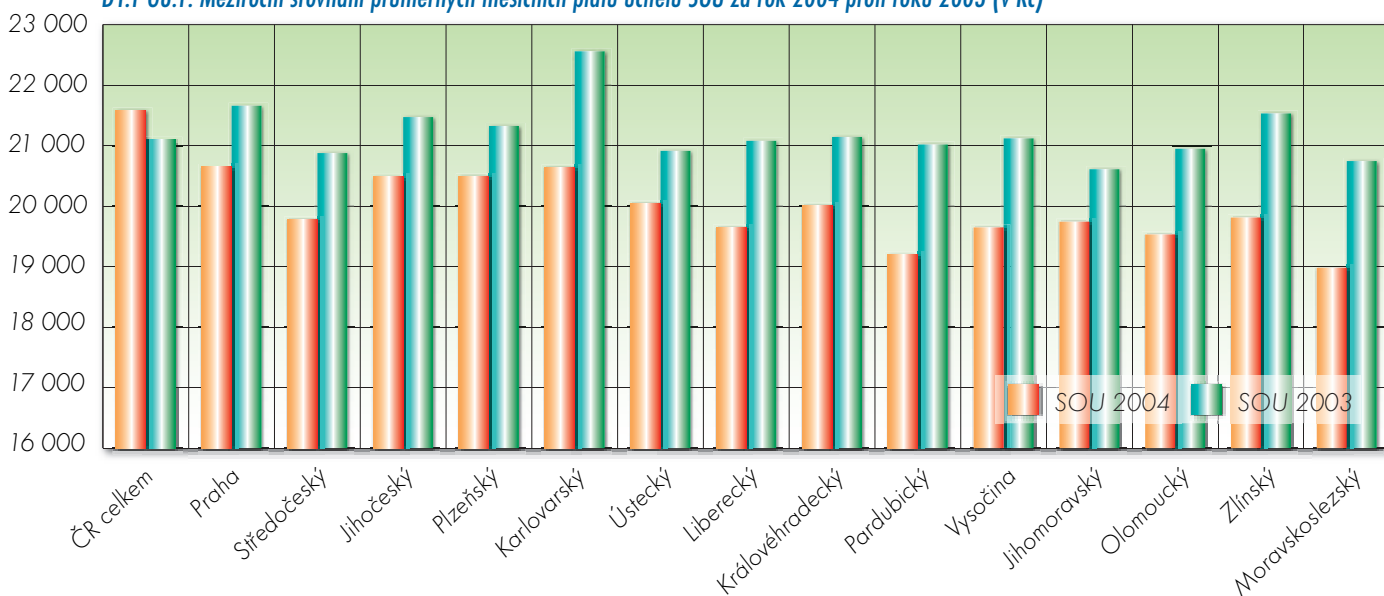

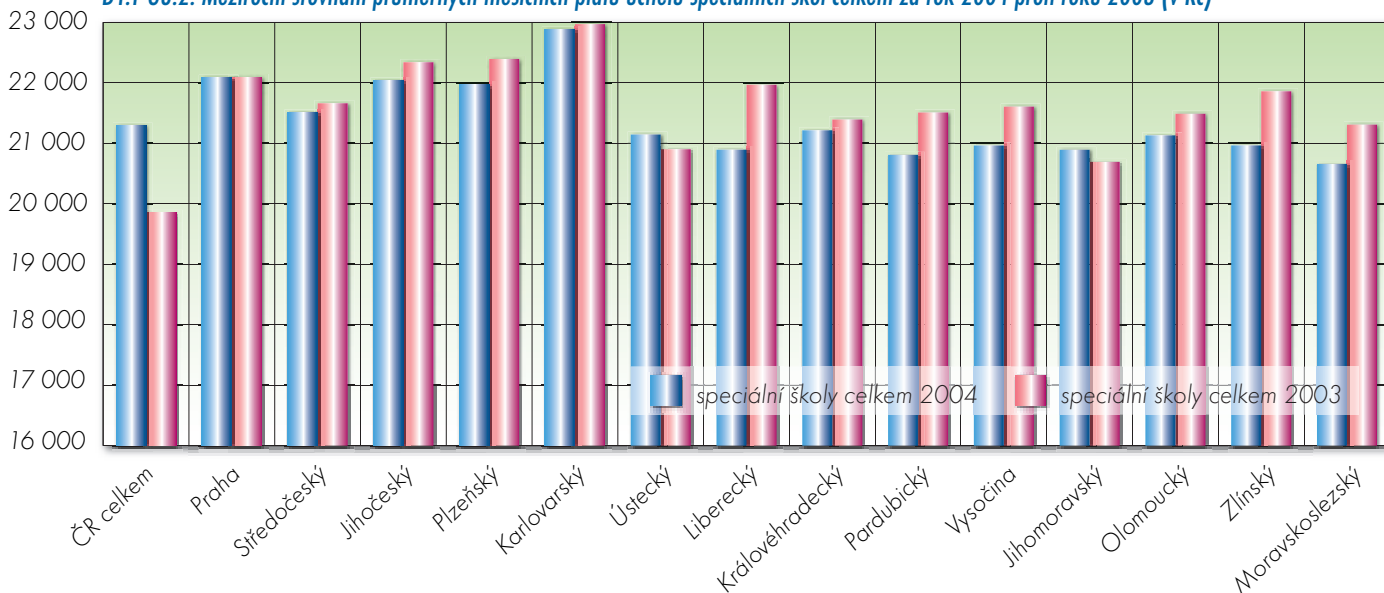
D1.1 G7.2: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů SOŠ za rok 2004 proti roku 2003 (v Kč)

D1.1 G8.1: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů SOU za rok 2004 proti roku 2003 (v Kč)

D1.1 G8.2: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů speciálních škol celkem za rok 2004 proti roku 2003 (v Kč)

D 1.2 Platy pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje průměrnou **měsíční výši hrubých platů** pedagogických pracovníků. Podávaný přehled je přitom členěn **podle úrovně vzdělávání**, tj. na platy pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol; mateřských, základních, středních – gymnáziích, středních odborných školách, středních odborných učilištích, speciálních školách celkem a vyšších odborných školách.

Metodika výpočtu

$$\frac{MP_i}{Ped_i} : 12 \times 1000$$

MP – roční (kumulativní za 12 měsíců) hrubé platy v tis. Kč, vyplacené z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci, zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení, zvláštní příplatky, odměny za přesčas, ostatní příplatky, např. další plat) a nenárokové složky platu – osobní příplatky a odměny

Ped – průměrný přepočtený počet pedagogických pracovníků za kalendářní rok

i – jednotlivé typy a druhy škol (mateřské; základní; střední: gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště; speciální školy celkem a vyšší odborné školy)

Za zřizovatele: MŠMT, obec a kraj.

Platový řád: zákon č. 143/92 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech.

Průměrný měsíční nominální plat pedagogických pracovníků (v Kč) je vypočten z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za pro-

vedenou práci (hrubé platy zahrnují platy celkem, tj. peněžita plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům v pracovním poměru, kteří jsou v evidenčním počtu, za práci). Mzdové prostředky zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení, zvláštní příplatky, odměny za přesčas, ostatní příplatky, např. další plat) a nenárokové složky platu – osobní příplatky a odměny.

Zdroj dat

➤ výkaz škol (MŠMT) P 1 - 04 Čtvrtletní výkaz o pracovních a mzdových prostředcích v regionálním školství (kumulace za 1. až 4. čtvrtletí 2004)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Průměrné měsíční nominální platy pedagogických pracovníků regionálního školství škol zřizovaných MŠMT, obcemi a kraji, vyplacené jen ze státního rozpočtu, podle úrovně vzdělávání jsou uvedeny v následující tabulce. **Obecně nejnižší platy mají pedagogičtí pracovníci v mateřských školách** (průměr za ČR 16 147 Kč). **Na základních školách se průměrné platy pedagogických pracovníků** (průměr za ČR 20 227 Kč) za rok 2004 přibližují k průměrným platům středních škol.

Na speciálních školách celkem jsou platy jen o něco málo vyšší (v průměru za ČR celkem 20 72 Kč).

Pedagogičtí pracovníci středních škol mají platy ještě o něco vyšší, a to za ČR celkem v rozpětí od 19,6 až do 21,7 tis. Kč (z toho pedagogičtí pracovníci gymnázií pobírají průměrný plat 21 600 Kč, pedagogičtí pracovníci středních odborných škol 21 745 Kč a pedagogičtí pracovníci středních odborných učilišť 19 626 Kč). **Nejvyšší platy pedagogických pracovníků byly v roce 2004 na vyšších odborných školách** (průměr za ČR 22 477 Kč). **Platy tak obecně rostou se zvyšující se úrovní vzdělání, na které pedagogický pracovník vyučuje**, což odpovídá i platovému zařazení pedagogických pracovníků do platových tříd na jednotlivých vzdělávacích stupních.

D1.2 T1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků (placeni ze státního rozpočtu) na jednotlivých typech a druzích škol a na speciálních školách celkem, 2004 (v Kč)

Území	mateřské	základní	SŠ celkem	z toho:						speciální školy celkem	VOŠ
				gymnázia		SOŠ		SOU			
ČR celkem	16 147	20 227	20 891	21 600	21 745	19 626	20 572	22 477			
CZ01 Praha	16 279	20 259	21 653	21 774	22 261	20 117	21 295	21 927			
CZ011 Hlavní město Praha	16 279 (5.)	20 259 (6.)	21 653 (1.)	21 774 (7.)	22 261 (2.)	20 117 (4.)	21 295 (3.)	21 927 (11.)			
CZ02 Střední Čechy	16 658	20 595	21 408	22 223	22 318	19 953	20 870	23 985			
CZ021 Středočeský kraj	16 658 (1.)	20 595 (1.)	21 408 (2.)	22 223 (2.)	22 318 (1.)	19 953 (5.)	20 870 (5.)	23 985 (1.)			
CZ03 Jihozápad	16 109	20 108	21 242	21 510	21 842	20 518	21 353	23 612			
CZ031 Jihočeský kraj	16 257 (6.)	20 222 (7.)	21 134 (6.)	21 164 (11.)	21 655 (9.)	20 586 (1.)	21 525 (2.)	23 971 (2.)			
CZ032 Plzeňský kraj	15 938 (10.)	19 971 (13.)	21 387 (4.)	21 987 (5.)	22 105 (3.)	20 432 (3.)	21 178 (4.)	22 757 (6.)			
CZ04 Severozápad	16 365	20 307	20 908	22 260	21 671	19 503	21 040	22 557			
CZ041 Karlovarský kraj	16 019 (8.)	20 319 (3.)	21 407 (3.)	21 992 (4.)	22 048 (4.)	20 450 (2.)	22 287 (1.)	21 685 (12.)			
CZ042 Ústecký kraj	16 491 (2.)	20 302 (4.)	20 723 (9.)	22 364 (1.)	21 529 (10.)	19 167 (13.)	20 679 (6.)	22 768 (5.)			
CZ05 Severovýchod	15 898	20 027	20 525	21 013	21 442	19 424	20 144	21 637			
CZ051 Liberecký kraj	15 918 (11.)	19 981 (11.)	20 483 (13.)	21 215 (10.)	21 132 (13.)	19 604 (7.)	20 331 (9.)	19 612 (14.)			
CZ052 Královéhradecký kraj	15 586 (14.)	19 980 (12.)	20 557 (11.)	21 059 (12.)	21 664 (8.)	19 343 (12.)	20 130 (11.)	22 452 (8.)			
CZ053 Pardubický kraj	16 215 (7.)	20 117 (10.)	20 525 (12.)	20 829 (13.)	21 463 (11.)	19 348 (11.)	19 974 (13.)	22 277 (9.)			
CZ06 Jihovýchod	16 088	20 065	20 277	21 081	21 219	19 067	19 907	21 905			
CZ061 Vysocina	15 648 (13.)	19 821 (14.)	20 839 (7.)	21 902 (6.)	21 797 (6.)	19 543 (8.)	20 272 (10.)	22 980 (4.)			
CZ062 Jihomoravský kraj	16 312 (3.)	20 192 (8.)	20 027 (14.)	20 757 (14.)	20 954 (14.)	18 845 (14.)	19 796 (14.)	21 032 (13.)			
CZ07 Střední Morava	16 146	20 213	20 848	21 724	21 699	19 646	20 515	23 274			
CZ071 Olomoucký kraj	16 014 (9.)	20 137 (9.)	20 582 (10.)	21 379 (9.)	21 391 (12.)	19 470 (9.)	20 614 (7.)	22 497 (7.)			
CZ072 Zlínský kraj	16 292 (4.)	20 297 (5.)	21 134 (5.)	22 169 (3.)	21 987 (5.)	19 837 (6.)	20 394 (8.)	23 949 (3.)			
CZ08 Moravskoslezsko	15 850	20 387	20 788	21 760	21 769	19 444	20 096	22 249			
CZ081 Moravskoslezský kraj	15 850 (12.)	20 387 (2.)	20 788 (8.)	21 760 (8.)	21 769 (7.)	19 444 (10.)	20 096 (12.)	22 249 (10.)			

Do těchto souvislostí se samozřejmě promítají i regionální rozdíly. Jak však uvidíme dále, krajová diferenciacie platů pedagogických pracovníků je menší než v případě zaměstnanců, jelikož se odvíjí od jiných hledisek. Zatímco průměrné mzdy zaměstnanců odrážejí do značné míry ekonomické prostředí kraje (jsou započteny i podnikatelské, „tržní“ subjekty), platy pedagogických pracovníků ve veřejných vzdělávacích institucích jsou vázány na položky z rozpočtu MŠMT. U platů pedagogických pracovníků platí obdobné faktory jako u platů učitelů.

Pedagogický pracovník je širší pojem než učitel a zahrnuje kromě učitelů i vychovatele, ředitele škol a školských zařízení, zástupce ředitelů škol a školských zařízení, zástupce ředitelů pro výchovnou činnost mimo vyučování, učitele, výchovné poradce, ostatní pedagogické pra-

covníky, mistry odborné výchovy, odborné pracovníky sportovních škol – trenéry, instruktory SOU a SPV.

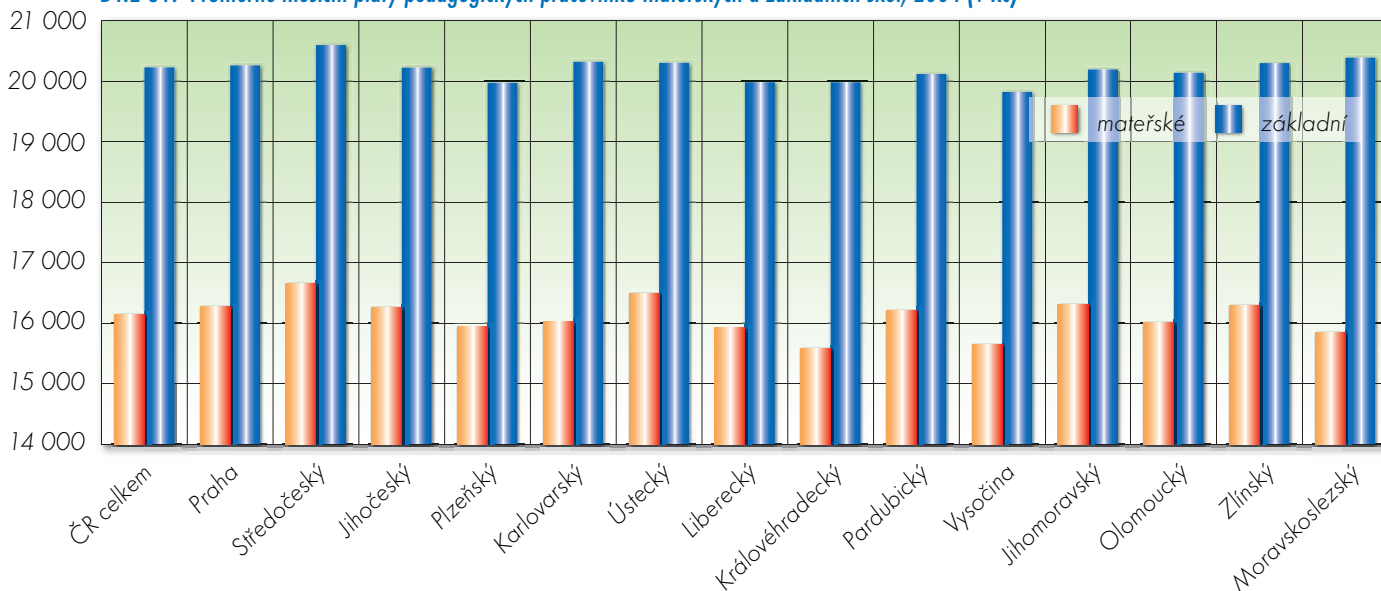
Zatímco průměrná výše mezd zaměstnanců úzce souvisí s celkovou ekonomickou i sociální situací v daném kraji (jak již bylo naznačeno), **platy pedagogických pracovníků se v jednotlivých krajích diferencují spíše podle jiných hledisek.** Hlavním z nich jsou **republikové normativy**, v krajích jsou to tzv. **krajské normativy** (jak již bylo uvedeno i v předchozí kapitole u učitelů).

Regionální rozdíly

Údaje v tabulce D1.2 T1 udávají výši průměrného platu pedagogických pracovníků, vyplacených jen ze státního rozpočtu, v jednotlivých

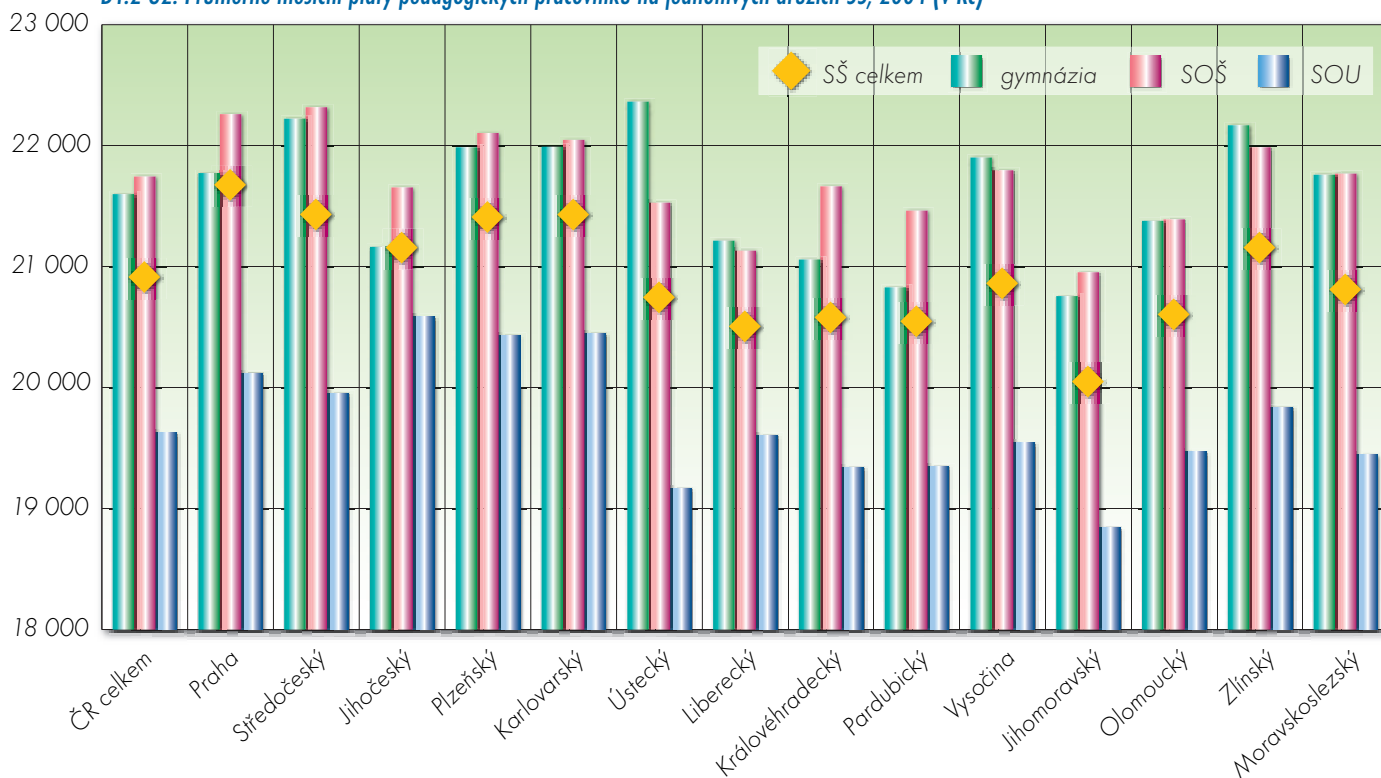
D1.2 T2: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol a na speciálních školách celkem, 2004 (v Kč)													
Území	mateřské	základní	SŠ celkem	z toho:			speciální školy celkem	VOŠ					
				gymnázia	SOŠ	SOU							
ČR celkem	16 191	20 262	20 943	21 649	21 812	19 668	20 598	22 683					
CZ01 Praha	16 498	20 447	21 972	22 071	22 591	20 456	21 560	22 424					
CZ011 Hlavní město Praha	16 498 (3.)	20 447 (2.)	21 972 (1.)	22 071 (4.)	22 591 (1.)	20 456 (4.)	21 560 (2.)	22 424 (9.)					
CZ02 Střední Čechy	16 662	20 606	21 436	22 228	22 368	19 982	20 837	23 985					
CZ021 Středočeský kraj	16 662 (1.)	20 606 (1.)	21 436 (3.)	22 228 (2.)	22 368 (2.)	19 982 (5.)	20 837 (5.)	23 985 (2.)					
CZ03 Jihozápad	16 187	20 155	21 249	21 488	21 853	20 539	21 380	23 617					
CZ031 Jihočeský kraj	16 260 (6.)	20 249 (7.)	21 144 (5.)	21 166 (11.)	21 667 (8.)	20 601 (1.)	21 530 (3.)	23 978 (3.)					
CZ032 Plzeňský kraj	16 103 (8.)	20 043 (11.)	21 391 (4.)	21 922 (6.)	22 116 (3.)	20 459 (3.)	21 228 (4.)	22 757 (5.)					
CZ04 Severozápad	16 389	20 340	20 926	22 268	21 737	19 494	21 015	22 505					
CZ041 Karlovarský kraj	16 068 (10.)	20 360 (4.)	21 461 (2.)	21 992 (5.)	22 113 (4.)	20 524 (2.)	22 305 (1.)	21 685 (12.)					
CZ042 Ústecký kraj	16 507 (2.)	20 333 (5.)	20 728 (9.)	22 375 (1.)	21 594 (10.)	19 131 (13.)	20 644 (6.)	22 702 (6.)					
CZ05 Severovýchod	15 888	20 026	20 553	21 020	21 448	19 484	20 155	21 549					
CZ051 Liberecký kraj	15 929 (11.)	19 987 (12.)	20 534 (13.)	21 233 (10.)	21 151 (13.)	19 697 (7.)	20 326 (9.)	19 612 (14.)					
CZ052 Královéhradecký kraj	15 556 (14.)	19 978 (13.)	20 569 (11.)	21 068 (12.)	21 637 (9.)	19 386 (12.)	20 165 (11.)	22 452 (8.)					
CZ053 Pardubický kraj	16 210 (7.)	20 112 (10.)	20 551 (12.)	20 827 (13.)	21 490 (11.)	19 395 (11.)	19 965 (13.)	22 052 (11.)					
CZ06 Jihovýchod	16 116	20 082	20 300	21 089	21 254	19 093	19 909	21 940					
CZ061 Vysočina	15 657 (13.)	19 828 (14.)	20 844 (7.)	21 900 (7.)	21 839 (6.)	19 531 (8.)	20 244 (10.)	23 026 (4.)					
CZ062 Jihomoravský kraj	16 350 (4.)	20 214 (8.)	20 057 (14.)	20 769 (14.)	20 985 (14.)	18 888 (14.)	19 808 (14.)	21 031 (13.)					
CZ07 Střední Morava	16 177	20 221	20 852	21 727	21 693	19 657	20 522	24 372					
CZ071 Olomoucký kraj	16 069 (9.)	20 146 (9.)	20 587 (10.)	21 383 (9.)	21 392 (12.)	19 480 (9.)	20 617 (7.)	22 497 (7.)					
CZ072 Zlínský kraj	16 295 (5.)	20 303 (6.)	21 135 (6.)	22 172 (3.)	21 974 (5.)	19 849 (6.)	20 403 (8.)	25 399 (1.)					
CZ08 Moravskoslezsko	15 884	20 415	20 795	21 783	21 771	19 452	20 097	22 249					
CZ081 Moravskoslezský kraj	15 884 (12.)	20 415 (3.)	20 795 (8.)	21 783 (8.)	21 771 (7.)	19 452 (10.)	20 097 (12.)	22 249 (10.)					

D1.2 G1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků mateřských a základních škol, 2004 (v Kč)

D1.2 G2: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků na jednotlivých druzích SŠ, 2004 (v Kč)

krajích a oblastech podle jednotlivých druhů a typů škol. Pokud jde o absolutní výši průměrných platů pedagogických pracovníků, **rozdíly jsou již na první pohled v jednotlivých krajích jen malé – zejména v případě základních a mateřských škol. Výraznější rozdíly v platech nalezneme pouze u vyšších odborných škol** – ve Středočeském kraji činí 23 985 Kč, v Jihočeském kraji 23 971 Kč a ve Zlínském kraji činí průměrný plat 23 949 Kč, což je znatelně více než celorepublikový průměr 22 477 Kč. V Libereckém kraji je tato hodnota naopak nejnižší: 19 612 Kč. Zde nejspíše působí zmíněný faktor rozpočtových financí vázaných na konkrétní oborovou strukturu VOŠ v daném kraji.

V případě **speciálních škol** je nejvyšší hodnota v Karlovarském kraji, kde byl průměrný plat pedagogických pracovníků 22 287 Kč oproti průměru za ČR celkem 20 572 Kč.

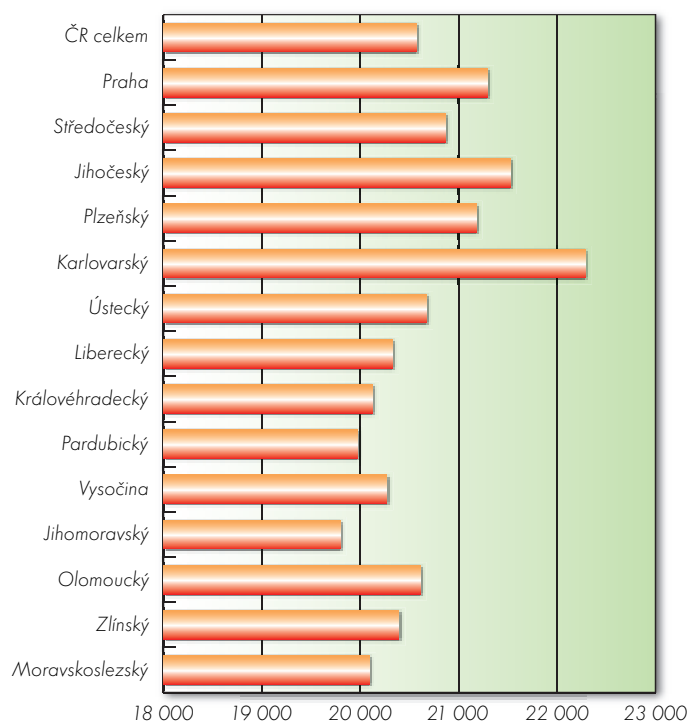
Platy pedagogických pracovníků jsou regionálně diferencovány v menší míře než mzdy zaměstnanců, které odrážejí zejména celkovou ekonomickou vyspělost kraje. Platy pedagogických pracovníků ve veřejné sféře se totiž v základu odvíjejí od rozpočtu resortu školství a socioekonomická, kulturní a jiná krajová specifika na ně působí jen málo. Diference mezi platy pedagogických pracovníků v jednotlivých krajích jsou tak způsobovány zejména pevně danými faktory, jako jsou velikost škol a počet žáků, oborová struktura středních škol, vyšších odborných škol, což závisí na krajských normativních.

Údaje v tabulce D1.2 T2 udávají výši průměrného platu pedagogických pracovníků, **vyplacených ze státního rozpočtu včetně mimorozpočtových zdrojů**, v jednotlivých krajích a oblastech podle jednotlivých druhů a typů škol. Pokud jde o absolutní výši průměrných platů pedagogických pracovníků, **rozdíly jsou již na první pohled v jednotlivých krajích jen malé – zejména v případě základních a mateřských škol. Výraznější rozdíly v platech nalezneme pouze u vyšších odborných škol** – v Zlínském kraji činí průměrný plat 25 399 Kč, v Středočeském kraji činí 23 985 Kč a v Jihočeském kraji 23 978 Kč, což je znatelně více než celorepublikový průměr

22 683 Kč. V Moravskoslezském kraji je tato hodnota naopak nejnižší: 22 683 Kč. Zde nejspíše působí zmíněný faktor rozpočtových financí vázaných na různou finanční náročnost jednotlivých oborů VOŠ v daném kraji.

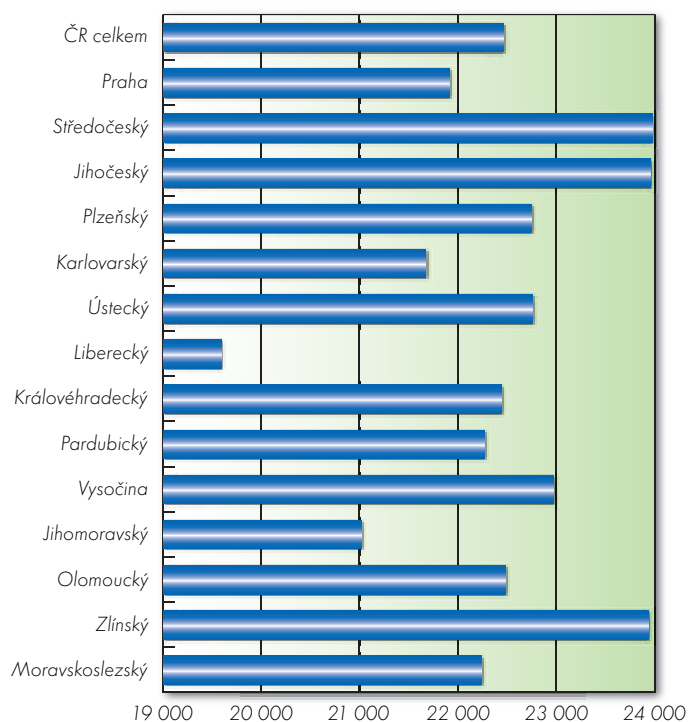
V případě **speciálních škol** je nejvyšší hodnota v Karlovarském kraji, kde byl průměrný plat pedagogických pracovníků 22 305 Kč oproti průměru za ČR celkem 20 598 Kč.

D1.2 G3: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků speciálních škol, 2004 (v Kč)

D1.2 G4: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků vyšších odborných škol, 2004 (v Kč)

D 1.3 Porovnání platů učitelů na jednotlivých typech a druzích škol s průměrnou mzdou v regionu

Vzhledem k tomu, že platy učitelů jsou na jednotlivých úrovních vzdělávání z regionálního pohledu silně nivelizovány, odvíjí se sledovaný poměr průměrného měsíčního učitelského platu ku průměrné měsíční mzdě zaměstnance prakticky pouze od vzdělávací úrovně, na níž učitel působí, a od průměrné mzdy zaměstnance v kraji.

Charakteristika ukazatele

Ukazatel zaznamenává **podíly průměrných měsíčních platů (v Kč) učitelů (přepočtené počty) za první až čtvrté čtvrtletí 2004 k průměrné měsíční mzdě (v Kč) zaměstnanců (přepočtené počty) za první až čtvrté čtvrtletí 2004** vyjádřené v procentech.

Ukazatel charakterizuje procentní podíly průměrné výše platového ohodnocení, jehož se učitelům dostává ve vztahu k zaměstnancům. Podávaný přehled je přitom členěn **podle vzdělávací úrovně**, tj. na podíly platů učitelů na jednotlivých typech a druzích škol – mateřských, základních, středních (gymnáziích, středních odborných školách, středních odborných učilištích), speciálních školách a vyšších odborných školách v regionu ke mzdám zaměstnanců v regionu.

Metodika výpočtu

$$\frac{U\check{c}_i}{Z} \times 100$$

$U\check{c}$ – průměrný měsíční plat učitele (v Kč) na jednotlivých typech škol v regionu za první až čtvrté čtvrtletí 2003 (tj. rok 2003)

Z – průměrná měsíční mzda zaměstnance (v Kč) v regionu za první až čtvrté čtvrtletí 2004 (tj. rok 2004)

i – jednotlivé typy a druhy škol (mateřské; základní; střední: gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště; speciální školy celkem a vyšší odborné školy)

Průměrný měsíční plat učitele ($U\check{c}$) za zřizovatele: MŠMT, obec a kraj.

Platový řád: zákon č. 143/92 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech.

Průměrný měsíční nominální plat učitele (v Kč) je vypočten z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci (hrubé mzdy zahrnují mzdy a platy celkem, tj. peněžita plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům v pracovním poměru, kteří jsou v evidenčním počtu, za práci). Mzdové prostředky zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení, zvláštní příplatky, odměny za přesčas, ostatní příplatky, např. další plat, a nenárokové složky platu – osobní příplatky a odměny).

Průměrná měsíční nominální mzda zaměstnance (v Kč) zahrnuje všechny pracovní příjmy (základní mzdy, osobní příplatky a ohodnocení, prémie a odměny, podíly na hospodářských výsledcích a náhrady mzdy), které byly zúčtovány zaměstnancům evidenčního počtu podle příslušných platových a mzdových předpisů (jde o hrubou mzdu v Kč na přepočteného pracovníka). Tato průměrná hrubá nominální mzda je uvedena za ekonomické subjekty s 50 a více zaměstnanci podnikatelské sféry (v peněžnictví a pojišťovnictví bez ohledu na počet zaměstnanců) a ve všech organizacích nepodnikatelské sféry.

Přepočtené počty pracovníků jsou fyzické osoby přepočtené na plný úvazek.

Zdroj dat

➤ výkaz Škol (MŠMT) P 1 - 04 Čtvrtletní výkaz o pracovních a mzdových prostředcích v regionálním školství (kumulace za 1. až 4. čtvrtletí 2004)

➤ ČSÚ publikace – Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1. až 4. čtvrtletí 2004, Tabulka 01-03-05 Zaměstnanci a průměrné mzdy podle CZ - NUTS (přepočtené počty)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Průměrná měsíční mzda zaměstnanců za rok 2004 činí za ČR celkem 18 582 Kč.

Průměrné mzdy zaměstnanců v jednotlivých krajích jsou nejvyšší v Praze, a to dosti výrazně (23 174 Kč oproti republikovému průměru 18 582 Kč). **Poměrně vysoké hodnoty mezd nalezneme i ve Středočeském kraji** (18 225 Kč). Hlavní město Praha a částečně i Středočeský kraj tak tvoří výrazně příznivou oblast z hlediska výše mezd zaměstnanců. **Nejnižší mzdy mají zaměstnanci naopak v Karlovarském kraji** (15 891 Kč) a **v Olomouckém kraji** (15 598 Kč).

Tato diferenciaci bezesporu souvisí s obecným ekonomickým zájemem regionu, do kterého patří i takové aspekty, jako jsou vzdělanostní a kvalifikační struktura populace, struktura a charakter pracovních pozic, svázané mj. s výší investic (i zahraničních), převládající hospodářská orientace (sekundární, terciární, kvartérní sektor) aj.

Průměrné platy učitelů ve veřejných vzdělávacích institucích podle úrovní vzdělávání jsou uvedeny v předchozí části kapitoly (ukazatel D1.1). Jak již bylo řečeno, obecně nejnižší platy mají učitelé v mateřských školách a na základních školách. Na středních školách jsou platy již o poznání vyšší a nejvyšší platovou úroveň jsme zaznamenali v případech vyšších odborných škol.

Do těchto souvislostí se samozřejmě promítají i krajské rozdíly – jak však uvidíme dále, krajská diferenciaci platů učitelů je menší než v případě zaměstnanců, jelikož se odvíjí od jiných hledisek. Zatímco průměrné mzdy zaměstnanců odrážejí do značné míry ekonomické prostředí kraje (jsou započteny i podnikatelské, „tržní“ subjekty), **platy učitelů ve veřejných vzdělávacích institucích jsou vázány na položky z rozpočtu MŠMT, případně kraje**.

Zatímco průměrná výše mezd zaměstnanců úzce souvisí s celkovou ekonomickou i sociální situací v daném kraji (jak již bylo naznačeno),

platy učitelů se v jednotlivých krajích diferencují spíše podle jiných hledisek (opět viz ukazatel D1.1).

Regionální rozdíly

Zmíněné skutečnosti je nutné vzít v úvahu při interpretaci údajů, které v tomto ukazateli udávají podíl výše průměrného platu učitelů v jednotlivých krajích a oblastech vzhledem k průměrné mzdě zaměstnance v kraji.

Vypočtený podíl průměrného platu učitele vzhledem k průměrné mzdě zaměstnance v kraji odráží poměr mezi těmito dvěma položkami a logicky tak podává informaci zejména o tom, o kolik se regionálně vcelku stabilní učitelské platy odlišují od daleko více „tržních“ mezd zaměstnanců. Jak již bylo řečeno, krajová diferenciací průměrných mezd zaměstnanců je výraznější než v případě platů učitelů, což se následně nutně odráží ve výši příslušných podílů.

Nejnižší podíly platu učitele k průměrné mzdě zaměstnance nalezneme u všech typů škol v Hlavním městě Praze a Středočeském kraji. Hlavní město Praha je již tradičně také jediný region, kde je průměrný plat učitele nižší než plat zaměstnance – nejvýraznější je tento rozdíl v Hlavním městě Praze v případě učitelů mateřských škol, kdy je nižší o cca 29 %. I učitelé na vyšších stupních škol však mají v Hlavním městě Praze platy o cca 3 % až 12 % nižší než „průměrní“ zaměstnanci. Příslušný podíl platů v Hlavním městě Praze se pohybuje od 71,2 % v případě mateřských škol a 88,3 % u učitelů základních škol, přes 95,2 v případě gymnázií a 95,3 % v případě SOU (včetně SPV), až po 96,8 % u vyšších odborných škol. Tato skutečnost odráží, jak již bylo řečeno, zejména významně vyšší průměrnou platovou úroveň zaměstnanců v Praze vzhledem k ostatním krajům České republiky. Obdobná situace nastává i v případě učitelů ve Středních Čechách, kde se učitelské platy pohybují pod úrovní průměrného platu v regionu v případě mateřských škol, v ostatních typech a družích škol jsou již platy učitelů

nad průměrnou mzdou v regionu, nicméně jsou s výjimkou vyšších odborných škol nad úrovní mzdy zaměstnanců Středočeského kraje.

Ve všech krajích s výjimkou Prahy se platy učitelů základních a vyšších stupňů škol pohybují, a to v některých případech velmi výrazně, nad průměrnou mzdovou hladinou zaměstnanců v kraji. Čím vyšší je pak vzdělávací stupeň školy, na které učitel působí, tím vyšší je následně rozdíl mezi jeho průměrným platem a mzdou zaměstnance, a to v jeho prospěch. Tato skutečnost je v souladu s obecným trendem vyšších platů učitelů na vyšších vzdělávacích stupních škol. Pod hladinou průměrné mzdy v regionu se pohybují pouze výdělky učitelů v mateřských školách, a to v průměru 87 % vzhledem ke mzdám zaměstnanců. V případě mateřských škol Hlavní město Praha a téměř všechny ostatní kraje (vyjma Jihočeského, Karlovarského, Pardubického, Olomouckého a Zlínského, kde je průměrný plat učitelů v mateřských školách na úrovni průměrného platu v regionu) patří k regionům, kde je průměrný plat učitele nižší než plat zaměstnance.

Relativně nejvíce převyšují průměrné platy učitelů mzdy zaměstnanců v krajích, kde je průměrná měsíční mzda zaměstnanců nejnižší (zejména Olomoucký kraj, Vysočina, Karlovarský, Jihočeský a Zlínský kraj). V těchto krajích je příslušný podíl platů nejvyšší.

V případě základních škol je celorepublikový průměr 109,1 % průměrné mzdy ovlivněn především hodnotou v Praze (88,3 %), v ostatních regionech se průměrné platy učitelů vzhledem k průměrnému platu v regionu pohybují nad celorepublikovým průměrem. Nejvyššího podílu dosahují v Karlovarském kraji (128,2 % mzdy v regionu), Olomouckém kraji (127,0 %) a v kraji Zlínském (126,3 %).

Obdobná situace jako u základních škol je i u škol středních, kde je opět celorepubliková hodnota ovlivněna podílem platů učitelů k průměrnému platu v Praze. Nejvíce převyšují průměrnou mzdou v regionu učitelské platy ve středních školách v krajích Karlovarském (140,4 %), Zlínském (136,9 %) a na Vysočině (136,0 %).

D1.3 T1: Podíl průměrného měsíčního platu učitele na jednotlivých typech a družích škol a na speciálních školách celkem k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2004 (v %)

Území	mateřské	základní	SŠ celkem	z toho:			speciální školy celkem	VOŠ
				gymnázia	SOŠ	SOU		
ČR celkem	87,1	109,1	116,8	116,6	117,4	116,1	114,6	122,4
CZ01 Praha	71,2	88,3	96,4	95,2	97,5	95,3	95,3	96,8
CZ011 Hlavní město Praha	71,2 (14.)	88,3 (14.)	96,4 (14.)	95,2 (14.)	97,5 (14.)	95,3 (14.)	95,3 (14.)	96,8 (14.)
CZ02 Střední Čechy	91,4	113,1	121,6	122,1	122,7	118,8	118,0	131,6
CZ021 Středočeský kraj	91,4 (13.)	113,1 (13.)	121,6 (13.)	122,1 (13.)	122,7 (13.)	118,8 (13.)	118,0 (13.)	131,6 (9.)
CZ03 Jihozápad	96,5	120,2	130,6	128,4	130,2	133,2	131,1	140,7
CZ031 Jihočeský kraj	100,1 (5.)	124,6 (5.)	133,7 (5.)	130,6 (6.)	133,3 (6.)	137,4 (2.)	135,5 (2.)	147,4 (3.)
CZ032 Plzeňský kraj	93,0 (11.)	115,7 (12.)	127,9 (10.)	126,9 (10.)	127,7 (9.)	129,3 (9.)	126,8 (9.)	131,4 (10.)
CZ04 Severozápad	99,7	123,7	132,6	135,4	132,2	130,5	131,0	136,9
CZ041 Karlovarský kraj	101,1 (2.)	128,2 (1.)	140,4 (1.)	138,4 (1.)	139,2 (1.)	144,5 (1.)	144,0 (1.)	136,5 (7.)
CZ042 Ústecký kraj	99,1 (6.)	122,1 (8.)	129,7 (8.)	134,3 (5.)	129,7 (8.)	125,5 (10.)	126,9 (8.)	136,3 (8.)
CZ05 Severovýchod	97,3	122,8	131,0	128,9	131,4	132,4	128,7	132,0
CZ051 Liberecký kraj	95,3 (10.)	119,7 (10.)	128,3 (9.)	127,7 (9.)	126,6 (10.)	131,5 (8.)	125,1 (10.)	117,4 (13.)
CZ052 Královéhradecký kraj	95,7 (9.)	123,1 (7.)	131,7 (7.)	129,6 (7.)	133,1 (7.)	131,6 (7.)	130,5 (5.)	138,1 (5.)
CZ053 Pardubický kraj	100,8 (4.)	125,2 (4.)	132,4 (6.)	129,4 (8.)	133,7 (5.)	133,8 (6.)	129,4 (7.)	137,1 (6.)
CZ06 Jihovýchod	97,2	121,2	127,5	127,4	128,3	126,6	126,1	133,8
CZ061 Vysočina	97,7 (7.)	123,8 (6.)	136,0 (3.)	136,7 (3.)	136,4 (3.)	134,8 (5.)	130,8 (4.)	147,7 (2.)
CZ062 Jihomoravský kraj	97,2 (8.)	120,3 (9.)	124,0 (12.)	123,7 (12.)	124,8 (12.)	123,0 (12.)	124,2 (11.)	125,1 (12.)
CZ07 Střední Morava	101,2	126,6	135,7	135,9	135,7	135,5	131,7	152,5
CZ071 Olomoucký kraj	101,1 (3.)	127,0 (2.)	134,7 (4.)	134,5 (4.)	134,6 (4.)	135,1 (4.)	132,9 (3.)	141,5 (4.)
CZ072 Zlínský kraj	101,4 (1.)	126,3 (3.)	136,9 (2.)	138,0 (2.)	136,7 (2.)	136,0 (3.)	130,4 (6.)	158,0 (1.)
CZ08 Moravskoslezsko	91,8	117,9	125,1	126,0	125,8	123,1	119,3	128,5
CZ081 Moravskoslezský kraj	91,8 (12.)	117,9 (11.)	125,1 (11.)	126,0 (11.)	125,8 (11.)	123,1 (11.)	119,3 (12.)	128,5 (11.)

Na vyšších odborných školách nalezneme největší rozdíl mezi průměrným platem učitele a zaměstnance ve Zlínském kraji, kde první převyšuje druhý o cca 58 %, a dále na Vysočině (o cca 48 %).

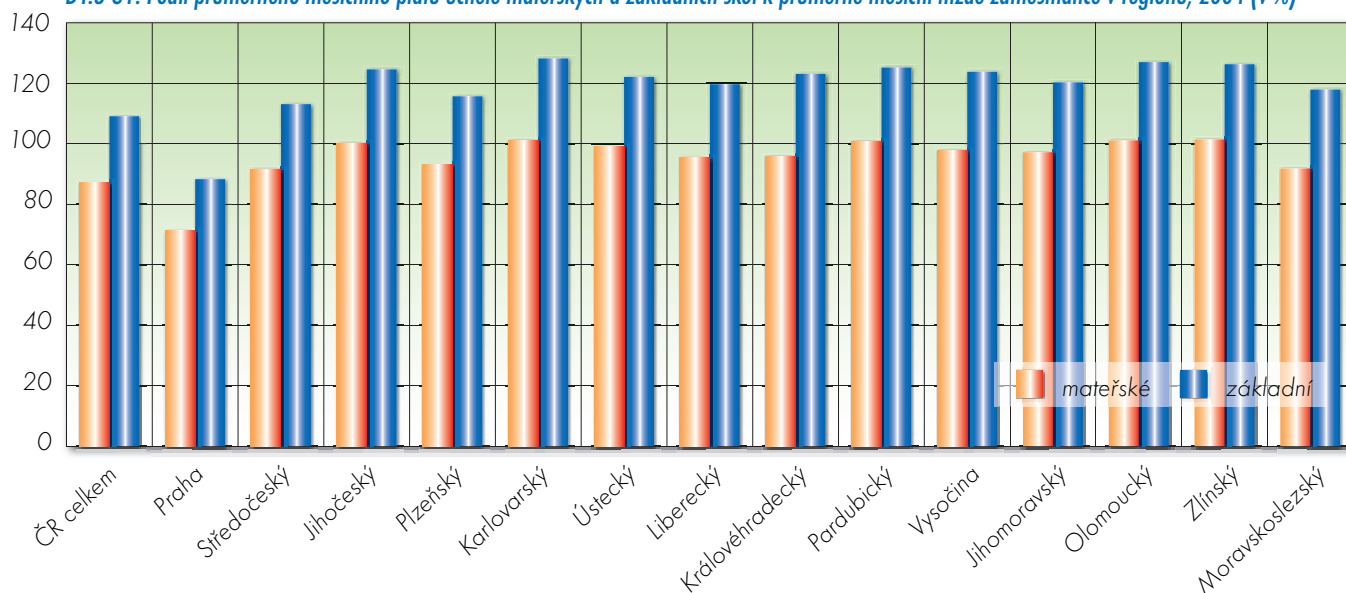
V případě speciálních škol tvoří zvláštní položku Karlovarský kraj, ve kterém průměrné platy učitelů převyšují mzdy zaměstnanců o cca 44 % (průměr za ČR je o cca 15 %).

Platy učitelů jsou regionálně diferencovány v menší míře než mzdy zaměstnanců, které odrážejí zejména celkovou ekonomikou vyspělost kraje. Platy učitelů ve veřejné sféře se naopak v základu odvíjejí od rozpočtu resortu školství a socioekonomická, kulturní a jiná krajová specifika na ně působí jen málo. Diference mezi platy učitelů v jednotlivých krajích jsou tak způsobovány zejména pevně danými faktory jako jsou velikost škol a počet žáků, oborová struktura středních škol a vyšších odborných škol a rovněž existencí normativů.

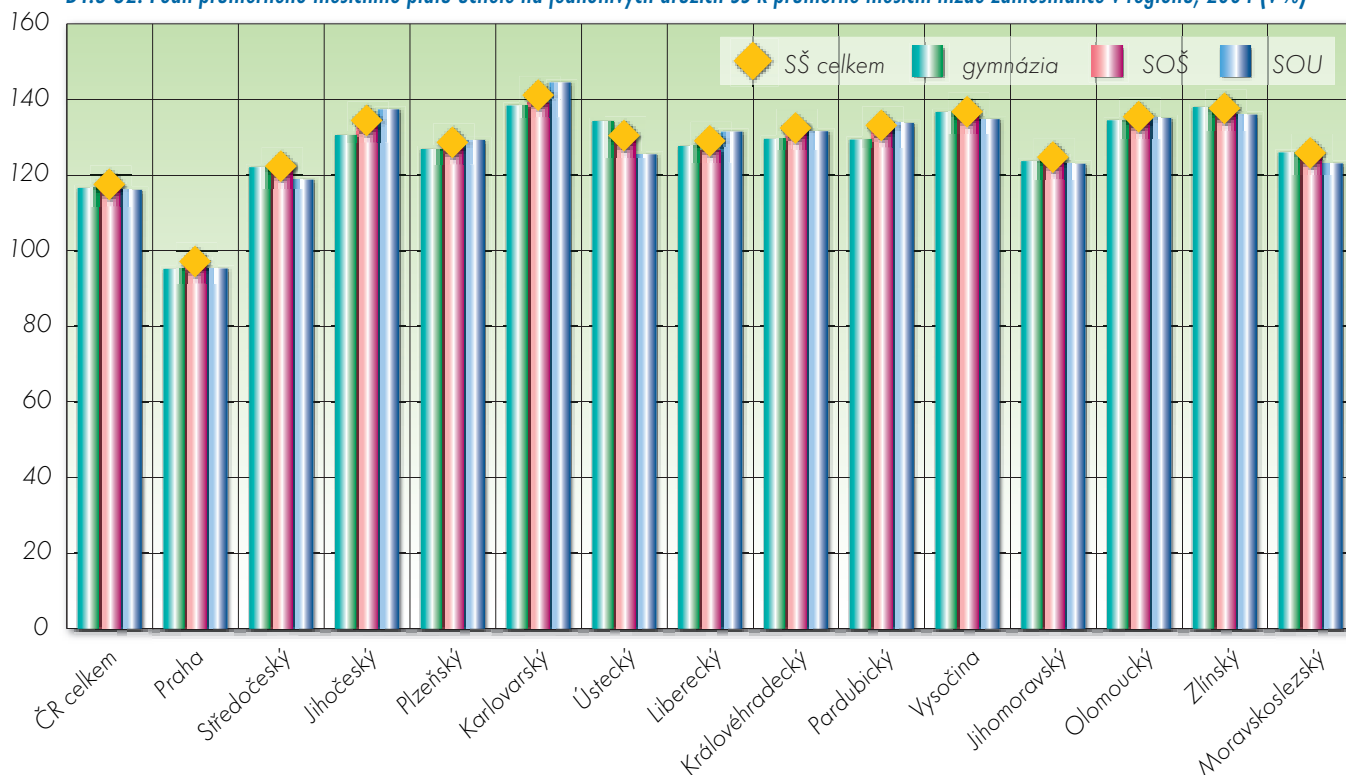
Z těchto souvislostí je nutno vycházet při hodnocení podílu průměrného platu učitele ve veřejné sféře k průměrné mzdě zaměstnance. **Učitelé platy nejvíce převyšují mzdy zaměstnanců v krajích, kde je obecná mzdová úroveň nejnižší:** zejména v Olomouckém kraji, kraji Vysočina a Karlovarském kraji. Mezi kraje s vysokým rozdílem výše zmíněných platů učitelů a zaměstnanců patří i kraje Zlínský a Jihočeský.

Hlavní město Praha je naopak jediný kraj, kde jsou platy učitelů ve veřejných vzdělávacích institucích v průměru nižší než mzdy zaměstnanců, nejvíce přitom v případě učitelů mateřských a základních škol. Na nižších vzdělávacích úrovních (MŠ) platí tento vztah i ve Středočeském kraji. Pražští učitelé tak mají relativně horší finanční pozici v porovnání s ostatními kraji – ta je však způsobena obecně výrazně vyšší mzdovou úrovní zaměstnanců právě v Praze.

D1.3 G1: Podíl průměrného měsíčního platu učitele mateřských a základních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2004 (v %)

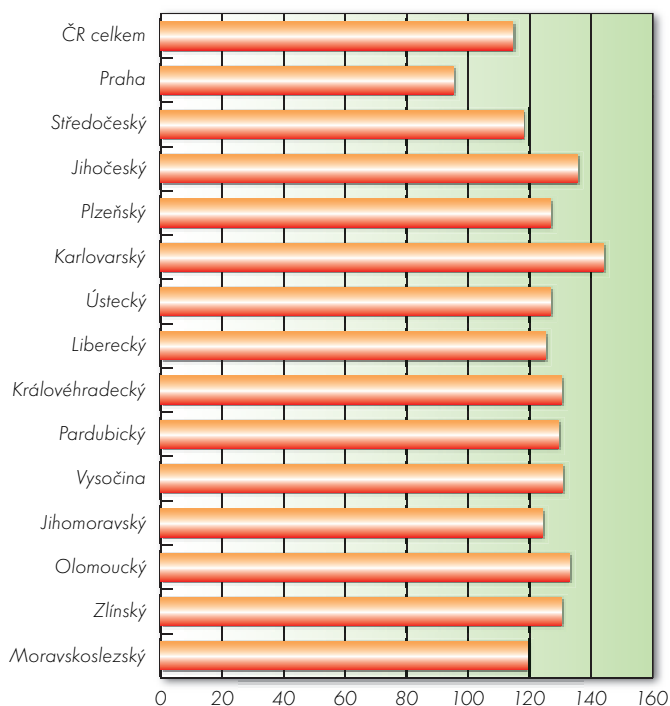

D1.3 G2: Podíl průměrného měsíčního platu učitele na jednotlivých druzích SŠ k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2004 (v %)

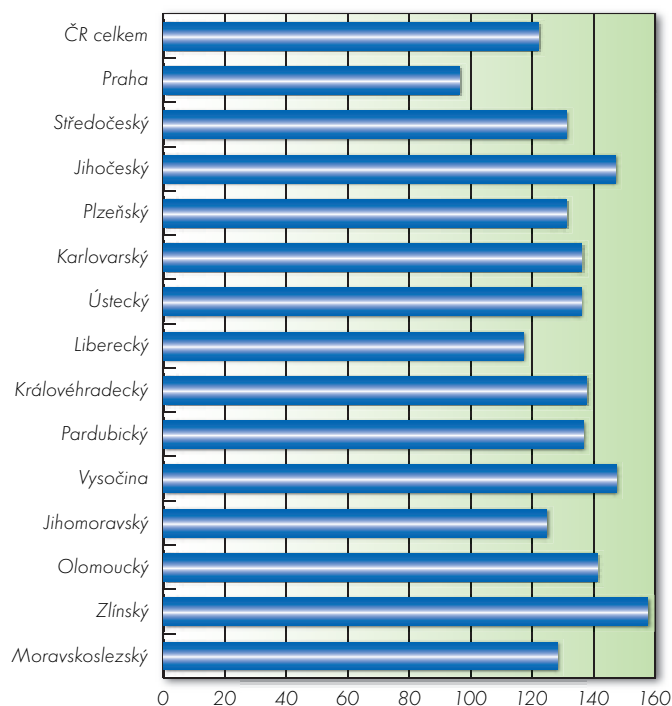

D1.3 G3: Podíl průměrného měsíčního platu učitele speciálních škol celkem k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2004 (v %)

D1.3 G4: Podíl průměrného měsíčního platu učitele vyšších odborných škol celkem k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2004 (v %)

D 1.4 Porovnání průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol s průměrnou měsíční mzdou v regionu

Vzhledem k tomu, že platy pedagogických pracovníků jsou na jednotlivých úrovních vzdělávání z regionálního pohledu silně nivelizovány, odvíjí se sledovaný poměr průměrného měsíčního platu pedagogických pracovníků ku průměrné měsíční mzdě zaměstnance prakticky pouze od úrovně vzdělávání, na níž pedagogický pracovník působí, a od průměrné mzdy zaměstnance v kraji. Situace je zde velice podobná situaci popsané v předchozí kapitole.

Charakteristika ukazatele

Ukazatel zaznamenává **podíly průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků** (přepočtené počty) za první až čtvrté čtvrtletí 2004 **k průměrné měsíční mzdě** (v Kč) **zaměstnanců** (přepočtené počty) za první až čtvrté čtvrtletí 2004.

Ukazatel charakterizuje procentní podíly průměrné výše platového ohodnocení, jehož se pedagogickým pracovníkům dostává, ve vztahu k zaměstnancům. Podávaný přehled je přitom členěn **podle úrovně vzdělávání**, tj. na podíly platů pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol – mateřských, základních, středních (gymnázích, středních odborných školách, středních odborných učilištích), speciálních školách celkem a vyšších odborných školách v regionu ke mzdám zaměstnanců v regionu.

Metodika výpočtu

$$\frac{Ped_i}{Z} \times 100$$

Ped – průměrný měsíční plat pedagogických pracovníků (v Kč) v regionu za první až čtvrté čtvrtletí 2004

Z – průměrná měsíční mzda zaměstnance (v Kč) v regionu za první až čtvrté čtvrtletí 2004

- i – jednotlivé typy a druhy škol (mateřské; základní; střední: gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště; speciální školy celkem a vyšší odborné školy)

Průměrný měsíční plat pedagogických pracovníků (*Ped*) za zřizovatele: MŠMT, obec a kraj.

Platový řád: zákon č. 143/92 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech.

Průměrný měsíční nominální plat pedagogických pracovníků (v Kč) je vypočten z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci (hrubé mzdy a platy zahrnují mzdy a platy celkem, tj. peněžita plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům v pracovním poměru, kteří jsou v evidenčním počtu, za práci). Mzdové prostředky zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení, zvláštní příplatky, odměny za přesčas, ostatní příplatky, např. další plat, a nenárokové složky platu – osobní příplatky a odměny). Přepočtené počty pracovníků jsou fyzické osoby přepočtené na plný úvazek.

Průměrná měsíční nominální mzda zaměstnance (v Kč) zahrnuje všechny pracovní příjmy (základní mzdy, osobní příplatky a ohodnocení, prémie a odměny, podíly na hospodářských výsledcích a náhrady mzdy), které byly zúčtovány zaměstnancům evidenčního počtu podle příslušných platových a mzdových předpisů (jde o hrubou mzdu v Kč na přepočteného pracovníka). Tato průměrná hrubá nominální mzda je uvedena za ekonomické subjekty s 20 a více zaměstnanci podnikatelské sféry (v peněžnictví a pojišťovnictví bez ohledu na počet zaměstnanců) a ve všech organizacích nepodnikatelské sféry. Přepočtené počty pracovníků – fyzické osoby přepočtené na plný úvazek.

Zdroj dat

- výkaz Škol (MŠMT) P 1 - 04 Čtvrtletní výkaz o pracovních a mzdových prostředcích v regionálním školství (kumulace za 1. až 4. čtvrtletí 2004)
- ČSÚ publikace – Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1. až 4. čtvrtletí 2004, Tabulka 01-03-05 Zaměstnanci a průměrné mzdy podle CZ - NUTS (přepočtené počty)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Průměrná měsíční mzda zaměstnanců za rok 2004 činila za ČR celkem 18 582 Kč.

Průměrné mzdy zaměstnanců v jednotlivých krajích jsou nejvyšší v Praze (23 174 Kč). Průměrné hodnoty mezd zaměstnanců nalezneme ve Středočeském kraji (18 225 Kč). Hlavní město Praha, a částečně i Středočeský kraj tvoří výrazně příznivou oblast z hlediska výše mezd zaměstnanců. **Nejnižší mzdy mají pak zaměstnanci v Karlovarském kraji (15 891 Kč) a v Olomouckém kraji (15 598 Kč).** Tato diferenciaci bezesporu souvisí s obecným ekonomickým zázemím regionu.

Průměrné platy pedagogických pracovníků ve veřejných vzdělávacích institucích podle úrovně vzdělávání jsou obecně nejnižší v mateřských a na základních školách (86,9 % celorepublikové mzdy, resp. 108,9 %). Na středních školách jsou platy již o poznání vyšší (112,4 % celorepublikové průměrné mzdy) a nejvyšší platovou úroveň jsme zaznamenali v případě vyšších odborných škol (121,0 % průměrné celorepublikové mzdy).

Do těchto souvislostí se promítají i regionální rozdíly – regionální diferenciaci platů pedagogických pracovníků je menší než v případě zaměstnanců, jelikož se odvíjí od jiných hledisek. Zatímco průměrné mzdy zaměstnanců odrážejí do značné míry ekonomické prostředí kraje, **platy pedagogických pracovníků ve veřejných vzdělávacích institucích, stejně jako platy učitelů (viz předchozí kapitola), jsou vázány na položky z rozpočtu MŠMT, případně kraje.**

Regionální rozdíly

Výše zmíněné skutečnosti je nutné vzít v úvahu při interpretaci tohoto ukazatele, který udává podíl výše průměrného platu pedagogických pracovníků v jednotlivých krajích a oblastech vzhledem k průměrné mzdě zaměstnance v kraji.

Podíl průměrného platu pedagogických pracovníků vzhledem k průměrné mzdě zaměstnance v kraji odráží poměr mezi těmito dvěma položkami a podává tak informaci zejména o tom, o kolik se regionálně vcelku stabilní platy pedagogických pracovníků odlišují od daleko více „tržních“ mezd zaměstnanců. Krajská diferenciaci průměrných mezd zaměstnanců je výraznější než v případě platů pedagogických pracovníků, což se následně nutně odráží ve vyšší příslušných podílu.

Nejnižší podíly platu pedagogických pracovníků k průměrné mzdě zaměstnance nalezneme u všech typů škol v Hlavním městě Praze a Středočeském kraji. Hlavní město Praha, je také jediný region, kde je průměrný plat pedagogických pracovníků na všech vzdělávacích úrovních nižší než plat zaměstnance. Nejvýraznější je tento rozdíl v Hlavním městě Praze v případě pedagogických pracovníků v mateřských školách, kdy je nižší cca o třetinu. I pedagogičtí pracovníci na vyšších stupních škol však mají v Hlavním městě Praze platy o cca 3 % až 13 % nižší než „průměrní“ zaměstnanci. Příslušný podíl platů v Hlavním městě Praze se pohybuje od 70,2 % v případě mateřských škol a 86,8 % v případě SOU (včetně SPV) až po 96,1 % v případě SOŠ a 94,6 % u vyšších odborných škol. Tato skutečnost odráží, stejně jako v případě platů učitelů, významně vyšší průměrnou platovou úroveň zaměstnanců v Praze.

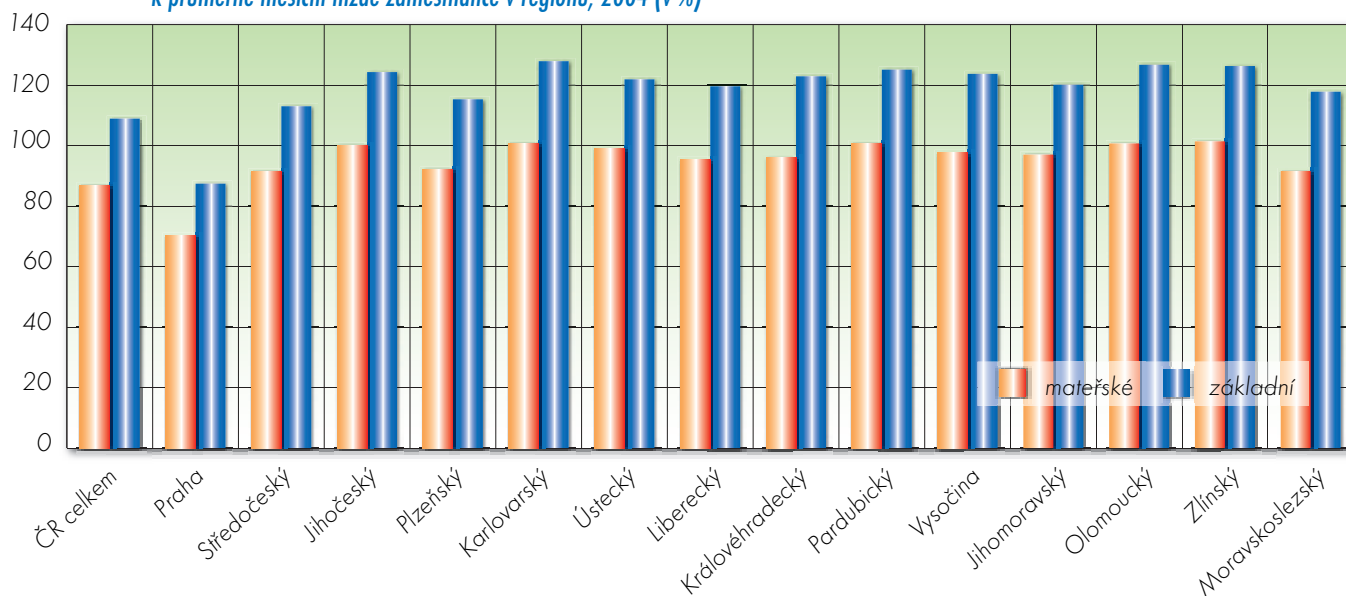
Ve všech ostatních krajích se platy pedagogických pracovníků základních a vyšších stupňů škol pohybují, a to v některých případech velmi výrazně, nad průměrnou mzdovou hladinou zaměstnanců. Čím vyšší je pak vzdělávací stupeň školy, na které pedagogický pracovník působí, tím vyšší je následně rozdíl mezi jeho průměrným platem a mzdou zaměstnance v regionu, a to v jeho prospěch. Pouze pedagogičtí pracovníci v mateřských školách mají v průměru 86,9 % platy vzhledem ke mzdám zaměstnanců. Tato skutečnost je v souladu s obecným trendem vyšších platů pedagogických pracovníků na vyš-

D1.4. T1: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol a na speciálních školách celkem k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2004 (v %)

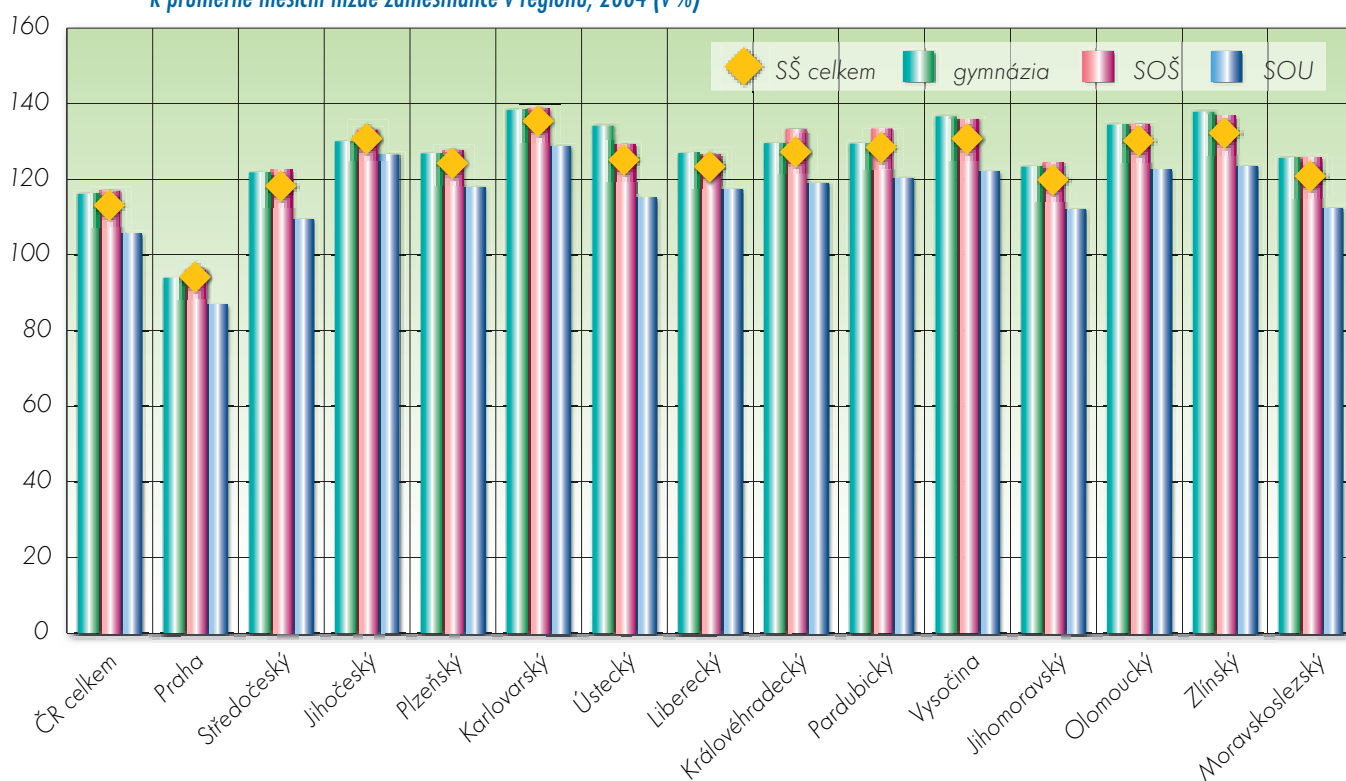
Území	mateřské	základní	SŠ celkem	z toho:			speciální školy celkem	VOŠ
				gymnázia	SOŠ	SOU		
ČR celkem	86,9	108,9	112,4	116,2	117,0	105,6	110,7	121,0
CZ01 Praha	70,2	87,4	93,4	94,0	96,1	86,8	91,9	94,6
CZ011 Hlavní město Praha	70,2 (14.)	87,4 (14.)	93,4 (14.)	94,0 (14.)	96,1 (14.)	86,8 (14.)	91,9 (14.)	94,6 (14.)
CZ02 Střední Čechy	91,4	113,0	117,5	121,9	122,5	109,5	114,5	131,6
CZ021 Středočeský kraj	91,4 (13.)	113,0 (13.)	117,5 (13.)	121,9 (13.)	122,5 (13.)	109,5 (13.)	114,5 (13.)	131,6 (9.)
CZ03 Jihozápad	96,0	119,8	126,5	128,1	130,1	122,2	127,2	140,7
CZ031 Jihočeský kraj	100,0 (5.)	124,3 (5.)	130,0 (4.)	130,1 (6.)	133,2 (7.)	126,6 (2.)	132,4 (2.)	147,4 (2.)
CZ032 Plzeňský kraj	92,0 (11.)	115,3 (12.)	123,5 (9.)	126,9 (10.)	127,6 (9.)	117,9 (8.)	122,2 (9.)	131,4 (10.)
CZ04 Severozápad	99,5	123,5	127,1	135,4	131,8	118,6	128,0	137,2
CZ041 Karlovarský kraj	100,8 (3.)	127,9 (1.)	134,7 (1.)	138,4 (1.)	138,7 (1.)	128,7 (1.)	140,2 (1.)	136,5 (8.)
CZ042 Ústecký kraj	99,0 (6.)	121,9 (8.)	124,4 (8.)	134,2 (5.)	129,2 (8.)	115,1 (10.)	124,1 (7.)	136,7 (7.)
CZ05 Severovýchod	97,4	122,7	125,8	128,8	131,4	119,0	123,4	132,6
CZ051 Liberecký kraj	95,3 (10.)	119,6 (10.)	122,6 (10.)	127,0 (9.)	126,5 (10.)	117,4 (9.)	121,7 (10.)	117,4 (13.)
CZ052 Královéhradecký kraj	95,9 (9.)	122,9 (7.)	126,5 (7.)	129,6 (7.)	133,3 (6.)	119,0 (7.)	123,8 (8.)	138,1 (6.)
CZ053 Pardubický kraj	100,8 (2.)	125,1 (4.)	127,7 (6.)	129,5 (8.)	133,5 (5.)	120,3 (6.)	124,2 (6.)	138,5 (5.)
CZ06 Jihovýchod	97,1	121,1	122,3	127,2	128,0	115,0	120,1	132,2
CZ061 Vysocina	97,6 (7.)	123,7 (6.)	130,0 (3.)	136,7 (3.)	136,0 (3.)	122,0 (5.)	126,5 (5.)	143,4 (3.)
CZ062 Jihomoravský kraj	97,0 (8.)	120,1 (9.)	119,1 (12.)	123,4 (12.)	124,6 (12.)	112,1 (12.)	117,7 (11.)	125,1 (12.)
CZ07 Střední Morava	101,0	126,5	130,4	135,9	135,7	122,9	128,3	145,6
CZ071 Olomoucký kraj	100,7 (4.)	126,7 (2.)	129,5 (5.)	134,5 (4.)	134,6 (4.)	122,5 (4.)	129,7 (3.)	141,5 (4.)
CZ072 Zlínský kraj	101,4 (1.)	126,3 (3.)	131,5 (2.)	137,9 (2.)	136,8 (2.)	123,4 (3.)	126,9 (4.)	149,0 (1.)
CZ08 Moravskoslezsko	91,6	117,8	120,1	125,7	125,8	112,3	116,1	128,5
CZ081 Moravskoslezský kraj	91,6 (12.)	117,8 (11.)	120,1 (11.)	125,7 (11.)	125,8 (11.)	112,3 (11.)	116,1 (12.)	128,5 (11.)

D1.4 G1: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků mateřských a základních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2004 (v %)

D1.4 G2: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků na jednotlivých druzích SŠ k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2004 (v %)

ších stupních škol. Hlavní město Praha, a v případě mateřských škol i téměř všechny ostatní kraje patří k regionům, kde je průměrný plat pedagogických pracovníků nižší než plat zaměstnance u všech uvedených typů škol.

Relativně nejvíce (o více než třetinu) převyšují průměrné platy pedagogických pracovníků mzdy zaměstnanců v **krajích, kde je průměrná měsíční mzda zaměstnanců nejnižší** (zejména Olomoucký kraj, Vysočina a Karlovarský kraj).

V případě mateřských škol nejvyššího indexu dosahují kraje Jihočeský, Karlovarský, Olomoucký a Zlínský, kde průměrný plat pedagogických pracovníků dosahuje zhruba mzdové úrovně kraje. U pedagogů základních škol se opět jedná o kraj Karlovarský (127,9 %), Olomoucký (126,7 %) a Zlínský (126,3 %).

Na středních školách pobírají vzhledem k průměrné mzdě v regionu nejvíce pedagogičtí pracovníci v Karlovarském kraji (134,7 %), Zlínském kraji (131,5 %) a v kraji Vysočina (130,0 %)

Na vyšších odborných školách nalezneme největší rozdíl mezi průměrným platem pedagogických pracovníků a průměrnou mzdou zaměstnanců v kraji Zlínském, kde první převyšuje druhý o cca 49 %, a dále v kraji Jihočeském (o cca 47 %).

V případě speciálních škol tvoří, stejně jako v případě platů učitelů, zvláštní položku Karlovarský kraj, ve kterém průměrné platy pedagogických pracovníků převyšují mzdy zaměstnanců o cca 40 % (průměr za ČR je cca 11 %).

Platy pedagogických pracovníků jsou regionálně diferencovány v menší míře než mzdy zaměstnanců, které odrážejí zejména cel-

D1.4 G3: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků speciálních škol celkem k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2004 (v %)

kovou ekonomickou vyspělost kraje. Platy pedagogických pracovníků ve veřejné sféře se naopak v základu odvíjejí od rozpočtu resortu školství a socioekonomická, kulturní a jiná krajová specifika na ně působí jen málo. Z toho je při hodnocení podílu průměrného platu pedagogických pracovníků ve veřejné sféře k průměrné mzdě zaměstnance nutné vycházet. **Platy pedagogických pracovníků nejvíce převyšují mzdy zaměstnanců v krajích, kde je obecná mzdová úroveň nejnižší: zejména v Olomouckém kraji a kraji Vysočina.** Mezi kraje s vysokým rozdílem výše zmíněných platů pedagogických pracovníků a zaměstnanců patří i Karlovarský a Zlínský.

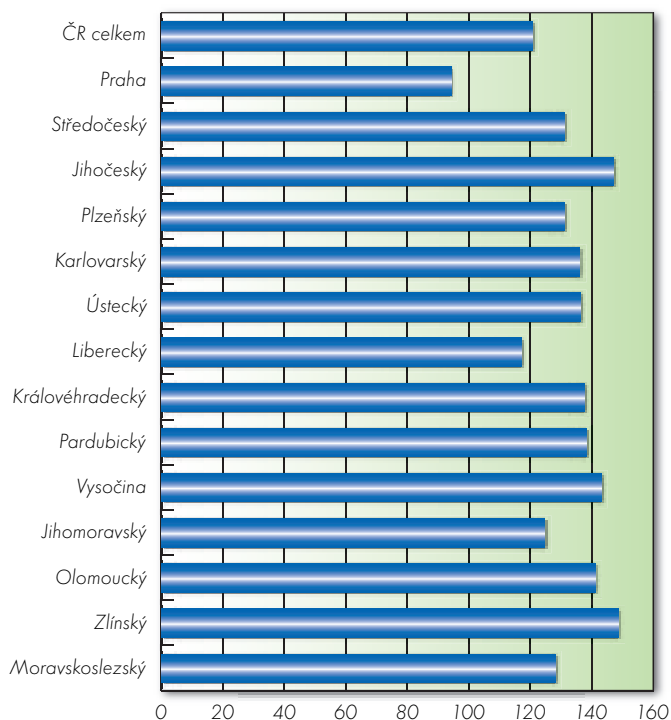
Hlavní město Praha je naopak jediný kraj, kde jsou platy pedagogických pracovníků ve všech druzích a typech škol v průměru nižší než mzdy zaměstnanců, nejvíce se přitom liší v případě pedagogických pracovníků mateřských a základních škol. Na nižších vzdělávacích úrovních (MŠ) platí tento vztah i ve Středočeském kraji. Pražští pedagogové tak mají relativně horší finanční pozici v porovnání s ostatními kraji – ta je však způsobena obecně výrazně vyšší mzdovou úrovní zaměstnanců právě v Praze. Absolutní výše průměrných platů pedagogických pracovníků je v Praze většinou srovnatelná s celorepublikovým průměrem.

D2 Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka

D 2.1 Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka

Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka patří k ukazatelům, které napomáhají k poznání školního prostředí a celkového klimatu na škole. Počet žáků na učitele se tak spolu s dalšími ukazateli podílí na vytváření podmínek pro výuku a současně slouží k posouzení možných omezení či naopak výukových metod zaměřených na rozvoj individuálních předpokladů žáků. Nižší počet žáků na učitele je předpokladem

D1.4 G4: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků vyšších odborných škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2004 (v %)

pro individuálnější práci učitele s žáky, neboť mu umožňuje citlivěji vnímat potřeby a zájmy jednotlivých dětí. Při vyšším počtu žáků na učitele jednak klesá možnost dostatečně rozvíjet schopnosti žáka, jednak rostou nároky na práci učitele a na jeho psychickou odolnost.

Charakteristika ukazatele

Ukazatel počet žáků na pedagogického pracovníka popisuje personální náročnost výuky z hlediska potřebného počtu tzv. přepočtených počtů pedagogických pracovníků, tedy počtu plných úvazků pedagogických pracovníků. Ukazatel je postaven na celkovém počtu úvazků pedagogických pracovníků.

Hodnoty tohoto ukazatele závisí na průměrné velikosti (tedy naplněnosti) tříd, náročnosti vzdělávacího programu na dělení některých hodin, případně na oborové skladbě škol, ale i tříd. Dostupnost učitelů jednotlivých předmětů a velikost úvazku, na který ten který učitel pracuje, by neměla tento ukazatel ovlivnit, protože jednotliví učitelé/pedagogičtí pracovníci jsou započítáni pouze odpovídající částí úvazku.

Vzhledem k jiným personálním požadavkům vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami zde nejsou zahrnuty údaje o speciálních školách.

Metodika výpočtu

$$\frac{Z_i}{PPp_i}$$

Z – počty žáků denního studia

PPp – přepočtené počty pedagogických pracovníků na plné úvazky, jedná se pouze o pracovníky financované z rozpočtu MŠMT. Na všech typech škol, s výjimkou středních odborných učilišť, jde pouze o učitele. V údajích za SOU jsou zahrnuti i mistři a instruktoři odborné přípravy.

i – jednotlivé vzdělávací stupně (bez speciálních škol a škol při výchovných ústavech)

Zdroj dat

► databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Nejvyšší počty žáků na přepočteného učitele/pedagogického pracovníka se vyskytují na základních školách, kde v průměru připadá 15,9 žáka na jeden učitelský úvazek, pak následují gymnázia – 12,9 žáka na jeden učitelský úvazek a mateřské školy s 12,6 dítěte na jeden učitelský úvazek.

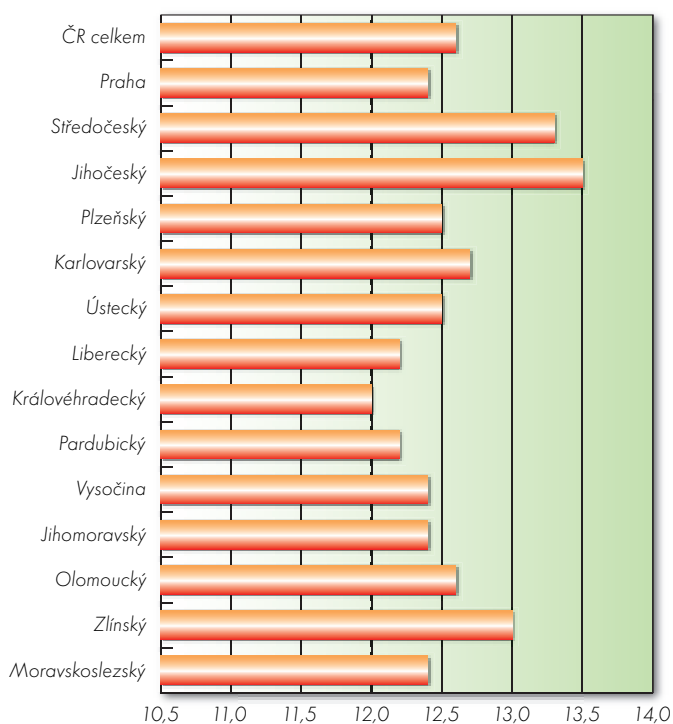
Na úrovni středního školství je nejméně personálně náročná výuka všeobecně zaměřených studijních oborů, tedy na gymnáziích (12,9 žáka na učitelský úvazek), následují střední odborné školy (11,5 žáka na učitelský úvazek) a nejvíce personálně náročná se jeví výuka na středních odborných učilištích (8,4 žáka na úvazek pedagogického pracovníka) z důvodu absolvování jak teoretické, tak praktické části výuky.

Na vyšších odborných školách je průměrná hodnota ukazatele 11,1 žáka na učitelský úvazek a přibližuje se tím náročnosti výuky na středních odborných školách.

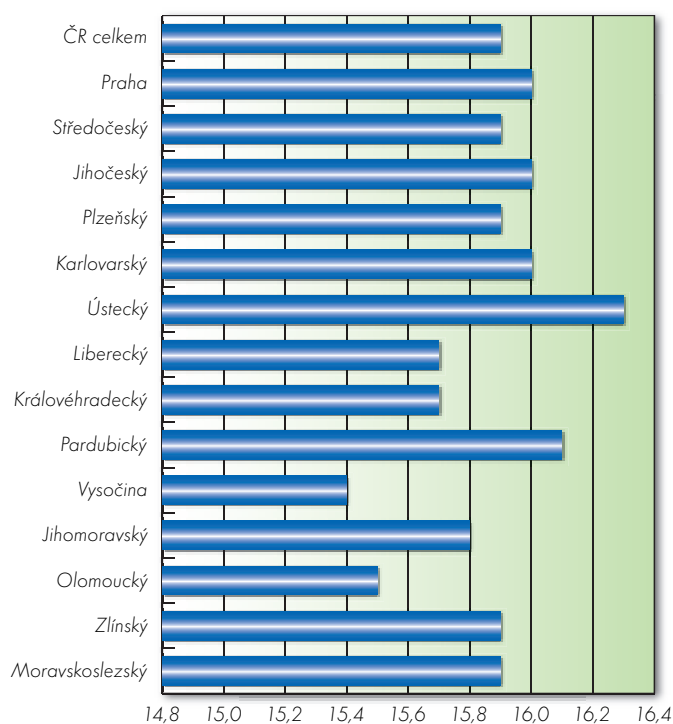
D2 T1: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka, 2004

Území		MŠ	ZŠ	G	SOŠ	SOU	VOŠ
ČR celkem		12,59	15,87	12,95	11,50	8,41	11,07
CZ01	Praha	12,39	16,00	11,84	11,92	8,50	10,59
CZ011	Hlavní město Praha	12,39 (11.)	16,00 (4.)	11,84 (14.)	11,92 (3.)	8,50 (10.)	10,59 (8.)
CZ02	Střední Čechy	13,29	15,91	13,18	11,46	6,92	9,36
CZ021	Středočeský kraj	13,29 (2.)	15,91 (8.)	13,18 (9.)	11,46 (7.)	6,92 (13.)	9,36 (12.)
CZ03	Jihozápad	13,06	15,94	13,07	11,54	9,13	12,83
CZ031	Jihočeský kraj	13,53 (1.)	15,97 (5.)	12,87 (12.)	11,26 (10.)	9,61 (3.)	13,48 (2.)
CZ032	Plzeňský kraj	12,51 (6.)	15,92 (7.)	13,36 (5.)	11,93 (2.)	8,58 (9.)	11,51 (6.)
CZ04	Severozápad	12,52	16,25	13,42	11,20	9,16	9,56
CZ041	Karlovarský kraj	12,66 (4.)	16,01 (3.)	13,60 (1.)	10,96 (13.)	8,78 (8.)	8,47 (13.)
CZ042	Ústecký kraj	12,47 (7.)	16,33 (1.)	13,36 (4.)	11,28 (9.)	9,30 (5.)	9,77 (11.)
CZ05	Severovýchod	12,11	15,82	13,22	11,28	8,79	11,27
CZ051	Liberecký kraj	12,17 (13.)	15,69 (11.)	12,68 (13.)	10,25 (14.)	9,17 (6.)	7,51 (14.)
CZ052	Královéhradecký kraj	11,97 (14.)	15,69 (12.)	13,28 (6.)	12,13 (1.)	9,67 (2.)	11,78 (5.)
CZ053	Pardubický kraj	12,22 (12.)	16,08 (2.)	13,54 (3.)	11,29 (8.)	7,69 (12.)	14,48 (1.)
CZ06	Jihovýchod	12,43	15,65	13,06	11,19	9,58	11,82
CZ061	Vysočina	12,40 (9.)	15,40 (14.)	13,18 (8.)	11,09 (12.)	8,90 (7.)	10,19 (9.)
CZ062	Jihomoravský kraj	12,45 (8.)	15,79 (10.)	13,01 (11.)	11,24 (11.)	9,91 (1.)	13,09 (3.)
CZ07	Střední Morava	12,81	15,70	13,39	11,78	8,85	10,37
CZ071	Olomoucký kraj	12,60 (5.)	15,49 (13.)	13,26 (7.)	11,74 (5.)	9,40 (4.)	9,88 (10.)
CZ072	Zlínský kraj	13,04 (3.)	15,93 (6.)	13,55 (2.)	11,82 (4.)	8,35 (11.)	10,88 (7.)
CZ08	Moravskoslezsko	12,40	15,87	13,13	11,66	6,63	12,28
CZ081	Moravskoslezský kraj	12,40 (10.)	15,87 (9.)	13,13 (10.)	11,66 (6.)	6,63 (14.)	12,28 (4.)

D2 G1: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka v MŠ, 2004

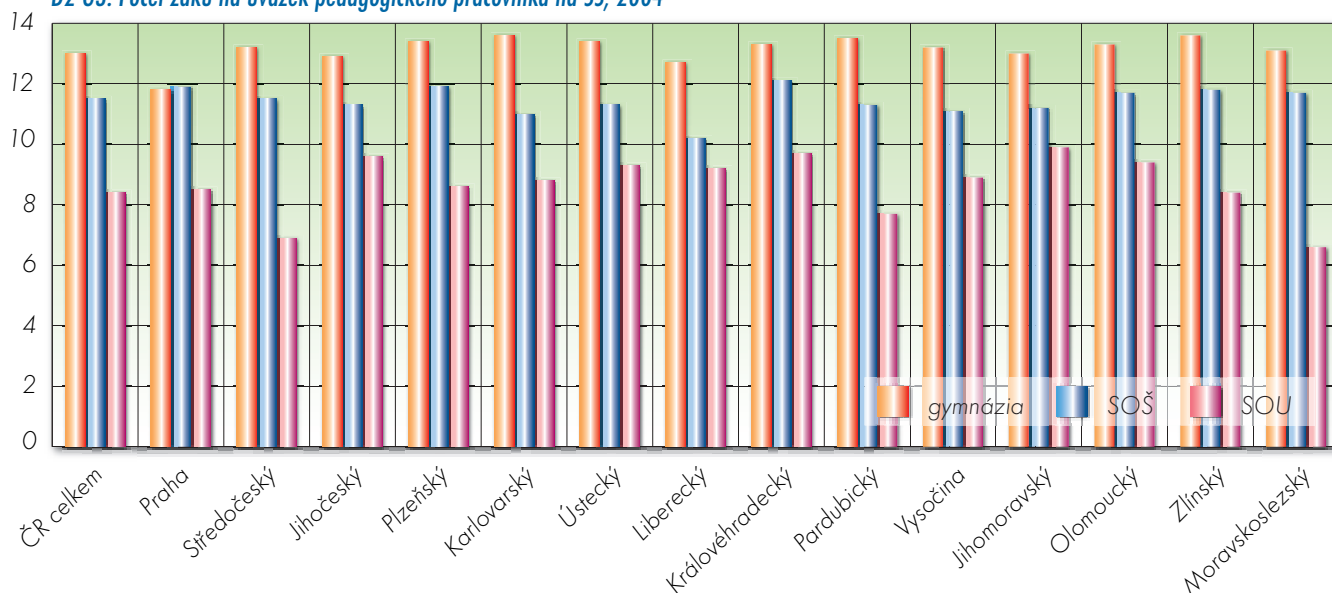

D2 G2: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka v ZŠ, 2004

D2 G3: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka na SŠ, 2004

Regionální rozdíly

Pokud jde o hodnotu ukazatele **na úrovni mateřských škol**, pak **nejvíce dětí připadá na učitelku ve Středočeském, Jihočeském a Zlínském kraji**, kde hodnota ukazatele překračuje 13 dětí na učitelku (Jihočeský kraj 13,5, Středočeský kraj 13,3 a Zlínský kraj 13 dětí na učitelku). Nejméně dětí na učitelku připadá v Královéhradeckém (12 dětí na jednu učitelku) a Libereckém (12,2 dítěte na učitelku) kraji. Jak je z údajů zřejmé, hodnoty v jednotlivých krajích se příliš neliší a případné odchylky od celorepublikového průměru jsou způsobeny především naplněností mateřských škol v malých obcích.

Pokud se nyní podíváme na hodnotu sledovaného ukazatele **na úrovni základních škol**, pak vidíme, že v **počtu žáků na učitele** patří pomyslné **první místo Ústeckému kraji** (16,3 žáka na učitele), druhé **Pardubickému kraji** (16,1 žáka na učitele) a třetí **Karlovarskému kraji** (16 žáků na učitele). Nejméně žáků na učitele připadá v kraji Vysočina (15,4 žáka na učitele) a v Olomouckém kraji (15,5 žáka na učitele). Rozpětí hodnot je obdobně jako u mateřských škol velmi malé a je dáno především charakterem všeobecného základního vzdělávání a hustotou sítě základních škol.

Obdobně i gymnázia, která realizují vyšší stupeň všeobecné vzdělávání, **vykazují značnou homogenitu hodnot ukazatele**. Hodnoty ukazatele se pohybují od 11,8 žáka na učitelský úvazek v Praze po 13,6 žáka na učitelský úvazek v Pardubickém kraji. Rozložení hodnot ukazatele v jednotlivých krajích je poměrně rovnoměrné a příliš se neodlišuje od průměrné celorepublikové hodnoty 12,9 žáka na učitelský úvazek

U středních odborných škol i středních odborných učilišť se projevuje větší odlišnost podle jednotlivých krajů, a to zejména na středních odborných učilištích. Je to způsobeno především rozdílnou oborovou skladbou v jednotlivých krajích a tím i rozdílnou personální náročností, která je na jednotlivé obory kladena.

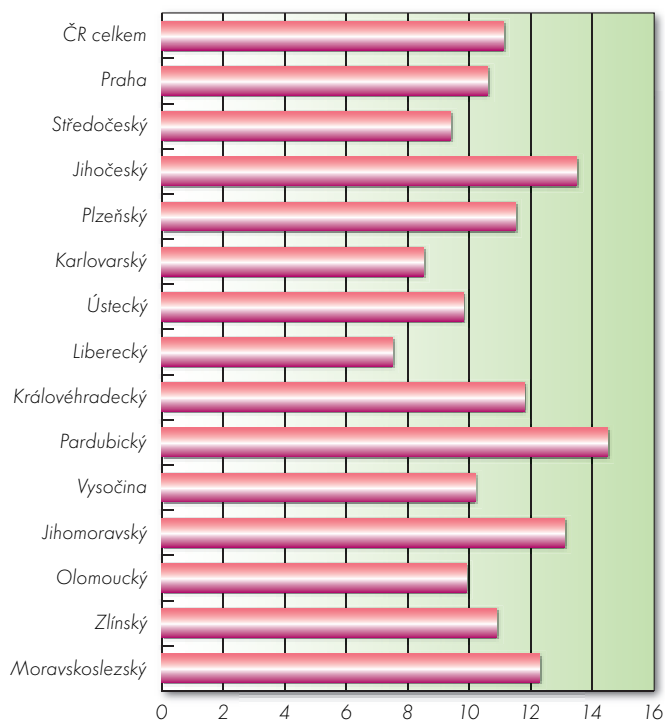
Počet žáků na učitele na středních odborných školách se pohybuje v rozmezí 10,2 žáka na učitelský úvazek v Libereckém kraji až 12,1 žáka na učitelský úvazek v Královéhradeckém kraji, přičemž Královéhradecký kraj je jediný, kde počet žáků na učitele překračuje hodnotu 12. Je zřejmé, že stejně jako u gymnázií jsou kraje rozmístěny zhruba rovnoměrně na obě strany škály. Průměrná celorepubliková hodnota je 11,5 žáka na učitelský úvazek.

V případě středních odborných učilišť je rozptýl hodnot ukazatele již vyšší. Do značné míry jsou jeho hodnoty ovlivněny tím, že jsou do celkového počtu učitelů zahrnováni jak učitelé všeobecných

a odborných předmětů, tak také mistři a instruktoři odborné přípravy a současně finanční náročnost závisí především na oborové skladbě a na naplněnosti jednotlivých oborů. Hodnoty ukazatele se tak zde pohybují v rozmezí 6,6 až 9,9 žáka na pedagogického pracovníka. Nejnižší hodnoty (uvedených 6,6 žáka na učitele) bylo dosaženo v Moravskoslezském kraji, nejvyššího (9,9 žáka na učitele) pak v Jihomoravském kraji. Jak je vidět, je zde rozptýl hodnot ukazatele v jednotlivých krajích zdaleka nejvyšší ze všech typů středních škol.

Největší rozdíl mezi jednotlivými krajy byl zaznamenán na úrovni vyšších odborných škol. Hodnoty ukazatele se pohybují v rozmezí 7,5 žáka na učitele v Libereckém kraji až 14,5 žáka na učitele v Pardubickém kraji. I zde za hlavní důvod většího rozdílu mezi jednotlivými krajy lze považovat oborovou různorodost jednotlivých škol a s tím spojenou rozdílnou personální náročností jednotlivých oborů.

D2 G4: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka na VOŠ, 2004

KAPITOLA

**INDIVIDUÁLNÍ, SPOLEČENSKÉ
A PRACOVNÍ PŘÍNOSY
ZE VZDĚLÁNÍ**

Zásadní vliv vzdělání na život jednotlivce se projevuje ve všech podstatných společensko-ekonomických a sociálních vztazích, do kterých každý jedinec během svého života vstupuje. **Vzdělání představuje neopominutelný faktor, který napomáhá kvalitnímu rozvoji schopností a dovedností**, jimiž je jedinec vybaven a kterých využívá jak pro společenské uplatnění (včetně profesního), tak v osobním životě. Svým společenským statutem zároveň ovlivňuje rozvoj celé společnosti a zpětně ovlivňuje její charakter.

V osobním životě představuje vzdělání hodnotu, která má vliv na určení socioekonomického statusu jedince, odráží se ve finančním ohodnocení či ostatních ekonomických ukazatelích. Z individuálního pohledu je tedy vzdělání jednoznačně ziskovým statkem: přináší nejen výše uvedené výhody, ale souvisí také s „kvalitou života“ (schopnost orientace v nových podnětech, přístup k informacím, schopnost kriticky hodnotit).

Přínosy ze vzdělání jsou však neméně významné i z makro-sociálního hlediska: právě ti nejvíce vzdělaní a kvalifikovaní tvoří tzv. „knowledge kapitál“ a jsou hlavní silou a nositelem ekonomického a kulturního rozvoje dané oblasti, což zejména na úrovni regionů významně zasahuje do jejich charakteru.

Při uplatnění na trhu práce hraje vzdělání klíčovou roli – je zcela prokazatelné, že lidé, kteří dosáhli alespoň nějakého středního vzdělání, mají lepší pozici při hledání zaměstnání než lidé, kteří mají pouze základní nebo nižší vzdělání. Určitým „bodem zlomu“ se jeví maturita, kdy lidé s maturitním vzděláním mají výrazněji snazší uplatnění než lidé s nižším stupněm vzdělání. Též kvalifikace, kterou jedinec získá jako výsledek procesu vzdělávání, a která mu umožňuje snáze nalézt uplatnění, hraje neopominutelnou roli. S tím souvisí i současný trend vývoje ekonomiky, kdy dlouhodobě ubývá pracovních příležitostí pro nekvalifikované nebo málo kvalifikované pracovníky, přičemž lze takřka se stoprocentní pravděpodobností předpovědět, že tento trend bude i nadále pokračovat. Jako další prvek, který se na trhu práce objevuje, je rostoucí důležitost **odborné stránky vzdělání**. Jestliže v devadesátých letech minulého století byla jako dobrý předpoklad pro uplatnění na trhu práce dostačující vyšší úroveň vzdělání (především vysokoškolské a vyšší odborné vzdělání), ochota učit se novým věcem a snaha zapracovat se, v posledních letech jsme svědky určitého obratu. Stále ještě platí, že absolvování vysoké školy je velmi dobrý předpoklad pro pracovní uplatnění, avšak zaměstnavatelé začínají klást důraz i na odbornou stránku daného typu vzdělání. Tato pozvolná změna v chování zaměstnavatelů je zřejmě zapříčiněna určitým stupněm saturace trhu práce – značný deficit vysokoškolsky vzdělaných pracovníků nezatížených příliš minulostí již byl do určité míry překonán a zaměstnavatelé tak mohou klást vyšší či spíše řečeno konkrétnější požadavky na své zaměstnance, a to především na vyšší úrovni řízení.

E 1 Ekonomická aktivita a nezaměstnanost podle úrovně dosaženého vzdělání

Celkový podíl nezaměstnaných z ekonomicky aktivních obyvatel je jedním z ukazatelů prosperity daného regionu, ať na krajské či národní úrovni. Míra nezaměstnanosti obyvatelstva představuje citlivé téma, a to jak pro celou společnost, tak pro osobní život jednotlivců. Vysoká nezaměstnanost nepředstavuje hrozbu pouze pro ekonomiku společnosti, kdy zejména při vysoké dlouhodobé nezaměstnanosti rostou nároky na systémy sociálního zabezpečení, klesá životní úroveň, koupěschopnost obyvatelstva, ale ohrožuje i společenský status nezaměstnaných. Jedince nepostihuje nezaměstnanost pouze po ekonomické stránce, kdy znamená takřka vždy snížení životní úrovně, ale znamená i značnou sociální deprivaci – nezaměstnaní lidé ztrácí kon-

takt s ostatními zaměstnanými, ztrácí řadu společenských vazeb, často nastupuje i deprese ze ztráty zaměstnání následovaná uzavíráním se do sebe. Dalším rizikem je trvání této situace, kdy po počátečním šoku ze ztráty zaměstnání a následného období nečinnosti si lidé na tuto situaci zvyknou a ztrácejí ochotu ji změnit. Přestávají hledat zaměstnání a spokojují se s daným stavem. Lidé přestávají být aktivní a stávají se pasivními účastníky sociálního i společenského systému.

Současně je zřejmé, že určité části populace jsou na negativní ekonomické trendy citlivější a rychleji ztrácejí své pracovní pozice než jiné. Mezi tyto rizikové skupiny již tradičně patří **osoby s nízkým stupněm dosaženého vzdělání**: nízké vzdělání souvisí s nízkou kvalifikací, která indikuje vyšší míru ohrožení neúspěšností na trhu práce. V podmínkách moderní ekonomiky jak v národním, tak ve světovém měřítku jsou z hlediska potřeb trhu práce výrazně žádanější jedinci disponující vysokou odborností a kvalifikací než ti, kdo stojí na opačném konci spektra, tzn. lidé s nízkým vzděláním a s malou či žádnou kvalifikací. Z hlediska dlouhodobých trendů pracovního trhu (změny ve struktuře odvětví, obecný růst kvalifikační náročnosti povolání) také neustále ubývá pozic, které jsou vhodné pro níže kvalifikované pracovníky.

E 1.1 Podíl ekonomicky aktivních podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání v populaci 25–64letých

Charakteristika ukazatele

Indikátor sleduje míru ekonomické aktivity v jednotlivých kategoriích dosaženého vzdělání v populaci ve věku 25–64 let, a to zvlášť za muže a ženy. Ukazatel tak charakterizuje podíl ekonomicky aktivních obyvatel v jednotlivých vzdělanostních úrovních na populaci v ekonomicky aktivním věku 25–64 let.

Metodika výpočtu

$$\frac{EA_i}{P_i} \times 100$$

EA – celkový počet ekonomicky aktivních obyvatel ve věku 25–64 let podle dosaženého stupně vzdělání

P – celkový počet obyvatel ve věku 25–64 let podle dosaženého stupně vzdělání

i – nejvyšší dosažený stupeň vzdělání

Pojmy:

Celkový počet ekonomicky aktivních = počet zaměstnaných a nezaměstnaných, tzn. zahrnuje všechny osoby 15leté a starší, které splňují podmínky pro zařazení mezi zaměstnané nebo nezaměstnané. Tožný pojem pro ekonomicky aktivní je **pracovní síla**.

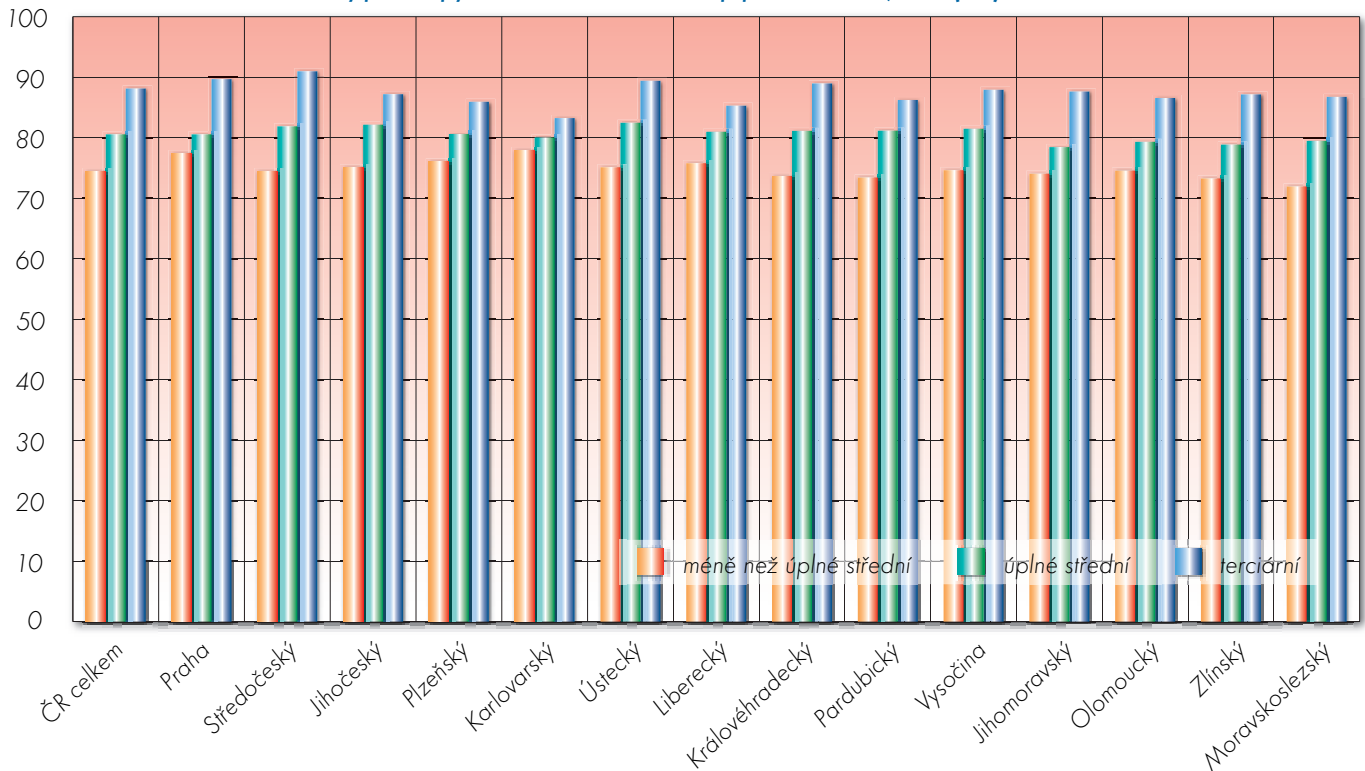
Zaměstnaní jsou všichni starší 15 let, kteří patří mezi „placené zaměstnané“ nebo „sebezaměstnané“. Není rozhodující, zda jejich pracovní aktivita má trvalý, dočasný, sezónní či příležitostný charakter a zda vykonávají jedno či více zaměstnání. Mezi zaměstnané patří rovněž příslušníci armády (vojáci z povolání a vojáci v základní službě).

➤ **Placení zaměstnaní** jsou všichni s formální vazbou k zaměstnání (pracovní poměr, dohoda o provedení práce, dohoda o pracovní činnosti, další smluvní vztahy mimo oblast pracovního práva).

➤ **Sebezaměstnaní** jsou všichni zaměstnavatelé, pracovníci na vlastní účet (podnikatelé bez zaměstnanců), všichni členové produkčních družstev a pomáhající rodinní příslušníci.

Ekonomicky neaktivní jsou všichni ti, kteří nejsou zaměstnaní a nejsou v současné době ekonomicky aktivní (např. děti předškolního věku, osoby navštěvující různé vzdělávací instituce, starobní důchodci, dlouhodobě nemocní, invalidé, osoby na další rodičovské – mateřské dovolené, apod.).

E1 G1: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64 let, 2004 (v %)

Zdroj dat

- ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil, přepočtené průměry za rok 2004

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Míra ekonomické aktivity v populaci 25–64letých je přímo úměrná výši dosaženého vzdělání – je tím vyšší, čím vyšší je stupeň dosaženého vzdělání. Nejnižší zastoupení mezi ekonomicky aktivními mají lidé se základním vzděláním, kde je ekonomicky aktivních pouze 55,4 %.⁶ U osob se středním vzděláním to je již 80 % (79,4 % u lidí se středním vzděláním bez maturity a 80,5 % u lidí se středním vzděláním s maturitou). U obyvatel s terciárním vzděláním je to již 88,1 %. Je zřejmé, že **výše vzdělání úzce souvisí s mírou ekonomické aktivity**.

Pokud se zaměříme na rozdíly mezi pohlavími, pak lze říci, že **u mužů je míra ekonomické aktivity vyšší než u žen, a to ve všech vzdělanostních kategoriích a ve všech krajích**. Za jeden z hlavních faktorů, které danou situaci způsobují, lze pokládat péči žen o děti a o domácnost (mateřská dovolená, ženy v domácnosti). Pokud jsme v předchozím odstavci uváděli, že míra ekonomické aktivity je tím vyšší, čím vyšší je vzdělání, tak tento vztah platí i pro jednotlivá pohlaví. Současně pak z údajů vyplývá, že **rozdíly v míře ekonomické aktivity mužů a žen jsou tím vyšší, čím je nižší stupeň dosaženého vzdělání**. Ekonomická aktivita mužů se základním vzděláním se pohybuje mezi 48 až 84 % v jednotlivých krajích, u stejně vzdělaných žen se zpravidla pohybuje okolo 50 % (od 45,5 % až po 55,4 %). Podobně míra ekonomické aktivity mužů se středním nematuritním vzděláním činí v republikovém průměru 86,5 %, u žen pouze 69 %. Od kategorie úplného středního vzdělání jsou však rozdíly mezi pohlavími již menší,

kdy v průměru jde o rozdíl necelých 16 procentních bodů, na terciální úrovni pak o necelých 14 procentních bodů: v průměru 94,1 % mužů, kteří mají vysokou nebo vyšší odbornou školu, je ekonomicky aktivních, oproti 80,5 % stejně vzdělaných žen.

Vzhledem k tomu, že počet ekonomicky aktivních obyvatel se odvíjí od celkového počtu zaměstnaných a nezaměstnaných (viz metodika výpočtu), nelze v hodnotách tohoto ukazatele v rámci jednoho kalendářního roku očekávat výraznější změny. Hodnoty ekonomické aktivity zůstávají na srovnatelné úrovni jako v předchozích letech. Výkyvy u jednotlivých kategorií jsou velmi malé.

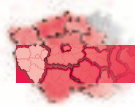
Regionální rozdíly

Míra ekonomické aktivity nevykazuje výraznější regionální odchylky. Ve věkové skupině 25–64 let je ekonomicky aktivních necelých 80 % populace; hranici 80 % pak ze všech krajů přesahuje jedině Praha, kde je nejvyšší podíl ekonomicky aktivních osob ze všech krajů (82 %). Nejnižší hodnoty evidujeme v Moravskoslezském (75,7 %) a Zlínském (76,6 %) kraji. Uvedené krajové rozdíly (vyjma Prahy) však nejsou nijak výrazné – od republikového průměru se odlišují jen málo.

Nejvýraznější rozdíly mezi kraji v míře ekonomické aktivity lze nalézt v **kategorii základního vzdělání**. Z porovnání situace v jednotlivých krajích vyplývá, že nejmenší podíl lidí se základním vzděláním, kteří patří mezi ekonomicky aktivní, je ve Zlínském (47,3 %) a Středočeském (51,7 %) kraji. Naopak nejvyšší míru ekonomické aktivity u této vzdělanostní skupiny registruje Karlovarský (65 %), Ústecký (64 %) kraj a Praha (60,3 %). V ostatních krajích nepřesáhla míra ekonomické aktivity 60 %.

Od úrovně středního vzdělání jsou již rozdíly mezi jednotlivými kraji velmi malé. Míra ekonomické aktivity obyvatel **se středním i úplným středním vzděláním** je v krajském srovnání již velmi vyrovnaná – ve většině krajů se pohybuje okolo 80 %. U středního vzdělání bez maturity činí rozdíl mezi krajem s nejvyšší mírou ekonomické aktivity a mezi krajem s nejnižší mírou ekonomické aktivity 6,2 procentního bodu. U středního vzdělání s maturitou pak činí tento nejvyšší rozdíl 4,1 procentního bodu.

⁶ Nízký podíl ekonomicky aktivních osob v nejnižší vzdělanostní skupině je ovlivněn několika faktory: dlouhodobá nezaměstnanost lidí se základním vzděláním zapříčiňuje, že ti lidé figuruji v jiných statistikách než ve statistice o nezaměstnanosti. Vysoký podíl žen se základním vzděláním je v domácnosti a také nefiguruje ve statistikách zaměstnanosti a nezaměstnanosti. Mezi osobami se základním vzděláním je rovněž vyšší počet lidí ve starších věkových kategoriích, kteří již jsou v důchodovém věku, a nepatří tak mezi ekonomicky aktivní.

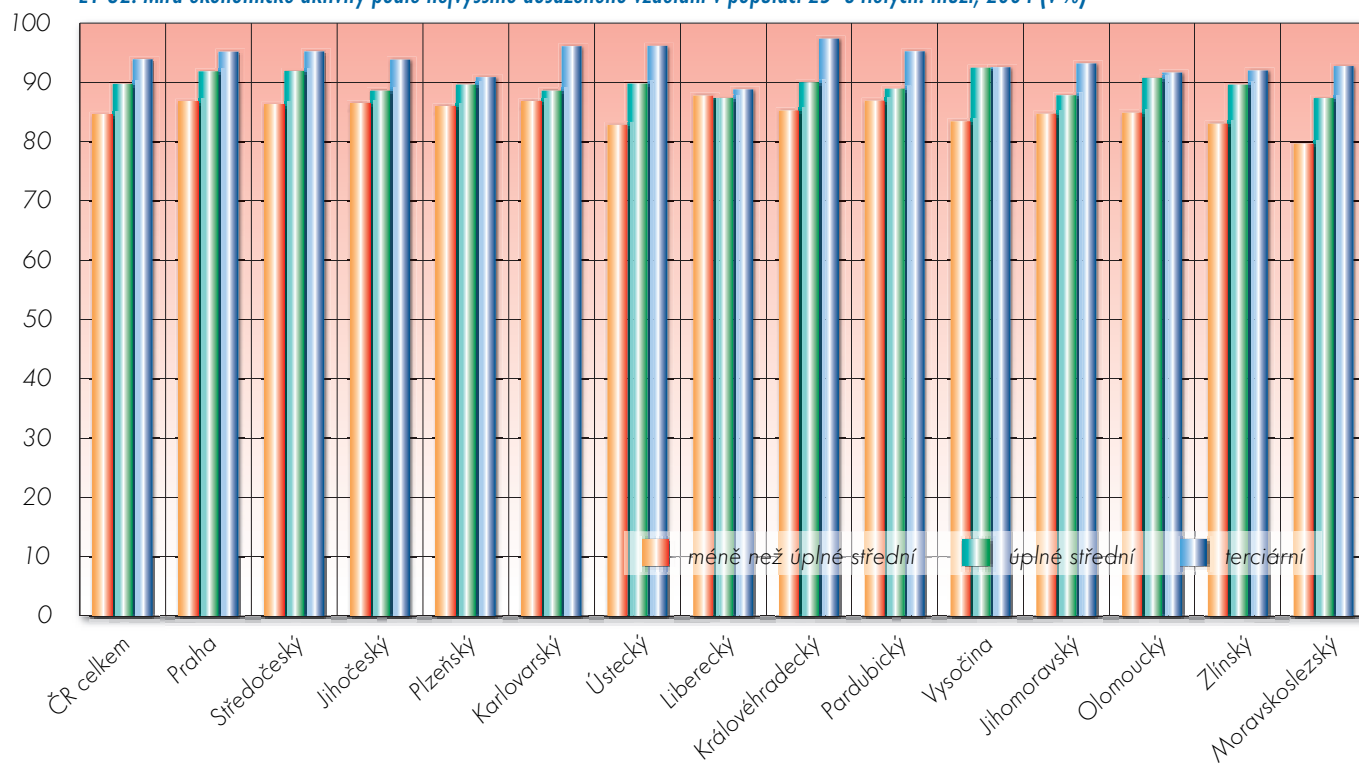
Mezi osobami s **terciárním vzděláním** je míra ekonomické aktivity rovněž vyrovnaná. Nejvyšší hodnoty evidujeme ve Středočeském kraji (90,3 %), kde míra ekonomické aktivity přesahuje 90 %, v ostatních krajích se k 90 % zpravidla blíží. Relativně nejnižší podíl pracovní síly s terciárním vzděláním nalezneme v Karlovarském (83,2 %), Libereckém (85,3 %) a Plzeňském (85,9 %) kraji. Jak vidíme, nejvyšší rozdíl mezi kraji činí 7,8 procentního bodu.

Největší rozdíly mezi mírou ekonomické aktivity u žen a u mužů evidujeme ve Středočeském kraji (20,4 procentního bodu), naopak nejmenší v Moravskoslezském (14,4 procentního bodu), Královéhradeckém kraji (15,7 procentního bodu) a v Praze (17,1 procentního bodu). Ve všech ostatních krajích se celkové rozdíly v míře ekono-

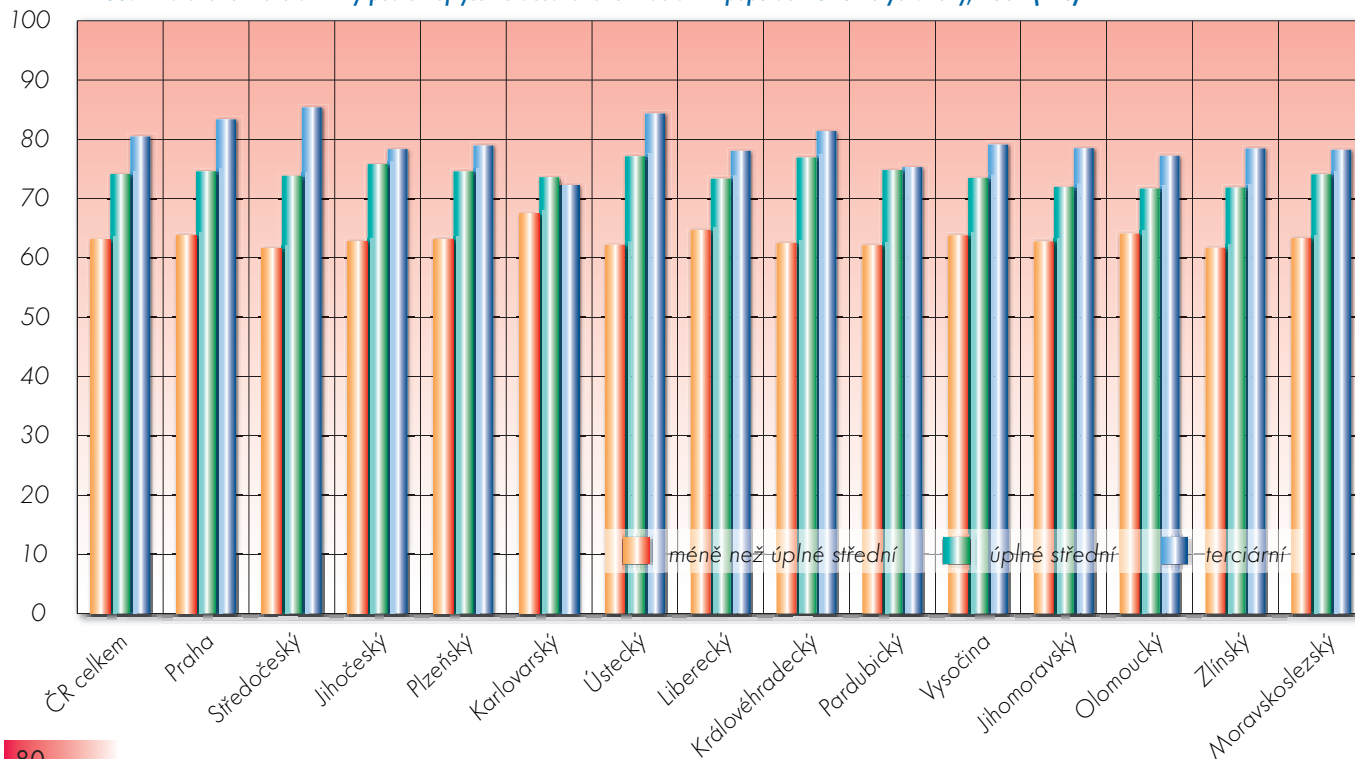
nomické aktivity mužů a žen pohybují v rozmezí od 18,9 procentního bodu ve Zlínském kraji po 18,1 procentního bodu v Karlovarském kraji. **Situace mezi jednotlivými kraji není tedy z pohledu ekonomické aktivity mužů a žen příliš odlišná.**

Ze srovnání jednotlivých krajů vyplývá, že míra ekonomické aktivity není výrazněji regionálně determinována. Ve všech krajích úroveň ekonomické aktivity klesá spolu se snižující se úrovní dosaženého vzdělání, stejně tak ve všech krajích platí, že vyšší vzdělání s sebou nese i vyšší účast na vytváření ekonomických hodnot daného regionu. Celkově je míra ekonomické aktivity nejvyšší v Praze, nejnižší v Moravskoslezském a Zlínském kraji – rozdíly však nejsou mezi jednotlivými kraji nijak výrazné.

E1 G2: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: muži, 2004 (v %)

E1 G3: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: ženy, 2004 (v %)

E 1.2. Míry nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání v populaci 25–64 let

Charakteristika ukazatele

Ukazatel sleduje podíly nezaměstnaných osob v populaci ekonomicky aktivních (v pracovní síle) ve věku 25–64 let podle jednotlivých stupňů vzdělání, zvláště za muže a za ženy v procentech. Jedná se o tzv. specifické míry nezaměstnanosti popisující nezaměstnanost dané skupiny obyvatelstva – v tomto případě se jedná o skupiny podle nejvyššího dosaženého vzdělání.

Metodika výpočtu

$$\frac{N}{PA_i} \times 100$$

N – celkový počet nezaměstnaných ve věku 25–64 let s daným stupněm dosaženého vzdělání

PA – celkový počet ekonomicky aktivních obyvatel ve věku 25–64 let s daným stupněm dosaženého vzdělání.

i – nejvyšší dosažený stupeň vzdělání

Pojmy:

Celkový počet ekonomicky aktivních = počet zaměstnaných a nezaměstnaných, tzn. zahrnuje všechny osoby 15leté a starší, které splňují podmínky pro zařazení mezi zaměstnané nebo nezaměstnané. Tožný pojem pro ekonomicky aktivní je **pracovní síla**.

Zaměstnaní jsou všichni starší 15 let, kteří patří mezi „placené zaměstnané“ nebo „sebezaměstnané“. Není rozhodující, zda jejich pracovní aktivita má trvalý, dočasný, sezónní či příležitostný charakter a zda vykonávají jedno či více zaměstnání. Mezi zaměstnané patří rovněž příslušníci armády (vojáci z povolání a vojáci v základní službě).

➤ **Placení zaměstnaní** jsou všichni s formální vazbou k zaměstnání (pracovní poměr, dohoda o provedení práce, dohoda o pracovní činnosti, další smluvní vztahy mimo oblast pracovního práva).

➤ **Sebezaměstnaní** jsou všichni zaměstnavatelé, pracovníci na vlastní účet (podnikatelé bez zaměstnanců), všichni členové produkčních družstev a pomáhající rodinní příslušníci.

Ekonomicky neaktivní jsou všichni ti, kteří nejsou zaměstnání a nejsou v současné době ekonomicky aktivní (např. děti předškolního věku, osoby navštěvující různé vzdělávací instituce, starobní důchodci, dlouhodobě nemocní, invalidé, osoby na další rodičovské – mateřské dovolené, apod.).

Nezaměstnaní jsou všichni občané starší 15 let, kteří ve sledovaném období souběžně splňovali tři uvedené podmínky:

- **byli bez práce**, tzn. nebyli ani v placeném zaměstnání ani sebezaměstnaní,
- **hledali aktivně práci** registrací u úřadu práce nebo u soukromé zprostředkovatelny práce, patří sem rovněž hledání přímo v podnicích, využívání inzerce, podnikání kroků pro založení vlastní firmy, podání žádosti o pracovní povolení a licence nebo hledání zaměstnání jiným způsobem,
- **byli připraveni k nástupu do práce**, tj. byli během referenčního období k dispozici okamžitě nebo nejpozději do 14 dnů pro výkon placeného zaměstnání nebo sebezaměstnání.

Míry nezaměstnanosti procentuálním způsobem vyjadřují vždy podíl nezaměstnaných (čítatel) na celkové pracovní síle (jmenovatel).

Specifické míry nezaměstnanosti jsou ukazatele popisující nezaměstnanost určité sociální, věkové nebo jiné skupiny obyvatelstva.

Čítatel: všichni nezaměstnaní z dané skupiny obyvatelstva (např. absolventi škol).

Jmenovatel: pracovní síla podle definice Mezinárodní organizace práce ILO (zahrnuje všechny osoby 15leté a starší, které splňují požadavky

na zařazení mezi zaměstnané nebo nezaměstnané z téže skupiny obyvatelstva).

Zdroj dat

- ČSÚ – Vyběrové šetření pracovních sil, přepočtené průměry za rok 2004 (dále VŠPS)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Nezaměstnanost představuje nedílnou součást trhu práce. Pokud není zřejmá na první pohled, jde o skrytou nezaměstnanost, která je často spojena s tzv. přezaměstnaností. Ačkoliv značná část odborníků na problematiku trhu práce je přesvědčena, že určitá míra nezaměstnanosti je vždy nutná (obvykle se za tuto hranici považuje pětiprocentní míra nezaměstnanosti), neboť v každé společnosti je část obyvatelstva, která zájem o práci nemá, stále nezaměstnanost zůstává negativním jevem ve společnosti. Je zřejmé, že nezaměstnanost jako sociální a ekonomický jev je jak pro jednotlivce nezaměstnaností postižený, tak pro společnost jako celek tíživým faktorem, který ovlivňuje stav ekonomiky dané společnosti. Vyšší míra nezaměstnanosti se stává problémem, který může vyústit v sociální konflikt a zapříčinit napětí ve společnosti. Výrazně negativním rysem nezaměstnanosti je také její tíživý dopad na státní finance, kdy nejen vyplácení podpor v nezaměstnanosti a dalších sociálních dávek, ale další druhotné efekty s ní spojené odčerpávají ze státních peněz finance, které by jinak mohly být využity pro podporu rozvoje ekonomiky.

Pokud jde o **charakter nezaměstnanosti** v České republice, pak je zřejmé, že je jako v jiných ekonomikách **velmi výrazně diferencována podle sociálních a demografických charakteristik obyvatel**. Při analýze celkové nezaměstnanosti je tak nutné vycházet z analýzy trendů ve skupinách podle vzdělání, věku a pohlaví a místa bydliště. V naší analýze se zaměříme na rozbor měř nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání, a to zvláště u mužů a u žen.

Celková míra nezaměstnanosti v České republice u populace 25–64 let podle výsledků VŠPS v roce 2004 činila 7,1 %. Musíme zde však vzít do úvahy, že jde o průměrnou hodnotu – mezi jednotlivými vzdělanostními skupinami existují značné rozdíly. Sledujeme-li míru nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání, lze konstatovat jednoznačný vztah: **spolu s rostoucím vzděláním klesá míra nezaměstnanosti**. Lze říci, že **nízká úroveň vzdělání** se jasně projevuje jako výrazně determinující faktor, který **nepříznivě ovlivňuje postavení na trhu práce**.

U osob, které mají pouze základní vzdělání, činila míra nezaměstnanosti 23,1 %, tzn. že zhruba každý čtvrtý občan se základním vzděláním je nezaměstnaný. Ti, kteří mají střední nematuritní vzdělání, jsou na tom již podstatně lépe – jejich míra nezaměstnanosti byla 8,1 %, tzn. přibližně 3krát nižší než u osob se základním vzděláním. Míra nezaměstnanosti osob s úplným středním vzděláním s maturitou byla ještě nižší než u těch, kdo mají střední vzdělání bez maturity (4,2 %). Výrazně nejnižší nezaměstnanost pak mají obyvatelé s terciárním vzděláním, kde je nezaměstnaný pouze cca každý padesátý (2,0 %) – jejich míra nezaměstnanosti je ještě více než dvakrát nižší než u osob s úplným středním vzděláním.

Na uvedených údajích lze demonstrovat vliv nejvyššího dosaženého vzdělání: jestliže v roce 2003 činila míra nezaměstnanosti u osob se základním vzděláním 19,8 %, v roce 2004 stoupla na 23,1 %. Na úrovni středního vzdělání bez maturity byla v roce 2003 evidována 7,5 % míra nezaměstnanosti, v roce 2004 to bylo 8,1 %. U středního vzdělání s maturitou však byla v roce 2003 zjištěna míra nezaměstnanosti s hodnotou 4,3 %, v roce 2004 to bylo „pouhých“ 4,2 %. Na terciární úrovni zůstala míra nezaměstnanosti po oba sledované roky stejná, a to 2 %. Jak vidíme, zvýšení míry nezaměstnanosti se týkalo především lidí s nižší

E1 T4: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání, (v populaci 25–64letých), 2004 (v %)

Území		základní		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		terciární		Celkem	
ČR celkem		23,1		8,1		4,2		2,0		7,1	
CZ01	Praha	12,7		5,1		3,1		1,2		3,4	
CZ011	Hlavní město Praha	12,7	(14.)	5,1	(12.)	3,1	(13.)	1,2	(10.)	3,4	(14.)
CZ02	Střední Čechy	15,2		5,4		3,2		0,8		4,8	
CZ021	Středočeský kraj	15,2	(11.)	5,4	(11.)	3,2	(11.)	0,8	(13.)	4,8	(12.)
CZ03	Jihozápad	17,4		5,3		3,7		1,4		5,1	
CZ031	Jihočeský kraj	16,4	(10.)	5,6	(10.)	3,2	(10.)	0,8	(12.)	5,0	(11.)
CZ032	Plzeňský kraj	18,7	(8.)	4,9	(14.)	4,2	(5.)	2,1	(6.)	5,3	(10.)
CZ04	Severozápad	32,7		10,6		5,8		1,3		11,4	
CZ041	Karlovarský kraj	24,7	(4.)	7,5	(5.)	4,1	(6.)	0,6	(14.)	8,2	(4.)
CZ042	Ústecký kraj	35,7	(2.)	11,7	(2.)	6,4	(2.)	1,6	(8.)	12,5	(2.)
CZ05	Severovýchod	17,2		6,4		3,2		1,2		5,5	
CZ051	Liberecký kraj	13,2	(13.)	5,0	(13.)	3,1	(12.)	1,6	(7.)	4,8	(13.)
CZ052	Královéhradecký kraj	20,2	(6.)	6,9	(7.)	2,8	(14.)	0,9	(11.)	5,5	(9.)
CZ053	Pardubický kraj	19,0	(7.)	7,0	(6.)	3,7	(8.)	1,2	(9.)	6,1	(6.)
CZ06	Jihovýchod	18,8		7,6		3,7		3,2		6,4	
CZ061	Vysočina	14,6	(12.)	6,5	(9.)	3,5	(9.)	3,7	(2.)	5,7	(8.)
CZ062	Jihomoravský kraj	20,6	(5.)	8,1	(4.)	3,8	(7.)	3,0	(4.)	6,7	(5.)
CZ07	Střední Morava	22,7		8,9		5,0		3,4		8,0	
CZ071	Olomoucký kraj	26,9	(3.)	10,9	(3.)	5,5	(3.)	4,4	(1.)	9,8	(3.)
CZ072	Zlínský kraj	17,0	(9.)	6,7	(8.)	4,5	(4.)	2,4	(5.)	6,1	(7.)
CZ08	Moravskoslezsko	36,7		14,6		6,7		3,4		12,6	
CZ081	Moravskoslezský kraj	36,7	(1.)	14,6	(1.)	6,7	(1.)	3,4	(3.)	12,6	(1.)

úrovni vzdělání. Pro lidi s maturitním a vyšším vzděláním se situace nijak výrazně neměnila.

Co se týče **rozdílů ve výši nezaměstnanosti mezi muži a ženami**, lze říci, že **míra nezaměstnanosti žen bývá obvykle vyšší než míra nezaměstnanosti mužů, i když u vyšších vzdělanostních skupin je tento rozdíl velmi malý**. Tato skutečnost platí u vzdělanostních skupin na střední úrovni vzdělání. Na úrovni základního vzdělání je nezaměstnanost mužů (24,6 %) vyšší než nezaměstnanost stejně vzdělaných žen (22,1 %). Zmíněný rozdíl v této kategorii vzdělání mírně kolísá: v roce 2001 převyšovala míra nezaměstnanosti mužů se základním vzděláním nezaměstnanost stejně vzdělaných žen o 2,5 procentního bodu, v roce 2002 rozdíl činil více než 5 procentních bodů v neprospěch mužů, v roce 2003 se míry nezaměstnanosti mužů a žen se základním vzděláním v průměru liší o 3 procentní body, v roce 2004 jde o 2,5 procentního bodu ve prospěch žen. Vyšší míru nezaměstnanosti mužů jsme zaznamenali také u terciárního vzdělání, kde je však rozdíl velmi nízký, a to 0,3 procentního bodu (muži mají míru nezaměstnanosti na této úrovni vzdělání 2,1 %, ženy 1,8 %). V roce 2003 byl stav takřka identický, avšak s tím rozdílem, že vyšší míru nezaměstnanosti měly ženy (míra nezaměstnanosti mužů zde v roce 2003 byla 1,8 %, žen 2,3 %). U ostatních kategorií vzdělání již platí výše uvedený vztah, že míry nezaměstnanosti žen jsou vyšší než míry nezaměstnanosti mužů. Ve skupině se středním vzděláním bez maturity je nezaměstnanost žen vyšší o 0,4 procentního bodu, u těch, kdo mají úplné střední vzdělání s maturitou o 2,8 procentního bodu.

Z uvedených dat se soudit, že zejména pro ženy je vyšší vzdělání z hlediska uplatnění na trhu práce velmi důležité: **s vyšší dosaženého vzdělání se snižují i rozdíly mezi pohlavími**: nejvyšší jsou u základního vzdělání, zatímco u osob s terciárním vzděláním se příslušné hodnoty liší jen velmi málo. Absolutně nejhorší vyhlídky na uplatnění tak mají muži se základním vzděláním. Ti se navíc i nejvíce odlišují od ostatních skupin. **U mužů jakékoliv vzdělání, které je vyšší než základní, výrazně zvyšuje šance na uplatnění**. Avšak ženy se základ-

ním vzděláním se od stejně vzdělaných mužů liší velmi málo. Největší rozdíl v míře nezaměstnanosti tak panuje na úrovni středního vzdělání bez maturity, kde je pozice žen značně horší oproti pozici mužů. Pro ženy je jakýmsi předělem získání maturity.

V porovnání s předchozími roky míra nezaměstnanosti mírně kolísá – z 8,1 % v roce 2001 na 7,3 % v roce 2002, pak na 6,7 % v roce 2003 a v roce 2004 opět mírně vzrostla na 7,1 %. Tento pokles zasáhl **všechny kategorie vzdělání** (nejnižší, střední i terciární) a týkal se mužů i žen.⁷

Regionální rozdíly

Pokud se blíže podíváme na situaci v jednotlivých krajích, vidíme, že **nejvyšší míru nezaměstnanosti má Moravskoslezský (12,6 %) a Ústecký kraj (12,5 %)** – příslušné hodnoty zde výrazně převyšují republikový průměr a tyto dva kraje jako jediné mají míru nezaměstnanosti vyšší než 10 %. Naopak **nejnižší míru nezaměstnanosti nalezneme v Praze (3,4 %)** – zde je tato hodnota výrazně nižší než v jiných krajích. Situaci v Praze se nejvíce blíží situace v Libereckém (4,8 %) a Středočeském (4,8 %) kraji. Hranice 5 % dosáhl kraj Jihočeský (5 %) a mírně ji překročil Plzeňský kraj (5,3 %).

Míry nezaměstnanosti podle úrovně dosaženého vzdělání v jednotlivých regionech odpovídají celostátnímu trendu, také **v jednotlivých krajích mají nejvyšší nezaměstnanost osoby se základním vzděláním**. V Moravskoslezském kraji dosahuje míra nezaměstnanosti u této vzdělanostní skupiny 36,7 %, což je výrazně více než

⁷ Uváděné charakteristiky nezaměstnanosti vycházejí z Výběrového šetření pracovních sil, tzn. nejedná se o „tvrdá“ statistická data, ale o odhady postavené na výběrovém souboru a přepočítané na celkovou populaci. K takto konstruovaným ukazatelům se vždy váže určitá výběrová chyba (podrobněji viz ČSÚ – www.czso.cz, odkaz na VŠPS, základní metodické příručky). Výběrová chyba je tím větší, čím podrobnější třídění provádíme (podle věku, pohlaví, vzdělání, krajů...). Z těchto důvodů je velmi problematické provádět porovnání v časové řadě, jelikož nelze přesně určit, jaká část změny v datech je způsobena právě výběrovou chybou. V podrobnějším třídění podle krajů a oblastí je pak časové porovnávání ze statistického hlediska téměř nemožné. Srovnání meziročních změn v jednotlivých krajích z těchto důvodů neuvádíme.

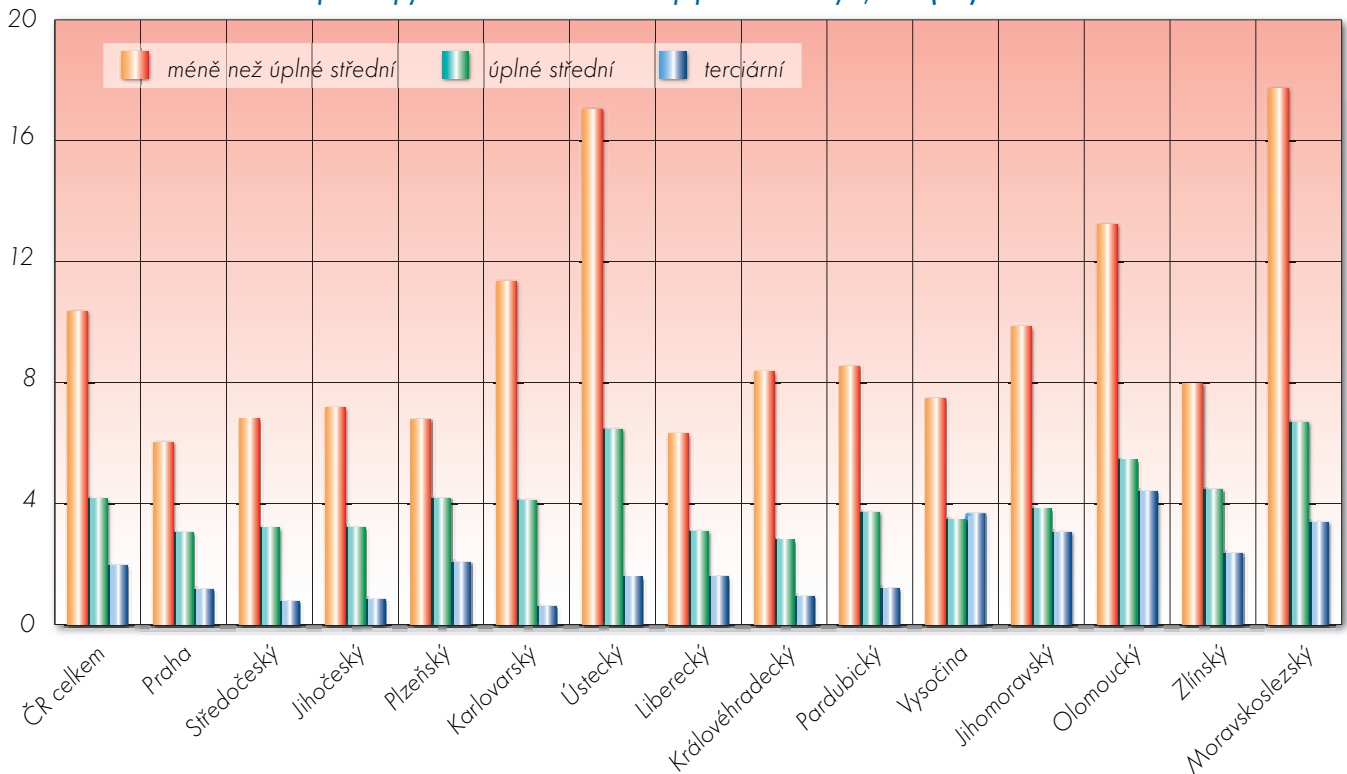
republikový průměr (23,1 %) a nejvíce ze všech krajů. Těsně jej následuje Ústecký kraj s 35,7 % mírou nezaměstnanosti v této vzdělanostní skupině. Tyto dva kraje s odstupem sleduje Olomoucký kraj (26,9 %). Naopak ke krajům s relativně nízkou nezaměstnaností obyvatel se základním vzděláním patří především Praha (12,7 %) a Liberecký kraj (13,2 %).

Také v rámci středního vzdělání bez maturity se jako nejproblematictější jeví kraj Moravskoslezský (14,6 %), Ústecký (11,7 %) a Olomoucký (10,9 %). Naopak nejnížší nezaměstnanost obyvatel se střed-

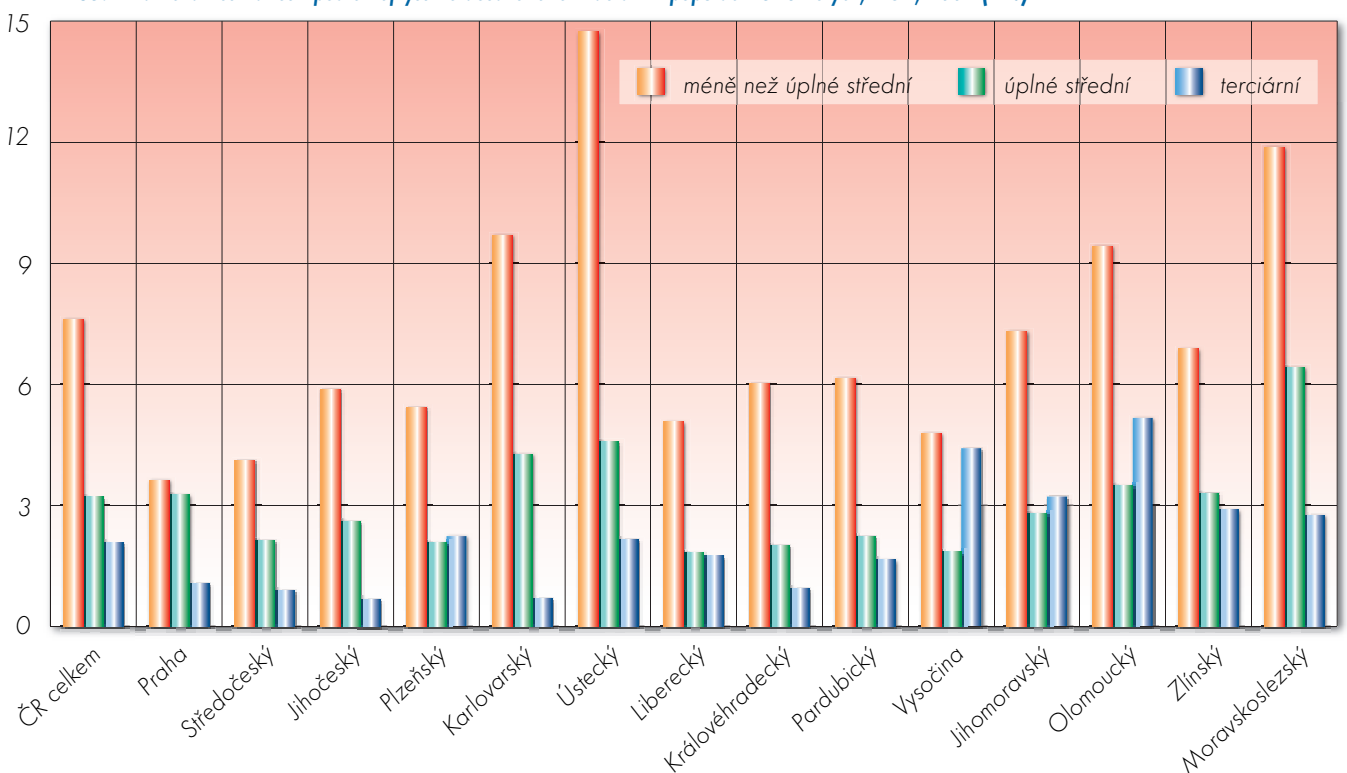
ním vzděláním bez maturity mají kraje Plzeňský (4,9 %), Liberecký (5 %) a Praha (5,1 %).

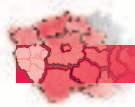
U osob s úplným středním vzděláním s maturitou dosahuje nejnižších hodnot Jihočeský Královéhradecký (2,8 %), Liberecký kraj (3,1 %) a Praha (3,1 %). V kraji Středočeském a Jihočeském nedosahuje míra nezaměstnanosti ani 3,5 % (v obou krajích shodně 3,2 %). Nejvyšších hodnot dosahuje míra nezaměstnanosti osob s úplným středním vzděláním v Moravskoslezském (6,7 %), Ústeckém (6,4 %) a Olomouckém kraji (5,5 %).

E1 G4: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých, 2004 (v %)

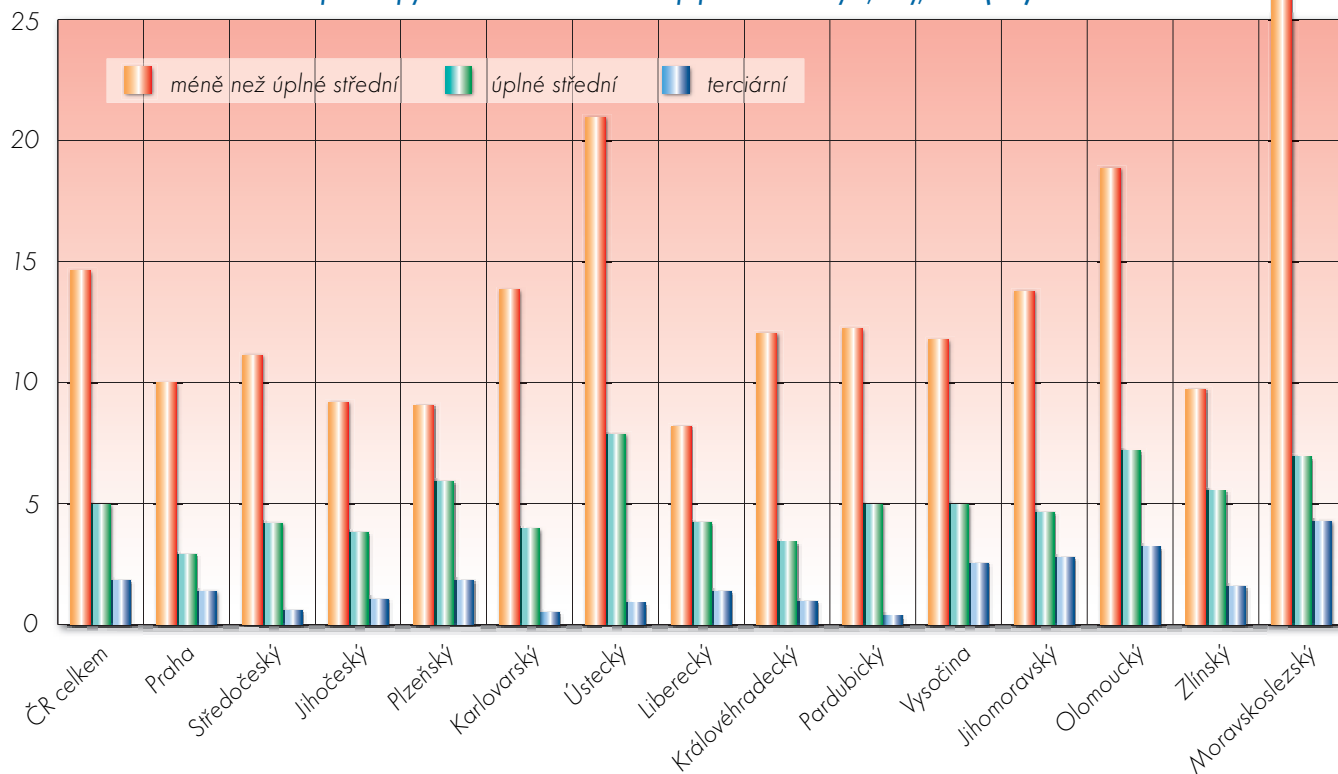

E1 G5: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých, muži, 2004 (v %)

E1 G6: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých, ženy, 2004 (v %)

V oblasti terciárního vzdělání je situace ohledně měř nezaměstnanosti nejpříznivější: Hranici 3 % překračuje míra nezaměstnanosti pouze v Olomouckém kraji (4,4 %), v kraji Vysočina (3,7 %), a v Moravskoslezském (3,4 %) a Jihomoravském kraji (3 %). Na druhé straně stojí pak Karlovarský, Středočeský, Jihočeský, Královéhradecký kraj, kde míra nezaměstnanosti lidí s terciárním vzděláním nedosáhla ani 1 %.

Tak jako u celorepublikových hodnot míry nezaměstnanosti můžeme i u regionů říci, že platí nepřímá úměrnost – čím vyšší vzdělání, tím nižší míra nezaměstnanosti. Ke krajům s obecně nejnižší nezaměstnaností patří Praha, kde je však také nejpříznivější vzdělanostní struktura – nejvyšší podíl osob s terciárním vzděláním a nejnižší procento nejméně vzdělaných obyvatel. Naopak Moravskoslezský, Ústecký a také Olomoucký kraj se na úrovni základního a středního vzdělání nacházejí – pokud jde o nezaměstnanost – v obtížné situaci, kdy u všech třech vzdělanostních skupin (základní vzdělání, střední bez maturity, střední s maturitou) dosahují znepokojivých hodnot.

E 2 Vzdělání a zaměstnanost mladých lidí

Nezaměstnanost absolventů škol je odrazem celkové nezaměstnanosti a ekonomické situace daného regionu. Absolventi však na případné negativní tendence na trhu práce reagují mnohem výrazněji než jiné skupiny a případné problémy je také zasáhnou dříve a ve větším měřítku. Absolventi škol jsou tak specifickou skupinou uchazečů o zaměstnání, do značné míry handicapovanou zejména nedostatkem praktických zkušeností. Tato skupina je zároveň i nejvíce zranitelná z hlediska rizika vzniku sociálně patologických jevů. Zejména dlouhodobá nezaměstnanost představuje pro čerstvé absolventy škol relativně vysoké riziko rozvoje delikventního chování a dalších nežádoucích jevů, což může zase vést ke zhoršování rozvojového potenciálu regionu a k růstu sociálního napětí. V neposlední řadě jde pak o vytvoření ne-

žádoucích existenčních návyků, kdy život na sociálních dávkách se pro ně stává něčím samozřejmým. U absolventů škol, kteří jsou zasaženi dlouhodobou nezaměstnaností, se jen velmi těžko rozvíjejí hodnoty jako zodpovědnost za svůj život či snaha dokázat změnit svou situaci vlastním přičiněním.

Jako jeden z určujících faktorů ovlivňujících nezaměstnanost absolventů škol se jeví vzdělanostní a oborová struktura absolventů škol (tzn. jaký typ školy a jaký obor daný student absolvoval). Vzdělanostní a oborová struktura absolvovaného vzdělání, dále i regionální hledisko hraje důležitou roli v hledání zaměstnání. Analýza vzdělanosti a oborové struktury nezaměstnaných absolventů tak na jedné straně pomáhá určit ty typy škol a obory vzdělání, které se pro uplatnění na trhu práce jeví jako problematické. Na druhé straně hraje důležitou roli při vytváření případných systémových opatření ze strany státu vedoucích ke konsolidaci na trhu práce, zejména v aktivní politice zaměstnanosti. Důležitost oborového rozlišení pak vystupuje do popředí zejména v souvislosti s velmi silnou strukturovaností středních škol podle oborů – tzn. v průběhu samotného vzdělávacího procesu na střední i terciární úrovni. Problémy absolventů určitých druhů skupin oborů vzdělávání na trhu práce tak mohou signalizovat existenci problematických prvků v procesu vzdělávání v daných oborech. Další reakcí je stále více se rozvíjející poradenství k volbě povolání i z pohledu pozdějšího uplatnění v praxi. Analýza neúspěšnosti absolventů na trhu práce v důsledku absolvovaného stupně a oboru dosaženého vzdělání tak představuje významný krok při řešení této problematiky.

E 2.1 Absolventi jednotlivých stupňů vzdělávání na trhu práce

Charakteristika ukazatele

Ukazatel vypovídá o té části absolventské populace, která je při přechodu na trh práce „neúspěšná“, tzn. o mírách nezaměstnanosti absolventů škol. Týká se nejen čerstvých absolventů, ale i osob, které vzdělávací systém opustily již dříve, avšak stále ještě mají status ab-

solventa.⁸ Indikátor charakterizuje podíly nezaměstnaných absolventů škol na celkových počtech absolventů v minulých dvou letech, a to podle jednotlivých stupňů vzdělání a oborových skupin. Jedná se o tzv. specifické míry nezaměstnanosti popisující nezaměstnanost dané skupiny obyvatelstva – v tomto případě absolventů škol.

Metodika výpočtu

$$\frac{NA_i}{A_i} \times 100$$

NA – celkový počet nezaměstnaných absolventů příslušného stupně a skupiny oborů vzdělání z dubna roku 2004

A – celkový počet absolventů příslušného stupně a skupiny oborů vzdělání v letech 2003 a 2004⁹

i – dosažený stupeň vzdělání a obor studia

Míra nezaměstnanosti absolventů dané skupiny oborů je dána poměrem počtu nezaměstnaných absolventů konkrétní oborové skupiny k celkovému počtu absolventů v dané skupině oborů (tj. zaměstnaných, nezaměstnaných, příp. pokračujících v dalším vzdělání¹⁰) v daném druhu přípravy. Hodnota míry nezaměstnanosti tedy vyjadřuje, kolik procent absolventů dané skupiny oborů zůstane bez zaměstnání.

Při hodnocení nezaměstnanosti vycházíme z údajů úřadů práce shromažďovaných MPSV, které zachycují stav v dubnu daného roku. **Od 1. 1. 2004 došlo ke sjednocení definice pojmu absolvent na všech úřadech práce. Pro účely statistického sledování se jedná o uchazeče o zaměstnání evidovaného na úřadech práce (podle místa trvalého bydliště), u kterého doba od ukončení jeho studia nepřekročila 2 roky.**¹¹ Z dat sbíraných úřady práce o evidovaných nezaměstnaných absolventech konstruujeme **míry nezaměstnanosti absolventů**, které vyjadřují podíl mezi nezaměstnanými absolventy celkem (tj. těmi, kteří neodpracovali ještě dva roky po ukončení svého vzdělání) a absolventy, kteří ukončili své vzdělání v předchozích dvou letech.

Zdroj dat:

➤ MPSV 2004, ÚIV 2003/2004

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Při pohledu na **údaje o nezaměstnanosti absolventů škol** se jako určující jeví zejména **výše dosaženého vzdělání**. U nezaměstnanosti

absolventů platí stejné pravidlo nepřímé úměrnosti jako u obecné nezaměstnanosti: **čím nižší je vzdělání, tím vyšší jsou míry nezaměstnanosti. Nejvyšší nezaměstnanost tak mají vyučení absolventi bez maturity, nejnižší vysokoškoláci** (nezaměstnanost absolventů se základním vzděláním je dlouhodobě velmi nízká, neboť drtivá většina z nich pokračuje ve studiu na středoškolské úrovni). Tato nepřímá úměrnost je stejná ve všech krajích, má celorepublikový charakter. Ačkoliv se zde věnujeme pouze údajům za Českou republiku, považujeme za důležité zdůraznit, že uvedené pravidlo (čím nižší je vzdělání, tím vyšší je nezaměstnanost) platí ve všech vyspělých ekonomikách. Z tohoto důvodu je neustálé vzdělávání, celoživotní vzdělávání (lifelong learning) prioritou všech ekonomicky vyspělých států, neboť umožňuje občanům uplatnit se na trhu práce.

Dalším faktorem, který významně přispívá k diferenciaci nezaměstnanosti absolventů, jsou jednotlivé skupiny oborů studia.

E 2.1.1 Nezaměstnanost absolventů podle dosaženého stupně vzdělání a skupin oborů KKOV

(V textu jsou uváděny pouze míry, které jsou podloženy dostatečným zastoupením)

Vyučení absolventi bez maturity

Již dlouhodobě se absolventi oborů bez maturity řadí k těm, jejichž pozice je na pracovním trhu velmi problematická – jejich míry nezaměstnanosti patří spolu se skupinou vyučených s maturitou k nejvyšším mezi všemi absolventy škol. Problémem vyučených absolventů bez maturity jsou nejen vysoké míry nezaměstnanosti, ale současně i vysoké absolutní počty nezaměstnaných absolventů – v roce 2004 se blížil absolutní počet nezaměstnaných vyučených absolventů k 19 tisícům, tedy 38 % všech nezaměstnaných absolventů škol. Míra nezaměstnanosti absolventů bez maturity tak činí 20,9 %, což je o jeden procentní bod méně než v předchozím roce. Nejpriznivější míry byly zaregistrovány v období let 1996 a 1997, kdy se pohybovaly na 5-ti procentní hladině, od roku 1998 pak registrujeme prudký trend k vyšším procentním hodnotám, který kulminoval v roce 2001 historickým maximem (33%). Je nutné podotknout, že tento prudký nárůst byl, vyjma vlivu hospodářské recese, zapříčiněn z většiny nízkými počty absolventů v letech 1998 a 1999, a tudíž tyto nižší počty měly dopad i na růstový trend následných dvou let. Od tohoto bodu je již patrný pouze pozvolný trend poklesu nezaměstnanosti směrem k nižším hodnotám, který se stabilizoval na současné 20% hladině.

Pokud zaměříme pozornost na oborovou strukturu nezaměstnaných absolventů s výučním listem, pak vidíme, že nezaměstnanost **ve společenských oborech** (22,2 %) je jen o málo vyšší, než v oborech technických či zemědělských. Relativně nižší míra nezaměstnanosti je registrována u absolventů elektrotechniky, telekomunikační a výpočetní techniky (17,2 %), technické chemie (17,9 %) a u polygraficky orientovaných programů (16,8 %). Mírně **vyšší míry nezaměstnanosti nacházíme v technických oborech stavebnictví** (25,0 %) a **v oborech gastronomie** (23,5 %).

Vyučení absolventi s maturitou

Nezaměstnanost vyučených absolventů s maturitou (řadíme sem absolventy čtyřletých oborů středních odborných učilišť zakončených maturitou a absolventy nástavbového studia) je na obdobné úrovni jako u vyučených bez maturity (19,1 % oproti 20,9 %). Vyučení s maturitou tak mají stejně obtížné postavení na trhu práce jako vyučení bez maturity. Tato skupina vesměs kopíruje trendy, které jsme popsali u skupiny absolventů vyučených bez maturitního vysvědčení. Roky 1996 a 1997 byly pro tuto skupinu co se týče poměrových ukazatelů relativně příznivé. Období od roku 1999 do roku 2002 bylo ve znamení

⁸ Absolventa definuje zákoník práce (§30, odst. 2, písm. a) takto: „absolventem se rozumí zaměstnanec, jehož celková doba zaměstnání v pracovním nebo obdobném poměru nedosáhla po úspěšném ukončení studia (přípravy) dvou let, přičemž se do této doby nezapočítává doba vojenské základní (náhradní) služby a civilní služby nahrazující tuto službu, doba mateřské a další mateřské dovolené a doba, po kterou zaměstnavatel podle § 127 odst. 2 omluvil nepřítomnost muže v práci, protože mu příslušel rodičovský příspěvek“. Absolventem tak může být jedinec i několik let po ukončení počátečního vzdělávání. Od 1.1.2004 došlo ke sjednocení definice pojmu absolvent na všech ÚP. Pro účely statistického sledování se jedná o uchazeče o zaměstnání evidovaného na ÚP (podle místa trvalého bydliště), u kterého doba od ukončení jeho studia nepřekročila 2 roky.

⁹ Jedná se pouze o občany ČR, o absolventy pouze denního, resp. prezenčního studia, a to v případě středních a vyšších odborných škol za školní roky 2002/2003 a 2003/2004, u absolventů vysokých škol za kalendářní roky 2003 a 2004.

¹⁰ Podíl pokračujících ve studiu činí již dlouhodobě asi 30 % u vyučených s maturitou, absolventů SOŠ i vyučených bez maturity (ti pokračují v nástavbovém studiu pro absolventy tříletých učebních oborů). Výrazně vyšší je u absolventů gymnázií (70 %). Z oborového hlediska je vyšší podíl pokračujících ve studiu u absolventů technických oborů (zejména elektrotechnických a strojírenských) a nižší u oborů služeb.

¹¹ Do této doby se nezapočítává délka základní vojenské služby a civilní služby a mateřské dovolené. To znamená, že mezi uchazeče o zaměstnání nejsou zahrnováni absolventi do dvou let po ukončení studia, jak je často uváděno, ale i mnoho dalších, kteří absolvovali před více než dvěma lety, ale dosud se jim nepodařilo „odpracovat“ dva roky.

prudšího růstu nezaměstnanosti v této skupině (z větší míry zapříčiněné nízkými počty absolventů maturitních oborů a v letech 1999/2000, v letech 2001 a 2002 pak absolventy nástaveb) a v dalších letech 2002 a 2003 se trend stabilizoval na 25 % hodnotě.¹² Oproti roku 2003 prudce poklesla v roce 2004 nezaměstnanost u vyučených s maturitou o 6 procentních bodů na 19 %, tedy na registrovanou hodnotu roku 2001.

Ze srovnání nezaměstnanosti absolventů zemědělských, technických a společenských oborů **vyplývá, že na rozdíl od ostatních skupin absolventů je zde patrná vyšší míra nezaměstnanosti ve společenských oborech (20,2 %), kde relativně obtížněji hledají uplatnění na trhu práce absolventi z oborů obchodu (20,3 %), podnikání v odvětví (22,2 %).**

Absolventi technických oborů se uplatňují poměrně lépe (17,9 %), míra nezaměstnanosti je zde nižší oproti společenským a zemědělským oborům. Ze skupiny technických oborů vybočuje pouze obor stavebnictví, kde míra nezaměstnanosti se blíží celostátnímu průměru. Relativně pozitivní hodnoty vykazují oproti tomu obory technické chemie, potravinářství, polygrafie či dopravy a spojů (hladina celkové nezaměstnanosti se zde pohybuje okolo 10 %).

Absolventi SOŠ

Skupina absolventů středních odborných škol se na rozdíl od dvou dříve zmíněných uplatňuje na trhu práce relativně lépe (rozdíl oproti nezaměstnaným absolventům vyučeným bez maturity i s maturitou činí téměř 6 procentních bodů). Registrovaná míra nezaměstnanosti v roce 2004 činí 13,3 % a pouze o 4 procentní body překračuje celostátní průměr (9,7 %).

V porovnání s rokem 2003 zůstává úspěšnost této skupiny zhruba stabilní. Z dlouhodobého pohledu se míra nezaměstnanosti u absolventů středních odborných škol v mezidobí od roku 1999 do roku 2001 pohybovala na hladině 15 %, v roce 2002 byl registrován výkyv o 5 procentních bodů směrem vzhůru (do jisté míry zapříčiněn absencí absolventů za studijní rok 1999/2000), od té doby křivka opět sleduje svůj původní trend.

Ve srovnání se hůře uplatňují absolventi humanitních oborů oproti technickým, ač zde rozdíl není až tak markantní (14,5 % ku 12,5 %). Ze společensky zaměřených oborů obtížněji shánějí uplatnění absolventi právních oborů (17,7 %), publicistiky (18,4 %), podnikající v oborech (17,5 %), dále studenti oborů zaměřených na pedagogiku a učitelství (15,4 %). Méně obtížný přechod ze škol na pracovní trh je typičtější pro absolventy zemědělských oborů (17,0 %). Lepší uplatnění nacházejí také absolventi z oblasti společenských věd studenti ekonomie či orientovaní na obecně odbornou přípravu. Z exaktně profilovaných oborů je patrná vyšší míra neúspěšnosti při hledání zaměstnání v oborech zaměřených na přírodní vědy a ekologii (21,7 %), dále u textilní výroby a oděvnictví. Nižší, a tudíž pozitivní čísla naopak vykazují obory zaměřené na výpočetní techniku, elektroniku, potravinářskou chemii, polygrafii či stavebnictví.

¹² V roce 2001 byl velmi nízký celkový počet vyučených absolventů s maturitou, a to zejména vlivem následujících dvou skutečností. První z nich je znovuzavedení povinného devátého ročníku základních škol ve školním roce 1996/1997, druhou pak rozhodnutí MŠMT omezit podíl studentů nástaveb od školního roku 1996/97. Co se týče znovuzavedení povinné devítileté školní docházky, poprvé se tato situace projevila v roce 1999 na počtu absolventů učňovských (tříletých) oborů a následně v roce 2000 u absolventů maturitních (čtyřletých) oborů všech středních škol. Tato skutečnost pak v roce 2001 významně ovlivnila zejména celkové počty nezaměstnaných středoškolačů, částečně i míry nezaměstnanosti. Na nízkém počtu vyučených absolventů s maturitou v roce 2001 se pak podílí zejména extrémně nízký počet absolventů nástaveb v tomto roce. Ten je totiž důsledkem „chybějícího“ ročníku tříletých učebních oborů, který absolvoval v roce 1999, a následně je ještě tento trend umocněn zmiňovaným omezením přístupu ke studiu nástaveb na základě rozhodnutí MŠMT.

Absolventi VOŠ

Vyšší odborné školy se řadí již na terciární úroveň vzdělání, čemuž odpovídají i míry nezaměstnanosti jejich absolventů. Spolu s absolventy vysokých škol je tato skupina zasažena nezaměstnaností relativně nejméně. Míra nezaměstnanosti absolventů vyšších odborných škol činí a 9,7 % je druhá nejnižší (po absolventech vysokých škol) mezi druhy a typy škol, míry nezaměstnanosti jsou zde výrazně nižší než u předchozích kategorií vzdělání. Z dlouhodobého pohledu jsou hodnoty míry nezaměstnanosti v této skupině zhruba stabilní a nijak výrazně nepřekračují celorepublikový průměr. K drobnému výkyvu došlo pouze v roce 1999 kdy se míra dotkla hranice 14 procent.

Nejlépe hledají uplatnění absolventi VOŠ zdravotnických oborů (3,5 %). Ve společenských oborech pak jsou nízké míry nezaměstnanosti zejména u oborů obchodu (5,2 %) a učitelství (8,3 %); relativně vyšší nezaměstnanost v rámci společenských oborů je v oborech publicistika (16,5 %) a umění (13,4 %). Na rozdíl od sekundární úrovně vzdělávání patří na vyšších odborných školách mezi spíše problémové obory ty, které jsou technicky zaměřené. Míra nezaměstnanosti u nich činí 12,7 %, přičemž v ekologických zaměřeních překračuje 18 %, u absolventů elektrotechniky (15,3 %) a strojírenství (14,6 %). Vysokou míru nezaměstnanosti vykazují také zemědělské obory (17,2 %). Uvedené údaje signalizují, že na úrovni vyšších odborných škol je u absolventů společenských oborů přechod ze školy do zaměstnání, resp. uplatnění na pracovním trhu poměrně snazší ve srovnání s absolventy technických a zemědělských oborů.

Absolventi VŠ

Absolventi vysokých škol se od ostatních absolventů odlišují dlouhodobě nízkou úrovní míry nezaměstnanosti. Absolvovali vysoké školy se tak jeví jako nejlepší předpoklad pro poměrně bezproblémové uplatnění na trhu práce. Absolventi vysokých škol vytvářejí poměrně specifickou skupinu charakteristickou nejméně problematickým přechodem ze školy na pracovní trh a začleněním se do sféry práce. Dalším odlišným rysem této vzdělanostní skupiny je fakt, že nezaměstnanost vysokoškolačů není nijak výrazně regionálně diferencována jako nezaměstnanost na nižších úrovních vzdělání. Lze předpokládat, že se tak děje v důsledku toho, že absolventi vysokých škol mnohdy zůstávají v místě, kde absolvovali vysokou školu, což jsou ve své většině velké městské aglomerace, kde bývá nezaměstnanost nižší než v menších městech. Vysokoškolači zde také snadněji získají uplatnění, neboť v těchto městech je vyšší koncentrace zaměstnavatelů s velkou ekonomickou silou.

Oproti minulému roku (2003) klesla míra nezaměstnanosti u absolventů VŠ o 2,3 procentního bodu na 4,6 %. Průměrná míra nezaměstnanosti se u této skupiny za celé sledované období pohybuje na hladině 4,4 %. Vyšší procento nezaměstnanosti bylo zachyceno pouze dvakrát, a to v období mezi roky 2002 a 2003, kde kulminovalo okolo 6 %.

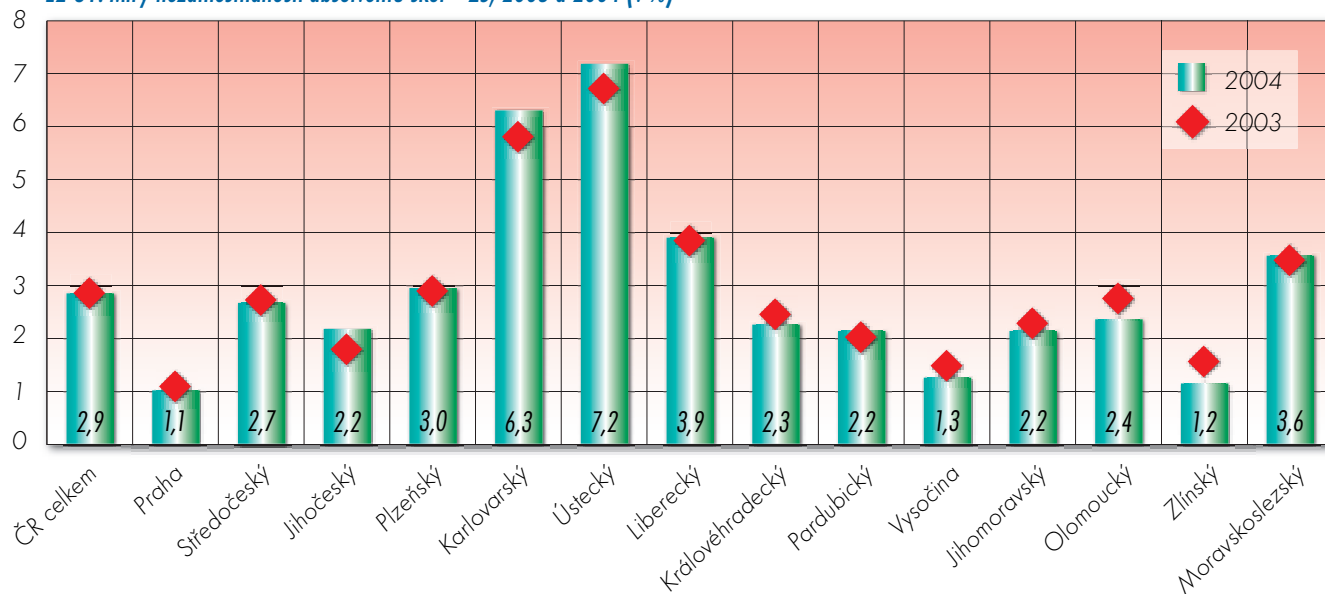
Zaměříme-li se na rozdíly mezi jednotlivými obory studia z hlediska měř nezaměstnanosti, pak se nejlépe uplatňují absolventi **oborů publicistiky (1,4 %), pedagogiky (2,3 %), zdravotnictví (2,5 %) a práv (3,1 %)**. Obtížněji řeší situaci na trhu práce především absolventi zemědělských fakult (7,6 %). Z exaktně zaměřených jsou patrně vyšší míry neúspěšnosti u absolventů technických věd (6,6 %), přírodních věd (5,2 %), z humanitně orientovaných se to týká absolventů historických oborů (9,2 %), psychologie (6,2 %) a tělovýchovy (6,1 %).

Regionální rozdíly

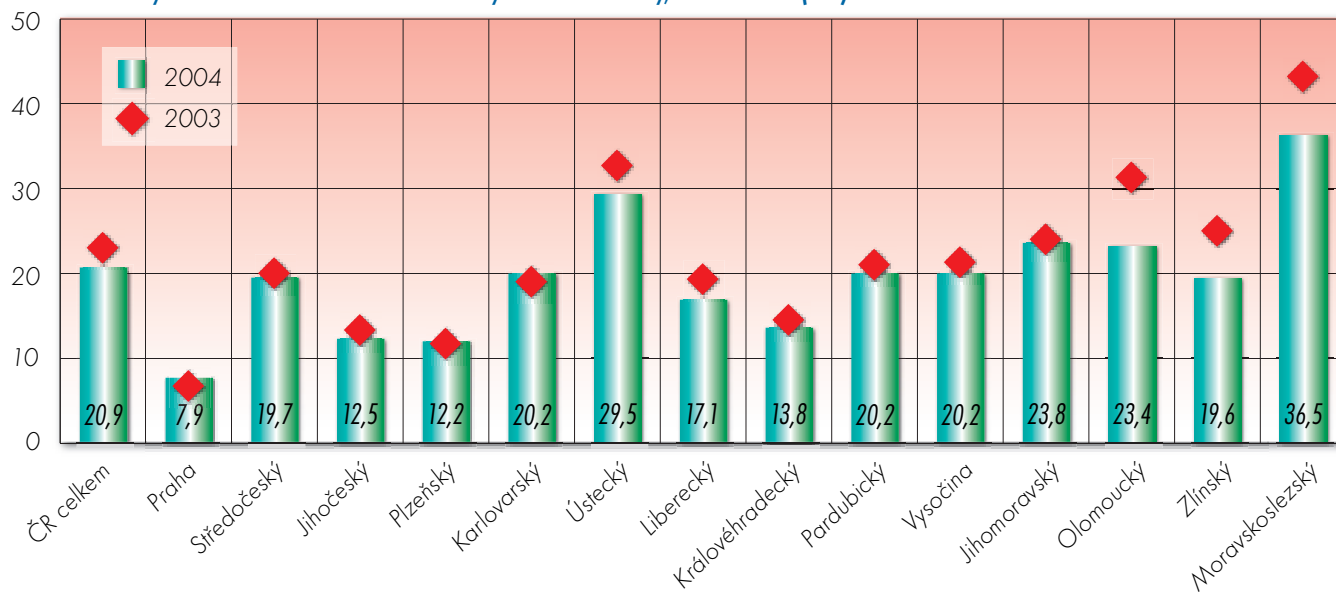
Postavení absolventů škol na trhu práce je úzce svázáno s celkovou ekonomickou situací daného regionu. Jejich míra nezaměstnanosti se tak odvíjí od celkové míry nezaměstnanosti v daném kraji, její hodnoty jsou však vždy vyšší, než je tomu u stejně vzdělaných pracovníků, avšak bez „cejchu“ absolventa školy. Regionální rozdíly se tak promítají

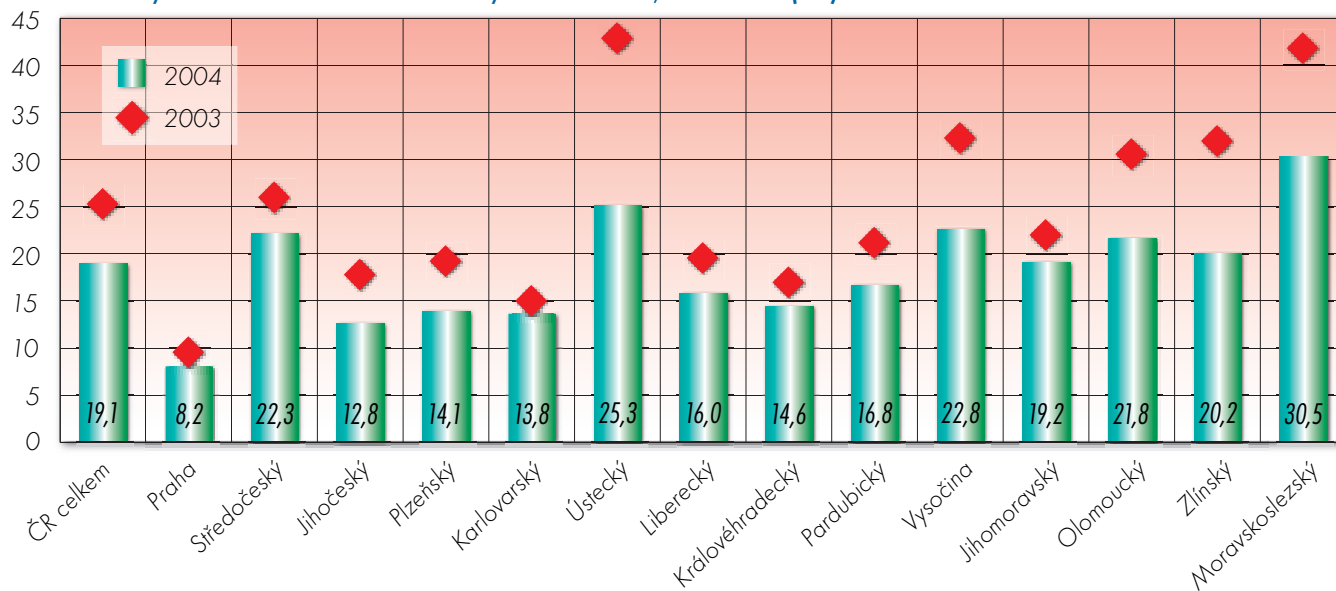
E2 G1: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – ZŠ, 2003 a 2004 (v %)

E2 G2: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – vyučení bez maturity, 2004 a 2003 (v %)

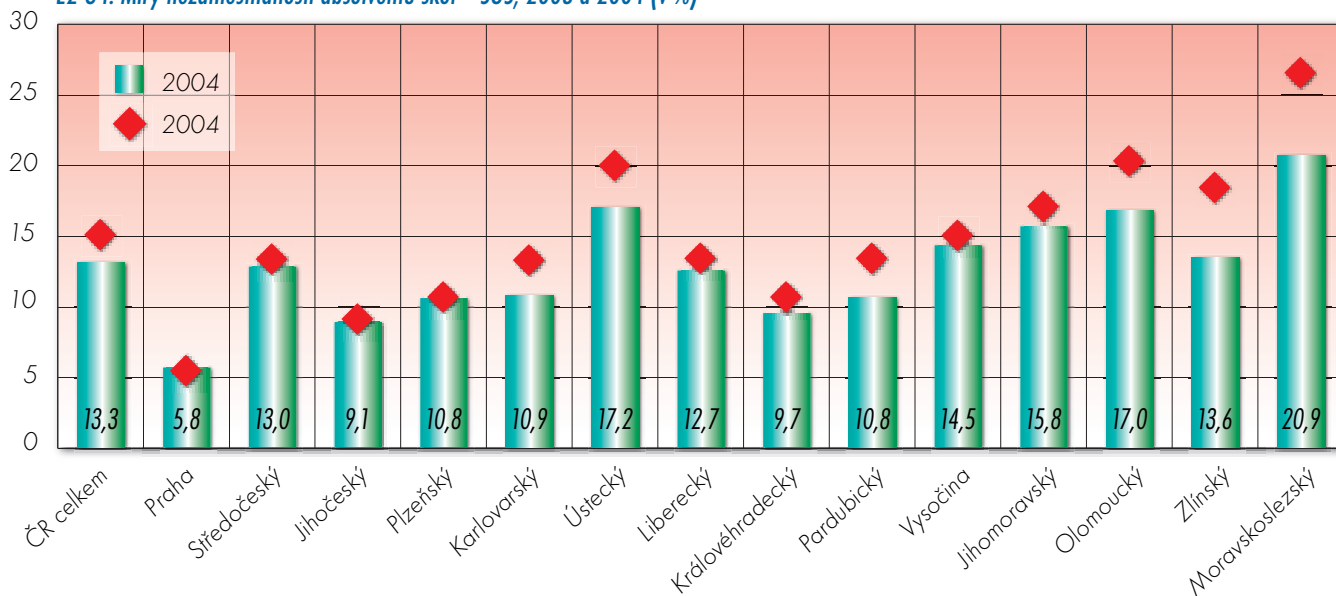

E2 G3: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – vyučení s maturitou, 2003 a 2004 (v %)

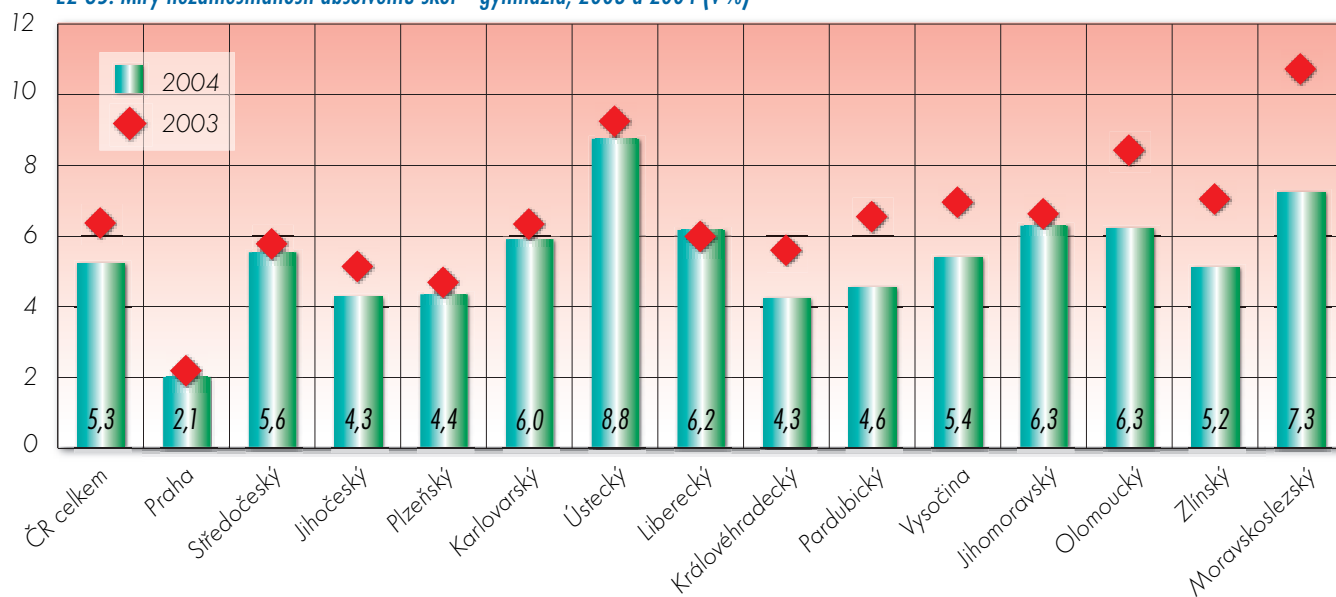

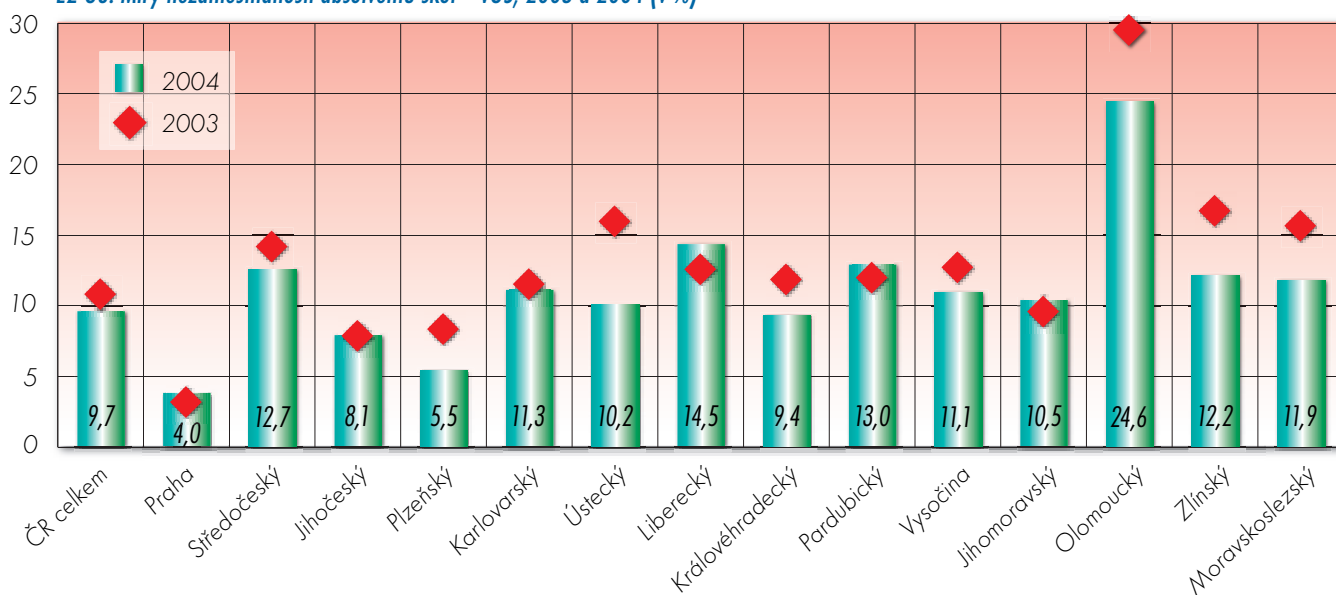
E2 G4: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – SOŠ, 2003 a 2004 (v %)

E2 G5: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – gymnázia, 2003 a 2004 (v %)

E2 G6: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – VOŠ, 2003 a 2004 (v %)

do výše nezaměstnanosti absolventů škol – horší uplatňování absolventů je svázáno zejména se špatnou situací na trhu práce v důsledku hospodářských změn a zhoršené ekonomické situace v daných krajích nebo oblastech. Dalšími faktory, které mají vliv na výši nezaměstnanosti absolventů škol, je sociální skladba obyvatelstva (v jednotlivých regionech se liší podíl osob s nejnižším, či naopak nejvyšším vzděláním), geografická poloha (více pracovních příležitostí pro obyvatele žijící blízko velkých měst) nebo například historická orientace kraje na zemědělství či průmyslovou výrobu, v neposlední řadě podvazuje zaměstnanost i výše daňových odvodů za zaměstnance, a tudíž snaha zaměstnavatelů o využívání co nejefektivnější zastupitelnost současných lidských zdrojů. Za případnými velkými rozdíly mezi kraji mohou být do jisté míry skryty i výkyvy v celkových počtech absolventů v jednotlivých krajích.

Absolventi škol - vyučení bez maturity

Alarmující hodnoty jsou pro tuto skupinu zřetelně v těch regionech, které se potýkají již dlouhodobě s vysokou nezaměstnaností, tedy na Moravě v kraji Moravskoslezském s téměř 37procentním podílem nezaměstnaných v této skupině. I přes tuto vysokou hodnotu je třeba upozornit na pozitivní pokles v tomto kraji oproti minulému roku téměř o sedm procentních bodů, další pozitivní trendy jsme také zachytili v kraji Olomouckém (pokles o 8 procentních bodů) a Zlínském (o 6 procentních bodů). V Čechách je takto postiženým regionem Ústecký, i zde se situace pro místní absolventy podobně jako na Moravě nepatrně zlepšila, a to o 4 procentní body na hodnotu 29,5 %. Mezi kraje, které si oproti minulému roku nepatrně pohoršily, patří i Praha (-1 bod), přesto zde nezaměstnanost vyučených bez maturity zůstává stále nejnižší (7,9%). Nízké hodnoty jsou dále typické pro kraj Jihočeský (12,5%), Plzeňský (12,2%) a Královéhradecký (13,8%).

Vyučení s maturitou

I zde je situace podobná jako u předchozí skupiny. V porovnání s rokem 2003 se situace výrazně zlepšila v Ústeckém kraji, zde se jednalo o téměř 18 procentní pokles, a to z 43 % na 25 %. Pozitivní diference jsou dále typické pro Zlínský a Moravskoslezský kraj (u obou se hodnoty negativních ukazatelů propadly oproti minulému roku o 11 procentních bodů). V mezikrajovém srovnání vykazuje tato skupina nejobtížnější přechod do zaměstnání v krajích Moravskoslezském (30,5%) a Ústeckém (25%), dále na Vysočině (22,7%). Je zde nutné se zmínit ve spojitosti s registrovanou vysokou mírou nezaměstnanosti ve Středočeském kraji (22,3%) o fenoménu registrace se na úřadu práce, neboť absolventi často absolvují školu v Praze, ale hlásí se na ÚP v místě svého bydliště, tato skutečnost zpravidla vysvětluje i výše uvedenou hodnotu. Tato skutečnost se pak projevuje i ve všech dalších sledovaných absolventských skupinách. Vyučení s maturitou se lépe uplatňují v Praze (8,2%), v Jihočeském (12,8%) a dále pak i v Královéhradeckém kraji (14,6%).

Absolventi středních odborných škol

Absolventi středních odborných škol nacházejí již tradičně uplatnění nejnáze v Praze (5,8%), v Královéhradeckém (9,7%) a Jihočeském kraji (9,1%). Nejhorší je pro tuto skupinu situace v Moravskoslezském regionu, kde podíl zachycené nezaměstnanosti o 7 procentních bodů překračuje celostátní průměr. Obtížnějšímu přechodu do zaměstnání čelí tato skupina i v dalších krajích, a to v Olomouckém (17,0%) a Ústeckém (17,2%). V meziročním srovnání nedoznala míra nezaměstnanosti absolventů větších posunů, vyjma několika pozitivní poklesů v regionech s vysokou mírou nezaměstnanosti, jako jsou kraje Zlín (-5 procentních bodů), Moravskoslezsko (-6 procentních bodů) Olomouc.

Absolventi gymnázií

Nejnižší míra nezaměstnanosti u absolventů gymnázií je tradičně v Praze (2,1%). Pod celorepublikovým průměrem se také pohybují gymnazisté z Královéhradeckého, Jihočeského, Plzeňského a Pardubického kraje. Vyšší míry jsou registrované zejména v moravských krajích, jako jsou Jihomoravský, Olomoucký, výrazně pak Moravskoslezský (7,3%). Za zmínku stojí, že mezi moravskými regiony se může pochlibit relativně nízkou mírou Zlínský kraj (5,3%), který nijak výrazně nepřekračuje celorepublikový průměr. V Čechách pak vyšší hodnoty a to i v celorepublikovém měřítku, udává Ústecký kraj (8,8%), s poměrně složitou situací se mohou setkat i absolventi gymnázií z Libereckého a Karlovarského kraje (hodnoty překračují průměr ČR, který činí v této skupině 5%).

Absolventi VOŠ

V porovnání s rokem 2003 došlo v roce 2004 především na Moravě k poklesu míry registrované nezaměstnanosti u absolventů vyšších odborných škol. Jde zejména o pokles 4 procentních bodů na nynější hodnoty v kraji Olomouckém (24,6%), kde je uplatnění absolventů v této skupině vůbec nejobtížnější v celé ČR, dále ve Zlínském (12,2%) a Moravskoslezském (11,9%). Co se týče oblasti Čech dominuje u absolventů těchto škol kraj Liberecký, který ale nijak nevybočuje z průměrných hodnot, navíc zde klesla meziročně míra nezaměstnanosti nejvíce v celé republice a to o 6 procentních bodů. Relativně dobře se na trhu práce umísťují absolventi „VOŠ“ tradičně v Praze (4%), v Plzeňském kraji (5,5%), dále můžeme zmínit i kraj Jihočeský s 8 procenty.

Absolventi vysokých škol

Na absolventy vysokých škol se krajská komparace nevztahuje, neboť tyto absolventi se zpravidla hlásí na úřadech práce v místě svého trvalého bydliště, ale z důvodu nerovnoměrného rozložení sítí vysokých škol studují z větší části v úplně jiném regionu a proto nemá smysl tyto míry logických důvodů zahrnovat do našeho přehledu.

E 3 Specifická situace mladých lidí: přechod ze vzdělávání do zaměstnání

Vstup mladých lidí (15–29 let) na trh práce a jejich začleňování do jeho struktur má několik výrazných specifík. Tato specifika lze rozdělit do dvou základních skupin, kdy na jedné straně jsou mladí lidé vybaveni značným množstvím schopností a dovedností, které jsou v případném zaměstnání značným pozitivem. Sem patří především jejich nezatíženost špatnými pracovními návyky, jejich otevřenost novým pracovními postupům i novým poznatkům, nekonvenční a tvůrčí nápady či mnohdy i odvaha riskovat, pouštět se do zdolávání nelehkých a složitých pracovních problémů. Také jejich teoretické znalosti jsou značným přínosem pro firmu a v neposlední řadě i ochota učit se. Ochota učit se je v současné době, kdy se vzdělávání a zaměstnání stále více prolínají, na vrcholu pomyslné pyramidy potřeb a dovedností pro uplatnění na trhu práce. Studium při zaměstnání a praxe během studia na vysoké nebo vyšší odborné škole jsou jedním z předpokladů úspěšného dlouhodobého uplatnění na trhu práce. Na straně druhé jsou mladí lidé vybaveni i několika negativními atributy, které jim uplatnění na trhu práce ztěžují. Případným zaměstnavatelům především vadí nedostatek praxe a pracovních zkušeností a také přeceňování vlastních sil i toho, co může daný uchazeč o pracovní místo zaměstnavateli nabídnout.

Pro co nejlhadsí přechod mladých lidí z procesu vzdělávání do zaměstnání je vhodné, pokud se již během studia studenti účastní odborných praxí, sami vyhledávají kontakt s případnými zaměstnavateli a odborníky z praxe. Všechny tyto kontakty jim mohou ulehčit vstup

na pracovní trh. Ovšem právě přechod mladých lidí ze vzdělávání do praxe je komplikovaný proces, který je často podceňován. Přechod ze školy do zaměstnání se dotýká širokého věkového rozpětí, jedinců s různým vzdělanostním a kvalifikačním profilem, žijících v rozdílném ekonomickém prostředí.

Sledujeme-li situaci mladých lidí podle toho, zda jsou zaměstnaní, nezaměstnaní či studují, zvláštní zájem si zaslouží zejména **podíl nezaměstnaných mladých lidí, kteří jsou mimo vzdělávání**, tzn. nejsou ani zaměstnaní, ani nestudují. Ve velikosti podílu této skupiny se v podstatě odráží míra nezaměstnanosti mladých lidí do 30 let. Lze předpokládat, že u části z nich jde o jev dočasné povahy a že dříve či později zaměstnání naleznou, avšak nelze přejít skutečnost, že zde najdeme i skupinu mladých lidí, kterým se dlouhodobě nedaří najít zaměstnání. Za jednu z hlavních příčin lze pokládat jejich **nedostatečný nebo nevhodný vzdělanostně kvalifikační profil**, tzn., že pro jejich úroveň a obor vzdělání není na daném trhu práce uplatnění. U těchto osob pak může být trvalého zařazení do pracovního procesu dosaženo pouze prohloubením, rozšířením, popř. změnou jejich původní kvalifikace, tzn. návratem do vzdělávání. Vysokou důležitost tak získávají **rekvalifikační kurzy** a všechny formy **dalšího vzdělávání**.

E 3.1 Struktura mladých lidí podle toho, zda jsou ve vzdělávání, pracují, jsou nezaměstnaní nebo mimo pracovní trh i vzdělávání

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje podíly mladých lidí (zvláště mužů a žen) v jednotlivých věkových kategoriích (25–29 let a dále 15–19, 20–24 let), kteří jsou zaměstnaní, nezaměstnaní, studují, popř. jsou mimo pracovní trh i vzdělávání, čímž odráží jejich vzdělávací a pracovní status ve věku typickém pro opuštění počátečního vzdělávání a přechod do světa práce. Někteří lidé v daných věkových skupinách ještě studují, jiní již působí na trhu práce, a to více či méně úspěšně – jsou zaměstnaní či nezaměstnaní. **Ukazatel se tak snaží popsat hladkost přechodu mladých lidí ze škol do zaměstnání v souvislosti s regionálním trhem práce.**

Metodika výpočtu

$$\frac{PV_i}{P_i} \times 100$$

PV – celkový počet obyvatel v dané věkové skupině ve sledované kategorii (ve vzdělávání, zaměstnaní, nezaměstnaní...)

P – celkový počet obyvatel v dané věkové skupině

i – daná věková skupina

Pojmy:

Zaměstnaní – všichni starší 15 let, kteří patří mezi „placené zaměstnané“ nebo „sebezaměstnané“. Není rozhodující, zda jejich pracovní aktivita má trvalý, dočasný, sezónní či příležitostný charakter a zda vykonávají jedno či více zaměstnání. Mezi zaměstnané patří rovněž příslušníci armády (vojáci z povolání a vojáci v základní službě).

➤ **Placení zaměstnaní** = všichni s formální vazbou k zaměstnání (pracovní poměr, dohoda o provedení práce, dohoda o pracovní činnosti, další smluvní vztahy mimo oblast pracovního práva).

➤ **Sebezaměstnaní** = všichni zaměstnavatelé, pracovníci na vlastní účet (podnikatelé bez zaměstnanců), všichni členové produkčních družstev a pomáhající rodinní příslušníci.

Nezaměstnaní – všichni starší 15 let, kteří ve sledovaném období souběžně splňovali tři uvedené podmínky:

➤ **byli bez práce**, tzn. nebyli ani v placeném zaměstnání ani sebezaměstnaní,

➤ **hledali aktivně práci** registrací u úřadu práce nebo u soukromé zprostředkovatelské práce, patří sem rovněž hledání přímo v podnicích, využívání inzerce, podnikání kroků pro založení vlastní firmy, podání žádosti o pracovní povolení a licence nebo hledání zaměstnání jiným způsobem,

➤ **byli připraveni k nástupu do práce**, tj. byli během referenčního období k dispozici okamžitě nebo nejpozději do 14 dnů pro výkon placeného zaměstnání nebo sebezaměstnání.

Zaměstnaní ve vzdělávání = studující denního studia, kteří zároveň patří i do kategorie „zaměstnaní“ (zároveň studují a jsou zaměstnaní)

Nezaměstnaní mimo vzdělávání = nezaměstnaní, nestudující

Ve vzdělávání a mimo pracovní sílu = studující denního studia, kteří nepatří do kategorie „zaměstnaní“ (tzn. „pouze“ studují)

Zaměstnaní mimo vzdělávání = zaměstnaní, nestudující

Nezaměstnaní ve vzdělávání = nezaměstnaní účastníci se rekvalifikačních kurzů

Mimo pracovní sílu i vzdělávání = ekonomicky neaktivní, kteří nestudují (ženy na mateřské dovolené, ženy v domácnosti, občané s průkazem ZTP, ZTP/P, osoby dlouhodobě nemocné, starobní důchodci)¹³

Zdroj dat

➤ ČSÚ – Vyběrové šetření pracovních sil (dále VŠPS), přepočtené průměry za rok 2004

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Mladí lidé byli rozděleni do dvou základních kategorií na základě jejich ekonomické aktivity:

1) ti, kteří jsou ve vzdělávání,

2) ti, kteří jsou mimo vzdělávání.

Z výsledků vyplynulo, že většina mladých lidí ve věku 15–29 let se nachází v kategorii „mimo vzdělávání“ (61,4 %), přičemž nejčastěji jsou „zaměstnaní“. Již menší podíl tvoří ti, kteří jsou „ve vzdělávání“, tzn. studují (38,6 % – jde o studenty denního studia, viz metodika). U žen dále hraje důležitou úlohu období, kdy jsou „mimo pracovní sílu i vzdělávání“, neboť do této kategorie se řadí období mateřské a rodičovské dovolené.

Největší podíl mladých lidí, kteří jsou „ve vzdělávání“, lze nalézt v nejmladší sledované věkové skupině 15–19 let, kde 87,8 % mladých lidí této věkové skupiny se nějakým způsobem vzdělává. Tento vysoký podíl je pochopitelný, neboť jde o skupinu velmi mladých lidí, kteří dokončili základní vzdělávání a v naprosté většině pokračují ve studiu na střední škole. Spolu s rostoucím věkem však podíl studujících klesá: ve věkové skupině 20–24 let již studuje (opět máme na mysli pouze studenty denního studia) necelá třetina (30,7 %) a ve věku 25–29 let je „ve vzdělávání“ již jen 6,7 % mladých lidí. Je tak zřejmé, že se zvyšujícím se věkem mladí lidé přecházejí z kategorie studujících mezi zaměstnané, případně nezaměstnané.

Pokud se podíváme blíže na skupinu mladých lidí ve vzdělávání, pak zastoupení zaměstnaných a nezaměstnaných je u studujících populace ve věku 15–29 let takřka zanedbatelné: pokud vezmeme za základ všechny osoby ve vzdělávání, pak pouze 5,6 % je zaměstnaných a 0,6 % nezaměstnaných. Zbývajících necelých 94 % mladých lidí jsou ekonomicky neaktivní, tzn. pouze studují. Mízný podíl zaměstnaných při studiu má dva základní důvody: jednak jde o kategorii těch, kteří jsou ve vzdělávání a zároveň zaměstnaní, a takových v celkovém kontextu není mnoho. A jednak jde o to, že u nás není příliš rozšířeným zvykem,

¹³ Určitá část populace zůstává trvale mimo pracovní trh i vzdělávání – jedná se o osoby, které buď pracovat nechtějí, tzv. „na okraji společnosti“ („dobrovolní“ bezdomovci, drogově závislí, ...), nebo nemohou z důvodu nemoci, trvalého či dočasného zdravotního postižení (osoby umístěné v ústavech sociální péče, invalidní občané aj.), popř. obojí. Tito lidé tvoří ve většině společností okolo 4 %.

aby studenti vstupovali do pracovního poměru. Častější je práce na brigádách nebo formou výpomoci. Tento způsob obživy však do statistik zahrnut není. V naší analýze nejsou zachyceny údaje za studium při zaměstnání, které by jistě ukázaly, že podíl lidí, kteří jsou zaměstnaní a přitom studují, je daleko vyšší.

V rámci kategorie „ve vzdělávání“ je dále subkategorie „nezaměstnaní“. Jde o zvláštní případ, kdy má dotyčný status studujícího nezaměstnaného a podstupuje nějaký druh **rekvalifikace**. Jak je uvedeno v předchozím odstavci, podíly osob v této kategorii na celkové populaci jsou zanedbatelné. Tato skutečnost poukazuje na velmi malé využívání rekvalifikací v současné době: v celkovém kontextu trhu práce existuje jen velmi malý podíl těch, kteří nějaký druh rekvalifikace podstoupili. Tento trend by se měl nepochybně změnit, neboť rekvalifikace je jeden ze způsobů, jak se úspěšně zapojit do pracovního procesu.

Při bližším pohledu na kategorii „nezaměstnaní mimo vzdělávání“ (tzn. „běžní“ nezaměstnaní) vidíme, že do této kategorie spadají ve věku 15–29 let z celé této kategorie 11,4 % osob. Tento podíl je relativně nejvyšší ve věkové kategorii 20–24 let (15,6 %), která koresponduje do značné míry s obdobím přechodu absolventů středních, vyšších a vysokých škol na trh práce (viz kap. E.2).

Při pohledu na situaci mužů a žen je patrné, že jsou v jejich postavení minimální rozdíly, pokud jde o zastoupení mezi studujícími i mezi těmi, kteří jsou „mimo vzdělávání“. Výrazně odlišná situace však nastává, pokud se podíváme na kategorii „mimo pracovní trh a vzdělávání“, kde rozdíly mezi muži a ženami jsou velmi výrazné. Kategorie „mimo pracovní sílu i mimo vzdělávání“ představuje **nejvýraznější diferenciální faktor** v pracovním a vzdělávacím statusu **mužů a žen**. Podíl žen, které patří do této skupiny, je výrazně vyšší než mužů. Ve věkové kategorii 15–29 let je „mimo pracovní sílu i mimo vzdělávání“ 18,8 % žen a pouze 3,4 % mužů. Hlavní příčinou je zde odchod žen na mateřskou dovolenou. Podíly žen zde navíc s věkem významně rostou a kulminují zejména v „nejstarší“ věkové kategorii: zatímco ve věku 15–19 let je „mimo pracovní sílu i vzdělávání“ pouze 5,5 % žen a tento podíl je srovnatelný s muži ve stejné věkové skupině (3,9 % u mužů), v kategorii 20–24 let je to již necelých 14 % žen (mužů 3,6 %) a ve věku 25–29 let se jedná o cca třetinu všech žen (32,3 %), u mužů jde o výrazně nižší procento (2,7 %).

U kategorie nezaměstnaných („nezaměstnaní mimo vzdělávání“) jsou minimální rozdíly mezi pohlavími ve všech sledovaných věkových skupinách. Jestliže v celé sledované věkové skupině, tedy ve věku 15–29 let, činí míra nezaměstnanosti u mužů 7,4 %, a u žen 6,5 %, v jednotlivých věkových skupinách je trend obdobný. V nejmladší vě-

kové skupině 15–19 let je míra nezaměstnanosti jak mužů tak žen nejnižší – u mužů činí 3,6 %, u žen 3,0 %. Ve věku 20–24 let nezaměstnanost u obou pohlaví vzrostla, rozdíl mezi muži a ženami je zde nejvyšší. Podíl nezaměstnaných mužů je v této věkové skupině 12,2 %, žen 8,5 %. V „nejstarší“ věkové skupině 25–29 let nezaměstnanost opět klesá, a to jak u mužů tak u žen, přičemž větší pokles jsme zaznamenali u mužů, kdy jejich míra nezaměstnanosti v této věkové skupině je 7,4 %, u žen pak 6,5 %. Z výsledků vyplývá, že **mezi mladými lidmi není u nezaměstnanosti výraznějšího rozdílu mezi muži a ženami, pouze ve věku 20–24 let lze vysledovat výraznější odlišnosti mezi pohlavími.** Toto období je spojeno jak s vyšší mírou nezaměstnanosti a s vyššími rozdíly mezi muži a ženami, tak s přechodem největší části mladých lidí do praxe. Se zvyšujícím se věkem a delším působením na trhu práce se nezaměstnanost opět snižuje a snižují se i rozdíly v míře nezaměstnanosti.

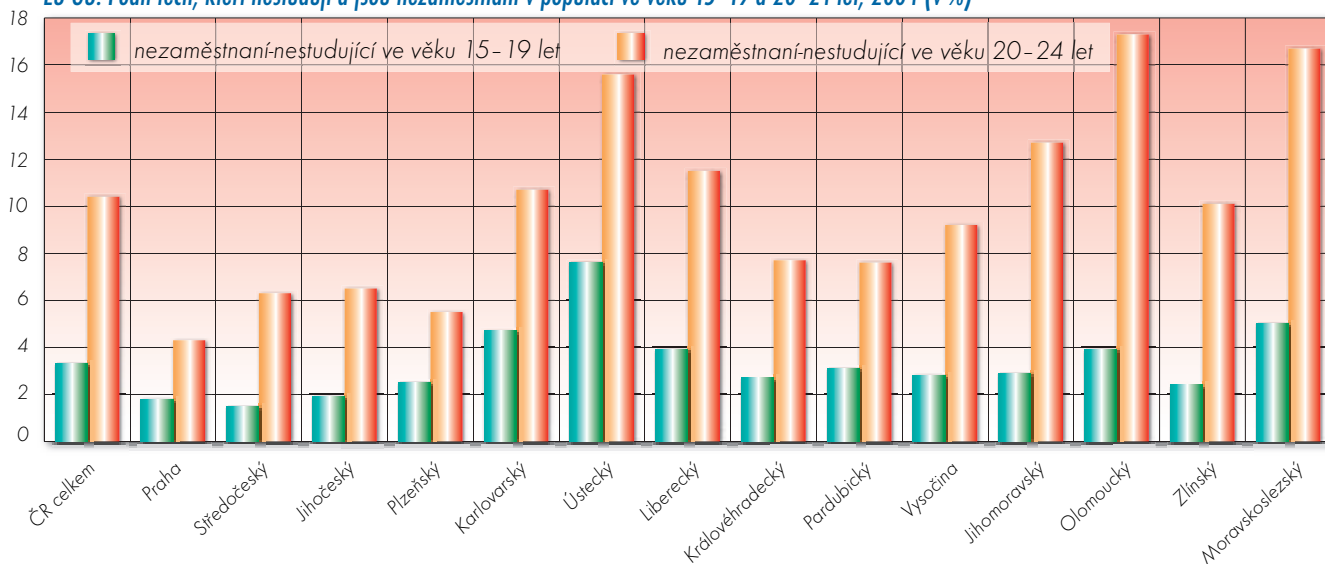
Regionální rozdíly

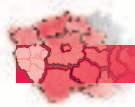
Pokud se zaměříme na situaci v jednotlivých krajích, je patrné, že v **kategorii „ve vzdělávání“ nalezneme nejvyšší podíl mladých lidí ve věku 15–29 let v Praze** (43,4 % oproti celostátnímu průměru 38,6 %). Dominantní postavení Prahy se projevuje zejména ve „starších“ věkových kategoriích (20–24 let a 25–29 let). V nejmladší věkové skupině je vysoké zastoupení studujících ve všech krajích (celostátní průměr činí 87,8 %). První místo patří Královéhradeckému kraji, kde ve vzdělávání je 91,7 % mladých lidí ve věku 15–19 let. Naopak nejnižší podíl studujících v této věkové kategorii má Ústecký kraj, kde jde o 81,9 % odpovídající populace. Ústecký kraj má pak ve všech věkových skupinách v kategorii ve vzdělávání nejnižší zastoupení.

Ve věku 20–24 let studuje v průměru 30,7 % lidí, v Praze jich pak studuje 43,1 %, což je nejvíce ze všech krajů. Druhé místo zde náleží Královéhradeckému kraji, kde studuje 37,6 % odpovídající populace. Nejméně studujících v této věkové skupině najdeme v Ústeckém kraji, kde ve vzdělávání je pouhých 19,2 % mladých lidí odpovídajícího věku.

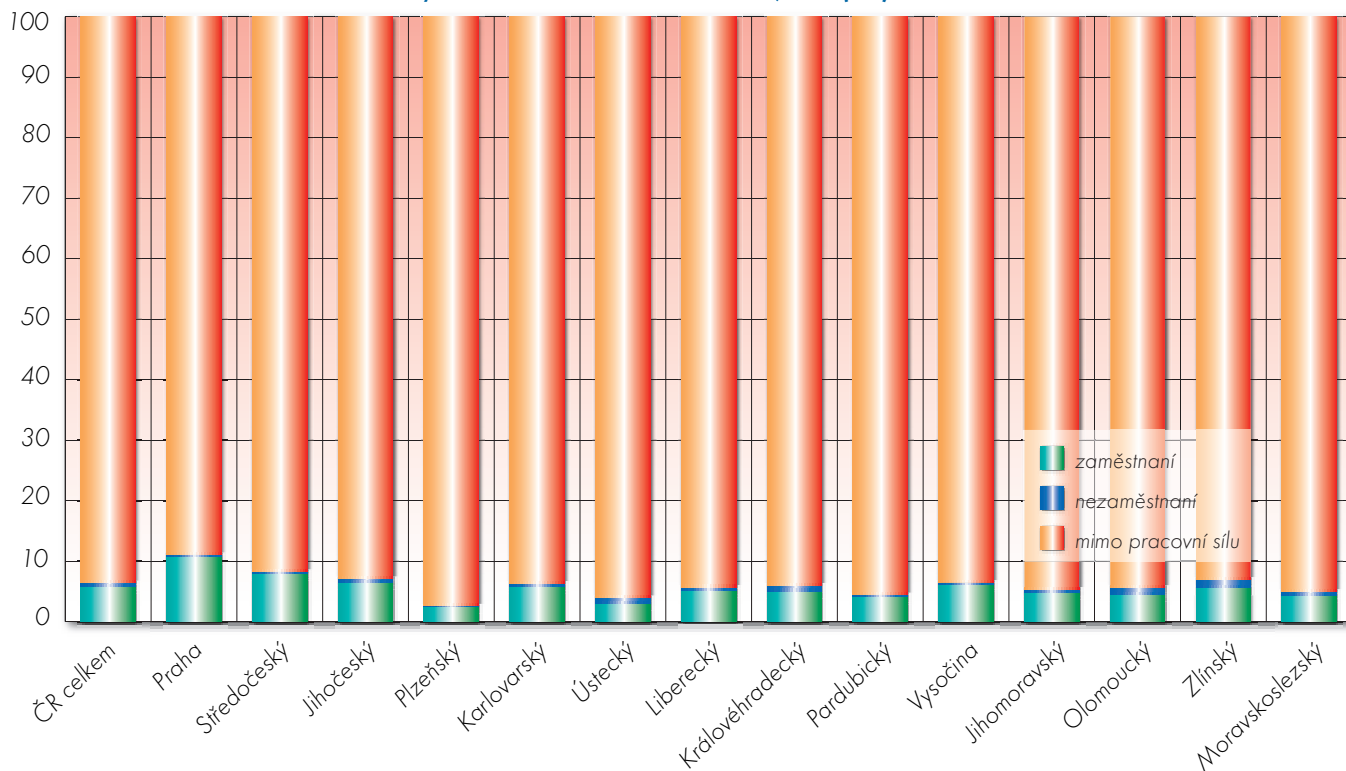
Ve věkové skupině 25–29 let pak nejvíce studujících nalezneme opět v Praze, kde studuje 12,8 % dané populace, přičemž celostátní průměr činí 6,7 %. Druhé místo zde patří Zlínskému kraji, kde studuje 9,2 % mladých lidí odpovídajícího věku. V Ústeckém kraji je opět nejnižší podíl studujících, a to 2,8 % populace. Uvedené trendy v podstatě kopírují údaje o účasti na jednotlivých stupních vzdělání: **čím vyšší je zastoupení osob s nejvyšším (terciárním) vzděláním v daném kraji, tím vyšší je i zastoupení kategorie studujících.** Z tohoto vztahu je zřejmé, že **kraj, ve kterém je největší podíl osob s terciárním vzděláním, Praha** (viz ukazatel A.2), je zároveň krajem, kde je podíl studujících nejvyšší.

E3 G3: Podíl těch, kteří nestudují a jsou nezaměstnaní v populaci ve věku 15–19 a 20–24 let, 2004 (v %)

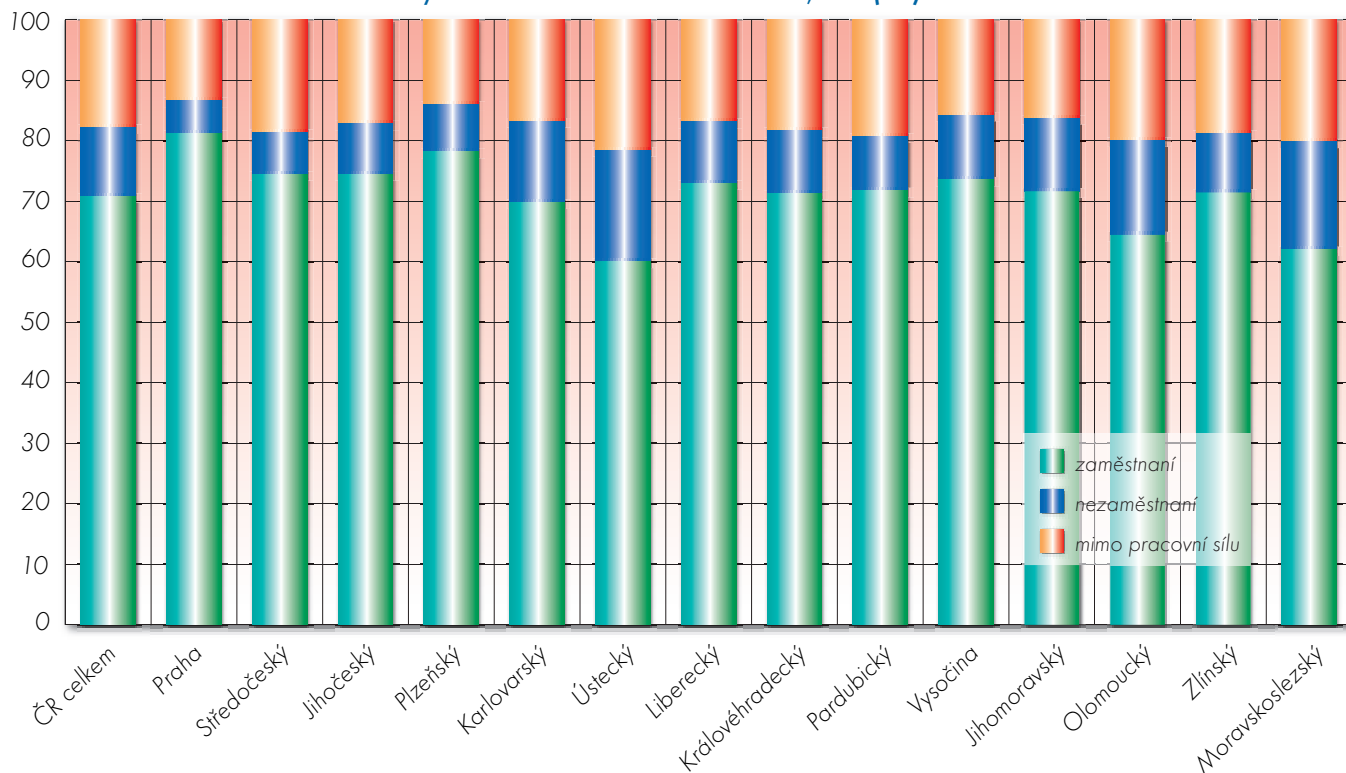

E3 G1: Pracovní a vzdělávací status mladých lidí ve vzdělávání ve věku 15–29 let, 2004 (v %)

E3 G2: Pracovní a vzdělávací status mladých lidí mimo vzdělávání ve věku 15–29 let, 2004 (v %)

Ve srovnání s rokem 2003 je potěšující, že **podíl studujících ve všech sledovaných věkových skupinách vzrostl, a to i v krajích s nízkým podílem studujících**. Pro srovnání, v Ústeckém kraji, který má ve všech věkových skupinách nejnižší podíl studujících, vzrostl jejich podíl ve věku 15–29 let z 27,9% v roce 2003 na 31,5% v roce 2004, v nejmladší věkové kategorii 15–19 let ze 75,6% v roce 2003 na 81,9% v roce 2004, ve věku 20–24 let ze 16,7% v roce 2003 na 19,2% v roce 2004 a ve věkové skupině 25–29 let z 1,6% v roce 2003 na 2,8% v roce 2004.

Jak jsme uvedli již dříve, **podíl zaměstnaných je u studujících mladé populace velmi nízký**. Z celkové skupiny studujících tvoří 94% mladí lidé, kteří „studují na plný úvazek“ – při studiu je zaměstnáno jen velmi malé množství mladých lidí (5,6%). Tuto průměrnou hodnotu přesahuje významnějším způsobem pouze Praha, kde pracuje a studuje 10,6% ze všech studujících. Ve Středočeském kraji najdeme také vyšší než průměrný podíl studujících zaměstnaných, avšak jde o nižší podíl (7,8%), než tomu je v Praze. Naopak nejnižší podíl zaměstnaných

studujících najdeme v Plzeňském a Ústeckém kraji (2,4 %, respektive 2,9 % z celkového počtu studujících).

Taktéž zastoupení osob účastnících se rekvalifikací („nezaměstnaní ve vzdělávání“) je ve všech krajích takřka zanedbatelné, 1 % hranici překračuje pouze Zlínský (1,1 %) a Moravskoslezský (1,4 %) kraj. Tato skutečnost je však velmi nepříznivá, neboť rekvalifikace tvoří jeden z účinných nástrojů úspěšného (znovu)začleňování nezaměstnaných osob na trh práce. Zejména v současné nepříliš příznivé situaci na pracovním trhu je tento údaj znepokojující.

Významné jsou krajské rozdíly v podílu nestudujících nezaměstnaných: v podstatě se zde odráží míra nezaměstnanosti mladých lidí do 30 let, popř. míra nezaměstnanosti absolventů škol. Procento nezaměstnaných mezi mladými lidmi tak představuje důležitou charakteristiku vypovídající o sociálně-ekonomické situaci daného regionu. Podíl nezaměstnaných ve věku 15–29 let je z pohledu krajů nejvyšší v Ústeckém (12,6 %) a Moravskoslezském (10,8 %) kraji. Celorepublikový průměr přitom činí 7,0 %. Naopak nejmenší zastoupení nezaměstnaných mladých lidí nalezneme – v souladu s nízkými mírami nezaměstnanosti – v Praze (3,1 %) a Středočeském kraji (4,5 %). Hranici 5 % nepřekračují ani kraje Plzeňský (4,9 %) a Jihočeský (5,0 %).

Jak jsme uvedli výše, kategorie „**mimo pracovní sílu i vzdělávání**“ zahrnuje mimo jiné¹⁴ i dobu rodičovské, zpravidla mateřské dovolené. V této otázce se chování žen v jednotlivých krajích výrazně liší. Doba strávená na rodičovské, respektive mateřské, dovolené je v jednotlivých krajích různá. Při pohledu na ženskou populaci ve věku 15–29 let je patrné, že doba, kterou ženy stráví na mateřské dovolené, souvisí s tím, v jakém věku se v jednotlivých krajích ženy rozhodly počít první dítě. Pokud ženy odloží narození prvního dítěte na pozdější dobu, tzn. 30 let a později, v našich údajích nefigurují. Pokud se jim první dítě narodilo před 30. rokem života, pak naplňují kategorii „mimo pracovní sílu i vzdělávání“. Je zajímavé, jak odlišně se chovají ženy v jednotlivých krajích. Krajem s největším zastoupením žen v kategorii „mimo pracovní sílu i vzdělávání“ je Ústecký kraj (26,0 % oproti průměru 18,8 %). Jde o kraj s vysokou nezaměstnaností a zároveň s nízkým podílem mladých lidí, kteří studují. Následují kraje Moravskoslezský (21,8 %) a Olomoucký (21,4 %). Na druhé straně kontinua pak stojí Praha (11,6 %), kde je zastoupení žen nižší o cca 10 procentních bodů, než je tomu v Ústeckém kraji, a cca 7 procentních bodů, než je celostátní průměr. Pokud se podíváme na „nejstarší“ věkovou skupinu žen (25–29 let), kde je v průměru 32,3 % žen „mimo pracovní sílu i mimo vzdělávání“, pak vidíme, že zatímco ve většině krajů se hodnoty blíží průměru, v Praze je situace zcela odlišná: pouze 16,6 % žen spadá do této kategorie, což je oproti průměru o cca 16 procentních bodů méně. Druhý kraj s nejnižším podílem žen v této kategorii je Plzeňský kraj, kde však podíl žen „mimo pracovní sílu i mimo vzdělávání“ činí již 26,2 %. Pod třicetiprocentní hranici nalezneme ještě kraj Jihočeský, kde jde o 29,7 % žen v této kategorii. Nejvíce žen mimo vzdělávání i mimo pracovní sílu ve věku 25–29 let se nachází v Moravskoslezském kraji (40,1 %). Jde o jediný kraj, kde podíl žen této kategorie překračuje čtyřicetiprocentní hranici.

Pracovní a vzdělávací status mladých lidí ve věku 15–29 let úzce souvisí nejen s ekonomickou situací v daném regionu, ale též s jeho charakterem a zaměřením. Značný význam na jejich postavení má zejména úroveň nezaměstnanosti a neméně i úroveň vzdělanosti jednotlivých regionů. Příkladem může být Praha či Královéhradecký kraj, které jsou charakteristické relativně vyšším podílem mladých lidí,

kteří studují. Dále zejména v Praze, ve Středočeském a Plzeňském kraji jsou nízké podíly mladých nezaměstnaných. Současně pak v Praze je výrazně nejnižší zastoupení mladých žen v kategorii „mimo pracovní sílu i vzdělávání“, což souvisí i s odlišným životním stylem, který zejména Praha mladým ženám nabízí. Druhý konec pomyslného kontinua tvoří zejména kraje Ústecký a Moravskoslezský, které jsou ovlivněny vysokou nezaměstnaností a malým zastoupením lidí s vyšším odborným nebo vysokoškolským vzděláním. V těchto krajích je navíc poměrně malé zastoupení mladých lidí ve vzdělávání (Ústecký kraj) a vysoký podíl žen „mimo pracovní sílu i mimo vzdělávání“ (zejména Moravskoslezský kraj). Ve všech krajích je pak velmi negativním zjištěním, že jen mizivý počet osob nastupuje do rekvalifikačních kurzů, kdy účast na rekvalifikacích na „plný úvazek“ představuje ve všech krajích mezi mladými lidmi pouze okrajový jev.

E 4 Výdělky a dosažené vzdělání

Dosažené vzdělání se výrazně projevuje v socioekonomickém statusu jednotlivce, jehož významnou součástí je postavení na trhu práce, tzn. v obecném smyslu „profesní zařazení“. Ve „světě práce“ má vzdělanější jedinec řadu výhod: především je to jeho samotná kvalifikace či odbornost, kterou získal v procesu vzdělávání a která mu umožňuje snáze nalézt odpovídající uplatnění na trhu práce. Osoby s vyšším stupněm vzdělání jsou navíc flexibilnější, zpravidla se lépe učí nové věci a orientují se v nových podnětech, rychleji zvládají a využívají nové technologie, nemají problémy pracovat s informacemi. Je tedy logické, že kvalifikačně náročná povolání, kterých stále přibývá, vyžadují jedince s vyšším vzděláním a vyšší kvalifikací.

Vzdělání je tedy jednoznačně ziskem z individuálního pohledu: přináší vyšší socioekonomický status, zpravidla lepší finanční ohodnocení, ale souvisí také s „kvalitou života“ (schopnost orientace v nových podnětech, přístup k informacím, schopnost kriticky hodnotit). Přínosy ze vzdělání jsou však neméně významné i z makrosociálního hlediska: právě ti nejvíce vzdělaní a kvalifikovaní tvoří tzv. „knowledge kapital“ a jsou hlavní silou a nositelem ekonomického a kulturního rozvoje dané oblasti.

Pomineme-li významné kulturní i sociální přínosy, čistě ekonomické zisky ze vzdělání jsou spojeny se **schopností vyhovět náročným podmínkám moderní ekonomiky a pracovního trhu.** V situaci, kdy se permanentně zvyšuje kvalifikační náročnost většiny profesí, mají šanci dlouhodobě uspět pouze ti, kdo jsou „připravení“, tzn. vybaveni určitými znalostmi, schopnostmi a dovednostmi. V rámci trendů trhu práce kontinuálně ubývá nekvalifikovaných a málo kvalifikovaných pracovních pozic, což stále více ztěžuje zaměstnatelnost osob s nízkým vzděláním. Navíc stále výrazněji vystupuje do popředí fenomén nezaměstnanosti, který je jasně viditelným důsledkem výrazně ztížené situace méně vzdělaných osob na trhu práce. Mezi kritické skupiny patří především lidé s nízkým vzděláním a kvalifikací, čerství absolventi škol a dále i jednotlivé věkové kategorie či nějakým způsobem postižení lidé; často se hovoří též o nepříznivém postavení žen s malými dětmi i žen obecně.

Na individuální úrovni má vzdělávání poskytnout především orientaci ve společnosti a kvalifikaci pro uplatnění se ve světě práce. Na celospolečenské úrovni pak proces vzdělávání slouží zejména k předávání základních společenských hodnot, výchově k občanství a přípravě kvalifikovaných lidských zdrojů pro ekonomiku.

Z individuálního pohledu budeme věnovat pozornost především ekonomickým ziskům ze vzdělávání a mezi nimi především ziskům ze zaměstnání. Z pohledu ekonomických zisků ze zaměstnání

¹⁴ Do této kategorie patří ženy na mateřské dovolené, ženy v domácnosti, občané s právkem ZTP, ZTP/B, osoby dlouhodobě nemocné a starobní důchodci, což však je kategorie, která v logice věci zůstane nenaplněna.

musíme mít na paměti, že uváděné ukazatele sledují pouze jednu, a to zaměstnaneckou stranu vztahu (druhou stranou je strana zaměstnavatelská). Zisky ze vzdělávání nabývají mnohem rozmanitějších podob než pouze podobu vyšší mzdy a prestižnějšího postavení ve společnosti. S vyšším vzděláním získává totiž jedinec i větší kulturní či politický přehled, což představuje další přínos nejen pro něj, ale i pro celou společnost.

Dosažené vzdělání se projevuje v socioekonomickém postavení jednotlivce, především jeho úspěchu a postavení na trhu práce a jeho ekonomické úrovni. Vzdělanější jedinec ve větší míře disponuje kvalifikací, kterou zaměstnavatelé vyhledávají a oceňují, než jedinec s nižším vzděláním. V průměru je též vzdělanější člověk flexibilnější, dokáže se lépe orientovat a přizpůsobovat v novém či změněném prostředí, dokáže lépe a rychleji zvládnout a využít nové technologie, pracovat s informacemi, učit se nové věci a podobně. Je logické, že kvalifikačně náročnější (a tedy i pro zaměstnavatele ziskovější) práce vykonávají lidé s vyšším vzděláním a hlubší kvalifikací. To vše se v určité míře projevuje i na individuálních ziscích jedince. Vzdělávání, které vede k osobnímu rozvoji a ke spokojenosti lidí, se může navíc promítnout i do vyšší výkonnosti na pracovištích a následně i do vyšší produktivity práce. V této souvislosti je vhodné podporovat celoživotní vzdělávání a další profesní rozvoj jedince.

Jako základní zde lze vnímat dvě charakteristiky – schopnost získat a udržet si odpovídající zaměstnání (zaměstnatelnost) a finanční ohodnocení práce. Tyto charakteristiky jsou popsány prostřednictvím ukazatelů E1 Ekonomická aktivita podle úrovně dosaženého vzdělání a E4 Výdělků a úroveň dosaženého vzdělání.

E 4.1 Průměrné mzdy podle nejvyššího dosaženého vzdělání

Všeobecně platí, že lidé s vyšším vzděláním a kvalifikací mají na trhu práce lepší postavení. Jednotlivé části populace však nemají na trhu práce stejné postavení a ani tomu jinak být nemůže. Lidé, kteří disponují perspektivní, vysokou a navíc v daném čase „nedostatkovou“ kvalifikací a jsou flexibilnější, samozřejmě nacházejí práci snadněji a jsou i lépe odměňováni, než lidé, kteří mají nízké vzdělání a nepříliš hlubokou kvalifikaci a kteří nemají zájem svou kvalifikaci rozvíjet, případně měnit. Navíc při změnách ve struktuře odvětví ekonomiky a růstu obecné úrovně kvalifikační náročnosti postupně na trhu práce ubývá pozic, které jsou vhodné pro níže kvalifikované pracovníky.

Průměrné mzdy v podnikatelské a nepodnikatelské sféře

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje **průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců** (přepočtené z průměrných hodinových výdělků).

Průměrný hodinový výdělek (v Kč/hod) je ukazatelem výše mzdy v informačním systému o průměrném výdělků (ISPV) a jedná se o vyjádření výdělku za hodinu skutečně odpracovaného času (dle § 17 zákona č. 1/1992 Sb.).

Podávaný přehled je přitom členěn **podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání** ve členění podle mezinárodní klasifikace ISCED-97, tj. na platy podle nejvyššího dosaženého vzdělání nižšího než středoškolského (ISCED 1+2 – jedná se o lidi se základním či nižším vzděláním), středního vzdělání bez maturity (ISCED 3C), úplného středního vzdělání ukončeného maturitní zkouškou včetně nástavbového studia (ISCED 3A+4), vyššího, případně pomaturitního vzdělání (ISCED 5B), vysokoškolského vzdělání (ISCED 5A+6), neuvedeného vzdělání a průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců celkem.¹⁵

Metodika výpočtu

Průměrný hodinový výdělek (v Kč/hod) za první až čtvrté čtvrtletí 2004 za celý statistický soubor (u všech zaměstnanců v podnikatelské i nepodnikatelské sféře za první až čtvrté čtvrtletí 2004 bez ohledu na počet placených hodin – ISPV, pravidelné čtvrtletní výběrové statistické šetření průměrných výdělků Treximy spol. s r.o. Zlín) byl přepočten na **průměrný měsíční výdělek** (v Kč). Přepočet byl proveden na plánovaný fond pracovní doby bez absence pro první až čtvrté čtvrtletí 2004. Za sledované období je uvažován průměrný měsíční plánovaný fond času 159 hodin/měsíc.

Průměrný hodinový výdělek (v Kč/hod) pro pracovněprávní účely je vyjádřením výdělku za hodinu skutečně odpracovaného času (dle § 17 zákona č. 1/1992 Sb.) a je ukazatelem výše mzdy u ISPV.

Zdroj dat:

➤ ISPV – informační systém o průměrných výdělcích – pravidelné čtvrtletní výběrové statistické šetření průměrných výdělků Treximy spol. s r.o. Zlín – zpracovatelské organizace za první až čtvrté čtvrtletí 2004 za celý statistický soubor (u všech zaměstnanců v podnikatelské i nepodnikatelské sféře bez ohledu na počet placených hodin).

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Průměrné hrubé měsíční mzdy/platy zaměstnanců podle stupňů nejvyššího dosaženého vzdělání jsou popsány v této části kapitoly. Z uváděných údajů je zřejmá obecná tendence, **kdy průměrný hodinový výdělek stoupá spolu s úrovní nejvyššího dosaženého vzdělání pracovníka**. Příjmy osob s nejvyšším dosaženým vzděláním (tedy vysokoškolským) více či méně ve všech krajích značně převyšují příjmy těch, kdo mají vyšší odborné vzdělání a úplné střední vzdělání (ukončené maturitní zkouškou). Relativně nejnižší příjmy nalezneme ve všech krajích u osob s nižším než středoškolským vzděláním.

Průměrný hrubý měsíční výdělek za první až čtvrté čtvrtletí 2004 za celý statistický soubor v rámci České republiky činil 20 545 Kč. Obecně nejnižší platy mají zaměstnanci s nejvyšším dosaženým vzděláním nižším než středoškolským, tedy základním a nedokončeným základním vzděláním (jedná se o kategorii ISCED 1 a 2, průměrná celorepubliková mzda činila 14 086 Kč). O něco vyšší platy jsou vypláceny zaměstnancům, kteří dosáhli středního vzdělání bez maturity (jedná se o ISCED 3C, celorepublikový průměr činil 16 262 Kč). U zaměstnanců s nejvyšším dosaženým vzděláním úplným středním (tedy ukončeném maturitní zkouškou, jedná se o kategorii ISCED 3A+4) jsou platy již o poznání vyšší (21 298 Kč). Jen o něco málo vyšších platů dosahují zaměstnanci s nejvyšším dosaženým vzděláním vyšším (kategorie ISCED 5B, průměrná mzda činila 22 693 Kč). Nejvyšší platy nalezneme u zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním (kategorie ISCED 5A a 6), jejichž průměrná celorepubliková mzda činila v roce 2004 celkem 34 681 Kč.

Z předchozích údajů je zřejmé, že **průměrné platy obecně rostou se zvyšující se úrovní nejvyššího dosaženého vzdělání**, kterého zaměstnanec dosáhl. Do těchto souvislostí se samozřejmě promítají i mezikrajové rozdíly, kde **průměrné mzdy zaměstnanců odrážejí do značné míry ekonomické prostředí kraje**. Průměrná výše mezd zaměstnanců tedy úzce souvisí i s celkovou ekonomickou i sociální situací v daném kraji.

Regionální rozdíly

Zkoumáme-li jednotlivé regiony z pohledu průměrného měsíčního platu zaměstnanců podle stupňů nejvyššího dosaženého vzdělání, pak je zřejmé **specifické postavení Prahy**. V Praze je celkově vzdělanostní úroveň obyvatel výrazně vyšší než v ostatních krajích. Vzdělanostní

¹⁵ ISCED, tj. mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání.

E4.1 T1: Průměrné hrubé měsíční mzdy podle nejvyššího dosaženého vzdělání (základní, střední bez maturity, střední s maturitou, vyšší, vysokoškolské) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře ČR za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v Kč)

Území		celkem		nižší než středoškolské (ISCED 1+2)		středoškolské nematuritní (ISCED 3C)		středoškolské maturitní (ISCED 3A+4)		vyšší, pomaturitní (ISCED 5B)		vysokoškolské (ISCED 5A+6)		neuvedeno	
ČR celkem		20 545		14 086		16 262		21 298		22 693		34 681		19 076	
CZ01	Praha	26 972		16 231		18 367		25 070		27 687		42 376		22 214	
CZ011	Hlavní město Praha	26 972	(1.)	16 231	(1.)	18 367	(1.)	25 070	(1.)	27 687	(1.)	42 376	(1.)	22 214	(2.)
CZ02	Střední Čechy	20 324		14 502		17 110		21 519		20 723		35 399		19 939	
CZ021	Středočeský kraj	20 324	(2.)	14 502	(4.)	17 110	(2.)	21 519	(2.)	20 723	(8.)	35 399	(2.)	19 939	(5.)
CZ03	Jihozápad	18 941		14 047		16 427		20 367		20 766		29 341		20 180	
CZ031	Jihočeský kraj	18 533	(10.)	13 666	(8.)	16 112	(6.)	20 062	(7.)	20 262	(9.)	28 632	(14.)	21 337	(3.)
CZ032	Plzeňský kraj	19 359	(3.)	14 425	(5.)	16 756	(3.)	20 677	(4.)	21 593	(5.)	29 999	(10.)	14 546	(11.)
CZ04	Severozápad	18 790		13 716		16 065		20 590		20 810		32 742		25 461	
CZ041	Karlovarský kraj	18 070	(13.)	13 043	(13.)	15 525	(10.)	20 205	(6.)	22 619	(3.)	31 560	(5.)	13 202	(13.)
CZ042	Ústecký kraj	19 120	(5.)	14 071	(7.)	16 325	(5.)	20 748	(3.)	19 939	(11.)	33 347	(3.)	25 694	(1.)
CZ05	Severovýchod	18 372		13 607		15 366		19 516		20 072		30 288		14 861	
CZ051	Liberecký kraj	18 826	(8.)	14 135	(6.)	16 093	(7.)	20 482	(5.)	21 300	(6.)	30 201	(9.)	20 634	(4.)
CZ052	Královéhradecký kraj	18 394	(11.)	13 420	(9.)	15 381	(13.)	19 411	(13.)	18 755	(12.)	30 744	(7.)	15 258	(10.)
CZ053	Pardubický kraj	17 979	(14.)	13 342	(11.)	14 687	(14.)	18 882	(14.)	19 973	(10.)	29 888	(12.)	13 118	(14.)
CZ06	Jihovýchod	18 906		13 110		15 624		19 750		20 974		30 611		18 388	
CZ061	Vysočina	18 360	(12.)	13 397	(10.)	15 808	(8.)	19 472	(12.)	18 660	(14.)	29 976	(11.)	19 485	(6.)
CZ062	Jihomoravský kraj	19 154	(4.)	13 018	(14.)	15 524	(11.)	19 876	(9.)	21 872	(4.)	30 806	(6.)	18 144	(8.)
CZ07	Střední Morava	18 774		14 034		15 628		19 735		23 247		30 408		14 982	
CZ071	Olomoucký kraj	18 908	(7.)	13 242	(12.)	15 481	(12.)	19 965	(8.)	20 788	(7.)	31 638	(4.)	15 417	(9.)
CZ072	Zlínský kraj	18 642	(9.)	14 802	(2.)	15 765	(9.)	19 495	(11.)	25 126	(2.)	29 162	(13.)	14 524	(12.)
CZ08	Moravskoslezsko	19 100		14 504		16 474		19 614		18 701		30 519		19 099	
CZ081	Moravskoslezský kraj	19 100	(6.)	14 504	(3.)	16 474	(4.)	19 614	(10.)	18 701	(13.)	30 519	(8.)	19 099	(7.)

struktura obyvatel Prahy, tzn. „kvalitní“ lidské zdroje, nepochybně souvisí se značným ekonomickým i kulturním potenciálem hlavního města a s umístěním centrálních úřadů a s vyšší potřebou vysokoškolsky vzdělané pracovní síly. Rozdíly v hodnotách v porovnání s průměrem za celou ČR se zde liší zdaleka nejvýrazněji ze všech krajů.

Nepříznivá situace je naopak v Pardubickém kraji, ve vyšších vzdělanostních kategoriích v kraji Vysočina, v nižších vzdělanostních kategoriích v krajích Karlovarském, Jihomoravském a Olomouckém.

Při hledání nejnižších průměrných platů vzhledem k celorepublikovému průměru do popředí opět vystupuje oblast Severovýchod (především kraje Pardubický a Královéhradecký), dále Střední Morava, Severozápad (zejména Karlovarský kraj) a Jihovýchod (především kraj Vysočina).

Zaměříme-li se na mimopražské kraje (v Praze dosahují nejvyšších průměrných platů zaměstnanci prakticky ve všech vzdělanostních kategoriích), vyniká mezi ostatními kraji zejména Středočeský kraj, který zaujímá přední místo ve výši průměrných platů zaměstnanců s nematuritním vzděláním, maturitním vzděláním a i s nejvyšším dosaženým vzděláním vysokoškolským. V případě zaměstnanců se základním a nižším vzděláním pobírají nejvyšší platy ve Zlínském kraji a totéž platí i v případě zaměstnanců s nejvyšším dosaženým vzděláním vyšším.

Pokud jde o **absolutní** výši průměrných platů zaměstnanců, **rozdíly v jednotlivých krajích nejsou příliš velké** zejména v případě zaměstnanců s nejvyšším dosaženým vzděláním nižším než středoškolským (kategorie ISCED 1 a 2) – pohybují se od 13 018 Kč v Jihomoravském kraji do 14 502 Kč v kraji Středočeském a 16 231 Kč v Praze. Platy zaměstnanců s nejvyšším dosaženým vzděláním středoškolským nematuritním (ISCED 3C) se v rámci jednotlivých krajů příliš neliší – pohybují se od 14 687 Kč v Pardubickém kraji až do 17 110 Kč v kraji Středočeském a 18 367 Kč v Praze. Ani platy zaměstnanců s maturitním vzděláním (s výjimkou Prahy kde pobírají 25 070 Kč) se v mezi-

krajovém porovnání příliš neliší – pohybují se od 18 882 Kč v Pardubickém kraji až do 21 519 Kč v kraji Středočeském.

Výraznější rozdíly v platech nalezneme především u zaměstnanců s nejvyšším dosaženým vzděláním vyšším (ISCED 5B), které se pohybují od 18 660 Kč na Vysočině až do 25 126 Kč ve Zlínském kraji a 27 687 Kč v Praze.

Platy zaměstnanců s nejvyšším dosaženým vzděláním vysokoškolským (kategorie ISCED 5A a 6) se v rámci mezikrajového porovnání liší nejvíce. Relativně nejméně pobírají lidé s vysokoškolským vzděláním v Jihočeském kraji (28 632 Kč) a Zlínském kraji (29 162 Kč). Naopak nejvyšší průměrné platy vysokoškolsky vzdělaných lidí se projevují ve Středočeském kraji (35 399 Kč) a v Praze, která opět významně převyšuje výši platů ostatní kraje (jedná se o 42 376 Kč).

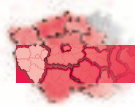
Průměrná výše platů zaměstnanců tedy úzce souvisí s celkovou ekonomickou i sociální situací v daném kraji.

Meziroční srovnání

V loňském roce jsme publikovali i ukazatel meziročního srovnání průměrných platů v podnikatelské a nepodnikatelské sféře. Vzhledem k tomu, že se mezi roky 2003 a 2004 změnila metodika výpočtu ukazatele (v roce 2003 se průměrný plat počítal na základě platů ve 2. a 4. čtvrtletí, v roce 2004 na základě platů v 1.-4. čtvrtletí), není možné průměrné platy v těchto dvou letech vzájemně porovnávat.

Průměrné mzdy v nepodnikatelské sféře

Pro porovnávání průměrných platů je významný i ukazatel porovnání průměrných platů podle dosaženého vzdělání v nepodnikatelské sféře. Tento ukazatel uvádíme letos poprvé a je nutné ho brát jako doplňkový ukazatel pro získání lepšího obrazu o příjmové situaci zaměstnanců v České republice.

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje **průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců v nepodnikatelské sféře** (přepočtené z průměrných hodinových výdělků).

Metodika výpočtu

Průměrná hrubá měsíční mzda je spočtena na základě metodiky Trexima. Měsíční hrubá mzda za určitou skupinu zaměstnanců je počítána jako „vážená“ hrubá mzda, v níž mzda určitého zaměstnance má váhu odpovídající počtu jeho placených měsíců za sledované období. Tento způsob umožňuje korektní srovnání mzdové úrovně jednotlivých zaměstnání a v čase.

Zdroj dat:

➤ ISP – informační systém o platech – pravidelné šetření Ministerstva financí zpracované dle metodiky Treximy spol. s r.o. Zlín – za rok 2004.

Podávaný přehled je členěn **podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání** ve členění podle mezinárodní klasifikace ISCED-97, tj. na platy podle nejvyššího dosaženého vzdělání nižšího než středoškolského (ISCED 1+2 – jedná se o lidi se základním či nižším vzděláním), středního vzdělání bez maturity (ISCED 3C), úplného středního vzdělání ukončeného maturitní zkouškou včetně nástavbového studia (ISCED 3A+4), vyššího, případně pomaturitního vzdělání (ISCED 5B), vysokoškolského vzdělání (ISCED 5A+6), neuvedeného vzdělání a průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců celkem.

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Stejně jako v případě průměrného hrubého měsíčního výdělku v podnikatelské a nepodnikatelské sféře celkem se i v nepodnikatelské sféře projevuje trend vyššího výdělku souvisejícího s vyšší úrovní dosaženého vzdělání. Jednou z výjimek je kategorie zaměstnanců

s vyšším vzděláním, kde však je průměrná celorepubliková hodnota výdělku zaměstnanců ovlivněna nižšími výděly v Libereckém, Královéhradeckém a Pardubickém kraji a na Vysočině). Poměrně malé rozdíly se projevují i u průměrných výdělků lidí s nižší úrovní vzdělání – nižší než střední a střední bez maturity. V celorepublikovém měřítku dokonce zaměstnanci se středním vzděláním vykazují o cca 15 Kč nižší platy než zaměstnanci se základním a nižším vzděláním. Tato hodnota je ovlivněna především platovými poměry v některých krajích, kde průměrné výděly zaměstnanců se základním vzděláním a nižším převyšují výděly zaměstnanců se vzděláním středním bez maturity.

Průměrný hrubý měsíční výdělek zaměstnance v nepodnikatelské sféře činil v 1.–4. čtvrtletí 2004 celkem 19 802 Kč. Tento průměrný výdělek převyšovaly platy zaměstnanců s dosaženým úplným středoškolským vzděláním (ISCED 3A a 4), kteří pobírali v průměru 19 639 Kč, dále platy zaměstnanců s vyšším vzděláním (kategorie ISCED 5B – 19 254 Kč) a zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním (ISCED 5A a 6), kteří pobírali vzhledem k ostatním kategoriím nejvíce, a to 25 479 Kč.

Pod úrovní průměrné celorepublikové mzdy se v nepodnikatelské sféře pohybují průměrné platy zaměstnanců nižších vzdělanostních kategorií. Zaměstnanci s nižším než středním vzděláním (ISCED 1 a 2) podbírali v průměru 13 513 Kč a zaměstnanci se středním vzděláním (bez maturity – ISCED 3C) prakticky stejně – 13 498 Kč.

Regionální rozdíly

I v příjmové situaci zaměstnanců neziskové sféry, stejně jako v příjmové situaci zaměstnanců celkem, se projevuje specifické postavení hlavního města Prahy. V Praze pobírají zaměstnanci neziskové sféry se středním vzděláním (bez maturity), úplným středním vzděláním (s maturitou) a vysokoškolsky vzdělaní zaměstnanci nejvyšší průměrné mzdy v porovnání s ostatními kraji. všech těchto případech se jedná o platy vyšší

E4.1 T1a: Průměrné hrubé měsíční mzdy podle nejvyššího dosaženého vzdělání (základní, střední bez maturity, střední s maturitou, vyšší, vysokoškolské) v nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v Kč)

Území		celkem		nižší než středoškolské (ISCED 1+2)		středoškolské nematuritní (ISCED 3C)		středoškolské maturitní (ISCED 3A+4)		vyšší, pomaturitní (ISCED 5B)		vysokoškolské (ISCED 5A+6)	
ČR celkem		19 802		13 513		13 498		19 639		19 254		25 479	
CZ01	Praha	22 994		14 463		15 888		22 079		20 855		28 583	
CZ011	Hlavní město Praha	22 994	(1.)	14 463	(4.)	15 888	(1.)	22 079	(1.)	20 855	(2.)	28 583	(1.)
CZ02	Střední Čechy	18 426		13 146		13 087		18 448		18 916		24 825	
CZ021	Středočeský kraj	18 426	(8.)	13 146	(7.)	13 087	(6.)	18 448	(8.)	18 916	(6.)	24 825	(3.)
CZ03	Jihozápad	18 556		13 313		13 009		18 349		19 126		23 749	
CZ031	Jihočeský kraj	18 316	(10.)	13 031	(9.)	12 774	(10.)	18 046	(9.)	18 555	(10.)	23 533	(12.)
CZ032	Plzeňský kraj	18 824	(3.)	13 621	(5.)	13 282	(4.)	18 671	(5.)	19 715	(3.)	24 002	(8.)
CZ04	Severozápad	18 233		13 027		13 004		18 863		19 880		23 917	
CZ041	Karlovarský kraj	18 574	(6.)	11 114	(13.)	13 260	(5.)	19 095	(2.)	21 164	(1.)	23 299	(14.)
CZ042	Ústecký kraj	18 085	(12.)	13 540	(6.)	12 895	(8.)	18 766	(4.)	19 429	(4.)	24 293	(4.)
CZ05	Severovýchod	18 534		13 488		13 142		18 414		18 160		24 260	
CZ051	Liberecký kraj	18 825	(2.)	12 400	(12.)	13 729	(2.)	18 564	(6.)	18 556	(9.)	25 202	(2.)
CZ052	Královéhradecký kraj	18 766	(4.)	14 485	(3.)	13 548	(3.)	18 827	(3.)	18 438	(11.)	24 098	(6.)
CZ053	Pardubický kraj	18 010	(13.)	12 916	(10.)	12 223	(13.)	17 740	(13.)	17 650	(13.)	23 782	(11.)
CZ06	Jihovýchod	18 389		12 942		12 593		17 864		18 346		24 015	
CZ061	Vysočina	17 918	(14.)	12 575	(11.)	11 960	(14.)	17 567	(14.)	17 535	(14.)	23 914	(9.)
CZ062	Jihomoravský kraj	18 583	(5.)	13 045	(8.)	12 920	(7.)	17 991	(11.)	18 699	(7.)	24 053	(7.)
CZ07	Střední Morava	18 402		15 362		12 611		18 251		18 815		23 831	
CZ071	Olomoucký kraj	18 477	(7.)	14 736	(2.)	12 883	(9.)	18 492	(7.)	18 689	(8.)	24 126	(5.)
CZ072	Zlínský kraj	18 319	(9.)	15 924	(1.)	12 286	(12.)	17 958	(12.)	18 946	(5.)	23 526	(13.)
CZ08	Moravskoslezsko	18 174		10 592		12 491		18 045		18 146		23 818	
CZ081	Moravskoslezský kraj	18 174	(11.)	10 592	(14.)	12 491	(11.)	18 045	(10.)	18 146	(12.)	23 818	(10.)

o cca 2–3 tisíce, než v jiných regionech České republiky. Zaměstnanci s nejnižším dosaženým vzděláním – tedy základním a nižším – se se svými výdělky řadí na čtvrté místo mezi ostatními kraji a v případě zaměstnanců s vyšším, příp. pomaturitním vzděláním převyšují výdělky v hlavním městě Praze pouze zaměstnanci neziskové sféry v Karlovarském kraji (a to o cca 300 Kč).

Jednu z nejnižších platových hladin jsme v oblasti neziskové sféry, s výjimkou zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním, zaznamenali v roce 2004 v kraji Vysočina, který je následován Pardubickým krajem.

Zajímavým rysem jsou, na rozdíl od celkových průměrných platů za podnikatelskou i neziskovou sféru, poměrně vysoké rozdíly mezi jednotlivými kraji v průměrných výdělcích zaměstnanců, kde se průměrné platy pohybují v rozmezí od 10 592 Kč v Moravskoslezském kraji až do 15 924 Kč v kraji Zlínském.

V kategorii průměrných výdělků zaměstnanců neziskové sféry s nejvyšším dosaženým vzděláním středním je situace o něco stabilnější – průměrné hrubé měsíční mzdy v neziskové sféře se pohybují od 11 960 Kč na Vysočině až do 15 888 Kč v Praze. V ostatních krajích České republiky je průměrná mzdová hladina těchto zaměstnanců od 12 223 Kč do 13 729 Kč. Zajímavá je skutečnost, že v poměrně velkém, počtu krajů (Středočeský, Jihočeský, Plzeňský, Ústecký, Královéhradecký, Pardubický) nedosahují výdělky těchto zaměstnanců nepodnikatelské sféry výše výdělků zaměstnanců se základním vzděláním a nižším.

Mezi zaměstnanci neziskové sféry s nejvyšším dosaženým vzděláním úplným středním (tedy vzděláním ukončené maturitní zkouškou) opět dominuje se svými vysoce nadprůměrnými výdělky Praha (22 079 Kč), výdělky této kategorie zaměstnanců v ostatních krajích se pohybují od 17 567 Kč na Vysočině a 17 740 Kč v Pardubickém kraji až do 19 095 Kč v Karlovarském kraji.

Zaměstnanci neziskové sféry s nejvyšším dosaženým vzděláním vyšším, příp. pomaturitním, tvoří specifickou skupinu zaměstnanců. V průměru pobírají nižší plat než zaměstnanci s úplným středním vzděláním a tyto celorepublikové hodnoty jsou ovlivněny poměrně nízkými výdělky této kategorie zaměstnanců především v Libereckém a Pardubickém kraji a na Vysočině.

Tradičně nejvyšších výdělků dosahují zaměstnanci s nejvyšším dosaženým vzděláním vysokoškolským. Jejich výdělky se pohybují v roce 2004 cca 6 000 Kč nad průměrným platem v neziskové sféře. Nejvyšších průměrných výdělků dosahuje tato kategorie zaměstnanců v Praze (28 583 Kč), nejnižších naopak v Karlovarském kraji (23 299 Kč). Zaměstnanci ostatních krajů se pohybují na platové hranici od 23 526 Kč ve Zlínském kraji do 25 202 Kč v kraji Libereckém.

Celkově je zřejmé, že výše celorepublikových platů v neziskové sféře je ve velké míře ovlivněna vyšší příjmovou hladinou zaměstnanců neziskové sféry v Praze, kde především v kategorii zaměstnanců se středním vzděláním, úplným středním vzděláním a vysokoškolským vzděláním, jsou příjmy o poznání vyšší než v ostatních krajích České republiky.

E 4.2 Vztah průměrných mezd podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání ke mzdám těch, kteří mají středoškolské vzdělání ukončené maturitní zkouškou (=100%), podle pohlaví (muži, ženy) a podle věkových kategorií (25–64 let, 30–44 let)

Vzdělanostní úroveň zprostředkovaně přes ekonomické charakteristiky ovlivňuje jak prosperitu kraje jako celku, tak i jeho jednotlivých obyvatel. Probíhá-li vývoj výrazně nerovnoměrně, některé vrstvy populace se také vzdělávání účastní více než jiné, což může být dáno neje-

nom rozdílnou mírou zájmu či ochoty učit se, ale i nedostatečnou kapacitou vzdělávacích programů, která vede k výraznému přetlaku a velmi silné konkurenci při vstupu do těchto programů.

Ruku v ruce s nedostatečným vzděláním jdou i problémy na trhu práce, ať už z pohledu nezaměstnanosti nebo nižších výdělků. O tom, jak se poměrově odlišují průměrné výdělky podle dosaženého vzdělání vypovídají právě ukazatele v této kapitole.

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje **podíl průměrných hodinových (příp. měsíčních) mezd/platů podle nejvyšší dosažené úrovně vzdělání ke mzdám/platům** těch zaměstnanců, kteří mají **středoškolské vzdělání ukončené maturitní zkouškou (=100%)**, podle **pohlaví** (muži, ženy) a podle **věkových kategorií** (25–64 let, 30–44 let).

Podávaný přehled je přitom členěn podle nejvyššího dosaženého vzdělání – základní a nižší vzdělání (kategorie ISCED 1 a 2), střední bez maturity (ISCED 3C), úplné střední s maturitou (včetně nástavbového studia – ISCED 3A a 4), vyšší, případně pomaturitní a vysokoškolské (kategorie ISCED 5 a 6) v poměru k referenční úrovni úplné střední vzdělání s maturitou (ISCED 3A a 4 = 100%).

Metodika výpočtu

$$\frac{Phv_i}{Phv} \times 100$$

Phv_i – průměrný hodinový výdělek pracovníka s nejvyšším dosaženým vzděláním podle jednotlivých vzdělanostních kategorií (základním a nižším ISCED 1+2, středním bez maturity ISCED 3C, vyšším, případně pomaturitním a vysokoškolským ISCED 5+6)

Phv – průměrný hodinový výdělek pracovníka s nejvyšším dosaženým úplným středním vzděláním s maturitou (ISCED 3A+4)

i – jednotlivé vzdělanostní kategorie (nejvyšší dosažené vzdělání: základní, příp. nižší ISCED 1+2, střední bez maturity ISCED 3C, vyšší a vysokoškolské, příp. pomaturitní ISCED 5+6)

Průměrný hodinový výdělek (v Kč/hod) je stanoven **relativně** (ISCED 3A + 4 = 100, tj. referenční úroveň):

- za ISCED 3A + 4 část vyššího sekundárního vzdělání a postsekundární neterciární vzdělání (maturitní středoškolské vzdělání včetně nástavbového studia),
- za ISCED 1 + 2 primární a nižší sekundární vzdělání (méně než středoškolské vzdělání – základní a nižší vzdělání),
- za ISCED 3C část vyššího sekundárního vzdělání (nematuritní středoškolské vzdělání),
- za ISCED 5 + 6, tj. 1. a 2. stupeň terciárního vzdělání (vyšší, případně pomaturitní a vysokoškolské).

Data jsou za první až čtvrté čtvrtletí 2004 za celý statistický soubor výběrového šetření (zaměstnanci v podnikatelské i nepodnikatelské sféře za první až čtvrté čtvrtletí 2004 bez ohledu na počet placených hodin – ISPV Trexima spol. s r.o. Zlín).

Dle dvou věkových kategorií: dle věkové kategorie 25 až 64 let a dle věkové kategorie 30 až 44 let.

V rozlišení podle pohlaví (muži, ženy, celkem) ve všech sledovaných regionech ČR.

Průměrný hodinový výdělek (v Kč/hod) je vyjádřením výdělku za hodinu skutečně odpracovaného času (dle § 17 zákona č. 1/1992 Sb.) a je ukazatelem výše mzdy u ISPV.

ISPV – informační systém o průměrných výdělcích - pravidelné čtvrtletní výběrové statistické šetření průměrných výdělků Treximy spol. s r.o. Zlín (zpracovatelská organizace).

ISCED 97– mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání.

Zdroj dat

- ISPV – informační systém o průměrných výdělích – pravidelné čtvrtletní výběrové statistické šetření průměrných výdělků Treximy spol. s r.o. Zlín – zpracovatelské organizace za první až čtvrté čtvrtletí 2004 za celý statistický soubor (u všech zaměstnanců v podnikatelské i nepodnikatelské sféře bez ohledu na počet placených hodin)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Údaje v této kapitole zaznamenávají rozdíly relativních průměrných hodinových výdělků pro dvě základní věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let za první až čtvrté čtvrtletí 2004 podle úrovně dosaženého vzdělání a dále z hlediska jednotlivých krajů a oblastí.

Z údajů je zřejmá obecná tendence – **průměrný hodinový výdělek v podnikatelské a nepodnikatelské sféře stoupá spolu s vyšší dosaženého vzdělání. Příjmy osob s nejvyšším vzděláním** (vyšším a vysokoškolským) ve všech krajích **značně převyšují příjmy těch, kdo mají střední vzdělání s maturitou**, zatímco **osoby s pouze základním a středním nematuritním vzděláním mají příjmy nižší**. Relativně nejnižší příjmy nalezneme, dle očekávání, ve všech krajích u osob se základním vzděláním. Vysokoškoláci a ti, kteří absolvovali vyšší odborné vzdělání, tak mají v průměru o cca 59,9 % vyšší platy než středoškoláci s maturitou; naopak ti, kdo mají střední nematuritní vzdělání, dosahují pouze cca 78,0 % platů a osoby se základním vzděláním pak 67,0 % platů v porovnání s průměrnými platy zaměstnanců s úplným středním vzděláním s maturitou (pro věkovou skupinu 25–64 let).

Největší variabilitu nalézáme v kategorii osob s nejvyšším vzděláním, tedy porovnáváme-li **relativní příjmy osob s terciárním vzděláním** v jednotlivých krajích. U nižších vzdělanostních kategorií je diference krajů již méně patrná. Relativně nejvyšší je zmíněný poměr u platů v Praze – příjmy vysokoškoláků a osob s vyšším odborným vzděláním zde převyšují příjmy osob s maturitním vzděláním o 87,4 %, což je výrazně více než v ostatních krajích. Relativní příjmy osob s terciárním vzděláním se v ostatních krajích pohybují v rozmezí od 144,5 % mzdy středoškoláka s maturitou v Plzeňském kraji až do 160,4 % v Praze. V naprosté většině krajů převyšují tedy platy vysokoškoláků platy zaměstnanců s maturitou o zhruba polovinu.

Osoby se **středním nematuritním vzděláním** mají – vzhledem ke středoškolákům s maturitou – relativně nejnižší výdělky v Praze a v Pardubickém kraji. Jejich příjmy zde dosahují pouze cca dvou třetin platů osob s maturitním vzděláním (72,9 % v Praze a 78,1 % v Pardubickém kraji). Naopak nejvyšší je sledovaný poměr v Moravskoslezském kraji, kde se platy vyučených bez maturity pohybují na úrovni 88,2 % platu středoškoláka s maturitou, poměrně vysoký je dále v krajích Plzeňském (84,4 %), Zlínském (84,0 %), Středočeském (82,0 %), Ústeckém a Libereckém (po 81,9 %).

Pokud jde o osoby s **nižším než středoškolským** (tzn. základním) vzděláním, jejich příjmy dosahují 63,6 % příjmu středoškoláka s maturitou v Praze, dále v Karlovarském kraji 66,3 %, v Jihomoravském kraji 67,4 %. Ostatní kraje se zpravidla pohybují v rozmezí 68,5 – 75,7 %.

Z údajů vyplývá, že **platová diference mezi osobami s různým stupněm dosaženého vzdělání je v jednotlivých krajích různě velká**. Zatímco v Praze je tato diference velmi výrazná, v Libereckém, Plzeňském a zejména Moravskoslezském kraji mají k sobě příjmy jednotlivých vzdělanostních úrovní daleko blíže. S výraznější platovou diferenciací se setkáváme kromě Prahy rovněž v Karlovarském a v Pardubickém kraji.

Dá se předpokládat, že tyto **krajové rozdíly v relativních příjmech reflektují ekonomické zázemí kraje, nabídku pracovních příležitostí**. V oblastech, kde je tato nabídka relativně velká a pestrá (Praha) a struktura kvalifikačních pozic je rozmanitá, je „pestré“ rovněž rozložení příjmů. Otevírání „příjmových nůžek“ mezi jednotlivými vzdě-

lanostními kategoriemi v Praze zvyšuje také velká koncentrace špičkových a vysoce kvalifikovaných pozic, která je typická pro městské regiony. Naopak v oblastech s vysokou nezaměstnaností (Moravskoslezský kraj, Ústecký kraj, Olomoucký kraj) je nedostatek pracovních míst, a to pochopitelně snižuje obecnou příjmovou úroveň, která se stále více přibližuje nízkým platům v nejnižších vzdělanostních a kvalifikačních kategoriích. V těchto krajích je tedy platová diference mezi vzdělanostními skupinami nižší zejména z důvodu obecně nižších příjmů osob na středně až vysoce kvalifikovaných pozicích (středoškoláci a vysokoškoláci).

Další zajímavé informace lze získat při pohledu na vzdělanostní diferenciaci **mužů a žen**. Zde je velmi důležité znovu připomenout, že údaje v tabulkách a grafech jsou ale relativní poměry k referenční hodnotě, kterou představuje příjem středoškoláka s maturitou, a **nevypovídají tedy o absolutní výši platu mužů a žen a jejich rozdílech**.

Porovnáváme-li relativní příjmy mužů a žen podle úrovně vzdělání, na první pohled je zřejmá výrazně vyšší variabilita platů podle úrovně dosaženého vzdělání u mužů než u žen. Důležité je, že tato variabilita je způsobena téměř výhradně nižším poměrem příjmů žen s terciárním vzděláním vzhledem ke středoškolákům s maturitou, než je tomu u mužů. Zatímco poměr průměrných příjmů osob VŠ:SŠ s maturitou:SŠ bez maturity:základní vzdělání je u mužů zhruba 164:100:76:68, u žen je to 141:100:70:68. Plat muže – vysokoškoláka tak převyšuje plat muže – středoškoláka s maturitou v průměru o 64 %, zatímco plat vysokoškolačky je podle stejného modelu vyšší pouze o 41 % platu středoškolačky.

Druhou skutečností vyplývající z porovnávání obou skupin je daleko nižší **krajová** diference sledovaného ukazatele u žen. V Praze evidujeme relativně největší rozdíl mezi platy žen s terciárním vzděláním a středoškoláček s maturitou. Tento poměr zde činí u žen zhruba 149:100, zatímco v Plzeňském kraji pouze zhruba 128:100. U mužů jsou rozdíly mezi jednotlivými krajů pro tuto vzdělanostní kategorii ještě vyšší – v Praze se jedná o poměr mezi mzdami vysokoškoláků a středoškoláků 170:100, zatímco v Plzni se jedná o poměr 145:100.

Zjištěné výsledky odkazují k aktuálnímu a v současnosti často diskutovanému faktu, totiž **nižší příjmové hladině žen v porovnání s muži se stejným stupněm dosaženého vzdělání**. Důležité přitom je, že **jednoznačně nejvýraznější platové diference mezi muži a ženami jsou evidovány právě u lidí s terciárním vzděláním – u vysokoškoláků a osob s vyšším odborným vzděláním**. Tato skutečnost se jasně odráží i v námi sledovaném ukazateli. Na tomto základě sice není možné porovnat příjmy mužů a žen v jejich absolutní výši, ale dobře jsou vidět *relace* mezi jednotlivými vzdělanostními stupni v obou těchto skupinách. Z nich je zřejmé, že muži – vysokoškoláci vydělávají oproti středoškolákům s maturitou výrazně více než ženy vzhledem ke své referenční skupině žen s pouze maturitním vzděláním – platové diference mezi oběma pohlavími jsou totiž, jak již bylo řečeno, nejvýraznější právě v nejvyšší vzdělanostní skupině. Tato tendence je ještě zesílena, jedná-li se o jinou oblast, než je Praha; jako nejvíce nepříznivá ze všech krajů se situace jeví v Královéhradeckém, Jihočeském a již zmíněném Plzeňském kraji, kde vysokoškolačky pobírají o méně než 30 % vyšší platy než ženy s úplným středním vzděláním (s maturitou).

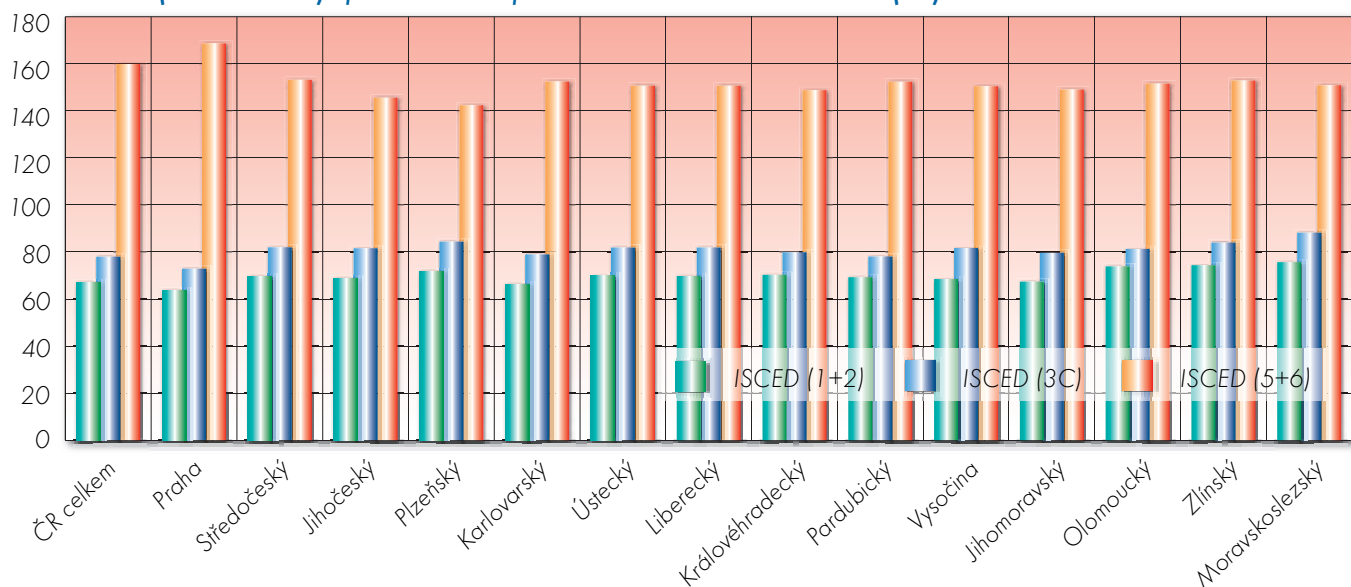
Zaměříme-li se na **relativní příjmy podle úrovně vzdělání pouze ve věkové skupině 30–44 let**, objeví se takřka shodné rysy platové diference podle krajů jako u celkové populace 25–64 let. Největší rozdíl mezi průměrným příjmem vysokoškoláka a člověka se základním vzděláním nalezneme v Praze, v Karlovarském kraji a Středočeském kraji, nejmenší v Moravskoslezském, Plzeňském a Zlínském kraji. Největší jsou přitom opět rozdíly mezi platy osob s terciárním a středním maturitním vzděláním. Zatímco v Praze vydělávají osoby s terciárním vzděláním v průměru o 85,7 % více než středoškoláci s maturitou,

E4.2 T1: Relativní příjmy ze zaměstnání – celkem (muži a ženy) – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)

Území		nižší než středoškolské (ISCED 1+2)		středoškolské nematuritní (ISCED 3C)				středoškolské maturitní (ISCED 3A+4)				vyšší+vysokoškolské (ISCED 5+6)	
		věk 25–64 let	věk 30–44 let	věk 25–64 let	věk 30–44 let	věk 25–64 let	věk 30–44 let	věk 25–64 let	věk 30–44 let	věk 25–64 let	věk 30–44 let		
ČR celkem		67,0	70,0	78,0	78,6	100,0	100,0	159,9	170,0				
CZ01	Praha	63,6	64,0	72,9	71,1	100,0	100,0	168,7	187,4				
CZ011	Hlavní město Praha	63,6 (14.)	64,0 (14.)	72,9 (14.)	71,1 (14.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	168,7 (1.)	187,4 (1.)				
CZ02	Střední Čechy	69,7	71,4	82,0	82,4	100,0	100,0	153,2	160,4				
CZ021	Středočeský kraj	69,7 (8.)	71,4 (10.)	82,0 (4.)	82,4 (9.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	153,2 (2.)	160,4 (2.)				
CZ03	Jihozápad	70,4	72,6	83,0	84,5	100,0	100,0	144,1	146,5				
CZ031	Jihočeský kraj	68,8 (10.)	71,6 (9.)	81,6 (8.)	83,6 (7.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	145,6 (13.)	148,3 (12.)				
CZ032	Plzeňský kraj	71,7 (4.)	73,1 (7.)	84,4 (2.)	85,4 (3.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	142,4 (14.)	144,5 (14.)				
CZ04	Severozápad	66,7	68,8	78,6	79,5	100,0	100,0	158,1	158,9				
CZ041	Karlovarský kraj	66,3 (13.)	68,6 (13.)	79,0 (12.)	80,9 (11.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	152,5 (4.)	156,9 (4.)				
CZ042	Ústecký kraj	69,8 (6.)	73,5 (5.)	81,9 (5.)	84,3 (4.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	150,7 (8.)	153,8 (8.)				
CZ05	Severovýchod	70,0	73,7	79,9	81,8	100,0	100,0	150,6	153,6				
CZ051	Liberecký kraj	69,8 (6.)	73,5 (5.)	81,9 (5.)	84,3 (4.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	150,7 (8.)	153,8 (8.)				
CZ052	Královéhradecký kraj	70,3 (5.)	72,7 (8.)	79,9 (10.)	82,0 (10.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	148,8 (12.)	151,8 (11.)				
CZ053	Pardubický kraj	69,3 (9.)	74,1 (4.)	78,1 (13.)	79,2 (13.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	152,4 (5.)	155,4 (7.)				
CZ06	Jihovýchod	67,8	70,2	80,5	82,0	100,0	100,0	149,6	153,9				
CZ061	Vysočina	68,5 (11.)	70,9 (11.)	81,7 (7.)	83,9 (6.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	150,5 (10.)	156,6 (5.)				
CZ062	Jihomoravský kraj	67,4 (12.)	69,8 (12.)	79,7 (11.)	80,6 (12.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	149,1 (11.)	152,6 (10.)				
CZ07	Střední Morava	74,1	78,4	82,6	84,6	100,0	100,0	152,2	156,6				
CZ071	Olomoucký kraj	73,9 (3.)	77,3 (3.)	81,3 (9.)	82,9 (8.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	151,6 (6.)	156,4 (6.)				
CZ072	Zlínský kraj	74,4 (2.)	79,6 (2.)	84,0 (3.)	86,3 (2.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	152,9 (3.)	156,9 (3.)				
CZ08	Moravskoslezsko	75,7	86,0	88,2	91,3	100,0	100,0	150,9	147,8				
CZ081	Moravskoslezský kraj	75,7 (1.)	86,0 (1.)	88,2 (1.)	91,3 (1.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	150,9 (7.)	147,8 (13.)				

E4.2 G1.1: Relativní příjmy ze zaměstnání – celkem (muži a ženy) – pro věkové skupiny 25–64 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)

v Moravskoslezském, Jihočeském a Plzeňském kraji je to pouze méně než 50 %. V ostatních krajích se pohybují příjmy vysokoškoláků na úrovni o 51,8–60,4 % vyšší, než jsou příjmy zaměstnanců s úplným středním vzděláním s maturitou.

Oproti celkové populaci, tj. věkové skupině 25–64 let jsou v případě věkové skupiny 30–44 let rozdíly mezi příjmy vysokoškoláků a středoškoláků s maturitou obecně vyšší. Platové rozdíly mezi příjmy osob s terciárním a středním vzděláním v této věkové kategorii kulminují – jsou totiž „očistěné“ od nejmladších a nejstarších věkových skupin,

kde jsou příjmy vysokoškoláků nižší. Jestliže plat vysokoškoláka ve věku 30–44 let převyšuje průměrný středoškolský maturitní plat o cca 70 %, v celkové populaci je to jen o cca 60 %, v Praze pak v prvním případě o cca 87 %, ve druhém pouze o cca 69 %. Tyto skutečnosti platí jak u mužů, tak u žen, u mužů je však platový růst vysokoškoláků v kategorii 30–44 let výraznější.

Z dat vyplývá, že nejvyšších relativních příjmů vzhledem k průměrnému příjmu středoškoláka s maturitou dosahují osoby s terciárním vzděláním ve věku 30–44 let v Praze (muži vyšších než ženy), nejniž-

ších naopak v Moravskoslezském kraji. Přitom jsou to právě relativní příjmy vysokoškoláků (vzhledem k SŠ s maturitou), které ve věkové kategorii 30–44 let nejvíce převyšují ty ve věkové skupině 25–64 let. Poměry platů osob se středním nematuritním vzděláním vzhledem k platům středoškoláků s maturitou se podle věku mění již méně. Relativní příjmy těch, kdo mají pouze základní vzdělání, jsou pak vzhledem ke sledovaným referenčním platům (SŠ s maturitou), pokud jde o věk, takřka konstantní.

Regionální rozdíly

Průměrný hodinový výdělek stoupá spolu s výší dosaženého vzdělání, výrazně nejvyšší platy mají osoby s terciárním vzděláním. Nejvíce se od referenční hladiny průměrného výdělku středoškoláka s maturitou liší příjmy osob s terciárním vzděláním, již méně příjmy těch, kdo mají střední nematuritní či základní vzdělání. Platová diference podle vzdělání je nejvýraznější v Praze, Karlovarském a Pardubickém kraji, nejmenší naopak v krajích Moravskoslezském, Plzeňském a Libereckém. Je pravděpodobné, že otevírání „příjmových nůžek“ mezi vzdělanostními skupinami v jednotlivých krajích souvisí s nabídkou pracovních příležitostí a situací na trhu práce v daném regionu. V oblastech s nízkou nezaměstnaností a pestřejší nabídkou pracovních míst nalezneme i pestřejší rozložení platů, zatímco v krajích, kde je nezaměstnanost vysoká a pracovních pozic málo, je příjmová

úroveň obecně nižší a platy na středních až vysoce kvalifikovaných pozicích se více blíží nízkým příjmům v nejnižších vzdělanostních kategoriích.

Porovnáváme-li příjmy osob s terciárním a středním maturitním vzděláním, platová diference je u mužů silnější než u žen: muži – vysokoškoláci vydělávají oproti středoškolákům s maturitou výrazně více než ženy vzhledem ke své referenční skupině žen s pouze maturitním vzděláním. Tato skutečnost je způsobena obecně nižšími příjmy žen v porovnání s muži, což platí nejvíce právě v případě vysokoškoláků. U žen je zřejmá rovněž výraznější krajová diference poměrů zmíněných příjmů: Praha se zde jasněji vyděluje od ostatních krajů.

V populaci 30–44 let jsou rozdíly mezi příjmy vysokoškoláků a středoškoláků s maturitou obecně vyšší než v celkové populaci – vysokoškolácké platy jsou zde „očištěné“ od vlivu nejmladších a nejstarších věkových skupin, kde jsou výdělky nižší. Osoby s terciárním vzděláním ve věkové kategorii 30–44 let tak dosahují vůbec nejvyšších relativních příjmů (muži vyšších než ženy) vzhledem k referenční příjmové hladině SŠ s maturitou.

Příjmová diference ve věkové kategorii 30–44 let podle vzdělání a krajů je takřka shodná jako u celkové populace: největší rozpětí mezi průměrným příjmem vysokoškoláka a člověka se základním vzděláním nalezneme opět v Praze, v Karlovarském kraji a Středočeském kraji, nejmenší v Moravskoslezském, Jihočeském a Plzeňském kraji.

KAPITOLA

VZDĚLÁVÁNÍ CIZINCŮ

Statistiky o žácích a studentech cizího státního občanství studujících v rámci školského systému jsou součástí statistik téměř všech vyspělých států a spolu se vstupem České republiky do Evropské unie a jejím začleňováním do mezinárodních struktur nabývá tato problematika stále více na významu.

Od roku 2002/03 sleduje školská statistika počty cizinců v mateřských, základních a středních školách i podle státního občanství, na vyšších odborných školách jsme schopni říci i to, který obor cizinci studují. Ve školním roce 2004/05 poklesl celkový počet cizinců v mateřských, základních a vyšších odborných školách, na všech typech středních škol počet cizinců naopak vzrostl.

Vzdělávání cizinců na školách v České republice je založeno na Listině lidských práv a svobod, v níž je zakotveno právo na vzdělání. Na základních a středních školách je bezplatné pro cizince, kteří mají na území ČR uděleno povolení k trvalému pobytu, kteří na území ČR pobývají přechodně (a byla jim udělena krátkodobá víza k pobytu do 90 dnů nebo dlouhodobá víza k pobytu nad 90 dnů), kterým byl udělen azyl, a cizince s vízem za účelem strpění pobytu a za účelem dočasné ochrany.

F 1. Podíl cizinců na jednotlivých typech a druzích škol

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje podíly dětí cizinců umístěných v mateřských školách, podíl žáků s cizím státním občanstvím na základních školách, středních školách (gymnáziích, středních odborných školách a středních odborných učilištích) a vyšších odborných školách. Speciálními školami se v této kapitole nezabýváme, protože jsou svým způsobem specifické a cizinci účastníci se výuky na nich tvoří pouze 0,6 % žáků.

Metodika výpočtu

$$\frac{C_i}{\sum Z_i} \times 100$$

C – počet cizinců (dětí, žáků) ve všech formách studia v jednotlivých typech a druzích škol v roce 2004/05

Z – počet dětí a žáků ve všech formách studia v jednotlivých typech a druzích škol v roce 2004/05

i – typ, druh školy

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV za rok 2004/05

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

V regionálním školství, tedy na vzdělávacích stupních od úrovně mateřských škol až po vyšší odborné školy, se podíl cizinců v rámci České republiky pohybuje od 0,5 % na středních odborných učilištích až do 1,3 % na základních školách. Cizinci navštěvující mateřské, základní a střední školy jsou v naprosté většině děti cizinců, kteří na našem území žijí. V případě vyšších odborných škol se může jednat i o žáky, kteří si školu na našem území vybrali a žijí zde právě s cílem se vzdělávat. Na všech vzdělávacích úrovních má podíl cizinců na školách výrazně regionální charakter, který závisí především na celkovém počtu cizinců žijících v jednotlivých regionech a jejich sociálním složení.

Co do podílu cizinců navštěvujících školy na všech vzdělávacích úrovních dominuje Praha spolu s Karlovarským krajem (s výjimkou vyšších odborných škol). V Praze je tato situace dána postavením hlavního města – jsou v ní soustředěny úřady a zastoupení velkých zahraničních firem, navíc se zde vytvářejí větší komunity cizinců zabý-

vajících se obchodní činností. V případě Karlovarského kraje je vyšší počet cizinců spojen s atraktivností tohoto kraje jako lázeňského centra České republiky.

Největší podíl žáků – cizinců navštěvuje základní školy (1,3 %), pak následují vyšší odborné školy (1,2 %), mateřské školy (1,1 %) a školy střední (0,8 %). V případě středních škol se však situace liší podle typu střední školy – cizinci navštěvují spíše gymnázia (1,2 % všech žáků) a střední odborné školy (0,7 %). Nejmenší podíl cizinců je ve středních odborných učilištích (0,5 % žáků). Do celkového přehledu jsme zahrnuli speciální školy, ve kterých se cizinci prakticky nevyskytují.

Na všech typech a druzích škol, s výjimkou středních škol, se podíl žáků s cizím státním občanstvím v porovnání s předchozím rokem mírně snížil, a to o 0,01 procentního bodu u mateřských škol, o 0,05 procentního bodu u základních škol a o 0,06 procentního bodu v případě vyšších odborných škol. Podíl cizinců na všech typech středních škol se naopak zvýšil – celkem u středních škol o 0,12 procentního bodu. Na středních odborných školách stoupl podíl cizinců o 0,11 procentního bodu, na středních odborných učilištích o 0,07 procentního bodu a na gymnáziích dokonce o 0,19 procentního bodu.

Regionální rozdíly

Jak již bylo řečeno výše, podíly cizinců se v meziregionálním srovnání výrazně liší.

Podíly cizinců v mateřských školách se pohybují od 0,4 % v krajích Vysočina, Zlínském, Olomouckém a Moravskoslezském až do 4,2 % v Praze. Hodnot vyšších než 1 % dosahují kromě již zmíněné Prahy i Karlovarský kraj (3,9 %), Plzeňský kraj (1,5 %) a Ústecký kraj (1,2 %).

Na úrovni základního vzdělávání převyšují podíly cizinců výrazně celorepublikový průměr v Praze (4,0 %), Karlovarském kraji (3,8 %), Ústeckém kraji (1,7 %) a Plzeňském kraji (1,7 %). Na druhém konci škály (0,5 %) jsou kraje Vysočina, Zlínský a Olomoucký.

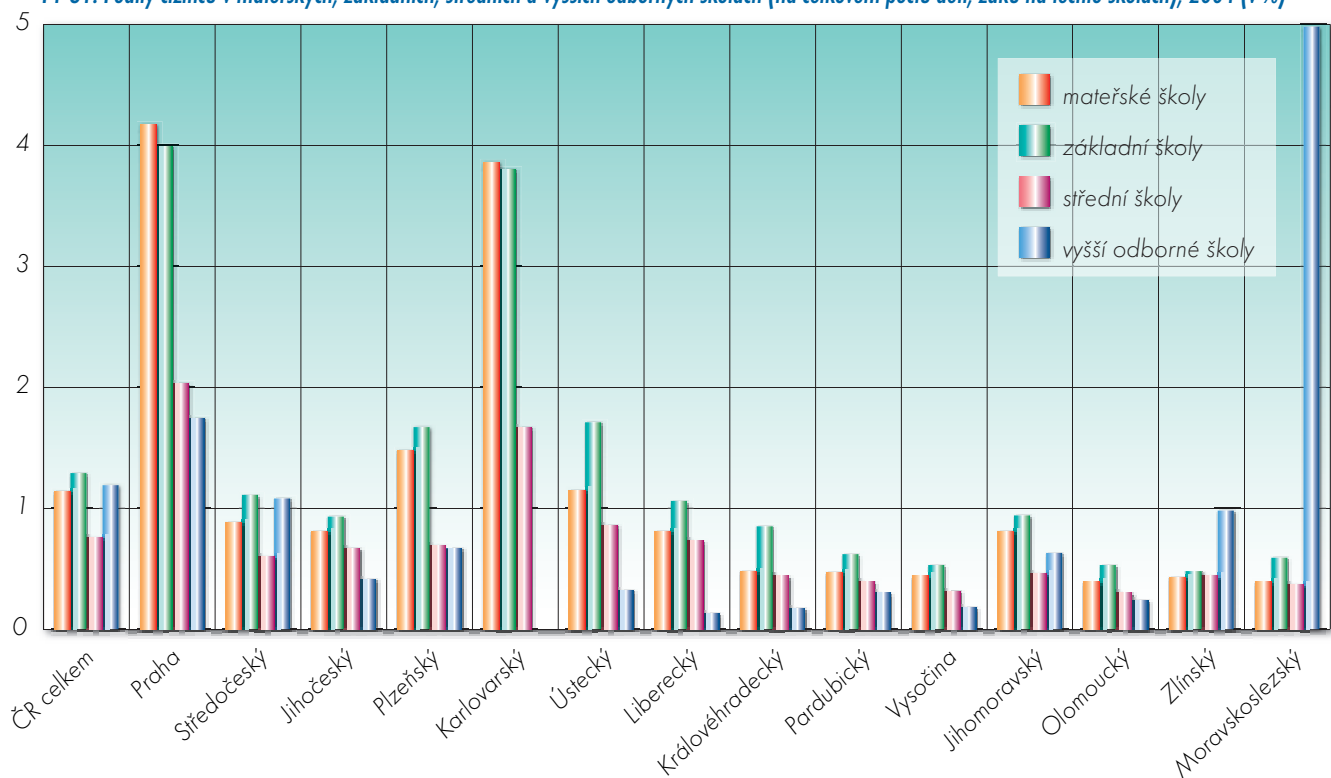
Situace v **podílech cizinců na středních školách** je obdobná, i když zde nejsou již tak velké mezikrajové rozdíly. Nejvíce cizinců navštěvuje střední školy opět v Praze (2,0 %) a Karlovarském kraji (1,7 %), nejméně (0,3 %) v kraji Olomouckém a na Vysočině. Ostatní kraje se ve svých hodnotách pohybují velice blízko celorepublikovému průměru 0,6 % (od 0,4 do 0,9 %).

V případě **gymnázií** opět největší podíl cizinců nalezneme v Karlovarském kraji (4,2 %) a v Praze (2,7 %), nad úroveň 1,0 % se pohybují i kraje Ústecký, Jihočeský, Plzeňský a Liberecký. Na Vysočině a ve Zlínském kraji činí podíl cizinců navštěvujících gymnázia 0,4 a méně procent. U **středních odborných škol** je situace obdobná – největší podíl žáků s cizím státním občanstvím vykazují Praha (2,1 %) a Karlovarský kraj (1,3 %), nejmenší podíl kraje Olomoucký (0,2 %), Vysočina, Jihomoravský a Moravskoslezský (0,3 %). Situaci na **středních odborných učilištích** vzhledem k nízkému celorepublikovému podílu nemá smysl mezikrajově porovnávat, pouze v Praze nalezneme podíl cizinců vyšší jak 1 %.

Podíly cizinců navštěvujících vyšší odborné školy v jednotlivých regionech se od ostatních vzdělávacích úrovní poměrně liší. Situace je dána především tím, že na vyšších odborných školách studují nejen cizinci, kteří spolu se svými rodiči žijí v České republice, ale i cizinci, kteří v naší zemi žijí přímo s cílem studovat a naše vyšší odborné školy jsou pro ně z různých hledisek atraktivní. Největší podíl cizinců na vyšších odborných školách, který významně převyšuje celorepublikový průměr, je v Moravskoslezském kraji (5,0 %), zde navštěvují vyšší odborné školy žáci z hraničních zemí, tedy Slováci a Poláci. Další kraje s vyššími podíly cizinců jsou Praha (1,7 %) a kraje Středočeský (1,1 %) a Zlínský (1,0 %). Oproti ostatním vzdělávacím stupňům nejsou uvedeny hodnoty za Karlovarský kraj, ve kterém na vyšších odborných školách nestudují žádní cizinci.

F1 T1: Podíly cizinců v jednotlivých typech a druzích škol (na celkovém počtu dětí a žáků těchto škol), 2004 (v %)

Území		mateřské školy		základní školy		střední školy								vyšší odborné školy	
						celkem		gymnázia		střední odborné školy		střední odborná učiliště			
ČR celkem		1,1		1,3		0,8		1,2		0,7		0,5		1,2	
CZ01	Praha	4,2		4,0		2,0		2,7		2,1		1,2		1,7	
CZ011	Hlavní město Praha	4,2	(1.)	4,0	(1.)	2,0	(1.)	2,7	(2.)	2,1	(1.)	1,2	(1.)	1,7	(2.)
CZ02	Střední Čechy	0,9		1,1		0,6		0,9		0,6		0,4		1,1	
CZ021	Středočeský kraj	0,9	(5.)	1,1	(5.)	0,6	(7.)	0,9	(7.)	0,6	(5.)	0,4	(8.)	1,1	(3.)
CZ03	Jihozápad	1,1		1,3		0,7		1,5		0,5		0,4		0,5	
CZ031	Jihočeský kraj	0,8	(8.)	0,9	(8.)	0,7	(6.)	1,6	(4.)	0,4	(8.)	0,3	(10.)	0,4	(7.)
CZ032	Plzeňský kraj	1,5	(3.)	1,7	(4.)	0,7	(5.)	1,3	(5.)	0,5	(6.)	0,5	(6.)	0,7	(5.)
CZ04	Severozápad	1,9		2,3		1,1		2,4		0,9		0,6		0,3	
CZ041	Karlovarský kraj	3,9	(2.)	3,8	(2.)	1,7	(2.)	4,2	(1.)	1,3	(2.)	0,7	(2.)	-	(14.)
CZ042	Ústecký kraj	1,2	(4.)	1,7	(3.)	0,9	(3.)	1,7	(3.)	0,8	(3.)	0,5	(5.)	0,3	(8.)
CZ05	Severovýchod	0,6		0,8		0,5		0,7		0,5		0,4		0,2	
CZ051	Liberecký kraj	0,8	(6.)	1,1	(6.)	0,7	(4.)	1,0	(6.)	0,7	(4.)	0,6	(3.)	0,1	(13.)
CZ052	Královéhradecký kraj	0,5	(9.)	0,8	(9.)	0,4	(9.)	0,6	(10.)	0,4	(9.)	0,4	(7.)	0,2	(12.)
CZ053	Pardubický kraj	0,5	(10.)	0,6	(10.)	0,4	(11.)	0,5	(12.)	0,4	(7.)	0,2	(12.)	0,3	(9.)
CZ06	Jihovýchod	0,7		0,8		0,4		0,6		0,3		0,4		0,5	
CZ061	Vysočina	0,4	(11.)	0,5	(13.)	0,3	(13.)	0,4	(14.)	0,3	(13.)	0,3	(11.)	0,2	(11.)
CZ062	Jihomoravský kraj	0,8	(7.)	0,9	(7.)	0,5	(8.)	0,7	(8.)	0,3	(11.)	0,4	(9.)	0,6	(6.)
CZ07	Střední Morava	0,4		0,5		0,4		0,5		0,3		0,4		0,6	
CZ071	Olomoucký kraj	0,4	(14.)	0,5	(12.)	0,3	(14.)	0,5	(11.)	0,2	(14.)	0,2	(13.)	0,2	(10.)
CZ072	Zlínský kraj	0,4	(12.)	0,5	(14.)	0,4	(10.)	0,4	(13.)	0,4	(10.)	0,6	(4.)	1,0	(4.)
CZ08	Moravskoslezsko	0,4		0,6		0,4		0,7		0,3		0,2		5,0	
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,4	(13.)	0,6	(11.)	0,4	(12.)	0,7	(9.)	0,3	(12.)	0,2	(14.)	5,0	(1.)

F1 G1: Podíly cizinců v mateřských, základních, středních a vyšších odborných školách (na celkovém počtu dětí, žáků na těchto školách), 2004 (v %)

F 2. Cizinci v mateřských školách

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje rozložení dětí cizinců v mateřských školách podle jejich státního občanství, a to v členění podle státní příslušnosti slovenské, vietnamské, ruské, ukrajinské, polské, německé a ostatní. Do výčtu států byly vybrány nejčastěji ve statistikách cizinců se vyskytující státy (Slovensko, Vietnam, Rusko, Ukrajina). Do těchto statistik, a to nejen v mateřských školách, ale pro lepší srovnatelnost v celém školském systému, jsme navíc zařadili i další dva naše sousední státy – Polsko a Německo.

Metodika výpočtu

$$\frac{Cm_i}{Cm} \times 100$$

Cm – počet dětí – cizinců zapsaných do mateřských škol v roce 2004/05

i – státní příslušnost dětí – cizinců zapsaných do mateřských škol

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV za rok 2004/05

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

V mateřských školách je zapsáno celkem 3 203 cizinců, největší podíl tvoří občané Vietnamu (37,5 %), Ukrajiny (16,3 %), Slovenska (11,1 %) a ruští státní příslušníci 6,6 %. Cizinci z ostatních států tvoří zbývajících 28,4 %.

Oproti předchozímu školnímu roku klesl celkový počet cizinců navštěvujících mateřské školy o 18 dětí. Mírně se změnila i struktura cizinců v mateřských školách – zaznamenali jsme mírný nárůst podílu Slováků (o 1,9 procentního bodu), v případě Vietnamců pokles podílu (o 1,7 procentního bodu) na celkovém počtu dětí v mateřských školách.

Regionální rozdíly

Struktura dětí – cizinců zapsaných do mateřských škol má výrazně regionální charakter. Zaměříme-li se na čtyři kraje, ve kterých dosahují podíly cizinců v mateřských školách výrazně více než 1 % (Praha, Karlovarský kraj, Plzeňský kraj a Ústecký kraj), jsou na první pohled zřejmé výrazné rozdíly. Ve třech z nich – Karlovarském, Plzeňském a Ústeckém kraji – jsou nadpoloviční většinou zastoupeni Vietnamci (ve všech krajích dokonce více než 59 %), zatímco v Praze jsou jednotlivé uváděné státy zastoupeny mnohem rovnoměrněji (22,1 % Vietnamci, 18,1 % Ukrajinci, 11,5 % Rusové, 10,0 % Slováci). Tento fakt svědčí o vyšší koncentraci vietnamských občanů do již zmíněných krajů. V případě Prahy se homogennější zastoupení občanů více států dá předpokládat vzhledem k celkově vyšší koncentraci cizinců v hlavním městě. Obdobně vypadala i situace v mateřských školách v roce 2003/04.

Děti ze Slovenska v mateřských školách tvoří mezi cizinci nejvyšší podíl ve Zlínském kraji (33,8 %) spolu s dětmi občanů z Vietnamské republiky (také 33,8 %).

Děti občanů Vietnamské republiky dosahují nejvyššího podílu mezi cizinci v mateřských školách prakticky ve všech krajích kromě Středočeského. Nejvyšší podíly najdeme v Karlovarském kraji (72,2 %), Ústeckém kraji (64,2 %), Plzeňském kraji (59,5 %) a kraji Jihomoravském (43,1 %). První tři uvedené kraje patřily ke krajům s nejvyšším zastoupením vietnamských dětí i v roce 2003/04. V ostatních krajích dosahují podíly těchto dětí v mateřských školách méně než 50 %. Je třeba poznamenat, že podíl dětí s vietnamským státním občanstvím v mateřských školách se ve většině krajů s vysokým podílem těchto dětí proti školnímu roku 2003/04 snížil, v případě kraje Moravskoslezského velmi markantně – o 15,9 procentního bodu.

Nejvyšší podíl dětí – občanů Ruska – v mateřských školách vykazuje Praha, kde tyto děti tvoří více než desetinu z celkového počtu cizinců. Alespoň pět procent z cizinců je těchto dětí v mateřských školách ještě v krajích Karlovarském (6,3 %), Středočeském (5,9 %), Pardubickém (5,6 %) a Libereckém (5,0 %). Obdobná situ-

F2 T1: Počty cizinců v mateřských školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2004 (v %)

Území	podíly cizinců podle státní příslušnosti								počet cizinců celkem
	Slovensko	Vietnam	Rusko	Ukrajina	Polsko	Německo	ostatní státy		
ČR celkem	11,1	37,5	6,6	16,3	0,9	2,1	25,4	3 203	
CZ01 Praha	10,0	22,1	11,5	18,1	1,3	1,6	35,3	1 153	
CZ011 Hlavní město Praha	10,0 (9.)	22,1 (14.)	11,5 (1.)	18,1 (6.)	1,3 (6.)	1,6 (8.)	35,3 (1.)	1 153 (1.)	
CZ02 Střední Čechy	15,1	27,2	5,9	28,7	-	0,7	22,4	272	
CZ021 Středočeský kraj	15,1 (6.)	27,2 (12.)	5,9 (3.)	28,7 (2.)	- (7.)	0,7 (11.)	22,4 (7.)	272 (3.)	
CZ03 Jihozápad	9,7	49,3	2,2	15,4	-	4,3	19,1	371	
CZ031 Jihočeský kraj	11,3 (7.)	34,4 (7.)	4,0 (6.)	19,9 (5.)	- (7.)	6,0 (2.)	24,5 (5.)	151 (7.)	
CZ032 Plzeňský kraj	8,6 (12.)	59,5 (3.)	0,9 (14.)	12,3 (10.)	- (7.)	3,2 (4.)	15,5 (13.)	220 (6.)	
CZ04 Severozápad	3,3	68,6	4,9	8,4	-	2,8	11,9	570	
CZ041 Karlovarský kraj	3,2 (14.)	72,2 (1.)	6,3 (2.)	7,3 (13.)	- (7.)	4,4 (3.)	6,6 (14.)	316 (2.)	
CZ042 Ústecký kraj	3,5 (13.)	64,2 (2.)	3,1 (9.)	9,8 (12.)	- (7.)	0,8 (10.)	18,5 (10.)	254 (4.)	
CZ05 Severovýchod	17,0	29,1	4,9	26,3	1,2	0,8	20,6	247	
CZ051 Liberecký kraj	21,0 (4.)	27,0 (13.)	5,0 (5.)	25,0 (3.)	- (7.)	2,0 (7.)	20,0 (9.)	100 (9.)	
CZ052 Královéhradecký kraj	18,4 (5.)	27,6 (11.)	3,9 (7.)	25,0 (3.)	1,3 (5.)	- (12.)	23,7 (6.)	76 (10.)	
CZ053 Pardubický kraj	9,9 (10.)	33,8 (8.)	5,6 (4.)	29,6 (1.)	2,8 (2.)	- (12.)	18,3 (11.)	71 (12.)	
CZ06 Jihovýchod	9,5	41,6	3,2	12,7	-	1,9	31,1	315	
CZ061 Vysočina	10,4 (8.)	35,8 (6.)	1,5 (12.)	13,4 (8.)	- (7.)	6,0 (1.)	32,8 (2.)	67 (14.)	
CZ062 Jihomoravský kraj	9,3 (11.)	43,1 (4.)	3,6 (8.)	12,5 (9.)	- (7.)	0,8 (9.)	30,6 (3.)	248 (5.)	
CZ07 Střední Morava	28,7	32,2	2,1	12,6	1,4	1,4	21,7	143	
CZ071 Olomoucký kraj	23,6 (3.)	30,6 (10.)	1,4 (13.)	15,3 (7.)	1,4 (4.)	- (12.)	27,8 (4.)	72 (11.)	
CZ072 Zlínský kraj	33,8 (1.)	33,8 (8.)	2,8 (10.)	9,9 (11.)	1,4 (3.)	2,8 (6.)	15,5 (12.)	71 (12.)	
CZ08 Moravskoslezsko	25,0	37,1	1,5	5,3	7,6	3,0	20,5	132	
CZ081 Moravskoslezský kraj	25,0 (2.)	37,1 (5.)	1,5 (11.)	5,3 (14.)	7,6 (1.)	3,0 (5.)	20,5 (8.)	132 (8.)	

F3 T1: Počty cizinců v základních školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2004 (v %)

Území		podíly cizinců podle státní příslušnosti												počet cizinců celkem		
		Slovensko		Vietnam		Rusko		Ukrajina		Polsko		Německo			ostatní státy	
ČR celkem		14,1		29,4		8,9		22,4		1,2		1,2		22,8		11 860
CZ01	Praha	9,9		18,2		16,2		26,5		0,6		0,7		27,9		3 411
CZ011	Hlavní město Praha	9,9	(13.)	18,2	(13.)	16,2	(1.)	26,5	(5.)	0,6	(9.)	0,7	(13.)	27,9	(4.)	3 411 (1.)
CZ02	Střední Čechy	20,5		14,6		9,3		33,2		0,8		0,8		20,8		1 125
CZ021	Středočeský kraj	20,5	(3.)	14,6	(14.)	9,3	(2.)	33,2	(1.)	0,8	(7.)	0,8	(11.)	20,8	(8.)	1 125 (3.)
CZ03	Jihozápad	13,3		40,6		2,8		25,1		0,1		1,9		16,2		1 335
CZ031	Jihočeský kraj	17,3	(6.)	29,7	(6.)	4,3	(12.)	27,1	(3.)	-	(13.)	1,9	(5.)	19,9	(10.)	539 (8.)
CZ032	Plzeňský kraj	10,7	(12.)	48,0	(2.)	1,9	(14.)	23,7	(7.)	0,1	(11.)	1,9	(4.)	13,7	(13.)	796 (6.)
CZ04	Severozápad	10,1		49,9		7,1		15,5		0,6		1,8		15,1		2 362
CZ041	Karlovarský kraj	7,2	(14.)	58,8	(1.)	8,3	(3.)	11,7	(13.)	0,1	(12.)	2,4	(1.)	11,5	(14.)	1 056 (4.)
CZ042	Ústecký kraj	12,4	(11.)	42,6	(3.)	6,1	(7.)	18,5	(10.)	1,0	(6.)	1,3	(8.)	18,1	(11.)	1 306 (2.)
CZ05	Severovýchod	17,4		22,5		7,1		27,4		1,9		1,7		22,0		1 141
CZ051	Liberecký kraj	15,8	(8.)	21,9	(10.)	6,6	(6.)	28,8	(2.)	3,1	(2.)	2,4	(2.)	21,5	(6.)	424 (10.)
CZ052	Královéhradecký kraj	18,8	(4.)	21,4	(11.)	6,8	(5.)	27,1	(4.)	1,4	(4.)	1,2	(9.)	23,3	(5.)	425 (9.)
CZ053	Pardubický kraj	17,5	(5.)	25,0	(8.)	8,2	(4.)	26,0	(6.)	1,0	(5.)	1,4	(7.)	20,9	(7.)	292 (12.)
CZ06	Jihovýchod	13,8		26,5		4,3		18,4		0,4		1,1		35,6		1 209
CZ061	Vysočina	12,6	(10.)	22,6	(9.)	3,3	(13.)	23,0	(8.)	-	(13.)	2,2	(3.)	36,3	(1.)	270 (13.)
CZ062	Jihomoravský kraj	14,2	(9.)	27,6	(7.)	4,6	(11.)	17,0	(11.)	0,5	(10.)	0,7	(12.)	35,4	(2.)	939 (5.)
CZ07	Střední Morava	21,6		27,2		4,9		18,1		1,6		1,1		25,6		570
CZ071	Olomoucký kraj	16,4	(7.)	33,1	(5.)	4,9	(8.)	22,6	(9.)	2,3	(3.)	0,7	(14.)	20,0	(9.)	305 (11.)
CZ072	Zlínský kraj	27,5	(2.)	20,4	(12.)	4,9	(9.)	12,8	(12.)	0,8	(8.)	1,5	(6.)	32,1	(3.)	265 (14.)
CZ08	Moravskoslezsko	28,7		34,5		4,7		6,6		8,6		1,1		15,7		707
CZ081	Moravskoslezský kraj	28,7	(1.)	34,5	(4.)	4,7	(10.)	6,6	(14.)	8,6	(1.)	1,1	(10.)	15,7	(12.)	707 (7.)

ace nastala v mateřských školách i v roce 2003/04, kdy v první pěti byl ještě kraj Královéhradecký (který v roce 2004/05 nahradil kraj Liberecký).

Poměrně vysoké zastoupení ukrajinských dětí mezi cizinci zapsanými do mateřských škol se vyskytuje ve všech krajích Severovýchodu – Pardubickém (29,6 %), Libereckém (25,0 %) i Královéhradeckém (25,0 %). Vysoký podíl těchto dětí je v mateřských školách i v kraji Středočeském (28,7 %), kde proti předchozímu roku došlo k poměrně vysokému nárůstu. U ostatních krajů s vysokým zastoupením těchto dětí mezi cizinci v mateřských školách podíly klesaly.

Z ostatních států stojí za zmínku i děti s polským státním občanstvím, které se účastní výchovy v mateřských školách tradičně především v Moravskoslezském kraji (7,6 % cizinců), kde jsou i zřízeny školy s polským výchovným jazykem.

F 3. Cizinci v základních školách

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje rozložení žáků – cizinců v základních školách podle jejich státního občanství, a to ve členění podle státní příslušnosti slovenské, vietnamské, ruské, ukrajinské, polské, německé a ostatní. Do výčtu států byly, stejně jako v případě mateřských škol, vybrány nejčastěji se vyskytující státy ve statistikách cizinců (Slovensko, Vietnam, Rusko, Ukrajina), a to nejen v základních školách, ale pro lepší srovnatelnost v celém školském systému, navíc jsme do přehledů zařadili i další dva naše sousední státy – Polsko a Německo.

Metodika výpočtu

$$\frac{Cz_i}{Cz} \times 100$$

Cz – počet cizinců v základních školách v roce 2004/05

i – státní příslušnost žáků – cizinců navštěvujících základní školy

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV za rok 2004/05

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

V základních školách je zapsáno celkem 11 860 cizinců (oproti předchozímu roku se jedná o pokles asi o 900 žáků), největší podíl tvoří občané Vietnamu (29,4 %), Ukrajiny (22,4 %), Slovenska (14,1 %) a Ruska (8,9 %). Oproti předchozímu školnímu roku 2003/04 došlo k poměrně vysokému nárůstu podílu Slováků (o 2,4 procentního bodu) a k poklesu podílu Ukrajinců (o tři procentní body) a Vietnamců (o 2,1 procentního bodu).

Regionální rozdíly

Stejně jako v případě mateřských škol má podíl a struktura cizinců na základních školách výrazně regionální charakter.

Opět se zaměříme na čtyři kraje, kde cizinci v základních školách tvoří výrazně vyšší podíl žáků, než je celorepublikový průměr, tedy na Prahu a kraje Karlovarský, Ústecký a Plzeňský. Obdobně jako v případě mateřských škol jsou i zde ve struktuře cizinců na první pohled patrné podstatné rozdíly. V Karlovarském, Ústeckém a Plzeňském kraji jsou v základních školách nejvíce zastoupeni Vietnamci (přes 40 %), zatímco v Praze je rozložení příslušníků jednotlivých států rovnoměrnější (Ukrajinci 26,5 %, Vietnamci 18,2 %, Rusové 16,2 % a Slováci 9,9 %).

Občané Slovenské republiky tvoří nejvyšší podíl cizinců na základních školách v Moravskoslezském kraji (28,7 %) a ve Zlínském kraji (27,5 %). Více než 20 % podíl mají i v kraji Středočeském (20,5 %), kde je ale vyšší podíl Ukrajinců. V ostatních krajích se pohybují podíly Slováků na celkovém počtu cizinců na úrovni 7,2 % – 18,8 %.

Vietnamci tvoří největší podíl cizinců na základních školách v Karlovarském kraji, kde hodnota tohoto podílu dosahuje úrovně 58,8 %. Dalšími kraji v pořadí jsou Plzeňský (48,0 %) a Ústecký (42,6 %). Oproti předchozímu roku zde došlo ke změně pořadí krajů stejně jako u cizinců z ostatních zemí, nejvýraznější byl propad podílu v kraji Pardubickém ze 77,6 % na 25,0 %.

Podíly Rusů na celkovém počtu žáků základních škol se v jednotlivých krajích významně liší. Nejvyšší podíl vykazuje Praha (16,2%), Středočeský kraj (9,3%) a kraj Karlovarský (8,3%). Ostatní kraje nedosahují úrovně celorepublikového průměru, který činí 8,9%.

Poměrně vysoký podíl cizinců na českých základních školách tvoří, stejně jako v roce 2003/04, Ukrajinci (22,4%). Ve Středočeském kraji tvoří třetinu cizinců na základních školách, v krajích Libereckém, Jihočeském, Královéhradeckém, Praze a Pardubickém více než čtvrtinu. Největší změna oproti školnímu roku 2003/04 je v kraji Královéhradeckém, kde podíl klesl ze 73,1% na 27,1%.

Z dalších států, jejichž občané se účastní výuky na našich základních školách, stojí za zmínku Polsko. I když v celorepublikovém měřítku se občané Polska podílejí na celkovém počtu cizinců v základních školách pouze 1,2%, významně je jejich zastoupení v Moravskoslezském kraji, kde tvoří 8,6% cizinců navštěvujících základní školy, a to především díky silně zastoupené polské komunitě v tomto regionu a díky možnosti výuky na základní škole v polském jazyce.

F4. Cizinci ve středních školách

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje rozložení cizinců ve středních školách podle jejich státního občanství, a to ve členění podle státní příslušnosti slovenské, vietnamské, ruské, ukrajinské, polské, německé a ostatní. Do výčtu států byly, stejně jako v případě mateřských a základních škol, vybrány nejčastěji se vyskytující státy ve statistikách cizinců (Slovensko, Vietnam, Rusko, Ukrajina), pro lepší srovnatelnost v celém školském systému jsme navíc do přehledů zařadili i další dva naše sousední státy – Polsko a Německo.

Metodika výpočtu

$$\frac{C_s}{C_s} \times 100$$

Cs – počet cizinců studujících ve středních školách (bez ohledu na druh a formu studia, bez škol ministerstev vnitra, obrany a spravedlnosti) v roce 2004/05

i – státní příslušnost žáků – cizinců navštěvujících střední školy

Zdroj dat

► databáze ÚIV za rok 2004/05

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

V České republice studuje ve školním roce 2004/05 na středních školách celkem 4 257 cizinců, což je oproti předchozímu roku nárůst o více než 600 cizinců. Více než pětinu (21,4%) tvoří Ukrajinci a 15,4% Slováci, což je stav zhruba odpovídající předchozímu roku. Mírně se zvýšil podíl Vietnamců (o 2,9 procentního bodu na 17,6%) a poklesl podíl Rusů (o 1,2 procentního bodu, na 14,9%).

Regionální rozdíly

Rozložení cizinců studujících na středních školách podle jejich státní příslušnosti vykazuje, stejně jako tomu bylo v případě mateřských a základních škol, výrazné regionální odlišnosti. Narozdíl od mateřských a základních škol je však celkový počet cizinců studujících na středních školách v České republice a tím i jejich podíl na celkovém počtu žáků poměrně malý (v celorepublikovém měřítku se jedná pouze o 0,8% žáků). Z tohoto důvodu zde uvádíme méně podrobné údaje, než tomu bylo u základních a mateřských škol.

Kraje, kde podíl cizinců na středních školách převyšuje jedno procento celkového počtu žáků, jsou pouze dva – Praha a Karlovarský kraj. To je však jediné, co tyto kraje z hlediska komentovaného ukazatele spojuje, z pohledu struktury cizinců podle státního občanství jsou tyto kraje zcela rozdílné. V Praze je na středních školách mezi cizinci poměrně vysoký podíl občanů Ruska (24,2%), Ukrajiny (19,8%) a více než desetinu cizinců tvoří Slováci (13,6%). Oproti tomu v Karlovarském kraji je mezi cizinci na středních školách

F4 T1: Počty cizinců ve středních školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2004 (v %)

Území	podíly cizinců podle státní příslušnosti												počet cizinců celkem
	Slovensko	Vietnam	Rusko	Ukrajina	Polsko	Německo	ostatní státy						
ČR celkem	15,4	17,6	14,9	21,4	2,5	2,4	25,8	4 257					
CZ01 Praha	13,6	10,8	24,2	19,8	1,7	1,5	28,4	1 572					
CZ011 Hlavní město Praha	13,6 (9.)	10,8 (11.)	24,2 (1.)	19,8 (10.)	1,7 (8.)	1,5 (6.)	28,4 (5.)	1 572 (1.)					
CZ02 Střední Čechy	16,3	10,1	13,5	28,5	1,7	0,7	29,2	288					
CZ021 Středočeský kraj	16,3 (7.)	10,1 (12.)	13,5 (3.)	28,5 (4.)	1,7 (7.)	0,7 (13.)	29,2 (3.)	288 (4.)					
CZ03 Jihozápad	10,7	21,6	4,8	22,0	-	11,8	29,1	440					
CZ031 Jihočeský kraj	10,2 (12.)	11,0 (9.)	4,1 (13.)	19,2 (11.)	- (12.)	18,0 (1.)	37,6 (1.)	245 (7.)					
CZ032 Plzeňský kraj	11,3 (11.)	34,9 (2.)	5,6 (11.)	25,6 (7.)	- (12.)	4,1 (2.)	18,5 (11.)	195 (8.)					
CZ04 Severozápad	6,5	38,5	12,9	19,9	1,1	1,2	19,9	649					
CZ041 Karlovarský kraj	6,3 (14.)	51,7 (1.)	10,0 (6.)	15,2 (12.)	- (12.)	1,5 (7.)	15,2 (13.)	269 (5.)					
CZ042 Ústecký kraj	6,6 (13.)	29,2 (3.)	15,0 (2.)	23,2 (8.)	1,8 (6.)	1,1 (10.)	23,2 (8.)	380 (2.)					
CZ05 Severovýchod	18,2	10,5	10,7	31,4	3,0	1,0	25,2	401					
CZ051 Liberecký kraj	18,8 (6.)	7,5 (14.)	12,5 (4.)	28,1 (5.)	4,4 (2.)	1,3 (9.)	27,5 (7.)	160 (9.)					
CZ052 Královéhradecký kraj	16,0 (8.)	13,7 (8.)	10,7 (5.)	30,5 (2.)	0,8 (11.)	- (14.)	28,2 (6.)	131 (11.)					
CZ053 Pardubický kraj	20,0 (4.)	10,9 (10.)	8,2 (9.)	37,3 (1.)	3,6 (3.)	1,8 (4.)	18,2 (12.)	110 (12.)					
CZ06 Jihovýchod	18,8	18,8	6,9	22,1	1,8	1,3	30,5	394					
CZ061 Vysočina	12,2 (10.)	23,3 (4.)	5,6 (12.)	26,7 (6.)	1,1 (10.)	2,2 (3.)	28,9 (4.)	90 (14.)					
CZ062 Jihomoravský kraj	20,7 (3.)	17,4 (7.)	7,2 (10.)	20,7 (9.)	2,0 (5.)	1,0 (11.)	30,9 (2.)	304 (3.)					
CZ07 Střední Morava	33,1	13,6	7,4	21,4	1,9	1,2	21,4	257					
CZ071 Olomoucký kraj	18,9 (5.)	20,8 (6.)	3,8 (14.)	30,2 (3.)	2,8 (4.)	0,9 (12.)	22,6 (9.)	106 (13.)					
CZ072 Zlínský kraj	43,0 (1.)	8,6 (13.)	9,9 (7.)	15,2 (13.)	1,3 (9.)	1,3 (8.)	20,5 (10.)	151 (10.)					
CZ08 Moravskoslezsko	28,9	21,1	8,6	10,2	16,4	1,6	13,3	256					
CZ081 Moravskoslezský kraj	28,9 (2.)	21,1 (5.)	8,6 (8.)	10,2 (14.)	16,4 (1.)	1,6 (5.)	13,3 (14.)	256 (6.)					

F5 T1: Počty cizinců ve vyšších odborných školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2004 (v %)

Území		podíly cizinců podle státní příslušnosti												počet cizinců celkem		
		Slovensko		Vietnam		Rusko		Ukrajina		Polsko		Německo			ostatní státy	
ČR celkem		64,6		1,1		5,9		11,6		4,8		0,6		11,3		353
CZ01	Praha	56,6		0,8		9,0		15,6		-		0,8		17,2		122
CZ011	Hlavní město Praha	56,6	(6.)	0,8	(3.)	9,0	(6.)	15,6	(7.)	-	(3.)	0,8	(2.)	17,2	(7.)	122 (2.)
CZ02	Střední Čechy	55,2		-		10,3		24,1		-		-		10,3		29
CZ021	Středočeský kraj	55,2	(7.)	-	(4.)	10,3	(5.)	24,1	(4.)	-	(3.)	-	(3.)	10,3	(9.)	29 (3.)
CZ03	Jihozápad	-		5,9		5,9		47,1		5,9		5,9		29,4		17
CZ031	Jihočeský kraj	-	(11.)	-	(4.)	-	(8.)	50,0	(1.)	-	(3.)	10,0	(1.)	40,0	(1.)	10 (6.)
CZ032	Plzeňský kraj	-	(11.)	14,3	(1.)	14,3	(4.)	42,9	(3.)	14,3	(1.)	-	(3.)	14,3	(8.)	7 (7.)
CZ04	Severozápad	40,0		-		20,0		20,0		-		-		20,0		5
CZ041	Karlovarský kraj	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
CZ042	Ústecký kraj	40,0	(9.)	-	(4.)	20,0	(3.)	20,0	(5.)	-	(3.)	-	(3.)	20,0	(5.)	5 (8.)
CZ05	Severovýchod	37,5		-		25,0		25,0		-		-		12,5		8
CZ051	Liberecký kraj	100,0	(1.)	-	(4.)	-	(8.)	-	(11.)	-	(3.)	-	(3.)	-	(12.)	1 (13.)
CZ052	Královéhradecký kraj	50,0	(8.)	-	(4.)	-	(8.)	50,0	(1.)	-	(3.)	-	(3.)	-	(12.)	2 (12.)
CZ053	Pardubický kraj	20,0	(10.)	-	(4.)	40,0	(2.)	20,0	(5.)	-	(3.)	-	(3.)	20,0	(5.)	5 (8.)
CZ06	Jihovýchod	85,7		-		3,6		3,6		-		-		7,1		28
CZ061	Vysočina	75,0	(4.)	-	(4.)	-	(8.)	-	(11.)	-	(3.)	-	(3.)	25,0	(3.)	4 (10.)
CZ062	Jihomoravský kraj	87,5	(2.)	-	(4.)	4,2	(7.)	4,2	(9.)	-	(3.)	-	(3.)	4,2	(10.)	24 (4.)
CZ07	Střední Morava	56,3		-		12,5		6,3		-		-		25,0		16
CZ071	Olomoucký kraj	-	(11.)	-	(4.)	66,7	(1.)	-	(11.)	-	(3.)	-	(3.)	33,3	(2.)	3 (11.)
CZ072	Zlínský kraj	69,2	(5.)	-	(4.)	-	(8.)	7,7	(8.)	-	(3.)	-	(3.)	23,1	(4.)	13 (5.)
CZ08	Moravskoslezsko	82,0		1,6		-		1,6		12,5		-		2,3		128
CZ081	Moravskoslezský kraj	82,0	(3.)	1,6	(2.)	-	(8.)	1,6	(10.)	12,5	(2.)	-	(3.)	2,3	(11.)	128 (1.)

lách nejvyšší podíl Vietnamců (51,7 %), následují je Ukrajinci (15,2 %) a Rusové (10,0 %). Tato situace odpovídá i stavu minulého roku.

Za zmínku stojí i Moravskoslezský kraj, kde sice cizinci na středních školách tvoří pouze 0,4 %, ale více než čtvrtina z nich jsou Slováci, více než pětina jsou Vietnamci a téměř 17 % tvoří Poláci. Svým způsobem je zajímavý i kraj Jihočeský, kde skoro pětina cizinců studujících na středních školách tvoří Němci.

F5. Cizinci ve vyšších odborných školách

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje rozložení cizinců ve vyšších odborných školách podle jejich státního občanství, a to stejně jako ukazatele F2 – F4 ve členění podle státní příslušnosti slovenské, vietnamské, ruské, ukrajinské, polské, německé a ostatní.

Metodika výpočtu

$$\frac{Cv_i}{Cv} \times 100$$

Cv – počet cizinců studujících ve vyšších odborných školách (bez ohledu na formu studia) v roce 2004/05

i – státní příslušnost žáků – cizinců navštěvujících vyšší odborné školy

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV za rok 2004/05

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Narozdí od mateřských, základních a středních škol nejsou studenti vyšších odborných škol vázáni takovou měrou na místo pobytu rodičů a cizinci studující na této vzdělávací úrovni velice často vyjíždějí do zahraničí právě za účelem studia. Z toho důvodu se i podíly cizinců a jejich struktura podle státního občanství na vyšších odborných školách liší od situace na nižších vzdělávacích úrovních.

V České republice studuje na vyšších odborných školách celkem 353 cizinců (v roce 2003/04 se jednalo o 385 cizinců). Největší podíl z nich tvoří Slováci (64,6 %), Ukrajinci (11,6 %), Rusové (5,9 %) a Poláci (4,8 %). Tato situace je stabilní několik posledních let. Vzhledem k nízkému celkovému počtu cizinců na vyšších odborných školách nezacházíme v popisu ukazatele v jednotlivých regionech do příliš velkých podrobností.

Regionální rozdíly

Z regionálního pohledu má smysl zabývat se pouze Moravskoslezským krajem (5,0 % cizinců na VOŠ) a Prahou (1,7 %), ve kterých podíl cizinců studujících na vyšších odborných školách výrazně převyšuje celorepublikový průměr (1,2 %).

V Praze na vyšších odborných školách mezi cizinci převažují Slováci (56,6 % cizinců), 15,6 % cizinců tvoří Ukrajinci a 9,0 % Rusové. V Moravskoslezském kraji studuje mezi cizinci na vyšších odborných školách 82,0 % Slováků, 12,5 % Poláků a ostatní státy jsou zastoupené pouze okrajově.

KAPITOLA

VÝUKA JAZYKŮ

Závěrečná kapitola o výuce jazyků na českých školách byla do Krajské ročenky poprvé aktuálně zařazena před dvěma lety, neboť v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie se stupňují nároky na výuku cizích jazyků, a to jak z hlediska kvality výuky, tak i z hlediska rozmanitosti nabídky jednotlivých jazyků. Zabýváme se zde počty a podíly žáků učících se cizí jazyk; sledujeme jejich strukturu podle vyučovaného cizího jazyka a podle počtu jazyků, které si tito žáci osvojují.

Do roku 1989 se na našich základních školách jako povinný jazyk vyučovala ruština, která byla někdy doplněna dalším cizím jazykem, ten byl ovšem, s výjimkou jazykových škol, pouze nepovinný. Na středních školách se ve výuce ruštiny pokračovalo. V případě některých oborů ukončených maturitní zkouškou, především na gymnáziích a obchodních akademiích, se vyučoval ještě další živý cizí jazyk. Je nutné poznamenat, že do roku 1989 se ve statistických údajích o výuce cizích jazyků téměř nevyktovaly, proto o ní za toto období máme velmi málo informací.

Po roce 1989 se během krátké doby skončilo s celoplošnou výukou ruštiny na základních i středních školách. Učitelé ruského jazyka byli v mnoha případech requalifikováni na výuku jiného cizího jazyka, obvykle angličtiny nebo němčiny. Základní i střední školy tak mohly nabídnout žákům výběr z několika cizích jazyků.

S výukou cizího jazyka se na základních školách povinně začíná od čtvrtého ročníku, žáci obvykle studují pouze jeden cizí jazyk. Existují však i základní školy s rozšířenou výukou jazyků, které svým žákům nabízejí obvykle dva cizí jazyky a získání hlubších vědomostí v této oblasti. Na zvláštních a pomocných školách se cizí jazyk nevyučuje.

Na středních školách studují alespoň jeden cizí jazyk všichni žáci s výjimkou těch, kteří navštěvují školy a studijní obory určené pro žáky s mentálním postižením. Gymnázia mají ve svém vzdělávacím programu zařazeny minimálně dva cizí jazyky, střední odborné školy v oborech ukončených maturitní zkouškou vyučují zpravidla jeden až dva cizí jazyky v závislosti na struktuře vzdělávacího programu. Žáci studující v oborech ukončených závěrečnou zkouškou studují zpravidla jeden cizí jazyk.

6 1. Podíly žáků v denním studiu učících se cizí jazyk

Charakteristika ukazatele

Ukazatel kvantifikuje podíly žáků na jednotlivých základních a středních školách (gymnáziích, středních odborných školách, středních odborných učilištích), kteří se učí cizí jazyk, na celkovém počtu žáků denního studia. Speciální školy nejsou do daného přehledu zahrnuty vzhledem k tomu, že na školách pro mentálně postižené žáky (zvláštní školy, pomocné školy, odborná učiliště a praktické školy) se cizí jazyk nevyučuje a žáci v ostatních typech speciálních škol tvoří poměrně malé procento. Údaje by proto nebyly zcela vypovídající. Do přehledu jsou zahrnuta i gymnázia, ale jako samostatný typ školy nejsou uvedena v tabulce ani grafu, protože v nich studují cizí jazyk všichni žáci. V tabulce a grafu z těchto důvodů neuvádíme ani hodnoty za vyšší odborné školy.

Metodika výpočtu

$$\frac{\check{Z}_i}{\check{Z}} \times 100$$

\check{Z} – celkový počet žáků denního studia učících se cizí jazyk ve školním roce 2004/05

\check{Z}_i – celkový počet žáků denního studia ve školním roce 2004/05

i – typ, druh školy, příp. druh studia (základní školy, střední školy – střední odborné školy, střední odborná učiliště ve všech druzích denního studia včetně nástavbového)

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV za školní rok 2004/05

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Podíly žáků učících se cizí jazyk (na celkovém počtu žáků v denním studiu) se liší podle typu nebo druhu školy. Na základní škole, kde je povinná výuka jednoho cizího jazyka od 4. ročníku, se podíl žáků učících se cizí jazyk pohybuje na úrovni 72,7 %. Odchyly od celorepublikového průměru se však mohou na jednotlivých školách značně lišit v závislosti na tom, zda se jedná o školu s jedním či dvěma stupni nebo s rozšířenou výukou jazyků¹⁶. Velikosti odchylek mohou být rovněž ovlivněny počtem žáků v jednotlivých ročnících.

Na střední škole studuje alespoň jeden cizí jazyk 98,9 % žáků¹⁷ (s výjimkou těch, kteří navštěvují učiliště). Na středních odborných školách se učí minimálně jeden cizí jazyk téměř všichni (100 %), na gymnáziích zcela všichni a na středních odborných učilištích 96,7 % všech žáků.

Na vyšších odborných školách studují cizí jazyk všichni žáci v denním studiu (proto nejsou vyšší odborné školy uvedeny ani v tabulce ani v grafu).

Regionální rozdíly

Žádné regionální rozdíly neexistují v podílech žáků učících se jazyk na gymnáziích a na vyšších odborných školách, kde cizí jazyk studují zcela všichni žáci denního studia.

Na rozdílné hodnoty ukazatele v případě základních škol má vliv především převládající typ školy v jednotlivých regionech. Existují malotřídky, školy pouze s jedním stupněm, s oběma stupni a školy s rozšířenou výukou cizích jazyků. Svou roli hraje i odliv žáků ze základních škol na víceletá gymnázia. Podíly žáků učících se cizí jazyk se pohybují od 71,1 % v Ústeckém kraji až po 76 % v Praze, kde je nejvyšší koncentrace plnotřídních škol s oběma stupni a škol s rozšířenou výukou jazyků.

Podíly žáků denního studia učících se cizí jazyk na středních školách dosahují v jednotlivých krajích hodnot od 97,8 % do 99,8 %. Regionální rozdíly ve velikosti ukazatele jsou způsobeny zejména odlišným zastoupením jednotlivých typů středních škol. V krajích, kde je více gymnázií a středních odborných škol, je také vyšší podíl žáků učících se cizí jazyk; v krajích s vyšší koncentrací středních odborných učilišť je tomu naopak. (Lze říci, že hodnotu ukazatele ovlivňuje především výuka jazyků na středních odborných učilištích.) Hodnota sledovaného ukazatele je nejvyšší ve Zlínském kraji (99,8 %), následuje Praha (99,4 %) a Královéhradecký kraj (99,1 %). Na opačném konci škály leží kraj Karlovarský (97,8 %), Liberecký (97,9 %) a Plzeňský (98,4 %).

Regionální rozdíly v hodnotě ukazatele na středních odborných školách jsou zanedbatelné – pohybují se v rozmezí od 99,6 % do 100,0 %. Proto je nemá smysl dále interpretovat.

Střední odborná učiliště vykazují v hodnotách sledovaného ukazatele větší rozptýlení. Podíl žáků učících se cizí jazyk v denním studiu na středních odborných učilištích se pohybuje v jednotlivých krajích v rozmezí od 94,1 % v Libereckém kraji do 99,3 % ve Zlínském kraji. Nad hranici 97 % se kromě Zlínského kraje ještě pohybuje Praha a kraje Jihomoravský, Královéhradecký a Pardubický. Hodnoty ukazatele se odvíjejí především od oborové skladby středních odborných učilišť v jednotlivých krajích a od rozsahu nabídky oborů určených pro žáky, kteří dokončili povinnou školní docházku v nižším než devátém ročníku.

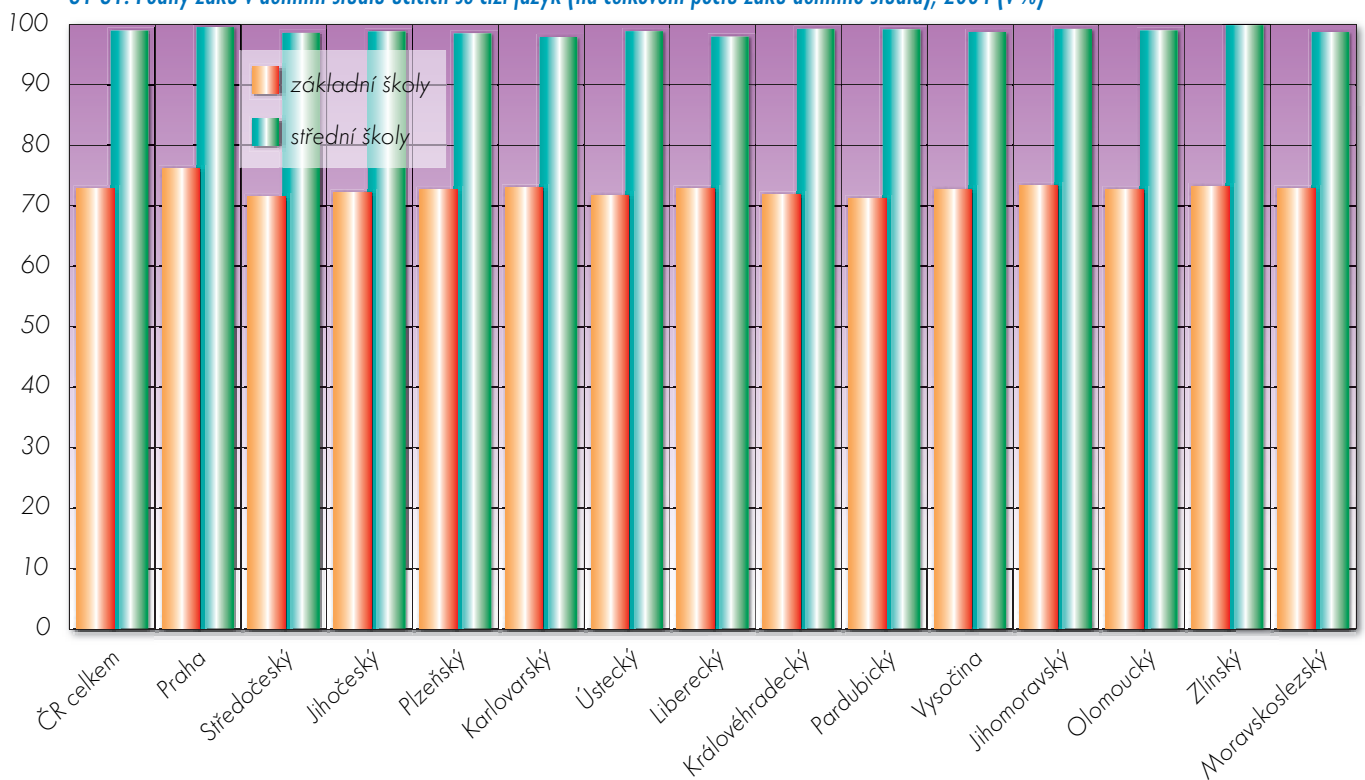
¹⁶ Na základních školách s rozšířenou výukou jazyků se obvykle povinně vyučují dva cizí jazyky.

¹⁷ Mezi střední školy se počítají střední odborné školy, gymnázia, konzervatoře, střední odborná učiliště a učiliště.

G1 T1: Podíly žáků v denním studiu učících se cizí jazyk (na celkovém počtu žáků denního studia), 2004 (v %)									
Území		základní školy		střední školy					
				celkem		z toho			
						střední odborné školy		střední odborná učiliště	
ČR celkem		72,7		98,9		99,9		96,7	
CZ01	Praha	76,1		99,4		99,6		98,4	
CZ011	Hlavní město Praha	76,1	(1.)	99,4	(2.)	99,6	(14.)	98,4	(2.)
CZ02	Střední Čechy	71,4		98,5		100,0		95,4	
CZ021	Středočeský kraj	71,4	(13.)	98,5	(11.)	100,0	(1.)	95,4	(12.)
CZ03	Jihozápad	72,3		98,6		100,0		96,0	
CZ031	Jihočeský kraj	72,1	(10.)	98,7	(8.)	99,9	(12.)	96,4	(8.)
CZ032	Plzeňský kraj	72,5	(9.)	98,4	(12.)	100,0	(1.)	95,5	(11.)
CZ04	Severozápad	72,0		98,5		100,0		96,0	
CZ041	Karlovarský kraj	72,9	(4.)	97,8	(14.)	100,0	(1.)	94,1	(14.)
CZ042	Ústecký kraj	71,7	(12.)	98,8	(7.)	100,0	(1.)	96,7	(7.)
CZ05	Severovýchod	71,8		98,8		100,0		96,4	
CZ051	Liberecký kraj	72,8	(5.)	97,9	(13.)	99,9	(13.)	94,5	(13.)
CZ052	Královéhradecký kraj	71,8	(11.)	99,1	(3.)	100,0	(1.)	97,4	(4.)
CZ053	Pardubický kraj	71,1	(14.)	99,1	(5.)	100,0	(1.)	97,0	(5.)
CZ06	Jihovýchod	73,1		99,0		100,0		97,1	
CZ061	Vysočina	72,7	(7.)	98,6	(9.)	100,0	(1.)	96,1	(9.)
CZ062	Jihomoravský kraj	73,3	(2.)	99,1	(4.)	100,0	(1.)	97,5	(3.)
CZ07	Střední Morava	72,9		99,3		100,0		98,1	
CZ071	Olomoucký kraj	72,6	(8.)	98,9	(6.)	100,0	(11.)	96,8	(6.)
CZ072	Zlínský kraj	73,2	(3.)	99,8	(1.)	100,0	(1.)	99,3	(1.)
CZ08	Moravskoslezsko	72,7		98,6		100,0		96,0	
CZ081	Moravskoslezský kraj	72,7	(6.)	98,6	(10.)	100,0	(1.)	96,0	(10.)

G1 G1: Podíly žáků v denním studiu učících se cizí jazyk (na celkovém počtu žáků denního studia), 2004 (v %)

G 2. Podíly žáků učících se cizí jazyk na základních školách

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje podíly žáků základních škol učících se cizí jazyk podle jednotlivých cizích jazyků (na celkovém počtu žáků, kteří se učí cizí jazyk). Nejvyučovanějšími jazyky jsou angličtina a němčina, dále francouzština, ruština, španělština a italština; ostatní jazyky jsou uváděny společně jako „jiné“.

Metodika výpočtu

$$\frac{\sum \dot{Z}Z_j}{\dot{Z}Z} \times 100$$

$\dot{Z}Z$ – celkový počet žáků základních škol učících cizí jazyky ve školním roce 2004/05

j – jednotlivé vyučované cizí jazyky

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV za školní rok 2004/05

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Do roku 1989 se na našich základních školách jako povinný jazyk vyučovala pouze ruština. Ostatní cizí jazyky se, s výjimkou škol s jazykovým zaměřením, vyučovaly pouze okrajově, ve většině případů spíše jako nepovinné předměty nebo v rámci zájmových kroužků; teprve

po revoluci si mohli žáci vybírat, který cizí jazyk chtějí na základní škole studovat. V současné době se v drtivé většině škol vyučuje angličtina nebo němčina. Převažující zájem o výuku angličtiny, kterou se učí 70,9 % žáků, je způsoben zejména možnostmi obyvatel cestovat prakticky po celém světě, rozvojem informačních technologií a v neposlední řadě i zájmem zaměstnavatelů o pracovníky, kteří angličtinu ovládají. Němčina je pak s naší zemí spjata především historicky a zájem o ní pramení rovněž z polohy naší země v sousedství německy mluvících zemí. Učí se jí 31,3 % dětí. (Někteří žáci se učí oba jazyky, proto je součet podílů vyšší než 100 %). Ostatní cizí jazyky nejsou na základních školách tak časté, za zmínku stojí francouzština (1%) a ruština (0,4 %).

Regionální rozdíly

Ve všech krajích, s výjimkou kraje Karlovarského, se většina žáků učí angličtinu, přičemž nejmenší rozdíly v podílech obou nejvyučovanějších jazyků se projevují v kraji Plzeňském, Jihočeském a Ústeckém. (Zvýšený zájem o němčinu souvisí s polohou krajů, neboť všechny sousedí s Německem nebo Rakouskem.)

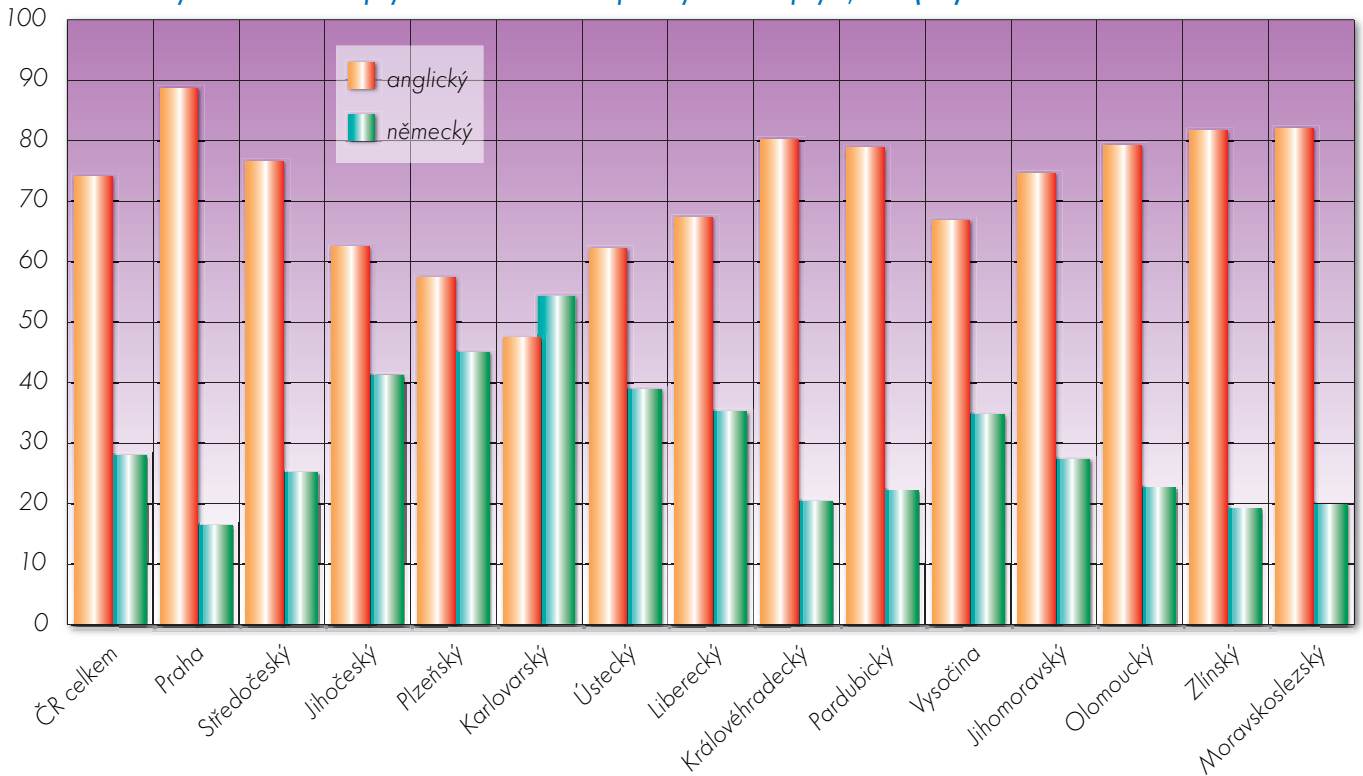
Mezi jednotlivými kraji najdeme dva zcela atypické – Prahu a již zmiňovaný Karlovarský kraj. V Praze je na základních školách v mezikrajovém srovnání nejvyšší podíl žáků učících se angličtinu (89%) a francouzštinu (3,2 %), ale jednoznačně nejmenší podíl žáků učících se němčinu (16,3 %). V Karlovarském kraji je situace opačná; němčinu se zde učí 54,2 % a angličtinu pouze 47,3 % žáků, což je nejméně ze všech krajů; rovněž se zde projevuje další specifický jev – 1,3 % žáků se učí rusky (celostátní průměr je 0,6 %).

G2 T1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na základních školách, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)

Území		podíly žáků učících se jazyk												počet žáků učících se cizí jazyk celkem		
		anglický		francouzský		německý		ruský		španělský		italský			jiný	
ČR celkem		74,0		1,3		27,8		0,6		0,2		0,0		0,0		689 655
CZ01	Praha	87,0		3,0		17,4		0,3		0,8		-		0,2		67 638
CZ011	Hlavní město Praha	88,5	(1.)	3,2	(1.)	16,3	(14.)	0,3	(10.)	1,2	(1.)	0,0	(2.)	0,1	(2.)	67 638 (4.)
CZ02	Střední Čechy	76,5		1,2		25,1		0,8		0,1		-		-		74 552
CZ021	Středočeský kraj	76,5	(7.)	1,2	(7.)	25,1	(8.)	0,8	(4.)	0,1	(5.)	-	(5.)	-	(3.)	74 552 (3.)
CZ03	Jihozápad	60,1		0,6		42,8		0,3		-		-		-		78 780
CZ031	Jihočeský kraj	62,3	(11.)	0,7	(12.)	41,0	(3.)	0,2	(13.)	-	(9.)	-	(5.)	-	(3.)	42 960 (7.)
CZ032	Plzeňský kraj	57,3	(13.)	0,4	(14.)	44,9	(2.)	0,3	(12.)	-	(9.)	-	(5.)	-	(3.)	35 820 (11.)
CZ04	Severozápad	58,1		1,3		43,0		0,6		0,0		0,0		-		76 578
CZ041	Karlovarský kraj	47,3	(14.)	1,3	(4.)	54,2	(1.)	1,3	(1.)	-	(9.)	-	(5.)	-	(3.)	20 942 (14.)
CZ042	Ústecký kraj	62,0	(12.)	1,3	(6.)	38,8	(4.)	0,4	(9.)	0,1	(6.)	0,0	(3.)	-	(3.)	55 636 (5.)
CZ05	Severovýchod	75,8		1,2		25,2		0,5		0,0		-		-		102 258
CZ051	Liberecký kraj	67,2	(9.)	1,1	(9.)	35,1	(5.)	0,1	(14.)	0,1	(4.)	-	(5.)	-	(3.)	29 602 (13.)
CZ052	Královéhradecký kraj	80,1	(4.)	1,3	(5.)	20,3	(11.)	0,3	(11.)	-	(9.)	-	(5.)	-	(3.)	37 767 (10.)
CZ053	Pardubický kraj	78,7	(6.)	1,1	(8.)	22,0	(10.)	1,0	(3.)	-	(9.)	-	(5.)	-	(3.)	34 889 (12.)
CZ06	Jihovýchod	71,8		1,3		29,7		0,5		0,0		0,0		-		114 015
CZ061	Vysočina	66,7	(10.)	0,6	(13.)	34,5	(6.)	0,7	(5.)	-	(9.)	-	(5.)	-	(3.)	38 124 (9.)
CZ062	Jihomoravský kraj	74,4	(8.)	1,7	(3.)	27,2	(7.)	0,4	(8.)	0,0	(8.)	0,0	(1.)	-	(3.)	75 891 (2.)
CZ07	Střední Morava	80,3		1,5		20,8		0,5		0,1		-		-		84 935
CZ071	Olomoucký kraj	79,1	(5.)	0,8	(11.)	22,5	(9.)	0,5	(7.)	0,2	(2.)	-	(5.)	-	(3.)	43 408 (6.)
CZ072	Zlínský kraj	81,5	(3.)	2,1	(2.)	19,0	(13.)	0,6	(6.)	0,1	(3.)	-	(5.)	-	(3.)	41 527 (8.)
CZ08	Moravskoslezsko	81,9		0,9		19,8		1,1		0,0		0,0		0,2		90 899
CZ081	Moravskoslezský kraj	81,9	(2.)	0,9	(10.)	19,8	(12.)	1,1	(2.)	0,0	(7.)	0,0	(4.)	0,2	(1.)	90 899 (1.)

G2 G1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na základních školách podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)

G 3 Podíly žáků učících se cizí jazyk na středních školách

Charakteristika ukazatele

Ukazatel postihuje podíly žáků středních škol, kteří se učí cizí jazyk, a to podle toho, kterému z cizích jazyků se učí. V jazycích zaujímá první místo angličtina, pak následuje němčina a francouzština. Další cizí jazyky se vyučují pouze okrajově – z nich zde uvádíme španělštinu, ruštinu a italštinu, ostatní jazyky jsou zařazeny do kategorie „jiné“.

Metodika výpočtu

$$\frac{\sum Z_j}{\text{ŽS}} \times 100$$

ŽS – celkový počet žáků denního studia učících se cizí jazyk ve středních školách ve všech druzích studia včetně nástavbového ve školním roce 2004/05

j – jednotlivé cizí jazyky

Zdroj dat

- databáze ÚIV za školní rok 2004/05

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Struktura žáků učících se cizí jazyk na středních školách podle vyučovaného jazyka v jednotlivých krajích závisí na mnoha faktorech. Nejdůležitějšími z nich jsou:

- poloha kraje (zda se jedná o příhraniční kraj s německy mluvícími zeměmi)
- struktura středních škol a oborová struktura v daném regionu (zda převládají obory, v nichž se vyučuje povinně více než jeden cizí jazyk, zda je v daném kraji větší koncentrace středních odborných učilišť, na nichž se vyučuje převážně němčina, zda převládají např. obchodní akademie a obory obchodu a služeb, kde se němčina vyu-

čuje ve větší míře než jinde, nebo zda převládají naopak obory elektro, pro něž je vhodnější výuka angličtiny,...)

- ekonomické struktura kraje a přílivu zahraničního kapitálu z různých zemí, který následně vyvíjí tlak na obyvatele – uchazeče o práci a zaměstnance, aby ovládali ten který cizí jazyk

Na středních školách studuje angličtinu 74,2% žáků, němčinu 57% a francouzštinu studuje 7,5% žáků. Z ostatních jazyků se prosazuje španělština (2,4%) a ruština (2,4%). Podíl žáků učících se jiné jazyky je nepatrný, jedná se především latinu, kterou se povinně učí žáci středních zdravotnických škol.

Regionální rozdíly

Stejně jako u základních škol, i v případě středních škol se projevují výrazné regionální rozdíly ve struktuře žáků učících se cizí jazyk. Jako atypická se jeví především Praha a Karlovarský kraj.

Praha mezi ostatními kraji vyniká zejména nejvyšším podílem středoškoláků, kteří se zabývají angličtinou (88,4%), nejnižším podílem těch, kteří se učí němčinu (44,4% – jako jediný kraj se pohybuje pod hranicí padesáti procent), a poměrně vysokými podíly žáků učících se francouzštinu (12,3%), španělštinu (6,7%) a italštinu (1,1%).

Dalším krajem, který se od ostatních významně liší, je kraj Karlovarský. Obdobně jako na základních školách zde nejvíce středoškoláků studuje němčinu (79,5%), zatímco angličtinu si osvojují pouze 56,2% žáků. Specifikem tohoto kraje je rovněž nejvyšší podíl středoškoláků, kteří studují ruský jazyk (6%), v ostatních krajích jsou jejich podíly výrazně nižší (od 0,7% do 4%).

Obecně lze říci, že kraje, které se rozkládají na hranicích s Německem nebo Rakouskem (Jihočeský, Plzeňský, Ústecký, Vysočina, Liberecký, Jihomoravský a již zmíněný Karlovarský kraj) se ve srovnání s ostatními regiony a s celorepublikovým průměrem vyznačují poměrně vysokými podíly středoškoláků učících se německy (57,6%–79,5%). Podíly žáků učících se anglicky jsou zde naopak relativně nízké (56,19%–72,8%).

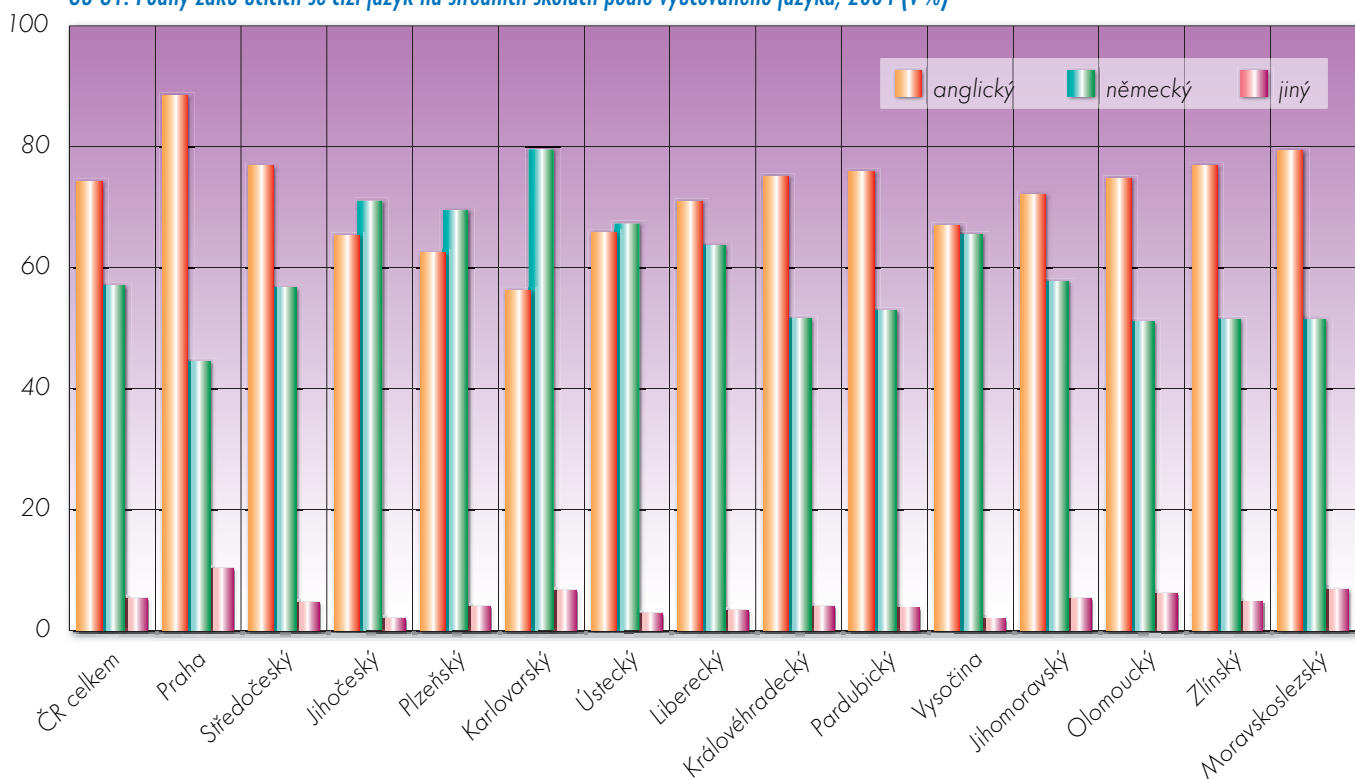
Stredoškolaáci se kromě **angličtiny a němčiny** učí v menší míře také dalším jazykům. Za zmínku stojí výuka francouzštiny (7,5%), španělštiny (2,4%) a ruštiny (2,4%). Výuka **francouzštiny** je nejvíce zastoupena v Praze (12,3%) a Středočeském kraji (8,5%), nad celorepublikovým průměrem (7,5%) se podíly žáků, kteří ji studují, pohybují ještě

v kraji Olomouckém a Moravskoslezském. **Ruštině** se nejvíce věnují žáci v Karlovarském, Moravskoslezském, Středočeském, Olomouckém, Plzeňském a Jihomoravském kraji. Poměrně vysokých podílů těch, kteří studují **španělštinu**, dosahuje Praha (6,7%), Olomoucký a Moravskoslezský kraj.

G3 T1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na středních školách, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)

Území		podíly žáků učících se jazyk												počet žáků učících se cizí jazyk celkem		
		anglický		francouzský		německý		ruský		španělský		italský			jiný	
ČR celkem		74,2		7,5		57,0		2,4		2,4		0,3		0,1		521 293
CZ01	Praha	88,4		12,3		44,4		2,2		6,7		1,1		0,2		69 967
CZ011	Hlavní město Praha	88,4	(1.)	12,3	(1.)	44,4	(14.)	2,2	(9.)	6,7	(1.)	1,1	(1.)	0,2	(2.)	69 967 (1.)
CZ02	Střední Čechy	76,7		8,5		56,6		2,9		1,4		0,1		0,2		44 329
CZ021	Středočeský kraj	76,7	(4.)	8,5	(2.)	56,6	(8.)	2,9	(3.)	1,4	(8.)	0,1	(11.)	0,2	(1.)	44 329 (4.)
CZ03	Jihozápad	64,0		5,0		70,3		1,6		1,1		0,1		0,0		59 772
CZ031	Jihočeský kraj	65,2	(12.)	4,3	(14.)	71,0	(2.)	0,7	(14.)	1,1	(12.)	0,1	(12.)	0,1	(6.)	33 885 (6.)
CZ032	Plzeňský kraj	62,3	(13.)	6,0	(11.)	69,4	(3.)	2,6	(5.)	1,2	(10.)	0,1	(9.)	-	(9.)	25 887 (12.)
CZ04	Severozápad	63,2		5,6		70,4		2,3		1,0		0,3		0,0		54 361
CZ041	Karlovarský kraj	56,2	(14.)	5,0	(13.)	79,5	(1.)	6,0	(1.)	0,5	(14.)	0,1	(8.)	-	(9.)	14 319 (14.)
CZ042	Ústecký kraj	65,8	(11.)	5,9	(12.)	67,2	(4.)	1,0	(13.)	1,2	(9.)	0,4	(2.)	0,0	(7.)	40 042 (5.)
CZ05	Severovýchod	74,2		6,6		55,3		2,0		1,4		0,2		0,0		74 578
CZ051	Liberecký kraj	70,9	(9.)	6,3	(10.)	63,6	(6.)	1,3	(11.)	1,6	(7.)	0,3	(4.)	0,0	(8.)	20 461 (13.)
CZ052	Královéhradecký kraj	75,0	(6.)	6,7	(8.)	51,5	(10.)	2,2	(8.)	1,6	(6.)	0,1	(13.)	0,1	(5.)	27 980 (9.)
CZ053	Pardubický kraj	75,9	(5.)	6,8	(6.)	52,8	(9.)	2,3	(7.)	1,1	(11.)	0,3	(5.)	-	(9.)	26 137 (11.)
CZ06	Jihovýchod	70,5		6,6		59,9		2,0		1,8		0,3		0,1		88 055
CZ061	Vysočina	66,8	(10.)	7,1	(5.)	65,4	(5.)	1,1	(12.)	0,5	(13.)	0,2	(6.)	-	(9.)	26 455 (10.)
CZ062	Jihomoravský kraj	72,1	(8.)	6,4	(9.)	57,6	(7.)	2,4	(6.)	2,4	(5.)	0,3	(3.)	0,2	(3.)	61 600 (3.)
CZ07	Střední Morava	75,7		7,5		51,1		2,4		2,9		0,1		-		66 100
CZ071	Olomoucký kraj	74,6	(7.)	8,2	(3.)	50,9	(13.)	2,7	(4.)	3,4	(2.)	0,0	(14.)	-	(9.)	33 274 (7.)
CZ072	Zlínský kraj	76,8	(3.)	6,8	(7.)	51,3	(12.)	2,1	(10.)	2,4	(4.)	0,2	(7.)	-	(9.)	32 826 (8.)
CZ08	Moravskoslezsko	79,3		7,5		51,4		4,0		2,6		0,1		0,1		64 131
CZ081	Moravskoslezský kraj	79,3	(2.)	7,5	(4.)	51,4	(11.)	4,0	(2.)	2,6	(3.)	0,1	(10.)	0,1	(4.)	64 131 (2.)

G3 G1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na středních školách podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)

G 4 Podíly žáků učících se cizí jazyk na gymnáziích

Charakteristika ukazatele

Ukazatel kvantifikuje podíly gymnazistů učících se cizí jazyk, a to podle cizího jazyka, kterému se učí. Vzhledem k tomu, že ve čtyřletých gymnáziích a na vyšším stupni víceletých gymnázií jsou povinné minimálně dva cizí jazyky, je jazyková struktura ve srovnání s ostatními typy a druhy škol poměrně rozmanitá. Kromě angličtiny a němčiny, které se vyučují nejčastěji, uvádíme zde francouzštinu, ruštinu, španělštinu a italštinu, ostatní jazyky jsou uváděny společně jako „jiné“.

Metodika výpočtu

$$\frac{\sum \dot{Z}G_j}{\dot{Z}G} \times 100$$

$\dot{Z}G$ – celkový počet žáků denního studia učících se cizí jazyk na gymnáziích ve školním roce 2004/05

j – jednotlivé cizí jazyky

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV za školní rok 2004/05

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Již jsme se zmínili, že nabídka cizích jazyků na gymnáziích je pestřejší než na jiných středních školách, protože na vyšším stupni se zde vyučují obvykle alespoň dva cizí jazyky. V celorepublikovém měřítku se téměř všichni žáci učí anglicky (96,9%), necelé dvě třetiny německy (59,8%) a 18,6% gymnazistů se učí francouzsky. Z dalších jazyků se vyučuje zejména španělština (5,7% žáků), ruština (3,6%) a italština (0,6%).

Regionální rozdíly

Na gymnáziích se rovněž (stejně jako u základních a středních škol) struktura žáků podle vyučovaného cizího jazyka liší regionálně. Na rozdíl od základních škol a středních škol jako celku však ve všech krajích jednoznačně převládá výuka anglického jazyka, která se týká minimálně 91,6% všech gymnazistů.

Poměrně vysokými podíly žáků učících se německý jazyk (nad 67%) se opět vyznačují některé kraje sousedící s Německem nebo Rakouskem: Jihočeský (78,5%), Karlovarský (70,2%), Plzeňský (67,8%), Liberecký (67,5%) a Ústecký (67,2%). Karlovarský kraj navíc zaujme nejnižším podílem žáků studujících angličtinu (91,6%). Naopak nejnižší podíl žáků učících se německy lze nalézt v Moravskoslezském kraji (53,4%) a v Praze (54,2%).

Praha tradičně zaujímá první místo v podílu žáků, kteří na gymnáziu studují francouzštinu (25,9%); nad celostátním průměrem (18,6%) se ještě pohybuje Středočeský kraj, Zlínský kraj, Moravskoslezský kraj a Vysočina.

Dalším jazykem, který se v celorepublikovém měřítku učí 5,7% gymnazistů, je španělština. Nejvíce žáků ji studuje v Olomouckém kraji (9,5%), v Praze (8,8%), Moravskoslezském (7,8%), Jihomoravském (7,2%) a Zlínském kraji (7,1%).

První místo v podílech žáků, kteří si osvojují ruský jazyk, zaujímá Moravskoslezský kraj s hodnotou 6,9%, následuje Královéhradecký kraj (4,7%), Jihomoravský (4,5%), Pardubický (4,1%) a Středočeský (4%). Na druhém konci pomyslné škály leží Jihočeský kraj (0,5%), Liberecký kraj (1,6%) a Praha (2,1%).

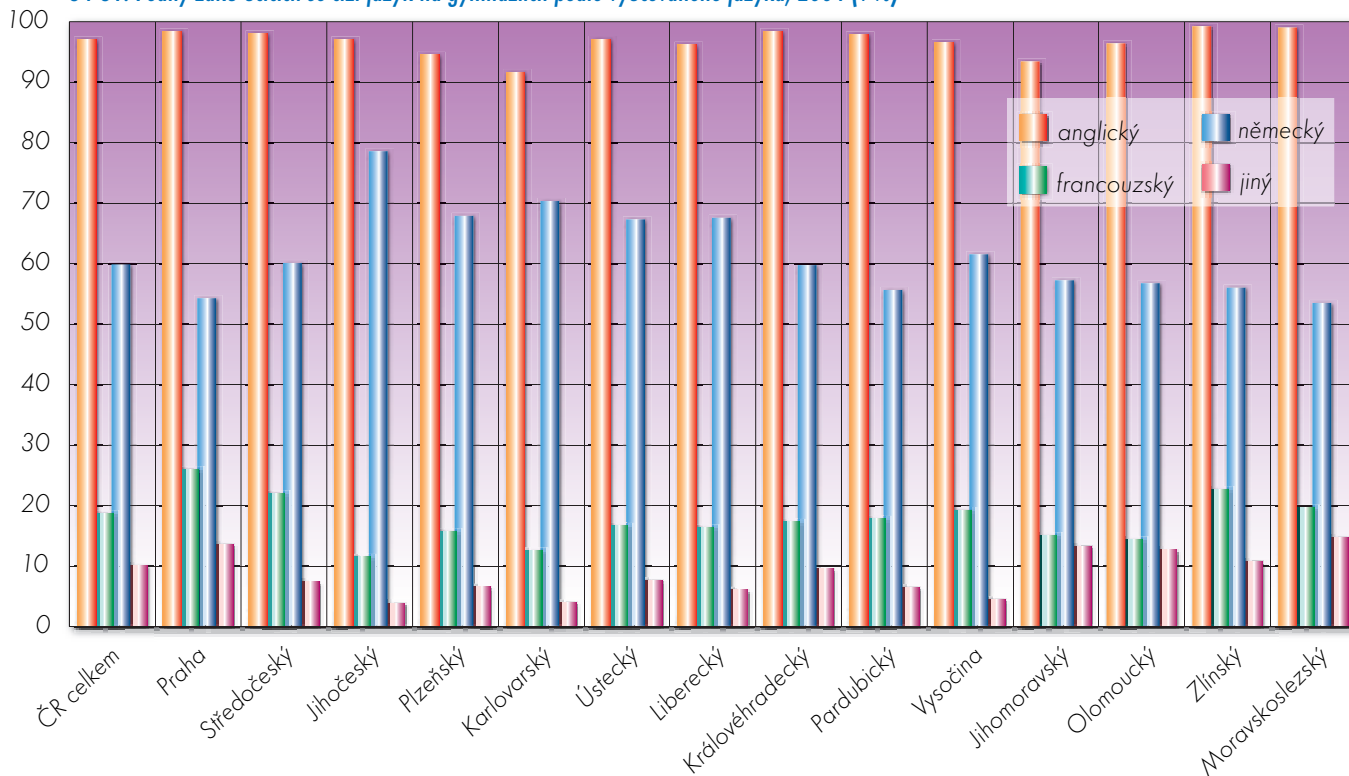
Ačkoliv se v celé republice učí italštinu v průměru pouze 0,6% žáků gymnázií, v Praze tento podíl dosahuje 2,3%. V ostatních regionech se zmíněné podíly pohybují pod 1% nebo se italština nevyučuje vůbec.

G4 T1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na gymnáziích, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)

Území		podíly žáků učících se jazyk												počet žáků učících se cizí jazyk celkem		
		anglický		francouzský		německý		ruský		španělský		italský			jiný	
ČR celkem		96,9		18,6		59,8		3,6		5,7		0,6		0,2		142 374
CZ01	Praha	98,2		25,9		54,2		2,1		8,8		2,3		0,3		23 295
CZ011	Hlavní město Praha	98,2	(4.)	25,9	(1.)	54,2	(13.)	2,1	(12.)	8,8	(2.)	2,3	(1.)	0,3	(3.)	23 295 (1.)
CZ02	Střední Čechy	97,9		21,9		60,0		4,0		3,0		0,3		-		12 771
CZ021	Středočeský kraj	97,9	(5.)	21,9	(3.)	60,0	(7.)	4,0	(5.)	3,0	(11.)	0,3	(4.)	-	(6.)	12 771 (4.)
CZ03	Jihozápad	95,9		13,2		74,0		1,5		3,4		-		-		15 549
CZ031	Jihočeský kraj	96,9	(8.)	11,4	(14.)	78,5	(1.)	0,5	(14.)	3,2	(10.)	-	(9.)	-	(6.)	9 059 (6.)
CZ032	Plzeňský kraj	94,4	(12.)	15,6	(10.)	67,8	(3.)	2,9	(11.)	3,6	(9.)	-	(9.)	-	(6.)	6 490 (12.)
CZ04	Severozápad	95,5		15,4		68,0		3,3		3,1		0,1		0,1		12 246
CZ041	Karlovarský kraj	91,6	(14.)	12,5	(13.)	70,2	(2.)	3,1	(8.)	0,8	(14.)	-	(9.)	-	(6.)	3 362 (14.)
CZ042	Ústecký kraj	97,0	(7.)	16,5	(8.)	67,2	(5.)	3,4	(7.)	4,0	(8.)	0,1	(7.)	0,1	(4.)	8 884 (7.)
CZ05	Severovýchod	97,5		17,1		60,1		3,7		3,2		0,3		0,2		19 656
CZ051	Liberecký kraj	96,0	(11.)	16,2	(9.)	67,5	(4.)	1,6	(13.)	4,1	(7.)	0,1	(6.)	0,1	(5.)	4 858 (13.)
CZ052	Královéhradecký kraj	98,3	(3.)	17,2	(7.)	59,6	(8.)	4,7	(2.)	4,1	(6.)	0,2	(5.)	0,3	(2.)	7 530 (9.)
CZ053	Pardubický kraj	97,7	(6.)	17,7	(6.)	55,5	(12.)	4,1	(4.)	1,7	(12.)	0,6	(3.)	-	(6.)	7 268 (10.)
CZ06	Jihovýchod	94,2		16,1		58,3		4,0		5,6		0,6		0,4		24 987
CZ061	Vysočina	96,4	(9.)	19,2	(5.)	61,4	(6.)	2,9	(10.)	1,5	(13.)	-	(9.)	-	(6.)	6 813 (11.)
CZ062	Jihomoravský kraj	93,3	(13.)	15,0	(11.)	57,1	(9.)	4,5	(3.)	7,2	(4.)	0,9	(2.)	0,6	(1.)	18 174 (2.)
CZ07	Střední Morava	97,6		18,0		56,3		3,2		8,5		0,0		-		17 421
CZ071	Olomoucký kraj	96,3	(10.)	14,3	(12.)	56,6	(10.)	3,1	(9.)	9,5	(1.)	0,0	(8.)	-	(6.)	9 695 (5.)
CZ072	Zlínský kraj	99,1	(1.)	22,6	(2.)	55,9	(11.)	3,5	(6.)	7,1	(5.)	-	(9.)	-	(6.)	7 726 (8.)
CZ08	Moravskoslezsko	98,9		19,5		53,4		6,9		7,8		-		-		16 449
CZ081	Moravskoslezský kraj	98,9	(2.)	19,5	(4.)	53,4	(14.)	6,9	(1.)	7,8	(3.)	-	(9.)	-	(6.)	16 449 (3.)

G4 G1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na gymnáziích podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)

G 5 Podíly žáků učících se cizí jazyk na středních odborných školách

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje podíly žáků středních odborných škol studujících cizí jazyk v závislosti na volbě konkrétního cizího jazyka. Kromě angličtiny a němčiny, které se vyučují nejčastěji, sledujeme výuku francouzštiny, ruštiny, španělštiny a italštiny. Na rozdíl od jiných typů a druhů škol se zde samostatně zbývá také latina. Ostatní jazyky jsou společně uváděny jako „jiné“.

Metodika výpočtu

$$\frac{\sum \text{ŽSOS}_j}{\text{ŽSOS}} \times 100$$

ŽSOS – celkový počet žáků denního studia učících se cizí jazyk ve středních odborných školách ve všech druzích studia včetně nástavbového a konzervatoří ve školním roce 2004/05

j – jednotlivé vyučované cizí jazyky

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV za školní rok 2004/05

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Na středních odborných školách se ve tříletých oborech ukončených závěrečnou zkouškou žáci učí pouze jeden živý cizí jazyk, v oborech ukončených maturitní zkouškou a na konzervatořích pak studují nejméně jeden živý cizí jazyk. Kromě toho se v některých zdravotnických oborech vyučuje také latina, proto je chování sledovaného ukazatele u středních odborných škol a gymnázií často odlišné. Volba konkrétního cizího jazyka závisí na studovaném oboru a do značné míry je ovlivněna i možnostmi školy.

Na středních odborných školách se v průměru 79,8 % žáků učí angličtinu, 56,2 % němčinu. S velkým odstupem následují další jazyky:

francouzština (5,4 %), ruština (3,1 %), španělština (2,2 %) a latina (2 % žáků).

Regionální rozdíly

Také v případě středních odborných škol se struktura žáků učících se cizím jazykům liší z regionálního pohledu. Od ostatních krajů se opět výrazně odlišuje Karlovarský kraj a Praha – oba se však „chovají“ zcela rozdílně. V Praze lze zaznamenat nejvyšší podíl žáků středních odborných škol studujících angličtinu (90 %) a naopak nejnižší podíl žáků učících se německy (41,4 %); 8,7 % žáků středních odborných škol se zde učí španělsky a 7,7 % francouzsky. (V podílu žáků studujících španělštinu zaujímá Praha první místo a ve výuce španělštiny místo druhé.) Oproti tomu Karlovarský kraj je první mezi krajů v podílu žáků učících se německy (77,4 %) a poslední v podílech žáků učících se angličtinu (65,8 %).

Celostátní průměr v podílech žáků středních odborných škol, kteří se učí angličtinu (79,8 %), je překročen v Praze (90 %), Moravskoslezském (84,3 %), Středočeském (81,3 %), Libereckém (81,2 %), Zlínském (80,9 %) a Pardubickém kraji (80,7 %). Pouze v případě Prahy a Moravskoslezského kraje se tak děje na úkor výuky němčiny. Kraj Středočeský a Liberecký překračují i v případě němčiny celorepublikový průměr.

Nad celorepublikovým průměrem ve výši 56,2 % se v hodnotách podílů žáků středních odborných škol, kteří studují němčinu, pohybuje celkem osm krajů: Karlovarský (77,4 %), Ústecký (67,4 %), Jihočeský (66,9 %), Vysočina (66,7 %), Plzeňský (66,4 %), Liberecký (64,2 %), Středočeský (58,7 %) a Jihomoravský (57,5 %). Pod hranicí padesáti procent se sledované podíly pohybují pouze v Praze (41,4 %), Královéhradeckém kraji (47,8 %) a Olomouckém kraji (48,6 %).

Francouzština je na středních odborných školách významněji zastoupena v Olomouckém kraji (9,4 %), v Praze (7,7 % žáků), v Libereckém kraji (6,3 %) a na Vysočině (5,5 %). V ostatních regionech se podíl žáků středních odborných škol učících se francouzsky pohybuje pod hranicí celostátního průměru (5,4 %).

Dalším jazykem, který se na středních odborných školách častěji vyučuje, je ruština. V celostátním měřítku ji studuje 3,1 % žáků, v některých krajích (Olomoucký, Moravskoslezský a Karlovarský) se jí však učí okolo pěti procent žáků.

V některých oborech středních zdravotnických škol je kromě živých jazyků povinná i výuka latiny – v rámci republiky se jí učí 2 % žáků středních odborných škol, nejvíce pak v Karlovarském (3,3 %), Jihočeském (3,1 %), Středočeském (2,7 %), Plzeňském kraji (2,3 %) a na Vyso-

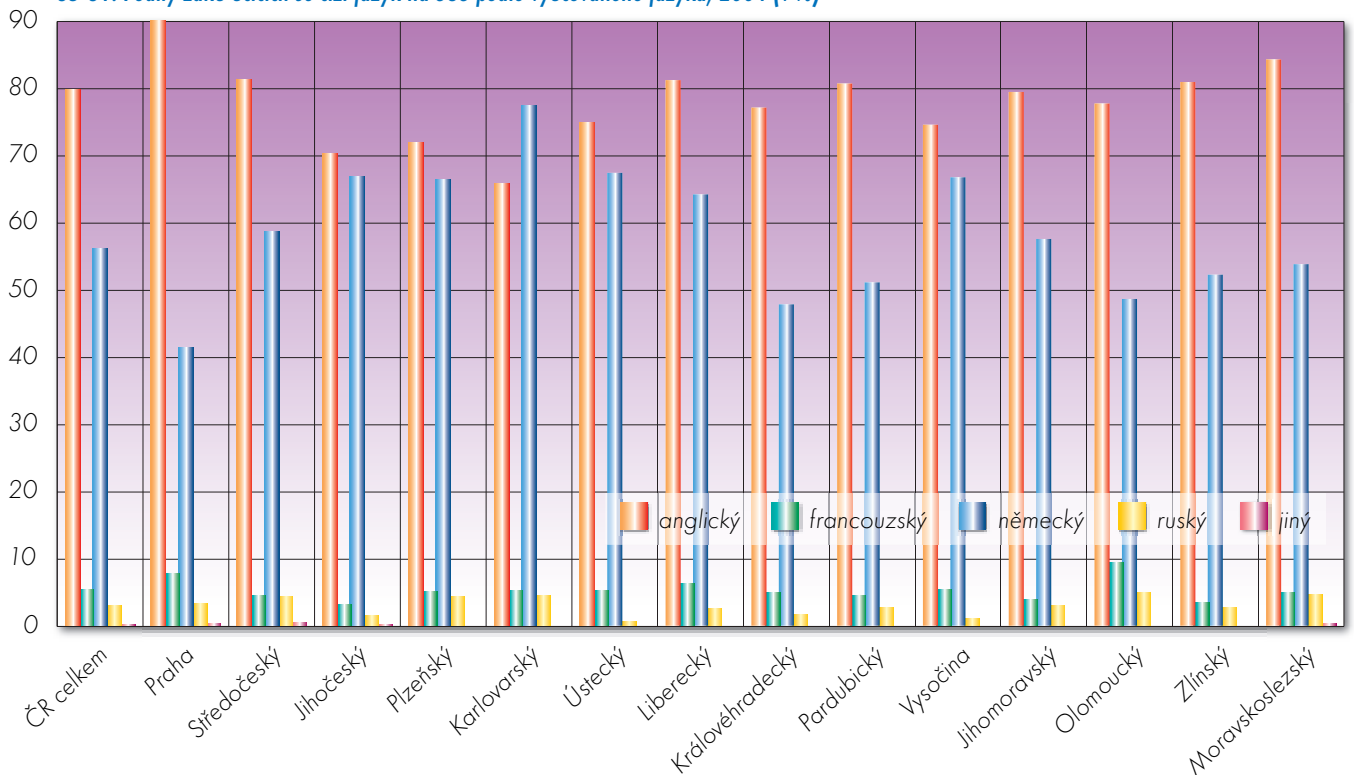
čině (2,3 %). V ostatních krajích se učí latinsky méně než 2,3 % žáků středních odborných škol.

Z dalších vyučovaných cizích jazyků se ještě zmíníme o španělštině a italštině. Španělština se vyučuje především v Praze (8,7 %). V ostatních regionech se podíly žáků učících se španělsky pohybují pod celostátním průměrem, který činí 2,2 %. Italsky se v České republice učí pouze 0,4 % žáků středních odborných škol.

G5 T1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na SOŠ, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)

Území	podíly žáků učících se jazyk										počet žáků učících se cizí jazyk celkem
	anglický	francouzský	německý	ruský	španělský	italský	latinský	jiný			
ČR celkem	79,7	5,3	56,2	3,1	2,2	0,4	2,0	0,1	208 787		
CZ01 Praha	90,0	7,7	41,4	3,3	8,7	0,8	1,4	0,3	30 196		
CZ011 Hlavní město Praha	90,0 (1.)	7,7 (2.)	41,4 (14.)	3,3 (6.)	8,7 (1.)	0,8 (2.)	1,4 (12.)	0,3 (3.)	30 196 (1.)		
CZ02 Střední Čechy	81,3	4,5	58,7	4,3	1,3	-	2,7	0,5	17 408		
CZ021 Středočeský kraj	81,3 (3.)	4,5 (10.)	58,7 (7.)	4,3 (5.)	1,3 (7.)	- (13.)	2,7 (3.)	0,5 (1.)	17 408 (4.)		
CZ03 Jihozápad	71,0	4,0	66,7	2,7	0,6	0,2	2,7	0,1	23 885		
CZ031 Jihočeský kraj	70,3 (13.)	3,2 (14.)	66,9 (3.)	1,5 (12.)	0,5 (13.)	0,1 (11.)	3,1 (2.)	0,2 (4.)	13 392 (7.)		
CZ032 Plzeňský kraj	71,9 (12.)	5,0 (7.)	66,4 (5.)	4,4 (4.)	0,8 (10.)	0,2 (8.)	2,3 (4.)	- (5.)	10 493 (11.)		
CZ04 Severozápad	72,5	5,3	70,0	1,7	0,8	0,8	2,5	-	22 426		
CZ041 Karlovarský kraj	65,8 (14.)	5,2 (6.)	77,4 (1.)	4,5 (3.)	0,7 (11.)	0,3 (7.)	3,3 (1.)	- (5.)	5 805 (14.)		
CZ042 Ústecký kraj	74,9 (10.)	5,3 (5.)	67,4 (2.)	0,7 (14.)	0,9 (9.)	1,0 (1.)	2,2 (7.)	- (5.)	16 621 (5.)		
CZ05 Severovýchod	79,4	5,2	53,3	2,3	1,3	0,3	1,5	-	30 243		
CZ051 Liberecký kraj	81,2 (4.)	6,3 (3.)	64,2 (6.)	2,5 (10.)	1,4 (6.)	0,7 (3.)	0,8 (14.)	- (5.)	7 960 (13.)		
CZ052 Královéhradecký kraj	77,1 (9.)	5,0 (9.)	47,8 (13.)	1,7 (11.)	1,1 (8.)	- (13.)	1,6 (10.)	- (5.)	11 421 (9.)		
CZ053 Pardubický kraj	80,7 (6.)	4,5 (11.)	51,1 (11.)	2,8 (8.)	1,5 (5.)	0,3 (6.)	2,0 (8.)	- (5.)	10 862 (10.)		
CZ06 Jihovýchod	77,9	4,4	60,4	2,3	0,4	0,3	2,3	-	32 921		
CZ061 Vysočina	74,5 (11.)	5,5 (4.)	66,7 (4.)	1,0 (13.)	0,2 (14.)	0,6 (4.)	2,3 (5.)	- (5.)	10 425 (12.)		
CZ062 Jihomoravský kraj	79,4 (7.)	3,9 (12.)	57,5 (8.)	2,9 (7.)	0,5 (12.)	0,2 (10.)	2,2 (6.)	- (5.)	22 496 (3.)		
CZ07 Střední Morava	79,4	6,3	50,5	3,8	1,7	0,2	1,4	-	25 876		
CZ071 Olomoucký kraj	77,7 (8.)	9,4 (1.)	48,6 (12.)	5,0 (1.)	1,6 (3.)	0,1 (12.)	2,0 (9.)	- (5.)	12 270 (8.)		
CZ072 Zlínský kraj	80,9 (5.)	3,5 (13.)	52,2 (10.)	2,7 (9.)	1,7 (2.)	0,4 (5.)	0,8 (13.)	- (5.)	13 606 (6.)		
CZ08 Moravskoslezsko	84,3	5,0	53,8	4,6	1,6	0,2	1,6	0,3	25 832		
CZ081 Moravskoslezský kraj	84,3 (2.)	5,0 (8.)	53,8 (9.)	4,6 (2.)	1,6 (4.)	0,2 (9.)	1,6 (11.)	0,3 (2.)	25 832 (2.)		

G5 G1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na SOŠ podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)

G 6 Podíly žáků učících se cizí jazyk na středních odborných učilištích

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje podíly žáků středních odborných učilišť, kteří se učí cizí jazyk, podle cizího jazyka, který si osvojují. Kromě němčiny a angličtiny, které se vyučují nejčastěji, studují žáci středních odborných učilišť ještě v malé míře francouzštinu, ruštinu a španělštinu.

Metodika výpočtu

$$\frac{\mathit{ŽSOU}_j}{\mathit{ŽSOU}} \times 100$$

$\mathit{ŽSOU}$ – celkový počet žáků denního studia učících se cizí jazyk ve středních odborných učilištích ve všech druzích studia včetně nástavbového ve školním roce 2004/05

j – jednotlivé cizí jazyky

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV za školní rok 2004/05

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Na středních odborných učilištích se žáci ve studijních a nástavbových oborech učí nejméně jeden cizí jazyk, ve tříletých učebních oborech zpravidla jeden cizí jazyk. Žáci studující v učebních oborech o délce

kratší než tři roky se obvykle cizí jazyk neučí. Volba cizího jazyka závisí (obdobně jako u středních odborných škol) jednak na tom, co škola může nabídnout, jednak na volbě studovaného oboru.

Na středních odborných učilištích se z celkového počtu žáků studujících cizí jazyk učí 48,4 % angličtinu a 55,8 % němčinu. Ostatním jazykům se věnuje méně než jedno procento žáků – francouzštině 0,8 % a ruštině 0,5 %.

Regionální rozdíly

V případě středních odborných učilišť je situace ve struktuře vyučovaných jazyků zcela odlišná od ostatních druhů a typů škol. V osmi ze čtrnácti regionů převládá výuka němčiny nad výukou angličtiny, v případě Prahy, Moravskoslezského, Zlínského, Královéhradeckého, Olomouckého a Středočeského kraje je tomu naopak.

Výraznou převahu výuky němčiny jsme zaznamenali v Karlovarském kraji, německy se zde učí 87,8 % žáků (anglicky pouze 22,3 %), dále v krajích Plzeňském, Jihočeském, Ústeckém a na Vysočině. Ve všech uvedených regionech převyšuje podíl žáků učících se německy podíl žáků studujících angličtinu minimálně o dvacet procentních bodů.

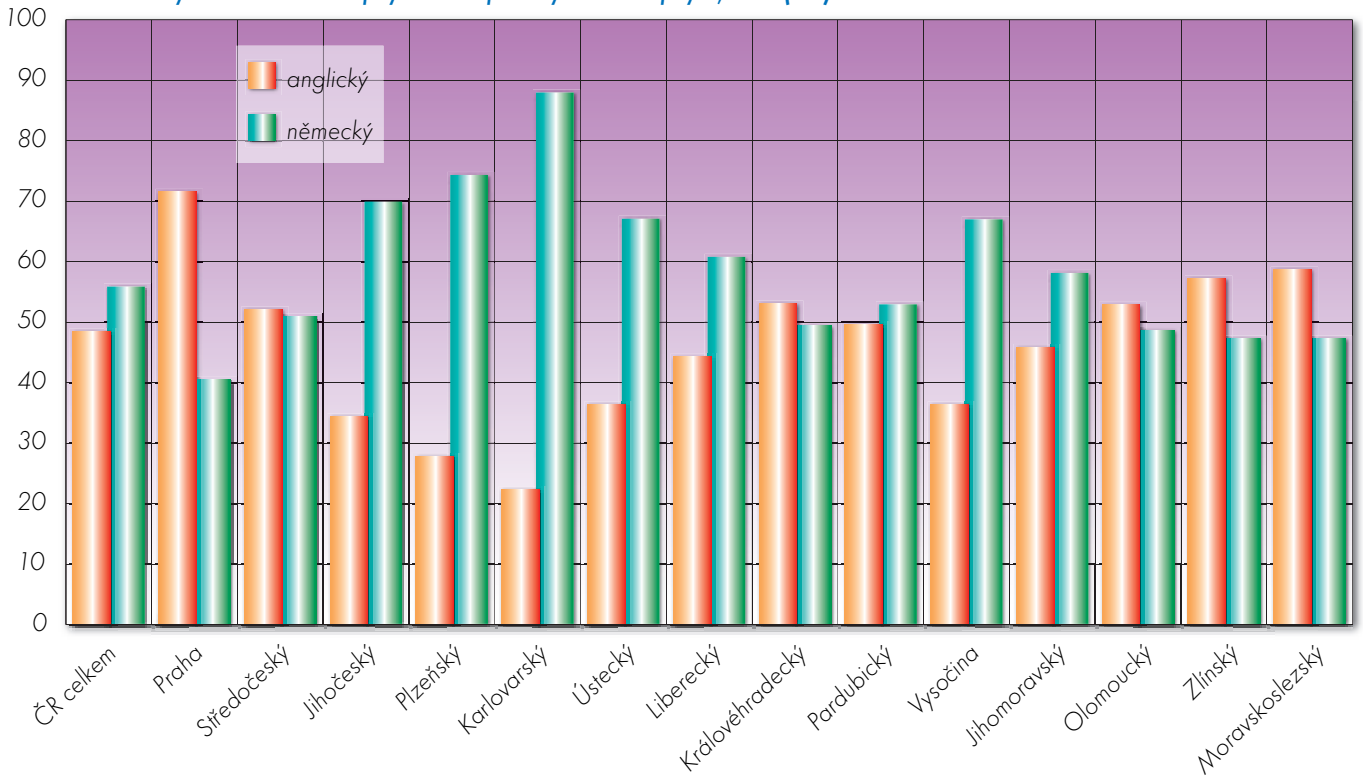
Z dalších cizích jazyků, které se vyučují na středních odborných učilištích, stojí za zmínku výuka ruštiny, jejíž podíl dosahuje v Karlovarském kraji 9,7 %, v ostatních krajích se podíly žáků učících se ruštinu pohybují pod jedním procentem. Dalším cizím jazykům se žáci věnují zcela minimálně, jejich podíly ve všech regionech nedosahují ani jednoho procenta.

G6 T1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na SOU, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)

Území		podíly žáků učících se jazyk												počet žáků učících se cizí jazyk celkem		
		anglický		francouzský		německý		ruský		španělský		italský			jiný	
ČR celkem		48,4		0,8		55,8		0,5		0,0		-		-		170 132
CZ01	Praha	71,4		1,4		36,3		0,0		-		-		-		16 476
CZ011	Hlavní město Praha	71,4	(1.)	1,4	(3.)	36,3	(14.)	0,0	(8.)	-	(3.)	-	(1.)	-	(1.)	16 476 (3.)
CZ02	Střední Čechy	52,0		1,1		50,8		0,2		-		-		-		14 150
CZ021	Středočeský kraj	52,0	(6.)	1,1	(5.)	50,8	(9.)	0,2	(6.)	-	(3.)	-	(1.)	-	(1.)	14 150 (5.)
CZ03	Jihozápad	31,4		0,1		71,7		0,2		-		-		-		20 338
CZ031	Jihočeský kraj	34,2	(12.)	0,1	(7.)	69,8	(3.)	0,1	(7.)	-	(3.)	-	(1.)	-	(1.)	11 434 (7.)
CZ032	Plzeňský kraj	27,7	(13.)	-	(9.)	74,2	(2.)	0,4	(5.)	-	(3.)	-	(1.)	-	(1.)	8 904 (11.)
CZ04	Severozápad	32,6		-		72,4		2,5		-		-		-		19 689
CZ041	Karlovarský kraj	22,3	(14.)	-	(9.)	87,8	(1.)	9,6	(1.)	-	(3.)	-	(1.)	-	(1.)	5 152 (14.)
CZ042	Ústecký kraj	36,3	(10.)	-	(9.)	67,0	(4.)	-	(9.)	-	(3.)	-	(1.)	-	(1.)	14 537 (4.)
CZ05	Severovýchod	49,1		0,1		53,9		0,3		0,0		-		-		24 679
CZ051	Liberecký kraj	44,1	(9.)	-	(9.)	60,7	(6.)	-	(9.)	0,1	(2.)	-	(1.)	-	(1.)	7 643 (13.)
CZ052	Královéhradecký kraj	52,9	(4.)	0,1	(8.)	49,3	(10.)	0,8	(3.)	-	(3.)	-	(1.)	-	(1.)	9 029 (10.)
CZ053	Pardubický kraj	49,5	(7.)	0,2	(6.)	52,8	(8.)	-	(9.)	-	(3.)	-	(1.)	-	(1.)	8 007 (12.)
CZ06	Jihovýchod	42,9		1,2		60,7		-		0,1		-		-		30 147
CZ061	Vysočina	36,3	(11.)	-	(9.)	66,9	(5.)	-	(9.)	-	(3.)	-	(1.)	-	(1.)	9 217 (9.)
CZ062	Jihomoravský kraj	45,8	(8.)	1,8	(1.)	58,0	(7.)	-	(9.)	0,1	(1.)	-	(1.)	-	(1.)	20 930 (2.)
CZ07	Střední Morava	54,9		0,8		47,9		0,2		-		-		-		22 803
CZ071	Olomoucký kraj	52,7	(5.)	1,7	(2.)	48,6	(11.)	-	(9.)	-	(3.)	-	(1.)	-	(1.)	11 309 (8.)
CZ072	Zlínský kraj	57,1	(3.)	-	(9.)	47,2	(12.)	0,5	(4.)	-	(3.)	-	(1.)	-	(1.)	11 494 (6.)
CZ08	Moravskoslezsko	58,6		1,3		47,2		0,9		-		-		-		21 850
CZ081	Moravskoslezský kraj	58,6	(2.)	1,3	(4.)	47,2	(13.)	0,9	(2.)	-	(3.)	-	(1.)	-	(1.)	21 850 (1.)

G6 G1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na SOU podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)

G 7 Podíly žáků učících se cizí jazyk na vyšších odborných školách

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje podíly žáků vyšších odborných škol, kteří studují cizí jazyk, a to podle konkrétního cizího jazyka, kterému se věnují. Kromě angličtiny a němčiny, které se vyučují nejčastěji, uvádíme v přehledu francouzštinu, španělštinu, ruštinu a italštinu. Ostatní cizí jazyky jsou sdruženy do kategorie „jiné“.

Metodika výpočtu

$$\frac{\sum \text{ŽVOŠ}_j}{\text{ŽVOŠ}} \times 100$$

ŽVOŠ – celkový počet žáků denního studia učících se cizí jazyk ve vyšších odborných školách ve školním roce 2004/05

j – jednotlivé cizí jazyky

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV za školní rok 2004/05

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Žáci ve všech oborech vyšších odborných škol studují alespoň jeden cizí jazyk. Volba cizího jazyka, stejně jako v případě středních škol, závisí na možnostech školy a na tom, který cizí jazyk je pro daný obor vhodnější.

Na vyšších odborných školách se více než tři čtvrtiny žáků (76,7 %) učí angličtinu, více než polovina (56,1 %) němčinu. Dalším jazykům se studenti věnují v daleko menší míře: francouzštině 5,1 %, španělštině 4,2 % a ruštině pouze 3,4 %.

Regionální rozdíly

Rozložení žáků vyšších odborných škol podle studovaných jazyků v jednotlivých krajích závisí na poloze regionu a na počtu, struktuře a oborovém zaměření vyšších odborných škol, které se v něm nachá-

zejí. Nabídka cizích jazyků je také limitována možnostmi dané školy, která jazykovou výuku zajišťuje.

Angličtina je nejčastěji vyučována na vyšších odborných školách Moravskoslezského (86,9 %) a Karlovarského kraje (86,3 %), Vysočiny (82,8 %), Prahy (82,5 %) a Pardubického kraje (82,1 %). V ostatních krajích se podíl žáků vyšších odborných škol studujících angličtinu pohybuje pod hranicí osmdesáti procent, nejnižší podíl lze nalézt v Ústeckém kraji (63,1 %). (Celostátní průměr činí 76,68 %.)

Němčinu se v celorepublikovém průměru na vyšších odborných školách učí 56,1 % žáků, hodnoty v jednotlivých krajích se pohybují v rozmezí od 28,6 % v Olomouckém kraji do 90,6 % v Karlovarském kraji. Nižších hodnot podílů žáků učících se německy dosahuje ještě Středočeský kraj (45,9 %), Praha (46 %), Plzeňský kraj (49,2 %) a Jihomoravský kraj (48,3 %). V ostatních regionech se na vyšších odborných školách učí německy více než padesát procent žáků.

Nepoměrně méně žáků se učí ostatní cizí jazyky. Francouzštinu studuje v celostátním průměru 5,5 % žáků, poměrně oblíbená je v Karlovarském kraji,¹⁸ kde se jí věnuje 27 % žáků, naopak v Pardubickém a v Olomouckém kraji se na vyšších odborných školách francouzský jazyk vůbec nevyučuje.

Rovněž španělština se nejvíce vyučuje v Karlovarském kraji (21,9 %), druhá v pořadí je s hodnotou 10,3 % Praha a za ní následuje Liberecký kraj (7,9 %). Stejně jako francouzština se i španělština v mnoha regionech vůbec nevyučuje.

Karlovarský kraj drží další prvenství, a sice ve výuce ruštiny; podílem 30 % přesahuje celostátní průměr o téměř 27 procentních bodů. Nejméně se ruskému jazyku věnují žáci vyšších odborných škol na Jihozápadě a v Moravskoslezském kraji, jejich podíly se pohybují pod hranicí jednoho procenta.

V nepatrné míře (0,75 %) se na vyšších odborných školách ještě vyučují další cizí jazyky, jejich podíly však kromě Prahy (2,7 %) a Středočeského kraje (1,9 %) nedosahují ani jednoho procenta.

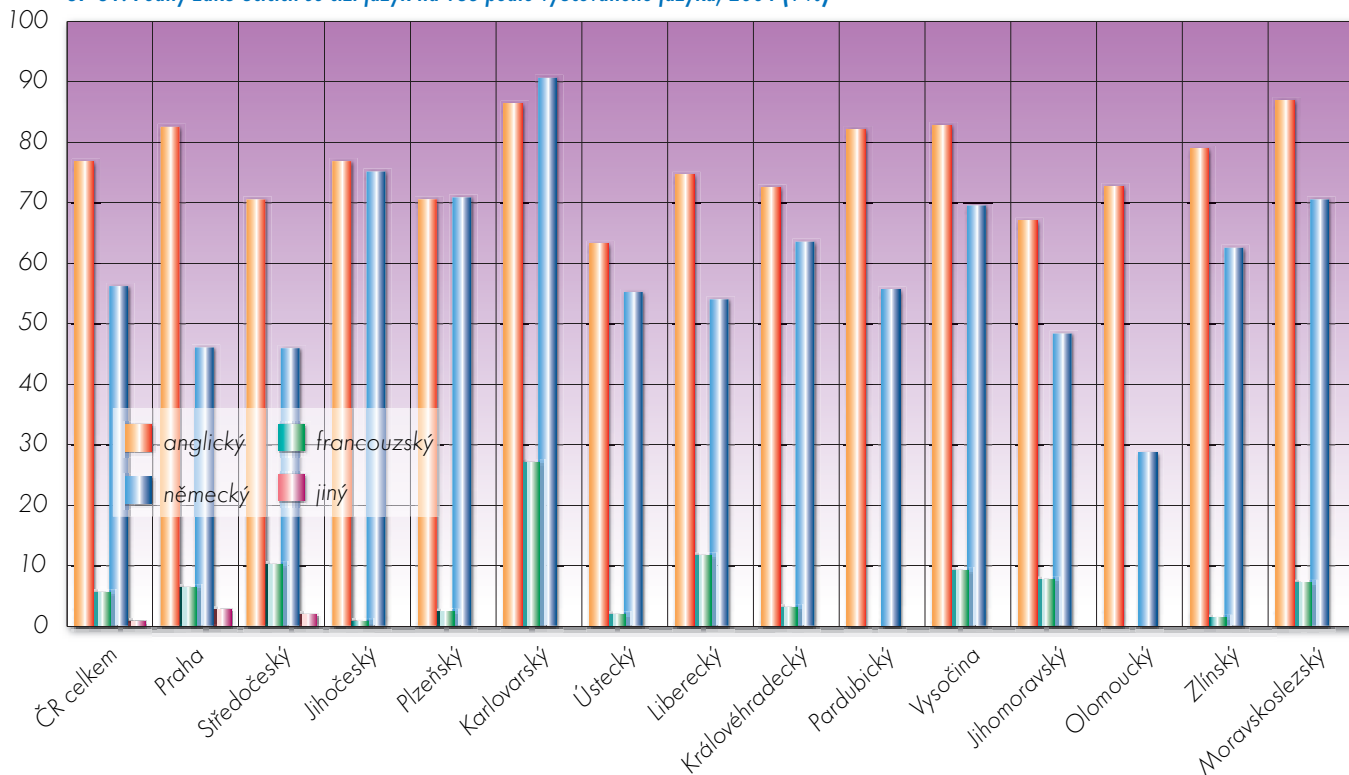
¹⁸ V tomto regionu se nacházejí pouze dvě vyšší odborné školy, z nichž jedna je zaměřena na cestovní ruch (druhá je zaměřena na zdravotnictví). Tato skutečnost zde pozitivně ovlivňuje vyšší podílů studovaných cizích jazyků.

G7 T1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na VOŠ, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)

Území		podíly žáků učících se jazyk												počet žáků učících se cizí jazyk celkem		
		anglický		francouzský		německý		ruský		španělský		italský			jiný	
ČR celkem		76,7		5,5		56,1		3,3		4,2		0,9		0,8		25 033
CZ01	Praha	82,5		6,4		46,0		4,0		10,3		2,6		2,7		5 605
CZ011	Hlavní město Praha	82,5	(4.)	6,4	(7.)	46,0	(12.)	4,0	(5.)	10,3	(2.)	2,6	(2.)	2,7	(1.)	5 605 (1.)
CZ02	Střední Čechy	70,5		10,2		45,9		4,2		2,6		-		1,9		2 045
CZ021	Středočeský kraj	70,5	(12.)	10,2	(3.)	45,9	(13.)	4,2	(4.)	2,6	(8.)	-	(6.)	1,9	(2.)	2 045 (5.)
CZ03	Jihozápad	74,9		1,2		73,8		0,7		-		-		-		3 213
CZ031	Jihočeský kraj	76,8	(7.)	0,8	(12.)	75,1	(2.)	0,9	(13.)	-	(9.)	-	(6.)	-	(3.)	2 254 (3.)
CZ032	Plzeňský kraj	70,5	(11.)	2,3	(9.)	70,8	(3.)	0,3	(14.)	-	(9.)	-	(6.)	-	(3.)	959 (12.)
CZ04	Severozápad	66,5		5,6		60,4		5,6		3,3		-		-		1 569
CZ041	Karlovarský kraj	86,3	(2.)	27,0	(1.)	90,6	(1.)	30,0	(1.)	21,9	(1.)	-	(6.)	-	(3.)	233 (14.)
CZ042	Ústecký kraj	63,1	(14.)	1,9	(10.)	55,2	(9.)	1,3	(9.)	-	(9.)	-	(6.)	-	(3.)	1 336 (8.)
CZ05	Severovýchod	77,1		3,6		57,9		2,4		3,9		0,6		-		3 316
CZ051	Liberecký kraj	74,5	(8.)	11,6	(2.)	54,0	(10.)	2,9	(7.)	7,9	(3.)	2,7	(1.)	-	(3.)	734 (13.)
CZ052	Královéhradecký kraj	72,4	(10.)	3,1	(8.)	63,5	(6.)	3,7	(6.)	6,1	(5.)	-	(6.)	-	(3.)	1 147 (10.)
CZ053	Pardubický kraj	82,1	(5.)	-	(13.)	55,5	(8.)	1,2	(11.)	-	(9.)	-	(6.)	-	(3.)	1 435 (7.)
CZ06	Jihovýchod	72,9		8,2		56,3		3,6		1,3		0,5		-		4 981
CZ061	Vysočina	82,8	(3.)	9,2	(4.)	69,5	(5.)	7,2	(3.)	3,5	(6.)	1,3	(3.)	-	(3.)	1 873 (6.)
CZ062	Jihomoravský kraj	66,9	(13.)	7,6	(5.)	48,3	(11.)	1,4	(8.)	-	(9.)	-	(6.)	-	(3.)	3 108 (2.)
CZ07	Střední Morava	75,8		0,7		46,2		6,2		1,7		0,6		-		2 215
CZ071	Olomoucký kraj	72,7	(9.)	-	(13.)	28,6	(14.)	11,5	(2.)	-	(9.)	-	(6.)	-	(3.)	1 064 (11.)
CZ072	Zlínský kraj	78,8	(6.)	1,3	(11.)	62,5	(7.)	1,3	(10.)	3,3	(7.)	1,2	(4.)	-	(3.)	1 151 (9.)
CZ08	Moravskoslezsko	86,9		7,1		70,5		0,9		6,7		0,8		-		2 089
CZ081	Moravskoslezský kraj	86,9	(1.)	7,1	(6.)	70,5	(4.)	0,9	(12.)	6,7	(4.)	0,8	(5.)	-	(3.)	2 089 (4.)

G7 G1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na VOŠ podle vyučovaného jazyka, 2004 (v %)

G 8 Podíly žáků středních škol a vyšších odborných škol učících se 1, 2 a 3 cizí jazyky

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje strukturu žáků gymnázií, středních odborných škol, středních odborných učilišť a vyšších odborných škol podle počtu živých cizích jazyků, které se učí.

Metodika výpočtu

$$\frac{\sum \dot{Z}k_i}{\dot{Z}} \times 100$$

$\dot{Z}k$ – počet žáků denního studia učících se k ($k=1, 2, 3$) živých cizích jazyků ve školním roce 2004/05

\dot{Z} – celkový počet žáků denního studia učících se cizí jazyk ve školním roce 2004/05

i – druh a typ školy

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV za školní rok 2004/05

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Gymnázia jsou typem všeobecně vzdělávacích středních škol. Na vyšším stupni víceletých gymnázií a ve čtyřletých gymnáziích se žáci učí alespoň dva cizí jazyky. Vzhledem k tomu, že jsou v České republice poměrně hojně zastoupena víceletá gymnázia, 17,5 % žáků gymnázií se učí pouze jeden živý cizí jazyk. To ale znamená, že 82,5 % z nich se učí dva a více cizí jazyky (z toho 2,7 % dokonce tři a více cizích jazyků), což je nejvyšší podíl mezi všemi středními školami.

Na středních odborných školách, kde převažují studijní obory ukončené maturitní zkouškou, v nichž žáci studují alespoň jeden cizí jazyk, se jednomu živému cizímu jazyku věnuje více než polovina žáků (54,3 %), ostatní se učí minimálně dva (42,6 %) nebo alespoň tři (1,3 %) cizí jazyky.

Jiná situace je na středních odborných učilištích, kde převažují učební obory, ve kterých je většinou povinný pouze jeden cizí jazyk (91,5 %); dva cizí jazyky se učí pouze 5,2 % žáků.

Na vyšších odborných školách se (stejně jako v případě středních odborných škol) nadpoloviční většina žáků (58,4 %) učí jeden živý cizí jazyk, 35,6 % dva cizí jazyky a 6 % tři a více cizích jazyků.

Regionální rozdíly

Rozložení žáků gymnázií podle počtu vyučovaných cizích jazyků se liší regionálně. Příčinou těchto odlišností je zejména rozdílná struktura gymnázií podle délky studia v jednotlivých krajích – pokud se v regionu vyskytuje vyšší podíl žáků v nižších stupních osmiletých gymnázií, případně nižší podíl šestiletých jazykových gymnázií, pak je podíl žáků učících se pouze jeden cizí jazyk pochopitelně vyšší. Největší podíl žáků gymnázií studujících dva cizí jazyky je v Jihočeském kraji (86,2 %), v Moravskoslezském kraji (84,6 %), ve Zlínském kraji (84,5 %) a v Praze (83,8 %). V ostatních regionech se ukazatel pohybuje pod úrovní 83 %. Tři a více živých cizích jazyků se učí gymnazisté nejčastěji v Libereckém kraji (4,9 %), v Praze (4,0 %), v Plzeňském kraji (3,4 %) a Jihomoravském kraji (3,1 %); nejméně naopak v Moravskoslezském kraji (0,9 %).

Podíl žáků učících se jeden, dva či více cizích jazyků na středních odborných školách v jednotlivých regionech závisí především na oborové skladbě středních odborných škol – např. žáci obchodních akademií či oborů lyceí studují více cizích jazyků než žáci středních průmyslových škol. Nejvyšší podíl žáků středních odborných škol učících se pouze jeden cizí jazyk je v Královéhradeckém (67,7 %), Jihočeském (59,7 %), Pardubickém (69,3 %) a Zlínském kraji (59,3 %), nejmenší podíly lze nalézt v Libereckém kraji (46,6 %). Dvěma cizím jazykům se nejvíce věnují žáci středních odborných škol v Libereckém kraji (50,5 %), v Praze (48,4 %), v Moravskoslezském (48,2 %) a Plzeňském kraji (48,2 %), nejméně pak v kraji Královéhradeckém (31,9 %). Tři a více cizích jazyků nejvíce studují žáci středních odborných škol v Karlovarském kraji (7,0 %), Libereckém kraji (2,9 %) a Jihočeském kraji (2,3 %), naopak nejnižší podíl žáků učících se tři a více živých cizích jazyků lze nalézt v Olomouckém kraji (1 %).

Na středních odborných učilištích se podíly žáků, kteří se učí pouze jeden cizí jazyk, pohybují od 75,5 % v Karlovarském kraji, až po 94,6 % v Pardubickém kraji. Karlovarský kraj však získal prvenství v podílu těch, kteří studují na středních odborných učilištích dva cizí jazyky (18,6 %).

V případě vyšších odborných škol se situace v jednotlivých krajích velmi liší především v závislosti na počtu škol a na jejich oborové skladbě. Nejlépe ze všech krajů si stojí na první pohled kraj Karlovarský, neboť 76,8 % žáků se zde učí alespoň tři cizí jazyky, je však třeba vzít v úvahu, že se jedná o žáky dvou vyšších odborných škol.

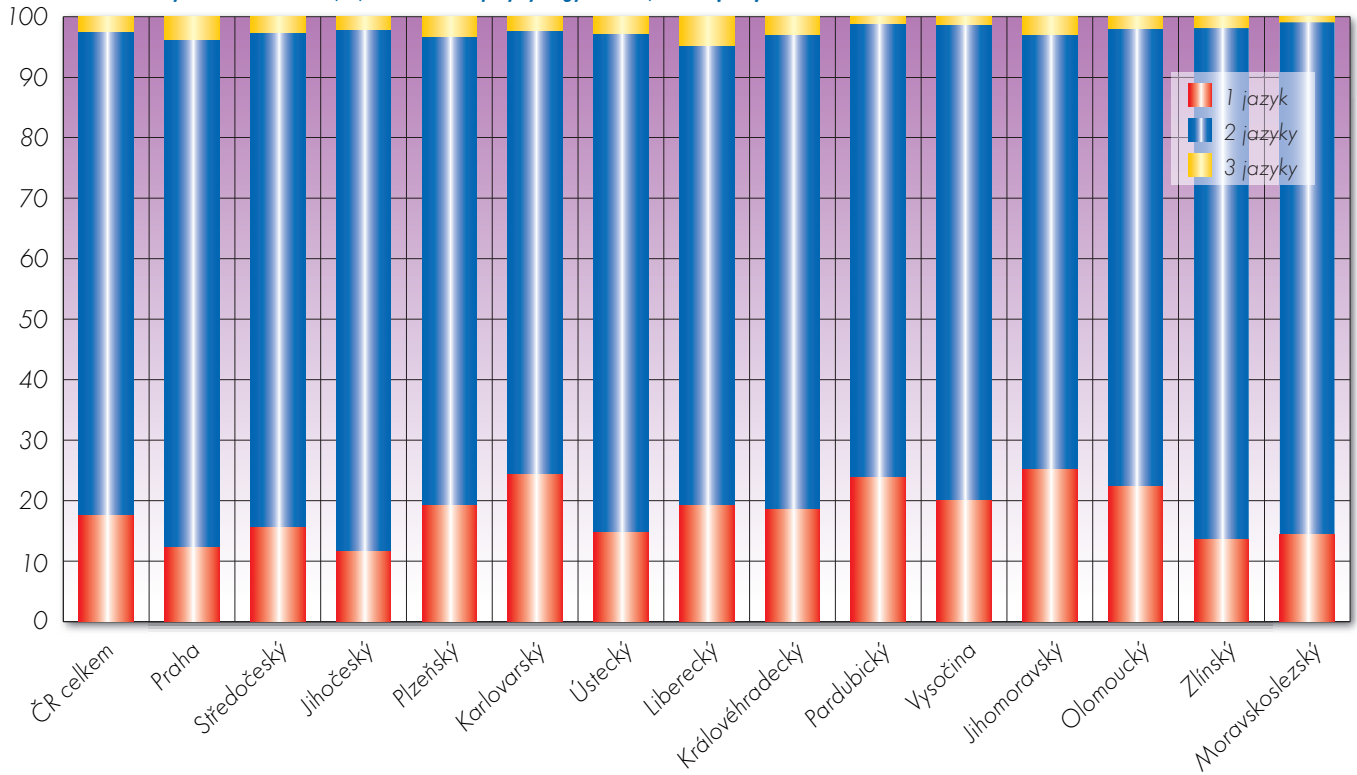

G8 T1: Podíl žáků učících se 1, 2, a 3 živé cizí jazyky, 2004 (v %)

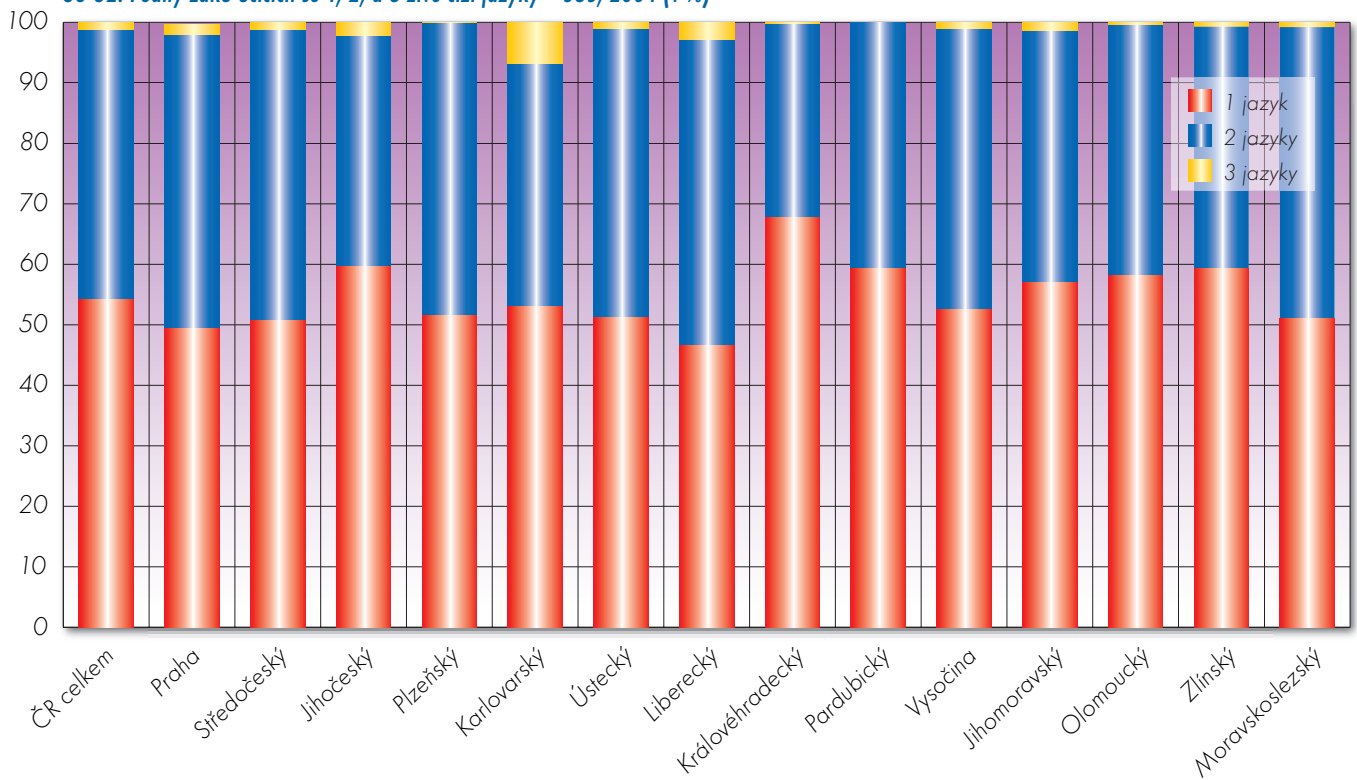
Území	gymnázia						střední odborné školy						střední odborná učiliště						vyšší odborné školy							
	1 jazyk		2 jazyky		3 jazyky		1 jazyk		2 jazyky		3 jazyky		1 jazyk		2 jazyky		3 jazyky		1 jazyk		2 jazyky		3 jazyky			
	absolutní	relativní	absolutní	relativní	absolutní	relativní	absolutní	relativní	absolutní	relativní	absolutní	relativní	absolutní	relativní	absolutní	relativní	absolutní	relativní	absolutní	relativní	absolutní	relativní	absolutní	relativní		
ČR celkem	17,5		79,9		2,7		54,3		49,4		44,3		91,4		5,2		89,4		89,4		56,3		35,6		6,0	
Praha	12,2		83,8		4,0		49,4		48,4		48,4		89,4		9,0		89,4		89,4		56,3		33,0		10,7	
Hlavní město Praha	12,2	(13.)	83,8	(4.)	4,0	(2.)	49,4	(13.)	48,4	(2.)	48,4	(2.)	89,4	(12.)	9,0	(2.)	89,4	(4.)	89,4	(4.)	56,3	(8.)	33,0	(9.)	10,7	(3.)
Střední Čechy	15,6	(9.)	81,6	(6.)	2,7	(7.)	50,7	(12.)	48,0	(5.)	48,0	(5.)	91,5	(10.)	3,9	(8.)	91,5	(6.)	91,5	(6.)	68,7	(4.)	26,6	(10.)	4,2	(7.)
Středočeský kraj	15,6	(9.)	81,6	(6.)	2,7	(7.)	50,7	(12.)	48,0	(5.)	48,0	(5.)	91,5	(10.)	3,9	(8.)	91,5	(6.)	91,5	(6.)	68,7	(4.)	26,6	(10.)	4,2	(7.)
Jihozápad	14,8		82,5		2,7		56,1		42,4		42,4		92,7		3,3		92,7		92,7		50,5		48,3		1,2	
Jihočeský kraj	11,6	(14.)	86,1	(1.)	2,2	(9.)	59,7	(2.)	37,9	(13.)	37,9	(13.)	92,3	(8.)	4,1	(7.)	92,3	(3.)	92,3	(3.)	48,1	(10.)	50,2	(3.)	1,6	(8.)
Plzeňský kraj	19,2	(7.)	77,4	(9.)	3,4	(3.)	51,6	(9.)	48,1	(4.)	48,1	(4.)	93,2	(6.)	2,3	(14.)	93,2	(13.)	93,2	(6.)	56,1	(9.)	43,9	(5.)	-	(9.)
Severozápad	17,3		79,9		2,8		51,6		45,7		45,7		88,7		7,3		88,7		88,7		70,0		18,6		11,4	
Karlovarský kraj	24,3	(2.)	73,3	(13.)	2,4	(8.)	53,1	(7.)	39,9	(11.)	39,9	(11.)	75,5	(14.)	18,6	(1.)	75,5	(1.)	75,5	(1.)	21,0	(14.)	2,1	(14.)	76,8	(1.)
Ústecký kraj	14,7	(10.)	82,3	(5.)	3,0	(6.)	51,1	(10.)	47,7	(6.)	47,7	(6.)	93,5	(5.)	3,1	(9.)	93,5	(7.)	93,5	(5.)	78,5	(2.)	21,5	(12.)	-	(9.)
Severovýchod	20,7		76,5		2,8		59,1		39,9		39,9		93,0		3,3		93,0		93,0		56,5		41,4		2,1	
Liberecký kraj	19,2	(6.)	75,9	(10.)	4,9	(1.)	46,6	(14.)	50,5	(1.)	50,5	(1.)	89,9	(11.)	4,6	(6.)	89,9	(2.)	89,9	(2.)	46,5	(11.)	53,5	(2.)	-	(9.)
Královéhradecký kraj	18,6	(8.)	78,3	(8.)	3,1	(5.)	67,7	(1.)	31,9	(14.)	31,9	(14.)	94,4	(3.)	3,0	(10.)	94,4	(12.)	94,4	(3.)	57,2	(7.)	36,8	(7.)	6,0	(6.)
Pardubický kraj	23,8	(3.)	74,9	(12.)	1,2	(13.)	59,3	(3.)	40,6	(10.)	40,6	(10.)	94,6	(1.)	2,4	(13.)	94,6	(14.)	94,6	(1.)	61,2	(5.)	38,8	(6.)	-	(9.)
Jihovýchod	23,8		73,5		2,7		55,6		43,1		43,1		92,3		4,7		92,3		92,3		62,3		32,8		4,9	
Vysočina	20,1	(5.)	78,5	(7.)	1,4	(12.)	52,6	(8.)	46,2	(7.)	46,2	(7.)	93,1	(7.)	3,0	(11.)	93,1	(8.)	93,1	(7.)	39,8	(12.)	47,1	(4.)	13,1	(2.)
Jihomoravský kraj	25,2	(1.)	71,7	(14.)	3,1	(4.)	57,0	(6.)	41,6	(8.)	41,6	(8.)	92,0	(9.)	5,5	(4.)	92,0	(5.)	92,0	(9.)	75,8	(3.)	24,2	(11.)	-	(9.)
Střední Morava	18,5		79,5		2,0		58,7		40,6		40,6		94,3		3,8		94,3		94,3		72,5		23,8		3,7	
Olomoucký kraj	22,4	(4.)	75,4	(11.)	2,2	(10.)	58,1	(5.)	41,4	(9.)	41,4	(9.)	93,9	(4.)	2,9	(12.)	93,9	(11.)	93,9	(4.)	87,3	(1.)	12,7	(13.)	-	(9.)
Zlínský kraj	13,6	(12.)	84,5	(3.)	1,9	(11.)	59,3	(4.)	39,9	(12.)	39,9	(12.)	94,6	(2.)	4,7	(5.)	94,6	(10.)	94,6	(2.)	58,7	(6.)	34,1	(8.)	7,1	(5.)
Moravskoslezsko	14,4		84,6		0,9		51,0		48,2		48,2		88,4		7,6		88,4		88,4		36,6		54,0		9,4	
Moravskoslezský kraj	14,4	(11.)	84,6	(2.)	0,9	(14.)	51,0	(11.)	48,2	(3.)	48,2	(3.)	88,4	(13.)	7,6	(3.)	88,4	(9.)	88,4	(13.)	36,6	(13.)	54,0	(1.)	9,4	(4.)

G8 G1: Podíly žáků učících se 1, 2, a 3 živé cizí jazyky – gymnázia, 2004 (v %)

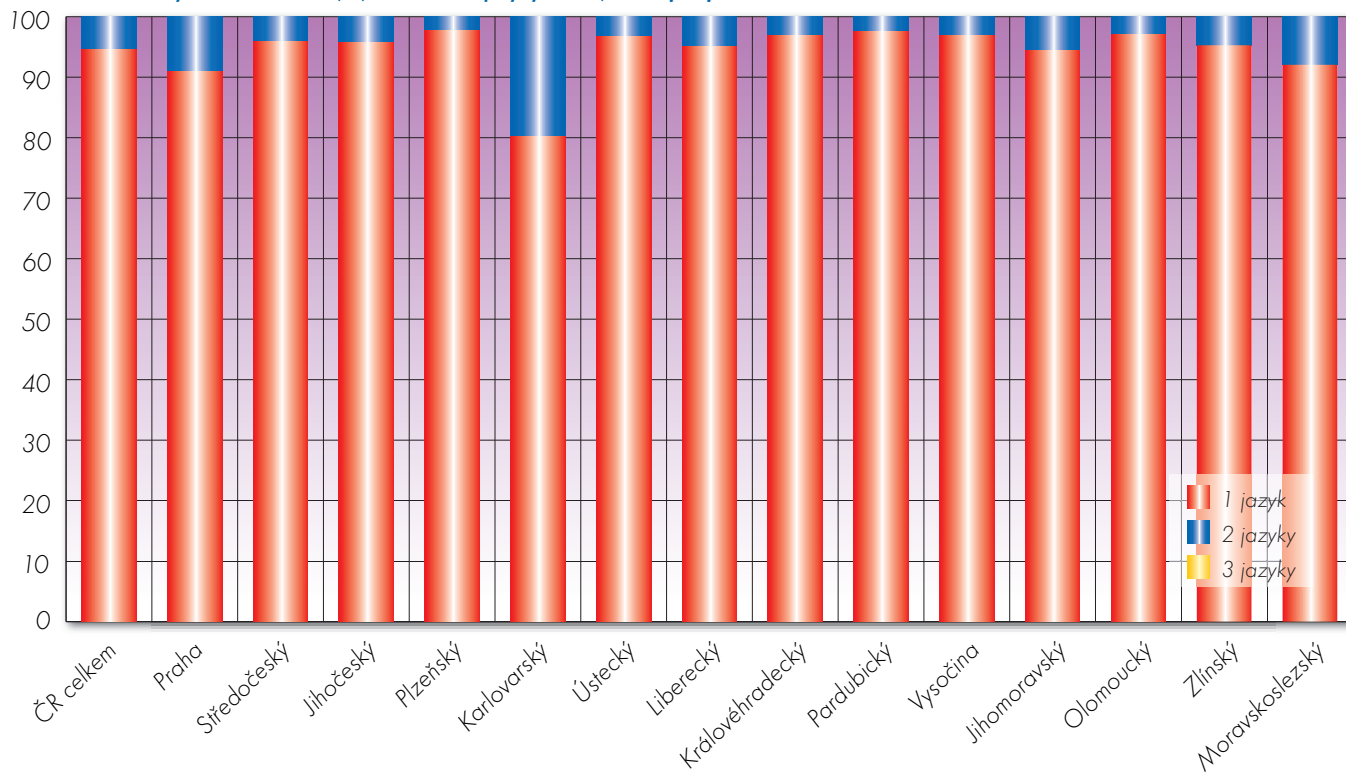

G8 G2: Podíly žáků učících se 1, 2, a 3 živé cizí jazyky – SOŠ, 2004 (v %)

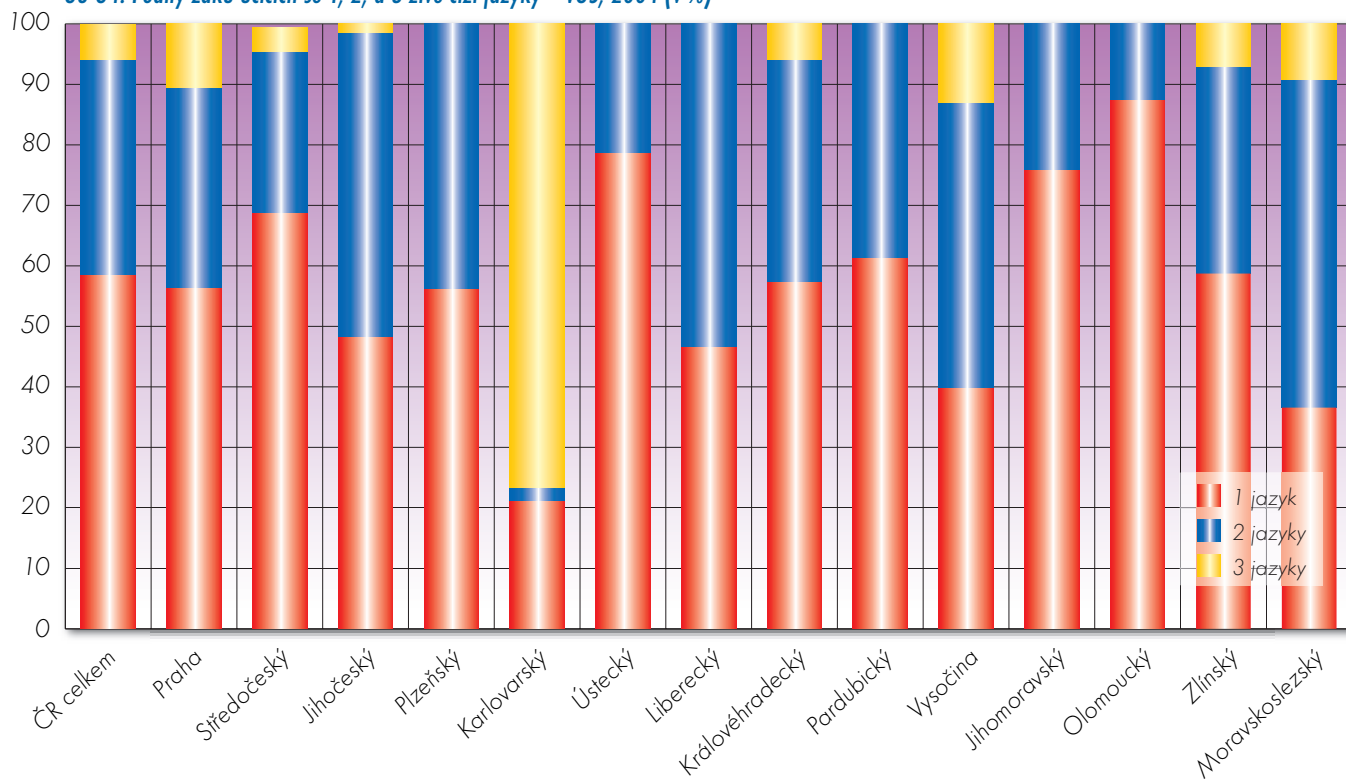

G8 G3: Podíly žáků učících se 1, 2, a 3 živé cizí jazyky - SOU, 2004 (v %)

G8 G4: Podíly žáků učících se 1, 2, a 3 živé cizí jazyky - VOŠ, 2004 (v %)

TABULKOVÉ A GRAFOVÉ PŘÍLOHY

Příloha kapitoly A

A2 T3: Struktura populace ve věku 25–64 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání: muži, 2004 (v %)												
Území		bez vzdělání		základní		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		terciární		Celkem
ČR celkem		0,1		6,5		51,7		27,7		13,9		100,0
CZ01	Praha	0,1		3,2		31,1		35,7		29,9		100,0
CZ011	Hlavní město Praha	0,1	(12.)	3,2	(14.)	31,1	(14.)	35,7	(1.)	29,9	(1.)	100,0
CZ02	Střední Čechy	0,1		6,8		53,0		28,5		11,6		100,0
CZ021	Středočeský kraj	0,1	(9.)	6,8	(6.)	53,0	(11.)	28,5	(3.)	11,6	(8.)	100,0
CZ03	Jihozápad	0,1		6,4		51,4		29,6		12,4		100,0
CZ031	Jihočeský kraj	0,1	(9.)	7,4	(4.)	50,0	(12.)	30,0	(1.)	12,5	(4.)	100,0
CZ032	Plzeňský kraj	0,2	(5.)	5,3	(10.)	53,1	(10.)	29,0	(2.)	12,4	(5.)	100,0
CZ04	Severozápad	0,1		12,2		56,4		23,9		7,3		100,0
CZ041	Karlovarský kraj	0,2	(6.)	12,3	(1.)	54,0	(8.)	24,4	(11.)	9,1	(11.)	100,0
CZ042	Ústecký kraj	0,1	(10.)	12,2	(2.)	57,3	(1.)	23,7	(12.)	6,6	(12.)	99,9
CZ05	Severovýchod	0,2		6,3		54,9		27,2		11,3		99,9
CZ051	Liberecký kraj	0,3	(1.)	8,3	(3.)	54,6	(7.)	27,4	(5.)	9,2	(10.)	99,8
CZ052	Královéhradecký kraj	0,3	(2.)	4,6	(12.)	54,8	(6.)	27,6	(4.)	12,6	(2.)	100,0
CZ053	Pardubický kraj	-	(11.)	6,4	(6.)	55,4	(5.)	26,7	(7.)	11,6	(7.)	100,0
CZ06	Jihovýchod	0,2		5,4		53,1		25,6		15,8		100,0
CZ061	Vysočina	0,2	(3.)	5,1	(11.)	56,9	(3.)	27,2	(6.)	10,6	(9.)	100,0
CZ062	Jihomoravský kraj	0,2	(7.)	5,5	(9.)	51,4	(11.)	24,8	(9.)	18,2	(1.)	100,0
CZ07	Střední Morava	0,1		6,5		54,8		26,2		12,4		100,0
CZ071	Olomoucký kraj	0,2	(4.)	6,8	(5.)	55,6	(4.)	24,8	(10.)	12,6	(3.)	100,0
CZ072	Zlínský kraj	-	(11.)	6,2	(8.)	53,9	(9.)	27,6	(3.)	12,3	(6.)	100,0
CZ08	Moravskoslezsko	0,1		6,2		57,2		25,7		10,7		100,0
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,1	(8.)	6,2	(7.)	57,2	(2.)	25,7	(8.)	10,7	(8.)	100,0

A2 T4: Struktura populace ve věku 25–34 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání: muži, 2004 (v %)												
Území		bez vzdělání		základní		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		terciární		Celkem
ČR celkem		0,3		5,6		48,7		32,4		12,9		99,9
CZ01	Praha	0,3		2,7		26,6		42,0		28,3		99,9
CZ011	Hlavní město Praha	0,3	(8.)	2,7	(14.)	26,6	(14.)	42,0	(1.)	28,3	(1.)	99,9
CZ02	Střední Čechy	0,3		6,3		50,2		35,6		7,6		100,0
CZ021	Středočeský kraj	0,3	(7.)	6,3	(4.)	50,2	(11.)	35,6	(2.)	7,6	(13.)	100,0
CZ03	Jihozápad	0,3		6,1		51,2		31,8		10,6		100,0
CZ031	Jihočeský kraj	0,2	(10.)	6,2	(5.)	51,0	(9.)	31,8	(8.)	10,8	(6.)	100,0
CZ032	Plzeňský kraj	0,3	(5.)	5,8	(6.)	51,4	(5.)	31,9	(6.)	10,5	(8.)	100,0
CZ04	Severozápad	0,1		13,3		53,5		27,3		5,7		99,8
CZ041	Karlovarský kraj	0,3	(6.)	13,0	(2.)	51,4	(7.)	27,5	(12.)	7,7	(12.)	100,0
CZ042	Ústecký kraj	-	(12.)	13,4	(1.)	54,2	(3.)	27,2	(13.)	5,0	(14.)	99,8
CZ05	Severovýchod	0,6		5,7		53,3		29,9		10,4		99,8
CZ051	Liberecký kraj	1,0	(1.)	8,0	(3.)	51,4	(6.)	29,8	(11.)	9,2	(11.)	99,4
CZ052	Královéhradecký kraj	0,9	(2.)	4,3	(9.)	58,2	(1.)	26,4	(14.)	10,2	(10.)	100,0
CZ053	Pardubický kraj	-	(12.)	5,1	(7.)	49,6	(12.)	33,7	(4.)	11,5	(5.)	100,0
CZ06	Jihovýchod	0,2		3,6		49,7		31,1		15,4		100,0
CZ061	Vysočina	0,2	(9.)	2,9	(13.)	54,5	(2.)	32,0	(5.)	10,4	(9.)	100,0
CZ062	Jihomoravský kraj	0,2	(11.)	3,9	(11.)	47,6	(13.)	30,7	(9.)	17,6	(2.)	100,0
CZ07	Střední Morava	0,2		3,9		50,8		32,9		12,0		100,0
CZ071	Olomoucký kraj	0,4	(3.)	3,8	(12.)	50,5	(10.)	31,9	(7.)	13,4	(3.)	100,0
CZ072	Zlínský kraj	-	(12.)	4,1	(10.)	51,2	(8.)	34,1	(3.)	10,5	(7.)	100,0
CZ08	Moravskoslezsko	0,3		4,6		52,9		29,9		12,3		100,0
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,3	(4.)	4,6	(8.)	52,9	(4.)	29,9	(10.)	12,3	(4.)	100,0

A2 T5: Struktura populace ve věku 25–64 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání: ženy, 2004 (v %)

Území		bez vzdělání		základní		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		terciární		Celkem
ČR celkem		0,1		15,0		34,9		39,2		10,8		100,0
CZ01	Praha	-		6,9		20,6		48,9		23,6		100,0
CZ011	Hlavní město Praha	-	(10.)	6,9	(14.)	20,6	(14.)	48,9	(1.)	23,6	(1.)	100,0
CZ02	Střední Čechy	0,2		17,1		35,2		39,2		8,3		100,0
CZ021	Středočeský kraj	0,2	(3.)	17,1	(3.)	35,2	(11.)	39,2	(4.)	8,3	(9.)	100,0
CZ03	Jihozápad	0,0		14,3		35,7		40,0		9,9		100,0
CZ031	Jihočeský kraj	-	(10.)	13,9	(11.)	37,6	(7.)	38,5	(6.)	10,0	(3.)	100,0
CZ032	Plzeňský kraj	0,1	(8.)	14,7	(9.)	33,6	(13.)	41,6	(2.)	9,9	(4.)	100,0
CZ04	Severozápad	0,3		20,9		35,8		36,8		6,3		100,0
CZ041	Karlovarský kraj	0,1	(7.)	21,2	(1.)	35,8	(9.)	35,8	(12.)	7,2	(12.)	100,0
CZ042	Ústecký kraj	0,3	(1.)	20,8	(2.)	35,8	(10.)	37,1	(11.)	6,0	(14.)	100,0
CZ05	Severovýchod	0,0		13,8		39,4		39,0		7,7		100,0
CZ051	Liberecký kraj	-	(10.)	16,2	(6.)	39,1	(2.)	38,3	(7.)	6,4	(13.)	100,0
CZ052	Královéhradecký kraj	0,1	(4.)	12,5	(13.)	37,8	(6.)	40,7	(3.)	8,9	(8.)	100,0
CZ053	Pardubický kraj	-	(10.)	13,2	(12.)	41,5	(1.)	37,9	(9.)	7,4	(11.)	100,0
CZ06	Jihovýchod	0,1		15,0		35,1		38,3		11,4		100,0
CZ061	Vysočina	0,1	(6.)	14,6	(10.)	38,3	(5.)	38,9	(5.)	8,1	(10.)	100,0
CZ062	Jihomoravský kraj	0,1	(5.)	15,2	(8.)	33,6	(12.)	38,1	(8.)	12,9	(2.)	100,0
CZ07	Střední Morava	0,1		16,2		37,7		36,4		9,5		99,9
CZ071	Olomoucký kraj	0,2	(2.)	16,8	(5.)	38,5	(4.)	35,3	(13.)	9,3	(6.)	100,0
CZ072	Zlínský kraj	-	(10.)	15,7	(7.)	36,8	(8.)	37,7	(10.)	9,7	(5.)	99,9
CZ08	Moravskoslezsko	0,0		16,9		39,0		34,9		9,2		100,0
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,0	(9.)	16,9	(4.)	39,0	(3.)	34,9	(14.)	9,2	(7.)	100,0

A2 T6: Struktura populace ve věku 25–34 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání: ženy, 2004 (v %)

Území		bez vzdělání		základní		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		terciární		Celkem
ČR celkem		0,1		6,8		35,4		44,6		13,1		100,0
CZ01	Praha	-		3,5		18,2		50,2		28,0		99,9
CZ011	Hlavní město Praha	-	(7.)	3,5	(14.)	18,2	(14.)	50,2	(2.)	28,0	(1.)	99,9
CZ02	Střední Čechy	0,3		7,3		37,1		45,6		9,7		100,0
CZ021	Středočeský kraj	0,3	(3.)	7,3	(4.)	37,1	(9.)	45,6	(5.)	9,7	(10.)	100,0
CZ03	Jihozápad	-		6,6		37,1		44,7		11,6		100,0
CZ031	Jihočeský kraj	-	(7.)	6,5	(7.)	42,3	(1.)	39,7	(14.)	11,4	(7.)	100,0
CZ032	Plzeňský kraj	-	(7.)	6,6	(6.)	31,2	(13.)	50,4	(1.)	11,8	(6.)	100,0
CZ04	Severozápad	0,7		14,4		36,0		43,0		6,0		100,0
CZ041	Karlovarský kraj	0,3	(2.)	14,6	(1.)	37,8	(7.)	41,3	(12.)	6,0	(14.)	100,0
CZ042	Ústecký kraj	0,9	(1.)	14,3	(2.)	35,3	(11.)	43,6	(9.)	6,0	(13.)	100,0
CZ05	Severovýchod	-		6,3		39,7		44,9		9,1		100,0
CZ051	Liberecký kraj	-	(7.)	9,6	(3.)	40,3	(4.)	43,3	(10.)	6,8	(12.)	100,0
CZ052	Královéhradecký kraj	-	(7.)	4,2	(13.)	39,9	(5.)	46,8	(4.)	9,2	(11.)	100,0
CZ053	Pardubický kraj	-	(7.)	5,6	(9.)	39,0	(6.)	44,4	(6.)	11,0	(8.)	100,0
CZ06	Jihovýchod	0,1		5,7		36,5		43,2		14,6		100,1
CZ061	Vysočina	0,1	(6.)	4,9	(10.)	41,2	(2.)	43,7	(8.)	10,2	(9.)	100,0
CZ062	Jihomoravský kraj	-	(7.)	6,1	(8.)	34,4	(12.)	43,0	(11.)	16,6	(2.)	100,0
CZ07	Střední Morava	0,1		4,6		36,6		45,9		12,9		100,0
CZ071	Olomoucký kraj	0,1	(4.)	4,5	(12.)	37,7	(8.)	44,1	(7.)	13,6	(3.)	100,0
CZ072	Zlínský kraj	-	(7.)	4,8	(11.)	35,4	(10.)	47,8	(3.)	12,0	(5.)	100,0
CZ08	Moravskoslezsko	0,1		6,8		40,9		40,0		12,3		100,0
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,1	(5.)	6,8	(5.)	40,9	(3.)	40,0	(13.)	12,3	(4.)	100,0

Příloha kapitoly C

C4 T3: Postižení žáci individuálně integrováni do běžných tříd ZŠ podle druhu postižení, 2004 (v %)

Území		Postižení									
		mentální		sluchová		zraková		tělesná		vývojové poruchy	
CZ0	ČR celkem	2,0		37,3		42,4		56,9		82,5	
CZ01	Praha	0,2		3,3		2,2		4,3		10,0	
CZ011	Hlavní město Praha	0,2	(7.)	3,3	(5.)	2,2	(11.)	4,3	(6.)	10,0	(2.)
CZ02	Střední Čechy	0,3		3,3		5,2		4,4		15,5	
CZ021	Středočeský kraj	0,3	(1.)	3,3	(5.)	5,2	(1.)	4,4	(4.)	15,5	(1.)
CZ03	Jihozápad	0,3		4,8		5,5		4,2		7,3	
CZ031	Jihočeský kraj	0,1	(10.)	3,4	(4.)	3,7	(5.)	2,5	(11.)	3,4	(11.)
CZ032	Plzeňský kraj	0,2	(5.)	1,5	(11.)	1,8	(13.)	1,7	(13.)	3,9	(10.)
CZ04	Severozápad	0,3		5,2		5,1		5,9		9,2	
CZ041	Karlovarský kraj	0,1	(14.)	1,6	(10.)	1,2	(14.)	1,5	(14.)	1,7	(14.)
CZ042	Ústecký kraj	0,2	(2.)	3,6	(3.)	3,9	(4.)	4,4	(5.)	7,5	(5.)
CZ05	Severovýchod	0,3		5,2		9,1		10,2		15,1	
CZ051	Liberecký kraj	0,1	(9.)	2,7	(8.)	2,4	(9.)	4,2	(7.)	1,9	(13.)
CZ052	Královéhradecký kraj	0,1	(11.)	1,1	(14.)	4,0	(3.)	2,8	(10.)	8,0	(4.)
CZ053	Pardubický kraj	0,1	(13.)	1,3	(12.)	2,7	(8.)	3,1	(8.)	5,3	(6.)
CZ06	Jihovýchod	0,4		5,2		7,4		7,5		9,0	
CZ061	Vysočina	0,2	(6.)	1,2	(13.)	3,3	(6.)	2,4	(12.)	4,1	(9.)
CZ062	Jihomoravský kraj	0,2	(3.)	4,0	(2.)	4,2	(2.)	5,1	(2.)	4,9	(7.)
CZ07	Střední Morava	0,3		5,0		5,5		7,7		7,4	
CZ071	Olomoucký kraj	0,2	(4.)	2,9	(7.)	2,2	(11.)	3,1	(8.)	4,4	(8.)
CZ072	Zlínský kraj	0,1	(12.)	2,1	(9.)	3,3	(6.)	4,6	(3.)	2,9	(12.)
CZ08	Moravskoslezsko	0,1		5,4		2,3		12,6		9,0	
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,1	(8.)	5,4	(1.)	2,3	(10.)	12,6	(1.)	9,0	(3.)

* podíly jsou počítány ze všech postižených žáků na úrovni základního školství podle druhu postižení

C4 T4: Postižení žáci ve speciálních třídách ZŠ podle druhu postižení, 2004 (v %)

Území		Postižení									
		mentální		sluchová		zraková		tělesná		vývojové poruchy	
CZ0	ČR celkem	4,8		1,2		2,2		2,8		14,6	
CZ01	Praha	0,1		0,1		-		0,0		3,2	
CZ011	Hlavní město Praha	0,1	(12.)	0,1	(5.)	-	(4.)	0,0	(5.)	3,2	(1.)
CZ02	Střední Čechy	0,4		0,1		-		0,0		1,6	
CZ021	Středočeský kraj	0,4	(2.)	0,1	(5.)	-	(4.)	0,0	(5.)	1,6	(4.)
CZ03	Jihozápad	0,5		-		0,9		0,0		0,7	
CZ031	Jihočeský kraj	0,1	(10.)	-	(9.)	0,9	(2.)	0,0	(5.)	0,3	(12.)
CZ032	Plzeňský kraj	0,3	(5.)	-	(9.)	-	(4.)	-	(10.)	0,4	(11.)
CZ04	Severozápad	2,5		0,1		-		2,3		1,4	
CZ041	Karlovarský kraj	0,3	(6.)	0,1	(5.)	-	(4.)	0,1	(2.)	0,1	(13.)
CZ042	Ústecký kraj	2,2	(1.)	-	(9.)	-	(4.)	2,2	(1.)	1,3	(5.)
CZ05	Severovýchod	0,3		0,1		0,3		0,2		1,0	
CZ051	Liberecký kraj	0,3	(4.)	-	(9.)	-	(4.)	-	(10.)	0,4	(10.)
CZ052	Královéhradecký kraj	0,0	(13.)	0,1	(2.)	0,3	(3.)	0,1	(2.)	0,6	(8.)
CZ053	Pardubický kraj	-	(14.)	-	(9.)	-	(4.)	0,1	(4.)	-	(14.)
CZ06	Jihovýchod	0,3		0,2		1,0		0,0		3,3	
CZ061	Vysočina	0,2	(8.)	0,1	(5.)	1,0	(1.)	0,0	(5.)	1,0	(6.)
CZ062	Jihomoravský kraj	0,2	(9.)	0,1	(2.)	-	(4.)	-	(10.)	2,3	(2.)
CZ07	Střední Morava	0,3		0,1		-		-		1,4	
CZ071	Olomoucký kraj	0,2	(7.)	0,1	(2.)	-	(4.)	-	(10.)	0,9	(7.)
CZ072	Zlínský kraj	0,1	(11.)	-	(9.)	-	(4.)	-	(10.)	0,5	(9.)
CZ08	Moravskoslezsko	0,4		0,5		-		0,0		2,0	
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,4	(3.)	0,5	(1.)	-	(4.)	0,0	(5.)	2,0	(3.)

* podíly jsou počítány ze všech postižených žáků na úrovni základního školství podle druhu postižení

C4 T5: Postižení žáci ve speciálních ZŠ podle druhu postižení, 2004 (v %)

Území		Postižení				
		mentální	sluchová	zraková	tělesná	vývojové poruchy
CZ0	ČR celkem	0,1	50,1	37,2	10,2	2,3
CZ01	Praha	-	11,2	7,6	2,6	0,9
CZ011	Hlavní město Praha	- (3.)	11,2 (1.)	7,6 (2.)	2,6 (1.)	0,9 (1.)
CZ02	Střední Čechy	-	-	-	-	0,1
CZ021	Středočeský kraj	- (3.)	- (11.)	- (10.)	- (8.)	0,1 (8.)
CZ03	Jihozápad	-	9,9	4,7	0,3	0,0
CZ031	Jihočeský kraj	- (3.)	1,1 (9.)	- (10.)	0,3 (5.)	- (11.)
CZ032	Plzeňský kraj	- (3.)	8,8 (2.)	4,7 (4.)	- (8.)	0,0 (10.)
CZ04	Severozápad	-	0,1	0,2	0,2	0,3
CZ041	Karlovarský kraj	- (3.)	0,1 (10.)	- (10.)	- (8.)	0,1 (6.)
CZ042	Ústecký kraj	- (3.)	- (11.)	0,2 (8.)	0,2 (7.)	0,2 (4.)
CZ05	Severovýchod	0,1	8,6	3,9	2,4	0,5
CZ051	Liberecký kraj	0,0 (2.)	5,6 (5.)	0,1 (9.)	2,4 (2.)	0,1 (6.)
CZ052	Královéhradecký kraj	0,1 (1.)	3,0 (7.)	3,8 (6.)	- (8.)	0,4 (2.)
CZ053	Pardubický kraj	- (3.)	- (11.)	- (10.)	- (8.)	- (11.)
CZ06	Jihovýchod	-	7,6	10,5	2,4	0,0
CZ061	Vysočina	- (3.)	- (11.)	1,2 (7.)	- (8.)	- (11.)
CZ062	Jihomoravský kraj	- (3.)	7,6 (3.)	9,3 (1.)	2,4 (2.)	0,0 (9.)
CZ07	Střední Morava	-	7,0	6,4	0,2	0,2
CZ071	Olomoucký kraj	- (3.)	4,5 (6.)	6,4 (3.)	0,2 (6.)	0,2 (5.)
CZ072	Zlínský kraj	- (3.)	2,5 (8.)	- (10.)	- (8.)	- (11.)
CZ08	Moravskoslezsko	-	5,7	4,0	2,0	0,3
CZ081	Moravskoslezský kraj	- (3.)	5,7 (4.)	4,0 (5.)	2,0 (4.)	0,3 (3.)

* podíly jsou počítány ze všech postižených žáků na úrovni základního školství podle druhu postižení

C4 T6: Postižení žáci ve zvláštních školách podle druhu postižení, 2004 (v %)

Území		Postižení				
		mentální	sluchová	zraková	tělesná	vývojové poruchy
CZ0	ČR celkem	91,7	9,4	14,2	15,9	0,6
CZ01	Praha	4,2	0,6	2,4	1,4	0,2
CZ011	Hlavní město Praha	4,2 (11.)	0,6 (7.)	2,4 (2.)	1,4 (2.)	0,2 (1.)
CZ02	Střední Čechy	9,5	0,3	0,7	1,2	0,1
CZ021	Středočeský kraj	9,5 (3.)	0,3 (11.)	0,7 (7.)	1,2 (5.)	0,1 (2.)
CZ03	Jihozápad	9,3	1,7	1,4	2,3	0,0
CZ031	Jihočeský kraj	4,7 (8.)	1,4 (2.)	0,8 (6.)	1,2 (4.)	0,0 (5.)
CZ032	Plzeňský kraj	4,6 (9.)	0,3 (11.)	0,6 (9.)	1,1 (6.)	0,0 (13.)
CZ04	Severozápad	16,7	2,2	1,4	1,4	0,1
CZ041	Karlovarský kraj	3,5 (13.)	0,7 (5.)	0,5 (11.)	0,5 (12.)	0,0 (8.)
CZ042	Ústecký kraj	13,2 (1.)	1,5 (1.)	0,9 (5.)	0,9 (10.)	0,0 (11.)
CZ05	Severovýchod	14,3	2,6	1,8	2,7	0,1
CZ051	Liberecký kraj	4,9 (7.)	1,3 (3.)	0,1 (14.)	1,1 (6.)	0,0 (9.)
CZ052	Královéhradecký kraj	4,4 (10.)	0,8 (4.)	1,0 (4.)	1,1 (8.)	0,0 (11.)
CZ053	Pardubický kraj	5,0 (6.)	0,5 (9.)	0,7 (7.)	0,5 (11.)	0,1 (4.)
CZ06	Jihovýchod	9,9	0,6	4,5	4,8	0,1
CZ061	Vysočina	2,8 (14.)	0,1 (14.)	0,6 (9.)	1,0 (9.)	0,0 (6.)
CZ062	Jihomoravský kraj	7,1 (4.)	0,5 (9.)	3,9 (1.)	3,8 (1.)	0,0 (7.)
CZ07	Střední Morava	9,3	0,8	1,5	0,9	0,0
CZ071	Olomoucký kraj	5,2 (5.)	0,1 (13.)	1,2 (3.)	0,4 (13.)	- (14.)
CZ072	Zlínský kraj	4,0 (12.)	0,7 (6.)	0,3 (12.)	0,4 (13.)	0,0 (10.)
CZ08	Moravskoslezsko	10,1	0,6	0,3	1,4	0,1
CZ081	Moravskoslezský kraj	10,1 (2.)	0,6 (7.)	0,3 (12.)	1,4 (2.)	0,1 (3.)

* podíly jsou počítány ze všech postižených žáků na úrovni základního školství podle druhu postižení

C4 T7: Postižení žáci v pomocných školách podle druhu postižení, 2004 (v %)

Území		Postižení									
		mentální		sluchová		zraková		tělesná		vývojové poruchy	
CZ0	ČR celkem	1,4		2,1		3,9		14,2		0,0	
CZ01	Praha	0,4		0,1		0,1		1,0		0,0	
CZ011	Hlavní město Praha	0,4	(12.)	0,1	(6.)	0,1	(9.)	1,0	(7.)	0,0	(5.)
CZ02	Střední Čechy	1,1		0,1		0,3		0,6		0,0	
CZ021	Středočeský kraj	1,1	(3.)	0,1	(8.)	0,3	(4.)	0,6	(10.)	0,0	(5.)
CZ03	Jihozápad	1,3		0,4		0,2		3,7		0,0	
CZ031	Jihočeský kraj	0,7	(6.)	0,3	(4.)	0,1	(9.)	1,1	(5.)	0,0	(3.)
CZ032	Plzeňský kraj	0,6	(7.)	0,1	(6.)	0,1	(9.)	2,6	(1.)	-	(8.)
CZ04	Severozápad	1,9		0,6		0,7		1,5		0,0	
CZ041	Karlovarský kraj	0,3	(14.)	0,3	(4.)	0,1	(9.)	0,5	(11.)	0,0	(1.)
CZ042	Ústecký kraj	1,6	(1.)	0,3	(2.)	0,6	(2.)	1,0	(6.)	0,0	(3.)
CZ05	Severovýchod	1,4		0,4		0,6		2,5		0,0	
CZ051	Liberecký kraj	0,5	(10.)	-	(11.)	0,2	(7.)	0,7	(8.)	-	(8.)
CZ052	Královéhradecký kraj	0,5	(9.)	0,4	(1.)	0,1	(9.)	1,4	(4.)	0,0	(5.)
CZ053	Pardubický kraj	0,5	(11.)	-	(11.)	0,3	(4.)	0,4	(12.)	-	(8.)
CZ06	Jihovýchod	1,2		0,1		0,6		3,0		-	
CZ061	Vysočina	0,4	(13.)	0,1	(8.)	0,2	(7.)	0,6	(9.)	-	(8.)
CZ062	Jihomoravský kraj	0,9	(4.)	-	(11.)	0,4	(3.)	2,4	(2.)	-	(8.)
CZ07	Střední Morava	1,3		0,1		0,3		0,3		-	
CZ071	Olomoucký kraj	0,5	(8.)	0,1	(8.)	-	(14.)	0,3	(13.)	-	(8.)
CZ072	Zlínský kraj	0,8	(5.)	-	(11.)	0,3	(4.)	0,0	(14.)	-	(8.)
CZ08	Moravskoslezsko	1,3		0,3		1,0		1,7		0,0	
CZ081	Moravskoslezský kraj	1,3	(2.)	0,3	(2.)	1,0	(1.)	1,7	(3.)	0,0	(1.)

* podíly jsou počítány ze všech postižených žáků na úrovni základního školství podle druhu postižení

Příloha kapitoly E

E1 T1: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých, 2004, (v %)													
Území		bez vzdělání		základní		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		terciární		Celkem	
	ČR celkem	11,8		55,4		79,4		80,5		88,1		78,2	
CZ01	Praha	.		60,3		80,8		80,5		89,7		82,0	
CZ011	Hlavní město Praha	.	.	60,3	(3.)	80,8	(4.)	80,5	(9.)	89,7	(2.)	82,0	(1.)
CZ02	Střední Čechy	18,3		51,7		80,8		81,9		91,0		78,6	
CZ021	Středočeský kraj	18,3	(2.)	51,7	(13.)	80,8	(5.)	81,9	(3.)	91,0	(1.)	78,6	(5.)
CZ03	Jihozápad	16,6		55,2		80,5		81,4		86,6		78,8	
CZ031	Jihočeský kraj	-	(5.)	55,5	(6.)	80,0	(7.)	82,1	(2.)	87,2	(7.)	78,9	(3.)
CZ032	Plzeňský kraj	26,5	(1.)	54,8	(8.)	81,1	(2.)	80,6	(8.)	85,9	(12.)	78,8	(4.)
CZ04	Severozápad	10,6		64,2		80,3		81,8		87,4		78,5	
CZ041	Karlovarský kraj	-	(5.)	65,0	(1.)	83,0	(1.)	80,0	(10.)	83,2	(14.)	79,0	(2.)
CZ042	Ústecký kraj	12,8	(3.)	64,0	(2.)	79,4	(10.)	82,5	(1.)	89,4	(3.)	78,2	(6.)
CZ05	Severovýchod	-		55,2		78,5		81,1		87,1		77,7	
CZ051	Liberecký kraj	-	(5.)	57,2	(4.)	80,9	(3.)	81,0	(7.)	85,3	(13.)	78,2	(7.)
CZ052	Královéhradecký kraj	-	(5.)	52,7	(11.)	77,9	(12.)	81,1	(6.)	89,0	(4.)	77,9	(9.)
CZ053	Pardubický kraj	-	(5.)	55,6	(5.)	77,0	(13.)	81,2	(5.)	86,2	(11.)	77,1	(12.)
CZ06	Jihovýchod	6,0		53,4		79,3		79,4		87,7		77,7	
CZ061	Vysočina	-	(5.)	55,0	(7.)	78,9	(11.)	81,5	(4.)	87,9	(5.)	78,1	(8.)
CZ062	Jihomoravský kraj	9,4	(4.)	52,7	(10.)	79,4	(9.)	78,4	(14.)	87,6	(6.)	77,5	(10.)
CZ07	Střední Morava	-		50,9		79,8		79,1		86,8		76,9	
CZ071	Olomoucký kraj	-	(5.)	53,9	(9.)	80,0	(6.)	79,3	(12.)	86,6	(10.)	77,3	(11.)
CZ072	Zlínský kraj	-	(5.)	47,3	(14.)	79,5	(8.)	78,9	(13.)	87,2	(8.)	76,6	(13.)
CZ08	Moravskoslezsko	-		52,4		76,8		79,5		86,7		75,7	
CZ081	Moravskoslezský kraj	-	(5.)	52,4	(12.)	76,8	(14.)	79,5	(11.)	86,7	(9.)	75,7	(14.)

E1 T2: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: muži, 2004 (v %)													
Území		bez vzdělání		základní		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		terciární		Celkem	
	ČR celkem	5,7		68,1		87,0		89,8		93,9		87,2	
CZ01	Praha	-		73,9		88,9		91,9		95,2		91,0	
CZ011	Hlavní město Praha	-	(4.)	73,9	(4.)	88,9	(4.)	91,9	(3.)	95,2	(6.)	91,0	(1.)
CZ02	Střední Čechy	10,1		65,8		89,7		91,9		95,2		88,7	
CZ021	Středočeský kraj	10,1	(3.)	65,8	(9.)	89,7	(2.)	91,9	(2.)	95,2	(5.)	88,7	(2.)
CZ03	Jihozápad	-		76,7		87,7		89,1		92,5		87,8	
CZ031	Jihočeský kraj	-	(4.)	75,8	(3.)	88,5	(6.)	88,6	(11.)	93,8	(7.)	88,0	(6.)
CZ032	Plzeňský kraj	-	(4.)	77,9	(1.)	87,0	(9.)	89,6	(7.)	90,9	(13.)	87,5	(8.)
CZ04	Severozápad	-		71,5		87,1		89,4		96,2		86,0	
CZ041	Karlovarský kraj	-	(4.)	76,4	(2.)	89,3	(3.)	88,6	(10.)	96,1	(3.)	88,2	(4.)
CZ042	Ústecký kraj	-	(4.)	70,1	(7.)	86,4	(12.)	89,8	(6.)	96,2	(2.)	85,2	(13.)
CZ05	Severovýchod	14,5		69,2		88,9		88,9		94,4		88,1	
CZ051	Liberecký kraj	-	(4.)	72,0	(5.)	90,6	(1.)	87,4	(13.)	88,8	(14.)	87,8	(7.)
CZ052	Královéhradecký kraj	-	(4.)	63,2	(12.)	87,6	(7.)	90,0	(5.)	97,4	(1.)	88,1	(5.)
CZ053	Pardubický kraj	49,0	(1.)	70,6	(6.)	88,9	(5.)	88,9	(9.)	95,3	(4.)	88,4	(3.)
CZ06	Jihovýchod	11,8		59,9		86,8		89,2		93,1		86,9	
CZ061	Vysočina	-	(4.)	43,3	(14.)	86,7	(11.)	92,5	(1.)	92,6	(10.)	86,5	(11.)
CZ062	Jihomoravský kraj	22,2	(2.)	66,1	(8.)	86,9	(10.)	87,8	(12.)	93,2	(8.)	87,0	(10.)
CZ07	Střední Morava	-		62,4		86,7		90,2		91,8		86,6	
CZ071	Olomoucký kraj	-	(4.)	64,2	(11.)	87,4	(8.)	90,8	(4.)	91,7	(12.)	87,2	(9.)
CZ072	Zlínský kraj	-	(4.)	60,6	(13.)	85,9	(13.)	89,6	(8.)	92,0	(11.)	85,9	(12.)
CZ08	Moravskoslezsko	-		65,6		81,6		87,4		92,8		83,1	
CZ081	Moravskoslezský kraj	-	(4.)	65,6	(10.)	81,6	(14.)	87,4	(14.)	92,8	(9.)	83,1	(14.)

E1 T3: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: ženy, 2004 (v %)

Území		bez vzdělání		základní		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		terciární		Celkem	
ČR celkem		5,2		49,5		69,0		74,2		80,5		69,3	
CZ01	Praha	-		49,7		68,5		74,6		83,4		73,7	
CZ011	Hlavní město Praha	-	(2.)	49,7	(7.)	68,5	(9.)	74,6	(5.)	83,4	(3.)	73,7	(1.)
CZ02	Střední Čechy	6,2		45,8		69,5		73,9		85,4		68,4	
CZ021	Středočeský kraj	6,2	(1.)	45,8	(13.)	69,5	(7.)	73,9	(8.)	85,4	(1.)	68,4	(10.)
CZ03	Jihozápad	.		46,6		69,5		75,2		78,6		69,4	
CZ031	Jihočeský kraj	-	(2.)	45,5	(14.)	69,2	(8.)	75,8	(3.)	78,3	(9.)	69,4	(5.)
CZ032	Plzeňský kraj	.		47,8	(10.)	69,7	(5.)	74,6	(6.)	79,0	(6.)	69,4	(4.)
CZ04	Severozápad	-		55,3		68,9		76,2		80,6		69,3	
CZ041	Karlovarský kraj	-	(2.)	55,2	(2.)	74,8	(1.)	73,6	(9.)	72,3	(14.)	70,0	(3.)
CZ042	Ústecký kraj	-	(2.)	55,4	(1.)	66,7	(13.)	77,1	(1.)	84,4	(2.)	69,1	(6.)
CZ05	Severovýchod	-		50,2		67,7		75,2		78,6		69,0	
CZ051	Liberecký kraj	-	(2.)	51,4	(4.)	70,3	(3.)	73,4	(11.)	78,1	(11.)	68,9	(7.)
CZ052	Královéhradecký kraj	-	(2.)	50,0	(5.)	66,8	(12.)	76,9	(2.)	81,4	(4.)	70,1	(2.)
CZ053	Pardubický kraj	-	(2.)	49,1	(9.)	66,3	(14.)	74,8	(4.)	75,3	(13.)	67,9	(13.)
CZ06	Jihovýchod	-		49,1		69,3		72,5		78,6		68,5	
CZ061	Vysočina	-	(2.)	54,3	(3.)	67,6	(11.)	73,5	(10.)	79,1	(5.)	68,8	(8.)
CZ062	Jihomoravský kraj	-	(2.)	46,9	(12.)	70,1	(4.)	72,0	(12.)	78,5	(7.)	68,3	(11.)
CZ07	Střední Morava	-		48,6		69,3		71,8		77,8		67,6	
CZ071	Olomoucký kraj	-	(2.)	50,0	(6.)	70,5	(2.)	71,7	(14.)	77,2	(12.)	68,0	(12.)
CZ072	Zlínský kraj	-	(2.)	47,1	(11.)	67,9	(10.)	71,9	(13.)	78,5	(8.)	67,1	(14.)
CZ08	Moravskoslezsko	-		49,4		69,5		74,1		78,2		68,5	
CZ081	Moravskoslezský kraj	-	(2.)	49,4	(8.)	69,5	(6.)	74,1	(7.)	78,2	(10.)	68,5	(9.)

E1 T5: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání: muži, 2004 (v %)

Území		bez vzdělání		základní		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		terciární		Celkem	
ČR celkem		-		24,6		5,9		3,2		2,1		5,5	
CZ01	Praha	-		11,3		2,9		3,2		1,0		2,7	
CZ011	Hlavní město Praha	-	(1.)	11,3	(14.)	2,9	(14.)	3,2	(6.)	1,0	(10.)	2,7	(14.)
CZ02	Střední Čechy	-		11,7		3,4		2,1		0,9		3,1	
CZ021	Středočeský kraj	-	(1.)	11,7	(13.)	3,4	(13.)	2,1	(10.)	0,9	(12.)	3,1	(13.)
CZ03	Jihozápad	-		21,7		4,0		2,4		1,4		4,1	
CZ031	Jihočeský kraj	-	(1.)	19,5	(9.)	4,2	(10.)	2,6	(8.)	0,7	(14.)	4,2	(9.)
CZ032	Plzeňský kraj	-	(1.)	25,2	(5.)	3,8	(12.)	2,1	(11.)	2,2	(6.)	4,0	(10.)
CZ04	Severozápad	-		36,3		8,9		4,5		1,7		10,3	
CZ041	Karlovarský kraj	-	(1.)	28,3	(3.)	5,7	(6.)	4,3	(3.)	0,7	(13.)	7,5	(3.)
CZ042	Ústecký kraj	-	(1.)	39,4	(1.)	10,0	(1.)	4,6	(2.)	2,1	(7.)	11,3	(1.)
CZ05	Severovýchod	-		17,9		4,7		2,0		1,4		4,2	
CZ051	Liberecký kraj	-	(1.)	14,4	(11.)	4,0	(11.)	1,8	(14.)	1,7	(8.)	3,8	(12.)
CZ052	Královéhradecký kraj	-	(1.)	26,3	(4.)	4,8	(8.)	2,0	(12.)	0,9	(11.)	4,2	(8.)
CZ053	Pardubický kraj	-	(1.)	16,1	(10.)	5,2	(7.)	2,2	(9.)	1,6	(9.)	4,5	(7.)
CZ06	Jihovýchod	-		20,9		5,4		2,5		3,5		4,9	
CZ061	Vysočina	-	(1.)	12,9	(12.)	4,3	(9.)	1,8	(13.)	4,4	(2.)	3,9	(11.)
CZ062	Jihomoravský kraj	-	(1.)	23,7	(8.)	5,9	(4.)	2,8	(7.)	3,2	(3.)	5,4	(5.)
CZ07	Střední Morava	-		24,6		7,0		3,4		4,1		6,4	
CZ071	Olomoucký kraj	-	(1.)	25,0	(6.)	8,0	(3.)	3,5	(4.)	5,2	(1.)	7,3	(4.)
CZ072	Zlínský kraj	-	(1.)	23,9	(7.)	5,8	(5.)	3,3	(5.)	2,9	(4.)	5,3	(6.)
CZ08	Moravskoslezsko	-		36,8		9,8		6,4		2,7		9,3	
CZ081	Moravskoslezský kraj	-	(1.)	36,8	(2.)	9,8	(2.)	6,4	(1.)	2,7	(5.)	9,3	(2.)

E1 T6: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání: ženy, 2004 (v %)

Území		bez vzdělání		základní		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		terciární		Celkem	
ČR celkem		-		22,1		12,3		5,0		1,8		9,0	
CZ01	Praha	-		13,7		9,1		2,9		1,4		4,2	
CZ011	Hlavní město Praha	-	(1.)	13,7	(12.)	9,1	(10.)	2,9	(14.)	1,4	(7.)	4,2	(14.)
CZ02	Střední Čechy	-		17,3		9,2		4,2		0,6		7,1	
CZ021	Středočeský kraj	-	(1.)	17,3	(8.)	9,2	(9.)	4,2	(10.)	0,6	(12.)	7,1	(8.)
CZ03	Jihozápad	-		14,4		7,7		4,8		1,4		6,4	
CZ031	Jihočeský kraj	-	(1.)	13,6	(13.)	8,1	(12.)	3,8	(12.)	1,1	(9.)	6,0	(13.)
CZ032	Plzeňský kraj	-	(1.)	15,1	(10.)	7,3	(13.)	5,9	(4.)	1,8	(5.)	6,8	(11.)
CZ04	Severozápad	-		29,6		13,9		6,9		0,8		12,7	
CZ041	Karlovarský kraj	-	(1.)	21,5	(4.)	10,5	(7.)	4,0	(11.)	0,5	(13.)	9,1	(4.)
CZ042	Ústecký kraj	-	(1.)	32,7	(2.)	15,3	(3.)	7,9	(1.)	0,9	(11.)	14,1	(2.)
CZ05	Severovýchod	-		16,8		9,4		4,2		0,9		7,1	
CZ051	Liberecký kraj	-	(1.)	12,4	(14.)	6,9	(14.)	4,2	(9.)	1,4	(8.)	6,1	(12.)
CZ052	Královéhradecký kraj	-	(1.)	17,5	(7.)	10,7	(6.)	3,4	(13.)	1,0	(10.)	7,0	(10.)
CZ053	Pardubický kraj	-	(1.)	21,0	(5.)	10,2	(8.)	5,0	(7.)	0,4	(14.)	8,2	(6.)
CZ06	Jihovýchod	-		17,8		11,7		4,8		2,7		8,4	
CZ061	Vysočina	-	(1.)	15,2	(9.)	10,7	(5.)	5,0	(6.)	2,5	(4.)	8,1	(7.)
CZ062	Jihomoravský kraj	-	(1.)	19,0	(6.)	12,2	(4.)	4,7	(8.)	2,8	(3.)	8,5	(5.)
CZ07	Střední Morava	-		21,8		12,5		6,4		2,4		10,1	
CZ071	Olomoucký kraj	-	(1.)	27,9	(3.)	16,0	(2.)	7,2	(2.)	3,2	(2.)	12,9	(3.)
CZ072	Zlínský kraj	-	(1.)	14,2	(11.)	8,4	(11.)	5,5	(5.)	1,6	(6.)	7,1	(9.)
CZ08	Moravskoslezsko	-		36,6		22,9		6,9		4,3		16,6	
CZ081	Moravskoslezský kraj	-	(1.)	36,6	(1.)	22,9	(1.)	6,9	(3.)	4,3	(1.)	16,6	(1.)

E2 T1: Celková nezaměstnanost absolventů základních škol, 2004

Území		absolventi celkem		nezaměstnaní absolventi		míra nezaměstnanosti	
ČR celkem		240 466		6 944		2,9 %	
CZ01	Praha	23 134		245		1,1 %	
CZ011	Hlavní město Praha	23 134	(4.)	245	(12.)	1,1 %	(14.)
CZ02	Střední Čechy	25 476		691		2,7 %	
CZ021	Středočeský kraj	25 476	(3.)	691	(3.)	2,7 %	(6.)
CZ03	Jihozápad	41 689		710		1,7 %	
CZ031	Jihočeský kraj	14 714	(8.)	326	(9.)	2,2 %	(9.)
CZ032	Plzeňský kraj	12 827	(10.)	384	(7.)	3,0 %	(5.)
CZ04	Severozápad	40 970		1879		4,6 %	
CZ041	Karlovarský kraj	7 299	(14.)	463	(5.)	6,3 %	(2.)
CZ042	Ústecký kraj	19 624	(5.)	1416	(1.)	7,2 %	(1.)
CZ05	Severovýchod	53 800		973		1,8 %	
CZ051	Liberecký kraj	10 359	(13.)	408	(6.)	3,9 %	(3.)
CZ052	Královéhradecký kraj	12 762	(11.)	293	(10.)	2,3 %	(8.)
CZ053	Pardubický kraj	12 487	(12.)	272	(11.)	2,2 %	(11.)
CZ06	Jihovýchod	58 949		739		1,3 %	
CZ061	Vysočina	13 043	(9.)	170	(14.)	1,3 %	(12.)
CZ062	Jihomoravský kraj	26 081	(2.)	569	(4.)	2,2 %	(10.)
CZ07	Střední Morava	45 753		542		1,2 %	
CZ071	Olomoucký kraj	14 986	(7.)	360	(8.)	2,4 %	(7.)
CZ072	Zlínský kraj	15 323	(6.)	182	(13.)	1,2 %	(13.)
CZ08	Moravskoslezsko	32 351		1165		3,6 %	
CZ081	Moravskoslezský kraj	32 351	(1.)	1165	(2.)	3,6 %	(4.)

Pozn. Základní školy jsou včetně speciálních a zvláštních škol.

Zdroj: MPSV, ÚIV

E2 T2: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – vyučení bez maturity, 2004 (v %)

Území		Technické vědy		Zemědělství, lesnictví a veterinární vědy		Společenské vědy a nauky		Vědy a nauky o kultuře		Niž. stř. odb./Stř. odb. vz. s VL	
ČR celkem		20,0		21,4		22,2		14,9		20,9	
CZ01	Praha	7,9		8,2		7,9		4,7		7,9	
CZ011	Hlavní město Praha	7,9	(14.)	8,2	(14.)	7,9	(14.)	4,7	(11.)	7,9	(14.)
CZ02	Střední Čechy	17,3		20,5		22,7		.		19,7	
CZ021	Středočeský kraj	17,3	(9.)	20,5	(8.)	22,7	(8.)	.	.	19,7	(8.)
CZ03	Jihozápad	11,6		11,8		13,3		30,8		12,3	
CZ031	Jihočeský kraj	11,6	(12.)	10,4	(13.)	14,0	(12.)	15,4	(6.)	12,5	(12.)
CZ032	Plzeňský kraj	11,5	(13.)	13,9	(11.)	12,4	(13.)	x	x	12,2	(13.)
CZ04	Severozápad	26,7		32,5		26,3		57,1		26,9	
CZ041	Karlovarský kraj	21,9	(4.)	23,0	(4.)	17,9	(10.)	x	x	20,2	(5.)
CZ042	Ústecký kraj	28,3	(2.)	37,5	(1.)	30,0	(2.)	50,0	(2.)	29,5	(2.)
CZ05	Severovýchod	16,0		16,1		18,4		12,0		16,8	
CZ051	Liberecký kraj	16,0	(10.)	20,1	(9.)	19,2	(9.)	6,8	(9.)	17,1	(10.)
CZ052	Královéhradecký kraj	13,6	(11.)	13,2	(12.)	14,5	(11.)	5,1	(10.)	13,8	(11.)
CZ053	Pardubický kraj	18,8	(6.)	16,7	(10.)	23,2	(6.)	61,5	(1.)	20,2	(6.)
CZ06	Jihovýchod	20,7		24,0		25,9		15,6		22,6	
CZ061	Vysočina	17,7	(7.)	22,4	(6.)	23,8	(5.)	50,0	(2.)	20,2	(7.)
CZ062	Jihomoravský kraj	22,2	(3.)	24,7	(3.)	27,0	(4.)	11,9	(7.)	23,8	(3.)
CZ07	Střední Morava	19,4		21,9		24,9		17,9		21,5	
CZ071	Olomoucký kraj	21,3	(5.)	22,6	(5.)	27,2	(3.)	30,6	(5.)	23,4	(4.)
CZ072	Zlínský kraj	17,6	(8.)	21,0	(7.)	22,7	(7.)	8,3	(8.)	19,6	(9.)
CZ08	Moravskoslezsko	36,3		37,2		36,5		50,0		36,5	
CZ081	Moravskoslezský kraj	36,3	(1.)	37,2	(2.)	36,5	(1.)	50,0	(2.)	36,5	(1.)

E2 T3: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – vyučení s maturitou, 2004 (v %)

Území		Technické vědy		Zemědělství, lesnictví a veterinární vědy		Společenské vědy a nauky		Vědy a nauky o kultuře		Úpl. stř. odb. vzd. s VL i Ma	
ČR celkem		17,9		18,8		20,2		18,4		19,1	
CZ01	Praha	7,7		6,4		8,5		9,5		8,2	
CZ011	Hlavní město Praha	7,7	(14.)	6,4	(7.)	8,5	(14.)	9,5	(8.)	8,2	(14.)
CZ02	Střední Čechy	18,5		20,8		27,3		x		22,3	
CZ021	Středočeský kraj	18,5	(4.)	20,8	(4.)	27,3	(2.)	x	x	22,3	(4.)
CZ03	Jihozápad	9,3		19,4		16,1		16,7		13,2	
CZ031	Jihočeský kraj	10,0	(12.)	14,9	(5.)	14,8	(12.)	16,7	(4.)	12,8	(13.)
CZ032	Plzeňský kraj	8,1	(13.)	x	x	19,0	(8.)	x	x	14,1	(11.)
CZ04	Severozápad	25,0		x		21,2		12,5		22,8	
CZ041	Karlovarský kraj	15,6	(10.)	x	x	13,2	(13.)	4,2	(9.)	13,8	(12.)
CZ042	Ústecký kraj	27,1	(2.)	x	x	23,5	(6.)	x	x	25,3	(2.)
CZ05	Severovýchod	14,7		1,5		17,0		15,0		15,8	
CZ051	Liberecký kraj	16,6	(8.)	10,0	(6.)	16,5	(11.)	11,3	(6.)	16,0	(9.)
CZ052	Královéhradecký kraj	11,6	(11.)	-		17,7	(9.)	10,5	(7.)	14,6	(10.)
CZ053	Pardubický kraj	16,5	(9.)	-		16,5	(10.)	x	x	16,8	(8.)
CZ06	Jihovýchod	17,8		24,2		22,3		29,4		20,2	
CZ061	Vysočina	18,6	(3.)	x	x	25,0	(4.)	85,7	(1.)	22,7	(3.)
CZ062	Jihomoravský kraj	17,5	(5.)	21,1	(3.)	21,0	(7.)	23,0	(3.)	19,2	(7.)
CZ07	Střední Morava	17,3		30,6		24,6		21,1		21,0	
CZ071	Olomoucký kraj	17,2	(7.)	27,4	(1.)	25,6	(3.)	44,4	(2.)	21,8	(5.)
CZ072	Zlínský kraj	17,5	(6.)	x	x	23,6	(5.)	15,1	(5.)	20,2	(6.)
CZ08	Moravskoslezsko	31,4		26,8		29,0		x		30,5	
CZ081	Moravskoslezský kraj	31,4	(1.)	26,8	(2.)	29,0	(1.)	x	x	30,5	(1.)

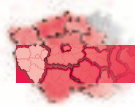

E2 T4: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – SOŠ a gymnázia, 2004 (v %)

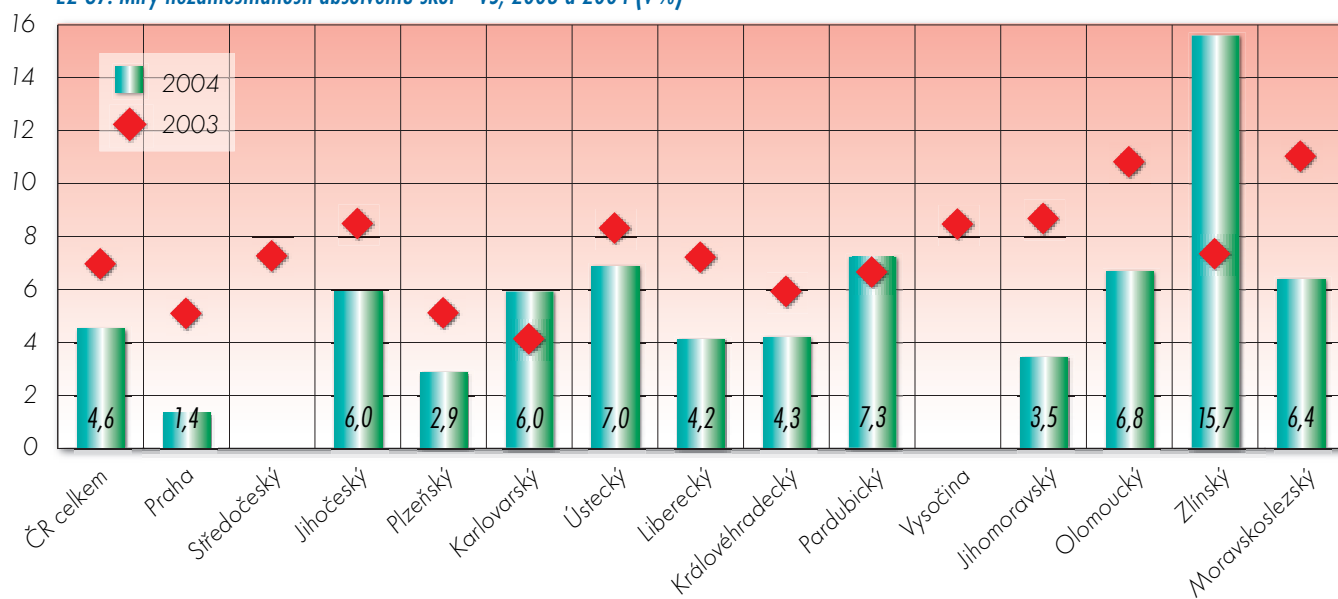
Území		Přírodní vědy		Technické vědy		Zemědělství, lesnictví a veterinární vědy		Zdravotnictví		Společenské vědy a nauky		Vědy a nauky o kultuře		Úpl. stř. odb. vz. s M bez VL		Gymnázia	
ČR celkem		21,7		12,5		16,6		6,0		14,5		15,0		13,3		5,3	
CZ01	Praha	x		5,9		12,7		1,7		5,9		6,9		5,8		2,1	
CZ011	Hlavní město Praha	x	x	5,9	(14.)	12,7	(11.)	1,7	(14.)	5,9	(14.)	6,9	(11.)	5,8	(14.)	2,1	(14.)
CZ02	Střední Čechy	28,7		16,7		10,6		4,9		11,9		x		13,0		5,6	
CZ021	Středočeský kraj	28,7	(3.)	16,7	(2.)	10,6	(12.)	4,9	(8.)	11,9	(10.)	x	x	13,0	(7.)	5,6	(7.)
CZ03	Jihozápad	14,4		8,8		10,5		3,9		10,9		15,4		9,8		4,4	
CZ031	Jihočeský kraj	11,6	(12.)	8,5	(12.)	8,9	(13.)	4,2	(9.)	10,0	(13.)	13,3	(7.)	9,1	(13.)	4,3	(12.)
CZ032	Plzeňský kraj	21,0	(7.)	9,3	(11.)	13,8	(10.)	3,5	(12.)	12,2	(8.)	23,9	(3.)	10,8	(11.)	4,4	(11.)
CZ04	Severozápad	22,1		15,8		17,2		5,4		16,9		24,6		15,5		8,0	
CZ041	Karlovarský kraj	x	x	13,6	(6.)	14,6	(9.)	2,8	(13.)	10,8	(12.)	4,9	(12.)	10,9	(9.)	6,0	(6.)
CZ042	Ústecký kraj	21,3	(6.)	16,5	(3.)	18,9	(7.)	6,6	(6.)	19,0	(3.)	x	x	17,2	(2.)	8,8	(1.)
CZ05	Severovýchod	17,7		9,5		13,1		4,4		12,2		14,4		10,9		4,8	
CZ051	Liberecký kraj	18,7	(9.)	12,6	(8.)	52,0	(1.)	6,2	(7.)	13,1	(7.)	9,8	(10.)	12,7	(8.)	6,2	(5.)
CZ052	Královéhradecký kraj	17,0	(10.)	8,0	(13.)	7,2	(14.)	3,8	(11.)	12,0	(9.)	58,8	(1.)	9,7	(12.)	4,3	(13.)
CZ053	Pardubický kraj	17,0	(10.)	9,3	(10.)	19,0	(6.)	4,1	(10.)	11,8	(11.)	18,0	(5.)	10,8	(10.)	4,6	(10.)
CZ06	Jihovýchod	29,9		13,8		21,5		7,1		17,7		14,3		15,4		6,1	
CZ061	Vysočina	26,4	(5.)	12,9	(7.)	20,0	(4.)	6,6	(5.)	16,0	(6.)	12,7	(8.)	14,5	(5.)	5,4	(8.)
CZ062	Jihomoravský kraj	80,0	(1.)	14,1	(5.)	22,4	(3.)	7,3	(4.)	18,6	(4.)	15,4	(6.)	15,8	(4.)	6,3	(3.)
CZ07	Střední Morava	22,1		12,7		18,2		9,8		18,0		18,9		15,2		5,7	
CZ071	Olomoucký kraj	26,4	(4.)	14,2	(4.)	19,8	(5.)	10,3	(1.)	20,8	(2.)	54,8	(2.)	17,0	(3.)	6,3	(4.)
CZ072	Zlínský kraj	19,6	(8.)	11,1	(9.)	15,1	(8.)	9,1	(2.)	16,1	(5.)	12,1	(9.)	13,6	(6.)	5,2	(9.)
CZ08	Moravskoslezsko	35,6		20,9		29,0		8,4		22,3		19,6		20,9		7,3	
CZ081	Moravskoslezský kraj	35,6	(2.)	20,9	(1.)	29,0	(2.)	8,4	(3.)	22,3	(1.)	19,6	(4.)	20,9	(1.)	7,3	(2.)

E2 T5: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – VOŠ, 2004 (v %)

Území		Přírodní vědy		Technické vědy		Zemědělství, lesnictví a veterinární vědy		Zdravotnictví		Společenské vědy a nauky		Ekonomika a administrativa		Vědy a nauky o kultuře		Vyšší odborné vzdělání	
ČR celkem		17,8		12,7		17,2		3,5		10,5		10,3		13,4		9,7	
CZ01	Praha	x		18,9		x		1,4		4,2		2,1		4,2		4,0	
CZ011	Hlavní město Praha	x	x	18,9	(4.)	x	x	1,4	(10.)	4,2	(14.)	2,1	(13.)	4,2	(9.)	4,0	(14.)
CZ02	Střední Čechy	x		10,8		10,6		3,6		17,8		9,8		x		12,7	
CZ021	Středočeský kraj	x	x	10,8	(8.)	10,6	(4.)	3,6	(8.)	17,8	(2.)	9,8	(7.)	x	x	12,7	(4.)
CZ03	Jihozápad	2,9		5,0		9,6		4,0		9,3		9,3		9,1		7,2	
CZ031	Jihočeský kraj	2,9	(3.)	5,4	(12.)	7,9	(5.)	14,1	(1.)	8,2	(11.)	9,3	(10.)	8,7	(8.)	8,0	(12.)
CZ032	Plzeňský kraj	x	x	3,0	(13.)	x	x	1,0	(11.)	13,0	(6.)	9,4	(9.)	12,5	(5.)	5,5	(13.)
CZ04	Severozápad	x		20,0		13,4		4,8		11,5		27,3		13,8		10,3	
CZ041	Karlovarský kraj	x	x	x	x	x	x	x	x	7,5	(13.)	x	x	x	x	11,3	(7.)
CZ042	Ústecký kraj	x	x	16,7	(5.)	13,4	(2.)	3,9	(7.)	13,4	(5.)	27,3	(3.)	13,8	(4.)	10,2	(10.)
CZ05	Severovýchod	13,2		11,0		22,1		2,8		11,8		16,4		47,1		12,0	
CZ051	Liberecký kraj	x	x	27,8	(2.)	x	x	9,7	(3.)	9,8	(10.)	9,6	(8.)	40,0	(1.)	14,5	(2.)
CZ052	Královéhradecký kraj	x	x	10,5	(9.)	11,6	(3.)	-		12,6	(8.)	22,5	(4.)	x	x	9,4	(11.)
CZ053	Pardubický kraj	11,0	(2.)	8,7	(10.)	x	x	10,7	(2.)	12,6	(7.)	35,7	(2.)	35,7	(2.)	13,0	(3.)
CZ06	Jihovýchod	55,6		12,1		35,7		3,0		11,5		11,2		18,2		10,7	
CZ061	Vysočina	x	x	16,2	(6.)	30,4	(1.)	1,0	(12.)	8,0	(12.)	7,1	(12.)	x	x	11,1	(8.)
CZ062	Jihomoravský kraj	22,2	(1.)	8,6	(11.)	x	x	3,5	(9.)	13,9	(3.)	16,7	(5.)	12,4	(6.)	10,5	(9.)
CZ07	Střední Morava	x		15,3		x		6,3		23,1		16,3		16,7		17,6	
CZ071	Olomoucký kraj	x	x	14,5	(7.)	x	x	8,0	(4.)	45,3	(1.)	82,1	(1.)	x	x	24,6	(1.)
CZ072	Zlínský kraj	x	x	23,1	(3.)	x	x	5,2	(5.)	13,5	(4.)	8,5	(11.)	12,1	(7.)	12,2	(5.)
CZ08	Moravskoslezsko	x		53,8		x		5,1		11,4		12,3		25,0		11,9	
CZ081	Moravskoslezský kraj	x	x	53,8	(1.)	x	x	5,1	(6.)	11,4	(9.)	12,3	(6.)	25,0	(3.)	11,9	(6.)

E2 T6: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – VŠ, 2004 (v %)

Území		Přírodní vědy		Technické vědy		Zemědělství, lesnictví a veterinární vědy		Zdravotnictví		Vědy a nauky o kultuře		Vysokoškol. bakal./mag. vzděl.	
ČR celkem		5,2		6,6		7,6		2,5		4,7		4,6	
CZ01	Praha	0,4		2,3		2,1		1,0		1,5		1,4	
CZ011	Hlavní město Praha	0,4	(9.)	2,3	(8.)	2,1	(3.)	1,0	(5.)	1,5	(8.)	1,4	(12.)
CZ02	Střední Čechy	x		x		x		x		x		.	
CZ021	Středočeský kraj	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	.	.
CZ03	Jihozápad	5,3		7,0		9,6		1,1		52,9		4,3	
CZ031	Jihočeský kraj	4,5	(7.)	82,8	(1.)	6,3	(1.)	-	(7.)	x	x	6,0	(6.)
CZ032	Plzeňský kraj	9,5	(4.)	2,4	(7.)	x	x	1,9	(4.)	23,5	(1.)	2,9	(11.)
CZ04	Severozápad	7,1		.		x		.		6,1		6,8	
CZ041	Karlovarský kraj	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	6,0	(7.)
CZ042	Ústecký kraj	6,6	(5.)	.	.	x	x	.	.	6,1	(4.)	7,0	(3.)
CZ05	Severovýchod	.		7,2		x		0,9		17,1		5,0	
CZ051	Liberecký kraj	x	x	2,6	(6.)	x	x	x	x	x	x	4,2	(9.)
CZ052	Královéhradecký kraj	57,1	(1.)	x	x	x	x	0,3	(6.)	x	x	4,3	(8.)
CZ053	Pardubický kraj	x	x	6,7	(4.)	x	x	x	x	5,7	(5.)	7,3	(2.)
CZ06	Jihovýchod	4,6		4,5		4,2		2,6		5,4		4,5	
CZ061	Vysočina	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
CZ062	Jihomoravský kraj	4,0	(8.)	3,4	(5.)	3,4	(2.)	1,9	(2.)	5,2	(6.)	3,5	(10.)
CZ07	Střední Morava	9,5		47,1		x		3,8		7,8		9,3	
CZ071	Olomoucký kraj	6,3	(6.)	x	x	x	x	1,9	(3.)	6,6	(3.)	6,8	(4.)
CZ072	Zlínský kraj	43,6	(2.)	23,6	(2.)	x	x	x	x	8,4	(2.)	15,7	(1.)
CZ08	Moravskoslezsko	15,1		8,3		x		8,4		4,8		6,4	
CZ081	Moravskoslezský kraj	15,1	(3.)	8,3	(3.)	x	x	8,4	(1.)	4,8	(7.)	6,4	(5.)

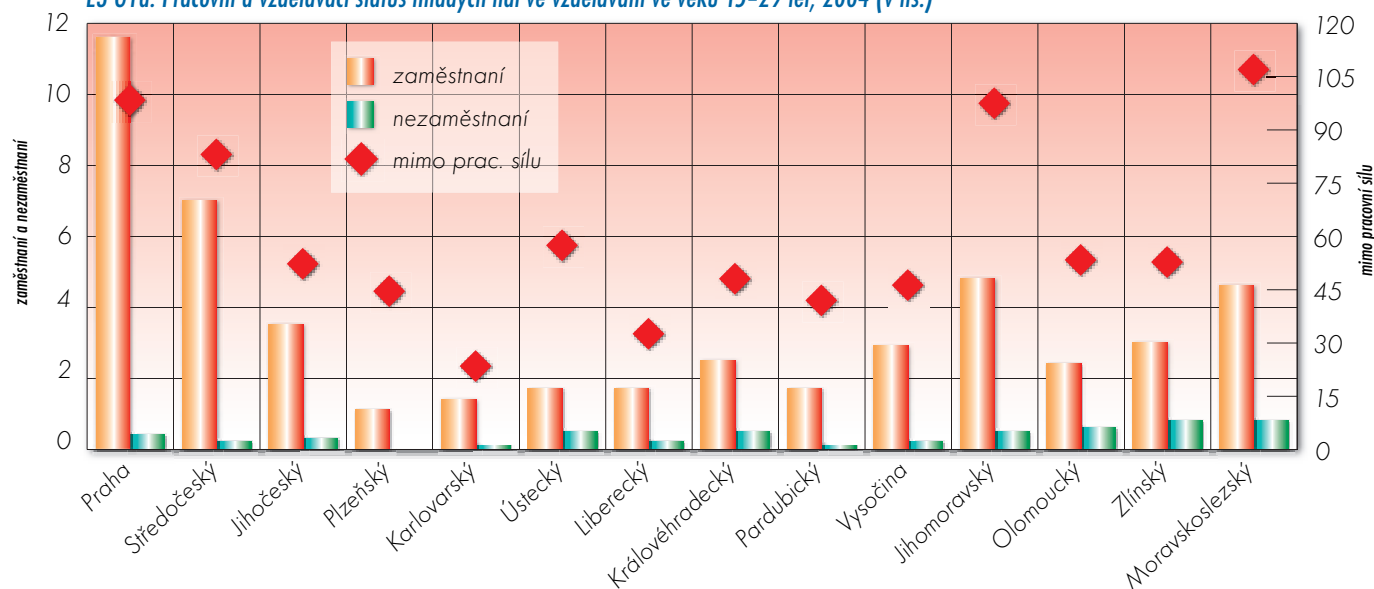
E2 G7: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – VŠ, 2003 a 2004 (v %)

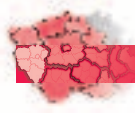

E3 T1: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–29 let, 2004 (v %)

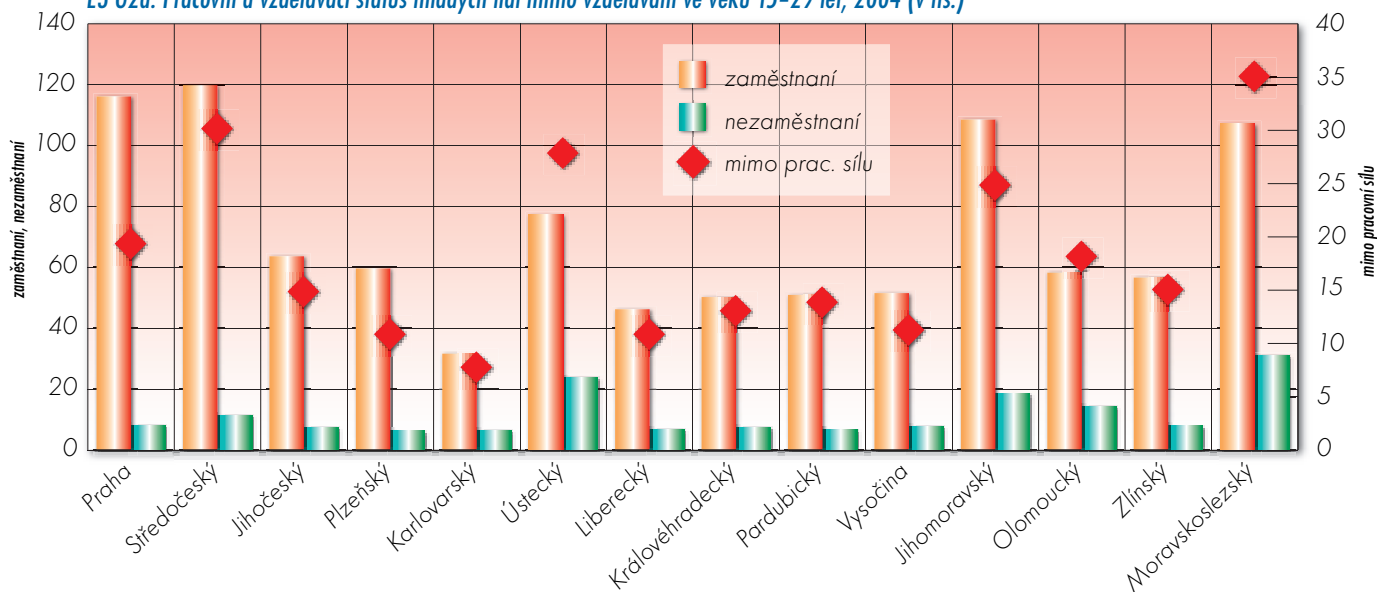
Území Věk	ve vzdělávání						mimo vzdělávání						Celkem
	v tom:			celkem	v tom:			celkem					
	zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu						
ČR celkem	2,2	0,2	36,2	38,6	43,5	7,0	10,9	61,4	100,0				
CZ01 Praha	4,6	0,1	38,7	43,4	45,9	3,1	7,6	56,6	100,0				
CZ011 Hlavní město Praha	4,6 (1.)	0,1 (11.)	38,7 (2.)	43,4 (1.)	45,9 (4.)	3,1 (14.)	7,6 (14.)	56,6 (14.)	100,0				
CZ02 Střední Čechy	2,8	0,1	32,9	35,8	47,8	4,5	11,9	64,2	100,0				
CZ021 Středočeský kraj	2,8 (2.)	0,1 (13.)	32,9 (11.)	35,8 (11.)	47,8 (2.)	4,5 (13.)	11,9 (5.)	64,2 (4.)	100,0				
CZ03 Jihozápad	1,8	0,1	36,5	38,4	47,0	5,0	9,6	61,6	100,0				
CZ031 Jihočeský kraj	2,5 (3.)	0,2 (6.)	36,7 (7.)	39,4 (6.)	45,1 (6.)	5,0 (11.)	10,4 (10.)	60,6 (9.)	100,0				
CZ032 Plzeňský kraj	0,9 (14.)	0,0 (14.)	36,3 (8.)	37,2 (10.)	49,1 (1.)	4,9 (12.)	8,8 (13.)	62,8 (5.)	100,0				
CZ04 Severozápad	1,2	0,3	31,0	32,5	42,3	11,6	13,7	67,5	100,0				
CZ041 Karlovarský kraj	2,0 (7.)	0,2 (9.)	32,9 (13.)	35,0 (12.)	45,3 (5.)	8,8 (4.)	10,9 (8.)	65,0 (3.)	100,0				
CZ042 Ústecký kraj	0,9 (13.)	0,3 (4.)	30,3 (14.)	31,5 (14.)	41,1 (12.)	12,6 (1.)	14,7 (1.)	68,5 (1.)	100,0				
CZ05 Severovýchod	1,8	0,2	36,4	38,4	44,3	6,1	11,2	61,6	100,0				
CZ051 Liberecký kraj	1,7 (9.)	0,2 (7.)	32,9 (12.)	34,8 (13.)	47,6 (3.)	6,7 (6.)	11,0 (7.)	65,2 (2.)	100,0				
CZ052 Královéhradecký kraj	2,0 (6.)	0,4 (3.)	39,3 (1.)	41,8 (2.)	41,6 (11.)	6,0 (8.)	10,7 (9.)	58,2 (13.)	100,0				
CZ053 Pardubický kraj	1,5 (12.)	0,1 (12.)	36,3 (9.)	37,9 (9.)	44,6 (7.)	5,6 (10.)	12,0 (4.)	62,1 (6.)	100,0				
CZ06 Jihovýchod	2,1	0,2	38,3	40,5	43,0	6,9	9,6	59,5	100,0				
CZ061 Vysočina	2,4 (4.)	0,2 (10.)	38,4 (4.)	41,0 (4.)	43,4 (8.)	6,3 (7.)	9,3 (12.)	59,0 (11.)	100,0				
CZ062 Jihomoravský kraj	1,9 (8.)	0,2 (8.)	38,2 (5.)	40,3 (5.)	42,8 (9.)	7,2 (5.)	9,7 (11.)	59,7 (10.)	100,0				
CZ07 Střední Morava	2,0	0,5	37,3	39,8	40,8	7,7	11,7	60,2	100,0				
CZ071 Olomoucký kraj	1,7 (10.)	0,4 (2.)	36,1 (10.)	38,2 (8.)	39,8 (13.)	9,6 (3.)	12,3 (2.)	61,8 (7.)	100,0				
CZ072 Zlínský kraj	2,3 (5.)	0,6 (1.)	38,6 (3.)	41,5 (3.)	41,8 (10.)	5,7 (9.)	11,0 (6.)	58,5 (12.)	100,0				
CZ08 Moravskoslezsko	1,6	0,3	37,4	39,3	37,6	10,8	12,2	60,7	100,0				
CZ081 Moravskoslezský kraj	1,6 (11.)	0,3 (5.)	37,4 (6.)	39,3 (7.)	37,6 (14.)	10,8 (2.)	12,2 (3.)	60,7 (8.)	100,0				

E3 G1a: Pracovní a vzdělávací status mladých lidí ve vzdělávání ve věku 15–29 let, 2004 (v tis.)

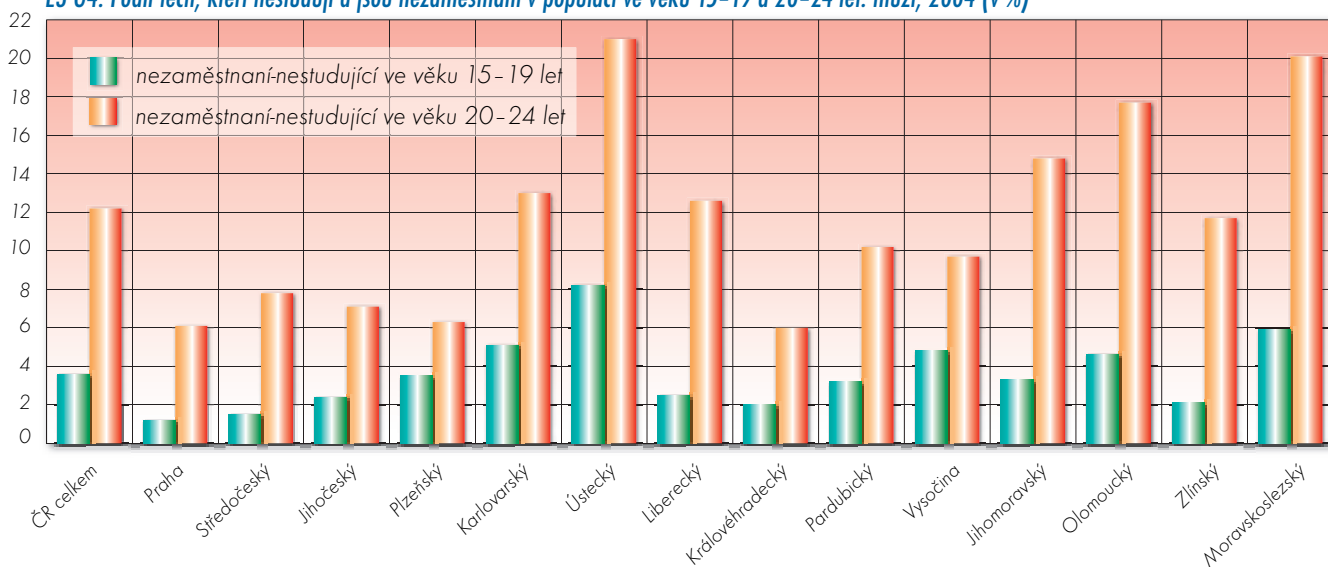

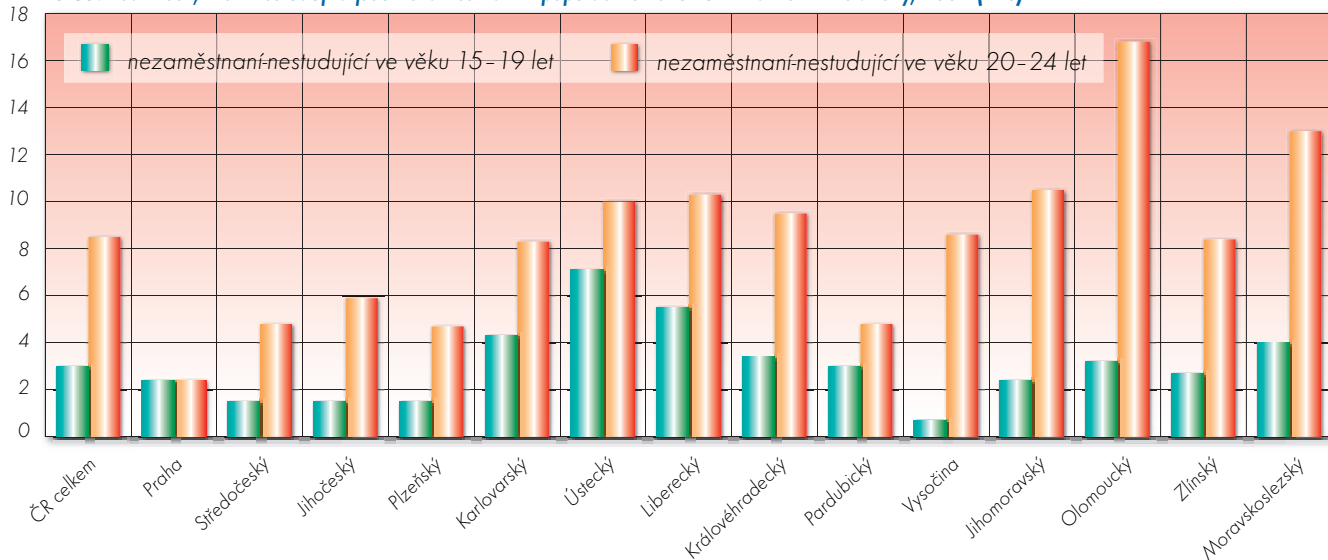
E3 G2a: Pracovní a vzdělávací status mladých lidí mimo vzdělávání ve věku 15-29 let, 2004 (v tis.)

E3 G4: Podíl těch, kteří nestudují a jsou nezaměstnaní v populaci ve věku 15-19 a 20-24 let: muži, 2004 (v %)

E3 G5: Podíl těch, kteří nestudují a jsou nezaměstnaní v populaci ve věku 15-19 a 20-24 let: ženy, 2004 (v %)

E3 T2: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–19 let, 2004 (v %)

Území Věk		ve vzdělávání						mimo vzdělávání						Celkem
		v tom:			celkem	v tom:			celkem					
		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu						
ČR celkem		0,9	28,6	86,6	87,8	4,1	3,3	4,7	12,2	100,0				
CZ01	Praha	1,3	0,1	87,1	88,6	2,2	1,8	7,4	11,4	100,0				
CZ011	Hlavní město Praha	1,3 (4.)	0,1 (12.)	87,1 (7.)	88,6 (7.)	2,2 (14.)	1,8 (13.)	7,4 (1.)	11,4 (8.)	100,0				
CZ02	Střední Čechy	3,3	0,1	83,4	86,8	4,9	1,5	6,8	13,2	100,0				
CZ021	Středočeský kraj	3,3 (1.)	0,1 (11.)	83,4 (12.)	86,8 (9.)	4,9 (6.)	1,5 (14.)	6,8 (2.)	13,2 (6.)	100,0				
CZ03	Jihozápad	0,8	0,0	87,5	88,3	4,9	2,2	4,6	11,7	100,0				
CZ031	Jihočeský kraj	1,4 (2.)	0,1 (13.)	88,5 (4.)	89,9 (3.)	3,9 (10.)	1,9 (12.)	4,2 (8.)	10,1 (12.)	100,0				
CZ032	Plzeňský kraj	- (14.)	- (14.)	86,4 (9.)	86,4 (10.)	6,2 (3.)	2,5 (10.)	5,0 (5.)	13,6 (5.)	100,0				
CZ04	Severozápad	0,2	0,2	81,9	82,4	5,5	6,8	5,3	17,6	100,0				
CZ041	Karlovarský kraj	0,4 (10.)	0,3 (6.)	82,8 (13.)	83,5 (13.)	7,4 (1.)	4,7 (3.)	4,4 (7.)	16,5 (2.)	100,0				
CZ042	Ústecký kraj	0,1 (12.)	0,2 (7.)	81,6 (14.)	81,9 (14.)	4,7 (8.)	7,6 (1.)	5,7 (4.)	18,1 (1.)	100,0				
CZ05	Severovýchod	0,6	0,5	87,2	88,3	5,1	3,2	3,4	11,7	100,0				
CZ051	Liberecký kraj	0,5 (8.)	0,4 (5.)	83,9 (10.)	84,8 (12.)	6,5 (2.)	3,9 (4.)	4,7 (6.)	15,2 (3.)	100,0				
CZ052	Královéhradecký kraj	0,7 (5.)	0,8 (1.)	90,2 (2.)	91,7 (1.)	3,3 (11.)	2,7 (9.)	2,3 (14.)	8,3 (14.)	100,0				
CZ053	Pardubický kraj	0,6 (7.)	0,2 (10.)	86,8 (8.)	87,6 (8.)	5,8 (4.)	3,1 (6.)	3,5 (10.)	12,4 (7.)	100,0				
CZ06	Jihovýchod	0,5	0,3	89,5	90,3	3,4	2,8	3,4	9,7	100,0				
CZ061	Vysočina	1,3 (3.)	0,5 (4.)	88,0 (6.)	89,8 (4.)	4,9 (7.)	2,8 (8.)	2,6 (13.)	10,2 (11.)	100,0				
CZ062	Jihomoravský kraj	0,1 (13.)	0,2 (8.)	90,3 (1.)	90,6 (2.)	2,7 (12.)	2,9 (7.)	3,8 (9.)	9,4 (13.)	100,0				
CZ07	Střední Morava	0,5	0,6	85,8	86,9	4,9	3,2	5,1	13,1	100,0				
CZ071	Olomoucký kraj	0,7 (6.)	0,7 (2.)	83,5 (11.)	84,9 (11.)	4,6 (9.)	3,9 (5.)	6,6 (3.)	15,1 (4.)	100,0				
CZ072	Zlínský kraj	0,2 (11.)	0,5 (3.)	88,3 (5.)	89,0 (6.)	5,1 (5.)	2,4 (11.)	3,5 (11.)	11,0 (9.)	100,0				
CZ08	Moravskoslezsko	0,5	0,2	88,6	89,4	2,3	5,0	3,4	10,6	100,0				
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,5 (9.)	0,2 (9.)	88,6 (3.)	89,4 (5.)	2,3 (13.)	5,0 (2.)	3,4 (12.)	10,6 (10.)	100,0				

E3 T3: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 20–24 let, 2004 (v %)

Území Věk		ve vzdělávání						mimo vzdělávání						Celkem
		v tom:			celkem	v tom:			celkem					
		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu						
ČR celkem		33,4	2,4	0,3	30,7	47,5	10,4	8,7	66,6	97,3				
CZ01	Praha	47,9	4,8	0,1	43,1	42,3	4,3	5,5	52,1	95,2				
CZ011	Hlavní město Praha	47,9 (1.)	4,8 (1.)	0,1 (11.)	43,1 (1.)	42,3 (12.)	4,3 (14.)	5,5 (12.)	52,1 (14.)	95,2				
CZ02	Střední Čechy	30,2	2,8	0,1	27,3	54,7	6,3	8,8	69,8	97,1				
CZ021	Středočeský kraj	30,2 (10.)	2,8 (5.)	0,1 (8.)	27,3 (11.)	54,7 (3.)	6,3 (12.)	8,8 (7.)	69,8 (5.)	97,1				
CZ03	Jihozápad	33,3	2,9	0,3	30,1	53,3	6,1	7,4	66,7	96,8				
CZ031	Jihočeský kraj	33,7 (7.)	3,9 (2.)	0,5 (4.)	29,3 (8.)	50,4 (6.)	6,5 (11.)	9,3 (5.)	66,3 (8.)	95,6				
CZ032	Plzeňský kraj	32,7 (8.)	1,7 (11.)	0,1 (10.)	30,9 (7.)	56,6 (1.)	5,5 (13.)	5,2 (13.)	67,3 (7.)	98,2				
CZ04	Severozápad	21,5	1,4	0,4	19,7	48,7	14,3	15,5	78,5	98,2				
CZ041	Karlovarský kraj	24,7 (13.)	3,4 (3.)	0,2 (6.)	21,0 (13.)	54,8 (2.)	10,7 (6.)	9,9 (3.)	75,3 (2.)	96,3				
CZ042	Ústecký kraj	20,3 (14.)	0,6 (14.)	0,5 (3.)	19,2 (14.)	46,4 (8.)	15,6 (3.)	17,6 (1.)	79,7 (1.)	98,9				
CZ05	Severovýchod	33,4	2,5	0,2	30,7	50,3	8,8	7,5	66,6	97,3				
CZ051	Liberecký kraj	27,0 (12.)	1,8 (10.)	- (13.)	25,2 (12.)	53,1 (4.)	11,5 (5.)	8,4 (8.)	73,0 (3.)	98,2				
CZ052	Královéhradecký kraj	41,3 (2.)	3,3 (4.)	0,4 (5.)	37,6 (2.)	45,8 (11.)	7,7 (9.)	5,1 (14.)	58,7 (13.)	96,3				
CZ053	Pardubický kraj	30,4 (9.)	2,3 (7.)	0,1 (12.)	28,1 (9.)	52,6 (5.)	7,6 (10.)	9,4 (4.)	69,6 (6.)	97,7				
CZ06	Jihovýchod	35,4	2,0	0,2	33,3	47,0	11,6	6,1	64,6	97,9				
CZ061	Vysočina	35,7 (4.)	2,2 (8.)	- (13.)	33,5 (4.)	49,4 (7.)	9,2 (8.)	5,7 (11.)	64,3 (11.)	97,8				
CZ062	Jihomoravský kraj	35,2 (5.)	1,8 (9.)	0,2 (7.)	33,1 (5.)	45,8 (10.)	12,7 (4.)	6,2 (10.)	64,8 (10.)	97,9				
CZ07	Střední Morava	35,5	1,9	0,4	33,2	42,3	13,8	8,4	64,5	97,7				
CZ071	Olomoucký kraj	35,0 (6.)	1,1 (13.)	0,1 (9.)	33,8 (3.)	38,7 (14.)	17,3 (1.)	9,0 (6.)	65,0 (9.)	98,8				
CZ072	Zlínský kraj	36,0 (3.)	2,8 (6.)	0,7 (1.)	32,6 (6.)	46,2 (9.)	10,1 (7.)	7,7 (9.)	64,0 (12.)	96,5				
CZ08	Moravskoslezsko	29,8	1,6	0,6	27,7	42,1	16,7	11,4	70,2	97,9				
CZ081	Moravskoslezský kraj	29,8 (11.)	1,6 (12.)	0,6 (2.)	27,7 (10.)	42,1 (13.)	16,7 (2.)	11,4 (2.)	70,2 (4.)	97,9				

E3 T4: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 25–29 let, 2004 (v %)

Území Věk		ve vzdělávání						mimo vzdělávání						Celkem
		v tom:				celkem	v tom:				celkem			
		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu			zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu					
ČR celkem		2,9	0,2	3,6	6,7	69,1	6,9	17,3	93,3	100,0				
CZ01	Praha	6,5	0,2	6,1	12,8	75,1	3,0	9,2	87,2	100,0				
CZ011	Hlavní město Praha	6,5 (1.)	0,2 (3.)	6,1 (1.)	12,8 (1.)	75,1 (1.)	3,0 (14.)	9,2 (14.)	87,2 (14.)	100,0				
CZ02	Střední Čechy	2,5	0,1	1,4	4,0	72,8	5,1	18,1	96,0	100,0				
CZ021	Středočeský kraj	2,5 (8.)	0,1 (11.)	1,4 (13.)	4,0 (13.)	72,8 (4.)	5,1 (11.)	18,1 (7.)	96,0 (2.)	100,0				
CZ03	Jihozápad	1,5	0,1	3,9	5,6	73,0	6,2	15,3	94,4	100,0				
CZ031	Jihočeský kraj	2,1 (9.)	0,2 (5.)	3,6 (8.)	5,9 (8.)	72,0 (5.)	6,1 (8.)	16,0 (12.)	94,1 (7.)	100,0				
CZ032	Plzeňský kraj	0,9 (14.)	- (14.)	4,4 (5.)	5,2 (10.)	74,1 (2.)	6,2 (7.)	14,4 (13.)	94,8 (5.)	100,0				
CZ04	Severozápad	1,8	0,1	1,6	3,6	65,0	12,9	18,5	96,4	100,0				
CZ041	Karlovarský kraj	2,1 (10.)	0,1 (9.)	3,4 (9.)	5,6 (9.)	67,3 (8.)	10,3 (3.)	16,7 (11.)	94,4 (6.)	100,0				
CZ042	Ústecký kraj	1,7 (12.)	0,1 (6.)	0,9 (14.)	2,8 (14.)	64,1 (13.)	13,9 (1.)	19,2 (6.)	97,2 (1.)	100,0				
CZ05	Severovýchod	2,0	0,1	3,2	5,4	68,7	6,0	19,9	94,6	100,0				
CZ051	Liberecký kraj	2,6 (7.)	0,2 (4.)	1,5 (12.)	4,3 (12.)	73,2 (3.)	4,9 (12.)	17,6 (9.)	95,7 (3.)	100,0				
CZ052	Královéhradecký kraj	2,1 (11.)	0,1 (8.)	2,8 (11.)	4,9 (11.)	66,6 (11.)	7,2 (5.)	21,3 (1.)	95,1 (4.)	100,0				
CZ053	Pardubický kraj	1,6 (13.)	0,1 (10.)	5,1 (3.)	6,8 (5.)	67,0 (9.)	5,8 (9.)	20,3 (2.)	93,2 (10.)	100,0				
CZ06	Jihovýchod	3,3	0,1	4,2	7,6	69,2	6,1	17,1	92,4	100,0				
CZ061	Vysočina	3,5 (2.)	0,1 (13.)	3,7 (7.)	7,2 (4.)	68,5 (7.)	6,7 (6.)	17,6 (8.)	92,8 (11.)	100,0				
CZ062	Jihomoravský kraj	3,3 (4.)	0,1 (7.)	4,4 (4.)	7,8 (3.)	69,5 (6.)	5,8 (10.)	16,9 (10.)	92,2 (12.)	100,0				
CZ07	Střední Morava	3,1	0,5	4,2	7,8	66,6	6,2	19,4	92,2	100,0				
CZ071	Olomoucký kraj	2,8 (5.)	0,5 (2.)	3,2 (10.)	6,5 (7.)	66,6 (12.)	7,6 (4.)	19,2 (5.)	93,5 (8.)	100,0				
CZ072	Zlínský kraj	3,4 (3.)	0,5 (1.)	5,3 (2.)	9,2 (2.)	66,6 (10.)	4,5 (13.)	19,6 (4.)	90,8 (13.)	100,0				
CZ08	Moravskoslezsko	2,6	0,1	3,9	6,5	62,7	10,7	20,1	93,5	100,0				
CZ081	Moravskoslezský kraj	2,6 (6.)	0,1 (12.)	3,9 (6.)	6,5 (6.)	62,7 (14.)	10,7 (2.)	20,1 (3.)	93,5 (9.)	100,0				

E3 T5: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–29 let: muži, 2004 (v %)

Území Věk		ve vzdělávání						mimo vzdělávání						Celkem
		v tom:				celkem	v tom:				celkem			
		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu			zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu					
ČR celkem		2,3	0,2	35,6	38,1	51,1	7,4	3,4	61,9	100,0				
CZ01	Praha	4,6	0,2	40,2	45,0	47,8	3,5	3,7	55,0	100,0				
CZ011	Hlavní město Praha	4,6 (1.)	0,2 (8.)	40,2 (1.)	45,0 (1.)	47,8 (13.)	3,5 (14.)	3,7 (5.)	55,0 (14.)	100,0				
CZ02	Střední Čechy	2,9	0,1	31,8	34,9	56,9	4,3	3,9	65,1	100,0				
CZ021	Středočeský kraj	2,9 (3.)	0,1 (13.)	31,8 (14.)	34,9 (12.)	56,9 (1.)	4,3 (13.)	3,9 (4.)	65,1 (3.)	100,0				
CZ03	Jihozápad	2,2	0,1	34,7	36,9	54,1	5,3	3,7	63,1	100,0				
CZ031	Jihočeský kraj	3,1 (2.)	0,2 (9.)	34,9 (9.)	38,2 (6.)	52,5 (7.)	5,3 (12.)	4,0 (2.)	61,8 (9.)	100,0				
CZ032	Plzeňský kraj	1,0 (13.)	- (14.)	34,3 (10.)	35,4 (11.)	56,1 (2.)	5,3 (11.)	3,2 (9.)	64,6 (4.)	100,0				
CZ04	Severozápad	0,8	0,3	32,3	33,5	49,2	13,6	3,7	66,5	100,0				
CZ041	Karlovarský kraj	1,4 (12.)	0,1 (10.)	32,8 (12.)	34,3 (13.)	53,0 (6.)	9,9 (3.)	2,8 (11.)	65,7 (2.)	100,0				
CZ042	Ústecký kraj	0,6 (14.)	0,4 (3.)	32,2 (13.)	33,2 (14.)	47,9 (12.)	15,0 (1.)	4,0 (3.)	66,8 (1.)	100,0				
CZ05	Severovýchod	2,0	0,3	36,1	38,4	52,2	6,2	3,2	61,6	100,0				
CZ051	Liberecký kraj	2,3 (6.)	0,3 (5.)	33,2 (11.)	35,7 (10.)	53,4 (5.)	6,2 (8.)	4,6 (1.)	64,3 (5.)	100,0				
CZ052	Královéhradecký kraj	2,0 (8.)	0,5 (2.)	39,3 (2.)	41,8 (2.)	50,0 (10.)	6,5 (6.)	1,8 (14.)	58,2 (13.)	100,0				
CZ053	Pardubický kraj	1,8 (9.)	0,2 (7.)	35,1 (8.)	37,1 (9.)	53,6 (4.)	5,8 (10.)	3,4 (8.)	62,9 (6.)	100,0				
CZ06	Jihovýchod	2,2	0,1	36,3	38,6	51,9	7,0	2,6	61,4	100,0				
CZ061	Vysočina	2,4 (5.)	0,1 (11.)	35,3 (7.)	37,9 (7.)	53,6 (3.)	6,0 (9.)	2,5 (13.)	62,1 (8.)	100,0				
CZ062	Jihomoravský kraj	2,1 (7.)	0,1 (12.)	36,7 (4.)	38,9 (3.)	51,1 (9.)	7,4 (5.)	2,6 (12.)	61,1 (12.)	100,0				
CZ07	Střední Morava	2,0	0,4	35,8	38,2	50,4	7,9	3,5	61,8	100,0				
CZ071	Olomoucký kraj	1,5 (11.)	0,2 (6.)	35,9 (5.)	37,6 (8.)	49,6 (11.)	9,2 (4.)	3,6 (6.)	62,4 (7.)	100,0				
CZ072	Zlínský kraj	2,5 (4.)	0,7 (1.)	35,7 (6.)	38,9 (5.)	51,2 (8.)	6,4 (7.)	3,5 (7.)	61,1 (10.)	100,0				
CZ08	Moravskoslezsko	1,7	0,3	36,9	38,9	46,2	11,8	3,1	61,1	100,0				
CZ081	Moravskoslezský kraj	1,7 (10.)	0,3 (4.)	36,9 (3.)	38,9 (4.)	46,2 (14.)	11,8 (2.)	3,1 (10.)	61,1 (11.)	100,0				

E3 T6: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–19 let: muži, 2004 (v %)

Území Věk		ve vzdělávání					mimo vzdělávání					Celkem
		v tom:			celkem	v tom:			celkem			
		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu				
ČR celkem		0,9	0,2	86,5	87,6	4,8	3,6	3,9	12,4	100,0		
CZ01	Praha	0,3	-	89,7	90,0	2,5	1,2	6,3	10,0	100,0		
CZ011	Hlavní město Praha	0,3 (10.)	- (11.)	89,7 (2.)	90,0 (2.)	2,5 (14.)	1,2 (14.)	6,3 (1.)	10,0 (13.)	100,0		
CZ02	Střední Čechy	3,7	-	82,8	86,5	6,5	1,5	5,6	13,5	100,0		
CZ021	Středočeský kraj	3,7 (1.)	- (11.)	82,8 (14.)	86,5 (8.)	6,5 (5.)	1,5 (13.)	5,6 (2.)	13,5 (7.)	100,0		
CZ03	Jihozápad	0,9	0,1	85,3	86,3	5,8	2,9	5,0	13,7	100,0		
CZ031	Jihočeský kraj	1,7 (3.)	0,1 (9.)	86,4 (7.)	88,2 (6.)	4,5 (9.)	2,4 (10.)	4,9 (6.)	11,8 (9.)	100,0		
CZ032	Plzeňský kraj	- (13.)	- (11.)	83,9 (11.)	83,9 (13.)	7,5 (2.)	3,5 (6.)	5,1 (5.)	16,1 (2.)	100,0		
CZ04	Severozápad	0,1	0,2	84,1	84,4	4,7	7,3	3,5	15,6	100,0		
CZ041	Karlovarský kraj	0,2 (11.)	- (11.)	83,3 (13.)	83,5 (14.)	9,1 (1.)	5,1 (3.)	2,3 (12.)	16,5 (1.)	100,0		
CZ042	Ústecký kraj	- (13.)	0,3 (5.)	84,5 (8.)	84,8 (11.)	3,0 (12.)	8,2 (1.)	4,0 (7.)	15,2 (4.)	100,0		
CZ05	Severovýchod	0,6	0,6	87,5	88,8	6,1	2,6	2,5	11,2	100,0		
CZ051	Liberecký kraj	0,4 (9.)	0,4 (4.)	84,3 (9.)	85,1 (10.)	7,1 (4.)	2,5 (9.)	5,3 (4.)	14,9 (5.)	100,0		
CZ052	Královéhradecký kraj	0,8 (5.)	1,1 (1.)	90,9 (1.)	92,8 (1.)	4,4 (10.)	2,0 (12.)	0,8 (14.)	7,2 (14.)	100,0		
CZ053	Pardubický kraj	0,7 (6.)	0,2 (8.)	86,6 (6.)	87,5 (7.)	7,2 (3.)	3,2 (8.)	2,0 (13.)	12,5 (8.)	100,0		
CZ06	Jihovýchod	0,8	0,2	87,6	88,6	4,2	3,8	3,4	11,4	100,0		
CZ061	Vysočina	1,9 (2.)	0,3 (6.)	84,0 (10.)	86,2 (9.)	6,3 (6.)	4,8 (4.)	2,8 (9.)	13,8 (6.)	100,0		
CZ062	Jihomoravský kraj	0,2 (12.)	0,2 (7.)	89,4 (3.)	89,8 (3.)	3,2 (11.)	3,3 (7.)	3,6 (8.)	10,2 (12.)	100,0		
CZ07	Střední Morava	0,5	0,6	86,0	87,1	5,5	3,4	4,0	12,9	100,0		
CZ071	Olomoucký kraj	0,4 (8.)	0,5 (3.)	83,6 (12.)	84,6 (12.)	5,4 (8.)	4,6 (5.)	5,5 (3.)	15,4 (3.)	100,0		
CZ072	Zlínský kraj	0,5 (7.)	0,7 (2.)	88,6 (4.)	89,7 (4.)	5,6 (7.)	2,1 (11.)	2,6 (10.)	10,3 (11.)	100,0		
CZ08	Moravskoslezsko	0,8	0,1	87,8	88,7	3,0	5,9	2,4	11,3	100,0		
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,8 (4.)	0,1 (10.)	87,8 (5.)	88,7 (5.)	3,0 (13.)	5,9 (2.)	2,4 (11.)	11,3 (10.)	100,0		

E3 T7: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 20–24 let: muži, 2004 (v %)

Území Věk		ve vzdělávání					mimo vzdělávání					Celkem
		v tom:			celkem	v tom:			celkem			
		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu				
ČR celkem		2,4	0,3	28,7	31,5	52,6	12,2	3,6	68,5	100,0		
CZ01	Praha	4,5	-	44,7	49,2	40,8	6,1	3,9	50,8	100,0		
CZ011	Hlavní město Praha	4,5 (2.)	- (11.)	44,7 (1.)	49,2 (1.)	40,8 (14.)	6,1 (13.)	3,9 (6.)	50,8 (14.)	100,0		
CZ02	Střední Čechy	3,1	0,2	24,0	27,3	61,2	7,8	3,8	72,7	100,0		
CZ021	Středočeský kraj	3,1 (5.)	0,2 (7.)	24,0 (11.)	27,3 (11.)	61,2 (2.)	7,8 (10.)	3,8 (7.)	72,7 (4.)	100,0		
CZ03	Jihozápad	3,3	0,2	27,6	31,1	58,6	6,7	3,5	68,9	100,0		
CZ031	Jihočeský kraj	4,8 (1.)	0,4 (6.)	27,3 (7.)	32,5 (4.)	55,6 (8.)	7,1 (11.)	4,8 (2.)	67,5 (11.)	100,0		
CZ032	Plzeňský kraj	1,5 (11.)	- (11.)	28,0 (6.)	29,5 (7.)	62,2 (1.)	6,3 (12.)	2,0 (13.)	70,5 (8.)	100,0		
CZ04	Severozápad	0,8	0,7	22,0	23,5	52,2	18,9	5,4	76,5	100,0		
CZ041	Karlovarský kraj	2,8 (7.)	0,5 (4.)	20,7 (14.)	24,0 (13.)	59,7 (4.)	13,0 (5.)	3,3 (10.)	76,0 (2.)	100,0		
CZ042	Ústecký kraj	0,1 (14.)	0,8 (1.)	22,5 (12.)	23,4 (14.)	49,5 (11.)	21,0 (1.)	6,1 (1.)	76,6 (1.)	100,0		
CZ05	Severovýchod	3,1	0,2	27,8	31,2	56,4	9,4	3,0	68,8	100,0		
CZ051	Liberecký kraj	2,4 (8.)	- (11.)	25,2 (9.)	27,6 (10.)	55,8 (7.)	12,6 (6.)	4,0 (5.)	72,4 (5.)	100,0		
CZ052	Královéhradecký kraj	3,7 (3.)	0,5 (5.)	35,4 (2.)	39,6 (2.)	53,5 (9.)	6,0 (14.)	0,9 (14.)	60,4 (13.)	100,0		
CZ053	Pardubický kraj	3,1 (4.)	0,1 (9.)	22,1 (13.)	25,3 (12.)	60,0 (3.)	10,2 (8.)	4,5 (3.)	74,7 (3.)	100,0		
CZ06	Jihovýchod	1,9	0,1	28,9	30,9	53,2	13,2	2,8	69,1	100,0		
CZ061	Vysočina	2,4 (9.)	- (11.)	28,3 (5.)	30,7 (6.)	56,4 (5.)	9,7 (9.)	3,2 (11.)	69,3 (9.)	100,0		
CZ062	Jihomoravský kraj	1,7 (10.)	0,1 (10.)	29,2 (4.)	31,0 (5.)	51,6 (10.)	14,8 (4.)	2,5 (12.)	69,0 (10.)	100,0		
CZ07	Střední Morava	2,0	0,5	28,5	30,9	50,5	14,8	3,7	69,1	100,0		
CZ071	Olomoucký kraj	1,2 (12.)	0,2 (8.)	32,0 (3.)	33,4 (3.)	45,5 (13.)	17,7 (3.)	3,4 (9.)	66,6 (12.)	100,0		
CZ072	Zlínský kraj	2,9 (6.)	0,8 (2.)	24,7 (10.)	28,4 (9.)	55,9 (6.)	11,7 (7.)	4,1 (4.)	71,6 (6.)	100,0		
CZ08	Moravskoslezsko	1,0	0,7	27,1	28,8	47,4	20,1	3,6	71,2	100,0		
CZ081	Moravskoslezský kraj	1,0 (13.)	0,7 (3.)	27,1 (8.)	28,8 (8.)	47,4 (12.)	20,1 (2.)	3,6 (8.)	71,2 (7.)	100,0		

E3 T8: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 25–29 let: muži, 2004 (v %)

Území Věk		ve vzdělávání						mimo vzdělávání						Celkem
		v tom:				celkem	v tom:				celkem			
		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu			zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu					
ČR celkem		3,1	0,1	3,6	6,9	84,0	6,4	2,7	93,1	100,0				
CZ01	Praha	7,3	0,4	6,6	14,3	80,7	3,0	2,0	85,7	100,0				
CZ011	Hlavní město Praha	7,3 (1.)	0,4 (2.)	6,6 (2.)	14,3 (1.)	80,7 (12.)	3,0 (14.)	2,0 (12.)	85,7 (14.)	100,0				
CZ02	Střední Čechy	2,3	0,1	1,3	3,7	89,9	3,7	2,8	96,3	100,0				
CZ021	Středočeský kraj	2,3 (9.)	0,1 (8.)	1,3 (13.)	3,7 (13.)	89,9 (1.)	3,7 (13.)	2,8 (7.)	96,3 (2.)	100,0				
CZ03	Jihozápad	2,1	-	2,7	4,8	86,5	5,9	2,8	95,2	100,0				
CZ031	Jihočeský kraj	2,7 (7.)	- (9.)	2,1 (11.)	4,8 (11.)	86,4 (4.)	6,0 (5.)	2,7 (9.)	95,2 (4.)	100,0				
CZ032	Plzeňský kraj	1,4 (13.)	- (9.)	3,4 (8.)	4,9 (10.)	86,5 (3.)	5,9 (6.)	2,8 (6.)	95,1 (5.)	100,0				
CZ04	Severozápad	1,4	0,1	1,3	2,8	80,8	14,1	2,4	97,2	100,0				
CZ041	Karlovarský kraj	1,2 (14.)	- (9.)	2,7 (10.)	3,9 (12.)	82,2 (10.)	11,1 (2.)	2,7 (8.)	96,1 (3.)	100,0				
CZ042	Ústecký kraj	1,5 (12.)	0,1 (5.)	0,8 (14.)	2,4 (14.)	80,2 (13.)	15,1 (1.)	2,3 (10.)	97,6 (1.)	100,0				
CZ05	Severovýchod	2,2	0,2	4,5	6,9	83,0	6,3	3,8	93,1	100,0				
CZ051	Liberecký kraj	3,6 (4.)	0,4 (3.)	1,9 (12.)	5,9 (8.)	85,7 (6.)	3,9 (11.)	4,5 (1.)	94,1 (7.)	100,0				
CZ052	Královéhradecký kraj	1,6 (11.)	- (9.)	3,9 (6.)	5,4 (9.)	81,2 (11.)	10,2 (3.)	3,2 (5.)	94,6 (6.)	100,0				
CZ053	Pardubický kraj	1,6 (10.)	0,2 (4.)	7,5 (1.)	9,3 (2.)	82,8 (9.)	4,3 (10.)	3,7 (3.)	90,7 (13.)	100,0				
CZ06	Jihovýchod	3,5	0,0	4,0	7,5	86,6	4,1	1,8	92,5	100,0				
CZ061	Vysočina	2,8 (6.)	0,1 (7.)	3,1 (9.)	6,0 (7.)	88,5 (2.)	3,9 (12.)	1,7 (14.)	94,0 (8.)	100,0				
CZ062	Jihomoravský kraj	3,8 (3.)	- (9.)	4,4 (3.)	8,2 (3.)	85,7 (5.)	4,3 (9.)	1,9 (13.)	91,8 (12.)	100,0				
CZ07	Střední Morava	3,1	0,3	4,0	7,4	84,1	5,5	3,0	92,6	100,0				
CZ071	Olomoucký kraj	2,4 (8.)	- (9.)	4,3 (4.)	6,7 (6.)	85,3 (7.)	5,8 (7.)	2,3 (11.)	93,3 (9.)	100,0				
CZ072	Zlínský kraj	3,9 (2.)	0,6 (1.)	3,8 (7.)	8,2 (4.)	82,8 (8.)	5,3 (8.)	3,8 (2.)	91,8 (11.)	100,0				
CZ08	Moravskoslezsko	2,9	0,1	4,1	7,1	80,2	9,4	3,3	92,9	100,0				
CZ081	Moravskoslezský kraj	2,9 (5.)	0,1 (6.)	4,1 (5.)	7,1 (5.)	80,2 (14.)	9,4 (4.)	3,3 (4.)	92,9 (10.)	100,0				

E3 T9: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–29 let: ženy, 2004 (v %)

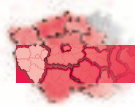
Území Věk		ve vzdělávání						mimo vzdělávání						Celkem
		v tom:				celkem	v tom:				celkem			
		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu			zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu					
ČR celkem		2,1	0,2	36,9	39,2	35,5	6,5	18,8	60,8	100,0				
CZ01	Praha	4,6	0,1	37,0	41,7	44,1	2,6	11,6	58,3	100,0				
CZ011	Hlavní město Praha	4,6 (1.)	0,1 (11.)	37,0 (9.)	41,7 (4.)	44,1 (1.)	2,6 (14.)	11,6 (14.)	58,3 (11.)	100,0				
CZ02	Střední Čechy	2,7	0,1	34,0	36,8	38,4	4,6	20,3	63,2	100,0				
CZ021	Středočeský kraj	2,7 (2.)	0,1 (12.)	34,0 (11.)	36,8 (11.)	38,4 (4.)	4,6 (12.)	20,3 (5.)	63,2 (4.)	100,0				
CZ03	Jihozápad	1,3	0,2	38,4	39,9	39,6	4,7	15,8	60,1	100,0				
CZ031	Jihočeský kraj	1,9 (8.)	0,3 (4.)	38,5 (5.)	40,7 (6.)	37,5 (5.)	4,8 (11.)	17,0 (11.)	59,3 (9.)	100,0				
CZ032	Plzeňský kraj	0,7 (14.)	0,1 (13.)	38,3 (6.)	39,0 (8.)	41,9 (2.)	4,5 (13.)	14,5 (13.)	61,0 (7.)	100,0				
CZ04	Severozápad	1,6	0,2	29,6	31,4	35,0	9,5	24,1	68,6	100,0				
CZ041	Karlovarský kraj	2,6 (3.)	0,2 (7.)	32,9 (12.)	35,8 (12.)	37,5 (6.)	7,6 (4.)	19,1 (7.)	64,2 (3.)	100,0				
CZ042	Ústecký kraj	1,2 (11.)	0,2 (9.)	28,4 (14.)	29,8 (14.)	34,1 (9.)	10,2 (1.)	26,0 (1.)	70,2 (1.)	100,0				
CZ05	Severovýchod	1,5	0,2	36,7	38,4	36,1	5,9	19,6	61,6	100,0				
CZ051	Liberecký kraj	1,1 (13.)	0,1 (10.)	32,6 (13.)	33,8 (13.)	41,5 (3.)	7,1 (5.)	17,6 (9.)	66,2 (2.)	100,0				
CZ052	Královéhradecký kraj	2,1 (5.)	0,3 (3.)	39,3 (4.)	41,7 (3.)	32,8 (10.)	5,5 (8.)	20,0 (6.)	58,3 (12.)	100,0				
CZ053	Pardubický kraj	1,2 (12.)	0,1 (14.)	37,4 (8.)	38,7 (10.)	35,1 (7.)	5,3 (9.)	20,9 (4.)	61,3 (5.)	100,0				
CZ06	Jihovýchod	1,9	0,3	40,4	42,6	33,6	6,9	16,9	57,4	100,0				
CZ061	Vysočina	2,5 (4.)	0,2 (8.)	41,8 (1.)	44,4 (1.)	32,5 (11.)	6,6 (7.)	16,5 (12.)	55,6 (14.)	100,0				
CZ062	Jihomoravský kraj	1,7 (9.)	0,3 (5.)	39,8 (3.)	41,7 (5.)	34,1 (8.)	7,0 (6.)	17,1 (10.)	58,3 (10.)	100,0				
CZ07	Střední Morava	1,9	0,6	38,9	41,4	30,8	7,6	20,2	58,6	100,0				
CZ071	Olomoucký kraj	1,9 (7.)	0,7 (1.)	36,3 (10.)	38,9 (9.)	29,6 (13.)	10,1 (2.)	21,4 (3.)	61,1 (6.)	100,0				
CZ072	Zlínský kraj	2,0 (6.)	0,5 (2.)	41,7 (2.)	44,1 (2.)	32,0 (12.)	4,9 (10.)	18,9 (8.)	55,9 (13.)	100,0				
CZ08	Moravskoslezsko	1,6	0,2	37,9	39,7	28,7	9,8	21,8	60,3	100,0				
CZ081	Moravskoslezský kraj	1,6 (10.)	0,2 (6.)	37,9 (7.)	39,7 (7.)	28,7 (14.)	9,8 (3.)	21,8 (2.)	60,3 (8.)	100,0				

E3 T10: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–19 let: ženy, 2004 (v %)

Území Věk		ve vzdělávání						mimo vzdělávání						Celkem
		v tom:			celkem	v tom:			celkem					
		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu						
ČR celkem		0,9	0,3	86,8	88,0	3,5	3,0	5,5	12,0	100,0				
CZ01	Praha	2,4	0,3	84,4	87,1	1,9	2,4	8,6	12,9	100,0				
CZ011	Hlavní město Praha	2,4 (2.)	0,3 (9.)	84,4 (9.)	87,1 (10.)	1,9 (13.)	2,4 (9.)	8,6 (1.)	12,9 (5.)	100,0				
CZ02	Střední Čechy	2,9	0,3	84,0	87,1	3,3	1,5	8,0	12,9	100,0				
CZ021	Středočeský kraj	2,9 (1.)	0,3 (8.)	84,0 (10.)	87,1 (9.)	3,3 (8.)	1,5 (11.)	8,0 (2.)	12,9 (6.)	100,0				
CZ03	Jihozápad	0,6	-	89,8	90,5	4,0	1,5	4,1	9,5	100,0				
CZ031	Jihočeský kraj	1,2 (3.)	- (13.)	90,6 (3.)	91,7 (2.)	3,3 (10.)	1,5 (12.)	3,5 (13.)	8,3 (13.)	100,0				
CZ032	Plzeňský kraj	- (12.)	- (13.)	88,9 (6.)	88,9 (6.)	4,8 (4.)	1,5 (13.)	4,8 (7.)	11,1 (9.)	100,0				
CZ04	Severozápad	0,3	0,3	79,6	80,2	6,3	6,3	7,2	19,8	100,0				
CZ041	Karlovarský kraj	0,5 (8.)	0,5 (4.)	82,4 (13.)	83,4 (13.)	5,7 (3.)	4,3 (3.)	6,6 (5.)	16,6 (2.)	100,0				
CZ042	Ústecký kraj	0,2 (11.)	0,2 (12.)	78,6 (14.)	79,0 (14.)	6,5 (1.)	7,1 (1.)	7,5 (4.)	21,0 (1.)	100,0				
CZ05	Severovýchod	0,6	0,4	86,8	87,8	4,0	3,9	4,3	12,2	100,0				
CZ051	Liberecký kraj	0,7 (6.)	0,4 (5.)	83,4 (11.)	84,5 (12.)	6,0 (2.)	5,5 (2.)	4,0 (10.)	15,5 (3.)	100,0				
CZ052	Královéhradecký kraj	0,6 (7.)	0,5 (3.)	89,4 (5.)	90,5 (4.)	2,3 (11.)	3,4 (5.)	3,9 (12.)	9,5 (11.)	100,0				
CZ053	Pardubický kraj	0,5 (9.)	0,2 (11.)	86,9 (8.)	87,6 (8.)	4,2 (6.)	3,0 (7.)	5,1 (6.)	12,4 (7.)	100,0				
CZ06	Jihovýchod	0,2	0,4	91,5	92,1	2,6	1,8	3,5	7,9	100,0				
CZ061	Vysočina	0,7 (5.)	0,6 (2.)	92,2 (1.)	93,6 (1.)	3,3 (9.)	0,7 (14.)	2,5 (14.)	6,4 (14.)	100,0				
CZ062	Jihomoravský kraj	- (12.)	0,2 (10.)	91,2 (2.)	91,4 (3.)	2,2 (12.)	2,4 (10.)	4,0 (11.)	8,6 (12.)	100,0				
CZ07	Střední Morava	0,5	0,6	85,6	86,7	4,2	3,0	6,1	13,3	100,0				
CZ071	Olomoucký kraj	0,9 (4.)	0,9 (1.)	83,4 (12.)	85,2 (11.)	3,8 (7.)	3,2 (6.)	7,8 (3.)	14,8 (4.)	100,0				
CZ072	Zlínský kraj	- (12.)	0,4 (6.)	87,9 (7.)	88,3 (7.)	4,6 (5.)	2,7 (8.)	4,4 (8.)	11,7 (8.)	100,0				
CZ08	Moravskoslezsko	0,2	0,4	89,5	90,1	1,6	4,0	4,4	9,9	100,0				
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,2 (10.)	0,4 (7.)	89,5 (4.)	90,1 (5.)	1,6 (14.)	4,0 (4.)	4,4 (9.)	9,9 (10.)	100,0				

E3 T11: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 20–24 let: ženy, 2004 (v %)

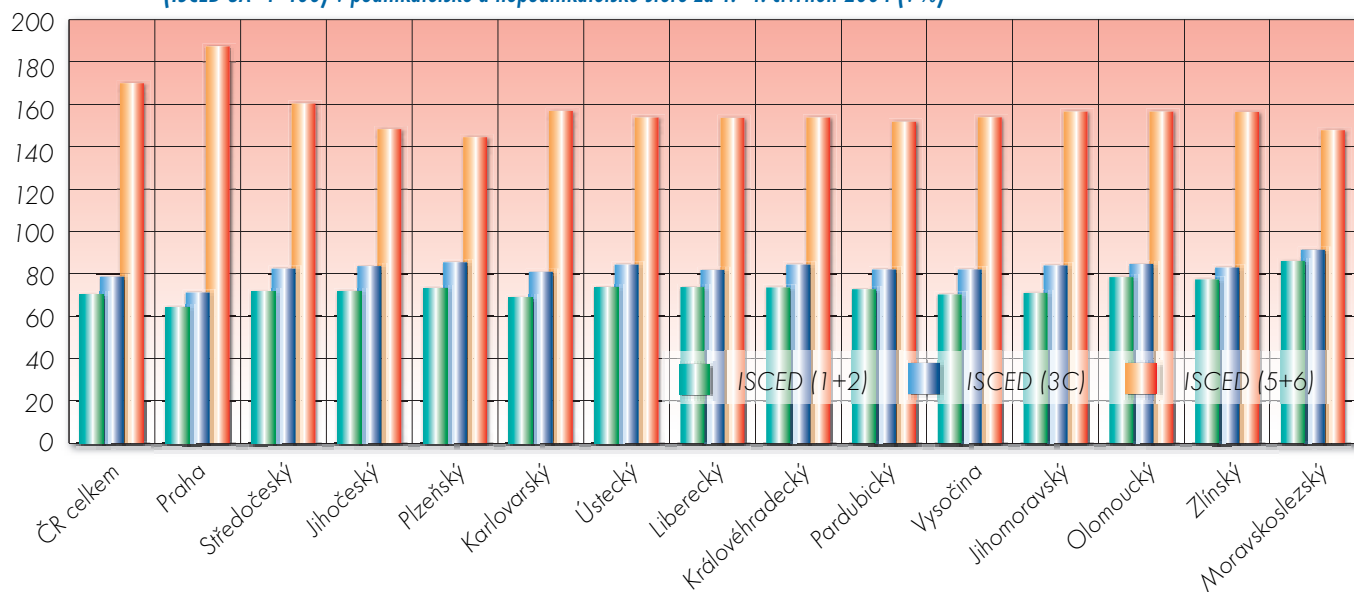
Území Věk		ve vzdělávání						mimo vzdělávání						Celkem
		v tom:			celkem	v tom:			celkem					
		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu						
ČR celkem		2,4	0,2	32,8	35,5	42,2	8,5	13,9	64,5	100,0				
CZ01	Praha	5,0	0,1	41,4	46,6	43,9	2,4	7,1	53,4	100,0				
CZ011	Hlavní město Praha	5,0 (1.)	0,1 (8.)	41,4 (1.)	46,6 (1.)	43,9 (7.)	2,4 (14.)	7,1 (14.)	53,4 (14.)	100,0				
CZ02	Střední Čechy	2,5	-	30,6	33,2	48,0	4,8	14,0	66,8	100,0				
CZ021	Středočeský kraj	2,5 (6.)	- (9.)	30,6 (10.)	33,2 (10.)	48,0 (4.)	4,8 (11.)	14,0 (7.)	66,8 (5.)	100,0				
CZ03	Jihozápad	2,5	0,4	32,7	35,5	47,7	5,4	11,4	64,5	100,0				
CZ031	Jihočeský kraj	3,0 (3.)	0,5 (2.)	31,5 (9.)	35,1 (9.)	45,0 (5.)	5,9 (10.)	14,0 (6.)	64,9 (6.)	100,0				
CZ032	Plzeňský kraj	1,8 (10.)	0,2 (6.)	34,1 (8.)	36,1 (7.)	50,8 (1.)	4,7 (13.)	8,5 (12.)	63,9 (8.)	100,0				
CZ04	Severozápad	2,0	0,1	17,3	19,4	45,0	9,6	26,1	80,6	100,0				
CZ041	Karlovarský kraj	4,1 (2.)	- (9.)	21,2 (13.)	25,3 (13.)	49,8 (3.)	8,3 (9.)	16,6 (3.)	74,7 (2.)	100,0				
CZ042	Ústecký kraj	1,2 (12.)	0,2 (7.)	15,8 (14.)	17,2 (14.)	43,2 (8.)	10,0 (5.)	29,6 (1.)	82,8 (1.)	100,0				
CZ05	Severovýchod	1,9	0,1	33,7	35,7	43,9	8,1	12,3	64,3	100,0				
CZ051	Liberecký kraj	1,1 (13.)	- (9.)	25,2 (12.)	26,3 (12.)	50,4 (2.)	10,3 (4.)	13,1 (8.)	73,7 (3.)	100,0				
CZ052	Královéhradecký kraj	2,9 (4.)	0,3 (5.)	40,0 (3.)	43,2 (3.)	37,7 (11.)	9,5 (6.)	9,5 (11.)	56,8 (12.)	100,0				
CZ053	Pardubický kraj	1,4 (11.)	- (9.)	34,4 (7.)	35,9 (8.)	44,9 (6.)	4,8 (12.)	14,5 (5.)	64,1 (7.)	100,0				
CZ06	Jihovýchod	2,0	0,2	37,8	40,1	40,5	9,9	9,5	59,9	100,0				
CZ061	Vysočina	2,0 (8.)	- (9.)	39,0 (4.)	41,1 (4.)	42,0 (9.)	8,6 (7.)	8,3 (13.)	58,9 (11.)	100,0				
CZ062	Jihomoravský kraj	2,0 (9.)	0,4 (4.)	37,3 (5.)	39,6 (5.)	39,8 (10.)	10,5 (3.)	10,1 (10.)	60,4 (10.)	100,0				
CZ07	Střední Morava	1,9	0,3	38,2	40,3	33,7	12,8	13,2	59,7	100,0				
CZ071	Olomoucký kraj	1,1 (14.)	- (9.)	35,6 (6.)	36,7 (6.)	31,8 (14.)	16,8 (1.)	14,8 (4.)	63,3 (9.)	100,0				
CZ072	Zlínský kraj	2,7 (5.)	0,6 (1.)	40,9 (2.)	44,2 (2.)	35,9 (13.)	8,4 (8.)	11,5 (9.)	55,8 (13.)	100,0				
CZ08	Moravskoslezsko	2,1	0,4	28,4	30,9	36,4	13,0	19,7	69,1	100,0				
CZ081	Moravskoslezský kraj	2,1 (7.)	0,4 (3.)	28,4 (11.)	30,9 (11.)	36,4 (12.)	13,0 (2.)	19,7 (2.)	69,1 (4.)	100,0				

E3 T12: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 25–29 let: ženy, 2004 (v %)

Území Věk		ve vzdělávání						mimo vzdělávání						Celkem
		v tom:			celkem	v tom:			celkem					
		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu						
ČR celkem		2,7	0,2	3,6	6,5	53,7	7,5	32,3	93,5	100,0				
CZ01	Praha	5,6	-	5,6	11,2	69,2	2,9	16,6	88,8	100,0				
CZ011	Hlavní město Praha	5,6 (1.)	- (9.)	5,6 (2.)	11,2 (1.)	69,2 (1.)	2,9 (14.)	16,6 (14.)	88,8 (14.)	100,0				
CZ02	Střední Čechy	2,6	0,1	1,6	4,3	55,5	6,5	33,8	95,7	100,0				
CZ021	Středočeský kraj	2,6 (7.)	0,1 (8.)	1,6 (12.)	4,3 (11.)	55,5 (5.)	6,5 (9.)	33,8 (8.)	95,7 (4.)	100,0				
CZ03	Jihozápad	0,9	0,2	5,2	6,3	59,2	6,4	28,1	93,7	100,0				
CZ031	Jihočeský kraj	1,5 (13.)	0,3 (3.)	5,1 (4.)	6,9 (6.)	57,1 (4.)	6,3 (10.)	29,7 (12.)	93,1 (9.)	100,0				
CZ032	Plzeňský kraj	0,3 (14.)	- (9.)	5,3 (3.)	5,6 (9.)	61,6 (2.)	6,6 (8.)	26,2 (13.)	94,4 (6.)	100,0				
CZ04	Severozápad	2,3	0,2	1,9	4,4	48,7	11,7	35,2	95,6	100,0				
CZ041	Karlovarský kraj	3,0 (4.)	0,2 (6.)	4,2 (7.)	7,3 (5.)	52,3 (7.)	9,5 (5.)	30,9 (11.)	92,7 (10.)	100,0				
CZ042	Ústecký kraj	2,0 (10.)	0,2 (7.)	1,1 (14.)	3,2 (13.)	47,3 (11.)	12,6 (1.)	36,9 (5.)	96,8 (2.)	100,0				
CZ05	Severovýchod	1,9	0,1	1,8	3,8	53,8	5,7	36,7	96,2	100,0				
CZ051	Liberecký kraj	1,5 (12.)	- (9.)	1,2 (13.)	2,7 (14.)	60,4 (3.)	5,8 (11.)	31,1 (10.)	97,3 (1.)	100,0				
CZ052	Královéhradecký kraj	2,5 (8.)	0,2 (5.)	1,6 (11.)	4,4 (10.)	51,5 (8.)	4,0 (12.)	40,1 (1.)	95,6 (5.)	100,0				
CZ053	Pardubický kraj	1,5 (11.)	- (9.)	2,6 (9.)	4,2 (12.)	50,4 (9.)	7,5 (6.)	37,9 (2.)	95,8 (3.)	100,0				
CZ06	Jihovýchod	3,2	0,2	4,4	7,7	51,0	8,2	33,1	92,3	100,0				
CZ061	Vysočina	4,3 (2.)	- (9.)	4,3 (6.)	8,5 (3.)	47,3 (12.)	9,6 (3.)	34,6 (7.)	91,5 (12.)	100,0				
CZ062	Jihomoravský kraj	2,7 (6.)	0,3 (4.)	4,5 (5.)	7,4 (4.)	52,7 (6.)	7,5 (7.)	32,4 (9.)	92,6 (11.)	100,0				
CZ07	Střední Morava	3,1	0,8	4,4	8,2	48,4	6,8	36,6	91,8	100,0				
CZ071	Olomoucký kraj	3,3 (3.)	1,0 (1.)	2,1 (10.)	6,4 (7.)	47,0 (13.)	9,6 (4.)	37,1 (4.)	93,6 (8.)	100,0				
CZ072	Zlínský kraj	2,9 (5.)	0,5 (2.)	6,9 (1.)	10,2 (2.)	49,9 (10.)	3,8 (13.)	36,0 (6.)	89,8 (13.)	100,0				
CZ08	Moravskoslezsko	2,3	-	3,7	6,0	44,2	12,0	37,8	94,0	100,0				
CZ081	Moravskoslezský kraj	2,3 (9.)	- (9.)	3,7 (8.)	6,0 (8.)	44,2 (14.)	12,0 (2.)	37,8 (3.)	94,0 (7.)	100,0				

E4.2 G1.2: Relativní příjmy ze zaměstnání - celkem (muži a ženy) - pro věkové skupiny 30-44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.-4. čtvrtletí 2004 (v %)

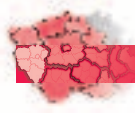

E4.2 T1a: Relativní příjmy ze zaměstnání – celkem (muži a ženy) – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100) v nedpodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)

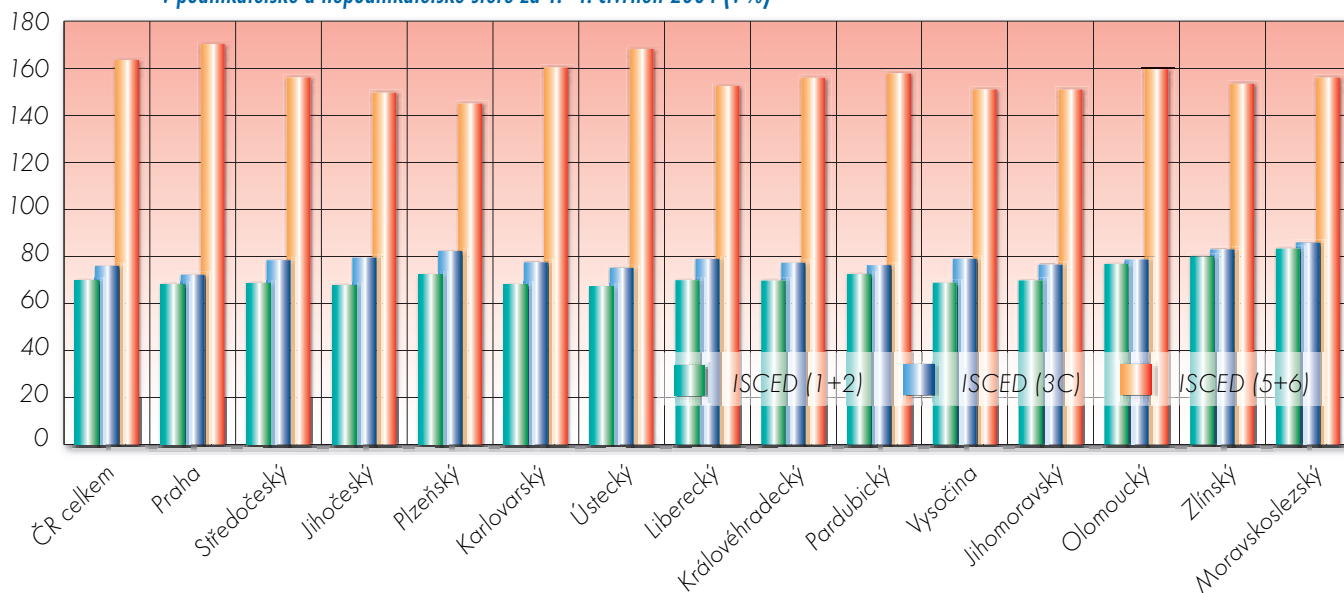
Území		nižší než středoškolské (ISCED 1+2)		středoškolské nematuritní (ISCED 3C)		středoškolské maturitní (ISCED 3A+4)		vyšší+vysokoškolské (ISCED 5+6)	
		věk 25–64 let	věk 30–44 let	věk 25–64 let	věk 30–44 let	věk 25–64 let	věk 30–44 let	věk 25–64 let	věk 30–44 let
ČR celkem		68,3	70,9	68,0	65,1	100,0	100,0	126,5	124,9
CZ01	Praha	64,8	62,2	71,1	67,3	100,0	100,0	125,5	122,4
CZ011	Hlavní město Praha	64,8 (12.)	62,2 (12.)	71,1 (4.)	67,3 (9.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	125,5 (12.)	122,4 (13.)
CZ02	Střední Čechy	70,9	77,2	70,3	68,7	100,0	100,0	131,3	131,2
CZ021	Středočeský kraj	70,9 (10.)	77,2 (5.)	70,3 (6.)	68,7 (5.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	131,3 (3.)	131,2 (5.)
CZ03	Jihozápad	72,3	76,1	70,2	68,4	100,0	100,0	127,0	127,5
CZ031	Jihočeský kraj	71,8 (8.)	76,4 (8.)	70,0 (7.)	68,6 (6.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	127,6 (8.)	126,9 (10.)
CZ032	Plzeňský kraj	72,9 (4.)	75,8 (10.)	70,6 (5.)	68,4 (7.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	126,5 (10.)	128,4 (8.)
CZ04	Severozápad	68,9	74,0	68,4	65,9	100,0	100,0	124,2	122,7
CZ041	Karlovarský kraj	58,2 (13.)	60,4 (13.)	68,8 (9.)	67,2 (10.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	120,5 (14.)	120,3 (14.)
CZ042	Ústecký kraj	71,9 (7.)	76,7 (6.)	68,2 (11.)	65,2 (13.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	126,3 (11.)	124,0 (12.)
CZ05	Severovýchod	73,0	76,9	70,7	70,3	100,0	100,0	128,4	129,7
CZ051	Liberecký kraj	66,7 (11.)	68,2 (11.)	73,6 (1.)	74,0 (1.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	132,2 (2.)	133,3 (2.)
CZ052	Královéhradecký kraj	76,9 (3.)	81,5 (2.)	71,4 (2.)	70,7 (2.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	125,2 (13.)	125,9 (11.)
CZ053	Pardubický kraj	71,9 (5.)	76,3 (9.)	68,0 (13.)	68,0 (8.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	130,1 (5.)	132,8 (3.)
CZ06	Jihovýchod	71,9	77,0	69,8	67,9	100,0	100,0	131,3	132,8
CZ061	Vysočina	71,1 (9.)	77,6 (4.)	67,4 (14.)	65,0 (14.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	132,6 (1.)	136,0 (1.)
CZ062	Jihomoravský kraj	71,9 (6.)	76,5 (7.)	71,1 (3.)	69,7 (3.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	130,7 (4.)	131,3 (4.)
CZ07	Střední Morava	83,7	88,0	68,6	66,8	100,0	100,0	128,0	128,8
CZ071	Olomoucký kraj	78,9 (2.)	81,0 (3.)	69,0 (8.)	66,9 (12.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	127,5 (9.)	129,8 (6.)
CZ072	Zlínský kraj	88,7 (1.)	94,9 (1.)	68,1 (12.)	66,9 (11.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	128,9 (7.)	128,2 (9.)
CZ08	Moravskoslezsko	58,0	58,9	68,5	69,6	100,0	100,0	128,9	129,4
CZ081	Moravskoslezský kraj	58,0 (14.)	58,9 (14.)	68,5 (10.)	69,6 (4.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	128,9 (6.)	129,4 (7.)

E4.2 T2: Relativní příjmy ze zaměstnání – muži – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)

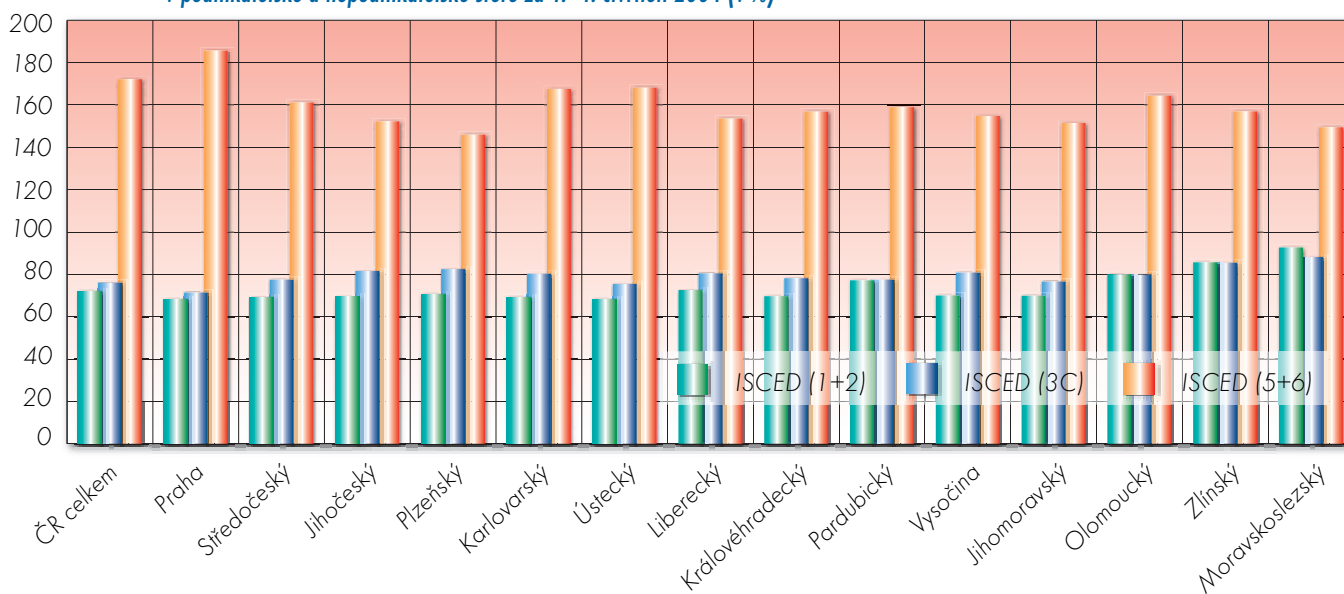
Území		nižší než středoškolské (ISCED 1+2)		středoškolské nematuritní (ISCED 3C)		středoškolské maturitní (ISCED 3A+4)		vyšší+vysokoškolské (ISCED 5+6)	
		věk 25–64 let	věk 30–44 let	věk 25–64 let	věk 30–44 let	věk 25–64 let	věk 30–44 let	věk 25–64 let	věk 30–44 let
ČR celkem		69,7	72,0	76,0	76,1	100,0	100,0	163,5	172,2
CZ01	Praha	68,1	68,0	72,2	71,4	100,0	100,0	170,3	185,7
CZ011	Hlavní město Praha	68,1 (11.)	68,0 (14.)	72,2 (14.)	71,4 (14.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	170,3 (1.)	185,7 (1.)
CZ02	Střední Čechy	68,6	69,2	78,4	77,5	100,0	100,0	156,1	161,2
CZ021	Středočeský kraj	68,6 (10.)	69,2 (11.)	78,4 (8.)	77,5 (10.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	156,1 (6.)	161,2 (5.)
CZ03	Jihozápad	69,9	70,2	81,0	82,1	100,0	100,0	147,3	149,3
CZ031	Jihočeský kraj	67,7 (13.)	69,4 (10.)	79,5 (4.)	81,6 (4.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	149,6 (13.)	152,3 (11.)
CZ032	Plzeňský kraj	72,1 (5.)	70,7 (6.)	82,3 (3.)	82,5 (3.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	145,0 (14.)	146,0 (14.)
CZ04	Severozápad	66,9	68,1	75,7	76,6	100,0	100,0	165,9	167,6
CZ041	Karlovarský kraj	67,9 (12.)	69,0 (12.)	77,5 (9.)	80,3 (7.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	160,3 (3.)	167,6 (3.)
CZ042	Ústecký kraj	67,0 (14.)	68,3 (13.)	75,1 (13.)	75,5 (13.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	168,2 (2.)	168,2 (2.)
CZ05	Severovýchod	71,0	73,5	77,6	78,8	100,0	100,0	155,6	156,6
CZ051	Liberecký kraj	69,9 (6.)	72,6 (5.)	78,9 (6.)	80,5 (6.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	152,4 (10.)	153,6 (10.)
CZ052	Královéhradecký kraj	69,7 (8.)	69,7 (9.)	77,3 (10.)	78,2 (9.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	155,9 (8.)	156,9 (8.)
CZ053	Pardubický kraj	72,5 (4.)	77,2 (4.)	76,3 (12.)	77,5 (11.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	157,8 (5.)	159,0 (6.)
CZ06	Jihovýchod	69,5	70,0	77,5	78,4	100,0	100,0	150,9	152,6
CZ061	Vysočina	68,8 (9.)	70,0 (7.)	79,0 (5.)	80,8 (5.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	151,0 (11.)	154,8 (9.)
CZ062	Jihomoravský kraj	69,8 (7.)	69,9 (8.)	76,5 (11.)	76,6 (12.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	150,9 (12.)	151,5 (12.)
CZ07	Střední Morava	78,1	82,2	80,8	82,7	100,0	100,0	156,7	160,9
CZ071	Olomoucký kraj	76,8 (3.)	80,1 (3.)	78,7 (7.)	79,9 (8.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	159,6 (4.)	164,4 (4.)
CZ072	Zlínský kraj	80,0 (2.)	85,7 (2.)	83,0 (2.)	85,5 (2.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	153,4 (9.)	157,0 (7.)
CZ08	Moravskoslezsko	83,3	92,7	85,9	88,2	100,0	100,0	156,0	149,5
CZ081	Moravskoslezský kraj	83,3 (1.)	92,7 (1.)	85,9 (1.)	88,2 (1.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	156,0 (7.)	149,5 (13.)

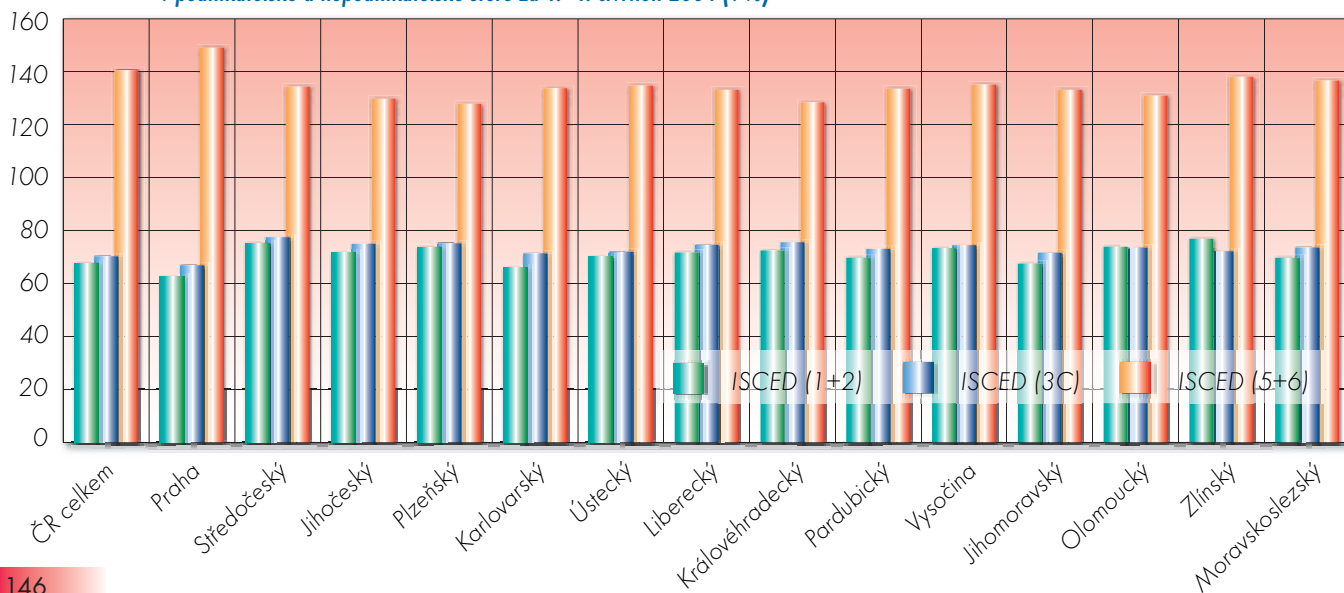
E4.2 G2.1: Relativní příjmy ze zaměstnání – muži – pro věkové skupiny 25–64 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)

E4.2 G2.2: Relativní příjmy ze zaměstnání – muži – pro věkové skupiny 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)

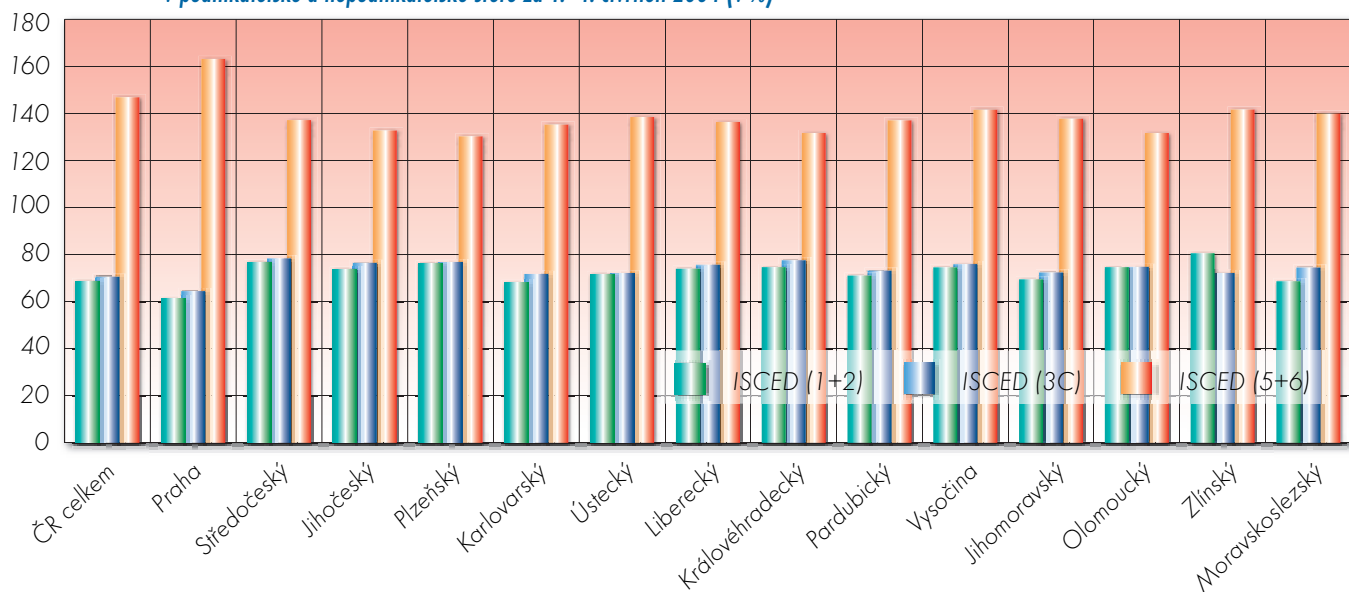

E4.2 G3.1: Relativní příjmy ze zaměstnání – ženy – pro věkové skupiny 25–64 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)

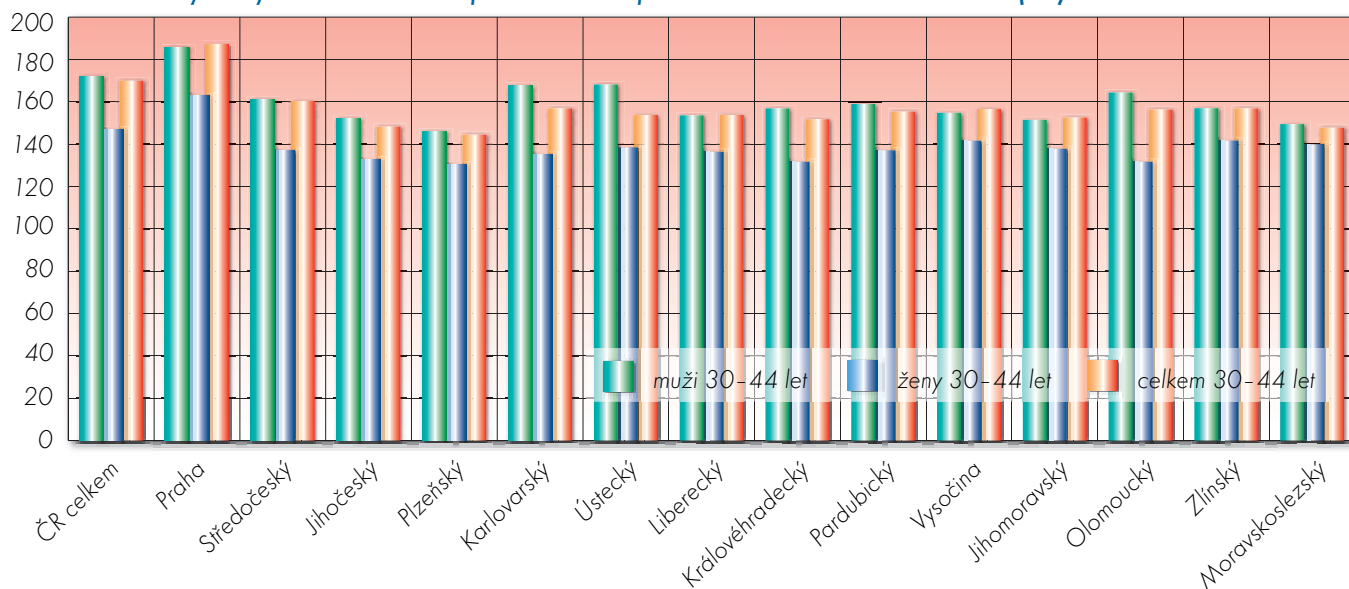
E4.2 T3: Relativní příjmy ze zaměstnání – ženy – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=10) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)

Území		nižší než středoškolské (ISCED 1+2)		středoškolské nematuritní (ISCED 3C)		středoškolské maturitní (ISCED 3A+4)		vyšší+vysokoškolské (ISCED 5+6)	
		věk 25–64 let	věk 30–44 let	věk 25–64 let	věk 30–44 let	věk 25–64 let	věk 30–44 let	věk 25–64 let	věk 30–44 let
ČR celkem		67,5	68,7	70,3	70,6	100,0	100,0	140,6	146,9
CZ01	Praha	62,5	61,2	66,9	64,5	100,0	100,0	149,1	163,2
CZ011	Hlavní město Praha	62,5 (14.)	61,2 (14.)	66,9 (14.)	64,5 (14.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	149,1 (1.)	163,2 (1.)
CZ02	Střední Čechy	75,2	76,7	77,5	78,4	100,0	100,0	134,4	137,2
CZ021	Středočeský kraj	75,2 (2.)	76,7 (2.)	77,5 (1.)	78,4 (1.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	134,4 (6.)	137,2 (7.)
CZ03	Jihozápad	72,7	75,3	75,0	76,6	100,0	100,0	128,9	131,6
CZ031	Jihočeský kraj	71,6 (8.)	73,6 (8.)	75,0 (4.)	76,5 (4.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	129,8 (12.)	132,8 (11.)
CZ032	Plzeňský kraj	73,6 (4.)	76,2 (3.)	75,2 (3.)	76,8 (3.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	127,9 (14.)	130,3 (14.)
CZ04	Severozápad	68,5	70,2	71,7	71,6	100,0	100,0	134,3	137,3
CZ041	Karlovarský kraj	65,9 (13.)	68,0 (13.)	71,4 (13.)	71,8 (13.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	133,8 (7.)	135,3 (10.)
CZ042	Ústecký kraj	70,1 (9.)	71,7 (9.)	72,0 (11.)	71,9 (12.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	134,8 (5.)	138,5 (5.)
CZ05	Severovýchod	71,4	73,4	74,4	75,6	100,0	100,0	131,5	134,8
CZ051	Liberecký kraj	71,7 (7.)	74,0 (7.)	74,6 (5.)	75,7 (6.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	133,2 (9.)	136,4 (9.)
CZ052	Královéhradecký kraj	72,5 (6.)	74,7 (4.)	75,6 (2.)	77,6 (2.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	128,5 (13.)	131,7 (12.)
CZ053	Pardubický kraj	69,7 (10.)	71,1 (10.)	73,1 (9.)	73,2 (9.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	133,6 (8.)	137,1 (8.)
CZ06	Jihovýchod	69,3	71,2	72,4	73,5	100,0	100,0	134,3	139,5
CZ061	Vysočina	73,4 (5.)	74,6 (6.)	74,5 (6.)	76,0 (5.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	135,2 (4.)	141,6 (3.)
CZ062	Jihomoravský kraj	67,5 (12.)	69,5 (11.)	71,6 (12.)	72,4 (10.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	133,2 (10.)	137,8 (6.)
CZ07	Střední Morava	75,3	77,5	72,7	73,3	100,0	100,0	134,2	136,2
CZ071	Olomoucký kraj	73,9 (3.)	74,7 (5.)	73,6 (7.)	74,8 (7.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	131,0 (11.)	131,7 (13.)
CZ072	Zlínský kraj	76,9 (1.)	80,6 (1.)	72,2 (10.)	72,2 (11.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	138,1 (2.)	141,7 (2.)
CZ08	Moravskoslezsko	69,7	68,7	73,6	74,5	100,0	100,0	136,7	140,0
CZ081	Moravskoslezský kraj	69,7 (11.)	68,7 (12.)	73,6 (8.)	74,5 (8.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	136,7 (3.)	140,0 (4.)

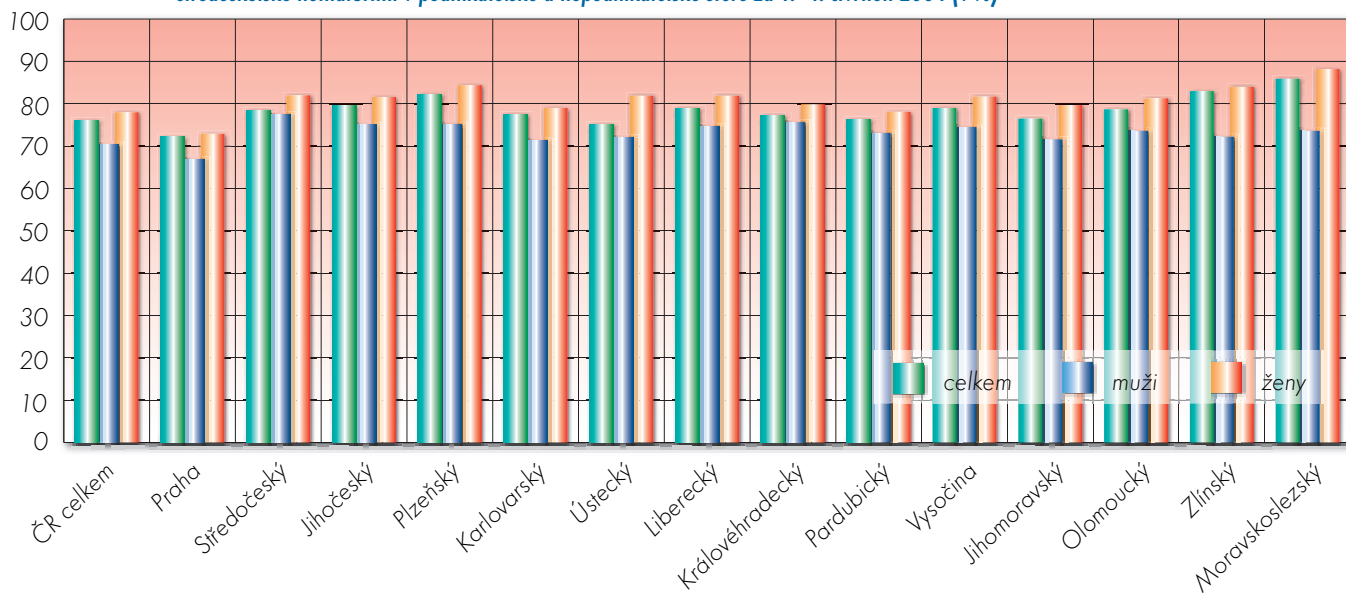
E4.2 G3.2: Relativní příjmy ze zaměstnání – ženy – pro věkové skupiny 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)

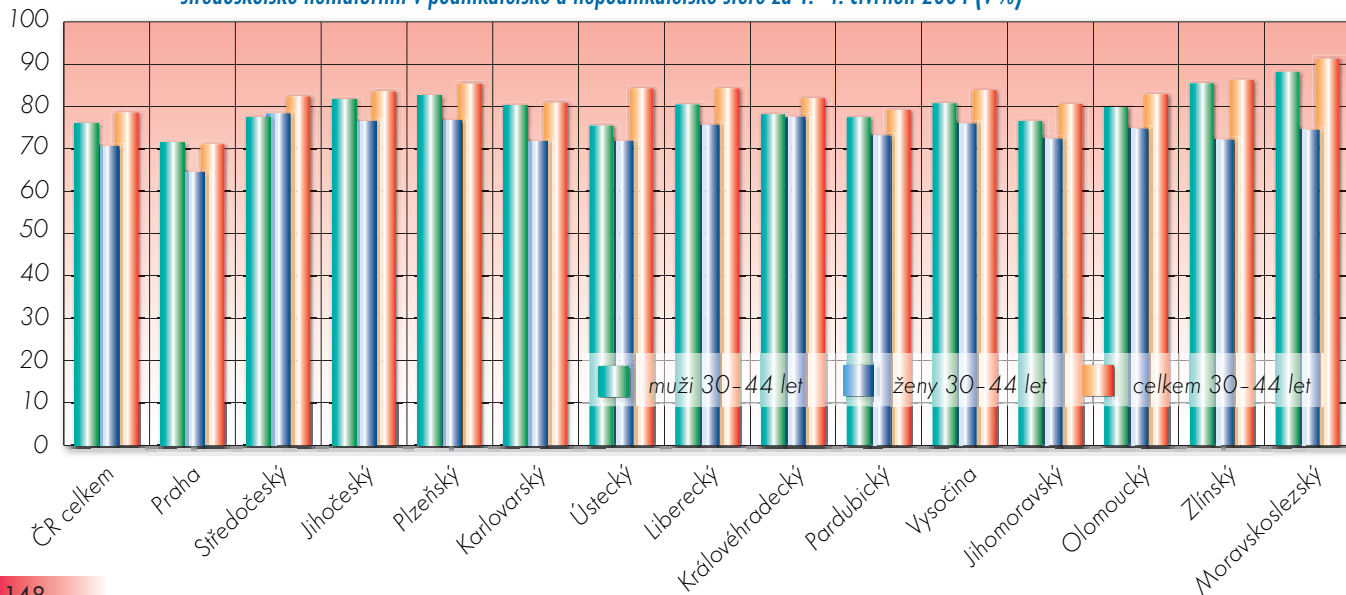
E4.2 G4.1: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie podle dosaženého vzdělání 30-44 let podle ISCED 5+6 - vyšší + vysokoškolské vzdělání v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.-4. čtvrtletí 2004 (v %)

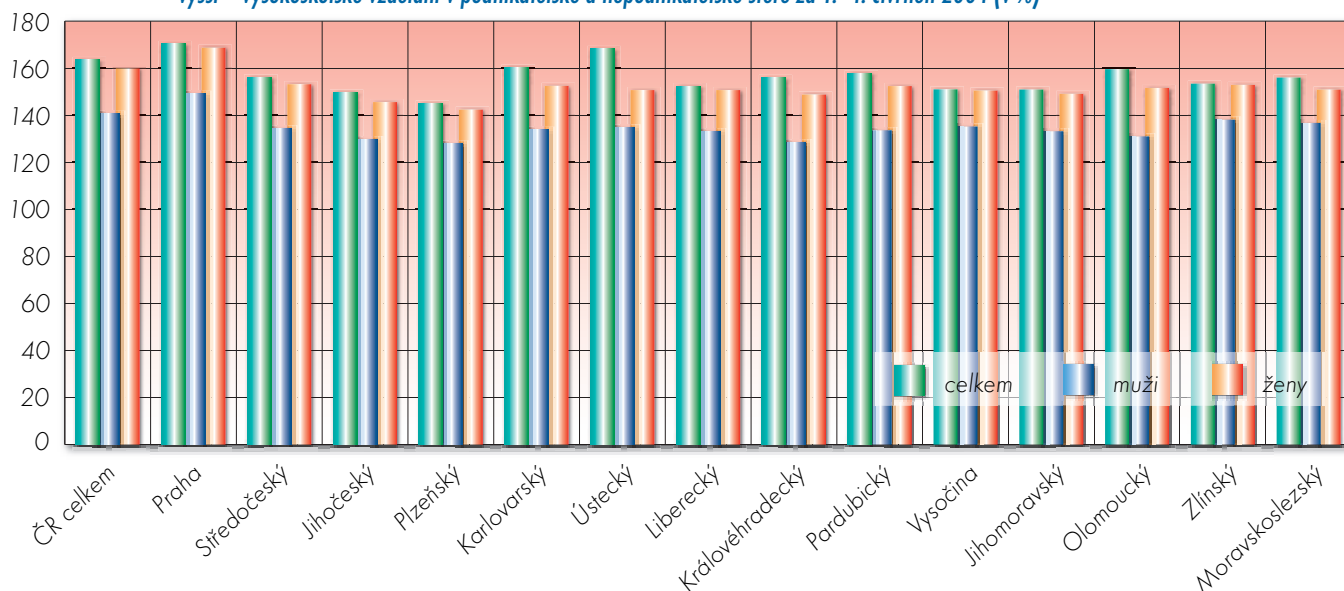
E4.2 G4.2: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie 25-64 let podle dosaženého vzdělání ISCED 3C - středoškolské nematuritní v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.-4. čtvrtletí 2004 (v %)

E4.2 G4.3: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie 30-44 let podle dosaženého vzdělání ISCED 3C - středoškolské nematuritní v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.-4. čtvrtletí 2004 (v %)

E4.2 G4.4: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie podle dosaženého vzdělání 25–64 let podle ISCED 5+6 – vyšší + vysokoškolské vzdělání v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)

E4.2 T3: Relativní příjmy ze zaměstnání – ženy – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=10) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2004 (v %)

Území		nižší než středoškolské (ISCED 1+2)		středoškolské nematuritní (ISCED 3C)		středoškolské maturitní (ISCED 3A+4)		vyšší+vysokoškolské (ISCED 5+6)	
		věk 25–64 let	věk 30–44 let	věk 25–64 let	věk 30–44 let	věk 25–64 let	věk 30–44 let	věk 25–64 let	věk 30–44 let
ČR celkem		67,5	68,7	70,3	70,6	100,0	100,0	140,6	146,9
CZ01	Praha	62,5	61,2	66,9	64,5	100,0	100,0	149,1	163,2
CZ011	Hlavní město Praha	62,5 (14.)	61,2 (14.)	66,9 (14.)	64,5 (14.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	149,1 (1.)	163,2 (1.)
CZ02	Střední Čechy	75,2	76,7	77,5	78,4	100,0	100,0	134,4	137,2
CZ021	Středočeský kraj	75,2 (2.)	76,7 (2.)	77,5 (1.)	78,4 (1.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	134,4 (6.)	137,2 (7.)
CZ03	Jihozápad	72,7	75,3	75,0	76,6	100,0	100,0	128,9	131,6
CZ031	Jihočeský kraj	71,6 (8.)	73,6 (8.)	75,0 (4.)	76,5 (4.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	129,8 (12.)	132,8 (11.)
CZ032	Plzeňský kraj	73,6 (4.)	76,2 (3.)	75,2 (3.)	76,8 (3.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	127,9 (14.)	130,3 (14.)
CZ04	Severozápad	68,5	70,2	71,7	71,6	100,0	100,0	134,3	137,3
CZ041	Karlovarský kraj	65,9 (13.)	68,0 (13.)	71,4 (13.)	71,8 (13.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	133,8 (7.)	135,3 (10.)
CZ042	Ústecký kraj	70,1 (9.)	71,7 (9.)	72,0 (11.)	71,9 (12.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	134,8 (5.)	138,5 (5.)
CZ05	Severovýchod	71,4	73,4	74,4	75,6	100,0	100,0	131,5	134,8
CZ051	Liberecký kraj	71,7 (7.)	74,0 (7.)	74,6 (5.)	75,7 (6.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	133,2 (9.)	136,4 (9.)
CZ052	Královéhradecký kraj	72,5 (6.)	74,7 (4.)	75,6 (2.)	77,6 (2.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	128,5 (13.)	131,7 (12.)
CZ053	Pardubický kraj	69,7 (10.)	71,1 (10.)	73,1 (9.)	73,2 (9.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	133,6 (8.)	137,1 (8.)
CZ06	Jihovýchod	69,3	71,2	72,4	73,5	100,0	100,0	134,3	139,5
CZ061	Vysočina	73,4 (5.)	74,6 (6.)	74,5 (6.)	76,0 (5.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	135,2 (4.)	141,6 (3.)
CZ062	Jihomoravský kraj	67,5 (12.)	69,5 (11.)	71,6 (12.)	72,4 (10.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	133,2 (10.)	137,8 (6.)
CZ07	Střední Morava	75,3	77,5	72,7	73,3	100,0	100,0	134,2	136,2
CZ071	Olomoucký kraj	73,9 (3.)	74,7 (5.)	73,6 (7.)	74,8 (7.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	131,0 (11.)	131,7 (13.)
CZ072	Zlínský kraj	76,9 (1.)	80,6 (1.)	72,2 (10.)	72,2 (11.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	138,1 (2.)	141,7 (2.)
CZ08	Moravskoslezsko	69,7	68,7	73,6	74,5	100,0	100,0	136,7	140,0
CZ081	Moravskoslezský kraj	69,7 (11.)	68,7 (12.)	73,6 (8.)	74,5 (8.)	100,0 (1.)	100,0 (1.)	136,7 (3.)	140,0 (4.)

Krajská ročenka školství 2004

První vydání.

Vydal: Ústav pro informace ve vzdělávání – divize Nakladatelství TAURIS,
Senovážné nám. 26, Praha 1, v roce 2005 v nákladu 500 výtisků.

Zpracoval projektový a autorský tým pod vedením RNDr. Michaely Kleňhové.

Jazyková redakce: ÚIV – Divize informací a služeb.

Tisk: Tigr, spol. s r. o.

www.uiv.cz

ISBN 80-211-0497-X